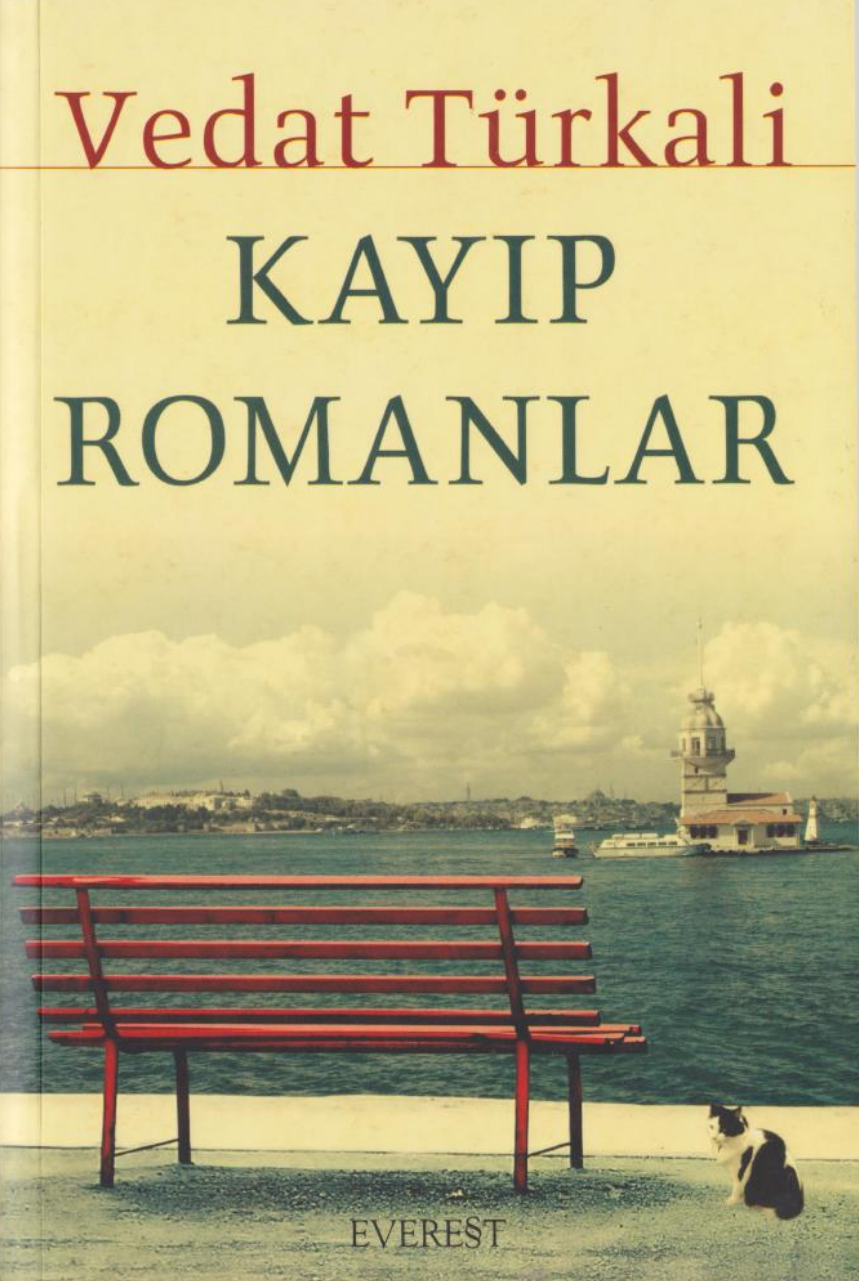
Vedat Türkali

KAYIP ROMANLAR

EVEREST

VEDAT TÜRKALİ

1919'da Samsun'da doğdu. Asıl adı Abdülkadir Pirhasan'dır. Ortaöğrenimini Samsun Lisesi'nde yaptı. Yüksek öğrenimini 1942'de İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk dili ve Edebiyatı Bölümü'nde tamamladı. Maltepe ve Kuleli Askeri liselerinde edebiyat öğretmenliği yaptı. 1951'de siyasal eylemlerde bulunmakla suçlanarak tutuklandı. Askeri mahkeme tarafından dokuz yıl hapis cezasına çarptırıldı. Yedi yıl sonra koşullu olarak serbest bırakıldı. Rıfat Ilgaz'la birlikte Gar Yayınları'nı kurdu. 1960'ta *Dolandırıcılar Şahı* ile ilk senaryo denemesini yaptı. *Otobüs Yolcuları*, *Üç Tekerlekli Bisiklet*, *Karanlıkta Uyananlar* gibi önemli filmlerin senaryolarını yazdı. 1965'de senaryosunu yazdığı *Sokakta Kan Vardı* ile yönetmenliği de denedi.

Kurgusu, anlatım tekniği ve gerçekçi yaklaşımıyla çağdaş edebiyatta bir aşama olarak nitelendirilen *Bir Gün Tek Başına*'yı *Mavi Karanlık* izledi. *Yeşilçam Dedikleri Türkiye* ve *Tek Kişilik Ölüm*'le roman uğraşını sürdürdü.

Vedat Türkali, *Dallar Yeşil Olmalı* adlı oyunu ile TRT 1970 Oyun Ödülü'nü, *Bir Gün Tek Başına* ile Milliyet Yayınları 1974 Roman Yarışması'nda Birincilik Ödülü'nü ve 1976 Orhan Kemal Roman Armağanı'nı kazanmıştır.

Dolandırıcılar Şahı, *Otübüs Yolcuları*, *Üç Tekerlekli Bisiklet*, *Şehirdeki Yabancı*, *Karanlıkta Uyananlar*, *Bedrana*, *Kara Çarşaflı Gelin*'in senaryolarını yazdı. *Sokakta Kan Vardı*, *Korkusuz Âşıklar* ve *Kopuk* filmlerinin ise senaryolarını yazarak yönetmenliğini yaptı.

Senaryolarını yazdığı *Karanlıkta Uyananlar* (1965) ve *Kara Çarşaflı Gelin* (1977), Antalya Film Şenliği'nde En İyi Senaryo Ödülü'nü almış; yine senaryolarını yazdığı Bedrana ve *Güneşli Bataklık* filmleri de Carlovy Vary Film Şenliği'nde Cidalc ve İşçi Sendikaları Özel Ödülü'nü kazanmıştır.

Vedat Türkali'nin, yayımlanmış başlıca eserleri: *Bir Gün Tek Başına* (Roman 1974), *Eski Şiirler, Yeni Türküler* (Şiir, 1979), *Üç Film Birden* (Senaryo, 1979), *Mavi Karanlık* (Roman, 1983), *Eski Filmler* (Senaryo, 1985), *Bu Gemi Nereye* (Yazılar, 1985), *Yeşilçam Dedikleri Türkiye* (Roman, 1986), *Tek Kişilik Ölüm* (Roman, 1990), *Ölmedikçe* (Yazılar, 1999), ve *141. Basamak* (Oyun), *Güven* (Roman, 2 cilt, 1999), *Komünist* (Anı, 2001).

VEDAT TÜRKALİ

Kayıp Romanlar

§

Türkçe Edebiyat **66**

Kayıp Romanlar
Vedat Türkali

Kapak tasarım: Utku Lomlu
Dizgi: Bahar Kuru

© 2004, Vedat Türkali
© 2004; bu kitabın tüm yayın hakları
Everest Yayınları'na aittir.

1. Basım: Ekim 2004 (103.000 adet)

ISBN: 975 - 289 - 177 - 2

Baskı ve Cilt: Melisa Matbaacılık
Tel: (212) 674 97 23
Faks: (212) 674 97 29

EVEREST YAYINLARI
Ticarethane Sokak No: 53 Cağaloğlu/İSTANBUL
Tel: (212) 513 34 20-21 Faks: (212) 512 33 76
Genel Dağıtım: Alfa, Tel: (212) 511 53.03 Faks: (212) 519 33 00
e-posta: everest@alfakitap.com
www.everestyayinlari.com

Everest, Alfa Yayınları'nın tescilli markasıdır.

Romanlar'ın yazılması sırasında, alanları ile ilgili konulardaki değerli yardımlarıyla çalışmama katkıda bulunan,

Ürolog Prof. Dr. Sn. Can BAYDİNÇ'e, Kardiyolog Prof. Dr. Sn. Taner GÖREN'e, Kardiyolog Sn. Oryal GÖKDEMİR'e, Nöro-pskiyatır Sn. Haydar DÜMEN'e, Sn. Esma OCAK'a, Sn. Kemal BULUŞ'a, Sn. Dr. Mustafa DAĞCI'ya, Sn. Ulaş ÖZDEMİR'e, Sn. Pakrat ESTUKYAN'a, Sn. Sezar AVEDİKYAN'a, Sn. Osman MEMED'e, Sn. Mehmet KIVRAK'a, Sn. Yalçın YUSUFOĞLU'na, Sn. Gönül DİNÇER'e, Sn. Erden AKBULUT'a,

Yardımcım Sebahat ÖZDEMİR'e,

İçten borçluluk duygularıyla "Sağ olun!" diyorum.

Vedat TÜRKALİ

KAYIP ROMANLAR

Otele gelince, dün uğrayıp beni soran Doktor Nahit adlı kişinin pusulasını verdiler resepsiyonda. Dörde katlanmış kâğıdı açıp şöyle bir göz attım; okuyucummuş da, Almanya'da Friedrichstrasse'de bir lokantada... Kıvırıp koydum cebime. Sabahtan çıkıp bu akşam saatinde döndüğüm otelde bula bula, bu ne idüğü belirsizin pusulasını bulmak sinirlerimi oynattı biraz. Ne günlerdir aramalarını beklediğim yayınevinden bir haber vardı, ne de asıl önemlisi... Niye asıl önemlisi oluyor? Ararsa daha mı iyi olacaktı sanki o şırfıntı? Aramayacağı da belliydi. Tümünün canı cehenneme! Odaya girip de karşı duvar boyu cama yayılmış Boğaz'da dolanıp duran tekneleri, göğün gergin uçuk mavisiyle kıpır kıpır koyu deniz mavisini her tonda, irili ufaklı bitki yeşiline bağlayan karşı sırtları görünce duruldum gibi. Aramayan aramasın! Arayanlar da aramasın! Kapıyı kapat-

tım, gidip pencere önündeki koltuğa bıraktım kendimi. Mutlu bir hüzün vardı içimde. Doyumsuzlukla seviyordum bu kenti. Karanlık geliyor, tümünü siler birazdan; ne mavi kalır, ne yeşil; kırpışan ışıkların ardına çekilecek kent. Göremesem de, düşlediklerimle mutlu olacağım. Bir uçak geçiyordu göğün derinliklerinden. Van'a gidiyordur! Kürtler
2 vardır içinde! Yüklü göbeklerinde gümüşlü köstek sarkan ağalar, posbıyıklarının arasında pırıldaklı altın dişleriyle tüccarlar. Yanındaki koltukta, bölgeye atanmış işkence uzmanı saramık, sarkık bıyıklı gizli polis görevlisi! Kundaktaki oğlana diktiği uyur uyanık gözlerinden belli herifin ne olduğu! Pencere dibinde, poşulu gelinin yarım örtü altındaki dolgun memelerini, yanaklarını şişirerek, anasını sağar gibi cob cob çekiyor kara oğlan! Çabuk büyü tosunum, çok bekletme işkenceci amcanı, gözü sende! Annesinin dolgun memelerinde herifin kaçamak bakışları. Bunun için mi sığınıyorum ben bu kente, nedir? Akşam Beyoğlu'ndan geçerken sanki gene Sait Faik dikildi karşıma! Ne çok rastlamışımdır savaş yıllarında, aşağı yukarı dolanır dururdu Beyoğlu'nda; altmış yıl oluyor neredeyse. Van deyince anımsadım. "Niye Böyle Yapıyorum?" muydu, adamın "balgaami" kehribar tespihini çalmış görünme öyküsü? Ne güzel öyküdür o! Van Gölü'nde martılar çığrıştı mı kadınlar ikiz doğururmuş, diyordu! Beyoğlu'nda bunu kurmak güzel de, gidip bir de görseydin ya Sait'çiğim, ikiz mi doğuruyorlar, dokuz mu Van'daki analar! Nereden gidip görecek, hele o günlerde? Görse de neyi görecek ki, neyi yazsın Burgazada'sından Sait Faik? Adapazarı'ndan öteyi görmüş mü? Paris'i görmüş. Keyfini çıkarmış kendince yaşamın. Gördüklerini iyi görmüş, iyi yazmış; başka ne istenir adamdan? Kimseden bir şey istendiği yok. Herkes alabildiğini alır, verebildiğini verir; yaşama oyununun kuralı bu! Hem de her şey sırasıyla! Van'daki kadınların da sırası gelecek! Sırası kaldı mı; si-

lahı alıp dağa çıktı Van'daki Kürt kadını. Kadınıyla erkeğiyle Kürt de açıyor gözlerini. Açsın bakalım! Bizimkiler çok açtı, sıra onlarda! Karamsar mıyım? İyimser duyarsız demek mi? Dikel dikeldiğin kadar, karamsar olmasan da bir bezginlik çöküyor insana kiminde. Ne serüvenlerden geçecek bu dünya kim bilir? Pusuda ne acılar bekliyor daha mutluluk düşündeki insanları! "Herhal ilerdedir yaşanacak günlerin en güzelleri." Büyük Nâzım'ın özlem dolu dizesini yinelemek hiç değişmeyecek yazgımız mıdır yoksa? İstanbul'u gezmeye başladım mı böyle oluyorum ben. Elimin erişebileceği ne güzellikler var bugün; yetmiyor demek! "Doymaz beşer dedikleri kuş itilalara" demiş Fikret. Nereye yükseldik ki! Bir yanımızla yükseldik. Ya öbür yanımız? Kıyısından uçuruma bakıyoruz. Yükseldikçe derinleşen uçuruma. Milyonların açlıktan öldüğü dünyadayız. Otuz milyonu bizde, yarı aç sürünüyor. Soygun, sömürü, kan... Birkaç bin canavar yeryüzündeki tüm güzellikleri yok edebilir bir anda. Yaşa da mutlu ol! Mutluyum gene de; bunların bilincindeyim çünkü. Çirkinliklere göz yumarak aramadım mutluluğu. Yoruldum biraz, o kadar. Bu yolda yorulmanın da buruk bir mutluluğu var. Tam mutluluk nerede ki? Herhal ilerdedir!.. Telefon zırlıyor; hangi mutluluğun muştusunu verecek bakalım?

— Efendim!

— Doktor Nahit Bey telefonda. Bağlayalım mı?

"Bağlayalım mı?" İyi bağlayın, saldırmasın! Kimdir bu herif? Niye arar beni? Yok mu dedirtsem? Aşağıda cebime sokuşturduğum kâğıdı çıkarıp baktım göz ucuyla. ... lokantada bir gün... Beni görmeyi çok istiyormuş; önemli bir konuyu konuşacakmış. Ortak tanıdıklarımız varmış Almanya'dan. Üniversite yıllarında da görüşmüş olabilirmişiz. Ben yaşlarda demek.

— Vedat Bey!

Sessizlik uzamıştı.

— Bağlayın!

Ne diyeceğim bu adama şimdi? O ne diyecek bakalım?

— İyi akşamlar Vedat Bey!

Derinden yankı gibi gelen biraz titrek, kalınca bir sesti.

— İyi akşamlar efendim.

4 — Bağışlayın, çok istiyordum sizi görmeyi. Yarın da Ankara'ya gideceğim için, vakit saat demeden otelinizden arayayım dedim. Doktor Nahit Kotar ben. Ama siz beni başka adla tanıdınız DDR'da, Doğu Berlin'de, Friedrichstrasse'de bir lokantada birlikte olduk. Saim diye tanıttılar, anımsadınız mı? Melahatlar vardı. Bir de Macar kadın vardı. Birlikte Berliner Ensamble'e gittik o gece. Brecht'in *Puntilla ile Uşağı Matti*'yi seyretmiştik. Yüzünüz yabancı gelmiyor demiştiniz bana. Gizlide sayıldığımız için geçiştirmiştim.

Gergin bir koşturmaca içinde söylenen şeyler belleğimde kimi resimleri oynatmıştı ya, silikti hepsi. Ne diyeyim bu adama şimdi? Anımsasam ne olacak?

— Ha, eveet! Buyurun Nahit Bey!

Sözü uzatmak istemediğimi anlamış olmalıydı. Bir duralamadan sonra aldı hemen,

— Son romanınızı okudum Vedat Bey, dedi. *Güven*'i. Sizi kutlarım. Onun üzerine biraz konuşmak istiyordum. Daha doğrusu, sonunda romanı okuyucunun sürdürmesini öneriyorsunuz hani; özellikle o konuyu konuşmak istiyordum sizinle.

Önem verdiğim, ilginç bir yanına değiniyordu romanın. Keşke böyle yorgun olmasaydım. Sessizlikten güç kazanmış gibi,

— Bir yerde oturup bir şeyler yiyelim isterseniz, diye girdi. Hem de...

— Sağ olun Doktor. İyi olurdu. Bağışlayın, önemli bir engel var bu akşam. Başka bir gün desek?

Kısa bir sessizlikten sonra aldı hemen,

— Siz de üstelememi bağışlayın Vedat Bey, dedi. 38 yıl sonra ilk kez geliyorum Türkiye'ye. Ankara'ya gitmemin nedeni de o. Yasaklıydım. Avukatla İçişleri Bakanlığı'nda, Genel Güvenlik'teki dosyama baktıracağız; kaldırılması gerekli kimi kararlar varmış. İstanbul'a ne günü dönüp ne kadar kalacağımı bilemiyorum. Ankara'da tutuklanmam bile olası diyorlar. Evecenliğim o yüzden. Sizinle konuşmadan düşmek istemiyorum içeriye.

Bana düşünme payı bırakan bir suskudan sonra gene girdi söze.

— Güleceksiniz belki ya, öteden beri yazarlığa özenmişimdir. Romanı sürdürme önerinizi okuyunca dayanılmaz bir istek duydum içimde. Bu işi ben yapayım dedim. Nedeni bu sizinle konuşmak istememin. Yazmaya başlamak için, sizden sorup öğrenmem gerekli şeyler var. 5. Kitabı yazmaya kalkışacaklar Seher'le Turgut'un ne olduğunu biliyor olmalılar, diye bitiriyorsunuz romanı. Seher, Turgut ne oldular? Bugünün gerçeğinde doğru yanıtını bilen kaç kişi var acaba bu sorunun? Siz biliyor musunuz sözgelimi?

Sınava sokuyor adam beni!

— Sevindim sizi tanıdığıma Nahit Bey, dedim. Doğrusunuz; kolay yanıtlanır bir soru değil. Böylesine incesini düşünen biri olduğunuza göre hemen başlayın. Türkiye'deki devrimci devinimin yakın dönem olaylarına da siz tanıklık etmişsiniz, anladığım. Bu titizlikle başarılı olacağınıza inanıyorum. Gereğinde bana yazın; sorularınızı yanıtlamaya çalışırım.

Yüreklendirici sözlerin altında atlatma aranır kısa bir duralamadan sonra,

— Yazmak da olabilir belki ya, dedi. Önce sizinle konuşmayı çok istiyordum. Bağışlayın üstelememi! Öğrenmem gerekli olan Seher'le Turgut'un bugün ne olduğu?

Güldüm.

— Onların ne olduklarını bilsem romanı ben yazardım Doktor, dedim. Kimseye söyler miyim?

— Konuşmayı onun için istiyorum ben de ya, dedi gülümser bir sesle! Hani bir şey alırım ağzınızdan da...

— O zaman rahat çalışın. Ağzımdan kaçırabileceğim hiç bir şey yok o konuda. *Güven*'de okuduğunuz gibi, Gülhane Parkı'nda bıraktım onları en son, bir daha da görmedim! Kim gördüyse o yazsın romanı!

— İşte buna inanmıyorum Vedat Bey!

Şaşırmıştım biraz. Sessizce bekledim sürdürmesini.

— Sizin görmediğiniz hiç gerçek gibi gelmiyor bana!

— Gördüm de sizden saklıyorum!

— Yalnız bizden değil, kendinizden de saklıyorsunuz!

Kızacaktım! Tatsız, kızgın bir renge çalıyor gibiydi sesi, bir şeyler daha demesini bekliyordum ki,

— Böyle bir yere varamayacağız, anlaşılıyor, dedi. Ankara'dan dönersem ararım sizi. Aksaray'da, postaneden telefon ediyorum. Bekleyenler çoğaldı. Sağ olun! Seher'le Turgut'a rastlarsanız aradığımı söyleyin! Kesinlikle bulacağım onları! İyi günler!

— İyi günler Doktor! Başarılar!

— Sağ olun!

Kapandı telefon. Kapanmasıyla da canım sıkılmaya başladı. Niye buluşmamıştım sanki, daha ilk satırında sözüne taş koyan adamla? İlginç birine benziyordu. Çağırsam atlayıp gelecekti hemen. Ne de iyi olurdu. Saatler saati konuşmaya dalacak, kim bilir ne konuların tadını çıkaracaktık şurada. Sinirimi bozacaktı bir güzel! Sinirimi bozmayan mı var! O yüzden de kimse sinirimi bozamaz artık! Doğu Berlin'de, Friedrichstrasse'deki lokantaya birkaç kez gittiğimizi, orda karşılaştığımız birilerini de şöyle böyle anımsıyordum ya, bu Doktor Nahit'i -Saim diye mi tanıtmışlar de-

mişti?-, hiç! Doktorları pek sevmem de ondan mı atlattım? O da nereden çıktı; bana sağlığımı kazandıran kişiyi sevmem mi? Soytarısını sevmem. Hangi mesleğin soytarısı sevilir ki! Doktor Şefik Hüsnü'yü, Doktor Hikmet'i sevmez miydim? Hele Doktor Haig'i. Doktor diye mi düşünüyorduk onları? Bunu da doktor diye düşünme istersen! Adam roman yazacakmış. Yazar, niye yazmasın? Kafasını Seher'le Turgut'a takması da olmayacak şey değil. Roman kişilerinin gerçek kimliğini aramak basit bir okuyucu merakı; onu aşamamış demek! Düşün düşünme, adam doktor; karşısına etiyle kanıyla birisini dikmesin olur mu! Yatırıp sırtını dinlemeden, tansiyonuna bakmadan, ne desin! Beyin tomografisi, kan, idrar incelemesi de istersin değil mi Doktorcuğum? Sonografiden geçirip böbreği, dalağı, ciğerleri... Aklınca dalga geçiyorsun! Biliyorum saçmaladığımı. Romandaki son sözle ben basturdım Seher'le Turgut'a. Başka bir şeyler demek istiyordu adam! Bugün de tanıyor muşum Seher'le Turgut'u da, saklıyor muşum! Niye? Suçlama vardı sesinde sanki! Kim bilir neler soracak, neler anlatacaktı? Buyursun, gelip otursun karşıma! Sorsun da, anlatsın da; ağzını, dilini tutan mı var? Hoş geldin Doktor Nahit! Telefondaki kalın sesine inat, çelimsiz biriymişsin gibi geldin bana; otur şu koltuğa! Telefonunu santrala bağlatmasaydım yoktun! Çağırdığım için varsın şimdi de! Atlattım seni ya, böylesi daha iyi oldu Doktor. Gözlerim üstünde artık; konuşabildiğin kadar konuşursun sıran gelince! Unutma, ortaya atıldığına göre, yalnız benim değil, birilerinin de gözleri hep üstünde olacak artık!

I

Kolay çözülmüş sayılırdı Ankara'daki sorunları Doktor Nahit'in. Güvenlik'teki eski dosyaların çıkarılarak yargı kararlarının taranıp yasakların kaldırılması işini üstlenen bir görevliyle üç yüz milyona anlaştıklarını söylemişti Avukat Mustafa. Bir elli milyon daha istedi herif sonradan; bilmem kime verecekmiş. Onu da toka ettiler; bir hafta içinde her şey olup bitti böylece. Ya affa girmiş, ya zaman aşımına uğramış yasakları kaldırmaları için sınır kapılarına yollanan yazıların birer kopyasını da Avukat Mustafa alıp çantasına yerleştirince korkulacak bir şey kalmadığını söyledi. Ülkeye engelsiz girip çıkabilirdi artık Doktor. Duruşması varmış Avukat'ın, yetişmek için uçakla gitti o. Doktor ertesi sabah, geldiği gibi otobüsle ayrıldı Ankara'dan. Avukat'ın, işi bitirip sorunu çözmek için Ulus'la Kızılay arasında koşturduğu hafta boyunca, Sıhhiye'deki otelinden çıkıp pek dolaşmamıştı. İşlerin düze çıktığı bir akşam Ankara Kalesi'nde, kente yukar-

dan bakan, süslenip döşenmesi, yemekleri, billur sürahilerde verilen rakısıyla Osmanlı'ya özenmiş bir lokantada yemek yediler Avukat'la. Klasik alaturka müzik veriyorlardı kasetle derinden. Orayı sevmişti; onun dışında bir çekici yanı yoktu kentin. Muğla'dan izci olarak Ankara'ya ilk gelişinde lisede öğrenciydi. Cumhuriyet bayramı için getirilmişlerdi Başkent'e. Ne yeni, ne güzel yapılar vardı; ne büyüktü Ankara! Anadolu'nun çeşitli yörelerinden gelmiş arkadaşlarıyla ağızları bir karış açık, sağa sola şaşkın bakınarak gezinmelerini gülerek anımsardı hep. Büyük kent görmemişi değildi oysa; küçüklüğü, ilkokul dönemi İstanbul'da geçmişti. Şimdi yerinde çarpık, koca bir yapının yükseldiği, o günlerin yeni, dört katlı mıydı ne, yöreye adını veren Kızılay'ı ne büyük, ne görkemli görünmüştü gözlerine! Atatürk Orman Çiftliği, bira fabrikası, paraşüt kulesi, Meclis karşısında kocaman Ankara Palas, orada burada köşk gibi evler, çeşitli yörelerde yükselen apartmanlar... Neler yoktu ki Ankara'da! Hipodrom'da Atatürk'ün önünden geçmişler, ellerindeki izci sopalarıyla koruma görevlisi olarak yollarda iki yana dizilip üstü açık arabasında geçen Atatürk'e selam durmuşlardı. Askerlik döneminde de bir süre kalmıştı Ankara'da. Altı yıllık tıp öğrenimi sırasında, delikanlılık coşkusuyla yaşadığı İstanbul'dan sonra Ankara, dayanılması güç bir sürgün yeri gibi görünmüştü. Şimdi de pencere önünde koltuğa yaslanmış, Yahya Kemal'in Atatürk'e, Ankara'nın en çok beğendiği yanı diye söylediği, İstanbul'a dönüşün tadını çıkarıyordu. Avrupa'da yıllar yılı özlemini duyduğu Anadolu doğasının içinde, çevreye bakınarak gitmek için yeğlemişti otobüsü. Bolu Dağı'nda, iki yandan inişli çıkışlı akan yemyeşil görüntü seli içinde varılacak yemek molasını düşünmek, içindeki kıpır kıpır açlık isteğini kabartan bir beklenti mutluluğu veriyordu. Ankara'ya gelirkenki molada, dalgalı yeşil vadiye bakan restoranda yediği kaymaklı ekmekkadayıfının tadı damağındaydı! Pek sevdiği bir şey olsaydı bari. Yassı kadayıf olsaydı neyse. Bu yaşta böyle ağır yiyeceklerin zararlarını hastala-

rına söyler, bu temel sağlık kuralını titizlikle kendisi de uygulardı ya, kırk yıl sonra döndüğü ülkede, şımarık bir çocuk gibi gördüğü her şeye uzanmadan edemiyordu işte. "Cıs, dokunma!" diyecek biri de yoktu, ne güzel! Böyle gitsindi bakalım bir süre. On gün kadar önce uçağı İstanbul'a inerken yüreğini tırmalayan kaygılar, süt mavisi bir dünyada salınır gibi uçtuğu ağırdan bir gezintiye bırakmıştı yerini. Yaşamında yeni başlayan döneme eskiyle ilgili ne kadar az şey girerse kendini o denli mutlu duyumsayacaktı. Anımsamak bile istemiyor, elinden gelse bütün bir geçmişi silip atarcasına, her şeyi unutmak geliyordu içinden. Türküler dışında! Güzel günleri olmamış mıydı eskilerde? Ne acıları aşan nice mutluluklar yaşamıştı! Türkülerle birlikte. Türk'ü, Kürt'ü, Ermeni'si, Süryani'si, tüm halkların gönül dolusu şenliklerde acılardan mutluluklar yaratan yarışmaları bunlar. "İnsan kısım kısım yer damar damar/Kaşların lam elif gözlerin kamer-İnce bel üstünde olaydım kemer/Yakışır beline canım sar beni beni", "Xerîbka xwedê me/Darali devê rê me/Bi hesreta mala bavê me"[1], "Gırung usdi gukas/Dzarayem tsaynit/Gırung mer aşkharhen/Kharpig mı çunis"[2]... Akıp gidiyordu her şey. Yenisine, en yenisine bakmaktı artık istediği. "Allı turnam bizim ele varırsan/Şeker söyle kaymak söyle bal söyle" Bizim eldeydi! Söylenecek ne kaymak vardı, ne bal, ne şeker! Olsundu! Eskiler çıkmasındı karşısına. Yaşama yenik düşmekten mi kaynaklanıyordu? Yenik mi düşmüştü? Hangi gün başarılı olmamıştı ki mesleğinde? Başarıları, asıl o başarıları düşünmek istemiyordu bugün. Kendini bildiğinden beri özlemini duyduğu yazarlığın yolunu kesmiş bir mesleğin özellikle tuzak gibi görünen başarılarını akıp gitmiş geçmişte bırakmadan yeni yola nasıl çıkardı? Elli yılı aşkındır içinde dönenip durduklarını hiç anım-

1 "Bir garip kuluyum Tanrı'nın ben/Yol kıyısındaki ağaç gibi/Baba ocağının özlemiyle kıvranır dururum"

2 "Nerelerden gelirsiniz turnalar/Köle olayım, kurban olayım sesinize/Hiç mi bir haber yok/Bizim illerden turnalar"

samamaktı en iyisi. Kolay olmuyordu o da. "Doktor" sözcüğü kendiliğinden geçiveriyordu sanki adının başına! Nahit Kotar yetmeliydi. Yetecekti. Takma ad kullanmayı da düşündü, vazgeçti hemen. Bıkkınlık mıydı? Kaç yılın emeklisiydi; çok zorunlu olmadıkça, çevredekilere yardımcı olmaktan öte doktorluk yaptığı mı vardı ki bıkkınlık olsun? Daha lise sıralarında gözünü açtığından bu yana bütün dünyasını oluşturmuş devrimci inancının yolunu kesen, sosyalist dünyadaki çöküntüydü belki de sorun; ne yaptıysa o yapmış, ne olduysa ondan sonra olmuştu! Onu da kesin söyleyemiyordu. O yıkımın çok öncelerinde, devrimci kavgada, hem de en yakınlarında görmekten acı duyduğu nice çirkinliklerle bu geleceği, şu ya da bu biçimde sezinlememiş değildi ki! Ancak o büyük çöküşle, dün her şeye karşın yürekten inandığı, güvendiği kişilerin, fırtınada içi dışına çıkmış şemsiyeye dönmesi benzersiz bir acıyla çöle döndürmüş gibiydi yüreğini! O kadar değildi belki ya, yıkımdı! Altından kalkması kolay olmayan bir yıkım. Yaşlanmıştı; niye o değildi asıl neden? Tümünün, hemen akla gelmeyen başka nedenler de içinde, az az payı olmalıydı bu kendini başka uğraşa verme, başka biri olma isteğinde. Müziğe tutkusu, türkülere vurgunuyla o yola gitmek vardı belki ya, yeteneksizdi; birçok kez denemiş bir saz çalmasını bile beceremeyişti doğru dürüst. Yazarlığa özenme, en kendine yakın olanıydı bu başka uğraşın. Yaşlandı mı da çocuklaşırdı insanlar. Çocuk demek de oyun demekti. Yeni oyunla birlikte oyuncağı da buluvermişti! Sevmiş, heyecanla okumuştu *Güven* romanını. Romanın sonunda Seher'le Turgut için düşürülmüş not kışkırtıcı olmuş, o günler gene kurmaya başladığı yazarlığa geçme isteğini kamçılamış gibiydi. Seher'le Turgut, yaşıyorlarsa bugün onun yaşına yakın, yetmiş beşlerinde filân olmalıydılar.

12

Seher'in, Turgut'un kendi yarattığı, sanal kişiler olduğunu Nahit'in bilmediğini sanmış olabilir miydi adam? O öyle sansındı yazar uyanıklığıyla; oyunun bir yanı da bu olursa hiç de kötü

olmazdı. Yaşamı boyu gülümseyerek benimsediği, "Biraz enayi olunmadan devrimci olunamaz!" ilkesine ne güzel uygun düşüyordu işi böyle almak! Onlar rastlamamış bile olsa, bu kişiler gerçekte yaşamasaydı yazarlar nereden, nasıl düşünüp de ortaya süreceklerdi bu insanları? Dayanılmaz acılara direnen o insanların, bu yeni dünya içinde nasıl pörsüyüverdiğini görmekti asıl görülmesi gerekli olan! O biliyordu o acıyı; yazarsa onu yazacaktı. O gerçeği görmekten kaçanlardan mıydınız, üstüne yüreklice varanlardan mı? Bugünün sorunu oydu! Ön sıralarda su içen genç çifti görünce o da su istedi şoför yardımcısından. Boş yerler vardı bu alt katta. Yanı da boştu; iki kişilik bilet almıştı kimse tedirgin etmesin diye. Hele zevzeğin biri otururşa yanınıza, tadı tuzu kaçıyordu yolcuğun. Güzel kadın düşecek değildi ya! Terminalde beklerken bir güzelce kadın gözüne çarpmıştı, otobüsün üst katına çıkmıştı o da. Yanına gelse ne olacaktı; işi pişirip kaçamak öpücük mü alacaktı? Hep gülerek anımsadığı gençlik şarkısı geldi gene aklına. "Hatırla ey peri/O mesut geceyi/Çamların altında/Çaldığım buseyi" Çamların altına, hem de gece götürdüğü kızdan bir buse çalabildiği için mutlu olan pısırık âşıkta biraz da kendi delikanlılığını gördüğü için, alaylı bir sevgiyle gülümsüyordu. Üniversite'de ilk yıl, "P.C.N"de, adaya, çamların altına götürdüğü bir kızdan, gün boyu -gece değildi ama!- bir öpücük alabilmişti o da. Çevresindeki oğlanlar neler neler anlatırlardı oysa. Söylenenlerin içine epeyi yalan karışmış da olsa, başka şeyler de yapılabileceğini sonraki deneyleriyle o da öğrenmişti. Batıp gitmesini istediği eskilerden bunlar çıkıyordu su yüzüne. Biliyordu, damarlarda kireçlenme, bunama belirtisiydi bir tür; sabahki bir şeyi anımsayamıyordu sırasında! Olsun, kendine özgü bir tadı vardı bunun da; anımsayacaksa bunları anımsamalıydı. Otobüsün yavaşlayıp sağa saptığını, vadiye bakan lokantanın önündeki küçük alana yanaştığını görünce davrandı; otobüs durup da kapılar açılınca ilk inen o oldu koltuğunun hemen ardındaki kapıdan. Güneşli, serindi hava.

Koşturur gibi tuvalete gitti. Yaşlılıkta en can sıkıcı şeydi bu çişin sıkıştırması; hele gece uyanmaları. Prostat ameliyatı olmuştu dört yıl önce. Doktorlukta alışıktı gece uyandırılmalara ya, o yanı da değişmişti; sorun oluyordu yeniden uyumak. Otobüste herkesten önce inmenin bir yararı olmamıştı; dönüşte, lokantada, hiç sevmediği kuyruğa girmek zorunda kaldı. Karnıyarık, salata, kaymaklı ekmekkadayıfı aldı tepsisine, yalnız kalma isteğiyle salonun uzak köşesinde, pencere yanındaki boş bir masaya gidip oturdu; aşağılarda açıla yayıla uzayıp giden yeşil vadiye tepeden bakmanın keyfiyle yemeye koyuldu. Çocukluk yıllarından başlıyordu edebiyata düşkünlüğü. Daha parmak kadarken annesinin yanık sesle okuduğu "Siretinnebi"ye, ramazan gecelerinde evlerde toplanarak çıkarılan oyunlara, anlatılan cinli perili padişah öykülerine, özellikle "Keloğlan'la Köse Dayı" masallarına bayılırdı ya, edebiyata asıl ilgisi ortaokul son sınıfta, ileriye açık kafasıyla o günkü edebiyatı iyi izleyen coşkulu, genç Türkçe öğretmeniyle uyanmıştı. Nâzım'ı da ondan öğrenmişti, Necip Fazıl'ı da. Açık açık söyleyemese de, öğretmenin gönlünün Nâzım'dan yana olduğunu, örnek parçalar okuttuğu başka kimi yazarlar gibi Necip Fazıl'ı da eğilimini saklamak için kullandığını sınıfta sezinleyip fiskos eden birkaç kişiden biriydi o da. Askerliğinde yedek subay yapılmayıp çavuş çıkarıldığı duyuldu öğretmenin daha sonra. Komünistmiş! Bu kadar sevdikleri bir öğretmene "komünist" denmesi birbirlerine gizlice açılanların kafalarında kımıldamış şeyleri biraz daha ışıtsa da inanıp bağlanmaktan epeyi uzaktılar daha. Uyanmaya çalışanlardan da ancak ikisi, İdris'le Nahit, o da epeyi bir süre sonra, İdris'in bir İzmir yolculuğunda, trende TKP'li yaşlıca bir işçiyi tanımasıyla tam açabileceklerdi gözlerini. İdris, lise son sınıfa geçtikleri yaz, bir apandisit patlamasıyla ölünce acılar içinde, şaşkın, uzun yıllar ağırlığından kurtulamadığı bir yalnızlığı yaşadı. Liseyi bitirince doktorluğu seçişinde, yediği bu beklenmedik vurgunun payı büyüktü. Yanlış tanıdan doğan gecikmeyle ölüp gitmişti, koşan,

bisiklet yarışlarında ilk sıralardan düşmeyen, güreş tutan, türkü söyleyip bağlama öğrenmeye çalışan aslan gibi İdriscik. Türkülere düşkünlüğü ondan kalmıştı! İki yıl sonra yitirdiği babasının ölümüne bu kadar yanmamıştı; adam yetmiş altı yaşındaydı, doğal bir ölümdü sonunda. İdris'le birlikte çıktıkları yolda, insanlığın kurtuluşu için verdiği kavganın yanı sıra iyi doktor olup tek tek insanları da kurtarma düşüncesi, kendini tutkuyla kaptırdığı edebiyatı çiğneyip geçmiş, bir tür saplantıya dönüşmüştü! Aslında hiç de kötü biri olmayan, sanata, edebiyata, okumaya ilgi bile duyan İzmir'de varlıklı kumaş tüccarı enişteşinin (çocuğu olmuyordu adamın), yanında ortak gibi çalışma önerilerine hiç yanaşmadan, üniversitede öyle başlamıştı doktorluğu. Binlercesinin bir makineliyle, bombayla yok edildiği dünyada, heyecanlar, gerilimler içinde, kişileri tek tek kurtarma savaşı (Anestezi-Reanimasyon alanında çalıştığı son yıllarda özellikle, ölüme gitti gidecek nice hastaları yaşama döndürmek için, başuçlarında ne çabalar göstermişti bazı sabahlara kadar), anlamını gün günden yitirmiş, kimliğini, kişiliğini kemiren bir bezginliğe dönüşmüştü. Sıra kendini kurtarmaya gelmiş demekti artık! İnsana, dünyaya, evrene gönlünce uzanabileceğin yazarlıktaydı kurtarıcılık. Önünde alabildiğine açılıp giden yemyeşil vadiye bakarken gülümsedi. "Gittim o son diyara ki serhaddidir yerin" demişti Yahya Kemal. Sözünü ettiği, Kuzey Fransa'da, gelgit olaylarının koşturur gibi yaşandığı deniz kıyılarıydı. Na şuracıktı şimdi! Fransa'daki Türk işçiler, arabalarına atladılar mı hafta sonlarını geçiriyorlardı orada! Yeryüzünün sınırına vardım diyordu adam; nasıl dar bir dünyaya kısılıp kalmıştı! Tarihe bakışı da öyle değil miydi? O, trenle ya da vapurla gitmişti, şimdi uçuyordu insanlar. Atlı posta arabasıyla İtalya gezisine giden 19. yüzyıl Alman ozanlarının kafası daha mı genişti? Nasıl uzak bir dünyadan söz ediyorlardı İtalya'yı anlatırken! Goethe'nin "Mignon"unun dizeleri geçti içinden "Keenst du das Land, wo die Zitronen blühn/Im dunkeln Laub die Goldorangen glühn" "O yurdu

bilir misin limonlar çiçek açar/Koyu yapraklarında portakallar renk saçar" diye çevirmişti lisedeyken; Almanca öğretmeninden bir de "aferin!" almıştı tüm şiiri aslına uygun koşuk çevirdiği için. Görülmedik, uzak, büyülü bir dünyaydı İtalya, Akdeniz o günler! Kaç kişi yapabiliyordu bu yolculuğu; Akdeniz kıyılarına kaç Alman inebiliyordu ki? Şimdi hizmetçi kızların yıllık dinlence yeriydi! Turistik yayınları, televizyonu, sineması, yırtıp atmıştı giz perdesini o büyülü dünyanın! Yalnız oranın mı; gözümüze sokulmadık coğrafya parçası mı kalmıştı yeryüzünde? Nâzım'ın, "Ümit Burnu'ndan Alaska'ya kadar/... Her mil-i bahride dostum ve düşmanım var" dizelerini geçirdi içinden. Nasıl kocaman bir dünya haritasıydı çizdiği o günler; şuracıktı bugün o da! Şimdi galaksilerden söz ediliyordu. Karıştıkça büyüyordu dünya; daha da karışıp ne kadar büyüyecekti kim bilir? Yok canım, küçülüyordu! Kim gidebilirdi eskilerde Avrupa'ya; şimdi milyonla Türk vardı. Ama bu ekmekkadayıfı yoktu işte! Salon boşalmaya başlamıştı. Kalktı. Otobüse yaklaşırken önü sıra giden, terminalde gördüğü esmer, güzelce kadına takıldı gözü; sağ ayağı biraz aksıyor muydu ne! Ne derlerdi Anadolu'da? "Karpuzun yamuğu/Topalın amuu!" Yarım uyak yapılmıştı yerel ağızla. Doğuştan kalça çıkığıysa musculus gluteus medius hipertrofiye uğrayınca vajen deviye oluyor; fallus da o iğrilikte sürtüşünce demek daha tatlanıyordu iş! Canını sıkmıştı gene doktorluğa başlamak. Topalın amı tatlı olurmuş; o kadardı işte! Güven'de açık açık yazıyordu her şeyi Vedat Türkali; o da mı öyle yapsaydı? Batıda da ayıbı günahı kalmamıştı bu işlerin; adıyla söyleniyordu her şey. Herkesin bildiğini yazdın mı niye ayıp olsundu? Bu da bir parçasıydı insanoğlunun. Koltuğuna yerleşip de otobüs kalktıktan biraz sonra, akıp giden görüntü seline dalınca ağırdan bir uyku bastırdı. Bulanık düşlerin ardından gözlerini aralayınca İzmit'e giriyordu otobüs; uzaktan deniz görünmüştü. Geçen hafta Lufthansa ile İstanbul'a inerken yukarılardan Marmara'yı görünce kapıldığı heyecanı anımsadı. Özlemiy-

le tutuştuğu bir güzellikle karşılaşmanın ürpertisi kadar başına ne geleceğini bilmemenin gerilimi de vardı o heyecanda. Havaalanında bekleyen Avukat Mustafa'nın gününde alınmış önlemleri, koşturur gibi uğraşıyla bir kısa bekletilmeden sonra, gereken işlemlerin yapılacağı üzerine söz, imza karşılığı (Daha önce para da oynamıştı biraz) bırakılmıştı. O da tamamdı artık; gerilim değil ama heyecan vardı gene içinde. Yıllarca trenle geçtiği, İstanbul-İzmit arasındaki Körfez'de kısa aralıklarla inci gibi dizilmiş istasyonlar, Tavşancıl, Diliskelesi, Hereke, Derince, Yarımca için, Almanya'da dolaşırken ırmak kıyılarından akıp giden trenlerde ne yanık düşler kurduğunu anımsıyordu. Kavuşmuştu o kıyılara. Keşke trenle dönseydi; dağa, kıra vuracaktı şimdi karayolu. Otobüs durunca çığırışlar içinde o yana bu yana koşan "pişmaniye" satıcılarına baktı bir süre. Alsa mıydı? Kime alacaktı? Kendisi sevmezdi; götüreceği de kimi vardı ki İstanbul'da. Başını koltuğa dayayıp kapattı gözlerini. Hereke'de viyadükten geçerken (Neler değişmişti ülkede!) açıp aşağıda kalan fabrikaya baktı bir ara, uyur uyanık bıraktı kendini öylece. Artık çok geçerdi bu yollardan. Güneş batıyordu Aksaray'da otobüsten indiğinde. Elinde küçük valizi ile çantası, ağır ağır Yenikapı'ya yürüyüp otele vardığında sevindirici haberi kapıda dinelen kâtipten aldı. Biraz beklesindi Nahit Bey, telefon etmişlerdi, ev sahibi kadınla Avukat Mustafa şimdi geleceklerdi; çözülmüştü ev işi. Bir kez daha borçluluk duydu Mustafa'ya. Köln'deki kebapçı Kürtlerin dediği gibi, gerçekten az konuşup çok iş yapan biriydi bu adam. Otelcinin söylediği çayı içiyordu ki, Avukat Mustafa ile baş örtülü, yaşlıca bir kadın göründüler kapıda. Son yudumunu alıp bıraktı çay bardağını, kalktı.

— İyi bir rastlantı oldu Nahit Bey, dedi Mustafa. Duruşmadan işyerine döndüğümde...

Ankara'ya gitmeden günlerce aradıkları Ferhunde Hanım'ı bekler bulmuştu işyerinde. Kumkapı ile Cankurtaran arasında, denize karşı, ardındaki bodur incir ağaçlı avlumsu bahçenin alt

başından demiryolu geçen, bir yanını eski sur kalıntılarına dayamış, üç katlı eski bir evin sahibiydi günlerce aradıkları Ferhunde Hanım. Manisa'da kızının yanına gitmişti; bugünlerde gelmesi bekleniyordu. Evin arka sokağındaki kahveci Recep Efendi'ye Avukat'ın adresini bırakmışlardı. Yapı izni alınamadığı için çimento yığını apartmana dönüştürülememiş, İstanbul'da artık seyrek rastlanan, tuğla tahta karışımı eski yapılardandı ev. Ferhunde Hanım Avustralya'daki iki oğlunun yanına gideceği için emlakçıya bırakmamasına karşın, kiraya vermek istediği biliniyordu çevrede. Bugün öğleden sonra anlaşmayı Avukat'ın işyerinde imzalayıp bitirmişlerdi işi. Dayalı döşeli tutulmuştu ev. Aylığı beş yüz elli milyondan, bir yıllık tutarı önüne konunca gömü bulmuşa dönmüştü kadın belli ki. Bankaya gidip Ferhunde Hanım hesabına yatırmışlardı parayı. Valizleri otelde bıraktılar; bir taksiye atlayıp hemen gittiler eve. Geçen hafta İstanbul'u gezmeye, dışarılardayken aklına koyduğu gibi, ilkokul yıllarının geçtiği bu eski yöreden başlamıştı. Çocukluğunu yaşadığı sokağı, yapılar dışında değişmemiş gibi bulunca bayağı heyecanlanmış, altmış beş yıl önce, okul, mahalle arkadaşı, ünlü Ağır Ceza Başkanı Hilmi Bey'in oğlu Siyamilerin oturduğu, bu hemen de olduğu gibi kalmış evi görünce de çocuksu bir heyecanla kararını vermişti; bu eve yerleşecekti ne yapıp edip. Bir şeyler yapıp etmesine de kalmadan olaylar denk gelivermişti. İyi rastlantılar da olmasa bu denli çekici olur muydu yaşam? Mahallede eskilerden kalan bir bu ev, bir de kendisi vardı; çevrede oturanların en eskisi otuz yıl önce Erzincan'dan gelmiş kahveci Recep Efendi'ydi. Evi kırk yıl kadar önce Ferhunde Hanım'ın emekli bankacı babası Sulhi Bey bir kabzımaldan satın almıştı. Ferhunde Hanım anahtarı döndürüp kapıyı açarken çok eski bir tanıdığa kavuşmanın mutluluğunu duyumsuyordu Doktor Nahit. Kaç kez girip çıkmıştı bu kapıdan. İkinci kattaki odada yıllarca yatıp sonunda kurtulamayarak veremden ölen Rana'nın, Siyami'nin ablasının soluk yüzünü görür gibi oldu. Çok sevdiği kızının

genç yaşta kaybını, Hilmi Bey'in Ağır Ceza'daki acımasız, yersiz ölüm kararlarına bağlıyordu gizliden gizliye halk. Özellikle de Mustafa Kemal'e ağız dolusu sövmüş, tüm ailesi doğudan sürgün edilmiş bir Kürt tarikat başkanının asılması olayı sinsice yayılıp dururdu, Hilmi Bey'in kızının başına gelenin nedeni olarak. Bu söylentilere, Nahit'in Asliye Hukuk'ta zabıt kâtibi olan babası pek kızardı. Kaç kez annesini de terslemişti bu yüzden; boş inançlıların kötü niyetli sözlerini nasıl yayardı o! Çok dürüst, namuslu bir yargıçtı Hilmi Bey, hepsi de yerindeydi verdiği kararların. Mikrobun yaptığı veremle yargı kararının ne bağlantısı olabilirdi? Hem saygıyla hem de küçümsemeli bir acımayla düşünürdü babasını, anımsadıkça. O dönemde ne alçakça kararlar alındığını göremiyordu demek! Hem de yirmi üç yılda on kezden çok kentten kente sürülmesine karşın! Denizli'den Bayburt'a atandığında bir yürek vurgunuyla gitmişti sonunda. İçeri girmiş yandaki mutfağa bakıyorlardı ki, geçen bir trenle sarsılır gibi oldu ev. Avukat Mustafa dönüp baktı, oturacağım diye tutturduğun evi gördün mü gibisine; oralı olmadı. Bilmediği şey değildi bu tren geçişleri; Ankara'da, Dikimevi'nde kaldığı evin hemen yanından da geçerdi. Alışır, bir süre sonra duymazdın bile. Mutfağı beğenmişti; buzdolabından havagazı fırınına, gereksinim duyulan her şey vardı. Belleğinin bir kımıltısıyla sevinç doldu içine; mutfağın tam bu köşesinde, işte şu buzdolabının yerinde, tahta kapağın altındaki ak patiska örtüsü, üstünde yüzüstü kapatılmış kalaylı maşrapasıyla kocaman karınlı bir su küpü dururdu. Bir sızı dolanır gibi oldu içinde. Mutfağın açıldığı sofa yanındaki köşede yuvarlak yemek masası, yanda su, içki bardaklarının dizildiği camlı büfe, sandalyeler, minderli hasır iki koltuk, küçük bir aralığı döndün mü, dağınık yastıklı divanıyla büyük oturma odası. İlerisinde, Siyami'nin veremli ablası Rana'nın yattığı oda; kiler gibi bir şeydi şimdi. Orta katta, gömme giysi dolapları, sandıkları, çift kişilik kara demir karyolasıyla bir büyük yatak odası. Siyami burada yatardı anımsadığı. O da

orada yatacaktı. Karşısında, boş bir divan, kırık dökük eşyalarla, niyeyse yaşanmayan ikinci büyük yatak odası. Niyeysesi var mı, penceresinin önüne koca bir yapının duvarını dikmişler niyeyse! Hilmi Beylerin, Siyami ile annesinin babasının yatak odasıydı bura. En üstteki balkonlu salona çıktıklarında çocuksu bir heyecan duydu gene. Ev belli ki birkaç kez onarımdan geçmişti ya, mutfak, odalar, bu geniş salon pek değişmemişti. Eskimeye yüz tutmuş büyük bir halının kapladığı bu üst salonda bol yastıklı, goblen örtülü bir büyük divan, önünde camlı, demirli, uzunca, basık masa, kanepe, koltuklar, tam anımsamıyordu ya eskilerde de böyle miydi ne? Tül perdelerin sarktığı, denize bakan iki giyotin pencerenin ortasındaki çift kanatlı kapıyı açıp adımını attığı çinko kaplı, alçak tuğla duvarla çevrili çatı balkonu da, kıyılara dizilmiş çiçek saksılarına kadar öylece kalmıştı sanki. Siyami ile bu balkonda, zerdali, kayısı çekirdekleriyle çiğit oynamaları geçti gözünün önünden. Ne mızıkçı oğlandı o da! Görüntü de işte bu görüntüydü uzun yıllar düşlediği; uzakta adalar, Üsküdar'dan Moda'ya, karşı kıyılar, uçuşan martılar, gezinen dumanlı, dumansız tekneler. Kararmaya yüz tutan gökte parçalı ak bulutlar bile dolanıp duruyordu işte o günlerdeki gibi! Ucuzundan suluboya Marmara görüntüsü! Hiç değişmeyecek kadar da soylu ama! Değişen şey biraz ilerden geçen, kıyıyı kuşatmış geniş asfalt yoldu. Çocukluk yıllarında, yaz boyu akşama kadar denize girerlerdi buralardan. Odun, kömür depolarından, kumculardan, tahta masalı bir-iki kıyı kahvesinden başka ne vardı ki Bakırköy'e doğru uzayıp giden kumsalda. Gıcırtılı tahta merdivenden çıkarken için için zırlayan cep telefonunu açmış, birisiyle konuşup duruyordu Avukat Mustafa. Doktor Nahit içeri dönüp de balkon kapısını örtünce kapattığı telefonunu uzattı,

— Ben bunu size bırakayım isterseniz Nahit Bey, dedi. Burada telefon yok. Takılıncaya kadar bunu kullanın siz.

Almadı. Cep telefonlarını sevmiyordu. Eve telefon almayı da düşünmüyordu aslında. Hele bugünler kimse aramasındı onu.

Yalnız kalıp kendini dinleyecekti bir süre. Telefon bekleyebileceği ya da gereğinde arayacağı bir tek yer vardı, ivediliği yoktu onun da. Banyoya, musluklara, şofbene baktılar; hepsi çalışıyordu. Su sorunu da olmayacaktı; hidrofora bağlı otuz beş tonluk depo vardı. Her şey tamamdı; yarın eve yerleşebilirdi Nahit Bey. Anahtarları veren Ferhunde Hanım'dan izin isteyip ayrıldılar. Sabah öteberisini alıp Kadıköy'deki kız kardeşine giderken evin ikinci anahtarını kahveci Recep'e bırakacaktı Ferhunde Hanım. Sokakta bir-iki adım atmışlardı ki, döndü Avukat Mustafa,

— Verilmiş sözünüz yoksa yukarı çıkalım mı? dedi. Nevizade'ye gelecek arkadaşlar var. Sizi de görmek istiyorlardı.

Gülümsedi Doktor Nahit; kime söz verecekti ki?

— Geçen gittiğimiz yer mi? dedi.

— Evet. Bizimkiler oraya gelir. Sevmiştiniz siz de.

Sevmişti. Bizimkiler dediği çoğu eski TBKP'lilerdi. Aslında, Taksim'deki oteline uğrayıp Vedat Türkali'yi yakalamak vardı kafasında. Daha erkendi onun için de. Ya da bir telefon mu etseydi önce gene?

— Siz bu telefonu alsanız iyi olacak Nahit Bey!

Şaşaladı. İçinden geçeni okumuştu sanki adam! Aptala malum mu olurdu? Cindi bu herif!

— Size erişmek çok güç olacak benim için. Bakın, arayan numara yazıyor burada; açmayın istemezseniz! Yeni daha, pek kimse bilmiyor bu telefonu.

Doğru söze ne denirdi? Aldı Mustafa'nın uzattığı telefonu, cebine koydu. Bir süre yürüdüler Yenikapı'ya doğru. Evin kiralanmasını ayrıntılıyordu Mustafa. Bankada onun hesabına geçirdiklerinden ne kalmıştı? Daha nerelere ne ödeyeceklerdi? Türkçe klavyeli bilgisayar için çeşitli firmalardan aldığı fiyatları konuşup birlikte kararlaştırmalıydılar. Pek dinlemiyordu Doktor Nahit. Para sorunu yoktu. Güvenilir biri olduğuna inanmıştı bu Mustafa'nın da. Daha ne düşünecekti? Bir taksi çevirip Galatasaray'a çıkmaları sekizi buldu. Balıkpazarı'ndan geçerken üni-

versitedeyken ara sıra gittikleri, Çiçek Pasajı'nın Balıkpazarı'na bakan köşesindeki Süleyman'ın Meyhanesi'ni aradı gözleri. Her şeyin değiştiği dünyada o kalacaktı! Nevizade Sokağı'na sapıp meyhaneye vardıklarında, hemen girişte, cama yakın masadaki bir kadınla bir erkek ayağa kalkıp karşıladılar. Nazan'la Şakir de karı koca avukatmışlar. Yeni gelmişlerdi onlar da. Kerimler de

telefon etmişler, geliyorlarmış. Garsonların getirdiği meze tabakları masaya yerleştirilirken onlar da göründü kapıda. Eczacı olan Kerim konuşkan, sıcakkanlı biriydi. Birlikte gelen Suat reklamcıymış. Ağırbaşlı, az konuşan birine benziyordu. Niye her söze yetişen bu Eczacı Kerim değil de, ağzını açmaya üşenen bu Suat reklamcı olmuştu? Dünyanın işleriydi işte! Ne güzel, ne çirkin dedirtmeyecek kadar donuk, kumrala çalan bir kız vardı yanlarında Esme diye, bilmem ne Güzel Sanatlar'da son sınıftaymış; çevre tasarımcısı-grafiker mi ne oluyormuş. Masanın konuğu durumundaki Doktor Nahit için kaldırıldı ilk kadeh. Üstüne dikilmiş gözlerle bir anda ilgi odağı olmanın tedirginliği ile gülümsedi Nahit. Havadaki kadehlere baktı; Esme'den başka herkes rakı almıştı; onunki kırmızı şaraptı.

— Sağ olun! dedi. Hoş bulduk. Hadi, iyi günlere...

İlk yudumları alıp kadehleri masaya bırakıyorlardı ki,

— Bundan iyi gün mü olur Türkiye'de Ağbi? dedi Eczacı Kerim. Kötüsü gelmesin de!

Karamsarlığıyla değil gerçekçi sevimliliğiyle alınmıştı bu taşlama sözleri; gülümsüyordu herkes! Daha doğrusu Esme'den başka herkes. O düşünceli düşünceli önüne bakıyordu sadece. Şimdiden sıkılmıştı, geldiğine pişmandı belki de. Aynı durgunluk Reklamcı Suat'ta da var gibiydi de, sanki o uyuyordu herkese. Belki kızla aralarında... Epeyi yaş vardı aralarında ya, niye olmasındı? Şakir'in, işleri ne yaptıkları sorusunu Mustafa yanıtlamaya başladı. Yarın evine yerleşiyordu artık Nahit Bey. Gönlünce çözümlenmişti her şey. Soruşturmaların, yargılamaların kalıntılarını da temizlemişlerdi Ankara'da..

— Bilgisayarı da aldık mı tamam, dedi Avukat Mustafa. Yazmaya başlar artık.

Yazma sözüyle bütün gözler gene üstüne dikilmişti. Pek konuşmak gelmiyordu içinden Doktor Nahit'in. Bu Avukat Mustafa'nın kendi adına iş görmesine öyle alışmıştı ki, tamamlasaydı açıklamayı bari! Ne biliyordu ki tamamlasın? Sessizlik uzayınca Eczacı Kerim girdi gene söze,

— Aman, yazın Ağbi, dedi. Sizler çok şey yaşadınız. Yazın da bir şeyler öğrensin bu insanlar. Özellikle yeni kuşaklar hiçbir şey bilmiyor. Gidenler her şeyi alıp birlikte götürüyorlar bizde.

Gitme gününün uzak sayılmayacağı, incesine pek bakılmadan anımsatılan Doktor Nahit'in gene sessiz kaldığını görünce Şakir aldı bu kez çekingen bir sesle.

— Anılarınızı mı yazacaksınız?

Kaçınamazdı artık; ağırdan söze girdi Doktor Nahit,

— Evet, dedi. Bir anlamda evet! Anılarımı da içerecek biçimde. Ancak kişisel anılarımı değil...

Nasıl tamamlayacağını aranıyor gibi bakınırken,

— Roman, dedi. Roman yazmayı düşünüyorum.

Romanı duyunca, sevinsinler mi, düş kırıklığına mı uğrasınlar bilememenin sallantısına kapılmıştı sanki dinleyenler. Mustafa'nın şaşkınlığı daha da baskındı; o da ilk kez duyuyordu. Isısını yitiren sessizliği Esme bozdu bu kez,

— *Güven* diye bir roman çıktı. Gördünüz mü?

Yakalanmıştı! Kızarır gibi gülümsedi,

— Evet, okudum, dedi. Siz?

— Hayır, dedi Esme. Ama, bizim çevrede çoğunun elinde. Ben daha okumadım.

Masadakiler de biliyorlardı da, hiçbiri okumamıştı. Çevrelerinde okuyan, tartışanlar vardı.

— Keşke okumuş olsaydınız, dedi Doktor Nahit. Üstünde konuşurduk.

Bir sessizlik oldu.

— Siz konuşun Ağbi! Biz dinleriz!

Eczacı Kerim'in gülerek ortaya attığı bu kolaycı çözüme ötekiler de katıldıklarını belli eder gibi gözlerini Doktor Nahit'e dikmişlerdi. Duraladı; sallantıda kaldı bir, gülümsemeye çalıştı,

— Hiçbirinizin tanımadığı, kendisi de burada olmayan birinin arkasından konuşturacaksınız beni! Biraz ahlakdışı sanki!

Mırıltılı gülümsemelerle karşı çıkacak gibiydiler ki, bırakmadan aldı Doktor Nahit,

— Konuşurken romandaki kimi gizleri ağzımdan kaçırırsam, okurken şaşırtıcı tadı kalmayacak sonra. Sinemada bahşişi beğenmeyince eğilip seyircinin kulağına "Katil barmen!" demiş hani yer gösterici kız!

Gülüşmeye başladılar. Tek gülmeyen Esme'ydi.

— Şaşırtıcılık hiç de önemli değil benim için, dedi. Bazen açar romanın sonunu okurum önce.

"İyi halt edersin!" demek geldi içinden Doktor Nahit'in. Kız aynı umursamazlıkla sürdürdü,

— Bana daha güzel gelir öyle okumak.

— Kızım sen yemeklerde de önce tatlı yiyorsun!

Reklamcı Suat'ın pat diye söyleyiverdiği bu söze de gülmeye başlamışlardı. Tersliğini kafasına vuran sataşmaya,

— Evet, öyle yaparım, dedi Esme dikelen bir sesle Suat'a bakmadan. Tatlıyı severim çünkü. İsteyen doldurur midesini tıka basa öyle yer.

— Aa, ben de aç karnına yerim tatlıyı, dedi Avukat Nazan.

Tatlılara, yemeklere kayıvermişti konuşma. Hangi tatlılar hangi yemeklerle yenirdi, nasıl yenirdi? Önce mi yenirdi, sonra mı yenirdi? Karnını iyice doldurup tatlı yemek, kendine de yazık etmekti, tatlıya da! Sütlü, ılık bir irmik helvası, tek başına yenmeliydi! Hiç konuşmadan gülümseyerek dinleyen, olayın kışkırtıcısı Reklamcı Suat, en çok konuşan da Eczacı Kerim'di. Biliyorlardı onun güzel yemek yaptığını, ilgiyle dinliyorlardı. Çoğunun ne adını, ne kendini anımsayamadığı bir sürü yemek-

ler, tatlılar geçtikçe, pisboğazlar arasına düşmüş gibi olan Doktor Nahit, karşısındaki köşede oturan Esme'ye takıldı birden. Gözleri önündeki şarap kadehindeydi kızın; tartışmayı başlatan o değildi sanki, söylenenleri hiç de dinler görünmüyordu.

— Yetti yahu! Amma yemek sözü ettik lokantada!

Avukat Mustafa'ydı. Yeni bir yemek tanımı ağzında kalan Eczacı Kerim,

— Nerede edilir ya, dedi. Hamamda mı?

Gülüşmelerle kadehler kalkarken, çocukluğunda annesiyle gittiği hamamlardaki, zeytinyağlı dolmaların, köftelerin, böreklerin dizildiği göbektaşında yenilen yemekleri anımsadı Doktor Nahit. Evlerde gömme banyo-duş kuşağıydı bunlar; eski hamamları, evlerdeki hamam dolaplarını da bilmezlerdi, leğende yıkanmaları da. Ne yemek tanımları yapılmıştı bir günler, hamamlarda da kim bilir?

— Romanınıza gelelim Nahit Bey.

Hiç söze karışmamış Avukat Şakir'in, konuşulanların anlamsızlığını vurgular gibi uyarısıyla gene ortada kalıvermişti Doktor Nahit.

— Neyine geleceğiz? dedi bir duralamadan sonra. Daha bir şey yok ki ortada. Dediğim gibi *Güven*'i okuyunca, romanın sonunda, siz sürdürün diyor romanı; iyi geldi bana bu. Vedat Bey'le de konuştum telefonda, biraz daha yüreklendim. Bir türlü söyleyemediğini, gözünü karartıp bir açıklayabilmişse güveni de artıyor insanın, coşkusu da. Kendimi bildiğimden beri edebiyat tutkulusuyumdur. Son yıllarda saplantıya dönüşmüştü neredeyse. Epeyi de yaşadık, gördük bildiğiniz gibi. *Güven*'de anlatılanların yanı sıra büyüdük biz de. Sonraki dönemlerin de tanığıyız.

Şöyle bir bakındı gözlerini suskun dikmiş masadakilere. Esme'ye ilişti gözü, o da başını kaldırmıştı; ot yeşili gözlerinde bir merak pırıltısı da yoktu, öylece bakıyordu o da. Bu ağırbaşlı, sıkıcı kuşatmadan kurtulmak ister gibi güldü Doktor Nahit,

— Evet, dedi. Bir aşk romanı yazacağız. *Güven*'in bitiminde sözü edilen Seher'le Turgut'u bulursak gerçek bir aşk romanı yazacağız belki de!

Gülümsemeler oldu. "Aşk romanı" sözü gülümsetmiş olmalıydı. *Güven*'i okumadıkları için ne denmek istendiğini anlamamışlardı pek. Doktor Nahit'in beyaz peynire uzanmasıyla tabağına meze almaya, içkisini yenilemeye dönmüştü herkes. Çatal, kaşık tıkırtıları arasında "güzeel!" diye mırıldandı biri. Yalnız Esme bir süre daha sürdürdü bakışını öylece, kırmızı şarap kadehini aldı sonra, canı gene bir şeye sıkılmış gibi başını önüne eğip şarabını yudumlamaya başladı. Reklamcı Suat'la bir biçimdeki ilişkilerinden kaynaklanan sorunu vardı belki de kızın! Ay günlerinin sıkıntısı da akla gelebilirdi; bayağı dert olurdu o günler kimi kızlar için. Doktorluğu tutmuştu gene! Biraz da huysuza benziyordu kız. Avukat Nazan'la Şakir'in Mustafa'ya, Yargıtay'ın bilmem hangi yargılamayla ilgili yeni içtihat kararından söz etmeleriyle toprak davalarında bilirkişi kurumunun yeri üzerine ağırdan başlattıkları tartışma, sıçrayan bir kıvılcım gibi, Eczacı Kerim'le Reklamcı Suat'ın da kendi aralarında, yerli bir ilaç firmasının reklamı ile ilgili söyleşiye geçmelerine, daha doğrusu Eczacı Kerim'in coşkuyla anlattıklarını Suat'ın dinler görünmesine neden olmuştu. Bu dağınık konuşmalardan kendi payına hiç de yakınması yoktu Doktor Nahit'in. Eski TKP-TBKP'lilerin, bıkkınlık veren eski, ona göre iyice yalınkat, bitmez tükenmez siyasal tartışmaları açmaya kalkışmalarından kaygılıydı buraya gelirken; o kapı açılmamıştı. Geçmişteki zırıltıları un ufak edip geçiyordu yaşam işte böyle. Esme denen suratsız da Suat'ların konuşmasına ilgi gösterdiğine göre, üzerinde düşünüp çözüm bekleyen kendi sorunlarına kapanabilirdi. Kış başlıyordu; ısınmayı gaz sobasıyla yapmayı düşünüyordu ya, evde koca bir gaz bidonu bulundurmak da sorundu, soba da; sobaların nerelere konulacağı da. Tüp gazla çalışanlar kaza yapıyor deniyordu. Klima mı taktırsaydı, yazın serin, kışın sıcak tutan? Pahalıya pat-

lar demişti Avukat Mustafa. Bir de, zırt pırt elektrikler kesilirmiş bu ülkede. Ne güzeldi Düsseldorf'daki evinde. Atmaya çalıştı kafasından; yurtdışındaki geçmişle ilgili hiçbir şeyi, hele böyle özlüyor gibi düşünmek de yoktu. Yeni olan her şey güzeldi! Şu yanında konuşulanları sinsice dinleyen suratsız kızın da burnu bayağı güzeldi. Düsseldorf'tan gelen tanıdık bir tır bulursa kitaplarını, müzik setini, CD'lerini, kasetlerini getirtecekti yalnız. En üst kattaki balkonlu salon büyücek bir kitaplık, müzik seti için...

— Doktor Amca merhaba! Hoş geldiniz! Burada mısınız siz?

Başını kaldırıp baktı. Yüzü yabancı gelmeyen biriydi de, çıkaramamıştı birden. İlerde, köşedeki masadan, gözlerinin içi gülerek kalkan bir kadın da, koşturur gibi gelip adamın yanına sokulunca resim bütünleşip kımıldadı birden. Bunlar...

— Nasılsınız Doktor Amca?

Evet onlardı! İpincecik sesini kendine özgü tınısıyla yankılatan "Doktor Amca"sından anımsamıştı. Leipzig'de yıllar önce TKP'nin, çizgisine ters bulup lanetleyerek DDR'den, Demokratik Alman Cumhuriyeti'nden sınırdışı ettirdiğinde, kendinden başka kimseden yakınlık görememiş Kürt karı kocaydılar. Bayağı yaşlanmıştı bunlar da. Nice yıllar geçti, yaşlanmayacaklar mıydı?

— Sağ olun! İyiyim. Evet, buradayım artık. Siz nasılsınız?

İyiydiler. Yeni gelmişlerdi onlar da. Nasıl görebilirlerdi Doktor Amca'yı? Çok istiyorlardı. Ne çok kulağını çınlatmışlardı.

— Sağ olun, dedi. Ben de isterim de... durumum belli değil daha. Adresim, telefonum filan yok.

Bunu söylerken, gözlerini, kulaklarını kendilerine dikmiş, yalanına tanıklık eder gibi dinleyen masadakilerden utanır oldu. Ekledi hemen,

— Avukat Mustafa Kıyıkoğlu en yakınım. Onun numarasından arayabilirsiniz. Rehberden bakarsanız...

Kesin arayacaklarını söyledi̇ler. Hele kadın heyecanlıydı baya-

ğı; Doktor Amca'ya çok şey borçlu olduklarını evecenlikle açıklamayı da unutmadan merakla bakıp duran masadaki arkadaşlarının yanına döndüler. Uzakça masadakiler ateşli konuşmalara başlayan kadını ilgiyle dinliyorlardı. Nelerden söz ettiğini aşağı yukarı kestirebiliyordu Doktor Nahit. İyi ki orda değildi! Onların masasına bir sessizlik çöktü önce. İçine, bu konuyu açacaklarını sıkıntısı basmıştı. Değiştirip yeni bir şeylerden söz açmanın yolunu arıyordu ki, Avukat Mustafa, kulağına eğilir gibi uzandı,

— İyi ettiniz, dedi.

Neyi iyi ettiği pek açıklığa kavuşmadan fısıldar gibi ekledi,

— PKK'li bunlar!

Ses çıkarmadı Doktor Nahit. Tutmuştu kendini. Tartışmaya mı kalkışacaktı şimdi? Belli ki ötekilerin de adınaydı Mustafa'nın dediği. Bu adamı kendine salık verenler, evet PKK'li değildiler ama Kürtlerdi. Mustafa'nın kendisi de Kürt'tü bildiği kadar. Bir şey değişmemişti demek Türkiye'de; herkesin siyasal yeri, türü etiketlenmişti! Kapılar da ona göre açılıp kapanıyordu gene demek! Ona neydi ya; Mustafa'nın eğilerek fısıldadığı gizemli, ürkek PKK'li yargısı, olası ki, salt bir rastlantı duyuma dayanıyordu belki de! Türkümüz, Kürdümüz, ikide bir söylediği gibi, aynı teknenin hamuru, aynı tarlanın çamuruyduk!

— Çok yıl sonra gelince nasıl buldunuz Türkiye'yi Nahit Bey?

Hukuk tartışmasını bitirmiş olmalıydılar; Avukat Nazan'dı soran. Bütün başlar kendine dönmüştü gene. Gülümsedi Nahit Bey. Hiçbir şey değişmemiş; koyduğum yerde otluyorsunuz mu deseydi? Uzun yıllardan sonra her gelene sorulabilecek soruydu bu. Yanıtı da ne olacaktı ki? Hele İstanbul, Ankara için! Yeni yollar açılmış, yeni yapılar dikilmiş; tanıyamadım valla, denirdi herhalde!

— Türkiye'de ne değişti bilmiyorum ama, dedi, İstanbul, Ankara'da epeyi şey değişmiş. Yarın başlayacağım İstanbul'u gezmeye.

Bir-iki daha çene çalarak on bire doğru kalktılar; avukatların sabah erken duruşmaları vardı. Doktor Nahit ayrıldı onlardan. Taksim'e doğru yürüyüp dolaşacaktı biraz. "Yarına dayanamadı, geceden başlıyor gezmelerine," diye takıldı Eczacı Kerim. Mustafa'yı Şakirler, yollarının üstündeki Fatih'e bırakacaktı. Kerim'le Esme de Suat'la gittiler geldikleri gibi. Arabalar Tarlabaşı'nda parktaymış. Beyoğlu'nda yalnız yürümeye başlayınca üstünden ağır bir yükü atmış gibiydi Doktor Nahit. Yürümeye kışkırtan bir serinlik vardı. Tedirgin edip etmeyeceği ikirciklilığı içinde, Taksim Gezi Oteli'nde Vedat Türkali'ye uğramayı düşünüyordu. Fitaş Sinemaları'nın girişine gelince durdu. Küçük defterini açtı; otelin numarasını bulup çevirdi cep telefonunda. İyisi buydu; pat diye gitmek olmazdı bu saatte. Açıldı telefon. Daha tümceyi tamamlamadan, Vedat Bey'in, Londra'ya gitmek için bu sabah otelden ayrıldığını söyledi telefondaki ses. Başka bilgileri yoktu. Canı sıkkındı telefonu kapatırken. Nesine kızacaktı; ondan kaçmak için gitmemişti ya adam. Yalnız, daha ilk telefonda konuşmaya pek istekli görünmediğinin şu olayla bilincine varmıştı sanki! İçindeki sıkıntıyı atmaya çalışarak Taksim'e, Tarlabaşı girişine doğru yürüdü ağır ağır. Sıkılmakla bir yere varılamayacağını öğrenmişti yaşadıklarından, hiçbir şey öğrenmemişse! Olmuşla ölmüşe umar yoktu. Yenisine bakılacaktı. İnceden bir yağmur başlıyordu. Bir taksi ile Aksaray'a, oteline gelip odasına çıktığında on ikiyi bulmuştu. Sıcak bir duş yaptı. Tertemiz çarşaflı, yumuşakça yatağa girip uzandı; devinimli günün olaylarını kafasında geçirmeye başlar başlamaz da uyuyup kaldı. Sabah beş gibi, uyur uyanık çişe gidip döndü yatağına, bıraktığı yerden daldı uykuya. Uyandığında dokuza geliyordu. Güneş vardı. Zeytinburnu kıyıları görünüyordu pencereden. Kalkıp camı açtı; derince soludu bir-iki. Serin sabah havasını çekti ciğerlerine; hiç de kirli gelmedi. Kaloriferler yanmıyordu daha. Birazdan evine geçeceğini, yarın sabah, gözünü açar açmaz kendi evinin o dünyaya açılan balkonundan Marmara'ya bakacağını dü-

şününce arttı mutluluğu. Giyinip tıraş oldu çabucak, valizlerini kapattı, kahvaltıya indi. Hemen de boştu masalar. Alman'a benzer yaşlı bir çiftle iki orta yaşlı sarışın kadın salonun iki uzak köşesinde kahvaltı ediyorlardı. Tepsisini doldurup masaya geçerken şöyle bir baktı sarışınlara; "Nataşa" dediklerinden miydi bunlar? Kahvaltıdan kalkarken ondu saat. Oteldeki hesabını kesti. Odaya bıraktığı valizlerini aşağı indirip çağrılan taksiye koydular. Yitirdim korkusuyla arandığı evinin anahtarlarını sevinerek bulup pardösüsünün cebinden ceketinin cebine aldı. Büyük kıyı yoluna çıkmadan, arkadaki kestirmeden eve vardığında Ferhunde Hanım çıkmış, kapıyı kapatıyordu. Nahit Bey'i görünce sevindi, kapıyı kapatmadan verdi anahtarları. Onun indiği taksiye koca bavuluyla Ferhunde Hanım bindi iyi dileklerle. Kendi anahtarıyla ilk kez kapısını açıp evine girme mutluluğunu engelleyen kadını, o da iyi dileklerle yolcu ederken pek de içtenlikli sayılmazdı; sabah sabah ne vardı gelip bu kadına toslayacak? Bütün rastlantılar gerekli mi olacaktı? Valizlerini içeri taşıyıp kapattı kapısını. Kıyıdaki yolun derinden derine trafik uğultusu dışında sessizdi ev. Valizlerini yandaki odaya bıraktı; üst kattaki balkona çıktı çabucak. Asıl mutluluk buydu işte! Ünlü İstanbul şarkısı derinlerden çın çın öttü kulaklarında: "İstanbul'un her tarafı mercandan." O benzersiz mercanı yaratan da Boğaz'la bu yer yer sislerden sıyrılan Marmara'ydı! Resim yapmadaki yeteneksizliğinin acısını bir kez daha duydu içinde. Resim sanatının, bu tür görüntüleri artık hiç umursamamasına, çakul çukul çizgilerin, kızgınlık yaratan biçimlerin -Kızgınlık bile yaratmayan biçimsizliklerin demek daha doğruydu belki!- rengini bulamamış döküntü, sağır, kör boyaların egemenlik kurduğu bir alan olmasına nasıl baş kaldırılmazdı! Batıda, çeşitli kentlerde dolaştığı "Modern Art" müzelerinde, sergilerindeki, kimilerinde hafakanlar basan ürünleri anımsayınca bir kez daha kızgınlık doldu içine. Nonfigüratif'ti, abstre resimdi, onların da güzeli vardı da, şu renklerin, çizgilerin doğal şenliğine niye kapansındı resmin

kapıları? Herkesin önünde durup durandan resmi bulup çıkarmak, bakakaldığımız eğrili doğrulu, bildik renklere, çizgilere, özgün dille yeni biçim vermekti asıl güç olanı. Şeyh Galip'in "Çaldım velii miiri maali çaldım" demesi geldi aklına. Keşke bir tuval dolusu da o çalabilseydi şu gördüklerinden! Tatlı bir serinlik vardı güneşli balkonda. Yoğun sabah trafiğinde koşturup duran araçların selindeki kıyı yoluna, Ahırkapı'dan Bakırköy'e denize dağılmış, duran, yüzen gemilere, devinim tutkusuyla yorgun düşmüş gibi süzülen martılara, aşağıda çıplak bir dala konup kalkan serçelere baktı bir süre. Her yanı mercandan İstanbul'un yer, zaman, insan karmaşasında birilerini arama serüveninin mutluluğuyla dolup kabardı içi! Yazarlık aramaktı; nasıl bulduğunu yazmak da güzeldi, nasıl bulamadığını yazmak da! Yaratmayı tutkulu, yaşamı vazgeçilmez biçimde çekici kılan, içi kaynayarak aramanın esrik eden güzelliğiydi. Bunu bir de, yaşamı boyu tutkulusu olduğu türkülerle birlikte yaşıyorsa başka ne arayabilirdi? Her yanı ışıl ışıl mercandan kenti, bu baş döndürücü esrikliğin mutluluğuyla bir kez daha selamladı. "Ne yaman örgetmişler şo bülbülü/Her seher gelir öper gonce gülü!" İlk gün böyle ne güzel, tam düşlediği gibi başlamıştı evinde. Gide gele çarşı pazardan, mahalle bakkalından, manavdan, yiyecek, içecek, temizlik için eve ne gerekse kıyıyı köşeyi, buzdolabını bir güzel doldurduktan sonra, üçüncü gün gezi planına gelmişti sıra. Duraladı; nasıl olsa yapacaktı da, İstanbul yollarına düşmeden Vasken'e telefonunu bildirmek gelmişti içinden. Çıkardığı küçük defterden numarayı buldu. Biraz da heyecanla İsviçre'yi, Zürih'i aradı. Dördüncü çalışta Vasken'in kalın boğuk "Aloo"sunu duyunca sevindi.

— Ne bağroorsun bangır bangır? dedi. Sağır vardır karşında? Akıl baliğ oldun, yoksam sesin değişti?

Gençliklerinde gördükleri Arşak Palabıyıkyan filmlerindeki diyaloglarla takılırlardı böyle. Vasken'in kahkahası geldi.

— Tam Ermeni oldun şimdi!

— Ağzını topla, Ermeni sensindir!

Vasken gene gülerek tertemiz Türkçe'yle,

— Elhamdülillah! dedi. Tamam mısın? İşlerin yolunda mı?

— Hem de dört dörtlük. Numaram...

— Çıktı burada. Bir emrin?

— Sağ ol. Şimdilik bir ricam yok. Numarayı vereyim diye aradım. Senin bir sıkıntın?

— Yok.

— Hadi, sağlıkla kal!

— Sağ ol! Sen de!

Telefonu kapatınca sıcak duygular dolandı içinde. Bu da olmuştu; şimdi neresinden başlayacaktı İstanbul'un? Kimleri arayacaktı? Nerede arayacaktı? Öyle bir istek duyduğu da yoktu ya, kırk yıldan öte ayrıldığı bir kentte kaç tanıdık bırakmıştı, kimler kalmıştı ki eskilerden, peşlerine düşsündü şimdi. Seher'le Turgut'u bir yerlerden bulup çıkarmak, başladığı yazarlık oyununun tatlı bir yanıydı belki, aslı değildi; biraz da alık bir görünümle yazarının üstüne gittiğinde de biliyordu bunu. "Turgut benim!" diye alayına ortaya çıkacak birine inanacak ne çok kişi vardı kim bilir! Benzer serüvenlerden geçmiştiler belki de. Çizgileri koşut olmuş, belki de kesişmişti Turgutlarla. Halil'ini yitirmiş nice Seher'ler vardı devrimci yollarda. Vardı da sonra ne olmuştu onlar? Birilerini, içini karartıp yüreğini burkutan birilerini çok iyi biliyordu! Şimdi dağlarda vuruşanlar arasında da niceleri vardı kim bilir? Bu dayanılmaz acıları göze alıp en ağır çileye katlananlar sonra ne olacaklardı? Bunun peşindeydi o! Kahramanlıklar gerekliydi, kuşkusu yoktu bundan. Ölmeden kahraman olanlardan, her şey beklenmedik biçimde altüst olup da, tüm değerlerin tersine döndüğü koşullar çıkınca kim sürdürebiliyordu kahramanlığını? Belki tarih boyu, ama özellikle bugün asıl sorun oydu; temel sınav sorundu bu belki de! Yüce kahramanlıkları insan denen cüce yaratıklardan nasıl ayıracaktık! Yıllardır beynine çakılmış bu takıntısıyla birlikte önce bir süre, çe-

şitli kentlerde, çeşitli biçimlerde bir yerlere sinmiş anıların çağrışımlarıyla, yağmurlar bastırmadan İstanbul sonbaharına dalmaktı iyisi. Yalnız tüm duygularıyla ülkeye yerleşmek için değil, yazmaya başlamak için gereksinim duyduğu bir ısınma dönemi olarak da başlı başına mutluluktu bu. Son yıllarda, kente yeni gelecek bir yabancı turist gibi, İstanbul'la, tarihiyle ilgili, kimi Almanca birçok kitap karıştırmıştı. Surlar, Ayasofya'lar, Kariye Camii gibi bilinen bir-iki şey dışında, Bizans'tan kalanlardan bilmediklerinin çokluğuna, Osmanlı'dan bildiklerinin yetersizliğine şaşmıştı. Bir kentte, hele İstanbul'da bir süre yaşamak -günlük yaşam içinde akıp giden bu süre istediğince uzun olsun- onu tam kişiliğiyle tanımaya yetmiyordu. Tarihinden, ama o tarihin neresinden girecektiniz kente? Yahya Kemal'in, Ahmet Hamdi Tanpınar'ın, Abdülhak Şinasi'nin Osmanlı prizmasından İstanbul, Orhan Veli'nin, Sait Faik'in insan sıcaklığı ile yüklü sulubo-yalarıyla İstanbul, giderek, Nâzım'ın büyük şiir kavgasında usta işi mozaiklerle yer alan İstanbul bile, yan yana dizilmiş Anadolu kasabalarından oluşan on beş milyon yolundaki, ergenlik çağında birden boy atmış, zekâsının niceliği, niteliği fıldır fıldır dönen gözlerinde saklı oğlan görünümündeki bugünün İstanbul'una uzaktan kuşkuyla bakıyor gibiydiler. Anadolu delikanlısı da İstanbul'a çekingen, kuşkulu bakar. Bir berber vardı mahallelerinde, İstanbullu oğlanlara benzetirlerdi. Puşt demişlerdi sonra da. O sözcük de utanılan niteliğini yitirmiş, saldırgan övünmeye dönüşmüştü bugün. Yalnız düşünceleriyle karşı değil, duygularıyla da tiksinti duyuyordu bu tür cinsel ilişkilerden. Böylece söylediği için de, eşcinsel bir göz doktoru Hollandalı, faşistlikle suçlamıştı; komünist olduğu bilinmesine karşın adı faşiste çıkıyordu neredeyse! Çevre hazırdı sanki bu yargıyı benimsemeye! Asıl faşist baskıyı, azgınca şımarık tepki olarak bu tür kişiler yapmaya başladılar dense yeriydi. Karagöz oyununda, karşısındakine vurup vurup "Ni vırıyursun bii?" diye ağlamaklı yaygara koparan kurnaz Yahudi'ye benziyorlardı. Herkes ne halt

ederse ederdi, kime neydi? Hangi çağda, hangi yasakla önlenebilmişti kimilerindeki bu eğilim? Osmanlı'da, sarayda, konaklarda, vezirinden şeyhülislamına yedikleri en yaygın halttı. "Giremez fahişe divanımıza" diye övünme konusuydu divan edebiyatında. "İzn alıp Cum'a namazına deyu maderden" diye Saadabad'a çağırıyordu serv-i revan sevgilisini Nedim. Kadın gider miydi ki cuma namazına? Tanzimat'ın Ali Paşa'sı oğlancılığını Batılıların duymasından çekinirmiş diye okumuştu bir yerde. Osmanlı çoktan yaya kalmıştı Batılıların yanında! Oldum bittim orda da vardı da, özgürlük adına her şey ortaya dökülmüştü şimdi. Baskılara baş kaldırma eylemleri, bir günler saldırılara uğrayanların egemenlik kurma savaşına dönüşmüştü! Hele kadınlarda! Feminist diye ortaya atılanlar çoğun, döl aldığı erkeği öldüren amazonlar gibiydiler. Düzenin işine gelen de oydu; uğraşıp didişecek cinsellik-eşcinsellik çatışmalarından daha önemli ne vardı ki şu dünyada! Herhalde başı daha dinç olacaktı burada; Osmanlı'dan kopmuş bugünkü Türkiye daha o kadar Batılılaşmamış olmalıydı! Balkondaki küçük tahta masada, Marmara'ya karşı kahvaltısını edip de on bire doğru evden çıkınca, içine dolan çocuksu bir sevinçle tarih geçmişinde gerilere gitme oyununa kaptırmıştı gene. Bizanslı'nın, Osmanlı'nın, gününde Latin askerlerin dolaştığı sokaklarda yürüyordu! Ne saçmaydı aslında! Üstüne kalın zaman örtüsü çekildikten sonra, bin-bin beş yüz yıl öncesinin Bizanslı'sıyla dünkü Osmanlı'nın ne ayrımı vardı? İyi biliyordu nasıl ayrı dünyalardı ya, bilmiyormuş gibi olunca yorgunluktan kurtulup dinleniyordu sanki. Ölmüş gitmiş, olmuş bitmiş şeylerdi. Şuralarda dolaşmaya gelecek Japon, Afrikalı ya da Brezilyalı birinin nesineydi geçmişlerin Bizanslı'sı, Osmanlı'sı. Şu sokakta kimin, önü sıra yürüyen şu sarsak kocakarının, şu fırının önünde dikilmiş aptal aptal bakan bozalak oğlanın ne umurundaydı Bizans Osmanlı ayrımı. Bize de neydi öyleyse! Duralayıp köşedeki sokak sergisine dizili kıvırcık salatalara, kırmızı turplara, soğanlara baktı. Dünden kalanlardı;

pörsümüş gibiydiler. Kişileri de böyle pörsütüyordu zaman. Kafanı takmayacaktın. Soğanın, marulun, turpun çok derdiydi senin onu böyle görüp beğenmemen. Onların da bize bakıp içi geçmiş herif demedikleri nereden belliydi? Materyalist kafaya ne de yakışıyordu ya! Hayvanımız, bitkimiz, insanımızla çürüye donana, öle doğa akıp gidiyorduk yaşam ırmağında. Renk renk çiçek açabiliyor muydun yeryüzündeysen, gündüzünde, gecesinde, güzeli oydu. Yazarlığa kalkıştı diye özgün düşünceler mi üretmeye özeniyordu nedir? Ucuz şeylerdi bunlar! Sessizce dolaşmaktı en iyisi şu bal rengi sonbahar İstanbul'unda. Varsıl, yoksul Osmanlı efendileri gibi, ara sokaklardaki kimisi onarılıp tahiniye, aşıya, kiremit rengine boyanmış, kimi yıkıldı yıkılacak eski tahta evler, konak artıkları, bu eski sokakların şimdi asıl egemeni kesilmiş, kent ortasında üstlerinden kalın kafalı köylülük akan beton, çimento yığını apartmanlara dikelip kabadayılığa özeniyor gibiydiler. Acılı bir sevecenlik dolandı içinde. Turistleri avlayacak eski yapı oteller sıkıştırılmıştı aralarına. Düzenlenmiş, Belediye'nin spor kuruluşuna dönüştürülmüş Cinci Meydanı'ndan geçerken, bir sürü oğlanın toz toprak içinde bağırış, çağırışlar arasında top koşturduğu eski günlerin özlemiyle bakmıştı alana. Cankurtaran'dan Sultanahmet'e çıkan yokuşta duraladı. Öğrenciliğinde kaç kez dolaştığı Ayasofya'ya baktı. Yanmış, yıkılmış, yağmalanmış; neleri, kimleri görmüş bin beş yüz yılda, koca anıt! Dört yanına dikilmiş minareleri de umursamıyor gibi. Iustinianus'u da görmüş, Fatih'i de. Karşısına dikilmiş Sultanahmet Camii'ni de umursamamış olabilir miydi? Süleymaniye'yi de mi? Anthemios'la İsidoros adlarını anımsadı; mimarlarıydı; unutmamıştı demek. Bir depremde kubbe çökmüş, Ani'den gelen Ermeni mimarlar yeniden yapmış derlerdi kubbeyi. Söylemek de, yazmak da sakıncalıydı bunu; Ermenileri unutturmazsak, -Tanrı korusun!- tehlikelere düşerdi sokakta bulmadığımız son Türk devletimiz! Ne sersem yaratıklardık Tanrım! Ağırnas Köyü'nden Ermeni Simon Usta'yı ne yapacaktık peki?

Ne Simon'u, sünnet edip Sinan dedikti ya! Onu Sinan yapan da Osmanlı'ydı ama; Ağırnas'ta kalaydı, kilise tamircisi Simon ustaydı! Irkçılık da aşağılık bir işti, tarihte kimin payına ne düşmüşse yadsımak da! Öyleydi de, Osmanlılar değildi ki, yok edilmek istenmiş Ermenilerdi bugün sorun. Koca Sinan nasıl bakmıştı acaba Ayasofya'ya? Sultanahmet'in ustası Balkanlar'dan devşirme Mimar Sedefkâr Mehmet Ağa'nın yazgısı da ne acıydı. Zavallıyı Padişah'a Galata'da meyhane yapıyor diye fitleyip öldürtmüşler. İnsan alçaklığının sınırı yok demiş Einstein; Ehrenburg'un anılarında mı okumuştu ne? Yüceliğinin sınırı var mıydı ki? Karşıda, Sinan'ın yapıtı diye bildiği eski hamama baktı. Haseki Hürrem Hamamı, İstanbul'daki hamamların en büyüğüymüş derlerdi. Çifte hamamlarmış; kadınlara, erkeklere çalışırmış. Yıllar önce yıkıntıydı burası. Restore edilmişti. Kültür Bakanlığı'na bağlı halı, kilim satış yerine döndürmüşlerdi. Uğramak, görmek gelmedi içinden. Başını çevirip Alman Çeşmesi'ne de bakmadan Divanyolu'na yönelmişti ki sağ yandaki ünlü köfteci çarptı gözüne. Almanya'da kebapçıdan, köfteciden geçilmiyordu ya, öğrencilik günlerinin çağrısına kapılmış gibi ağır ağır gidip girdi köfteciye. Pek acıkmamıştı ya, mis gibi kokan köfteleri istekle yedi gene de. Üstüne bir de irmik helvası çekti. Canı kahve istedi. Çıkıp Divan Yolu'ndan yukarıya, Türbe'ye doğru yürürken bakınıp kahve arandı; gençlik yıllarında, karşı sıradaki Adliye Kıraathanesi'ni anımsadı, cız etti yüreği; Yerinde Mc Donald mı vardı şimdi! İkbal Kıraathanesi'ni de halıcı yapmışlardı; Avukat Mustafa'yla Nuruosmaniye'den geçtikleri gün görmüştü onu da. Sirkeci'den Babıâli'ye çıkarken, yokuşun başındaki Meserret Kıraathanesi de yoktu artık. Babıâli kaldı mı ki? Basın İkitelli'deymiş; kitapçılar Beyoğlu'na, çeşitli yörelere dağılmış. Daha anlamsız biçime sokulması kolay becerilemez alan uğruna Beyazıt Camii'nin yanındaki, kuduz yaz sıcaklarının cennet koyu o Küllük, Çöplük kahvelerini, Eminefendi Lokantası'nı da götürmüşler! Kaç kuşak kimler gelip geçmiş-

ti oralardan. Ahmet Hamdi Tanpınar'lar, Nurullah Ataç'lar, Kemal Tahir'ler, Orhan Kemal'ler, Nâzım'lar, Yahya Kemal'ler, Hilmi Ziya'lar, Dino'lar, Sabahattin Ali'ler, Orhan Veli'ler, Sait Faik'ler, daha niceleri... Paris'te Montparnas'ta bir kafedeki, açıldığından beri gelip geçmiş ünlü kişilerin oturmuş oldukları masalar geldi aklına. Kıyısına çakılmış minicik pirinç plaketin birinde Lenin'in adı vardı. Bizde İstanbul'da yaşamış bunca yazar çizer, düşünür, ünlü siyasetçiden, ara sıra birilerinin ağzında, unutuldu unutulacak kimi öyküler dışında hiçbir iz yoktu kahvehanesinde, lokantasında, meyhanesinde. Tarayıp süslüyoruz diye saçını başını yolmuşlardı İstanbul'un! Kör dövüşüne dönmüş bir alalım satalım yıkımında tanınmış yerler de silinip gitmişti. Ne Degüstasyon kalmıştı, ne Karaköy'deki Cenyo, ne Abdullah Lokantası, ne eski Lebon, Markiz pastaneleri, ne Yahya Kemal'in yaşadığı bilinen Parkotel. Ünlülerin uğrağı Tokatlıyanı da han yapmışlardı. Eyüp'de, mezarlığın üstünde, Haliç'e bakan tepedeki Piyer Loti Kahvesi ne olmuştu acaba? Vefa Bozacısı, Atatürk'ün gelip boza içtiği bardağı, duvarda yüksek bir yere çakılmış camlı dolapta saklıyordu eskilerde. Gençlik günlerinde alaylı takıldıkları olaya şimdi başka türlü bakıyordu; o da bir şeydi. Gidip görecekti; yerinde miydi bardak? Türkiye'ydi burası; belli mi olurdu! Nuriosmaniye'yi ağır ağır geçip Kapalıçarşı'yı da biraz dalgın yürüyerek gelip köşe kahveye oturunca yazmayı tasarladığı romanı düşünmeye başladı. Garsonun epeyi bekleterek getirdiği kahvesini içerken geçmişin bulanık derinliklerinden bir anı dikilmişti karşısına. Faik Usta ne olmuştu acaba? Yedi-sekiz yaş büyüktü kendisinden. Kimler kalmıştı ki o kuşaktan? Çoğu çekip gitmiş olmalıydı ya, o yaşıyordu belki de. Bizim "suy" çok yaşar derdi Üsküplü ağzıyla. 89 yaşındaki babaannesi evde hamur açıyordu o günler. Eski bir TKP'li yapı ustasıydı Faik Usta. On yedi yaşında girmişti Parti'ye. Otuzlardan sonraki tüm serüvenini, hiç dışarılara çıkmadan, ülke içinde yaşayanlarındandı Parti'nin. Romana, edebiyata düşkündü; dizeler söylerdi Nâ-

zım'dan. O bir şeyler bilir miydi acaba Seher'le Turgut'la ilgili? Çevresinde epeyi öğrenci vardı onun. *Güven*'deki Rahmi Usta'yı okurken odur diyememişti ya, bu Faik Usta'yı anımsamıştı. Yalnız, Rahmi Usta'nın zavallı Fehime'sinin tam tersi, sırasında kocasını da sollayan Dramalı tütün işçisiydi karısı. İçerdeki açlık grevi sırasında, cezaevi yönetimine karşı kapıda yürüttüğü yürekli kavga dışarıda herkesin dilindeydi. İkiz kızları vardı, minicik, güzel. Ne oldular kim bilir? Kalkıp Karagümrük'e gitmek geliyordu içinden. Orda bir ev satın almışlardı Faik Ustalar. Önceleri Ortaköy'de, eski bir Rum konağında kalırlardı. Karısının Drama'dan "mübadil" gelmiş ailesine verilmişti konak; üç katta ayrı ayrı üç aile oturuyorlardı kayınlarıyla. Karısının ağabeyleri olan iki kaynı da komünist tütün işçileriydi; cezaevine girip çıkmışlardı eskilerde. Oraya da bir uğrar mıydı? Kalktı. Bitpazarı'ndan çıkıp Sahaflar Çarşısı'na girdi. Eski durumunu anımsamaya çalıştı çarşının. Çınaraltı'na çıkarken sol yanda fakülte günlerinde bir süre çalışmış, yemeklerinin tadıyla, bir de yolu yordamınca bulmadığı yemek istemesine kızdığı müşteriyi kovmasıyla ünlü Deli Hafiz'ın lokantasını anımsadı; çınar dalları arasından yükselen caminin eteğinden çıkarılıp boşaltılmış, bir dizi işyeriyle doldurulmuştu lokantanın yeri. Beyazıt Kitaplığı'na, karşıdaki üniversite kapısına, bahçe duvarlarına, iki yandaki yapılara baktı; hepsi yerli yerindeydi eskisi gibi. Çınaraltı'na dağılmış masalarda çay içen, söyleşen kızlı oğlanlı gençlerin arasından geçip alana girdi. İnişli çıkışlı alanı ağırdan yürüyerek Vezneciler'e inen yolda karşı köşeye yayılmış büyük yapıya yaklaştı. Öğrencilik yıllarında demir parmaklıklı kapısında asılı duran "Askeri Tıbbiye Okulu" levhası geldi gözünün önüne. Milli Savunma Bakanlığı adına çeşitli fakültelerde okuyan doktor, eczacı, dişçi, kimyager, öğretmen, yargıç olacak, aralarında kimi tanıdıklarının da bulunduğu asker öğrencilerin kaldıkları yurttu. Eczacılık Fakültesi olmuştu şimdi. Vefa'ya bu yoldan gidilirdi. Yanda, üniversite bahçe duvarının yanı sıra Süleymaniye'ye uza-

nan sokağa girince bir sızı düştü içine. Yetmişli yıllarda, tam bu sokağın başında, yürüyüşteki solcu öğrencilere bomba atıp yedi genci öldürmüştü faşistler. Yapanları da çıkarmamışlardı ortaya. Ne çok kişiyi öldürdüler, hangisini çıkarmışlardı ki? Parçalanıp şu yola devrilmişler, şu bastığı taşlara sıçramıştı gencecik çocukların kanı. Kaldı birden; yürümek gelmiyordu içinden. Vefasına da, bozasına da, diye başlayacaktı. Atatürk'ün duvardaki bardağını gidip görecekti de ne olacaktı? Döndü, Beyazıt alanından aşağıya inip Aksaray'a doğru giden bir taksiye atladı; Karagümrük, dedi. İlk günler, belki de haftalar böyle serseri gibi kararsız, aklına geliveren yerlerde gezip tozmakla geçsindi bakalım. Yoğun trafikte dura kalka yürüyen arabada iki yana bakınırken Karagümrük'e gitmek anlamını yitirmeye başladı kafasında; niye gidiyordu sanki? Kırk yıl önceki Faik Usta'yı mı bulacaktı? Karısını ya da kızlarını mı? Seher'le Turgut'u tanıyor musunuz mu diyecekti? Güldü; iyice aptallığa dönüyordu oyun. Peri padişahının kızını kaçıran küçük şehzadeyi aramaya çıkmıştı! Başka işi neydi ki yazarların? Kötü edebiyat yapıyordu. Saçmaladığını biliyordu ya, iyisine gidiyordu böyle abuk sabuk düşünmek. Başka nasıl olacaktı oyun dediğin? Baskı tanımayacak, gönlünce, dilediğince bakacaktı dünyaya; temel koşul bu değil miydi yaşamında artık? Olup biten hangi şey saçma değildi ki şu yeryüzünde? Bugün inandıklarımıza da, inanmadıklarımıza da kim bilir nasıl güleceklerdi yarın? İshalli hastaya yıllarca suyu yasaklayıp bir sürü kişiyi bilgiçlikle öldüren dünün doktorlarına bugün gülemezdiniz bile. Foyası bir gün nasıl olsa dökülecek allanıp pullanmış sinsi saçmalıklar yerine, kiminde kasılmadan apaçık zırvalayıp kendi kendine gülmek daha iyi değil miydi? İpe sapa gelmediği ölçüde gülümseterek gergin yaşamı gevşeten masal tekerlemeleri gibi saçmalıklarla İstanbul kazan o kepçe araya sora, Seher'le Turgut'un yakınlarında bir yere varamasa dünya batacak değildi; yeniden yollara düşüp aramanın kışkırtıcı güzelliği başlayacaktı. Roman nerede başlayacaktı peki? Yanından hızla

geçtikleri, İstanbul'un en yüksek tepesine oturmuş Fatih Camii'ne takıldı kafası. Ayasofya'yla yarışacak görkemlilikte yükselmedi diye, acımasız bir emirle mimarı Atik Sinan'ın ellerini kestirmişti Fatih. Canavarlıktı. Ne çirkindi şu devletliler! Stalinci'lerin Meyerhold'a ettiği başka şey miydi? Kim bilir nice yıllar sonra kurtulacaktı insanlık, devlet, devletli şerrinden?

— Karagümrük'ün neresine Beyefendi?

İki yanda koca koca yapıların sıralandığı anayoldaki kırmızı ışıkta durmuş bekliyordu araba. Şaşırmıştı. Bir şeye benzetemediği yöreye bakınırken. "Karagümrük," diye söylendi.

— Burası Karagümrük. Sokak, numara filan?

Şoförle göz gözeydiler dikiz aynasında.

— Kavşağı dönüp sağda bırakın beni.

Taksi yolun kıyısında bırakınca şaşkın kalıvermişti. Elliye yakın yılla örtülmüş geçmişlerde, tıngır mıngır geçen tramvaylardan inerek geldiği Karagümrük'e, koşturmaca içindeki araçlara tepeden bakan şu dizi dizi beton yapıların neresinden girip de Faik Usta'nın toprak aralık dibindeki iki katlı evine varacaktı şimdi? Hangi toprak sokak, derme çatma iki katlı hangi ev, bu, gün günden ivmeyle azgınlaşan saldırıya dayanıp kalmış olabilirdi ki? Bir yağma soygun düzeninde kapatılan arsaların, kaçak yapıların, üretilip atıldığı yollarda tozu dumana katarak koşturan taşıt araçlarının kör dövüşündeki bir ülkede, elli yılı aşkındır olup biten olaylara Seher'lerle Turgut'lar, nasıl bir öyküyle, nereye kadar, ne biçimde tanıklık etmişlerdi; ne türden katkıları olmuştu bu tarih serüvenine? Acı tanıklıkla görüp saptadığı biçimde, kimileri gibi çarpılıp yamru yumru olmuşlar mıydı onlar da sonunda? Karamsarlık mı, gerçekçilik miydi bu? Yitirdiklerini, kazandıklarını toplumdaki kudurganlığın ölçüleri üstünde nasıl değerlendirmeliydik? Sevebilmişler miydi, nereye kadar sevebilmişlerdi birbirlerini? Bir başkasını niye sever, niye sevmezdi insanlar? Roman buydu! Kendi yaşamı da bunun dışında bir şey değildi ki. Ortalara itilmiş körebe gibi birilerini arıyorum

derken kendini mi arıyordu yoksa? Yazarlık yazarların kendini arama, kendine varma serüveniydi belki de! Gözlerimize bağlanmış kara kuşak buna engeldi en çok. Ağır ağır yürümeye başladı Edirnekapı'ya doğru. Fatih'in, balmumu gibi sararmış yüzüyle Bellini resimlerindeki kavuklu kellesi, mimar Atik Sinan'ın kan sızan kesik elleri üstünde gözünün önüne geldi birden. Hamlet'in elindeki kafatası gibi! Hamlet'i değil de Oktay Rifat'ın Fatih şiirindeki dizelerini duyar gibi oldu; "...Sultan Mehmet, Avni, tuğlarla yüce./Bir resimde kaldım cüce, ben değilim." En iyi öç almasını tarihle el ele sanatçılar biliyordu!

— Amca telefonunuz çalıyor.

Çırak benzeri bir oğlanın sırıtır gibi durup parmağını uzattığı cebine bakarken ayırdına vardı titreşimli zırlamanın. Kulaklarında ağırlık başlamıştı ya, sesi almasına dalgınlığı engel oluyordu asıl; bunun için de sevmiyordu olmadık zamanda tatlı düşlerden uyandıran cep telefonunu. Çıkarıp baktı arayan numaraya, Avukat Mustafa'ydı. Açmasa mıydı? Sabah da aramış, bir tanıdığın satmak istediği iyice bir bilgisayar almayı düşünüp düşünmeyeceğini sormuştu. Yenisini yeğleyeceğini söyleyip kapatmıştı. Böyle zırt pırt ararsa çatmıştı yani! Açtı telefonu. Özür dileyerek girip bildirdiği şey daha da anlamsızdı Avukat Mustafa'nın. Eski devrimcilerden bilmem kimin torununun bilmem kimle nikâhı varmış yarın Beyoğlu Evlendirme Dairesi'nde; çağırıyorlardı onu da, gider miydi Nahit Bey? Çok sevineceklerdi giderse. Yarın birine verilmiş sözü olduğunu söyleyip kapattı telefonu. Kapatır kapatmaz da duraladı. Eskilerle bağlantı sağlayabilecek nikâh töreninden kaçmak niyeydi? Aramaya koyulduğu yolda ilmik yakalama olasılığını tepip sokaklarda sürtmek de akıl mıydı yani? Olmuştu bir kez! Evlenecek kişi Seher'le Turgut'un torunu imişti meğer! Saçmalıyordu ya, kaçmış bir şey de yoktu; neyin nesiydiler, Avukat Mustafa'ya sorardı bir. Buralarda dolaşmaktansa gün kararmadan Ortaköy'e uzansa iyi olacaktı. Kimseleri görmese Boğaz'ı görürdü. İyi olurdu da, yemedi

gözü; geçen bir arabaya atlayıp döndü eve. Geldiğinde iyi duyumsamıyordu kendini; sürgün günlerindeki gibi yalnızlık duygusuna batmıştı. Ülkede ilk kez oluyordu. Balkona bakan camın önünde uzun süre oturdu. Marmara'ya inen akşam karanlığıyla birlikte daha da acıya batmıştı içi. Denizin parıltıları, gökte kaynaşan yıldızlar, kıyıyı kuşatan yolda ışıltıyla akıp giden

araçlar, toprağı sarsarak geçen banliyö treni, kımıldayan her şey öylesine dışında, uzaklarındaydı ki, yaşamla ölüm arasındaki boşluk olmalıydı burası. "No man's land!"deydi! Evet oradaydı; savaşan yanlar birbirine saldırdığında yok olmayı umursamayacak kadar dışına düşmüştü dünyanın! Yenilginin çöküntüsü müydü bu? İnandıklarının yenik düştüğüne inanmamıştı ki. Kimilerinin açığa vuran çirkinlikleriyle kişi olarak yitirdikleri vardı, o kadar! Yurt özlemi demişti dışarılardayken. Biliyordu neyi sakladığını. Gözleri doldu. Dolsundu. En yakınlarından, karısından, sevgilisinden, çocuklarından, hangi türden olursa olsun en doğal şeydi bu çirkef dünyada acı çekmesi insanların; değmezdi büyütmeye. Hiç kimseyle, kendisiyle bile konuşmayacaktı defterini kapattığı şeyleri. Yaşam buydu işte eksisi, artısıyla. Yemek isteği yoktu. İçki de çekmiyordu içi. Yattı. Birkaç gün sürdü bu içi pörsümüş gibi sönük, bağları gevşemiş yaşam. Uyudu, uyandı, evdeki bir şeyleri yedi, balkona çıktı, radyodan türküler dinledi. En iyi ilacı türkülerdi böylesi durumların; yaşamla ağırdan gönül bağını kurmak onlara vergiydi. Sevip seçtiği türküler olsaydı bir de. Bach, Beethoven, Itri devlerdi. Ama bir de türküler vardı! Türk, Kürt, Ermeni, Süryani türküleri, Balkan türküleri, oyun havaları, Orta Anadolu'dan bozlaklar, Doğu'dan, o bölgeden halaylar, uzun havalar, Karadeniz horonları, Batı Anadolu'dan zeybekler, güneyin mengileri. Büyük edebiyat yapıtlarını okumanın benzersiz doyumu yanında basit halka karışarak onların aralarındaki kendine özgü sıcak renk taşıyan konuşmalarını, tartışmalarını, birbirlerine alayına takılmalarını duyup dinlemenin güldüren, şaşırtan, sırasında duygulan-

dıran ayrı bir tadı yok muydu; türküler oydu!... "Can alıcı bakışları gözünde/Bin bir dat var edasında nazında/Dünyada yarden datlı var m'ola!" Bir gelseydi şu Almanya'daki müzik seti. Kürt, Ermeni kasetleri yasaktı burada, Allah kahretsin! Almanya'da yasak değildi de başı az mı derde girmişti çevredekilerle! Kürtçe, Süryanice, hele Ermenice oldu mu, kiminin siyasal titizliğine, kiminin yüksek estetik zevkine dokunuyordu o güzelim türküler. Kürt müsün, Ermeni misin diye tutturacaklardı neredeyse! Şovenleri desteklemekle suçlanacak olmuştu bir ara, konserlerine, toplantılarına gidiyor, düzenlediği etkinliklerde, eğlencelerde o müziklere ağırlık veriyor diye. O da inadına desteklemiş, düzenlemişti böylesi toplantıları. Ermeni Doktor diye yayıyorlar diye duymuştu bir ara arkasından! Hani bu sersemlikleri anımsamak yoktu? Yok, gene yok; belalarını bulsunlar! Düzelmeye yüz tuttuğu bir akşamüstü, İstanbul özlemiyle çıktı gene evden. Taksiyle Ortaköy'e vardığında karşı Anadolu yakasının akşamına konuktu güneş. Kahveler, lokantalarla çevrili, yenilerde düzenlenmiş kıyı alanda birilerini arar gibi yöreye bakınarak aşağı yukarı ağır ağır yürüyüp dolandı bir süre. Kahveler kızlı oğlanlı gençlerle doluydu gene. Bir tek tanıdık yüz yoktu gelip gidenlerle dolu koca alanda. Nereden olacaktı; ülkeden kaçtığında şu dolananların kaçı doğmuştu ki? Pop müziği, arabesk duyuluyordu ara ara kafelerde; türkü yoktu. Türküler içerlerdeki esnaf kahvelerinde olmalıydı. Orada da kötü piyasa alaturkasından sıra kalırsaydı! Sokak sergilerinde durup kitaplara, kimi ara sokaklardaki tablalara dizilmiş takılara, yüzüklere, küpelere baktı. Hediye alacağı birisi olsaydı! Gidip deniz kıyısındaki banklardan birine oturdu. Bir şilep, ardından bir konteyner geçiyordu Karadeniz'e doğru. Martılar mavilikte süzülerek tadını çıkarıyorlardı İstanbul güzünün. Artık balık sürüleri de kalmamış deniyordu Boğaz'da, ne dolanıyordu burada bunlar? İki kıyı arasında gezinen teknelerin gönderdiği dalgacıklarla kıyıda sallanıp duran kirli çöpleri görmezsen, kıpırtısız,

tertemizdi deniz! İçindeki balıkların bile ağılanıp soylarının kuruyup gitmesine neden olan kirliliği göstermeden uzanıvermiş maviliği tarihe benzetmek geldi içinden! Böyle aldırmazlık içinde akıp gitmiyor muydu tarih de? Hiç de değildi; öyle bir aldırıyordu ki tarih... Hele bir TKP'li olarak içinde yaşadığı son elli yılın olaylarını gözden geçirmeye kalkarsaydı... Niye kalksındı? Ne var ne yok, istediğin kadar unutmaya çalış geçmişte; üstünde karıncalar gibi koşturan araçlarla Gulliver'deki devlerin bacağı gibi Beylerbeyi'ne uzanmış Boğaz Köprüsü'nün keyfini yaşarken de, yeri geldi mi buluyordu insanı itip kovaladığı her şey. Ne kavgalar kopmuştu yapılsın, yapılmasın diye şu asma köprü! Boğaz'ın görünümünü bozar demişlerdi. Boğaz var olduğundan beri ordaymış gibiydi oysa. Solda yükselen Ortaköy Camii'ne baktı. Her köşeye koca bir yapı kondurmuş Kirkor, Nıkoğos, Agop, Sarkis, Karabet, babalı oğullu, emmili yeğenli Ermeni mimar ailesi Balyanlarla Ermenilere takıldı gene. Anımsanacak ne çok Ermeni vardı kültür sanat tarihimizde! Tiyatroda, basında, musikide, mimarlıkta ne çok şeye öncülük etmişlerdi bizim toplumda Ermeniler. Çağdaş politikayı da onlardan öğrenmiştik bir anlamda, sosyalizmi filan. Liberal Parti bile kurmuşlardı; adını anımsayamıyordu. Bizden daha erken seçmişlerdi Batı'yı. Batı onları seçmişti belki de. İngiliz mallarının bölgedeki satıcılığı onlara verilmişti. Bizimkiler de, -Nerden bizimkiler oluyordu? Küçük burjuva azgını şoven komitacı ittihatçılardı- kıtır kıtır kestirmişlerdi Ermenileri. Pazarcılık yapan Ermeni kadınını, apartman komşusu Madam Narcıyan'ı anımsadı Paris'teki. Vasken'in İsviçre'den telefonla tanıttığı Madam Narcıyan'ı. Değirmenci iki ağabeyisini çoluk çocuğuyla boğazlayıp değirmenin arkına atmışlardı Bitlis'in bilmem ne köyünde. Ağlıyordu anlatırken. Onun da gözleri dolmuştu. Madam Narcıyan, Kürtler diyordu kesenler için. Sonra da Kürtleri kesmişlerdi. Bir de Çerkezlerden yılgındılar. Yamalı bohça imparatorluktan ulus devlet çıkaracağım dedin mi, böyle olurdu. İnsanca se-

vecenlik mi beklenecekti yabanıl burjuva öncülerinden. Daşnakçı Ermeni'nin eline geçse o da yapacaktı aynı şeyi! Birçok Türkmen köylerine, güçleri yettiğince yapmışlardı da. Biz iktidara gelsek olmayacak mıydı bunlar? Yugoslavya'dan kalanları, Bosna'yı, Kosova'yı geçseydik bile, yetmiş yıllık Sovyet yönetiminden sonra, Ermeni-Azeri, Aphazya-Gürcü boğazlaşmasının çıkmasına ne denecekti? Eczacı Nezir Bey'i anımsadı. Felsefeye düşkündü; Fransızca, Almanca, Arapça, Farsçası vardı; sürekli de okuyan biri idi. Doğuda olup biten her kanlı işi de biliyordu herif. Konu açıldı mı, "Biz onları kesmesek onlar bizi kesecekti," diyor, ötesini de düşünmüyordu. Niye tedirgin olsundu düşünsündü de? Tam bizim aydın tipiydi! Başka yerde başka türlü müydü aydınlar? Schiller'in, Goethe'nin, Marks'ın ülkesinde, yığınla aydının gözü önünde türemişti Nazi canavarlığı. Cezayir kırım-kıyımında üçü-beşi dışında pek mi parlak sınav vermişti Fransız aydınları? İsmail Beşikçi çıkmıştı bizde de nasılsa! Biz mi değiştirecektik, hele bizim ülkede bu kuralı? Nerede değiştirebildik ki? Her yerde, her dönemde egemen güçlerin bağladığı yerde otluyordu aydın sürüleri; karanlığı yaratan da buydu! Aydın o sürüye katılmayana denirdi. Kolay mıydı o sürünün dışına çıkmak? Stalin'in Sibiryası, sürünün dışına çıkmaya kalkışmış aydınların gömütlüğü olmuştu. Tümü mü devrim düşmanıydı o cehenneme yollananların? Niye karartıyorduk şu ışıl ışıl sürüp giden yaşamı? Karşılardaki Selimiye Kışlası, Beylerbeyi Sarayı, Tophanedeki Nusretiye Camii, Teşvikiye Camii, Aksaray'da Valide Camii, bu Ortaköy Camii, Çırağan Sarayı, Beyazıt Kulesi, daha bir sürüsü, Balyanların Tanzimat boyu İstanbul'a diktikleri, eskinin Süleymaniye gibi dev yapılarının yanında Batı'ya dönmüş Osmanlı'daki çöküşün ürünleri sayılıyordu. Ermeni kökenli Sinan'la tepeye çıkan Türk mimarlığı Ermeni Balyanlarla Avrupa'ya düşmüş! Batı'dan borç alınan paralarla yapılmıştı bunların çoğu; asıl çöküşü oydu Osmanlı'nın. Ülke gırtlağına kadar borç batağındayken yapılmıştı şu asma köprü

de; Türkiye'nin yazgısı sürüp gidiyordu demek! Köprü saraya benzemezdi; arsa vurgunlarına, yağmaya, talana da dayansa, ekonomik çarka bir biçimde katkısı olurdu köprünün. O çark değil miydi ülkeyi uçuruma götüren, nesi iyiydi? Üstünde uzandığı benzersiz doğasıyla ayrıcalıklı kent İstanbul, kendine sınırsız güvenle bu tür yargıların da üstündeydi hep; her şey güzeldi İstanbul'da! Boğaz'ın kıyısına boynuzlu, dev bir salyangoz gibi yapışmış bu Ortaköy Camii bile güzeldi! İstanbul'da olmak güzeldi. Binlerce yıldır gelene gidene güzelliğinden bir şeyler dağıtıyor, gene de tükenmiyordu İstanbul! Uzun bir aradan sonra uğrayınca, gemiden Galata sırtlarına bakıp "İstanbul'u yakmışlar!" demişti Le Corbusiere! Niye demişti? Güzellikleri koruyamadığımız, yerine çirkinlikleri yığdığımız için demişti. Yok canım, İstanbul'u değil salt yapıları görmüştü de onun için demişti! Mimarlığı kökünden en geniş anlamda kentin yaşamına bağlayan Le Corbusier göremeyecekti İstanbul'u! Tek tek yapılarıyla değil uzak görünümüyle algılamıştı İstanbul'u. Camilerin, sarayların, kimi gerçekten güzel, kararmış ahşap konakların, cumbalı, kafesli evlerin dışına çıktın mı, kiremit çatıları birbirine geçmiş kireç sıvalı, demir kepenkli işyerleri, tahtalı, çinkolu, saclı barakalar, taş, tuğla, demir karışımı levanten hanları, apartmanları; tümü mü güzeldi bunların? Yıkıp yerine diktikleri beton çimento yığını kişiliksiz yapılar da bunları aratacak kadar çirkindi. Çirkinliklere de alışıyorduk demek. Çirkini güzeli koynunda toplayıp uyumsuzluklardan uyum türeten hain bir büyücü kentti İstanbul. Ağırdan kalktı oturduğu banktan. Akşam karanlığı inmeden bir dolansa iyi olacaktı Ortaköy'ü. İki yanlı koşturan araçları kollayarak caddeyi geçip köyün yukarılarına doğru giden yola girince, sol başta sıralanmış balıkçı, kokoreççilerden dağılan kızartma kokularıyla her şey yabancı gelmeye başlamıştı gene. Buralar böyle miydi? Yok, hep öyle mi kalacaktı? Bir günler Ortaköylü tütün işçilerinin uğrak yeri olan kahvelere bakındı. Nereden bulacaktı? Aranmak boşunaydı; es-

ki tanınmış Ortaköylü komünist tütün işçilerinden kim kalmıştı ki, bir sokağın başında çıkıversindi karşısına. Boğaz Köprüsü'nün ayağı, eskilerdeki birçok tanıdık evlerini silip götürmüştü. "Her şey değişip akmada/Bu hal beni hayran bırakmada." Güzel söylemişti Nâzım... da İstanbul'daki değişmelerin "hayran" olunacak bir yanını bulamamıştı daha! Akşam karanlığıyla birlikte serinlik de bastırmıştı; dönüp caddeye indi, bir arabaya atladı. Arkada koltuğa yaslanınca, pek bir şey yapmamasına karşın yorulmuş buldu kendini. Yaşlanmaktan mıydı, yaban ellerde yıllarca koşturmanın yorgunluğunu daha atamamış olmaktan mıydı; hangisi idiyseydi gidip eve uzanmaktı iyisi gene. Neydi bu koşturma? Vardığında buz gibiydi ev. Yukarı salondaki tüp gaz sobasını yakmak için düğmeyi çevirirken gülümsedi. Almanya'da uçakta, tepedeki soğuk hava üfleyen kanalı kapatmaya çalışırken, yandaki köylü kadının sözü gelmişti aklına. "Aman gurbanın olayın efendi, gurdalama! Patlar matlar, neyin!" diyordu. Onun korkusu da bu sobalardandı; patlar demişlerdi. Mutfağa inip salata yaptı marullu, rokalı, domatesli, zeytinli. Çeşitli peynirlerle bir tabak donattı. Öğlede haşladığı ıspanağı, havucu bir tabağa alıp tuz, zeytinyağı koydu biraz, limon sıktı. Kavunu dilimledi. Beyazıt'ta, bakırcılardan aldığı koca bir siniye dizdi hepsini. Çatalı, kaşığı, bardakları, rakı, su şişelerini, iki dilim de kepek ekmeği koydu. İki yanından tuttuğu siniyle gıcırtılı merdivenlerden çıkarken ne yorgunluğu kalmıştı, ne üşümesi. Salon sıcaktı. Mustafa'nın yolladığı ikinci elden yazıhane benzeri masayı, aşağıya, oturma odasına indirdikleri divanın yerine, pencere kıyısına yerleştirmişlerdi geçen hafta hamallar. Siniyi masaya bıraktı, kıstı sobayı. Koltuğu çekip geçti sininin başına. Bakırcılar'da sinileri görünce Denizli'deki komşuları Hamdullah Baba'yı anımsamıştı hemen. Namaz da kılar, şarap da içer, az konuşur -dili peltekçeydi, onun için az konuşuyordu belki-, saç sakal birbirine karışmış bir garip adamdı Hamdullah Baba. Kentin kıyısında bir mahallede, oturdukları eve yakın bü-

yücek bir bostanı vardı, onunla geçinirdi. Kimi kimsesi de yoktu anımsadığı. Çevrede babasından başka pek seveni de yoktu. Babasıyla çeşitli kez, birinde bir bayram sabahı yakın bostandaki kulübeye benzer evine gitmişlerdi. Küçüktü yaşı; ne konuşulduğunu, ne yapıp ettiklerini, hiçbir şeyi anımsamıyordu. Ortadaki bakır sini çevresinde oturmuşlar, ortaya konan büyük bir tastan, tahta kaşıklarla dala çıka biberli çorbayı kaşıklamışlardı sanki, aklında kalan! Hamdullah Baba'yla babası da bardakla şarap mı içmişlerdi? Gerçek miydi, düşünde mi olmuştu bunlar, onu bile ayıramıyordu! Yalnız, açılırken kağnı gıcırtılı tahta kapının ardındaki kireç duvarda sülüse benzer, "Kıblegâh-ı kibriyadır yıkma kalbin kimsenin" yazılı, eski tahta çerçeveli, sararmış bir kâğıt levha gözünün önündeydi bugünkü gibi. Çıktıklarında babası da yineleyip durmuştu dizeyi birkaç kez. Sonra da bir gün oturup kendi yazmıştı bir kartona Hamdullah Baba'nınkine benzetmeye çalışarak; anlamını açıklamıştı Nahit'e. Oturma odalarına asmıştı sonra da. Bektaşi derdi babası Hamdullah Baba için. Ne karmaşık, ne çelişik ekinlerin toprağı olmuştu şu ülke! "Hüü erenler!" deyip sulandırdığı rakı kadehini bakır sininin başında kime kaldıracaktı şu boş evde şimdi? Böyleydi işte; hem aranan, hem ürkülen şeydi yalnızlık! "...yıkma kalbin kimsenin!" Kimsenin kalbini yıkmadan doğru dürüst tek adım atabilir miydin şu insanı, doğası çirkefe bulanmış yeryüzünde? Babasından sık duyduğu bir başka söz de, "Geçme namert köprüsünden ko aparsın su seni!"ydi. Bu şövalyeliğe de takılırdı. İkinci dize, ki binde bir eklerdi babası bunu, "Yatma tilki gölgesinde ko yesin aslan seni!" onurlu yiğitliğin mi yolunu gösteriyordu, tam sersemliğin mi? Bu aşağılık düzenin kendisi namert köprüsüydü; bir biçimde oradan geçmeden yaşa da görelimdi! Tilkilerin gölgesinden kaçıp hangi aslandı o seni paralamasını yeğleyeceğin? Doğru yoldasın da seni paralamaya kalkıyorsa aslan olması neyi değiştiriyordu o mendebur canavarın? Akıllarına güvenip sözcükleri bilgiçlikle yan yana diziyor, günü-

ne göre yorumlayıp kendilerine yol çiziyordu insanlar. Kafayı karıştırıp da hiçbir şey söylemeden çok şey söylendi mi de "felsefe" oluyordu o! Bu ağızlara, bu sözlere takılmanın ne yararı olacaktı? Geçmişte ilgiyle okuduğu, yaşadıkları toplum katlarına sıkışıp kalmış filozofların, kiminde doğrulara değinmiş de olsalar, baş döndürücü gelişmeler çağının ne denli uzağında kaldıklarını düşündükçe bir günler kafayı bunlara takmış olmasına hem gülüyor, hem kızıyordu. Cansız maddeden gelip cansız maddeye döndüğümüz yaşam denen şu kısacık canlı aralıkta, ne çok zamanı boşa harcıyorduk! Akşam akşam iki kadeh parlatmak, bu içini bulandırmaktan başka bir boka yaramayan düşüncelerden kurtulmanın yolu değilse daha niye içiyordu şu mereti? Türküleri nasıl aramasındı şimdi! "İstanbul'u dinliyorum gözlerim kapalı" demişti Orhan Veli. Karanlık Marmara'da kırpışan tekne ışıklarıyla seyrediyordu İstanbul'u o da! Keyfince düzenlediği masanın başında oturup yalnız başına içmeyi de, yıllarca katlanmak zorunda kaldığı saçma sapan kişilerden kurtulmanın bayramı diye aldın mı tüm yabanıl duyguları kazıyıp atmalıydı içinden. Müzik setini getirip de bir oturtabilseydi şu karşı duvara, sıkıntıları kovmanın en gerekli koşullarından birine kavuşmuş olacaktı. Türküler günü yaşatırdı da, Bach, Mozart, Itri, kanat takarak alıp nerelere götürürdü insanı! İstemese de, "sessizliğin musikisi"nde içecekti; bu musikiyle yaşayacaktı şimdilik. "Sessizliğin musikisi"ni Dr. Jivago'da okumuştu, anımsadı hemen; Pasternak'ın Jivago'sunda. O zaman niye küçümseyerek okumuştu sanki o romanı? İyi komünist olduğu için mi? Kahramanın doktor oluşundan belki de, yer yer sıcak bir duygusallık yaşamıştı romanı okurken. Kime diyecektik iyi komünist? Duygusallığı çiğneyip tüm olayların karşısında taş kesilerek kaskatı durana mı? Durduk da nereye vardık? Nereye varılabilirdi ki? Derinden gelen telefon sesiyle kalktı isteksizce, sandalye üstüne bıraktığı pardösünün cebindeki telefonu çıkardı. Tanımadığı bir numara sıralanmıştı küçük ekranda. Avukat

Mustafa'yı arıyor olmalıydılar. Onu kim bilecekti? Tuşuna basıp kapattı telefonu. Masaya, sininin yanına bırakıp içkisine döndü. On ikiye doğru yatmaya kalktığında sallanır gibiydi; yarılamıştı büyük şişeyi. Ölçüyü kaçırdığının ayrımındaydı ya, çoktur içmemişti bu kadar; böyle olsundu bu gece de. Yatak odasına inip yatağa girer girmez uyudu. Sabaha karşı bir kez tuvalete kalkıp
50 gene gömüldü uykuya. Sabahleyin sokak kapısı küt küt vurulmasa saat onda da uyanmayacaktı. Kolunda asılı yayvan sepetteki plastik kaplarda yoğurtları, ak bir beze sarılı peynirleriyle köylü giyimli, yaşlıca bir kadın Ferhunde Hanım'ı soruyordu. Köyden yoğurt, peynir, tereyağı getirmişti. Yağ, peynir, yoğurt fabrikalarının marketler, bakkallar ağının dışında, bohçacı kadın gibi kapı kapı dolanan bunlar da vardı demek mahalle aralarında! Ferhunde Hanım'ın taşındığını, kendisinin de istemediğini söyleyip savdı kadını. Zilini yokladı, çalışmıyordu; telleriyle biraz oynayınca çalmaya başladı. Başka kimler kapıya gelecekti bakalım? O gün, ertesi günler hiç içi çekmedi dışarılarda dolaşmayı. Gazetelerini, ekmeğini, yiyecek, içeceklerini yakın büyük bakkaldan alıp eve dönüyor, mutfakta en kolayından pişirdiği yemeklerini yiyor, beş-altı gazeteyi spor köşe yazılarına kadar okuyor, aldığı çeşitli dergileri karıştırıyor, kiminde bulmacaları çözüyor, ara sıra şarap içiyor, sedire uzanıp tembellik ederken balkondan lodos altında tekneleriyle birlikte esrik gibi sallanıp duran denizi seyrediyor, bol bol da uyuyordu. İkide bir saldırı yineleyen bölük pörçük düşüncelerin ortasında iyi bir dinlenmeydi bu; şimdilik bir sorunu yoktu kendisiyle. Bir akşam yağmurdan sonra hava açınca, karanlıkta çıkıp deniz kıyısında yürüdü Ahırkapı fenerine doğru; döndüğünde kapıda arabadan inen Avukat Mustafa ile karşılaştı. Kaçtır telefonuna yanıt alamadığı için kaygılanmıştı Mustafa. Yatak odasında unutuyordu telefonu, ondandı! Unutmuyor bırakıyordu aslında. Arayan numaraları görse de aldırmıyordu; önemliyse gene arasınlardı. Yukarı salona çıkıp oturdular. Kahve istemedi, şaraba hayır demedi

Avukat Mustafa. Bir kâğıdı imzalattı önce; dosyadaki ev anlaşmasıyla çıkan bir eksik belgeyi tamamlattı. Ufaktan söyleşiye daldılar. Türkiye'nin durumu filan derken,

— Roman nasıl gidiyor Ağbi? dedi Mustafa. Sorup duruyorlar bana.

Güldü Doktor,

— Bitirmiş, temize çekiyormuş dersin! dedi.

Mustafa da güldü.

— Kim soruyor?

— Kim sormuyor ki!

Doktor Nahit'in söze anlam verememiş sessiz bakışıyla aldı Mustafa,

— Bizim Reklamcı Suat vardı o gece masada biliyorsunuz dedi. Onun duyduğunu duymayan kalmaz!

— Reklam işini ona mı verdik?

— Vermemize gerek yok; gönüllü üstlenir. Siz bilmiyorsunuz değil mi? "Reklamcı" adı Lise'de öğrenciyken takılmış Suat'a.

— Sonradan olma değil yani!

— Değil Ağbi. Tam anadan doğma!

Ünlü fıkrayı birbirlerine çağrıştırır gibi gülüştüler.

— Öyle konuşkan biri de değil gördüğüm. Reklamcı deyince hani...

— O konuşmaz, konuşturur. Yeri gelmeden ağzından söz alamazsın! On ikiden vuracağına inanmamışsa atmaz!

— Zeki.

— Hem de sinsi!

Gülümsemeyle sustular.

— Nikâh nasıl geçti?

Duraladı Mustafa. Anımsamıştı,

— Ha, yetişemedim ben de, dedi. Bakırköy'de duruşma uzadıkça uzadı. Ne olacak, nikâh işte; olmuştur!

Güldü gene,

— Siz demiştiniz ya, gülmece dergisine evlenme duyurusu koymuşlar hani; "Hasan Hıyarla Zeynep Zavallı hapı yuttular" diye!

Doktor Nahit'in bir şey demesine kalmadan telefonu çalmaya başladı Mustafa'nın. Alıp seslendi bir-iki; duyamayınca telefonu elinde, kapıyı açıp balkona çıktı. Temiz, serin bir hava dal-

dı salona. Mustafa'nın evliliği alaya alan sözlerinin içten olmadığını biliyordu Doktor. 22 yıllık evliydi Mustafa. Üniversitede siyasal tarih okuyan bir kızı, bu yıl liseye başlayan bir oğlu vardı. Evine, Karslı bir Kürt beyinin kızı olan karısına bağlılığı da herkesçe biliniyordu. Mustafa'nın alaylı sözleri, bir söyleşilerinde tartıştıkları Doktor'un evliliğe bakışına dokundurmaydı. Bağıra çağıra konuşmadan sonra telefonu kapatıp içeri girdi. Telefonu cebine sokuştururken,

— Benim çıkmam gerek, dedi. Eskilerden bir ağabeyimiz vardır bizim, Fikret Ağbi. Çoktandır hastaydı, ağırlaşmış, hastaneye kaldıracaklarmış; Okmeydanı, Sosyal Sigortalar'a. Beni istiyormuş. Beşiktaş'da kızında kalıyor. Yetişmeye çalışacağım.

Mustafa gidince sessizliğine yeniden kavuşmuştu ev. "Eski ağbimiz" Fikret Bey'e takılmıştı Doktor Nahit. Fırlayıp paldır küldür giden Mustafa'ya, çağrıldığı nikâhta eskilerden diye sözünü ettiği kimdi, onu bile soramamıştı. Kimler kalmıştı, kimleri tanıyordu ki eskilerden? İş yenilerdeydi. Ne güzel demişlerdi; "Eskilerde iş olsaydı bitpazarına nur yağardı!" Diskotekler gençlerle doluydu; nur mu yağıyordu? En aldatıcı karanlık oralardaydı. Gençten mi sayılacaktı oralara yığılanlar? Kızsan da gençlerdi. Uluslararası canavar odakların zırtlak sesler, ağılı dumanlar içinde beyinlerini buruş kırış edip güttüğü bu sürülere acımaktan başka bir şey elinden gelmese de, gençlerdi bunlar. Ya babasın da, yüreğin burguyla oyulmuş gibi sancıyorsa? Sancısındı, ne yapalım? Nereden gelmişti şimdi buraya? Dışardan bir tren geçti ıssızlığı sarsarak. Uyanır gibi oldu. Kalkıp karanlıkta ışıkları kırpışan denize baktı bir süre. Sabah susuveren el

radyosuna, unutmasa da pil alsaydı yarın. Ağırlaşan "Fikret Ağbimiz" yolcuydu belki de! Hangi camiden kaldırırlardı? Eskilerdense, epeyi kişiyi görürdü, Mustafa'dan duyar giderse. Adamın ölümünden yararlanmayı kuruyordu! Ne vardı bunda? O kadar çok ölüm görmüştü ki. Tüm duyarlıkların geri dönmemek üzere yok olduğu andı ölüm, başka neydi ki? Her olağanı olağan karşılamak olağan mıydı? Bir yaşlı Alman kadın doktorun, kendini öldürmeleri için çevresindeki doktorlara yaptığı baskıyı anımsadı. Kanser, şekerli, inmeliydi kadın. Fikret Beyin'ki neydi acaba? "Zaten pek az misafir kaldığımız/Her dalı meyve dolu/Bu yaşanası dünyada" mı diyordu Nâzım? Meyvelere uzanamıyorsan çekip gitmekti en iyisi. Nereye çekip gidecektin? Gidilecek bir öte yer mi vardı ki? Ne varsa buradaydı. Doğaya salt bakmak bile en olgun meyvenin tadını almaktı. Bir yerbilimci çifti okumuştu Alman dergilerinde; yanardağın kraterine gitmişlerdi sevişmek için! Toplumdaki pisliklere gelince, onlarla savaşmanın da, neyle savaşacağını açık seçik biliyorsan, insanı, kendisine saygılı olmanın mutluluğuna götüren, kutsanası bir tadı vardı. Ya bulanmışsa kafan? Kalkıp ışıkları söndürdü, yatak odasına indi. Yıkanıp yattı. Beyoğlu'nda sinemalara, tiyatrolara taşınmaya başladı sonraki hafta. Birçok filmi yarıda bırakıp çıktı. Bir Amerikan müzikal komedisinde eğlendi biraz. Yıllar yılı sayısız oyunlarını izlediği Berliner Ensamble'dan, Schaue Bühne'den sonra tiyatro beğenisi epeyi değişmiş olmalıydı; pek tat alamamıştı seyrettiği birkaç oyundan. Boğaz'ın çeşitli lokantalarında balık yemeye gitti öğleleri. Dönüşte karşısına çıkan Maslak'la Levent arasında, çevrede dikili yirmi-otuz katlı beton-çelik yapılara şaşırmış, kızmış, ürkmüştü biraz da. Gövdenin orasından burasından fırlamış sağlıksız urlar gibi, tüm ölçüleri çiğneyerek birer ikişer fırlayıp yöreye tepeden bakan azman yaratıklar nereden çıkmıştı böyle? Neye özendiriyorlardı İstanbul'u? Nasıl yabancılaşmış bir değişimdi bu; milyonlarca işsizi, çıplağı, açıyla başını almış, gökleri delerek nerelere

gidiyordu bu ülke? Depremlerden söz edilmeye başlanmıştı son günler. İstanbul'un yarısı yıkılır diyorlardı. Yüz binlerin ölümü demekti. Kimsenin de bir şey yaptığı yoktu. Kara kara düşünmekten öte o ne yapabilecekti peki? Bir de depreme mi taksındı kafayı şimdi? Herkes gibi bekleyecekti o da; olsundu bakalım! Roman yazacaktı, oturup! Onu da becerebilirseydi! Onu olsun, yapmalıydı. Bugüne dek yaptığı öteki işler neye yaramıştı ki? Bir de böyle yürüsündü yaşam. Akşamları Beyoğlu'na çıktı gene. Yeni açılmış birkaç barı dolaşıp bir-iki tek attığı oldu. Birinde söz atıp yakınlık gösteren, esmer, güzelce bir kadına, biraz da zoraki takıldı takılıyordu; yudumladığı rakıyla maviye çalan gözlerinin kaymaya, gövdesinin oturduğu taburede sallanmaya başladığını görünce usulca ayrıldı oradan. İçip içip de sallanan kadınlardan hiç hoşlanmazdı! Kumkapı'da balık yemeye kalkıştığı bir akşam, klarnet, keman, darbuka baskınıyla yarıda bıraktı yemeği. Gezip dolanmaktan bıkmış, sıkıntılara battı batıyordu ki, Mustafa'nın telefonuyla yeni bir firmanın açtığı kampanyadan indirimli, Türkçe klavyeli bir bilgisayar alıp yeniden düzenlediği salondaki masaya yerleştirince, dört gözle beklediği oyuncağına kavuşmuş bir çocuk sevinciyle geçti işinin başına. Yazılarına, bu arada romana başlayabilirdi artık. Almanya'da bıraktığı, masasına çöp kamyonu gibi yerleşmiş hantal aygıtın yanında, kalınca bir kitap benzeri, taşınabilir bilgisayarı mutluluğa açılacak minicik bir pencereydi önünde; düğmeye bastın mı önünde ışıldak gibi parlayan bu şipşirin camdan neleri görüp yakalayabilecekti? Ne kadarını gösterebilecekti? Sık sık yazı denemeleri yapıyordu son yıllarda. Geziler, katıldığı kimi siyasal toplantılar üzerine uzun notlar alıyor; meslek ya da politik eyleme ilişkin çeşitli konuşmalarının önceden taslaklarını yazıyor; kimi boş zamanlarında salt edebiyatla ilgili denemeler yaptığı da oluyordu; okuduğu kitaplara, gördüğü filmlere, oyunlara eleştiriler filan gibi. Özenip birkaç da öykü yazmış, yırtıp atmıştı okuyunca. Bir, bayıldığı Çehov öykülerine, bir de karaladıkları-

na baktı mı güç kurtarıyordu kendini umutsuzluğa düşmekten! Romanı nasıl yazacaktı bakalım? Onu yapabileceği konusunda pek kuşku duymuyordu nedense. İş, tasarladığı konuyla ilgili belgeleri toparlayabilmekte, gerekli birikimi eksiksiz yapabilmekteymiş gibi geliyordu. O güçlüğü aşıp da yeteri bilgi, belgeyle işe kapandı mı, güzel, çarpıcı bir romanda olup biten her şeyi, şu minicik gizemli kutudan bir bir çıkarıp ortaya koyacağı duygusu yerleşmiş gibiydi içine. Güç, kolay, bu işi yapacaktı sonunda. Salt bir görev duygusuyla değil, isteği de aşan, içinde var olduğuna hep inandığı sanatsal tutkuyla sarıldığı için apayrı bir mutlulukla güveniyordu kendine. Neredendi bu "sanatsal tutku"? Dönüp aynı yere gelmekten de usanmıştı artık; neredense neredendi! Deli gibi sevdiği kadından da bıkıyordu insan da yenisini arıyordu; olmuyor muydu? Ya da eskisine dönüyordu yeniden. Yaşam buydu. Bozulmuş gövdelerle didişmek yetmişti artık. İyileştirdiklerin bir gün ölüp gidiyordu sonunda! Karamsar bir dünya görüşüne kapılmaktı belki bu; ama böyleydi. Niye karamsar olsundu? Değişimdi bu; yaşamın da, doğanın da temel kuralıydı. Katıldığı siyasal kavgada da -açık açık söyleyebiliyordu artık- bulamamıştı aradığını. Ne arıyordu ki? Yaratıp ortaya yeni, kalıcı bir şey koymanın mutluluğunu yaşayamıyorsan ne anlamı vardı şu yeryüzünde bir uğraş içinde çırpınıp durmanın. Kimseye bir şey sunamasan da, salt o çabanın içine girmenin insanı yücelten bir yanı vardı. O kötü öyküleri yazmaya çalışırken bile az mutluluk muydu duyduğu? Devrimcilerin aşklarını alacaktı; buydu temel konu romanda; Turgut'la Seher'i seçmesi de bundandı. Mutsuz bitse de, yaşamın bin bir pisliğine bulanarak bir biçimde çürüse, giderek çarpık çurpuk olsa da, kısa uzun, yaşandıkları altın süreçte insanı insan yapan ışığın kaynağıydı o yaşam parçası. Hem de çağın bunca acıları içinde, arayıp bulabilirsen sevgiden başka ne, üstünde salt derince düşünmekle bile daha çok mutluluk verebilirdi insana? Güzeldi de, o güzel insan nasıl oluyor da bozuluyor, tersine dö-

nüyor, çirkine dönüşebiliyordu sonunda? Şaşılacak nesi var bunun? Değişmeden mi kalıncaktı? İlle de iyiye, ya da ille de kötüye değişecek diye bir kural mı var? Aşklar nefretlere, dostluklar düşmanlıklara dönüşebilir. Büyük aşk yaşadın mı sen hiç? Geçmişe dönmek istemiyorum! Başkalarının her şeyine burnunu sokmakta sakınca görmüyorsun ama! Sen, yakınında gördüğün, birbirlerine yüreklerinin en derininden bağlı dostlarına imrendin. Ramiz'le Sacide, ya da bir anlamda Vasken'in kadınlarıyla kurduğu ilişkilere sevgiyle, biraz da şaşırarak baktın! Sen hangi kadına bağlandın, hangi kadın sana bağlandı öyle? Rastlantıya bağlı bu işler biraz da! Ferdane de rastlantı! Ne rastlantı ya! Adını, yüzünü, sayısını unuttuğun kaç ulustan kaç kadınla yattın; aklından bir gün geçti mi böyle bir bağlılık? Tümü mü kötü rastlantıydı bunların? Kendine saldırırır gibi başladığı ilk çalışma günü, geç saatlere kadar bilgisayarın başında gözlerini ara sıra Marmara'ya dikerek birkaç satıra batıp yaz boz tökezlemekle de pek bir şey yitirmedi iyimserliğinden. Çalan telefona biraz daha istekle uzandı yalnız! Almanya'dan biri kadın, iki kişi Doktor'u sorup telefonunu istemişlerdi Mustafa'dan. Telefonu yok deyip vermemişti. İyi etmişti. Bıraktıkları telefon numaralarıyla adlarını söylüyordu Mustafa.

— Tamam, dedi Doktor. Bunları almana da gerek yoktu. Söylemiştim. İstemez.

Bir sessizlik oldu.

— Sizi Esme aradı mı?

— Esme mi? Kim Esme?

Der demez de anımsadı.

— Hani meyhanede, Reklamcı Suatlarla...

— Ha, bildim. Niye arayacakmış?

— Fikret Ağbi hastaneye kaldırılmıştı ya; kanser deniyordu, değilmiş. Safra kesesi ameliyatını atlatıp taburcu oldu geçen hafta. On yedisi doğum günüymüş onun, bu salı. Arkadaşlarla kutlayalım dedik. Sürpriz yapacağız ona da. Tanımadınız; çok tatlı

adamdır. Size onu duyuracaktı çocuklar; belki gelirsiniz diye. Esme'yle Suat koşturuyorlar.

Ne diyeceğini bilemez gibi sessizdi Doktor.

— Birlikte gideriz, isterseniz

— Sağ olun! dedi. Bir düşüneyim. Araşırız.

Telefonu kapatınca kalktı masadan. Kafasından ne kadar atmaya çalışsa Almanya'dan arayanlara takılıyordu. Biliyordu arayanları; niye aradıklarını da biliyordu. Çat kapı gelip burada da bulabilirlerdi yarın. Bulsunlardı bakalım. Pillerini yenilediği küçük radyoda müzik arandı, Vivaldi çıktı bir istasyonda; *Dört Mevsim*'i veriyorlardı. Yandaki sedire uzanıp bıraktı kendini. Vivaldi üstüne okuduğu bir yazıyı anımsadı. Venedikliydi. Operalar, konçertolar, oratoryolar, neler yapmamıştı ki! Sonra da Viyana'da yitip gitmişti yoksulluk içinde. Kaç yüzyıl sonra araştırmaya başlamışlardı adamı! Önemli bir kalıt bırakmışsan itilip bir yanda kalmıyordun demek; geç de olsa peşine düşüyor, arayıp buluyorlardı! Ölüp gittikten sonra, bulmuşlar, bulmamışlar... Ölümün ağırlığı altında ezilir giderdik yaşama böyle bakarsak. Ayrılmaz bir parçamızdı ölüm; besleyip büyütüyorduk içimizde! O da bizi üretip büyütüyor; istediğin kadar diret, üretim sürecini bitirdi mi de tam egemenliğini kuruyordu! Hayır, kuramıyordu! Başkaları dikiliyordu bu kez karşısına; kalıcı yanlarımızı bulup bizi onlar alıp götürüyordu artık. Ölüme yenilmemek için herkesle birlikte ortak çabamızın bitmez tükenmez kıldığı yaşam güzeldi, ölsek de içindeydik onun; yalnız geçmişin değil geleceğin de parçasıydık. En ağır yasa ölüme karşın yaşamamızdır, diyordu Eluard! Bu denli acı güzellik taşımayı yazgımız yapar da ağır olmaz mıydı o yasa? Bir gün bitecekmiş deniyordu gezegendeki yaşam. İnanmıyordu! O duygusuz ölümden bin kez kurnaz, karşı konulamayan yaşam gücü, nasılsa eline geçirdiği bu uçsuz bucaksız egemenliği hiç kaçırır mıydı? Avukat Mustafa'nın Fikret Ağbisi de dönmüştü ölümden. Pek de iyi etmişti! Onun yaşlarında olmalıydı. O da dönmüştü kaç kez gitti gidi-

yorken! Bir ıssız karanlıkta tuzağını kurmuş bekleyip duran sinsi avcıyı ne kadar çok bekletirsek o kadar iyiydi! Bu Fikret Ağbi'nin, "Kuşkanat" soyadını söyleyince Mustafa, anımsadı sonradan, eskilerdendi. Sendikacı diye duymuştu bir-iki. İyi diyenler de vardı, burun kıvıranlar da. Duyduklarımızdan hangisi eğri, hangisi doğru, biliyor muyduk ki? Katılıp içinde yaşadığı olayları gözden geçirirken ne ters algılamalarla gününde nasıl saçma yargılara düştüğünü anladıkça, bin bir çatışma içinde akıp giden sosyal, siyasal kavgada yanılgıyı göze almadan hiçbir yere varılamayacağını görür olmuştu; kişiler üzerine dolaşan yargılara güvenmiyordu artık. Herkese bir biçimde kulp takmak, ya göklere çıkarıp ya da yere batırmak değişmez devrimci yöntemimizdi! Hele son düştüğünü gördüğü yanılgılarla öylesine şaşkınlıklara batmıştı ki, kendi yargılarına da güvenemezdi artık. Yaşadığımız günlerin ışığında ayırmakta zorlandığımız yanlışlarla alçaklıkları geçmişin, gizemli karanlıklarında nasıl bulup da, nereden çıkaracaktık ortaya? Geçmişimiz karanlık olunca, bugünümüz de bu kadar aydınlık olurdu! Kurtuluş yoktu o geçmişten. Artık takıntısı olan Seher'le Halil'in, Turgut'un öykülerinin çekici yanı, o karanlık geçmişle bu bulanık günleri bağlayan yaşam çizgileriydi. Duyumsadığı, yitirdikleri, kazandıklarıyla onun da içinde var olduğu yaşam çizgisiydi bu. Vardığı acılı noktada odaklanmak ne dayanılır şeydi, ne yakışır; başkaldırıdan kaçınıp kimi şeyleri unutma yolunu tutması bundandı. Küskünlükle nereye varılırdı ki? Yeniden bakacaktı tüm olaylara, dünyaya! Yüreğine çöken isi pası silip atacak güzellikler tükenmiş olamazdı. Bunları yazacaktı. Reklamcı Suat telefon etti ertesi gün; eski arkadaşlarından Muhittin'in Harem'de denize bakan geniş salonlu konağında yapılacakmış Fikret Ağbi'nin doğum günü kutlaması. Ayışığına batmış bir İstanbul gecesinde gittiler Harem'e Avukat Mustafalarla. Böyle toplantılarda pek sık görünmeyen karısı Safiye'yle gelip evden almışlardı Doktor Nahit'i. İlk geldiği günler, bir akşam yemeğe çağırdıklarında tanımıştı bu esmer,

suskun, içine kapalı kadını. Yol boyunca da konuşmamışlardı pek. Arkada tek başına oturan Doktor Nahit hiç söze karışmamış, Avukat Mustafa'nın yeni aldığı arabasını sürerken, eski arabasıyla karşılaştırmalarını da, Muhittin üzerine söylediklerini de, yanında oturan karısına zorunlu açıklamalarıymış gibi dinlemişti. Solculukla başlayanlardanmış Muhittin. İlk tutuklanmasında ucuz kurtulunca iş alanına atılarak kimyasal madde dış alımcılığında (Kimya mühendisliğinin son sınıfında tutuklanıp ayrılmış öğrenciyken) büyük ölçüde bir-iki vurgunla yolunu bulup iyi para yapmış. Borsada beceriklice oynamış epeyi yıllar; repoda tutup daha da artırmış parasını. Kısa süreli iki evlilik yapmış. Bırakıp gitmiş kadınlar bunu daha doğrusu! Evliliği mevliliği taktığı yokmuş, yemediği nane kalmıyormuş; hem de tam bir rezillikle. Estikçe dışarılarda gezginliğe pek düşkünmüş şimdilerde tuzu kuru yoldaş. Ülkeden çıkınca da evinin anahtarını Reklamcı Suat'a bırakırmış. Meksika'daymış en son; yetişebilirse o da gelecekmiş bu akşam. Gelseydi keşke. İlginç biri olmalıydı. Kandırırsa Doktor Nahit de katılırdı belki o dış gezilere! Ne de bayılıyordu ya! Avrupa'da görmediği yer kalmamıştı. Amerika, Kanada'yı dolaşmış, Meksika'da bulunmuştu bir süre de. Çin'i, Japon'u da içinde, Türkiye'den başka çekici bir yer yoktu artık onun için. Sinemalarda gördükleri yetiyordu. Harem-Salacak arasında, Sarayburnu'na, limana, köprüye bakan iki katlı, yenilenmiş tahta bir eski Osmanlı eviydi Muhittin'in konağı. Evin önündeki sokağın kıyılarında yol boyu araba dizilmişti; yanaşacak yeri güç buldular. Öğrencilik yıllarında, Eminönü'nden kalkan küçük Harem-Salacak vapurlarıyla kente en yakın, en ucuz, hem de İstanbul'un tüm çarpıcı görünümlerini kucaklar gibi kulaç atılan Salacak Plajı'na geldikleri elli yıl önceki çevreyi anımsıyordu. Paranın çekirge bulutu karanlığı çökmemişti daha buralara. İlkeldi, ama doğaldı; yoksul görünümlüydü, ama düş gücünü besleyen sıcacık bir cana yakınlığı vardı. Karşılarda Sarayburnu, Ayasofya, Sultanahmet, tepede bütün görkemiyle

Süleymaniye, yüzerek gidip kıyısına çıkabileceğin, tepesinde martılar uçuşan Kızkulesi, tekneler cenneti liman, Haliç ağzı, Boğaz, başyapıt bir İstanbul görüntüsüne dalıp çıkarak denize girmenin esrik eden mutluluğu dünyanın hangi plajında bulunurdu ki! Büyülü ayışığı altında şimdi de her şey güzel görünüyordu ya, gündüz gelip dolaşacaktı bir gün; eski güzelliklerden neler kalmıştı acaba? Bir şeyler bulacağını biliyordu; saldırgan hangi çirkinliğin tam gücü yetebilmişti ki İstanbul'a? Sessiz, serin gecede, Ahırkapı'dan Kabataş'a, ayışığından tül çekilmiş karşı kıyılardan gözlerini ayırmak kolay değildi. Eve yürürlerken Salacak İskelesi'ne bitişik gibi bir yalıda bir ara Doktor Hikmet'in oturmasını anımsadı birden. Gülecekti. Anlatsa mıydı bunlara da? Cezaevinde, yaz kış her sabah tuvalette tas tas, görevli köylü gardiyan Kadir'in diliyle "goğş goğş" buz gibi suları dökünürdü Doktor. Bu eve taşınınca denize girmeye başlayıp tezden de bırakmış, içerde tasla dökünmeye dönmüştü gene! Kızgınlığını önleyen bir gülümsemeyle açıklamıştı nedenini. İskeledeki sandalcılar, balıkçılar sövüp laf atmaya başlamışlardı! Koskoca adam, kışın ayazında denize giriyordu sabah sabah; ak saçlarından da utanmıyordu! Taşlarlardı da hani! Ne yapacaktık bakalım biz bu güzelliklerin kıyısına oturmuş dik dik bakan halkımızla? Aralık bir demir kapıdan girip parmaklıklarla çevrili, tarhlarında yeşilliğini koruyan kış bitkileriyle avlu benzeri bahçeyi geçtiler. Birkaç basamak merdivenden sonra zile basmalarıyla hemen açılan kapıdan kalabalık seslerin dışarı taşması bir oldu. Suat'tı karşılayan. Sevinerek el sıkışıp pardösülerini astıkları camlı dikdörtgen vestiyer-pabuçluğun açık kapısından genişçe bir salona girdiler. Alt perdeden bir müzik duyuluyordu, ne olduğunu çıkaramadı; poptu belki! Üstüne birilerince yiyecekler taşınıp duran, bir ucunda çatal, bardak, tabakların yığıldığı uzun, duvara yaslanmış bir masa vardı kıyıda. Yandaki odada oturuluyor olmalıydı. Merdivende biri vardı yukarı kattan inen. Dolu kayık tabakları geldiğine göre, merdiven altında girilen ka-

pıdan mutfağa gidiliyordu demek. Ortada dolananlardan hiçbirini tanımıyordu. Odadan çıkan bir bayan gülerek Mustafalara yaklaşırken elini kendisine de uzatınca kurtulur gibi oldu şaşkınlığından; Nevizade'de, meyhanede birlikte oldukları Avukat Nazan'dı. Avukat Şakir'in karısı. Şakir de göründü biraz sonra. Önlerine düşüp aldıkları yandaki genişçe odada da, koltuklara, kanepelere oturmuş, kimilerinin elinde içki kadehleri, aralarında çene çalarken dönüp Mustafalarla selamlaşan, Nahit'in tanımadığı, kadınlı, erkekli birileri vardı gene. Şakir "Doktor Nahit Ağbimiz" deyince kalkıp saygıyla elini sıkan kişiler bir koltuğa buyur ettiler hemen; oturdu Doktor. Tanıtmak için söylenen adları duymamıştı bile. Fikret Ağbi'yi almaya gitmişlerdi. Böyle bir düzenlemeden bilgisi yokmuş onun; sürpriz yapılacakmış. Eğlenceli bir gecenin beklentisi vardı. Yaklaşıp elindeki sulandırılmış rakı kadehini gülerek uzatan Şakir'den alıp ağırdan yudumlamaya başladı içkisini. Biraz sonra kendi havasına döndü herkes. Sıkça zil sesinden sonra yeni konukların gelmesiyle kalabalık arttı; kalkanlar, oturanlar, masadan içki yenileyip salonda, odada üçer beşer toplanıp söyleşenlerle uğultu bastı birden. Sonunda, merdivenlerden koşturarak inen delikanlıdan biri, -yukarıda pencereden görmüş olmalıydı- "Geldiler!" diye seslenerek kapıya koşunca odadakiler de, ellerinde içkilerle dışarı çıktılar. Mustafa dönüp bakınca kalktı Doktor da, salona geçtiler birlikte. Pabuçluk girişindeki kapı açıldı, demin merdivenlerden koşturan delikanlı, ak saçlı, çelimsiz, esmer, az kamburlaşmış, yaşlı birini, saygıyla geri geri çekilerek buyur edip salona aldı.

— Hoş geldiniz Fikret Ağbi, diye atıldı Suat; sağ olun, bizi onurlandırdınız, dedi.

Fikret Ağbi de bir şeyler dedi ya, pek duyulmadı. Titrek, alt perdedendi sesi; sekseninin epeyi üstünde görünüyordu. Ameliyatı iyi atlatmıştı; kalbi sağlamdı demek. Yaşını soranlara, "Size ne benim yaşımdan?" dermiş. Ardından kadınlı, erkekli birileri daha girmişti içeri. Biraz geç çıkarsa da anımsadı yüzünü, Es-

me'ydi gelenlerden biri; Suat'ı köşeye çekip sinsi gülücükle fiskosa başlamıştı hemen. Gülmesini de biliyormuş demek kız! O gece somurtmasının bir nedeni vardı demek. Fikret Ağbi'yi götürüp salonun üst başında, Doktor'un ancak şimdi gözüne çarpan, özel yerleştirildiği belli büyük berjer koltuğa oturttular. Kadınlı, erkekli kuşatmışlardı hemen. İçine sıkıntı bastı Doktor'un. Çevresinde onu seven birkaç kişi varsa, onlar koparmış olmalıydı bu yaygarayı. Elinde içkisiyle dönüp odaya yürüdü. Boşalmış koltuklardan birine oturdu. Açık kapıdan adamın yaşlı titrek sesi gelmeye başlamıştı. Bir şeyler diyordu ya, piyasa alaturkasına değiştirilen kasetteki müziğin arasında pek anlaşılmıyordu gene. Gülüşmeler, alkışlar duyuldu. Bir kadın konuşuyordu şimdi. Esme miydi? Esme niye olsundu bu kadar kadın varken? Nazan da değildi. Demin şu koltukta ayak ayaküstüne atmış oturan, tanıtmışlardı ya, tarih öğretmeniymiş, adını anımsamıyordu, güleç yüzlü kadın olabilirdi; sesi onu okşuyordu. Uzun mutlu yıllar diliyordu Fikret Ağbi'ye. Dileğe katılan kadınlı erkekli çeşitli seslerle anlaşılmaz oldu konuşmalar. Sağlığa kaldırılan kadehlerin çın çınları duyuluyordu. Doktor da bir yudum aldı içkisinden. Konuşmalar kesilince başlayan çanak çatal tıkırtılarının ardından ellerinde yiyecek dolu tabaklarla birer ikişer odaya gelmeye başlamışlardı. Acıkmıştı o da. Yiyecek masasına saldırı bitsin, ona da bir şeyler kalırdı nasıl olsa. Kalkıp yürüdü salona. O tatsız piyasa alaturkası daha da yükselip ağır basmıştı salonda. Yabancılaşmış duyumsadı kendini birden; belliydi işte, benimsediği doğru dürüst bir müzik anlayışı yoktu şu koca topluluğun. Dinlediklerinin ayrımında bile değildiler belki. Hele bir "Kürtçe" ya da "Ermenice" kaset koyulsun nasıl ayrımına varırlardı hiç kaçırmadan! Duvara yaslı uzun yemek masasının üstü de doluydu daha, çevresi de! Odaya dönecekti ki, Avukat Nazan yaklaştı gülerek,

— Size de bir tabak yapalım mı? Nasıl şeyler isterdiniz?

— Sağ olun, dedi. Acelem yok. Biraz açılsın, alırım.

Gülerek masayı gösterip ekledi,

— Bitecek gibi görünmüyor!

— Yok canım, dedi Nazan. Aşağıda iki aşçı çalışıyor mutfakta. Daha "sıcaklar" gelmedi. Bizim "Reklamcı" bir işe el attı mı tamamdır.

Birden aklına düştü Doktor Nahit'in; gideri nasıl karşılanmıştı bu törenin? Herkesten bir para topladılarsa, Avukat Mustafa da onun adına ödemiş olmalıydı; hesabına yazardı. Salonun öte başındaki koltuğunda, önüne çekilmiş bir küçük masadaki tabaktan titrek elindeki çatalla bir şeyler yiyen, çevresi seyrelmiş Fikret Ağbi'ye ilişti gözü.

— Gelin sizi Fikret Ağbi'yle tanıştırayım.

Avukat Mustafa'ydı.

— Otursanız, size de, kendime de bir şeyler alır gelirim masaya; birlikte yer, çene çalarız.

Pek çene çalınacak biri değildi Fikret Ağbi! Sol kulağı hemen de hiç duymuyordu. Avukat Mustafa, Doktor Nahit'i tanıştırırken sağ kulağına eğilip bağırır gibi verdi adını. Başını sallayıp elini Doktor'a uzattı, tokalaşırken güç duyulacak bir sesle,

— Sevindim Nahit Bey, dedi. Mustafa söylemişti Türkiye'ye döndüğünüzü. Çok eskilerden duymuşluğum var sizi.

Gülümseyerek başını sallayıp

— Ben de sevindim efendim, dedi Doktor. Daha nice yıllara.

Pek bağırarak söylemediği için duymamış mıydı ne, bir şey demedi Fikret Ağbi; gülümsüyor gibi bakıp yemeğine döndü. Gittiklerinde yanında söyleşen bir-iki kişi de Mustafa ile birlikte ayrılıp Doktor Nahit'le bırakmışlardı Fikret Ağbi'yi. Kırışıklar arasında sönük de olsa ışıldayan kara gözleri, seyrelmiş ak saçları, iyice açılmış alnından boğazına, tüm yüzünü benek benek karaltıyla gölgelemiş yaşlılık çilleriyle şurada yemeğini dalgın düşünceli çiğneyip duran kambursu adamın niye böylesi bir sevgi, saygıyla kuşatıldığı gene takıldı kafasına Doktor'un. Mustafa

dolu tabaklarla geldiğinde, titrek eliyle yemeğini bitirme uğraşındaki Fikret Ağbi'yi tedirgin etmeden söze nasıl, nereden girmesi gerek diye düşünüyordu Doktor Nahit; gözü de, ellerinde dolu tabaklarla gezinerek söyleşen salondakilerdeydi. Mustafa'nın masaya koyduğu tabağına baktı; diyetine uygundu, yiyebileceği şeylerdi. Gerçekten anlayışlı, iyi biriydi bu Avukat Mustafa. Konuşmak için Mustafa'nın gelişini beklemiş gibi dönüp baktı Fikret Ağbi,

— Artık dışarılara gitmek yok, değil mi Nafiz Bey? dedi.

Nafiz de nereden çıkmıştı? Mustafa düzeltti gülerek,

— Nafiz değil, Nahit, Fikret Ağbi!

— Bağışlayın!

Daha bir şeyler demesine bırakmadan,

— Yok, gitmem inşallah, dedi Doktor. Burada bitireceğiz artık!

Fikret Ağbi söze girecek gibi başını sallamaya başlamıştı ki,

— Doktorluğu bırakıp yazarlığa başladı Doktor Ağbimiz, diye Avukat Mustafa aldı hemen.

— Burada roman yazıyor.

— Roman mı?

Ne küçümseme vardı bu soruşta, ne merak; ağzından öylece çıkmış bir sözcüktü.

— *Güven* diye bir roman çıktı...

— Ha, söyledi Suatlar, dedi Fikret Ağbi. TKP'nin eskilerinden söz ediyormuş. Eskiler moda mı oluyor, nedir?

Gülüyordu. Mustafa'yla Doktor da gülmeye başladılar.

— Şimdi o *Güven* romanını Nahit Ağbimiz tamamlayacak. Sonraki günleri de o yaşadı.

Başını ağırdan sallayarak dinliyordu ya, pek bir şey söylemediği belliydi bu sözlerin Fikret Ağbi'ye.

— Öyle bir savım yok Mustafacığım, dedi Doktor Nahit. Çok yaydın bu işi sen!

Sinsice güldü Mustafa.

— Özellikle yapıyorum Ağbi; Boynunuza borç olsun da yazın diye!

— Başlamadık bile daha. Ne çıkacağı nereden belli?

— Esme de sözünü ediyordu.

Fikret Ağbi'ye dikmişlerdi gözlerini.

— O roman bitmiyormuş da, bitirmek mi istiyormuş o da ne? Birilerini sordu bana. Hiç duymadığım adlar.

Mustafa'ya baktı Doktor; o da yadırgamış olmalıydı olayı. Gülümsedi Mustafa,

— Nahit Ağbi'yle konuşurken duymuştu; odur, dedi. O da özenir yazmaya ya, bu iş başka!

İkircikli bir duralamadan sonra masadaki iyice sulandırılmış rakısına uzandı Fikret Ağbi. Bir tedirginlik çökmüştü üstüne Doktor Nahit'in. Niye olmasındı? Romana sıvanmıştı kız belki de. Ne biliyordu da, ne yazacaktı? İyi demişti Mustafa; bu iş başkaydı. Yazsındı bakalım; yarışma olurdu, kötü müydü? O kızla mı yarışacaktı? Başkaları da çıkacaktı belki; onun yapmak istediğini başkaları niye yapmasındı? Bir sıkıntı düğümlenmişti içinde. Bu roman işini açıklaması iyi olmamıştı belki de! Tabağına eğildi, salatadan, peynirden atınmaya başladı. Merdivenlerden koşturur gibi yukarı kata çıkan Esme'ye takıldı gözleri. Çağırıp sorsa mıydı, Fikret Ağbi de buradayken? Ne soracaktı? "Sen roman yazıyormuşsun" mu diyecekti? "Sana ne benim romanımdan?" derseydi bir de kız! Yere bakan, dangul dungulun biriydi; der mi derdi! Daha kötüsü de beklenirdi o sinsi karıdan! "Senin becereceğin şey değil Bay Doktor, hastalarına bak sen!" derseydi bir de! Verirdi yanıtını o da! "Bıktım senin gibi dangalakları sağlığa kavuşturmaktan," diye yapıştırırdı hemen. Ya kız da kalkıp... Kendi kendine kavga çıkarıyordu durduk yerde; böyle böyle mi romancı olunuyordu? Koşul muydu geçmiş olması, kurup olabilirliğine inandığı şeyleri yazacaktı romanda da. İşler pek kötü sayılmazdı demek! Bir başladı mı giderdi böyle. Elinde makinesiyle bir genç kadın yaklaştı; izin verirse birlikte

fotoğraf çektirmek istiyordu Fikret Ağbi'yle. Makineyi Mustafa aldı. Kadın eğilip sırtından Fikret Ağbi'nin boynuna doladı kollarını. Flaş parlayınca başkaları da çıktı ortaya ellerinde fotoğraf makineleriyle. Kiminde Doktor Nahit'in de bulunduğu toplu bir sürü resim çekildi bir kaynaşma içinde. Varlığını yeniden anımsamışlar gibi, çevresini gene birileri almıştı Fikret Ağbi'nin.

Doktor elinde tabağıyla dışlanmış duruyordu ki, Suat yaklaştı gülerek,

— Size biraz mantarlı tavuk alayım mı ağabey? Nefis sosu...

— Sağ ol, dedi. Geceleri yemiyorum. Aldıklarım yetti...

— Roman nasıl gidiyor?

Duralayıp gülümsedi,

— Nasıl gitsin? dedi. Yola çıkamadı ki.

Esme daha önce bitirecek filan gibi eklese miydi? Kalmadı, inceden, saz benizli bir genç kız kolundan tutup kulağına eğilir gibi bir şeyler söyledi; Suat'ın, "İzninizle," demesiyle merdivenlere yürüdüler. Çevresine bakınmaya başladı. Son peynir parçasını da alıp boş tabağı yandaki masaya bırakırken, "Doktor Bey!" diyen ince, yorgun bir seslenişle döndü; evet, Fikret Ağbi'ydi, başıyla da gel yapıyordu Doktor Nahit'e. Biri kız, biri erkek iki genç vardı yanında. Yaklaşınca uzanıp el sıkışırlarken adlarını da söyledi gençler ya, gözü kulağı Fikret Ağbi'de olduğu için duymamış gibi oldu. İnceden almıştı Fikret Ağbi. İkisi de yeni doktormuş bu gençlerin. Evlenmişler. Almanya'ya gideceklermiş uzmanlık için de... Gerisini dinlemek bile gelmiyordu içinden. O yorgun sesinden umulmayacak bir canlılıkla bir şeyler daha söyledi Fikret Ağbi.

— Hangi alanda uzmanlık?

— Dermatoloji diyorlar. Biz "Pediatri" dedik. Gideceğimiz hastanelerde doluymuş.

Kız konuşuyordu. Oğlan sessizdi.

— Hangi kent?

— İki olasılık var. Köln, bir de Berlin.

— İyi, dedi Doktor Nahit.

Ne desindi başka? Tek sözcük bile söylemek gelmiyordu içinden. Tanıdığı birileri var mıydı yardımcı olacak oralarda; oydu sordukları. Doktorluğu bırakalı çok olduğu için koptuğunu söyledi o çevrelerden. O kentlerle de pek bağı olmamıştı. Gençlerin bir-iki sorusuna daha, kısa, neredeyse umut kırıcı yanıtlar verince soğumaya yüz tutan bir kısa sessizlikten sonra birilerinin el etmesiyle ayrıldı gençler. Fikret Ağbi'yle yan yana kaldılar. Küsmüş müydü adam ne; sessiz, dalgın duruyordu.

— Çok güç, dedi Doktor Nahit, konuşmayı açmak için zorlar gibi.

Dönüp Doktor'a baktı Fikret Ağbi, ne dediğini sorar gibi.

— Çocukların işi diyordum.

Bağırır gibi söylemişti duyurabilmek için. Dalgın, ağır döndü önüne Fikret Ağbi,

— Hangi gün güç olmadı ki, dedi. Bizim için çok mu kolaydı?

Kısa sessizliği gene kendi bozdu,

— Geçiyor işte!

Geçiyordu, evet! Boynumuzu büküp sineye çekmekten başka ne geliyordu ki elimizden? Bu da onu diyordu! İyi olmuştu, Fikret Ağbi'yle tam sırasıydı konuşmanın; herkes kendi havasındaydı, baş başa gibiydiler salonda.

— Bağışlayın Fikret Bey, dedi. Sosyal Sigortalar'dan emekliydiniz sanırım. Asıl çalışma alanınız?.. Buralarda değildim uzun yıllar, biliyorsunuz. Tam tanıyamadık ülkeyi. Yaşlılık da var; çoğu şeyi de unutuyor insan.

Yüksek sesle tek tek bastırır gibi söylemişti. Sinsi bir gülücük dolandı dönüp bakan Fikret Ağbi'nin gözlerinde,

— Çalışmadığımız alan mı kaldı ki? dedi. Evet, unutuyor insan.

Doktor Nahit de gülümsedi.

— Ben Rüştiye ikiden ayrıldım, diye aldı gene Fikret Ağbi.

Ortaokulu yani o günlerin. Girip çıkmadığım iş de yok. Uçak atölyesine girdim Eskişehir'de; askerliğimde de ordaydım. Boyacılık yaptım. Odunculuk, kömürcülük yaptım. Sebze-meyve hal'inde çalıştım. Eczacı kalfalığı yaptım! Boya fabrikasında çalıştım. Hanya'yı Konya'yı asıl orada öğrendim.

Ağır ağır, anımsadıkça kendisiyle alay ediyor gibi anlatıyordu titrek, ince sesiyle.

— Belleğiniz iyi görünüyor, yakınmayın!

İçinde kıvılcımlı gülücükler dolanan kıyıları kırışmış gözlerini Doktor Nahit'e çevirdi Fikret Ağbi,

— Yakındığım yok da, dedi, eczanede kömür kantarıyla ilaçları nasıl tarttığıma takılıyor kafam bazı!

Güldü Doktor. Fikret Ağbi de gülüyordu. Dünyayı gizlice alaya alan bir oyun içinde cin gibi bakıyordu adam; zeki biriydi belli ki, sıcak yürekli biriydi. Böylesine sevilir miydi yoksa?

— Emekliliği mi diyordunuz, dedi, ağırdan. DİSK'ten emekli olduk sonunda. Kimya-iş'te çalıştım on altı yıl, örgütlenmede.

Sustu gene. Evini, ailesini, çoluk çocuğunu sorsam mı diye düşündü bir ara, vazgeçti; sorguya çekmek olacaktı adamı. Gerisini Mustafalardan filan da öğrenirdi. Oturup uzun uzun konuşsa iyi olurdu bu adamla; niye ondan bundan öğrensindi? Epeyi bir şeyler vardı bu adamda belli ki. O görkemli sesiyle Ruhi Su başlayınca şaşaladı birden; Nereden çıkmıştı bu şimdi? Böyleydi bizde işler! Bu da var diyorlardı bizde! Eline sağlıktı kim koyduysa! Almanya'da tıklım tıklım bir salonda Ruhi Su'dan acı bir mutlulukla dinlemişti bu, "Bi bir yandan, bir bir yandan" diyen Karacaoğlan türküsünü. Birden büyük bir şangırtıyla yerinden sıçrar gibi irkildi herkes. Temiz bardaklar, tabaklarla dolu koca bir tepsiyle ayağı sürçüp merdivenin son basamağına kapaklanmış zayıftan, ince bıyıklı, esmer bir oğlana dikildi gözler. Yardıma koşup el uzatanlara kalmadan, hemen dikelip bardak, tabak kırıklarını tepsiye toplamaya başladı oğlan.

İlgilenenlere bir şey diyemiyor, başını yerden kaldıramıyordu utancından. Kızlı oğlanlı birileri üşüşmüş, yerlerde cam kırıklarını aranıyorlardı.

— Kürt'ten garson bu kadar oluyor! diyerek kulağına fısıldar gibi eğilmiş adama baktı Doktor Nahit, bir duralamadan sonra çıkardı, Eczacı Kerim'di.

— Nasılsınız Doktor Ağbi? diyordu gülümseyerek.

— Sağ olun, dedi Doktor. Almanya'daki Kürt garsonları görün de bakın, oluyor mu, olmuyor mu Kürt'ten garson.

— Aman Ağbi, dedi Kerim, kebapçı garsonudur onlar! Bunları da kebapçıdan aldı bizim Reklamcı ucuz diye. İyi ucuza gelecek.

Bir kahkaha attı. Doktor da gülüyordu.

— Roman nasıl gidiyor?

İkide bir karşısına çıkan bu soru iyice canını sıkmaya başlamıştı.

— Yazmıyorum. Vazgeçtim!

— Niye?

Gerçekten kaygılı bir tonu vardı sesinin.

— Bilmem, dedi Doktor. Üşeniyorum. Bu yaştan sonra, yazacağım da ne olacak!

Alaycı bir gülümsemeyle bakıyordu Eczacı Kerim.

— İlle de gençler mi yapacak bu işi? dedi. Onlar hiç kalkışmasın; ne biliyorlar ki, ne yazacaklar.

— *Güven*'i okudun mu?

— Nerde vakit Ağbi? Bin beş yüz sayfa mı neymiş! Bu okudu en son.

Yanlarına yaklaşan Esme'yi gösteriyordu Eczacı Kerim.

— Nasıl buldun?

— Merhaba, dedi Esme. Soruyu anlamamıştı,

— Neyi buldum? dedi.

— *Güven*'i okumuşsun diyor.

— Ha, okudum, dedi. Bilmem. Yeni bitirdim daha. Düşünüyorum. Sizinle konuşayım diyordum ben de.

— Konuşalım.

— Romanı yazmaktan vazgeçmiş Doktor Ağbimiz; öyle diyor, dedi Eczacı Kerim.

Yüzünde saklamaya çalıştığı bir şeyler gezindi sanki Esme'nin; Doktor'a öyle geldi. Bir duraksamadan sonra gözlerini dikti Esme,

— Niye? dedi bastırarak.

Toparlandı Doktor,

— Daha kesin bir şey yok, dedi. Düşünüyorum ben de. Ne bileyim, yaşlandık!

— Romanı yazan da sizin yaşta.

— Siz yazsanıza!

— Çok isterim... Bilmem becerebilir miyim?

"Beceremezsin," demek geldi içinden Doktor'un. "Bilmem becerebilir miyim," derken yayılıveren ağzında, dilinin altındaki bakla görünüvermişti işte! Romanı yazmaktan vazgeçtiğini duyunca sinsi bir sevincin gölgesi gezinmişti yüzünde; bunu anlamayacak kadar aptal mıydı Doktor! Doğruydu usulca ayrılıp içeri odaya geçen Eczacı Kerim'in dediği; kendini önemli biri sandığı her yanından akan bu kız ne biliyordu da ne yazacaktı?

— Kolay değil karar vermek, dedi Doktor. İyi bir ön çalışma yapmak gerekiyor. Seher'in, Turgut'un ne olduğunu araştırıyorum, bilene rastlamadım daha!

Sinsi bir gülücük takıldı Esme'nin dudak kıvrımına.

— Onun peşine mi düştünüz? dedi.

Soru daha da alaycı yapmıştı gülücüğü. Sinirlenmeme çabasıyla gülümsedi Doktor da.

— Evet, dedi, onun peşine düştüm. Vedat Bey'e de sordum, o da bilmiyor, ne olduklarını Seher'le Turgut'un. Roman bitince ayrılmış, bir daha da görmemiş!

— Vedat Bey mi?

— Evet Vedat Bey. Vedat Türkali.

Anımsadı Esme,

— Haa, söylemiştiniz, dedi.

Bir duralamadan sonra,

— Seher'le Turgut'u almanız koşul mu ille de, dedi. Aşk romanı diyordunuz o gece.

Biraz şaşırdı Doktor. Nevizade'de birlikte oldukları geceyi diyordu kız. Evet, aşk romanı demişti. Kız unutmamıştı demek.

— Yok öyle bir koşul ama, dedi. Konu bana çekici geldi. Romanı sevdim. Öğrenmek istediğim dönemi sergileyip bir yere getiriyor. Sürdürüp sonrasını siz anlatın diyor roman.

Biraz kıstığı gözlerini üstüne dikmiş kıza bakıp duraladı,

— Daha sonraki dönemde de devrimci eylem çizgisini Seher'le Turgut çizmişlerdir gibi geldi bana. Sürdüreceksem önce o çizgiyi saptamak gerek. Aslında roman da bir kurnazlıkla söylüyor onu sonunda! Aşk romanı derken, o iki devrimcinin aşklarını düşünüyorum.

Sonlarının hiç de iyiye gitmediğini sandığından söz etsin miydi, etmesin miydi derken güldü Esme. Doktor'un tüm söyledikleri aptallığa dönüvermişti sanki bu gülücükle. Kızacak oldu Doktor. Kırılmış gibi oldu.

— Bağışlayın ama, dedi Esme, ben hiç de öyle almadım o Seher'le Turgut öyküsünü.

— Nasıl aldınız ya?

Belli etmemeye çalıştığı bir kızgınlık vardı sesinde Doktor'un.

— Bilmem, tam karar veremedim daha; onların öyküsü bitmiş gibi geldi bana. Aynı karanlığı mı yaşayacaklar? Sonraki dönem de öyleymiş çünkü duyduğumuz. Aynı acılı karanlığın yinelenmesi yani! Kahramanlık dizisi! Yazılmaya değer mi? Yakın dönem, bugünlerden söz edecekseniz, o kadar ayrı ki koşullar, onları, Turgutları, Seherleri almanın ne gereği var? Biliyorum bugün de o yolda kavga yürütenler var diyeceksiniz; dağda, kentte bam bum gidiyorlar. Yakınlık duyuyor musunuz onlara? Ben duymuyorum.

Kafası karışır gibi olmuştu Doktor'un. Gözlerini kısmış yeşil yeşil bakan kıza karşı mı çıksın, doğrusun mu desin, kızsın mı bilemeden kalmıştı. Aynı kişilerden mi söz ediyorlardı ki? O daha kötülerini, çürüyüp çirkefleşenleri biliyordu; onları mı yazacaktı yani! Toparlandı,

— Romandaki Seher'e, Turgut'a yakınlık duydunuz mu? dedi.

— Duydum.

Önemsememiş gibi söylemişti. Hemen gene alıp sürdürdü Esme,

— Yakınlık duymaktan ne anlıyorsunuz, bilmiyorum, dedi. Sözgelimi Necla'yı daha yakın buldum.

Hiçbir şey demeden bakıyordu Doktor Nahit ya, kızıyordu aslında. Necla'yı yakın bulmasının hangi yanını almalıydı? Pat diye "Lezbiyen misin," diye sorayım diye geçirdi içinden. Kız duyumsamıştı sanki,

— Kadınlara düşkünlüğüm olduğunu sanmayın, dedi bir gülümsemeyle. Erkeği severim.

Bilgiç, oldukça da yırtık bir kız bu, diye düşündü.

— Görüşelim bu konuları, dedi. Sizin de roman yazmak tasarınız olduğunu duymuştum. Konuşacağımız epeyi şey olmalı.

Şaşırmış gibiydi Esme,

— Kimden duydunuz? dedi.

— Bir ara konuşulurken sözü geçti ya, pek anımsamıyorum neredeydi.

Gözlerini kısıp dikmiş bakışından belliydi pek inanmadığı. Tam alıyordu ki,

— Sizi aşağıdan istiyorlar, diye yaklaştı ortada dönen garsonlardan biri.

— İzninizle, dedi Esme. Mutfakta işim var. Meyve salatası yapacağım, söz verdim. İsterseniz konuşuruz bu konuyu bir gün.

— İsterim, dedi Doktor Nahit. Ararsanız sevinirim.

— Ararım, dedi Esme. Telefonunuz var bizde sanırım. Olmazsa Mustafa Ağbi'den alırım ben.

Esme koşturur gibi gidince gülecek oldu. Birbirinden epeyi uzak ne çok şeye bir anda saldırıp karmakarışık edivermişti kız? Meyve salatasını neye benzetecekti bakalım! Boyunu aşan sorunları bir-iki tümcede çözdüğünü sanmasına kızgınlık duysa da, sağı solu kollamadan düşündüğünü söyleyiveren bu kıza eskisi kadar soğuk bakmadığının ayrımına varınca şaşırdı gibi. Dışarılardan da biliyordu, çoğu böyleydi bu yeniyetmelerin! Oturup konuşmak iyi olacaktı bu kızla; ne havalar çalacaktı kim bilir? Türkiye'deki tarihsel aşamaları doğru dürüst kavramadan sosyal-politik roman yazacaktı! Öyle bir şey dememişti ki kız. Roman yazacağım bile dememişti ya, sosyal-politik roman sözünü de hiç etmemişti. Okudukları aynı roman üzerine ayrı şeyler duyuyor, ayrı şeyler düşünüyordu; olamaz mıydı? Sosyal-politik bir roman yazmak kendi sorunuydu. Roman yazmaya kalkıştı diyelim, ona uymak zorunda mıydı kız? Başka yol tutturması onun için de iyi değil miydi? Ayrı yollara düşeceklerdi, kıskanacak bir durum da olmayacaktı yani! Daha neler, bir zibidi kızı mı kıskanacaktı! Öyle olacak diye bir küçük kuşku dolansa içinde, hiç girmezdi bu işe! Başlamıştı işte uyduruk tören! Merdivenlerde bir devinimle üstünde kırmızı tek mum olan kocaman bir pasta getirip salondaki masaya koydular. Yaş pastasıydı Fikret Ağbi'nin. Koltuklayıp kaldırdılar Fikret Ağbi'yi; masaya getirip mumu üflettiler, pastayı kestirdiler. Alkışladılar gürültüyle. Pastadan ilk parçayı, bir genç kıza vermesini de alkışladılar; torunuymuş. Yaşlıca bir kadın atıldı ortaya, konuşmaya başladı. Yıllarca birlikte çalışmışlar Kimya-iş'teki örgütlenmede. Bol bol övdü Fikret Ağbi'yi, o ağır koşullarda yaptıkları için. Bir alkış daha koptu. Fikret Ağbi de bir şeyler söylemeye çalıştı ya, heyecandan titrek, kısılmış sesiyle ancak yöresindekilere duyurabildi. Duyan, duymayan alkışladı onu da. Pastayı kesip dağıttılar. Aşağıdan tepsilerde gelen meyve salatalarını görünce merakla bek-

ledi Doktor; meyveleri örten bol krem şantiyi görünce iyisine gitmedi. Kremaya batmış bir-iki üzüm tanesiyle mandalina parçası alıp bıraktı tabağı. Bir canlılık gelmişti toplantıya. Nâzım'dan şiirler okundu. Bağlama çalan bir gençle, çevresine toplanan birileri türkülere başlayınca içindeki sıkıntı aralandı sanki Doktor'un; tam istediği değilse de (Bağlama iyi değildi; türküler iyi seçilmemişti, pek de iyi söyleyemiyorlardı) bir açılmaydı gene de. Epeyi içilmişti; geç saate kadar sürdü içkinin de getirdiği, sululuğa varmayan bu canlılık. Fikret Ağbi ayrılmak için izin isteyince Avukat Mustafalarla Doktor da kalktı. Yaşlılar ayrılıp toplantıyı, evi gençlere bırakıyorlardı. Ayrılırken gözleri Esme'yi aradı Doktor'un, yoktu ortalarda. Reklamcı Suat da yoktu. Yan yana yukarı kata çıkarlarken gördüğünü anımsadı bir ara. Esme'ye, "Meyve salatası böyle yapılmaz," deseydi, nasıl da keyifli bitirmiş olacaktı bu geceyi!

— İyi oldu değil mi Ağbi?

Mustafa'nın arabasındaydılar.

— Evet, iyi oldu, dedi.

Mustafa'nın pek az konuşan karısı o düşüncede olmadığını "Aman ne çok içtileeer!" diye tiksinir gibi homurdanarak belli etti. İçkiye karşı oluşundan içkili yerlere pek götürmüyordu karısını Mustafa. Sessizce gülümseyip Fikret Ağbi'yle ilgili bir şeyler anlatmaya koyuldu. Doktor pek dinlemiyordu; artık çoğu bildiği şeylerdi söylediği, soru sormak da gelmiyordu içinden. Onun kafasına Esme takılmıştı. Telefon numarasını versin diyecekti Mustafa'ya, vazgeçti kadının yanında söylemekten. Kadınlar belli olmazdı; bakarsın bir anlam çıkarırlardı bundan! Ne anlam çıkaracaklardı ki bu yaşta adamın yirmilerindeki kıza telefonunu vermesinden? Çıkarsalar ne olacaktı? Ne mi olacaktı? Hiçbir şey olmasa da takılmak hoşa gitmiyor değildi hani! Gülümsedi. Eve gelince yorgundu. Ne sıcak imgelerle kurmaya çalıştıkları, kızın abuk sabuk bir-iki sözüyle çerden çöpten bir yapıymış gibi yıkıldı yıkılacak sallanıp duruyordu içinde; bundandı

sanki yorgunluğu! Seher'le Turgut'u çağın gerisinde kalmış sayıyordu kız. Bitmişmiş onların işleri! Romanda anlatılmaya değer bir yanları da yokmuş artık! Tam öyle mi demişti? Nasıl demişti ya? Soyunup dökünüp gözleri kapandı kapanacak yatağa attı kendini; uyku bastırmıştı iyice. Hiç uyanmamacasına sabahı ettiği bir uykudan telefon sesiyle uyanır uyanmaz, gece söyledikleriyle Esme dikildi karşısına! O muydu sabah sabah? Heyecanla açtı telefonu; Mustafa'ydı. Bulgaristanlı Süleyman diye biri numarasını istiyormuş ille de, versin miymiş? Önce çıkaramadı Süleyman'ı, anımsadı birden. Bulgaristan'dan tanıdığı, soyu sopundan çoğuları buraya göç etmiş, kendisinin Türkiye'ye girmesi yasaklı bir eski Türk komünistiydi Süleyman. Vermesini söyleyip kapattı. Çok beklemeden yeniden çaldı telefon. Sözcüklere bastıran kalın Balkanlı sesi tanıdı hemen. Yasağı afla kalkmıştı demek; İstanbul'dan arıyordu. "A be gel da iki mahabet yapalım!" diyordu Sülüman Aga! Tophane'de kahveler varmış; orada bekleyecekmiş "On"a doğru. Tanımını aldı kahvelerin, geleceğim deyip kapattı. Geceki sözleriyle Esme çıkmamıştı kafasından. Hiç de batıcı gelmiyordu söyledikleri geceki gibi. Söylediklerinden çok o andaki "ben bilirim"li söyleyiş biçimine takılıyordu insan bu kızın. Burnu havadaydı. Burnunu sevsinlerdi onun! Burnu da sevilesi idi doğrusu. Özenle çizilip seyrek gülücüklerle pembeleşiveren iki yanağın arasına ustalıkla oturtulmuştu. Gözlerini yeşil yeşil kırpıştırması burnunun güzelliğini açığa vurmak içindi sanki! Aşk romanı yazacaksak, günü geçmiş Seher'leri, Turgut'ları değil de günümüzün Esme'lerini, Reklamcı Suat'larını mı yazacaktık? O ki öyle diyordu kendisi yazsındı Esme. Öyle bir şey demiyordu. Kızın parmağını bastığı, şu ya da bu kişiler değil, yeni dönemin başkalığıydı. Kim tersini söyleyebilirdi ki? Nasıl başkalıktı bu; onu sormak gerekirdi önce. İyi, önce onu sorardı Esme ararsa. Esme nereden bilecekti? O biliyordu nice yiğit Seher'lerin, Turgutlar'ın bugün ne durumda olduklarını! Daha niye kızıyordu Esme'ye öyleyse? Kız

yüzünü yanlışa çeviriyordu da ondandı kızması. Doğrular ona kalıyordu demek, kötü müydü! Kahvaltıdan sonra çarçabuk toparlanıp fırladı evden. Sülüman Aga'da ne haberler vardı bakalım? Yenikapı deniz kıyısındaki yola çıkıp bir taksiye atladı. İçten içe sevinmeye başlamıştı Süleyman'ın aramasına. Anımsamaya yasak koyduğu "geçmiş" demekti bu Süleyman ya, sosyalist ülkelerin bugünleri üzerine ne sözler edecekti bakalım? Süleyman'lı geçmiş günleri, daha o günlerden silip atmaya çalışmıştı kafasından. Yıllar önce, TKP'deyken, ilk günler, Sovyetler'de, DDR'da, Leipzig'de, Doğu Berlin'de, Bulgaristan'da birlikte olmuşlardı. Canlarını sıkan olaylar karşısında dertleşip Parti yönetimine, yöneticilerine, gizlice eleştirilerde bulundukları da olmuştu aralarında. Bu yolla bir yere varılamayacağını anlayınca, kabuğuna çekilir gibi, kendini salt Batı'daki etkinliklere adamıştı Doktor. Kabuğuna çekilmek değil, kendini sevip güvenen bir küçük arkadaş topluluğunun arasına çekilmekti bu aslında. Yönetimdekilerin işine karışmıyorlar, Parti'ye katkı sağlayacak, yararlı olduğuna inandıkları işleri kotarıyorlardı dayanışma içinde. Yıllar sonra daha çok inandı doğruyu yaptığına. Sosyalist ülkelerin dağılmasıyla, bir süre çalıştığı gizli haberalmadan ayrılıp Batı Berlin'de yaşamaya başlayan bir Bulgar kızının yeminle anlattıkları derin üzüntü duymasına neden olmuştu; çoğu Bulgaristanlı Türkler, birbirlerinin konuşmalarını Bulgar gizli polisine rapor ederlermiş, kızın dediği! Süleyman da varmış bunların arasında! İrkilmiş, tiksinti duymuştu olaydan. Kara çalmadır diye düşünmeye çalıştı. İyi ki, o günler uzak düşmüşlerdi Süleyman'la. Prag'da, arkadaşlarının istemesiyle gittiği bir toplantıda şöyle bir karşılaşıp ayrılmışlardı en son. Kapanmıştı artık o sayfa. Bakalım bugünler için ne diyordu Süleyman Yoldaş? Tophane'de, Kılıç Ali Paşa Camii'nin önünde arabadan inince, bir günler Amerikan pazarlarının dizildiği tam karşıdaki yapıların altında sıralanmış kahveleri gördü hemen. Güneşli bir serinlik vardı. Karşıda, alanda, anıtsal kalıt bırakmış Osmanlı mimarlığı-

nın üstüne su için artık der gibi dikilen Tophane Çeşmesi, öte-de Yeniçeri Ocağı'nın yıkımına dikilmiş, daha çok da Osmanlı mimarlık çöküşünün tanığı olarak yükselen, Kirkor Balyan'ın, ampir-barok karışımı Nusretiye Camisi, ilerde beteri, bir İngiliz mimara yaptırılmış, Padişahın Tophane'deki asker kuruluşlarını görmeye gelmesinde konuk edildiği, deniz yoluyla gelen yabancı devlet adamları karşılanmasında kullanılmış Tophane Kasrı, tümü birlikte, önünde inip bakındığı, Koca Sinan'ın yaşlılık yıllarındaki görkemli yapıtı, Kaptan-ı Derya Kılıç Ali Paşa Külliyesi'ndeki Tophane Camii'nin tartışılmaz yüceliğini, boyunlarını umarsızca bükmüş kanıtlıyor gibiydiler. Yapıldığında, on beşinci yüzyıl sonu, deniz kıyısındaymış bu cami. Dört yüz yılda ne çok toprak çalmışız o güzelim denizden! Yürüdü kahvelere doğru. Gözleri masalarda Süleyman'ı aranarak ağır ağır dolanmaya başladı açık havadaki kahvelerin kıyısında. Çoğunluğu öğrenci gençlerdi oturanların. Süleyman nereden bulmuştu burayı? Çay, kahve içen, sandviç yiyen, tavla oynayan kızlı oğlanlı kalabalıkta nargile içen bir-iki kız gözüne çarpınca yadırgadı birden. Esme geldi aklına niyeyse! Köşedeki boş masayı gözüne kestirmiş gidiyordu ki karşıdan koşturur gibi gelen Süleyman'ı görünce dönüp yola doğru yürüdü. O da görmüştü Doktor'u. Kahvenin girişinde karşılaşıp kucaklaştılar.

— A be Doktor, bak şu işe, diyordu Süleyman. Nereden aklımıza gelirdi buralarda buluşacağımız?

Kısaya yakın orta boylu, tıknaz gövdesinin üstünde duran değirmi, esmer, hafif çiçek bozuğu yüzü buruşmuştu biraz, biraz da saçları ağarmıştı; başka bir değişiklik yoktu Süleyman'da. Pek geniş sayılmayacak alnı hep böyle kırışıktı.

— Devrimi yapıp öyle gideriz diyorduk, olmadı!

— Evet, öyle diyorduk Doktor. Olmadı; eldekini de yitirdik!

Süleyman'ın sesinde acılık mı, alay mı vardı, belli değildi.

— Nereden buldun benim avukatı?

— Bizim çocuklar bilirler, dedi. Ben Doktor Nahit deyice,

Avukat Mustafa bakar ona, dediler. Senin bütün işleri temizlemiş. Onu da konuşacağım seninle. Benim işlerde de pürüzler var; bana da baksın isterim Mustafa.

— Konuşuruz, dedi Doktor.

Eski TKP'liler olmalıydı 'bizim çocuklar' dediği. Kimleri görüyordu acaba; sorsa mıydı?

— Nedir senin durum? dedi. Bir ara giremiyordun Türkiye'ye.

— Bizim akrabalar vardır burada; amca oğulları. Küçüğün sözü geçiyor Ankara'da. O bastırmış. Bir aylık vize verdiler. On bir gündür buradayım.

— E anlat bakalım, nasıl sizin oralar?

— Anlatacak nesi kaldı be Doktor? Şimdilerde düzeldi biraz. Çok kötü günler oldu eskilerde.

Sosyalist düzenin boşluk bırakarak çöktüğü günlerde içine düştükleri ağır koşullardan söz etmeye başlamıştı Süleyman. Bir şişe süt, bir topak peynir, bir parça et, bir torba patates için sabah karanlığında kuyruğa girip nasıl eli boş döndüklerini anlattı. O günler geride kalmıştı artık.

— Sizin durum nasıl şimdi?

Duralayıp gülümser gibi baktı Doktor'a,

— Bizim durumumuz, deyip durdu bir, sürdürdü ağırdan; büyük oğlan dişçidir bizim, onun düzgündür işi. Evlendi. Küçük, yeni bir ortaklıkta muhasebeye bakar; iyidir o da. Biz Hanım'la Vitoşa'nın altındaki bildiğin evimizdeyiz. Doğrusunu istersen bizim durum tüm eski günlerimizden iyidir şimdi.

— Emekli aylığınız var.

— Vardır, dedi Süleyman. Nazife'ye de bağladılar. Çok yıl Sağlık Koruma'da çalıştı o, biliyorsun. Bizim eski aylığı da artırdılar biraz.

Yüzü kızarır gibi olmuştu gülerek anlatırken bunları. Yeni bir toplum kurmak için yaşamını koyarak yürüttüğü büyük devrimci kavga, bir günler alaylı biçimde taşladıkları bir küçük bur-

juva düzenine kavuşmasıyla bitmişti sonunda; yüzünün kızararak gülmesi bundan olmalıydı. Söz de bitmiş gibiydi. Ne konuşacaktı şimdi bu adamla? Sofya'da, Vitoşa eteğindeki, bir akşam çağrılı gittiği katları geldi gözünün önüne. Yemeği yer yemez Nazife masayı toplayıp mutfağa, bulaşığa geçmiş, oğlanlar ranzalı küçük odalarına çekilmişlerdi. Baş başa kaldıkları odada geç saatlere kadar, sırasında kapıştı kapışacak sertleşerek politik tartışmaya girdikleri yırtıcı kuş görünümlü adam, içine itildiği ortamı "bugüne dek yaşadığımız en iyi günler" diye anlatırken sırıtan bu karşısındaki esnaf emeklisi miydi? İlk miydi bu; böyle nicelerini görmüştü yıkılmış sosyalist ülkelerden gelen. Ya en yakın çevresinde olan! Nasıl anımsamak isterdi eskileri? Durmadan konuşuyordu Süleyman. Avcılar'da minibüs işleten İbrahim söylemiş burayı. O da gelecekmiş birazdan. Çaylarını yudumlarken, Süleyman'ı dinler görünse de gözleri, kulağı çevredeki gençlerdeydi. Fındıklı'daki Akademi'den olmalıydılar; en yakın yüksekokul orasıydı. Elli yıl öncekiler gibi ne düşler kuruyorlardı bunlar da kim bilir? Kurmasınlar mıydı yani? Kursunlardı da...

— Plovdiv'dendir. Bizim Filibe'den. Öğlende gidip orda yiyelim. Seni tanır. Sevinecektir. İbrahim de gelir şimdi.

Beşiktaş'ta lokanta açmış bir hemşehrisini diyordu Süleyman.

— Sağ olsun da, benim sözüm var, dedi Doktor. Bağışla.

Saatine baktı,

— Kalkmam gerek. Başka bir gün gideriz. Ara beni!

— A be güzel de, sen ne yaparsın Doktor? Seni hiç konuşmadık.

Ağırdan kalkıp elini uzattı gülümseyerek. Uzanan eli tutarken Süleyman da kalkmıştı.

— Ne yapacağım, dedi Doktor. Dışarılarda sürteceğime burada sürteceğim. Konuşuruz.

Başka bir şey sormasına komadan, gelen garsona parayı ödeyip yürüdü. Yola çıkıp da taksiye atlayınca kurtulmuştu! Böyley-

di işte: Geçmişle ilgili her şey, herkes sıkıcıydı! Dışarıda da oydu, içeride de. Şimdi ne yapacaktı peki, bu erken saatte? Artık bıkmış gibiydi İstanbul'u gezmekten. Gidip Boğaz'da bir yerde yemek yemeyi bile içi çekmiyordu. Islak, serindi hava; eve dönmekti en iyisi. Dolmabahçe'de Taksim'den eve çevirdi arabayı. Eve gelince odasına çıkıp yatağına uzandı; uçuşup duran düşünceleri bir bir kovarak uykuyla uyanıklık arasında uzun saatler kaldı öylece. Kalktığında üstüne çökmüş yorgunluktan kurtulmuş gibiydi. Pencereye yaklaştı, lodosla ağırdan sallanıp duran Marmara'ya baktı bir süre. Dönüp mutfağa iniyordu ki, telefon sesiyle durdu irkilir gibi. Sevinmişti sanki! Açtı, Mustafa'ydı. Almanya'dan arayanlar sözünü duyunca da cinler tepesine çıktı birden. Mustafa'ya sövüp saymaya başlayacaktı az kalsın.

— Bu kaçtır konuşuyoruz be kardeşim, dedi. Duymak istemiyorum artık. Kimse aramasın beni...

Der demez de duralayıp "...Almanya'dan!" diye tamamladı hemen.

— Bilmiyorum, de; İstanbul'da değil, de; öldü, de; ne dersen, de!

— Aman Allah korusun Ağbi de; öyle asılıyorlar ki, ne bileyim?

Gene ağır bir şey söylememek için güç tuttu kendini. Avukat Mustafa anlamış gibi ekledi çabucak,

— Bir de Esme istedi telefonunuzu.

— Ona ver!

— Verdim.

Yatışmış gibiydi telefonu kapattığında. Esme'nin telefonunu almasından mıydı bu? Öyleydi belki de. Bağlandığı soruna yönelik ilişki kurmak, sonunda çatışma da çıksa, günlerin bıktırıcı boş boş beklentisi yanında iyi kötü yola koyulmaktı. Neresinden baksan daha iyi değil miydi yani? Telefonunu bu kadar çabuk almasına da sevinmişti; konuya ilgisi içtendi demek kızın. Arasındı bakalım. Kitaplara, dergilere kapandı birkaç gün boyu. Karama-

zof'ların valizine attığı Almanca çevirisini okumaya başladı. Ara sıra alışverişe çıkıyor, en yakın yerden bir şeyler alıp yarım bıraktığı romanına dönüyordu koşturur gibi. Daha önce gene Almancası'ndan okuduğu romanı böyle nasıl bir yeni merakla okuyabildiğine şaşarak okuyordu. Esme'nin aramasındaydı aklı da. Alaylı takılmalara başlamıştı kendine; doğaldı bu gençlikte, kıza vurulmuştu demek! Hangi gün yemişti o naneyi ki, şimdi de yesin! Sorun, bir türlü başlayamadığı romandı şimdi, kız olacak değildi herhalde; kızla konuşmak, eğri-doğru bir yol açar gibi geliyordu ona. Dördüncü gündü; öğle uykusundan doğrulunca açıp Mustafa'ya sorsam mı diye geçiriyordu ki, telefon çaldı. Esme'ydi.

— Nasılsınız? diyordu. Günlerdir arayacağım sizi, olmadı. Bugün buluşabilir miyiz?

— Olur, dedi Doktor. Engel yok benim için. Nerede?

Bir sessizlik oldu,

— Bilmem, dedi Esme. Şimdi Sirkeci'deyim ben; bir yere uğrayıp Beyazıt'a çıkacağım.

— Oradan da bana gel istersen. Kumkapı'yla Yenikapı arası.

— Bulabilir miyim?

— Bulursun.

Ayrıntılı biçimde tanımladı evi. Cep telefonu vardı Esme'nin, bir güçlük çıkarsa arayacaktı. Pek dağınık sayılmayacak odayı şöyle bir toparladı gene de. Masanın üstünü düzeltti. Duş yaptı çabucak, üstünü değiştirdi. Güneş vardı ya, serindi, balkonda oturulmazdı. Koltuğuna geçip telefonunu önüne koydu, sabah yarım bıraktığı gazetelere göz atmaya başladı. Eve çağırması uygun düşmüş müydü diye düşündü bir ara. Türkiye'deki bugünün anlayışını tam bilemiyordu daha. Ne vardı bunda? Meyhaneye mi çağırsaydı yani? Pastacıya, muhallebiciye ya da; daha mı uygun olacaktı? Telefonda hiç de öyle bir derdi yoktu kızın. Niye olsundu ki? Uzayınca kapının bozuk zili geldi aklına; tutukluk filan yapmasındı gene! Yapmamıştı, zil çalıyordu. İnip açtı kapıyı; yüzünde beklemediği gülücük, elinde paketle

Esme girdi. Doktor'un kitap sandığı paket de, kekmiş. Böyle şeyler de biliyordu demek kız! Niye bilmesindi?

— Güç oldu mu?

— Yo, dedi Esme. Sokağın başında indim arabadan. Öyle iyi tanımlamışınız ki... Cinci Meydanı deyince hemen buldu şoför.

Doktor'un ardı sıra merdivenlerden salona girip de öndeki balkonu görünce, içerdeki hiçbir şeye ilgi göstermeden gidip açtı kapıyı, balkona çıktı. Şaşkın şaşkın Marmara'ya, çevreye bakınıyor,

— Ay burası ne güzelmiş, diyordu.

Doktor da çıktı peşi sıra.

— Burada oturalım istersen, dedi. Ama serin biraz.

— Üşür müsünüz?

Dönmüş, Doktor'a bakıyordu.

— Yoo, süveter giyerim.

— Ben de üşümem.

Doktor inip yatak odasından mavi süveterini giyerek çıktığında Esme iki sandalyeyle köşedeki küçük sigara sehpasını balkona çıkarmıştı.

— Ne vereyim sana? İçki filan...

— İçmeyeyim, dedi Esme. Çay...

— Onu yapacağım...

— İzin verirseniz ben yapayım.

— Niye?

Böyle dikelir gibi bir karşılık beklememişti sanki, şaşalayıp duraladı Esme,

— Sizi yormak istemiyorum, dedi.

Yalancıktan, sertleşmiş gibi baktı Doktor,

— Yaşlıymışım gibi davranılmasından hoşlanmam, dedi.

— Bağışlayın, hiç öyle düşünmedim.

Güldü Doktor.

— İyi öyleyse, dedi. Gel mutfağa inelim, yap çayı şimdi!

Kıza mutfaktaki öteberinin yerlerini gösterip yukarı çıktığın-

da mutluluk vardı içinde. Pek de kafasında biçimlendirdiği gibi değildi bu kız. Dik başlı hiç değildi, uysal bile sayılırdı. Çekingendi belki. Çekingenliğini dik başlı görünümüyle örtüyordu. Elinde tepsiyle kapıdan giren gencecik kızı görünce daha da arttı mutluluğu. Pırıl pırıl cam bardaklarda demli çaylar, dilimlenmiş üzümlü kek, evden eksik etmediği anasonlu peksimetler, balkona ilk kez getiriliyordu böyle; oydu çekici olan. Bu kız her gün bunu yapmaya kalksa tadı, tuzu kalır mıydı? Ne vazgeçemeyeceği sandıklarından bıkmıştı yaşamı boyu. Değişiklik istiyordu insanlar. Bunun için kaçıyorlardı birbirlerinden, bunun için koşuyorlardı birbirlerine! Tutkuyla bağlanmak diye de bir şey vardı belki; epeyi kimse tanımıştı böyle. Süresi uzasa da, sonunda çözülüp kopuyordu bir biçimde. Doğaldı bu da, çirkinleşmeden olsaydı bari. Gözlerini denizden ayıramayan Esme'ye baktı çayını yudumlarken; o da şeker koymamıştı çayına, tabağına aldığı keke de dokunmamıştı daha.

— Nasıl buldunuz burayı? Çok güzel bir yer.

— Evet, çok güzel, dedi Doktor. Çocukluğum bu yörede geçti benim. Birazı da bu evde... Burada yaşayayım diye döndüm.

— Ev sizin mi?

Şaşırmış gibi bakıyordu Esme.

— Değil, dedi Doktor. Bir rastlantı.

Gözlerini ilgiyle dikmiş kıza özetledi olayı.

— Dışarılardan sanki bu ev çekti beni buraya!

— Bu ev mi çekti? Başka şeyler yani yok mu ?..

Bu bönsü soruyu nasıl alması gerektiğini bilemedi birden Doktor; taşlama mıydı, alay ya da uyarma mıydı? Kafası takır tukur mu işliyordu yoksa bu kızın? Kızdı kızacak bir duralamadan sonra gülümsedi,

— Olmaz olur mu, dedi? Neler var, neler! Söylenmez!

Ne anlama gideceğini pek düşünmeden, sözü şakaya döndürmek için deyiverdikleri, kızın sorusunu sivriltmiş, anlamlı biçimde dürtücü yapmıştı. Gülümsemeye çalıştı Esme, olmadı;

suskunca başını çevirip uzaklara döndü. Yersizliğinin ayrımına varmış olmalıydı sorusunun. Sessizlik uzayınca aldı Doktor,

— Dışarılarda kalmamızın bir anlamı yoktu ki artık, dedi. Aslında geciktik bile; ne yaparsanız yapın ülkenizde olacaksınız.

Dönmüş, doğrular biçimde ağır ağır başını sallamaya başlamıştı Esme.

— Siz dışarılara çıktınız mı?

Gülümsedi Esme,

— Almanya'da doğdum ben, dedi.

Şaşalamıştı Doktor. Niye hiç aklına getirmemişti bunu? Türkçe'si öyle güzeldi ki!

— On beşimde geldim buraya. Liseyi burada bitirdim.

— Babanız?

— Opel'de çalışıyordu. Wiesbaden'deydik. Öldü trafik kazasında.

İlgisi artmıştı Doktor'un.

— Anneniz, kardeşleriniz filan?

— Annem evlendi. İkizleri varmış. Ben görmedim. Babaannemin yanındayım yıllardır.

— Bir daha gitmedin Almanya'ya!

— Berlin'e gittim.

— Annene?..

— Gitmedim.

Donuk, titreşimsizdi Doktor'a diktiği ot yeşili gözleri. İyi kötü tanımıştı kızı, yeterdi bu kadarı. Üstüne vardı mı kız da başlardı sorulara. Doktor eğilip boş çay bardağını masaya bırakırken,

— Eline sağlık, dedi. Çay güzel.

— Bir çay daha?..

— İçeriz, dedi Doktor. Çay termosunu göstermeyi unuttum; dolabın üstündeydi...

Boş bardakları koyduğu tepsiyi alıp kalkarken,

— Gerekmez, dedi Esme. Altını kıstım. Şimdi getiririm.

Ürperir gibi oldu balkonda beklerken kalktı Doktor; güneş

inmişti. Merdivenlerden salona giren Esme elindeki çay tepsisini yazı masasının kıyısına koydu,

— İçeri alalım isterseniz, serinlik bastı, dedi.

Göründüğünden akıllıya benziyordu kız! Salonda koltuklara geçip çaylarını sessizce yudumlamaya başlamalarıyla çöktü çökecek ağırlığı önlemek ister gibi,

— Şimdi gelelim romana, diye aldı Doktor.

Takılır gibi bir gülümsemeyle girmişti söze. Kız gözlerini gene aynı donuk bakışıyla Doktor'a dikti.

— Hangisine? dedi. *Güven*'e mi, sizin yazdığınıza mı?

— Senin yazacağına!

Soğukça dudak büker gibi yaptı Esme,

— Yok öyle bir şey ki, dedi. Bir ara düşündüm. Daha doğrusu, hep kurarım yazayım filan diye ama... Kolay değil.

— Evet, dedi Doktor, kolay değil. Ben de kuruyorum şimdilik. Kaç kez oturdum yazmaya, olmadı. Yanlış yapmaktan mı çekiniyorum, nedir? Yazmak istediklerim hep bildiğim şeyler oysa.

— Hiç yanlış yapmadınız bugüne dek! Güvenlisiniz!

Duraladı Doktor. Kızsın mı kızmasın mı kaldı bir süre,

— Bilmem, dedi. Nasıl güvenli olunur ki? Geçende söylediklerine de takıldımdı.

— Hangi söylediklerime?

— Seher'le Turgut'un öyküsü diyordun, ilginç değil artık filan diye.

— Evet, öyle diyorum. Sorunlar başka bugün.

Birbirlerini ölçüp biçer gibi karşılıklı bakışıp kaldılar bir an. Gene ağırdan aldı Doktor,

— Temel değişti mi ki, sorunlar değişsin? dedi.

— Temel nasıl değişecek?

Bir duraladı, acı bir gülümsemeyle,

— Bilmem, dedi Doktor. Uğraştık bir süre, beceremedik. Hiçbir şeyi de değiştiremezsin temeli değiştirmedikçe.

— Siz temeli değiştirmeye uğraşmadınız ki!

Şaşırmıştı Doktor. Esme hemen ekledi,

— Başkalarının yerine geçmek istediniz.

— Keyif etmek için de değildi herhalde. Hem kendimiz değil emekçiler geçsin istedik.

— Emekçiler nerede geçti işin başına ki? İş başına geçenler ne yaptı?

Alaylı bir saldırganlık vardı kızın gözlerinde.

— Nerede iş başına geçenler?

— Tüm dünyada. Şimdi yıkılmış öteki ülkelerde.

Kavramaya başlamıştı Doktor. Yarım yurum öğrendiği birkaç şey başına vurmuştu bu kızın! Cin olmadan adam çarpmaya kalkanlardandı! Kızar gibi oldu önce. Çizmenin aşılmayacak boyunu gösterse miydi şu...

— Dünyayı, öteki ülkeleri çok iyi biliyorsan...

— Öyle çok iyi bilmiyorumdur belki ama, bilinmedik bir yan da kalmadı.

Aynı alaycı gülücükle sürdürdü,

— "Eski tüfek" bir amcam vardı benim; "Takke düştü, kel göründü" derdi.

— Amcan mı?

— Talat Amcam. Tersaneden emekliydi. Sizi tanıyordu. Geçen yıl öldü. Çok içmekten. Eskiden o kadar içmezmiş.

Kendisini tanıyan "eski tüfek" amca da içinde, kızın tüm söyledikleri, dudağının kıvrımına takılı soğuk gülücükle bakışını daha da batıcı yapan sinsice saldırıydı. Bir an ne diyeceğini bilemedi Doktor.

— Talat diye birini anımsamıyorum, dedi yavaşça.

Peksimete uzandı Esme ses çıkarmadan. Isırıp çiğnemeye başlayınca,

— Ne güzelmiş bunlar, dedi.

Duymamış gibi yaptı Doktor. Kızın tabağa uzanışında, anasonlu peksimeti alıp kıtır kıtır yiyişinde, umursamazlıkla söylediği sözde bir şey vardı gene içini tırmalayan.

— Amcam sizin hastanede ameliyat olmuş sanırım. Oradan da tanıyordu sizi.

Takıldı kışkırtır gibi,

— Hastalar doktorları pek sevmezler, dedi Doktor. Kim bilir ne atıp tutmuştur bizim için?

— Övgüyle söz ettiğini anımsıyorum birkaç kez. "Saim arkadaş," diyordu size. İnsan adammışsınız. Asıl adınızı da biliyordu, Doktor Nahit Kotar diye. O günlerden duymuştum adınızı! Akılda kalan bir ad.

Şaşaladı Doktor; adamın övgüsüyle de gevşedi sanki biraz. Parti'deki Saim kod adının Doktor Nahit Kotar'la ilgisini bilen kaç kişi vardı ki o günler? Bu Talat'ın da bir kod adı olmalıydı. Başka adla tanıyordu adamı belki! DDR'daki hastanedeyse! Leipzig'de çalışmıştı kısa bir süre.

— Tanrı rahmet eylesin! İyi biriymiş demek, dedi alaya kaçan bir aldırmazlıkla. Geçmiş gitmiş şeyler. Bugüne bakalım!

Sinsi bir gülümsemeyle,

— Evet, bugüne bakalım! dedi Esme.

Ağzından kaptırdığı bir sözle tuzağına düşmüş gibiydi kızın!

— Evet, dedi Doktor. Bugüne bakalım da, doğru bakalım! Dünü de doğru bilerek bakalım!

Bir-iki sözcükle birbirlerini tartar gibi göz göze bir gerilimin eşiğine geldiler gene. Sözü Esme aldı hemen,

— Kimse de doğru sandıklarını başkasına zorlamaya kalkışmasın! dedi.

Kızı artık anlamaya başlamıştı; kızmamaya çalışıyordu.

— Doğru sandıklarını başkasına zorlamaya kalkışanlar var yani! dedi yavaşça.

Bu aşağıdan alınmış gibi söylenen sözler kışkırtmıştı sanki kızı.

— Yok mu? dedi hırçınlığa kaçan bir tepkiyle.

Bir süre karar verememiş gibi bakıp kaldı Doktor. Savaşa mı tutuşacaktı şimdi bu kızla?

— Olmaz olur mu? dedi gene aşağıdan bir sesle. Dünya canavarların elinde. Var da, sen kimleri söylüyorsun? Kimler, nasıl bir işe kalkışmışlar?

Omuzlarını silkip,

— Ne bileyim kimler? dedi Esme.

Sürdürdü aynı sinirlikle,

— Bir sürü, dedi. Boy boy, tür tür... İri iri savlarla çıkıyorlar; herkes kendi doğrusunu bir başkasının kafasına çakmaya çalışıyor.

Kışkırtır gibi gülümsedi Doktor.

— Şu söylediklerin de az iri sav değil hani!

Duraladı Esme; yüzünde sinirlilik gölgesi gezindi. Kırpıştırdı gözlerini,

— Kimseyi benim gibi düşünmeye zorlamıyorum ben, dedi. Benim gibi düşünmeyenlere de hain demiyorum.

— Hainler yok mu dünyada?

— Varsa da ben yargılayıp belirleyemem.

— Kim belirleyecek, kim yargılayacak peki?

— Onu da bilemem.

Gevşemiş gibi gülmeye başladı Doktor,

— İyi, dedi. Bu da bir tavır. Kimsenin etlisine sütlüsüne karışmam ben diyorsun!

Birden dikeldi Esme,

— Nereden çıkarıyorsunuz bunu? dedi. Hiç de öyle demiyorum. En tiksindiğim şey!

Gülsün mü, kızsın mı bilememiş gibi bakıp kaldı Doktor bir süre,

— Peki, ne diyorsun sen kızım? dedi. Bırak gizemli dokundurmaları! Kusura bakma; kafam almıyor demek, anlamadım! Kim kimin kafasına çakmak istiyormuş kendi saçma doğrularını? Açık açık söyle de bilelim!

Köşeye sıkışmış olmanın umarsızlığıyla bir-iki kımıldayıp gene dikeldi Esme,

— Gizemli dokundurma yaptığım yok, dedi. Yıllar yılı kalıp-

lara sokulup sersemce koşullandırılmış insanlar. Devrimcilikmiş! Siz bunu benden iyi biliyorsunuz. Talat Amcam dedim ya, tam öyleydi. Takmış kafayı bir şeylere; biraz çıktınız mı onun dışına ya alay eder, ya hemen dikilir karşınıza; düşmanısın! Tek doğru onun doğrusu! Bir sürüsü aynı kafada bugün de. Hepsi aptalca geliyor bana bunların.

Neresinden, nasıl almalıydı bu sözleri, bilemeden kaldı bir an Doktor. "Siz bunu benden iyi biliyorsunuz" sözünü de yerine koyamıyordu. Tanıklık anlamına mıydı, dediklerinden biri de o mu oluyordu yoksa bu kızın? Talat Amcası da neyin nesiydi? Yok muydu öyleleri? Böyle kimlerle hem de ne çok, başı derde girmişti onun da. Ama yok, dediği başkaydı bunun; ne çıkacaktı bakalım altından?

— Sözü niye buraya getirdik? dedi Doktor. Romanı konuşacaktık.

— Ne bileyim? Siz açtınız!

— İyi, kapatıyorum öyleyse. Seher'le Turgut'un öyküsü diyorduk, oradan başlayalım. İlginç bulmuyordun!

Tedirgin kımıldadı Esme,

— Evet, ilginç bulmuyorum, dedi. O kavgada olduğunu söyleyen birileri bugün de var bizim çevrelerde. Demin sözünü ettiklerimizden bunlar da. Eski günlerde kahramandılar belki. *Güven*'de anlatılanlar içimi burktu, çok da yakın duydum kendime; yiğittiler, başka yapacak şey de yokmuş o gün. Bugün öyle mi? Bir sürü yol.

Sinirli gülümseyip sürdürdü,

— Söz gene oraya geliyor işte. Ama, onlara bakarsan yok başka yol! Kafaları Talat Amcamın kafası. Sosyalist ülkelerdeki rezillikleri hiç duymamışlar sanki! Seher'le Turgut diyorsunuz. Bunlardansalar, nesini anlatacaksınız? Anlatın! Beni hiç ilgilendirmiyor bunların öyküleri. Onu diyorum.

Başını ağırdan sallarken

— Anlıyorum, dedi Doktor.

Anladığı daha neler vardı da; anımsamak istemediği de bunlardı aslında!

— Ama yalnız onu ya da onları anlatmaz ki roman, dedi. Bence asıl konu Türkiye'nin acı serüveni. Bütün insanlığın çektiği acının bir parçası bu. Dün sorumlulukları yüklenenler, diyelim bugün, dediğin gibi yeterli değiller artık. Kim ya da kimler peki şimdi? Sorumluları yok mu bugünün? Bitti mi savaş? Biter mi? Yaşamın yasası! Bu kokuşmuş bataklıkta kimler yürütecek savaşı? Hangi doğrularla yürütecekler? Yol yöntem ne olacak? Bizim yerimiz ne olacak bu savaşta? Bunlara ışık tutmalı roman bence. Romanı yazar mıyım, yazamaz mıyım, bilmiyorum ama, temel çabam bu benim. Temel sorun da bu!

— Romana gerek yok ki bunlar için. Araştırma yapın!

Yüzüne baktı, ciddiydi kız. Yalan da değildi söylediği hani!

— Doğru, dedi. Ama ben roman yazmak istiyorum. Bunları da taşısın istiyorum yazacağım roman. İyi kötü bildiklerim bunlar; romanımda da bunlar olacak.

— Siz o gece "aşk romanı" dedinizdi değil mi?

Nevizade'deki geceyi diyordu.

— Evet, öyle. İstediğim o.

— İlle de bir tarihe mi oturtmak gerekiyor aşkı?

Sorudan alay kokusu almıştı Doktor.

— Evet, dedi bastırarak. İlle de bir tarihe oturtmak gerekiyor aşkı!

— Tarihi olmayanın aşkı da yok yani!

Güldü Doktor,

— Seninle uğraşmak epeyi güç iş be kızım, dedi. Tarihi olmayan kim var ki? İstese de istemese de tarihin bir dönemini yaşıyor insan. Tarihin akışına bilinçli katılımcıysa, devrimciyse yani, çağımızda, hele ülkemizde yaşamı dramatik oluyor kişinin. Aşkı da öyle. Roman için de çekici olan o benim için.

— Güçlük çıkarmak için söylemiyorum ama, bana hiç çekici gelmiyor, dedi Esme. Aşk başka bir şey.

Kızın "ben bilirim" konuşması başlamıştı gene. Tuttu kendini Doktor; takılır gibi bir gülümsemeyle,

— Nasıl bir şey bu aşk? dedi. Bana da bir anlatsana!

Gözlerini umursamazlıkla dikti Doktor'a,

— Yaşaması kolay değil ki, anlatması kolay olsun, dedi.

— Evet, dedi Doktor, güzel söyledin. Yaşaması da kolay değil, anlatması da. Böyle güvenle söyleyecek kadar bildiğine göre güçlüklerini de epeyi yaşamışsın!

Daha bir şeyler diyecekti ki, sinsi bir çınlama duyuldu odada. Fırlayıp sandalye üstündeki çantasını aldı Esme, zırlayıp duran cep telefonunu açtı. "Evet", "tamam" gibi bir-iki sözcükten sonra birazdan çıkacağını söyleyip kapattı.

— Ben de bu akşam birlikte yeriz diyordum.

— Siz de gelin isterseniz, dedi Esme. Suatlarla söz verdikti Yeniköy'de arkadaşlara.

— Yok, dedi Doktor. Çıkmayacağım ben. Evde bir şeyler var. Konuşmanın en önemli noktasındayız, bırakıp gideceksin!

— Gene gelirim, dedi Esme. Aşkı diyorsunuz değil mi? Çok önemli de bulmuyorum. Yaşadım mı? Ne bileyim? Yaşadım sanan çok. Olup olmadığını anlamak bile o kadar güç ki, olmasa da olur!

Gene kızacak oldu Doktor. Çelişkiler yumağı ortasında her şeyi çözdüğünü sanıyordu bu kız! Canı da sıkılıyordu şimdi gidecek olmasına!

— Hep de var ama, dedi. Olmadan olmuyor demek!

— Hep var mı? dedi Esme şaşırmış gibi. Aşk mı hep var? Nerede?

Sessizce bir bakıştan sonra,

— Kendisi yok ortada, sözü var, dedi. Bir de kötü edebiyatı var!

Bilmediği ne vardı ki bu kızın! Doktor tam söze girecekken kalktı Esme. Çıkmalıydı artık. Kapıya kadar inmesine gerek olmadığını söyledi ama, dinletemedi Doktor'a. Kızı yolcu edip de

kapıyı kapatınca bir yükten kurtulmuş duyumsadı kendini. Mutfağa geçip akşam yemeğini düzenlerken de kızı aradı nedense. Birlikte olsalardı şimdi, yemeği o çıkarsaydı yukarı, çayı yaptığı gibi, güzel bir akşam olurdu doğrusu. Boş biri değildi bu kız. Okuduğu, bir şeyler karıştırdığı belliydi. Görmüş geçirmişe de benziyordu! Yalnız, olduğunun üstünde sanıyordu kendini. Ne

yapalım, öyle sansındı o da. Tek o değildi ya öyle sanan! Suat'la buluşacaklardı gene; birlikte mi yaşıyorlardı? Kimseden bir şey duymamıştı. Soracak değildi ya, ona neydi? Hem Suatlar demişti kız Suat dememişti. Çevreleriydi. Frankfurt'tan gelecek bir tırla kitaplarını, müzik setini olduğu gibi getirtmenin bir yoluna bakıyordu Mustafa; kafası ona kaydı. Salonun duvarlarına konacak, bir ay kadar önce ölçülerini aldıkları tahta raflı kitaplık da birkaç güne takılacak demişti. Haftaya kitapları, müzik seti de gelirse tam yerleşecekti. Tek eksiği kadın kalıyor evin diye alaylıca geçti içinden, güldü. Ara sıra istek duyuyor diye bir kadınla bir çatı altında yaşamak göze alabileceği şey değildi. Kadınları tanımıştı, çilesini de çekmişti yeterince. Yetmiş sekiz yaş, birilerinin parçalayamayacağı mutluluk dönemi olmalıydı, öyle yürüyecekti yolun sonunu. Biraz önce kızla yaptığı tartışmayla bir kez daha inanmıştı tutumunun yerinde olduğuna. Ne anlamsız karabasandı kapıştım kapışacağım tedirginliği içinde birlikte olmak bir kadınla! Düşünmeye başlayınca deminki hoşgörülü yumuşak yaklaşımı eriyip gitmiş, daha katı yargılamaya başlamıştı kızı. Yeni ne vardı söylediklerinde? Hiç mi görmemişti bu tür karşı koymaları; hangisini bilmiyordu ki? Gerçek aşk yokmuş, sözü dolanıyormuş ortalarda; ne de duyulmadık sözlerdi ya! Taze yanı bir kızın ağzından duymaktı belki. Bir de kötü edebiyatı varmış aşkın! O kötü edebiyatın örneklerinden biri de senin bu söylediklerin, demek vardı. Nasıl da yukardan konuşuyordu; edebiyat uzmanıydı sanki karı! Dünyayı kuşatmış dallı budaklı bir olguya bu mu tanıklık yapacaktı? Kendi düşündüklerini tek doğru diye karşısındakinin kafasına çakma suçlaması da doğruları görmek

işine gelmeyenlerin sıkıştılar mı kaytarmak için kapı aralamasıydı; çok karşılaşmış, çok duymuştu onu da. Oyuna kalkışmış izlenimi vermeden, içtenlikle söyleyivermesi etkileyici oluyordu belki! Seherlerin, Turgutların değil de Esme ile Suat'ın aşkını anlatmak mı çağa uygun sayılacaktı! Bu aşkı da şimdi o yakıştırıyordu kıza ya, olurdu, niye olmasındı? Aşk konusunda böyle bilmişçe sözler eden biri, hele bu yaşta bir kız, aşktan saymasa bile sevişmeyi tatmamış olabilir miydi? Hele Almanya'dansa... Suat'la değil de bir başkasıyla, başkalarıylaydı belki. Roman moman yazacağını da, işe sıvansa pek bir şey kıvırabileceğini de sanmıyordu bu kızın. Dışarıda da rastlamıştı bunlara. Bayıldıkları şey tepeden bakmak, ortaya bir şey koyamadan, kendilerine özgü ağızlarıyla üst perdeden, sırasında ağılı dilleriyle birbirleriyle de didişerek sanatla cilalanmış gevezeliklere batıp gitmekti. Komünistler arasında pek bulunmazdı eskilerde bunlar. Komünist böyle konuşur muydu hiç! Kaç komünist kalmıştı ki? Kalanlar bunlardı demek! Komünist sözcüğünü duymuş muydu ki kızdan? O da kendi yakıştırmasıydı; Mustafa'nın "bizimkiler" demesini komüniste almıştı. Bu tür komünistler çıkmıştı şimdilerde belki de! "Gökten ne yağdı da yer kabul etmedi?" sözünü anneannesinden duymuştu ilk. Hele bizim gibi başına gelen her belayı gökten inmiş sayıp boynunu büken ülkede gerçekçi görünümlü ne güzel taşlamaydı! Şimdi de böyle komünistler yağmıştı demek! Batıda pazara sürülmüş malı bize sokmasınlar olur muydu? Bizim pazarın küçük satıcıları da bunlardı! Çok ileri gitmemiş miydi şimdi de? Yaşamının baharındaki kıza bu ölçüsüz saldırı niyeydi? Kıskançlıktandı belki de; gençliğini kıskanıyordu kızın! Doksanına kadar yaşayan, evkaf emeklisi Esat Amca'nın - babasının amcasıydı, Deli Meyzin (müezzin) derlerdi- sözünü anımsadı, güldü. "Sakın kanma oğlum! Bütün pislik başları gerdanlarına düşmüş bu yaşlılardan çıkar! Bereket, güçleri yetmez, çükleri kalkmaz bu yere bakan melunların! Allah bilmez mi; zincire vuruyor bunları!" O zinciri de kırdılar şimdi, ilacı bulundu;

iyice korkulurdu bu melunlardan! Kızla tartışmadan sonra daha da genişleyip çeşitli sorgulamaların sallantısına dönüşen içindeki gelgit, Almanya'daki kitaplarının, müzik setinin bir kamyonetle kapıya dayanmasına kadar sürüp gitti. Beklediklerinden önce çıkagelmişti tır. Mustafa'nın handan yolladığı hamalların Topkapı'dan kamyonla getirdikleri koca kolileri merdivenlerden çıkarıp salona yığarak çekip gitmeleriyle eve çöken sessizlik öyle umarsız bir sıkıntıya batırmıştı ki Doktor'u, bu yükün altından nasıl kalkacağını düşünmekten öteye geçemiyordu kafası. Bir gün önce getirilen tahta raflar da salonun bir köşesine yığılmış, çatılması için ne vakit geleceği belli olmayan ustaları bekliyordu. Oldum bittim yüzü yoktu bu türden gürültülü işlere. Bırakıp kaçmayı bile düşündü! Nereye kaçacaktı? Önemli bir arazi davası için, üç günden önce dönemeyeceğini söyleyip Aydın'a gitmişti Mustafa. İşlerinin, elini oynatmadan yoluna konmasına öyle alıştırmıştı ki Doktor'u, şimdi ne olacaktı peki? Telefonun birden zırlamasıyla deliniverdi bu karabasan; Avukat Nazan'dı. Mustafa telefon etmişti biraz önce Aydın'dan; kitaplık varmıştı düzenlenecek, onun kız kardeşi kütüphanecilikteydi, yardımcı olmasını istemişti bu konuda. Nahit Ağbi de ister miydi? Sevinçten dili tutulacak gibi oldu Doktor'un.

— Kitaplık rafları da takılmadı daha, dedi.

— O kolay, dedi Nazan. Suatların hanında onlar, biliyorum. Bizimkileri de onlar yaptı. Konuşurum ben.

Biraz da korka korka derin bir soluk aldı telefonu kapatınca; olacak mıydı acaba? Salonda dönecek yer yoktu; yatak odasına inip öylece uzandı karyolaya; gazeteleri gözden geçirmeye başladı. Dalmıştı; kapının küt küt vurulmasıyla fırladı. Gece iyi uyumadığı için uyuyakalmıştı demek. Merdivenleri inerken ikide bir bozulan zile sövüp sayacaktı neredeyse. Açtı kapıyı. Esme'yle karşılaşınca şaşırdı. Sevindi de. Arkasında iki delikanlı da ustalar olmalıydı. Cep telefonu elindeydi Esme'nin. Kaygılı bakıyordu.

— Telefona da yanıt vermiyorsunuz. Evde demişti Nazan Abla. Korktum birden. İyisiniz değil mi? Kulak verdim zil de çalmıyor.

Esme'de gördüğü bu içten ilgi de şaşırtıcı olmuştu. Gelenleri içeri alırken,

— Bir türlü değiştiremedik zili, dedi. Bozuk. Telefonu da yukarı salonda bırakmıştım. Dalmışım. İyiyim. Buyurun!

— Biz bunlarla aynı handayız. Atölyeleri bizim bodrumda. Kitaplığınızı yapanlar ivedi bir işe gitmişler. Bu arkadaşlar bilmiyorlardı evinizi, ben getirdim.

— Sağ ol!

Yukarı çıktılar hep birlikte. Delikanlılar çantalarını açtı. Koltukları kanepeye, üst üste koydular. Halıyı ortaya kıvırdılar, kolileri de yığdılar üstüne. Ellerindeki kâğıda bakarak kitaplık tahtalarını çatmaya koyuldular. Esme kapıyı açıp balkona çıkmıştı. Masa üstünde duran cep telefonunu alıp Doktor da çıktı. Sabahki sis dağılmıştı, pırıl pırıl güneşli bir serinlik vardı. Gözü karşıdaki denizde,

— Bayılıyorum buraya, dedi Esme. Ne güzel! Güle güle oturun! Kitaplarınız, plaklarınız da geldi.

— O kadar sevdinse buyur sen de gel!

Doktor'un gülümseyerek söylediklerini takılmaya almamıştı Esme,

— Sağ olun, dedi. Gelirim. Kitaplarınız Almanca değil mi? Çok yararlı olur bana, izin verirseniz. Almancam ilerlesin biraz.

— Ne vakit istersen.

— Sağ olun! Türkanlar düzenleyecekmiş kitaplığı, Nazan Abla'nın kütüphanecilikteki kardeşi.

Doktor'a döndü Esme,

— Ben ne yapabilirim? dedi.

O soğuk kızın şaşırtıcı ilgisine sevinmişti Doktor,

— Yaptın işte, dedi. Daha ne yapacaksın? Bu ustalar gelmezse diye sancılanıyordum neredeyse! Başka ne iş yükleyeyim?

— Hiçbir şey yüklemiş olmazsınız, diye kesti Esme. Bitsin bunlar, salonu düzenleyeyim ben de izin verirseniz.

Güldü Doktor,

— Bütün evi düzenle istersen; izin ne demek?

— Sağ olun, deyip gülümsedi Esme de. Önce bir şu salonu yapayım, eve sonra karar verirsiniz!

Artıları çoğalmaya başlamıştı kızın. Pat diye söylüyordu bir şeyi ya, içtenlikle söylüyordu. Dangul dungul görünüyordu ya incelik vardı sözlerinde.

— Kitaplar bir yerleşsin bakalım, dedi Doktor, konuşuruz. Asıl sorun bu işlerin ne vakit biteceği.

Duralayıp ekledi,

— Bitinceye kadar da benim ne halt edeceğim! Şu duruma baksana!

Eşyaların üst üste yığıldığı, kalkmış gidiyor içerisini göstermişti. Güldü Esme,

— Büyütüyorsunuz, dedi. Düzenleyeceğim dedim! Siz de bol bol gezersiniz, kötü mü?

— Başka bir şey yaptığım yok ki. Bıktım gezmekten. Aylar oldu neredeyse; iş yok, güç yok, dolaş dur tek başına. İstanbul özlemiyle yanıp tutuştuğum günlerde hiç bıkmam diyordum. İnsanoğlu böyle! Tam bir şeyler yapayım diye otururken bu çıktı! Ayrıca, evi bırakıp nasıl giderim bunlar çalışırken?

Bir şey demeden dönüp salona girdi Esme. Ustalar gürültüyle işe kaptırmışlardı. Merdivenlerden inerlerken Doktor'a döndü,

— Ben başlarında dururum, dedi. Çabuk biter, dert etmeyin!

— Olur mu? Senin de işin var.

— Olur, dedi Esme. Bugünler pek işim yok benim. Bir çay yapayım ustalara izninizle. Çok severler, biliyorum.

— Nasıl istersen Esmeciğim!

Ağzından çıkıvermişti bu "Esmeciğim". Sevinmişti söyleyince de.

— Sağ ol, diye ekledi. Biz de içeriz.

Mutfağa indiler. Esme çay suyunu koyarken döndü,

— Odanıza gidip dinlenin isterseniz, dedi. Çay oldu mu çağırırım.

— İyi, dedi. Yandaki oturma odasındayım ben.

Hiç de istekli geçmiyordu aslında pek az uğradığı oturma odasına. Mutfakta, Esme'yle kalmayı yeğlerdi. Ona düşen bir iş olmadığına göre kapının yanındaki tahta iskemleye geçip mutfakta dönüp duran kızı gözetler gibi oturmak ayıp kaçacak gibi gelmişti. Pencereleri öndeki sokağın karşı demiryolu duvarına bakan bu izbe odada oturup bekleyecekti. Gezmelere mi çıksaydı yoksa kızın dediği gibi? Bir ara çıkacaksa bile şimdiden miydi? Yakışıksız kaçardı. Sıkıntı basmıştı oturur oturmaz. Kalkıp merdivenlere yürürken,

— Yukarıda, yatak odasındayım, dedi. Sesleniverirsin!

— Olur.

Çıktı yatak odasına, sabah gazetelerini alıp karyolaya uzandı. Alayına okuyordu gazeteleri. Gülünç, tatsızdı haberler. IMF'den gelecek kişiye nasıl şirin görüneceklerinin tartışmasındaydı gene basın. Beğendiği bir-iki fıkra yazarını okuyordu. Bilgili Marksistti biri ya, "devlet Marksisti!" idi. "PKK'yı ezdik," demişti gazetecilere bir general! Kaçıncıydı bu! Kan akıp gidiyordu. Nereye varacaktı bu ülke bakalım? Birbirinden bulandırıcı magazin soytarılıklarına, futbol yaygaralarına, cinayet, soygun, saldırı haberlerine kanıksayarak bakıyordu artık. Gerçekten, nereye varacaktı bu işler? İşsiz bir adam üç çocuğunu, karısını ekmek bıçağıyla...

— Çayınızı buraya bırakayım mı?

Doğruldu. Esme, dolu çay bardakları, şekerlik, peksimetler taşıyan tepsi elinde, açık kapıdan uzanır gibi sormuştu.

— Geliyorum ben.

Kız kaybolunca dikelip oturduğu karyolada duraladı bir süre. Nasıl gelmişti o kapıya kız? Orta kat merdivenlerin iki adım ya-

nıydı, niye gelmesindi? Boş kapıya baktı. Ne güzeldi kızın orada görünüvermesi. İyi ki açık bırakmıştı kapıyı. Seslenince duymak için bırakmıştı; kapalı dururdu o kapı. Güdüsel bir kıpırdanma vardı içinde. Ne çok olmuştu yatak odasının kapısında öyle durmuş bakan bir kadın görmeyeli? "Çayınızı buraya bırakayım mı?" demişti. Bırak dese daha güzel değil miydi? Elinde tepsiyle girip

odada yürüyüşü, çay bardağını komodin üstüne koyuşu, göğüsleri kabarık gri yün bluzu, yuvarlak kalçalarından diz kapaklarına sarkan kahverengi eteğiyle dönüp elinde tepsi kapıya doğru yürüyerek çıkışı odadan; görebileceği bütün bu güzellikler yitip gitmişti bir anda. Ağırdan kalkarken takıldı kendi kendine; çayı, tepsisi, kapıdan bakışı bahaneydi hepsi, gencecik kızı içi çekivermişti, yatağa atıvermekti istediği! Ne vardı bunda? Yaşama bağlılığını yitirmemişti demek. Gücü yetecek miydi? Yalanı yanlışı yoktu Deli Meyzin'in, o yere bakan melunlarındandı kendisi de işte! Asıl şimdi mel'undu o mel'unlar, Viagra denen bir kaldıraç geçirmişlerdi ellerine; zincir de yoktu artık! Niyazi'nin "Kalkan sikin Allahı olmaz" sözü geldi aklına, güldü. Ne it herifti! Viagrayı kullanmamıştı. Kanıksamıştı cinselliği. Artık bitmiş de sayılırdı. Ne gerek vardı yapay yollara düşmeye? Esme'nin, gözü önüne dikilen göğüsleri dolgun, ince uzun gövdesini iteledi kafasından. Bir de sezinlerseydi kız! Sezinlese ne düşünürdü acaba? Odadan çıkarken, Almanya'ya ilk gittiği günler onun yaptığı suluboya resmine takıldı. Karşı duvardaki bir çiviye asıvermişti öylece. Ne güzel günlerdi! Ne kadar gençmişim, diye düşündü. O daha da gençti, diye geçti kafasından. Bunları mı anımsayacaktı şimdi? Geçip gitmişti hepsi. Geçip gitmeyen ne vardı ki? Salona çıktığında kolilerin üstüne oturmuş, sessizce çaylarını içiyordu ustalar. Peksimetlere uzanan yoktu. Biri sigara tellendiriyordu. Esme de elindeki çay bardağını yudumluyordu ayaküstü.

— Balkona çıkarayım mı çayınızı?

— Yok, dedi Doktor. Ben de şurada içeyim.

Esme'nin uzattığı çayını alıp kolilerden biri üstüne ilişti o da.

— Öğlende size Karadeniz pidesi yaptırayım mı; bir fırın var şurda.

— Sağ olasınız Esme Hanım, dedi biri hafiften Rumeliliye çalan ağzıyla. Kolay. Te şu işi çıkaralım bir.

Çaylarını çabucak yudumlayıp boşalmış bardaklarını masadaki tepsiye bıraktılar. Esme'nin çayları tazeleme önerisini bir "sağ ol"la geri çevirip işe döndüler hemen. Boş bardakları topladığı tepsi elinde merdivenlerden inen Esme'nin peşi sıra Doktor da indi aşağı. Tepsiyi mutfağa koyarken,

— Öğle yemeği diye dışarı giderlerse ne vakit dönecekleri belli olmaz, dedi Esme.

İşçilere önerdiği yemeğin kurnazca gerekçesini açıklıyordu gülümseyerek.

— İyi ettin, dedi Doktor. Ayrıca, çalışıyor adamlar, karınlarını doyurmak bize düşer.

— Düşmez, dedi Esme, bardakları yıkarken. Paralarını alıyorlar. Fabrika değil burası. Giderlerse iş uzar; zararı bize.

Kız gene başlamıştı dan dun konuşmaya. Bir şey diyecek oldu Doktor, sustu. Yıkamayı bitirmişti Esme, döndü Doktor'a,

— Ben buradayım, dedi. Balkonda kitabımı okuyacağım. Siz çıkın, gezin isterseniz. Aklınızı takmayın. Bu akşama, en geç yarın, biter burası. Fazla anahtarınız var mı? Ya da sizinkini verin; belli bir yere koyarım dışarıda, çıkarken.

— Anahtar var, dedi Doktor.

Gidip oturma odasında kapı arkasındaki çivide asılı duran ikinci anahtarı aldı, iç içe iki on milyonlukla Esme'ye uzattı. Parayı görünce duraladı Esme.

— Pide alacaksın!

— Bende para var. Sonra alırım sizden.

Doktor üsteleyince onluğun birini aldı anahtarla,

— Şölen vermiyoruz, dedi. Bu da çok ya, hesaplaşırız.

Merdivenleri birlikte çıktılar. Doktor yatak odasına geçerken,

— Sağ ol, dedi. Odada işim var biraz, sonra çıkarım. Uğrayacağım bir-iki yer vardı.

— İyi oldu işte, dedi Esme, güle güle.

Yatak odasına girip kapattı kapıyı Doktor. Sırtüstü uzandı karyolaya. Kızın, evden gitmesini üsteler gibi konuşmasıyla uydurmuştu; uğrayacağı bir yer de yoktu aslında. Bu tatlı sonbahar güneşinde çıkıp balkonda kitabını okuyacaktı kız; o ne yapacaktı evde kalsa? Saatine baktı, yarıma geliyordu. Aç değildi daha. Bir süre uzanmış kaldıktan sonra kalktı isteksizce, karşıdaki banyoya gidip aynaya baktı; yorgun göründü yüzü. Kendini hiç de kötü duyumsamıyordu oysa. Dört ay önce Frakfurt'ta yaptırdığı incelemedeki bulgular da iyiydi. Tansiyonu düşüktü biraz sadece; hep öyleydi. Tansiyonu düşük olanların uzun yaşadıklarına inanılıyordu, kazanımdı o da. Ağır ağır tıraş oldu. Yıkanıp tarandı özenerek. Eğilip uzun uzun baktı aynaya. Kadınlarca hep beğenilirdi eskilerde. Gene de yakışıklılığından söz edildiğini duyuyordu ya, saçları ağarmış, alnında, göz kıyılarında derinleşmiş kırışıklardan başka tepesi de iyice açılmıştı. Bu yaştaki adama, aman gitme, yanımda otur mu diyecekti kız? "Biz seks yaparız, yaşlılar çirkin devinimler yaparlar" diye yazmışlardı bildirilerinde, üniversitedeki hergele sürüsü '68'liler, Paris'te! İki yıl kadar önce yapmıştı o çirkin devinimi o da en son! İlle de aranmıyorduysa bile, şöyle bir gezinmiyor da değildi içinde istek; daha iş vardı demek, kurumamıştı! Yirmilik kızın ne de umurunda olurdu ya bunlar! Güldürmesindi beni Deli Meyzin; o da o melunlardandı işte, ne yapsındı yani! Çok sevdiği kahverengiye çalan ceketiyle bej rengi pantolonunu giydi, kırmızılı fularını taktı çizgili gömleğine. Kalın, yün süveterini de giyinmişti; lacivert pardösüsünü koluna aldı. Merdivenlerden inecekti ki, çıkıp Esme'ye bir allahaısmarladık desem mi diye geçirdi içinden, vazgeçti hemen. İki dirhem bir çekirdek giyinip kuşanarak kızın karşısına çıkmak gülünç görünmüştü birden. İndi merdivenleri, kapıyı çekip avlu bahçeyi geçerek arka soka-

ğa çıktı. Güneşi engelleyen yapıların dizildiği sokak serindi. Yenikapı'ya doğru yürüyüp eviyle demiryolu arasındaki dar sokağı da aşarak kıyı boyundaki anayola döndü. Kumkapı'ya doğru kıvrılıp yürümeye başladı. Evinin ikinci katıyla boş balkonu görünüyordu uzaktan. Kapı açılıp elinde bir şeylerle Esme çıktı balkona, oturdu. El sallamak geldi içinden kıza. Elindeki kitap ya da dergi gibi şeylere eğilmişti kız, bir yere baktığı yoktu. Öyle istedi ki birden; baksa ne iyi olacaktı. Cep telefonundan arayıp uyarmak bile geçti içinden. Ne saçmalık olurdu şimdi o da! Yürüyüp karşıya geçti ışıklarda. Denize yakın yürüdü bir süre. Ne güzel şeydi sağlıklı olmak, denizin kıyısında yürümek İstanbul'da, böyle bir havada; teknelere, martılara bakmak. Maviliği kirleterek dağılan kapkara vapur dumanlarında bile güzellik vardı. Marmara üstünden bir uçak alçalıyordu Yeşilköy'e doğru. Bekleyip inişini izledi uçağın. Kumkapı balıkçı barınağındaki lokantalara geldiğinde yemek isteği uyanmıştı içinde. Kimseler yoktu girdiği lokantada. Lüfer ızgara, çoban salata, bir kadeh de beyaz şarap söyledi. Şarapla da ne güzel gidiyordu balık. Esmeler de pidelerini yiyeceklerdi. Eşitsizliği düşündü. Pideyi bile işimize geldiği için yediriyordu adamlara Esme! Kendi de pide yesindi bakalım. Şarap güzeldi; küçük bir beyaz Çankaya açtırıp sürdürdü ağır ağır yudumlamayı. İkiyi geçiyordu lokantadan çıktığında. Hafiften esintili serin havayı gözleriyle de solur gibi, güneş altında kıpır kıpır denize, gemilere, karşı kıyılara, gezinen ak bulutlara bakınarak kıyı boyu yürüdü bir süre. Şarabın ağırlığı çökmüştü. Bir taksiye atlayıp Taksim, dedi. Sinemaya gitmeyi düşünüyordu, dört buçuğa. İki saate yakın vardı daha, dolaşıp duramazdı sokaklarda. The Marmara'nın önünde inip pastaneye girdi. Salon doluydu. İlerde, duvar kuytusunda boş bir masa ilişti gözüne. Tam yürüyordu ki, yüreğine çimdik atılmış gibi duraladı, yol üstü masada terzi Rasime oturuyordu, Ferdane'nin yakın dostu. Alman'a benzer birileri vardı yanında. Görmezden gelip yürüyerek boş masaya geçince sıkıntı bastı içine;

Ferdane de buralarda olmalı! Kapıdan girebilirdi belki de şu anda. Rasimelere baktı, kalkıyorlardı. Masadan ayrılırken şöyle dönüp bir göz attı kadın, yürüdü adamların önü sıra, çıktılar kapıdan. O da çıkıp gitse miydi? Bir an düşündü; garsonun gelip dikilmesiyle de bir aldırmazlık kapladı içini. Çayla meyveli turta söyledi. Geçmişle ilgili her şeyi kovaladı kafasından; niye umurunda olsundu kimin, neyin geleceği? Yüz yüze gelince düşünürdü. Gözlerini pastanede gezdirmeye başladı. Kızlı oğlanlı garsonlar dolaşıyordu. Çene çalıp duran yaşlıca kadınlarla erkekler vardı daha çok masalarda. Ne tuhaf, hiç kimse de gülmüyordu! Tam o sıra gelen incecik bir kahkahayla yan masaya dönüp baktı; genç, güzel bir kadındı gülen. Karşısındaki sırtı dönük adam, başarısından güç kazanmış gibi bir şeyler anlatıp duruyordu kadına. Masa yakın olsa da ne konuştuklarını duyabilseydi! Duysa da böyle gülebilecek miydi? Hangi ortak bilgilerinin şu anda duyduklarıyla tetiklenmesiydi kadına kahkahayı attıran, kim bilir? Fıkra anlatıyordu belki de adam. Gene kahkahayı basmıştı kadın. Öteki masalardan da dönüp bakanlar oldu. Ne güzel şeydi fıkra dinlemek. Hele porno fıkraları, nasıl şeytanca uydurulmuş şeylerdi! Fıkra anlatmak da yetenek işiydi. En güzelini tatsız tuzsuz eden de vardı, bildiğin fıkrayı anlatıp güldüren de. Beceri istemeyen ne vardı ki dünyada? "Aceminin elinde am ağaca tırmanır" sözünü anımsadı, güldü. Peşinden ağaca tırmanacak gücümüz de kalmadı diye geçti içinden, ona da güldü. Karşıdaki Taksim Alanı'na bakıp durduğunun ayrımına vardı birden. 1 Mayıs 1977'yi anımsamıştı. Bakırcılar'a inen şu köşede onlarca kişi ezilip ölmüştü. Otelin üst katlarından kalabalığa ateş edilmiş deniyordu. Alandaydı o gün, ateş edenleri görmemişti. Çankırılı Murat Harmancı adına uyduruk bir pasaportla Taksim'de 1 Mayıs şenliklerini izlemek için, Nisan sonunda, birkaç günlüğüne, yakın arkadaşlarının isteği üzerine gelmişti Türkiye'ye. Karşı duvarın beri yanında durmuş, alanı gözlemişti. Güneş battı batacak, DİSK başkanı Kemal Türkler'in uzadık-

ça uzayan söylevinin bir yerinde, Sular İdaresi'nin önünden yıldırım gibi geçen bir arabadan ateş edilince koca alanın nasıl bir dalgalanmayla allak bullak olduğunu görmüştü. Güdüsel bir ürküyle kaçışanların şu köşede birbirlerini ezdiklerini de. Çok sevdiği bir tanıdığının üniversitedeki kızı da vardı ezilip ölenlerin içinde. Şimdi de bu köşeye bakan masaya oturmuş muzlu, mandalinalı pastasını yiyor, çayını yudumluyordu. Boğazına takılacaktı pasta. Buydu işte geçmişi anımsamak, şu lanet olası dünyada! Kafasındakilerden kurtulma çabasıyla mutsuz, dalgın bakıp durdu alana! Dört buçuğa geliyordu kalktığında. Alanı geçip Beyoğlu'na saparak isteksizce yürüdü sinemalara doğru. Gazetelerdeki film duyurularına, eleştirilerine de bakmamıştı bu sabah. Afişlere göz attı; uçan adamlarıyla masal izlenimi veren, pek sıkılmayacağını umduğu bir Japon filmine fragmanlar gösterilirken girdi. Çok az seyirci vardı. İlgi çekici başlayan film bitmek bilmeyen karateli dövüşlere dönünce çıktı birinci yarıda. Karanlık basmış, ışıklar yanmıştı Beyoğlu'nda. Altıya geliyordu. Aklı evdeydi; kitaplık bitmiş miydi acaba? Bir telefon mu açsaydı kıza? Gereksizdi; eve gidecekti nasıl olsa. Beyoğlu'nu keserek Sıraselviler'e çıkan bir arabaya atlayıp Taksim'den Yenikapı, dedi şoföre. Yoğun akşam trafiğinde dur kalk eve vardıklarında yediyi bulmuştu. Arabadan inip üst katta ışık görünce sevindi. Bitirip gitmiş olsalar daha iyi değil miydi? Kapıyı açıp eve girince yukarıya kulak verdi; çalışma sesi yoktu, kıpırtılar geliyordu. Merdivenleri çıkmaya başlayınca Esme çıkıp baktı yukardan,

— Siz misiniz? dedi. Hoş geldiniz!

Dönüp salona girdi gene. Doktor yukarı çıktığında kitap kolilerini çekiyor, ortalığı toparlıyordu. İş bitmiş, çatılmış tüm raflar yerli yerine konmuştu.

— Ustalar şimdi çıktı, dedi Esme. Ben de şöyle bir toplayayım dedim. Yarın sabahtan gelecek Türkanlar. Benim sabah fakülteye gitmem gerek. Ancak öğleden sonra gelebilirim.

Ne diyeceğini bilemeden kaldı Doktor.

— Seni çok yoruyoruz be kızım, dedi.

Başını kaldırıp şaşırmış gibi baktı Esme,

— Yok canım, dedi. İyi de oldu, kitabımı bitirdim; başka türlü okuyacağım yoktu. Yarın bu koliler açılır, kitaplar kalkar; oturacak yer de açılır size.

— Sağ ol! Aç mısın?

Duralayıp düşündü bir,

— Evet, dedi.

— Benimle yer misin? Ben de açım.

Bir an durdu Esme, gülümsedi sonra,

— İçimin çektiği hiçbir şey yok dolabınızda. Ben...

Gülerek kesti Doktor,

— Benim de, dedi. Çıkıp bir yerde yiyelim.

Önce karşı koyacak gibi durdu Esme. Sessizce bakıştılar kısa bir süre.

— Bir dakika, dedi.

Gidip çantasından cep telefonunu aldı, numaraları çevirip bekledi bir süre,

— Merhaba, dedi. Ha, benim. Bağışlayın, ben gelemiyorum... Bitmedi sayılır. Yarın fakültede görüşürüz... Olur... Selam arkadaşlara... Şefika'yı kutluyorum.

Telefonu kapatıp çantaya koydu. Niye bu kadar sevindiğine şaşmıştı Doktor.

— Neyse, vicdan azabından kurtardın beni, dedi.

Esme'nin dönüp sorar gibi bakışıyla ekledi,

— Öğlende siz pide yerken ben balık yiyordum.

— Pide çok güzeldi, dedi Esme. Ustalar da sevdi. Herkes ille de aynı şeyi mi yiyecek?

"Onu mu dedim ben?" diye geçirdi içinden Doktor. Nesine bozulacaktı? Bu kız da böyleydi.

— Şaka söyledim size, dedi Esme. Ev dopdolu. Buzlukta tavuk bonfilesi bile var. Peynirler, meyveler. Sebze de haşlarım çabucak isterseniz.

— Hayır, dedi Doktor. Aklıma dışarıda yemeği koydum. Nereye gidelim, onu söyle!

Kapıdan çıkarlarken,

— Bilmem, dedi Esme.

— Nevizade'ye?

— Siz bilirsiniz. Bizim çocuklar da orada bu akşam. Masalarına gider misiniz?

Hiç düşünmeden,

— Gitmem, dedi Doktor.

Sokağa çıktıklarında Esme aldı gene. Öğleden sonra telefonla arayıp çağırmışlar. Şefika burs kazanmış İngiltere'den, onu kutlayacaklarmış.

— Kuruçeşme'de bir yer var. Deniz üstü. Gidelim mi?

— Adı?

— Adını bilmiyorum. Avukat Mustafa götürdü, ilk geldiğim günler. Yolun sağında hemen, kıyıda. Boş bir alandan sonra...

Gülümser gibi baktı Esme,

— Buluruz herhalde, dedi.

Buldular lokantayı. Bindikleri taksinin şoförü, Doktor tanımlarken bilmişti söylenen yeri. Alanın kıyısında inip lokantaya yürüyorlardı ki, alacakaranlıkta, bodur bir ağaç dibinden bir kedi yavrusu çıkıverdi önlerine.

— Ah canım! diye eğilip aldı Esme, sevmeye başladı. "Sokaklarda mı kaldın sen güzelim?" diye sevecen, yumuşakça okşuyordu bir yandan da.

Genellikle kızlardaki kedi sevgisini bilirdi Doktor.

— Çok seviyorsun, dedi. Kedin var mı?

— Çok seviyorum da, dedi, Esme.

Bir duralamayla ekledi,

— Evde tutamam. Sorumluluğunu üstlenemem! Bir kedi alsam eve, yaşamım kayar gibi geliyor bana! Aklım, düşüncem onda olur artık. Şuna baksanıza! Şu bakışına bakın! Aç mısın canım?

Kapıda karşılayan baş garsondan, kedinin aç olmadığını, lokantanın kedisi "Tango"nun yavrusu olduğunu öğrendiler. Esme biraz daha okşayıp bir de öpücük kondurarak kapının önüne yumuşakça bıraktı yavruyu. Masa ayırtıp ayırtmadıklarını sordular. Kalabalık basmamıştı daha, gelenler vardı. Denize biraz yandan bakan, iki kişilik bir masa bulup oturdular.

Garson dikilince Esme şarap, Doktor duble rakı istedi. Meze tepsisinden bir şeyler seçtiler. Kız lüfer ızgara söyledi, Doktor, karides güveç. İçkiler gelmiş, çeşitli mezelerle donanıvermişti masa. Çoban salatadan bir çatal aldıktan sonra,

— Sağlığına! deyip kadehini kaldırdı Doktor.

— Sağlığınıza! deyip Esme de kaldırdı.

Ağır ağır mezelerden almaya başladıklarında bütün sözleri bitmiş gibi suskun kalmışlardı. Önceki günkü gibi çatışmalı konuşmaya girmek istemiyordu. Kız pek konuşkan sayılmazdı, biliyordu Doktor; baştan bir sınır koyunca da kendisi de söyleyecek bir şey bulamıyordu sanki. Gülecek gibi oldu; niye alıp getirmişti öyleyse bu kızı buraya? Kız niye gelmişti peki? Yemek yemeye gelmemişler miydi; yiyorlardı işte! Başka ne vardı aranacak? Başını tabağına eğmiş Esme'ye baktı,

— E, anlat bakalım, nasıl gidiyor işler? dedi, söyleşiyi yumuşakça açma çabasıyla. Esme başını kaldırıp anlamamış gibi baktı bir süre,

— Hangi işler? dedi.

Yanıt beklemeden ekledi hemen,

— Reklam-Ar'da iyi gidiyordur, dedi. Yakınma filan yok Suat Ağbi'lerde. Paralarımızı da ödüyorlar. Fakülte sorunlu gibi. Bir-iki sınav var; yoğun çalışmam gerek, biraz aksıyor. Onun dışında...

Kısa bir duralamadan sonra ekledi,

— Sizin de bildiğiniz gibi her şey.

Ağbi diyordu Suat'a; kulağına ilk çarpan o olmuştu Doktor'un.

— Reklam-Ar mı dedin?

— Ortaklığın adı, dedi Esme. Reklam-Ar aslı.

— Ortaklar kim?

— Değişmeyen ortak Suat Bey'dir. Kurucusuymuş. Birileri de ortak oldu, ayrıldı filan... En son Mahinur Hanım diye yaşlı bir kadındı, öldü. Kızları varmış. Uğramazlar. Tanımayız pek.

Suat Bey demişti şimdi de!

— Sen ne yapıyorsun?

Düşünür gibi durdu bir,

— Bir sürü iş var başımda, dedi Esme. Metin yazıyorum. Düzeltiyorum. Grafikerlik yapıyorum bazı. Dizayn yapıyorum bilgisayarda. Sinemalara, televizyonlara koşturuyorum. Suat Ağbi'nin sekreterliğini yaptığım bile olur. Sık sık değişir sekreterler çünkü; arada boşlukları doldurmak bana düşer.

Tabağındaki mezelerden çatalının ucuyla minik parçalar alırken hiç değişmeyen bir sesle özetleyivermişti durumu. Bir yudum aldı şarabından,

— Her boka maydanoz dedikleri, dedi gülümseyerek. Para işlerinin dışında yalnız. Esme demezler bana, "Es!" derler! Esip duruyoruz biz de! Fakülte bitmedikçe sürüp gider böyle.

— Bitince?

— Bilmiyorum. Hele bir bitsin!

Özür dileme gereği duymuştu Doktor.

— Bu kadar çok iş varken bütün gün bizde sen...

Hemen kesti Esme,

— Aslında izindeyim, dedi. İşim yok dedim ya size. Bir haftalık izin hakkım kalmıştı. Para almaya gittim Reklam-Ar'a. Suat Ağbi söyleyince, Nazan Abla'yla konuştuk; atladım geldim.

— İzin günlerinde eve kapattık seni yani.

— Derslere kapanmam gerek. Epeyi boşladık çünkü. Üzülmenize gerek yok; evde oturup okuyacağıma, sizin o cennet balkonunuzda okudum.

Güzel sözler bulup söylemesini de biliyordu bu kız!

— İstediğinde atla gel o cennet balkona, sevinirim, dedi Doktor.

— Sağ olun! dedi Esme. Sözüm var size, evi düzenleyeceğim; gelirim.

Gene bir suskunluk çöktü. Bir şeyler yiyorlar, sessizce içkilerini yudumluyorlardı. Evinden, ailesinden mi açsam diye geçirdi içinden, vazgeçti hemen. O da sormaya kalkacaktı şimdi! İkinci duble rakıyı yudumlarken geçen yarım bıraktıkları tartışmadan kaçınmanın saçmalığını düşünmeye başladı. Onu konuşma, bunu konuşma; iş miydi bu da yani? Bırak konuşsundu kız bildiği gibi dan dan!

— Yarım bıraktığımız yerden alalım, dedi.

İlgiyle bakmaya başladı Esme.

— Romanı konuşurken aşkın tartışmasına girmiştik ki telefon çaldı, kalkıp gittin.

— Söz vermiştim.

— İyi, dedi Doktor. Bugün verilmiş bir sözün yok. Cep telefonun da çalmaz inşallah!

— Çalmaz. Kapalı.

— En iyisi o.

Cebinden çıkardığı kendi telefonunu da kapatıp masanın kıyısına bıraktı.

— Hadi, buyur er meydanına, dedi.

Tutamayıp gülüvermişti Esme. Kızın böyle sıcak gülüşünü ilk kez görüyordu sanki Doktor. Kendisi ikinci duble rakıya başlarken kızın da ikinci kadeh şarabı yudumlamasının payı var mı diye düşündü bu gülüşte!

— Hiç âşık oldun mu sen? dedi. Ya da kaç kez âşık oldun?

Biraz duralayıp ekledi,

— Siz yeni kuşaklar için ikinci soru daha gerçekçi galiba! Hadi önce bir yudum alalım!

Kadehini kaldırıp uzattı. Esme de kaldırmıştı. Çınçından sonra yudumladılar içkilerini. Kadehini masaya bırakırken de-

minki gülümsemeyle kazandığı ısıyı yitirmiş gibiydi Esme'nin yüzü; soğuk değilse bile durgundu.

— Ne o, kızdın mı yoksa?

— Yo, niye kızayım?

Dik, soğuk bakışıyla gözlerini Doktor'a dikti Esme,

— Kızmadım da, dedi, sizin kuşaklar başka türlü müydü? Yaşamınız boyu bir kez mi âşık oldunuz siz?

— Ben mi? Ben hiç âşık olmadım.

İçinde gezinen kendini ele verme korkusunu gizlemek için doğal bir gülümsemeyle bakmaya çalışıyordu Doktor. Ekleyiverdi hemen,

— Âşık olanları çok gördüm yalnız!

— Size mi?

Sanki hiç beklemediği bir soruymuş gibi önce bir duraladı, sonra gülmeye vurdu.

— Bilmem, dedi. Kimse böyle bir şeyden söz etmedi bana. Gizli gizli olduysa!

Biraz daha soğuk, biraz da yukardan bakmaya başlamıştı Esme.

— Siz her şeyinizi saklayacaksanız bana niye soruyorsunuz?

Şaşalamış, bozulur gibi olmuştu Doktor.

— Neyi saklıyor muşum? dedi.

Kekeleyecekti neredeyse.

— Nereden bileyim? dedi Esme. Daha önce bir şeyler duymuştum sizin için. Nevizade'ye meraktan geldimdi o gece! Aşk romanı yazacaksınız, âşık olmadım diyorsunuz! Ondan bundan duyduklarınızı mı yazacaksınız? Kulak dolgunluğuyla olur mu?

Ne yanıt vereceğini birden bulamamış, kızın durgun bakışıyla bocalar gibi olmuştu Doktor. Kendisi için bir şeyler duyduğunu söylüyordu kız. Gülmeye vurdu.

— Ne yapalım? Zorunluysa, bir yolunu bulup âşık olmaya bakarız biz de!

Alayına söyleyiverdiği sözle duraladı; uygunsuz bir yerde ya-

kalanmış gibiydi. Kızın sessiz bakışından kurtulmak için bir gülücükle kadehe uzandı, bir yudum aldı rakısından.

— Bu saatten sonra mı, diyorsun?

Kımıldayıp dikelir gibi oldu Esme,

— Yo, niye diyeyim? dedi. Yetmişinden sonra âşık olmuş Goethe, en güzel şiirlerinden birini yazmış. Manyamış bir kadın öğretmenimiz vardı, Alman; Weimar'lığıyla övünürdü, Goethe Weimar'lıymış ya. Koca şiiri, "Marienbader Elegie", ezberletmeye kalktı bize. "Was soll ich nun Wiedersehen hoffen/Von dieses Tages noch geschlossener Blüte/Das Paradies, die Hölle steht dir offen..." Bakın hep aklımda kimi dizeler...

— O Goethe kızım, dedi. Doktor. Çevresi öyle bir çullanmış ki ona da, oğlu filan...

— Şiiri de yazmış ama!

Doğruydu da, kızın demin dediği takılı kalmıştı kafasında. Üstüne varırsa kendisi için duyduklarını da söylerdi bu kız. Korkusuyla merakı çatışıp durmaya başlamıştı. Tuttu kendini. Söylenir gibi ekledi Esme,

— Çevreye kalırsa soluk almak bile sorun olur! Hele bizde!

Bir an çöken sessizliği Doktor bozdu,

— Almanya'dan gelip de buranın kapalılığını görünce şaşırdın değil mi?

— Niye şaşırayım? dedi Esme.

Gözlerini dikip baktı bir süre,

— Buradakinden değişik değildi bizim ora. Buranın uzantısındaydık Almanya'da da.

Bir sessizlikte bakışıp durdular bir süre. Türklerin kimi yörelerde kapanıp gelenekleriyle yaşadıklarını biliyordu Doktor. Bu da oralardandı demek.

— Kaç yaşındasın sen?

— Dokuz yıl önce on sekizi bitirdim.

Alaylı bakışını Doktor'a dikmişti.

— Çoktandır erginim yani!

Yukardan bakışına kızacak oldu Doktor, toparlandı,

— On sekizine kadar tek durdun da sanki! dedi.

Esme anlamamış gibi baktı bir süre,

— Hayır durmadım, dedi bastırır gibi. Durmam mı gerekiyordu?

Tutamamıştı Doktor,

— Kaç yaşında başladın? dedi suçlar gibi.

— Neye?

Gözlerini üstüne dikmiş Doktor'daki sertelmeye dikelmiş gibiydi Esme. Karşılıklı sessiz bakışmayla artan bir gerilimdeydiler.

— Sikişe mi? dedi. On beşimde başladım.

İrkilmişti Doktor. Utanmayla gözlerini kaçıracaktı neredeyse. Esme kıpırtısız bakıyordu. Doğruldu Doktor,

— Şarap başına vurdu senin, dedi.

— Şarap başıma vurmaz benim, dedi Esme. Tabular da vurmaz. Rakı sizin başınıza vurursa, bilmem!

Utanmanın getirdiği sarsıntıyı aşmış, anlayamamanın şaşkınlığına düşmüştü Doktor. Gözlerini umursamadan üstüne dikmiş bu kızın neler geziniyordu kafasında; ne diyor, ne düşünüyordu? Ruh sağlığında bir bozukluk olabilir miydi? Yırtık kadın tanımıştı epeyi; feleğin çemberinden geçmişlerdendi onlar. Bu kız nasıl konuşuyordu böyle, "tabular başıma vurmaz" deyip utanmazca, orospu ağzıyla? Kıpırtısız bakışlarındaki, ta gözbebeğine yerleşmiş tertemiz bir pırıltının ayrımına vardı birden. Aymış gibi oldu; bir şeylere başkaldırmıştı bu kız, özeniyordu. Deniyordu. Hem de yüreklilik sınavı verdiğine inanarak! Gülümsedi,

— Rakı çoktan başıma vurdu benim, dedi. Ama öyle kötü söz etmeyi sevmem.

— İçinizden etmiyor musunuz?

Gülümsemesi biraz daha genişledi Doktor'un,

— Bilip söylediğimiz, kendi kendimize yaptığımız birçok şey var; ne başkasının yanında yaparız, ne de sözünü ederiz!

— Gövdenin gerekirleri belki. Bağırsaklardan pisliğin atılması, gazın çıkarılması filan. Gövdenin tek başına yaptığı doğal şeyler. Sözünü etmekten ben de hoşlanmam. Sikiş başka bir olay! İki gövdenin birbirine girerek paylaştığı, bölüştüğü mutlu bir eylem; niye kötü olsun? Fizyolojik olarak sevişme edimi.

Bilgiççe söylenmesinin iticiliği olmasa, yalan mıydı bunlar? Hastaneye hademe alınmış Kabakçı Nuri'nin, "Bu garı 'vükelalık' ediyor Tohtur Bey," demesi geldi aklına; gülecekti. Askerden dönen bir oğlandan duymuştu; orduda komando eğitiminde koşarlarken "Yaaaylalar-Yaylalar.../Kırmızı külot içinde/Karpuz gibi am yatar" dizelerini bağırarak marş söyletiyorlarmış. Hayvanlaştırıyorlardı gençleri. Militarist Amerikan yolu yöntemi. Onları diyecekti, sıkıldı, yüzü tutmamıştı o sözleri etmeye. Karşısındakini hiçe sayan şu parmak kadar kızın önünde ezilmişti sanki. Fransız öğrencilerin, "Biz seks yaparız, yaşlılar çirkin devinimler yapar," sözleri geçti kafasından. Üretme gücünü yitirmiş yaşlıların devinimi de güzelliğini yitiriyordu demek! Yeni bir canlı üretmek için fıkır fıkır kaynayan gövdesiyle kız da, seksin kişiyi kendinden geçiren güzel yanını tüm yalınlığı ile görüyor, öyle de konuşuyordu; ne vardı bunda? Çirkin yanını mı görsündü? Neresiydi çirkin yanı?

— Çirkin yanı korkular içinde utanılarak saklanması bunun!

Duraladı; içinden geçeni okumuştu kız!

— İyi, dedi Doktor. Çirkin filan değil; ortalıkta apaçık yatsın kalksın herkes!

— Olabilir. İlkel toplumlardaki gibi topluca yapanlar da var. "Orji" diyorlar. Ama gönlüme göre değil benim. İki kişinin arasında, ayıplanır olmayan, ama herkesi, her şeyi dışlayan, sıcak, örtülü bir giz yanı olmalı. Bana böylesi iyi geliyor ama, ille böyle olsun da diyemem.

Kızın bu bilgiç sözlerine kızamadığına kızmaya başlamıştı Doktor. Bu başına buyruk kızın ezberci ses tonuyla söylediklerini doğal da bulsa yadırgıyordu. Karşılıklı bakıştıkları bir sessiz-

likten sonra yadırgamasını da yadırgamaya başladı. Her şeyiyle doğal görünme çabasındaydı kız. Tabulara karşı sade bir ahlak öneriyordu. O da savunmuştu kiminde bunları. Günlük yaşama katıldınız mı dönüp geçerli, egemen kurallara uyuveriyordunuz. Bir şeyler söylemesi gerekiyordu.

— Kapitalizm cinselliği öylesine metalaştırıp pazarladı ki, ne ayıp kaldı, ne günah, dedi. Dışarıda İngilizce bir filmde, "fuck me!" diyor sevdiği kadın adama, "sik beni"; kimseden tepki almıyor.

Kolay diyememişti "sik beni"yi; kendi sesini yadırgamıştı söylerken de. Sürdürdü yavaşça,

— Sen de burada öncülüğüne soyunuyorsun bir anlamda bunun. Bu ilericilikse!

— Neyin öncülüğü? dedi Esme. O sözcüğü de hiç sevmem. Sikmek, ayrımcı bir söz. Erkek yapar o işi! Kadın sikilir! Ben sikişten söz ettim, ortak bir işten. Eşitliği, bölüşmeyi anlatır; ilericidir bence. Ayıp olan, insana yakışmayan eşitsizliktir. Hangi biçimde olursa olsun kadın baskı altında olacak ille; sizin sözcük o işe yarıyor!

Gene duraladı Doktor. İyice rezilliği ele aldık diye geçti içinden. Kızsın mı, gülsün mü bilemiyordu ki, elinde uzun saplı tomurcuk güllerle masalar arasında dolanan bir kız yardıma gelir gibi yaklaşmıştı. Ne yaptığını pek düşünmeden, bir güdüyle uzandı, bir gül alıp gözleri düşünür gibi bir noktaya takılmış Esmeye uzattı.

— Sağ olun! dedi Esme.

Sıcak mı, soğuk mu belli olmayan bir gülümsemeyle aldığı güle baktı bir süre, yarı dolu su bardağına koydu.

— On beşimdeydim, bir oğlanla yattım diye tıpkı işkence yapar gibi durup durup dövdü beni babam; etlerim çürük içinde kaldı. Alman polisine sığınırım diye korktular, o yüzden postaladılar buraya.

Bir şeyler arandı Doktor. "Peki, sen de patladın mıydı o

yaşta..." diyecekti, tuttu kendini; patlarsa on beşinde patlardı bir kız.

— Halkımız böyle! dedi mırıldanır gibi.

Esme soğukça baktı bir süre,

— Babam komünistti, dedi.

Suçluyor, kendi geçmişiyle ilgili bir şeyleri anımsatmaya çalışıyordu belki de Doktor'a! Sorsa mıydı açıkça? O korktuğu olur da, sinir telleri küt diye kopuverirseydi şimdi. Yılan yeşiliydi bu kızın gözlerindeki ışıltı! Boş verir gibi, kocaman bir yudumla boşalttı kadehini; bazı böyle işe yarıyordu işte bu zıkkım rakı!

— Bilmiyorum yanıldım mı? dedi. Feministsin!

— Yanılmıyorsunuz, dedi Esme. Evet, feministim.

İş biraz düze çıkmış gibi geldi Doktor'a! Gene yanıldığını düşündü. Açıklığa kavuşmuştu belki ya, düze çıkmamış, daha da ağırlaşmıştı her şey. Biliyordu, tartışmayla bir yere varılamazdı bunların kimileriyle. Doğru umurlarında değildi pek; dört elle sarıldıkları saplantılarını savunurlardı erkeğe karşı. Küçük burjuva kökenli yarım aydın, anarko-entel kadınların kimlik kavgasıydı!

— Feministler tür tür. İşçi sınıfının tarihsel kavgasında yer alanı da var, emperyalist kültürün insanlığı parçalayan bir kolu olarak çalışan antimarksist...

— Marks dediğiniz de bir erkek!

Sözünün pat diye kesilivermesine sinirlenir gibi oldu Doktor. Ne vardı sinirlenecek; bu kız böyleydi! Nasıldı yani? Marks erkektir diye, Marksizme de karşıydı demek! Onu mu demişti?

— Söylenmesi gerekli konularda hiçbir şey söylemiyor Marks bana.

Almıştı yanıtını Doktor. İlle de kapışmak mı gerekiyordu bu kızla şimdi?

— Aman, kuduz köpek ısırmasın seni, dedi.

Esme'nin sorgu dolu bakışlarına alaylıca takıldı,

— Aşı yaptırmazsın herhalde. Aşıyı bulan Pasteur. Erkek!

Gülümseme beklerken, soğuk bakışına çarptı Esme'nin.

— Pasteur'ün erkek olması sorun değil, dedi Esme. Bana karşı erkekçe kullanıyorsunuz buluşu, şantaj gibi; asıl sorun o! Erkeklerin değerini bilmeyen bizlere aşı yasaklanacak mı?

— Karşı değilsiniz Pasteur'e!

Ses çıkarmadan bakıyordu Esme.

— İnsanlığın saldırgan kuduz köpeği kapitalizme karşı aşı bulmuş Marks'ın erkek olduğunu unutamıyorsun ama!

Soğukça gülümsedi Esme. Sallanır gibiydi. Kafayı bulmaya başlamış gibiydi. Ayık olsa kolay konuşabilir miydi bunları? Bu kız konuşurdu! Ne sallanmasıydı ki, dimdikti işte!

— Kadınlara bir yararı yok o aşının bugün!

İlk kez yumuşak, alaylıcaydı sesi Esme'nin. "Kudurmuş kadınlara Marks'ın aşısı ne yapsın?" diyecekti Doktor, tuttu kendini. Gevşemiş gibiyken bu sivri dilli kızla sözü tadında bırakmaktı iyisi. Garson Esme'nin balığını, Doktor'un karides güvecini getirip masaya yerleştirirken sustular. Biraz sonra da aynı sessizlikle yemeye koyulmuşlardı ki, baktı kıza Doktor, biraz da takılır gibi,

— Erkek olduğum için bana düşmansın yani şimdi, dedi.

Çatalı tabağın kıyısına bırakıp durdu bir süre,

— Sizin kişiliğinizle ne ilgisi var? dedi Esme. Düşmanlık kadınlardan mı geliyor? Binlerce yıldır hep erkek saldırır kuduz gibi. Doğal sayılır bu da. Öyle değil mi? Marksçıysanız, bunlar sizin de doğrularınız!

Benim doğrularımı bilseydin böyle konuşmazdın, diye düşündü Doktor. Bilse ne olacaktı; temel doğrular mı değişecekti? Şu erkek toplumu için dedikleri doğruydu kızın da, Marks ona bir şey demiyorsa nasıl varırdı tutarlı bir sonuca; yanılgıya nasıl düşmezdi? Düşmüştü bile.

— Bak Esmeciğim, diye aldı en sevecen sesiyle. Daha çok gençsin.

— Lütfen böyle konuşmayın, diye tersler gibi kesti Esme. Benim gençliğimle ilgisi yok konuştuklarımızın. Gencim diye

bir şey değişmez. Doğru düşünmek için ille de yaşlanmayı beklemek mi gerek! Benim gibi düşünen yaşlılar da var.

Ne diyeceğini bilemeden kalmıştı Doktor. Niye başladığını, nelerden söz edeceğini bile unutmuştu bir anda. Şimdi şu buz gibi bakan kıza öyle bir şey demeliydi ki... Ne demeliydi? Onu bulamıyordu işte! İçkinin yarattığı bulanıklıktan mıydı? Tersine ışıl ışıldı kafası. Bu ışıltıydı belki de kamaştırıp bir şeyleri açık seçik görmesine engel olan.

— Benim gibi düşünen gençler de var, dedi duyulur duyulmaz bir sesle.

Anlamsızdı söylediği, kızı doğrulamıştı; yaşla ilgisi yoktu demek bunların! Tepesi attı atıyordu. Sessizce şarabını yudumlayan Esme'nin gözlerindeki küçümser gülümsemeye dayanmak daha da güçtü. Aptal bulmaya başlamıştı kendini. Aptallığından yenik düşmüştü de, kendini bir şey sanan şu kirpi kafalı kız mı akıllıydı yani şimdi? İçkisinden dolu bir yudum alıp bir şeyler atındı düşünmeden. Saatine baktı, on bire geliyordu. Hesabı isteyip kalkmaktı iyisi. Olmazdı böyle kalkmak da, iyisi nasıl olacaktı?

— Anlaşıldı, dedi alttan bir sesle. Seninle anlaşmamız olası değil.

Bir şeyler yediği tabağından kaldırdı başını,

— Koşul mu anlaşmamız? dedi Esme. Ortaklık mı kuruyoruz? Siz öyle düşünüyorsunuz, ben böyle düşünüyorum. Doğal değil mi? Siz erkeksiniz, ben kadınım!

Kızın bu kolay çözümüne de diyecek bir şeyler arandı. Buzdan bir çizgi çekilmişti aralarına. Ne olmuştu çekilmişse? Bir dikelmeyle,

— Ben doğal bulmuyorum, dedi Doktor. Kadınla erkeğin ortaklığı olmadan ne gün, nerede bir yere varılabilmiş?

Sinsi bir gülücük gezindi Esme'nin gözlerinde,

— Ortaklık kuracağım erkekle tartışırım onu, dedi.

Almış mıydı yanıtını şu domuz eniği kızdan? Gerçekten ap-

tal günümdeyim, diye düşündü Doktor. Gülecek oldu, gülemedi. Uzanıp boşalan kadehini doldurdu. Dördüncüydü bu. "Biri yarar/İkisi karar/Üçü zarar" tekerlemesini geçirdi içinden. "Üçten sonra da bela arar," derdi Ressam Hadi. Aramaya ne gerek vardı; burnunun dibindeydi bela! Doluca bir yudum aldı rakısından. Dikelip gülerek baktı Esme'ye,

— Vay başına geleceklere seninle ortaklığa kalkacak herifin, dedi.

Esme'nin de gülmesini bekliyordu, gülmedi. Gene o yukardan bakışıyla,

— Kadının başına gelecekleri hiç aklınıza getirmiyorsunuz, dedi. Varsa yoksa erkek!

Gene mi tuzağa düşmüştü? İçinde bir şeyler patladı patlayacakken bir yazgıya katlanır gibi tuttu kendini,

— Size Marks bile söz anlatamıyorsa ben ne yapabilirim? dedi pörsümüş bir sesle.

— Bize bir şey anlatmıyor ki Marks, size anlatıyor!

Elinde çatalı bıçağı, yediği balığın kılçıklarını tabağın kıyısına iteliyordu Esme oyun yapar gibi. Karnını da doyurmuştu; umurunda değildi dünya belli ki! Tam sırasıydı patlamanın. "Kadın, erkek, anlayacak beyin taşıyanlara anlatıyor Marks; kimi dişi köpeklerin beyni kararmışsa Marks ne yapsın?" diye şöyle bir ağız dolusu... Çevreye bakındı, yiyip içen yavşak kalabalığa göz attı; ne de yeriydi ya Marksçı kavgaya girişmenin! Duymazdan gelmekti iyisi. Toparlanıp doğruldu; biraz ilerdeki garsona el ederek hesabı istedi.

— Evet, dedi Esme. Yarın erken kalkacağım ben de.

Ben de çok geç kaldım diyecekti, ses çıkarmadı! Yetmiş de artmıştı bile saatler boyu çektiği bu dangıl dungul yaratığı! Salondan çıkarlarken sallanır gibiydi Doktor. Boş bir sandalyeye çarptı geçerken, sendeledi. Garsonlar tutmaya davrandılar, doğruldu hemen. Esme önden yürüyordu sessizce. Dışarı çıktıklarında hava dönmüştü; yağmur çiseliyordu, serindi. Yola uzanan

ıslak, parıltılı alan alacakaranlıktı. İlerdeki yoldan koşturarak geçen arabalara doğru ağır ağır yürüyorlardı konuşmadan. Böyle mi düşünmüştü bu geceyi? Nasıl olacaktı ki, böyle bir kızla? Çekilen bunca acılara karşın işte bunlar çıkmıştı içimizden. Babasının "komünist" olduğunu öç alır gibi söylerkenki yüzü gözünün önüne geldi kızın. Antikomünist saldırıya kim bilir ne acılarla direnen komünist, işçi babayı düşündü. Ya kendi çektikleri! Hele son yıllar! Tüm insanlığın çektiği! Gerçekten talihsiz kuşaktık! Anayola yaklaştıklarında durdu. Esme de durmuş, bir şeyler diyecekti ki, ağırdan aldı Doktor,

— Anlıyorum, dedi.

Neyi anladığını o da bilmiyordu oysa. Bir duralamadan sonra sürdürdü,

— Topluma karşısın. Tamam, toplum erkek toplumu. Marks'a, bizlere niye karşısın? Senin görülmesini istediğin gerçeği ortaya koyan da Marks! Yanlışlar yapıldı, ama komünistler hiçbir gün...

— Neymiş ortaya konan gerçek?

Esme birden kesmiş, gözlerini gözlerine dikmişti; Doktor'un bir şey demesine bırakmadan, aynı tepeden bakışla ekledi hemen,

— Siz asıl şu gerçeği görün! Bütün dünya size karşı!

Yüreğine gömülen sancılı bir bıçakla, bir yerinde bir şeyler koptu birden. Acılar içinde kıvranan dünya mı bize karşıydı? Alacakaranlıkta dişi kurt ışıltısındaki gözleriyle karşısına dikilmiş Esme'ye var gücüyle bir tokat patlatmak geldi içinden. Soluğunu tıkayan iğrenç bir kokunun saldırısına uğramış gibi sallandı gene. Gözleri kararıyor gibiydi. Bin bir oyunla tüm ileri insanlığı ezen vurgun, soygun dünyasına sırtını dayamış, oralardan aldığı akılla böyle dangalakça saldırgan konuşuyordu işte bu aşağılık karı da!

— Dünya değil, dünyanın, tüm insanlığın düşmanları bize karşı, dedi boğuk, çatallı bir sesle. Senin gibi kafası amına bat-

mış geri zekâlıları da çığırtkan diye kullanıyorlar! Sen nereden bileceksin bunu, burnunun dibini göremeyen kör kaltak!

Titriyor gibiydi gövdesi. Dikelip bir şey diyecek oldu Esme, bırakmadı, iteler gibi salladı elini,

— Hassiktir buradan, ağzına sıçtığımın aşşağılık orospusu, dedi. Bir daha da çıkma karşıma!

Döndü, koşuşan arabalara doğru istediği şeyi sonunda yapmış olmanın doyumuyla yürüdü ağırdan. El edip durdurduğu taksiye bindi. Gecenin yağmurlu alacasında Doktor'un ardından öylece bakıyordu Esme.

Londra'dan dönüp Taksim'deki otele indiğim günlerde, övgülere uyup gittiğim bir tiyatrodaki kötü oyunun arasında, kalabalık fuayede, bırakıp, çıksam mı diye düşünerek kahvemi yudumlarken uzaktan gözlerini dikmiş bakan, sonra gülümseyerek yaklaşıp "Vedat Bey değil mi? Türkali" diye soran ben yaşlarda, ben yapıda, benden daha dinç görünümde, açık mavi gözlü kişiyi, "Doktor Nahit" deyince kısa bir duralamayla anımsadım. Türkiye'ye geldiğime, hele bu rastlantıya sevinmişti. O da beni düşünüyormuş bugünlerde.

— Roman nasıl gidiyor? dedim kendisini unutmadığımı kanıtlamak için.

Düşündü bir an,

— Bir şeyler karaladım, dedi. Sanırım pek olmadı. Hiçbir şey iyi gitmiyor! Nerede iyi gidiyor ki?

Duralamayla ekledi,

— Bir yerde oturup konuşmamıza umarım bu kez de bir engel çıkmaz.

Bir gülümsemeyle sürdürdü,

— Kaygılanmayın! Ağzınızdan Seher'le Turgut için söz almaya çalışmayacağım.

— Yok ki, alasınız, dedim gülerek. Oyunu sevdiniz mi?
— Çok tatsız.
— Çıkalım mı?
— Hemen, dedi.

Sokağa çıkıp Sıraselviler'e doğru ağır ağır yürümeye koyulduğumuzda tek tük kar atıyordu. Kenti buz gibi gece-
120 nin ele geçirdiği bu saatlerde, sinemalar, tiyatrolar boşalmadan, akşamları uğradığım tanıdık bir meyhaneye girip eş-dost birilerine merhaba demek, ana caddede açık kitapçılara uğrayıp kitap karıştırmak, ara sokaklara dalıp meyhanelerin önünden geçerken pencereden bakıp içerde bir bildik yüz aramak, varsa dalıp bir süre çene çalmak, Beyoğlu'nda dolaşanların yanı sıra çevreye bakınarak yürüyüp sinema afişleri önünde durmak, yanından geçip giderken kafaya takılacak kadar göze çarpan, çirkin-güzel, genç-yaşlı, kadın-erkek birileri üstüne düşler kurup yaşam öyküleri yakıştırmak, dışarılardayken özlemini duyduğum, İstanbul'da yaşamanın vazgeçilmez tadıdır benim için. İçkiden uzak dururum; insanlara yakınım. Sağlığımız da yerinde olduğuna göre, yanımda şu yaşlı delikanlı -adam doktor da!- gücümüz kesilene kadar sürtüp dursak mı soğuk, alacalı geceye batmış İstanbul sokaklarında?

— Yürür müsünüz? dedim.
— Oturup konuşmayı yeğlerim, dedi. Vaktiniz var mı?
— Sabaha kadar!

Sevinmişti.

— The Marmara'da oturalım isterseniz, dedim. Ya da benim otelin...

— Bize gidelim mi? dedi. Yaptıklarıma da bir göz atarsınız sıkılmazsanız...

Duralayıp ekledi.

— İçkim var. Çayım, kahvem var. İsterseniz kek filan alalım şuradan.

Yürüyerek girmiştik geceye; tadını bozmadan sürdürmek değil miydi iyisi? Sessizce yürümeye başladı yanımda. Biliyor musunuz Doktor Nahit, benim de seninle konuşmaya gereksinmem var. Ne yazdığın değil, kim olduğun ilgilendiriyor beni. Yazdıklarına bunun için bakacağım. Konuşma bir kez; yazı sürekli söyler. Herkes gibi ben de kendimce dinleyeceğim onu. Seni dinlemekle yazını dinlemek arasında bunalırsam, ne halin varsa gör deyip kaçarım Doktor, bunu bil! Çırpınıp durduğumuz bu aptallıklarla dolu yaşamda umutsuzluğa düşmemek için yazılır bir roman. Yeryüzünde yalnız olmadığını bilmek, yok edilemeyen paylaşma güdüsüyle yakınlık duyduklarımıza çağrı çıkarmaktır roman yazmak. En karamsarı bile var olduğuna inandığı, ya da olmasını beklediği birilerine, onlara bilmedikleri bir yanlarını göstererek ulaşma çabasındadır, bilincinde olsun olmasın.

— Ben yalnızım, diye sessizliği bozdu Doktor Nahit.

Galatasaray'a yaklaşıyorduk; kar da iyice serpiştirmeye başlamıştı. Üşüdüm birden. Anlatmaya girişecek gibiydi.

— İyi, dedim. Size gidelim istiyorsanız.

Önümüze gelen taksiye bindik köşede. Doktor Nahit'in şoföre adresi verip evin yolunu tanımlamasının dışında hiçbir konuşma geçmedi arabada. Doktor da benim gibi düşüncelere dalmış olmalıydı. O beni kitaplarımdan, belki bir yerlerde bulduğu yaşamöykümden iyi kötü tanıyordu da, ben ne denli tanıyordum bu, yanımda oturmuş, kar serpintileri arasında kayıp giden arabada gözleri dışarılara takılı suskun adamı? Neyi düşünüyordu şu anda? Belki de bilmeden kaç kez, ölümü sıyırarak geçtiğimiz yaşam serüvenimizin anlamını hangi boyutlarıyla düşünmüştü? Kim bilir kaç kişinin ölümüne tanıklık etmiştir doktorluğu boyunca? Filmlerdeki, bana hep uyduruk görünen ölümler dışında, ne dost, ne düşman kimsenin ölümüne tanık olmadım. İlk

önemli ayrı yanımız bu belki de! Bunun çok önemli bir ayrım olduğunun ayrımında mıdır Doktor? Nereden olacak? Yaşamla ölümü birlikte, yakın gözlem altında tutmuş! Ben hep yaşamı, salt yaşamı düşündüm, nasılsa ele geçirdiğim bir ayrıcalığı iyi kullanma kaygısıyla! Niye korkacağım ölümden, ortada değil ki! O niye korksun, hep yüz yüze olmuş! Bir ortak yanımız bu belki! Bir başka ortak yanımızın olduğunu da, arabayı çabucak ödeyip önüm sıra yürüyerek evinin kapısını evecenlikle açmaya çalışmasından anladım: eve bir konukla gelmekten mutluydu o da! O önde, ben arkada merdivenleri çıkarken o mutluluğu bölüşüyorduk. Gerçek bir evdi burası. Kişinin sevdiği biriyle oturup baş başa söyleşeceği kadar geniş; yandakiler, alttakiler, üsttekilerle kuşatılmış apartman katlarından soğutacak kadar güvenliydi. Salona çıktığımızda tüp gaz sobasını yaktı hemen.

— Şimdi ısınır, dedi. İsterseniz paltonuzla oturun biraz.

Koltuğa iliştim.

— İçki?

— Hayır, dedim.

— Hemen bir çay koyayım. Sıcak sıcak iyi gider.

Yüzüme baktı. Ses çıkarmadan gülümsememi olur anlamına aldı; merdivenlere yöneliyordu ki, döndü, masanın çekmecesinden ince bir deste kâğıt çıkarıp uzattı,

— Siz de şunlara bir bakın isterseniz, dedi, ben çayı hazırlarken.

Baktım, yirmi üç sayfaydı kâğıtlar. Daha göz atarken sıkıntı bastı. Son sözünü söylememiş bir yazıyı, hele bir roman taslağının girişini mi okuyacaktım şimdi? Okumaya can atıyor da olsam, böyle iğreti zamanda, iğreti yerde, sıkboğaz edilir gibi hiçbir şey okuyamam ki. Kâğıtları ortadaki masaya bırakıp salona göz atmaya başladım. Duvarlardaki raflar düzenliydi; kitaplarla doluydu. Kitaplığın bir köşesinde, dizi dizi kasetleri ve CD'leriyle müzik seti vardı;

yanında sanki hiç kullanılmıyormuş gibi görünen tozlu, küçük bir televizyon. Bir balkona açılan camlı kapının iki yanındaki, perdeleri, tülü yana çekilmiş yüksek pencerelerden, ağırca uçuşan karlarda ışıkların titreşimle elendiği karanlığın ardında deniz görünüyordu. Salon ısınmıştı. Paltomu çıkarıp koltuğun kıyısına koydum; raflardaki kitaplara bakmaya başladım. Çoğu Almanca'ydı; arada Fransızca'lar da vardı. Türkçe, tarihle, Osmanlı tarihiyle ilgili bir-ikisinin dışında, daha çok romanlar, öyküler, anı, gezi kitapları, başka çeşitli türden kitaplar sıra sıraydılar. Almanca tıp kitapları vardı. Birkaçı Fransızca romanlar; Balzac, Stendhal, Tolstoy, Dickens, Romain Rolland, Steinbeck, Hemingway, Marquez; tanıdığım, tanımadığım bir sürü ad. Gorki, Çehov öyküleri. Marks, Engels, Lenin'in Almanca yapıtları; Das Kapital, Anti Dühring, Emperyalizme... Çoğu duymadığım, bilmediğim, Marksizmle ilgili kimi kitaplar. Geniş bir göze sığdırılmış küçük bir müzik setinin alt, üst raflarında CD'ler, müzik kasetleri sıralanmıştı. Elinde dolu tepsiyle salona girince beni kitaplığın önünde bulduğuna pek de sevinmiş görünmedi Doktor. Yardım için uzanmamı da, tepsiyi koymak için eğildiği orta masadaki kağıtları, bir bakışıyla göstererek,

— Şunları çeker misiniz? diye karşıladı.

Tepsideki peksimet, kurabiye tabaklarını masaya dizerken,

— Evde bir şeyler varmış, dedi. Biraz bayat gibi yalnız. Müzik yapalım mı?

Müzik setinin rafına yaklaşıp bakınırken,

— Nasıl bir şey istersiniz? dedi. Klasik Batı, klasik, alaturka, türküler?

— Siz nasıl isterseniz, dedim.

— Ben hepsini severim de, türkülere tutkunumdur.

Koydu bir kaseti, çay bardağını alıp sessizce oturdu karşı koltuğa. Bağlama benzeri telli bir çalgıdan sonra insanın

içini ürperten çığlık benzeri bir kadın sesiyle anlamadığım bir dilde başlamıştı türkü. Soluk mavi gözlerini bana dikmişti Doktor; sinsi bir gülümsemeyle bakıyordu sanki. Soyunup sırtına geçirdiği, kalın, lacivert yün balıkçı kazağı, geçmişlerde kalmış sağlıklı, yakışıklı bir gençliği sevecen bir tanıklıkla çağrıştırıyor, şakaklarından boğazına doğru ya-

yılmış yaşlılık benleri bile olduğundan genç görünmesini engellemiyordu. Tepeye doğru açılmış geniş alnı, seyrelmiş kırçıl saçları, ince dudakları, biraz çarpık da olsa biçimli, sivrice burnu, beklenmedik anda gülümsemesiyle sertliğini yitiriveren yüzüyle yaşını unutuverdiğiniz bu adamla neyi konuşacaktık bakalım?

— Nece bu türkü?

— Ermenice.

Gözlerini kımıltısızca üstüme dikmişti.

— Sevmediniz, dedi.

— Yo, sevdim de, ne dediğini anlamadım. Hani birden.

— Acıların türküsü bu, dedi. Kesilen beş yüz bin Ermeni'nin ağıdı. Türkiye'de yasak bu kaset.

Dik bakışı, söyleyiş biçimi kışkırtma izlenimi veriyordu. Salona ağıdın acılı ağırlığı çökmeye başlamıştı. Konuşmayı değiştirmek geldi içimden.

— Bir kopya verir misiniz, sonra okuyayım bunları? dedim.

Gösterdiğim kâğıtlara baktı, gözlerini gene o sinsi alayla çevirdi bana,

— Vermem! dedi.

Bozulduğumu belli etmemek için gülmeye vurdum.

— Siz verir miydiniz?

— Ben de vermezdim, dedim, şaka yollu.

Gülerek bakıyordum; roman yazacağım diye tutturmuş bu adam ne anlatacaktı bakalım?

II

Evime gece yarısı konuk getirdiğim bu yazara dikmiştim gözlerimi ben de. Ermeni türküsüne pek öyle ilgi göstermemiş olması yadırgatıcıydı biraz. Tanıdığım ötekilerden ayrı düşünmüştüm bu adamı. Yanıldık mı? Göreceğiz! Şaşırmış gibiyken biraz beceriksizce gülmeye vurması, sonra birden, "Ben de vermezdim," deyivermesi de tepkiydi belli ki. Götürüp evinde okumayı önermekle -gerçekten okuyacak idiyse- alçakgönüllülük göstermiş bir yazara benim "vermem" yanıtım saygısızlıktı belki. Benim derdim başkaydı. Karaladığım yirmi sayfayı gözden geçiriverdiği andaki tepkisini, algıladıklarını şurada hemen duymak, tasarladığım konuşmamızın anahtarı olur diye düşünmüş, tiyatroda karşılaştığımızdan beri, hangi söze, nereden gireceğim derken bu yol iyi gelmişti. Okusaydı konuşulacak bir sürü şey çıkacaktı ortaya.

— Alt yanı bir karalama bunlar, dedim. Şöyle bir göz atma-

nızı istemiştim, o kadar. Öyle eve götürüp okumanıza değer yanı yok, biliyorum. Yüzüm tutmadığı için vermiyorum. Sizinki, çalarım diye korktuğunuzdan belki!

— Çalsanız ne işinize yarar Doktor? dedi gülerek Siz Seher'le Turgut'un peşindesiniz; ben o konuda bir şey yazmıyorum ki!

— Yok, dedim, Seher'inde, Turgut'unda değilim artık ben de. İlle de onları bulmak gerekmiyor sonrasını, bugünleri anlatmak için. Başka şeyler var.

Sessizce baktı bir süre,

— Var kuşkusuz dedi; her yeni dönemde olacak başka şeyler de, neler sözgelimi?

Söze iyi girmiştik. Esme'den aldıklarımı çoğaltarak satıyordum! Bu nasıl verecekti sınavı? Tedirgin bir dişinin yüzüme çarptıklarına ne tepki gösterecekti bakalım?

— Kadın hakları sorunu var başta. Çocuk hakları, çevre sorunları, hayvan hakları...

Açık vermemeye çalışarak karşılıklı bakıştık bir süre. Sürdürerek ekledim yavaşça,

— Bin yıllardır erkeğin altına yatmaktan bıktı kadınlar!

— Üste otururlarsa sorunlar daha mı kolay çözülecek diyorsunuz?

Güldüm,

— Ben demiyorum, dedim. Öyle diyenler var.

Dedim ya, duyumsadım ki, içimden diyordum! Ne vardı bunda; kızın savunduklarında doğru bir yan yok muydu yani?

— Onların romanını yazmayı düşünüyorsunuz siz de!

— Bakın Vedat Bey, dedim. Ben daha neyin romanını yazacağımı bilemiyorum. Açık söyleyeyim; süngüsü düşük gibiyim şimdilerde. Seher'le Turgut ne oldular diye sağa sola bakınıyorum, neredeler? Siz gördünüz mü? Siz de görmediniz! Niye biliyor musunuz?

Gözlerimiz birbirine dikili bakıp kaldık bir süre.

— Niye biliyor musunuz? diye yineledim altını çizer gibi.

— O sizin bugün görmedim dediklerinizi, en büyük yiğitlikleri gösterip dayanılmaz acıları göze alanlardan kimilerini görmedim değil ben, gördüm sonra.

Kısa bir süre daha bakıştık.

— Leş gibi kokmaya başlamışlardı. Çürüyorlardı çünkü!

Belli etmemeye çalıştığı bir irkintiyle gözleri kıvılcımlanır gibi oldu adamın. Bir şeyler diyecek sandım, suskun bakıyordu.

— Saklamanın bir yararı yok Vedat Bey, dedim. Siz de biliyorsunuz benim kadar bu çürüyüp kokuşmayı!

Sinirli bir gülüşle doğruldu,

— Herkesin bildiği kendine Doktor, dedi. Kimlerin sözünü ettiğinizi bilemem ama, dünyayı kuşatan yalancı parıltılar içindeki bu karanlık gidişin nice kutsal, onurlu yolları kirlettiğini, sizin gibi ben de bilirim. Acıları göze almak ilk adımı gerçek insan olmanın. Yol onunla bitmiyor ki! Birileri sizi düş kırıklığına uğratmışsa bu onları bağlar. Kafası çerden çöptense bitiktir işi. Gene biliyorsunuzdur ki, daha güçlü başkaları da var!

Dedikleri doğruydu da, beni kandıramayacak yuvarlak doğrulardı bunlar. Neredeydiler o hiç çürümeyen güçlü başkaları?

— Ameliyatta ölüme direnip kurtulan bir sürü insan gördüm!

İlgiyle bakışını uzatmadan ekledim yavaşça,

— Bir süre sonra ölüyorlar gene!

Anlamamış gibi duraladı bir, gülümsedi sonra,

— Ölmeyecekler miydi? dedi. Bu benzetme olmadı Doktor. Ölüm yazgı! Çürümek insanın karşı koyabileceği bir bozulma!

Ne diyebilirdim ki? Bu düzen çürümeyi de yazgı yapıyor mu diyecektim? O çürümeye karşı koyanlardan biri de ben değil miydim? Bir tek ben miydim bozulmadan kalan?

— Gizli çalışan örgütler bugün de var ülkede. Bana sorarsanız gerekli değil. Kürtler dışında diyeyim!...

— Demokrasi var yani!

— O sözcüğe de inanmıyorum. Hangi gün, nerede görülmüş ki, onun gerçek olanı? Demokrasiyi beklemek sersemlik. Hele bizde. Bu ülkede belayı göze alır da bir şeyler yaparsan, eline biraz demokrasi geçirmiş olursun!

— Belayı göze alan, gizlilikte daha özgür sayıyorsa kendini?

— Gene de asıl bela, belayı göze alamayanlar! Korktum da demiyor kimse; yeni öğreti kılıfıyla dikiliveriyorlar karşınıza!

Duralayıp başını salladı ağır ağır, doğrusun gibisine,

— Düzen öylesine kağşamış ki Doktor, dedi, neresine dokunsan dökülüyor. Yine de ayakta! Niye? Korkutup yıldırmanın yanı sıra bin türlü şaşırtmacayla, saptırmayla ortalık öyle karışıyor ki çık bakalım nasıl çıkacaksan içinden! Bir sürü oyun dönüyor ortada; hepsi de kemiriyor düzeni; ama yaşatıyor da. Bir genç kız vardı yakınlarımızda, ateşli komünist militan. İçeri alıp bir dayaktan geçirdiler. Kötü ürkmüştü. Kadınlığına çekildi! Düzene karşı çıkmanın, ilerici olduğuna inandığı başka yolunu buldu; babasız çocuk doğurdu! Ateşli feminist militan şimdi. Düzenin sorumlularının da bir yakınması yok ondan! Cinsler arası kavga kızıştı mı sınıflar arası kavga savsaklanıyor, bir şeyler yitiriyor çünkü. Ona sorarsanız tam tersi. Kızımız da mutlu; ilerici bir kavganın içinde olmanın doyumunu yaşıyor! Altı bin yıllık, Babil artığı erkek egemen aile toplumuna karşı savaş veriyor, kolay mı! Devrimciliğine de toz kondurmuyor! Demokrasisi de yetiyor kendine!

Şaşaladım. Esme'yi anlatmıyor muydu bir anlamda? Şaşılacak nesi var; önceleri hiç görmedin böylelerini sanki! Batı'da Esmeler çok! Batı'da olup da bizde eksik kalan neyimiz var ki? Ülkeye boşuna mı döndüm yoksa? Gülümsememdeki acılık gözünden kaçmamıştı.

— Siz TKP'de yıllarca Türkiye dışında çalıştınız Doktor, dedi. Çok şeye katıldınız, tanık oldunuz. Ama bağışlayın, sizin dışarılardaki alanınız ülkenin dışarıya vuran gölgesiydi! Kırk yıl Türkiye'ye uğramamış biri vardı başınızda da.

Sözü nereye getirecek diye bakıyordum. Göstereceğim tepkiyi bekler gibi duralayıp aldı gene,

— Biliyorsunuz, ne de olsa tuzu kuru Batı'nın. Onların beğenmeyip kapı önüne bıraktıklarının düzeyinde bile değiliz daha. Çıkmaz sokakta batağa saplanmış bir ekonomiyle eli kolu bağlanmış Türkiye'nin; kıvranıp duruyor. Acıları da emekçi halklar çekiyor. Dünyanın herhangi bir yerinde çürük çarık bir şey çıktı mı çok geçmez buradadır. Kitaptır, sinemadır, oyundur, müziktir, resimdir, spordur; bir biçimde girer. Globalizm çağındayız! Sağlıklı bir yol yöntem, bir düşün akımını sok bakalım Türkiye'ye nasıl sokacaksın! Salt kara devlet yasağından da değil! Onun görevi burada yaratılacak işine gelmeyen değerleri yok etmeye, elinden geldiğince önünü tıkamaya çalışmaktır; dışarıdan geleni pek dişi kesmez! Hiç düşündünüz mü, neden bu?

Bilgiççe sorgular gibi konuşması canımı sıkmaya başlamıştı. Güldüm,

— Yardımcı olursanız düşünürüm, dedim.

Toparlandı; düzeltmek ister gibi,

— Alçakgönüllüğe gerek yok, dedi. Gereğinde uyarmak, yardımcı olmak, düşündüklerimizi bölüşüp paylaşmak hepimiz için zorunlu. Gençlerin sokaklarda vurulduğu kanlı kıyım günlerini yaşayarak geldik bugünlere. Siz dışarılardaydınız, biz ülkede. Devletin izni, giderek kışkırtması olmasaydı o çocuklar öyle sokaklara dökülür müydü?

Başımı salladım sessizce. Evet biz de böyle düşünmüştük.

— Önlemeye çalıştık, başarabildik mi? Önleyemezdik, yalnız bizim kara devlet becerisi de değildi çünkü. Dışarılarda, çeşitli ülkelerde tezgâhlanan bu oyunlar, gençler için en tatlı serüven çekiciliğinde bize Batı'dan aktarılıyordu. Yabancı polis örgütleri de asıl güçlerini önce buradan alıyorlar. Kadınlar diyordunuz. Evli misiniz Doktor? Çocuklarınız...

Söz nereden gelmişti buraya şimdi?

— Bağışlayın, dedim; geçmişimle ilgili hiçbir konuyu konuşmak istemiyorum.

Biraz şaşırmış gibi bakıp kaldı bir süre. Gülümseyecek gibi oldu, ciddileşti.

— Ortaya çıkarsa ne yapacaksınız?

— O zaman düşünürüm.

Gülümsedi gene,

— Belleğinizi çiğnemeyin Doktor, dedi. Roman yazacaksınız!

Roman yazmamla ne ilişkisi vardı geçmişimin?

— Siz kendi romanınızın peşindesiniz galiba, dedim. Çalışmanızda kullanabileceğiniz bir öğe, bir gereç gibi bakmayın bana lütfen! Geçmişimle ilgili hiçbir şey söylemeyeceğim! Gördüğünüz gibi biriyim. Uyduruk öykülere de kalkışmayın! Becerebilirseniz böyle yazın yazacaksanız!

Güldü,

— Alınganlığın gereği yok Doktor, dedi. Ben yazmayacağım. Kalın çizgilerle bölünmüş savaş dünyasıydı benim anlattığım. Yararlılarla zararlıların sarmaş dolaş, iç içe olduğu çok karmaşık bir dokuda yaşanıyor bugün. Renkler çizgiler arapsaçı. Seni seviyorum deyip birbirlerini öldürüyor insanlar! Deneyin bakalım, geçmişinizi unutarak becerebilecek misiniz?

Bu yukarıdan sözler iyice canımı sıkmaya başlamıştı.

— Deneyeceğim. Hem de sizin biçeminizle deneyeceğim, dedim biraz takılır, biraz da övgüyle efelenir gibi.

Yavaşça ekledim,

— İnsanlar hangi gün başka türlü oldu ki?

— Buyurun yapın, dedi alaya kaçan bir gülümsemeyle. Bütün insanlar çürüyorsa siz tek başınıza ne yapacaksınız bakalım!

Duymamış gibi yaptım bu taşı da; yanıtlamak gelmemişti içimden. Bir tür gözdağıyla yokuşa sürüyordu sanki işimi. Ondan sonraki konuşmamız daha da tatsız geçti. Günlük siyasal konulardaydı ağırlık. Gerilim bitmişti. Kimi sol kişilerin ağızla-

rından düşürmedikleri şeylerdi artık onun söyleyip benim de ses çıkarmadan ağırca baş salladıklarım. Bir ara dışarılardaki çalışmamızın yanlışlarına değindi; benim sessiz kaldığımı görünce üstelemedi. Kürtlere, PKK'ye değineyim, dedim, vazgeçtim. On ikiyi çoktan geçmişti ayrıldığında. Bir ara gene Londra'ya gidecekmiş. Telefonlarını bıraktı. Gerekli gördüğüm anda arayabilirdim kendisini. Uykum yoktu. Masa üstündeki yazılarımı alıp ne yaptığımı bilmeden karıştırdım şöyle bir. İyi ki okumadı, diye düşündüm. Ne vardı ki bunlarda? Yırtacak oldum, kıyamadım; uzanıp çekmeceye attım. Kasetteki Ermeni türküleri bitmişti. Çoğu uykusuz gecelerimde yaptığım gibi Bach koyup kanepeye uzandım. Haftalar önce sövüp sayarak gece yarısı sokakta bıraktığım Esme'ye takılmıştı gene kafam. Taksiye bindiğimde sonunda ele geçirdiğim acı bir doyumla sallanıyor gibiydim o gece. Eve gelip yatağıma, tıpkı böyle uzandığımda ağır ağır kendime gelip ne kadar hayvansı davrandığımı düşünmeye başlamıştım. Gene de doğru buluyordum yaptığımı! İçkiden filan da değildi, o itmişti beni bu çukura. Bilmeden de olsa birileriyle birlikte itmişti; yalnız değildi! Canı cehennemeydi kaltağın! Şimdi öyle düşünmüyorum; hem kendime kızıyorum bu yüzden, hem ona! Yazdıklarım da böylece bir işe yaramıyor sanki! Aldırmaz görünmeme karşın, o dangıl dungul direnimiyle bayağı etkiledi bu kız beni. Düşündüklerimdeki doğruluğun söz götürür olmasından değil, onları sergilemedeki beceriksizliğimdendi belki de yenilgim! Kötülere yenilmek yazgımız değildi ki; Vedat Bey'den duymama gerek yoktu; bunu ben de biliyordum. Bir kez daha duymak iyiydi gene de! Kızın o gülerken bile duyarsızmış gibi soğuk bakışına söylediklerimden hiçbir şey çarpmadı sanki. O görünümüyle her geçen gün daha da koyulaşan sinir bozucu resim haftalardır kımıldamadan yerli yerinde dikilip duruyor! Avukat Mustafa'yla da oturup konuşamadık o günden bu yana. Yörelerdeki duruşmalar nedeniyle İstanbul'da pek kalamadığından mıydı, olayı duymasından kaynaklanan so-

ğukluk muydu, kestiremedim. Nazan'ın kardeşi, sivilceli, çirkin kız Türkan'la arkadaşı bir delikanlı gelip iki gün boyunca hemen de pek konuşmadan kitapları raflara dizip gittiler. Para da almadılar. O günler aşağıda odamda, kulağım kapının, telefonun zilinde, kitap, dergi, gazete karıştırarak yatıp durdum. İçkiyi de çekmiyordu içim. Beklentideydim sanki. Neyi beklediğimi de kesinlikle dile getirmiyordum, bilmiyorum havalarında. Bilinmez mi? Bir sabah uykudan zille fırlayarak inip de kapıda yoğurtçu kadını görünce kötü bozuldum; uğrama dememiş miydim buna ben? Yiyeceğimden değil, kıramadım, bir çanak o yağlı yoğurttan aldım gene de. Kabalık yakışmıyor bu yaşta. Açıp özür mü dilemeliydim Esme'den? Başkalarının kurbanı oldun sen diyerek! Nasıl karşılardı? Telefonu yüzüme kapatırsaydı bir de! Sokakta bir kedi gördü mü bir titreşim oluyordu sanki içinde. O geceyi, Esme'nin, lokanta kapısında bulup sevdiği kedi yavrusunu anımsıyordu hemen! Atmaya çalışıyordu kafasından; bu kadarı da tatsızdı artık. Gidişine bırakmaktı en iyisi. Yazıya oturup ara vermeden bir şeyler karalamam o günler oldu. Ne denli yadsısam, değerli, değersiz, yazdıklarımın üstüne geçmiş olayların gölgesi düşüyor. O kızla tutuştuğum kavga da içinde. Kötüsü, ağır basıyor o kavga; kurtaramadım daha. Yaşamı boyu bin tür çatışmadan geçmiş birinin şımarık bir kızla arasındaki zırıltıya böylesine takması hiç de iyi belirti değil! Aşacağım. Kırıntı duyguların çöplüğünde eşelenmeyi üstün edebiyat yaratıcılığı sananlara mı katılacağız? Sırası gelirse özür dileyip kızın gönlünü alırım bir, biter gider. Örgütümüz dağıldı. Globalizme inanan kimileri yeni yol bulup tutturarak çekip gitti diye durmadı ki toplumsal kavga; gizli, açık dünyada, Türkiye'de bugün de sürüp gidiyor. Söylemene gerek yok Vedat Bey, biliyorum, başkaları da var! Ben de yolumdayım. Ne yapalım ki, yalnız sonradan bozulanlar değil, bozuk üremiş Esme'ler de var. Toplumun şaşkın küskünleri onlar da. Diyelim o şaşkınlıkla bize de saldırıyorlar. Açık, dürüstçe saldırıyor onlar hiç değilse; se-

ninkiler gibi en aşağılık çıkarları için... Eskilerin cüzzamlısı onlar, bırak onları! Yeni yolunu çizerken tek tek düşündün hepsini, bitti; anımsamana gerek yok artık. Yatıp uyumalı öyleyse.

Düşünde görmüş gibi uyanıp dikeldi yatakta ertesi sabah; Fikret Ağbi'ye niye gitmiyordu? Ülkeyi konuşacaksan esin kaynağıydı; gördüğünden beri de aklındaydı adam. Mustafa'ya telefon açtı. Rami'de, ağabeyinin genç yaşta ölümüyle kızı gibi büyüttüğü yeğeni Nazire Hanım'da kalıyormuş Fikret Ağbi. Kendi kızına, damadına kafası biraz bozuldu mu oraya gidermiş. Bir saat kadar sonra arayıp akşam dört gibi beklediklerini bildirdi Mustafa. Adresi de verdi. Alandan sağdaki sokağa sapınca köşede, bahçe içinde, iki katlı... Kentin damlarına ak bir örtü çekmişti geceki kar. Yollar çamurluydu. Şişman, iri yapılı, yaşlıca bir kadın açtı kapıyı. Nazire Hanım olmalıydı bu çatık kaşlı kadın; oydu. Ayakkabılarını çıkarıp pabuçlukta dizili terliklerden birini ayağına geçirmesini sessizce bekledi Doktor'un; elini sıkıp paltosunu alarak duvardaki askıya taktıktan sonra yandaki odaya buyur etti. Oda sıcaktı, borulu bir gaz sobası yanıyordu. Bir tekir kedi uyuyordu köşedeki minderin üstünde. Başını kaldırıp şöyle bir baktı içeri girenlere, gözlerini tembelce kapatıp uykusuna döndü. Beğenmedi bizi! Esme'yi mi bekliyordun! Pencere önündeki minderli, yastıklı sedirde oturan Fikret Ağbi kalkmaya davranmıştı; bırakmadı Doktor, hemen yürüyüp tuttu elini. Dostça el sıkıştılar. O gülümseyen gözlerinin derinlerinden geliyormuş gibi tatlı, ince sesiyle,

— Hoş geldiniz Doktor Bey, dedi. Çok sevindim. Çocuklara sordum geçende; iyiymişsiniz, çalışıyormuşsunuz, dediler. Nasıl gidiyor?

Nasıl mı gidiyor? Ne, nasıl gidiyor? Romanı mı soruyor bu? Çocuklar dediği...

— Sağlık sorunum yok, dedi. Şimdilik iyi götürüyoruz. Sizin de iyi olduğunuzu söylüyorlardı, sağ olsunlar. Çok iyi yapmışlar ameliyatınızı.

Mustafa'ya sormuştu bir kez. Bunun "çocuklar" demesi de odur. Fikret Ağbi aldı gene,

— Evet, dedi. Sağlık sorunum yok da, yalnız çok geçimsiz oldum Doktor Bey. Daha doğrusu, öyle diyorlar!

Ne denirdi şimdi buna? Gülümser bir duralamayla sürdürdü Fikret Ağbi,

— Sağa sola çatıyormuşum. Böyle bir dünyada çok yaşamak iyi değil. En yakınlarınızla bile uyumsuzluğa dayanmak güç. Hele benim gibi, çenesi de durmuyorsa!

Gözlerindeki gülümserlikle sözlerindeki acılığın uyuşamaması, geçimsizlik savını alaylı bir oyuna çeviriyordu sanki. Hiç de öyle bir izlenim almamıştı ilk geceki buluşmalarında. Çevre tapıyor gibiydi. Sorun evinin içinde belki. Olabilir.

— Kaç doğumluydunuz?

Bir süre sessiz baktı Fikret Ağbi. Hoşlanmıyor böyle sorulardan belli ki, bir kaçamak yol bulacak şimdi.

— Bin üç yüz yirmi yedi, dedi alçaktan, giz verir gibi.

Biraz şaşırdı Doktor. Kendi eski doğum tarihini geçirdi kafasından; 'üç yüz otuz sekiz', 'bin dokuz yüz yirmi iki' olduğuna göre, 'bin dokuz yüz on bir' doğumlu bu da. Seksen dokuz demek. Epeyi ilerde bizden!

— Doksan bile olmamışsınız daha, dedi. Yaşı bırakın! Dediğiniz gibi, onurlu biri, geçimsiz değil de, geçimli mi olur böyle bir dünyada? Başkaları baksın sizinle iyi geçinmeye!

Bir-iki yuvarlak söz daha edecekti ki, bu yakınmaları kanıksamış gibi sessizce dinlediği sandalyesinden kalkıp çay, kahve sordu Nazire Hanım. Çay olsundu. Nazire Hanım çıkınca,

— Birazdan Muhittin de gelecek, dedi Fikret Ağbi. Sabah telefon etmiş o da.

Kimdi Muhittin, çıkaramamıştı birden. Cin gibi bakan yaşlı adam ekledi,

— Dünyayı gezer, dedi. O gece biz ayrılmışız, o gelmiş. Üsküdar'daki evinde topladılar hani.

Anımsamıştı Doktor. O gece de sözü edilen ev sahibi demek. Sevinmişti de. Merak ediyordu o oğlanı. Ediyordu da, canı da sıkılmıştı biraz. Baş başa kalmayı yeğlerdi şu adamla; çok şey vardı konuşacak.

— Ben sizinle eski günlerden açalım diyordum. Sıkılmasın da...

— Muhittin mi? Gider sıkılırsa! Sık sık gelir, sağ olsun. Eski günleri dinlemeye bayılır o da. Tatlı masallar onlar için.

— Siz komünist partisinde hangi yıllar bulundunuz, eskilerde?

Soruyla duralar gibi oldu Fikret Ağbi. Gözlerini Doktor'a dikti,

— Ne eskisinde, ne yenisinde, hiç bulunmadım Komünist Partisi'nde ben, dedi.

Şaşırmış gibiydi Doktor. Yoksa... Ne yoksası? Gizlemeye kalkışacak değil ya adam. Demek girmemiş partiye. Peki, girmemiş de...

— Girmek ne demek, baş belamız sayıyorduk öyle bir partiyi biz!

Şaşkınlığı daha da artmıştı Doktor'un. Yaptığı etkiyi görmenin mutluluğuyla, bir ara saklanmış alaylı gülücük gözlerine gelip oturmuştu yine Fikret Ağbi'nin.

— Benim büyük eniştemin, halamın koçasının, deniz lisesinden haylazlığı yüzünden kovulmuş bir kardeşi vardı Doktor Bey; Rüknettin Ağbi. '30'da kurulan Merkez Bankası'na memur girdi Ankara'da. Her şeyi ondan duyup öğrendik biz ilk günler. Çocuk sayılacak gençlik günlerimde, çok sofu dinciydim babaannemin etkisiyle. Cami cami dolanırdık ramazanlarda sevap kazanalım diye. Lise sonda tanıdım bu Rüknettin Ağbi'yi. Kadro'cuydu. Kadro'cular, başta Şevket Süreyya, peygamberiydi onun. Tanışıklığı da vardı sanıyorum. İsmail Husrev'le bir de. Kısa süre sonra ben de o yolda buldum kendimi. Komünistleri yabancı sayıyorduk! Sınıf kavgasını sokmayacaktık Türkiye'ye.

Gazi Paşa başımızdaydı; -Atatürk sonra oldu, Gazi Paşa'ydı o zaman- dünyada benzeri olmayan sınıfsız, yeni bir toplum kurmuştuk! Onuncu Yıl Marşı'nı söyleyip, "İmtiyazsız, sınıfsız kaynaşmış bir kitleyiz," diye yeri göğü inletiyoruz! Dünyada örneği nasıl olurdu böyle bir şeyin; Türk'ün benzeri mi vardı ki dünyada? Bir Türk cihana bedeldi! Epeyi sonraları, benim gözümü bir mühendis açtı asıl; Süreyya Bey. Çavuş çıkarmışlardı Yedeksubay'da. Komünistlere o da soğuktu. Sosyalistim diyordu. Bizim o ayrımı da bildiğimiz yok o zaman? "Sınıfsız olmaz," dedi bana bir gün! "Adını yasakladın diye sınıf kalkmaz ortadan. Nemli zadeyle işçi Mehmet aynı sınıftan mı? Kandırıyorlar. Bir Türk de bir Türk'tür. Cihana bedel, medel, palavra bunlar!" Allak bullak etti sinirlerimi! O günkü kafamla polise bildirsem mi diye bile düşündüm. Nasıl dayanılır herifin yediği naneye? Belli vatan hayını!...

Alaylı gülüşü yüzüne iyice yayıldı Fikret Ağbi'nin,

— Benim annem Arnavut aslında. Babam Kafkas göçmeni, Gürcü. Ama Türklüğüme söz edildi mi, bitti; tel kopuyor bende!

Yeterince şaşırtıcı olduğuna inanmış gibi duralamıştı ki, elinde çay tepsisiyle odaya giren Nazire Hanım'a şöyle bir göz atıp,

— '50'lere kadar sürdü bendeki bu kafa Doktor Bey, diye aldı gene. '50'de Türk-iş kuruldu. Kıyısından köşesinden içindeyiz biz de. Açıkça siyasete pek girmiyoruz, particilik yani siyaset dediğim, işçilerle uğraşıyoruz ya, Halk Partiliyiz. Uzatmayalım, 27 Mayıs'tan sonra sendikalar, işçi örgütlenmeleri gelişince, çoğuları gibi biz de uyandık. DİSK'in kuruluşunda bulunduk. Yaşam boyu öğrendiklerimiz bir işe yarar duruma ondan sonra geldi; bize tüm belletilenler elimizde kalmıştı çünkü! Türk ol, ne bok olursan ol, sınıf da vardı, soygun da! Çevremde dolanıp durdular ya, ben Komünist Partisi'ne girmedim. Girenleri de görünce, gizliliği gözüm yemedi açıkçası. Bir sorunumuz da olmadı onlarla. Halk Partisi'ndeki kaydım duruyordur belki de.

İşçilerle çalıştım. Ekmek kavgası dedik. Elimizden o geliyordu. Elimizden geleni de yaptık iyi kötü. Sevenlerimiz oldu, düşmanlarımız oldu. Dünya bu!

Alçakgönüllülükle karışık, alayına bir meydan okuma vardı özetleyiverdiği yaşamöyküsünde. Çaylarını yudumlamaya başlamışlardı. Fikret Ağbi, Doktor'un Aksaray'dan aldığı kestaneli pastayı övgüyle yemeye koyulmuştu ki, araba sesiyle yanındaki pencereye eğilip sokağa bir göz attı,

— Geldi, dedi. Muhittin, bizim deli torun!

Nazire Hanım kalkıp karşılamaya çıkınca minderdeki kedi de isteksizce kalkıp çıktı ardı sıra. Erkek kediye benziyordu. Esme'ye niye sormadın erkek kedilere de düşman mı diye? Görürsem sorarım. Fikret Ağbi sürdürüyordu,

— Bu oğlanın büyük babası Hidayet Ağbi, benden yaşlıydı o, beni kumara alıştırdı. Epeyi yıllar sürdü bu; güç kurtardım paçayı. Bizim Topçular'da babadan kalma kulübe de gitti elden yalnız! Küçük bir kahvesi vardı Cibali'de Hidayet Ağbi'nin; esrar mesrar da içerlerdi orada. Çok da iyi yürekliydi. Kış günü sırtındaki paltoyu çıkarıp karşısına çıkan çulsuza giydiren türden. Bazı yanları ona benzer bu oğlanın da ya, uyanıktır bu!

Gülüyordu. Kapı açılıp da Nazire Hanım'ın ardı sıra içeri giren uzunca boylu, saçları alnına dağılmış gibi karışık, sırıtık bakışlı Muhittin'i görünce yalancıktan serteldi Fikret Ağbi,

— Hani dün geliyordun? dedi.

Ses çıkarmadan yaklaşıp eğildi, iki yanağından şapır şupur öptü Fikret Ağbi'yi Muhittin,

— Olmadı Dedeciğim dedi. İş çıktı. Kesin de söylememiştim. Bir-iki aradım burayı, düşüremedim.

— Yalanın batsın! Herkesin telefonu düşüyor da, seninki mi düşmüyor?

Önünde olup biten, hiç beklemediği bu karşılaşma biçimiyle baskına uğramış gibi oldu Doktor. Büyük küçük herkesin "Fikret Ağbi"sine Muhittin'in "Dede" demesi de az şaşırtıcı de-

ğildi. Söylenenlere hiç aldırmadan tanıştırıldığı Doktor'a dönüp elini sıkarken,

— Doktor Ağbimizi tanımaktan çok mutlu oldum, dedi Muhittin aynı gülücüklü yüzle.

Sözü hemen aldı Fikret Ağbi, Muhittin'i göstererek,

— Çevrede dolanan partili komünistlerden biri de buydu işte, dedi. Bunun peşinden mi gideydim?

— Sana peşimizden git diyen kimdi ki, Dedeciğim? Önümüze geç dedik!

Yalancıktan bir sertelmeyle gözlerini Muhittin'e çevirdi Fikret Ağbi,

— Aptaldık biz çünkü! dedi. Önünüzden yürüyelim; siz de arkamızda oyununuzu oynayın gizli gizli!

Bir kahkaha attı Muhittin.

— Siyaset dediğin de bir tür kumar Dedeciğim! Bunu sen bizden iyi bilirsin! Elini gizli tutacaksın!

Gerçekten anasının gözü oğlan bu! Devrimci kavgayı da politik kumar diye alıyor! Oyunu kendisi için oynamış belli ki herif; sakladığı da yok, yadırgatmıyor da! Sinsice iğnelediği Fikret Ağbi sinirlenmiş gibi,

— Belli işte, dedi. Kumarbazın torunu kumarbaz olur!

Saygılı görünümde başını eğip,

— Evet Dedeciğim, diye karşılık verdi Muhittin.

— Hadi ordan! Kumarcı Hidayet'in torunusun sen! Dedeciğim Dedeciğim deyip durma bana!

— Başüstüne Dedeciğim.

Nazire Hanım çelik termostan çayları yenilerken gülüşüyorlardı. Fikret Ağbi'nin gizler gibi yaptığı sevecen yüzü de bir gevşemeyle çıkmıştı ortaya. Yenilip içilirken konuşma günlük olaylara kayıyordu ki, en son gittiği Küba'dan söz etmeye başladı Muhittin. Halkını çok sevmişti; tam ona göre bir ülkeydi Küba. Kuşkuları da vardı doğrusu; yoksulluğu bölüşerek mutluluğu aramanın sonu nereye varırdı? Kumarhaneleri, kerhaneleri,

batakhaneleri ünlüymüş eskilerde. Bir tek tütünleri, şekerleri vardı şimdi. Pazarlayacakları bu ürünler dışında her şeyin kökünü kazımıştı geçmişte tekeller. Doların saldırısına ne kadar direnebilirlerdi bugün? Bütün işler dolarla dönüyordu sokakta! Çocuklara bayılmıştı Küba'da özellikle! Ne büyük mutluluktu o ülkede çocuk olmak! Kadınlar özgürdü. Hem gerçekten özgürdü. Muhittin'in canlı, renkli, sırasında aşırı coşkulu anlatısına karşın, duyduğu ilgi azalmaya, giderek yok olmaya başlamıştı Doktor'un. Bu arada, çalan cep telefonunu kısa bir-iki sözcükle yanıtlayıp kimselere sıra bırakmayan konuşmalarına döndü Muhittin. Bugün Havana'da... Devrimle kurtulup mutluluğa erişmiş başka ülkeler üzerine geçmişte o kadar çok şey dinlemiş, kendisi de o kadar şey anlatmıştı ki, hangi döneminden olursa olsun, varsın en acısından olsun, geçmişi, bugünü, yarınıyla buralardan, salt şu ülkeden söz edilsin istiyordu artık. İyice iticiydi konuşmalar. Kalkmayı istedi, kalkamadı; ayıp olacaktı şimdi. Biraz diretince de günü unutmuştu kanıksamış gibi; kendini tutamıyor, bir yana kilitlemeye çalıştığı geçmişine kayıp gidiyordu istencini yitirerek. Bir günler coşkuyla yaşadığı tüm eski olaylar, şimdi kulağına çarpıp duran sözcüklerin çağrışımıyla yeni yorumlar, yeni çözümler beklentisi içinde dikiliveriyordu karşısına. Ne gereği vardı ki; tek tek elden geçirip yerli yerine oturtmuştu onları! Sosyalist Küba üstüne anlattıklarının belli ki kıyıcığında şu Muhittin. Gözlemlerini anlatıyor yarım yurum! Biz özlemlerimizle ateşin ortasındaydık; yüreğimizin tümüyle konuşuyorduk. Bugün de öyle konuşuyorsun. Bırak beni kandırmayı da kendine bak! Ben de kıyısındayım bugün; ateş nerede ki ortasına atayım kendimi? Evet, ateş neredeydi? Yeni hırsızlarla dönek devrimcilerin ortakça salıncaklar kurduğu baş döndürücü bir dünyada, kararmasına tanık olduğum eski ateşi kurtarayım derken, pislikleri unutmaya çalışmaktan başka ne yapmıştım ben? Burnu havalarda devrimci ağzını bozup bir zavallı kıza sövüp saydın utanmadan! O acının üstüne çıkmaya çalışıyorsun şimdi

de! O senin kuruntun! Ne acı çektim o şıllık kız için, ne de o acıdan kurtulmaya çalışıyorum. Bir sürü ayıp, çirkin sözcüğü utanıp sıkılmadan, hem de gözümün içine bakarak sıralayan o kız mı zavallı? Anımsadıkça yüzüm kızaracak neredeyse! Herkesi kendine sevgiyle saygıyla bağlayan, Fikret Ağbi dedikleri şu çelimsiz, yaşlı adamla geldiğinden beri çenesi durmayan dünya gezgini Muhittin çok daha önemli şimdi benim için! Sözün başında güzelce anlattı Muhittin; bilerek, bilmeyerek ayrı yollarda kumar oynamışlar! İkisinin de hiçbir alıp vereceği kalmamış o günleriyle! Kazandıkları, yitirdikleriyle yaşayıp gidiyorlar. Sen de öyle yapsana! Elimden gelir mi ki?..

— Çalışmayı düşünüyor musunuz Doktor Ağbi?

Uyanır gibi baktı Muhittin'e,

— Hayır, düşünmüyorum, dedi.

— Bizim doktor arkadaşlar var. Talimhane'de bir büyük yapı aldılar ortak, onartıyorlar...

Büyük bir tıp merkezi kuruyorlarmış. Onun da payı varmış kuruluşta. İster doktor, ister yönetici olarak Doktor Ağbi de...

— Sağ olun, dedi. Çalışacak gücüm kalmadı!

Gerçekten güçsüz duyumsamıştı kendini söylerken.

— Aslanlar gibi görünüyorsunuz Ağbiciğim.

Herkesin "Fikret Ağbi"sine "dede" diyen Muhittin'in kendisine "ağbi" demesini yadırgar gibi oldu. Sırıtık yüzüyle aslan deyişine de gülecekti,

— Bu, "aslansın", "kaplansın" sözcüklerine yazık etmeyin Muhittin Bey, dedi. Biz o yaşı çoktan aştık!

Kahkahasına da alışmıştı Muhittin'in. Söze Fikret Ağbi karıştı incecik sesiyle,

— Doktor Bey kitap yazıyor, dedi. Sizinen mi uğraşacak?

Söyleneni duymamış gibi pencereden dışarılara bakıyordu Muhittin. Kar serpelemeye başlamıştı gene.

— Ben izin isteyeceğim, dedi Doktor. Daha ne yapacağımız belli değil; kitap yazmak zor iş. Bakalım...

Doğruluyordu ki, Muhittin de toparlandı,

— Benim de kalkmam gerek Dedeciğim, dedi.

Doktora döndü,

— Sizi de bırakayım isterseniz gideceğiniz yere.

Çıktıklarında lapa lapaya dönmüştü kar. Bütün üstelemelerine karşın kalkıp konukları oda kapısına kadar yolcu eden Fikret Ağbi yaklaşmış, camdan bakıyordu. Muhittin'in arabasına binip evin önünden ayrılırlarken onlar da bakıp el salladılar. Ortalık kararıyordu. Yeniden kar tutmuş çamurlu sokaklarda koşturan akşam kalabalığı, sallanıp duran cam sileceğinin arkasında, bir yenilgiden kaçıyor gibiydiler. Karşılaştıklarından beri ilk kez suskun gördüğü Muhittin'e dönüp gülümsedi Doktor.

— Şu pis sokaklardan kurtuluş ne vakit; bu kez yolculuk ne yana?

— Hiçbir yana, dedi Muhittin.

Bir kışkırtmaya karşı koymak istermiş gibi ekledi hemen,

— İstanbul'la derdim yok benim.

Bir küçük sessizliğin ardından, beklenmedik ciddi bir yan bakışla,

— Benim derdim insanlarla Ağbi, insanlarla, dedi söyleşi kapısını aralar gibi.

Ses çıkarmadı Doktor. Konuşacak biri çıkmıştı işte; başı insanlarla dertte biri hem de! Başı dertte olmayan kim var ki insanlarla! Sessizliği Muhittin bozdu.

— Siz görmüş geçirmiş birisiniz Ağbi, biliyorum. Nice deneyimleriniz oldu! Biz de epeyi şey gördük.

Gözü yollarda, bir kısa sessizlikten sonra aldı gene,

— Şuna vardım ben, dedi; geçirdiğin deneyim bir boka yaramıyor! Yaşadığın her yeni olayın anahtarı kendi boynunda!

Bu bildik sözlerin ne anlama geldiğini, sezinlemişti ya, tam algılayamamıştı gene de Doktor. Özenli, edebi konuşuyor oğlan! Dedeciğim deyip durduğu Fikret Ağbi'yle paldır küldürmüş gibi konuşurken de gözünden kaçmamıştı bu. Her olayın anahta-

rı kendi boynunda! Doğal değil mi? Neresinden bulup alacağız olayın anahtarını, nasıl kullanacağız; onu kazandırır deneyimler. Yararlanmasını bilmişsek. Yok, bu adam, "Öyle bir belirginlik olmaz yaşamda; her olay başına buyruk geçer gider!" diyorsa... Anarşist mi yani? Sorsana, "Anarşist misin sen oğlum?" diye!

— Ne kitabı yazıyordunuz siz Ağbi?

Uyanır gibi oldu Doktor. Gülümsedi,

— Daha bir şey yazdığımız yok, dedi. Bir söz ettik, duymayan kalmadı! Roman yazacağız, bakalım!

Düğmenin çevrilmesiyle aydınlığa kavuşmuş gibi başını salladı Muhittin,

— Anımsadım, dedi. Suatlar konuşuyorlardı. Bir roman çıkmış, İnan mı, ne?

— *Güven.*

— Tamam, *Güven.* Ben çoktandır, roman moman okumuyorum. Okunacak bir şey de pek çıkıyor mu, bilmem?

Tam kavşağa gireceği sıra arabayı hızla sollayan bir taksiye kızgın bakıp bir şeyler homurdanırken Doktor'a döndü,

— Siz ne yana gidiyordunuz Ağbi?

— Sizin yolunuz nereden geçiyor?

— Siz söyleyin; benim yol her yerden geçer!

— Sağ olun, dedi Doktor. Beyoğlu'na çıkayım bir sinemaya filan diyordum.

— Tamam, dedi Muhittin, Taksim'e ben de.

Deminki gergince konuşmalardan sonra o gülücüklü yüzü gene yerine oturmuştu Muhittin'in.

— Hadi benimle gelin Ağbi, dedi. Verilmiş bir sözünüz yok, belli.

— Yok da; bilmem ki...

— Neyi bilecektiniz?

— Tedirginlik vermeyeyim!

— Enayiyim ben çünkü; tedirginlik verecek birini çağıracağım!

Bir kahkaha patlattı. Doktor da güldü.

— Nereye gidiyoruz?

— Onu ben de bilmiyorum! Hele bir Taksim'i bulalım!

Ses çıkarmadı Doktor. İyi mi olmuştu bu oğlana uyması? Daha kendisi bilmiyor gideceği yeri, beni çağırıyor! Sen de inandın! Saklasa da, sevinmişti takıldığına. Şu kısa günlerin erken basan akşam karanlığı, çoktandır sürüp giden can sıkıntısının iyice kabarıp taşma saati demekti. Konuşacak birileri olacak, kötü mü? Kız da çıkıverirdi bakarsın; bu çevrelerdendi o da. Al bir tatsız olay daha! Saldırıya kalkışsa bile başımı çevirir giderim tek sözcük etmeden. Ettin edeceğini; diyeceğin ne kaldı ki? Ya onun dedikleri? İyi ya, bitmiş gitmiş demek. Biz ne diyoruz? Cep telefonu çalıyordu Muhittin'in. Açıp konuşmaya başlayınca şaşırdı biraz Doktor; İtalyanca mı biliyordu bu? Bir-iki konuşmadan sonra kapatıp Doktor'a baktı sırıtarak,

— İspanyolca öğreniyorum, dedi. Karmelya, İspanyol.

— Küba'dan mı?

Önündeki belediye otobüsünü sollarken gülümsedi,

— Kaçmış Küba'dan. Ben Belçika'da tanıdım. Fidel'in, komünistlerin yeminli düşmanı.

— Senin?

Soruyu anlamıştı. Sinsi bir gülücük dolaştı gene kalınca dudaklarının kıyısında.

— Ben komünist değilim ki düşman olsun bana, dedi. Bir yılı geçti neredeyse; sevgilim sayılır artık!

Dürtüp duruyordu uzayan sessizlik. Niye takılmıştı bu oğlanın peşine? Herif dönekti! Kabadayı devrimci ağzıyla ne söylevler çekiyordu bir günler kim bilir? Bırak şu basmakalıp "dönek" sözcüğünü! O zaman çok inanıyordu sanki söylediklerine de! Dönmek mönmek değil; iyi söyledi Fikret Ağbi, kumar bunlarınki, daha çok kazandırana geçtiler!

— Karmelya öylesine sövüp sayıyordu ki, biraz da merakımdan gittim Küba'ya.

Yüzüne gene o sulu gülüş yayılırken ekledi Muhittin,

— Az kaldı yeniden komünist olacaktık!

Bir kahkaha atıp Doktor'a baktı. İsteksizce gülümsedi Doktor da. Korkma oğlum, senin gibi uyanıktan komünist olmaz! desem buna basar şimdi gene kahkahayı!

— Telefon Belçika'dan mıydı?

Bir an duralayıp yanıtladı Muhittin.

— Yoo, Karmelya burada iki haftadır. Popçuları getirdiler. Müzik, dans filan. The Marmara'da kalıyorlar.

— Dansöz mü?

— Eskidenmiş. Kübalı olur da oynamaz mı?

Doktor'a bir yan gülüş attıktan sonra ekledi,

— Uluslararası Sanat Organizasyon ortaklığında. Japonca da içinde altı dil bilir. Havana'da barı varmış Batista döneminde.

Son söz iyice itici geldi Doktora. O rezil Batista döneminin orospusuyla pezevenk karısıyla eski komünist oğlanın ilişkisinden ona neydi ya, oğlanın insanca duyarlığını yitirmiş, umursamaz anlatışına katlanmak da kolay değildi. Roman yazacağım diyorsan katlanmayıp da ne yapacaksın? Önce kendin tanımazsan bilmediklerini, sevmediklerini, neyi anlatacaksın da, kim dinleyecek seni? İyi, böyle avunup böyle savunacağız kendimizi demek! Bırak kasılmayı da, o ki takıldın herife, gecenin tadını çıkar!

— Şuna bakın Ağbi?

Toparlandı Doktor. Kıyısından girdikleri kentin tek tek gökdelenler firlamış uzak görüntüsündeydi Muhittin'nin gözleri.

— Viagra yutturmuşlar kente, dedi. Şu yapılara bakın! Nasıl da dikelmiş hepsi yırtık dondan çıkıvermiş gibi, sıra sıra... Koç'u, Sabancı'sı sırtüstü yatmışlar ülkeye, dimdik kaldırmışlar. Bayrağı diktiler! Depremden korkuyorlar şimdi de...

Ses çıkarmadı Doktor. Gülmedi de. Muhittin de susmuştu. Arabaların akıp gittiği tünele dalmışlardı ki bozdu sessizliği.

— Siz kullandınız mı Ağbi?

Niyeyse, irkilir gibi oldu Doktor. Ne var irkilecek? Esmiş, soruyor adam.

— Sen kullanıyor musun?

Bir kahkaha attı Muhittin.

— Ben saklamam Ağbi, dedi. Bir-iki kullandım. Biraz da meraktan! Beton gibi yapıyor namussuz!

— Ne var saklayacak, ilaç bu. Kırk yıl aranız var neredeyse! Benim pek işim düşmüyor artık o yollara.

Okmeydanı'na yaklaşırlarken lapa lapa karla yol sıkışınca arabayı araçlar arasından sıyırmanın derdinden başka her şeyi unutmuş görünüyordu Muhittin. Şişli'de yeniden başlayan tıkanmalarla dur kalk Taksim'e yaklaşıyorlardı ki,

— Diyelim bu gece düştü işiniz, kullanır mısınız? dedi.

Gene bir şaşalama geçirdi Doktor. Sözü buraya getirecekti demek oğlan, unutmamıştı!

— Ne olacak ki bu gece?

Gene gülmeye başladı Muhittin,

— Nereden bileyim Ağbi, dedi. Dünya bu; bakarsın bir şey olur!

— İvedi işlere gelemem, olunca düşünürüz, dedi.

Gülüşü kahkahaya döndü Muhittin'in.

— İyi Ağbi, dedi. Düşünün bakalım!

Gerçekten düşünmeye başladı Doktor. Zevzekliğinden mi konuşuyor bu herif böyle, yoksa bir şeyler mi döndürüyor? Ne döndürecek ki? Ne bileyim, bin bir türü var şeytanlığın! Oluruna bırakacaksın, dedik. Biraz da doktorluğundan gelen bir doğallığı onun da vardı bu konularda ya, oğlanın ilk kez karşılaştığı birinin cinsel yaşamını böylesine kolayından, yüzsüzlüğün sınırını zorlar gibi sorgulayabilmesine şaşmaya başlamıştı. Şaşmaya mı başladın? Kızın ilk oturuşta sikişten söz ettiğini unuttun mu yoksa! Doğal olmayana doğallıkla el atanlardan bu da. Zeki de. "Cinsel devrim!" yaptı ya kapitalist dünya, aptalı, zekisi açık açık içine düştü bu işin! Cinselliğinin kurcalanmasından tedirgin

olmuştu gene de. Viagra'nın Amerika'da gürültüyle çıktığı günler Almanya'da yeni bırakmıştı işini. Kendi kullanmamıştı ya, yayınları izliyordu. Olup bitenler yüzünden yaşama küskünlüğe kalkışmamış da olsa, uzak kalmış sayılırdı bu tür tatlardan. Yaşlılık döneminde bir ara, aşırı denecek biçimde üstüne düştüğü de olmuştu. Ne yararı var şimdi gene geçmişi kurcalamanın?

— Acıktınız mı Ağbi

— Yoo. Bir şeyler yedik ya, tıkadı beni. Akşamları pek yemiyorum artık aslında.

Karlara bulanmış Taksim alanında arabayı The Marmara'nın yan sokaktaki garaj girişine kıvırırken,

— Ben kurt gibi açım Ağbi, dedi Muhittin. Karmelya yukarda lokantada olacak. Bir şeyler yiyelim. Kızlar programlarını bitirince bize gideceğiz.

Garaja girerken duralayıp ekledi,

— Karmelye "payella" yapacak bu gece. Siz yediniz mi hiç payella?

— Ha, yedim, dedi Doktor. İspanyol lokantasında yaparlardı.

— Böylesini yememişinizdir. Bir payella yapıyor bu kadın!

— Özel bir kapta pişer o, değil mi?

— Var bende. İspanya'da aldım.

Arabayı garaja bırakıp asansörle lokantaya çıktıklarında, Muhittin, pencere önündeki bir masada içkisini yudumlayan gözü kapıda bir kadına doğru gülerek yürüdü; eğilip elini öptü. İspanyolca bir-iki şey konuştular. Doktoru tanıttıktan sonra dönüp Türkçe,

— Bu da Karım Ağbi, dedi.

Doktorun bakışından algılamış gibi,

— Şaşırmayın hemen, dedi. Karmelyayı kısaltıp "Karım" yaptım! O da bana "Muho" diyor. "Oha" der gibi! Benimki daha incelikli değil mi?

Bir kahkaha attı. Kadın da gülüyordu anlamış gibi. Oturdu-

lar. Doktor'un karşısındaydı Karmelya. Yanındaki Muhittin'e bir şeyler anlatıyordu İspanyolca. Kara gözleri, kırmızı meçli kara saçları, kırışıkları yanaklarının ardında gizlenmiş esmer yüzü, dolgunca gövdesiyle oldukça ilerlemiş yaşını güçlükle de olsa örtbas eden bir dişiliği vardı.

— İstediğiniz dilde konuşabilirisiniz Ağbi "Karmelya"yla. Almanca, İngilizce, Fransızca...

— Türkçe konuşmak isterim!

Muhittin gülerek çevirince kadın da güldü. Döndü Doktor'a, sevimli bir yabancı vurgulamayla,

— İyi akşamlar, dedi.

Gülüyorlardı.

— Yes I know, dedi Karmelya. I have to learn Turkish. I will.

— Birkaç ay sonra görürsünüz, dedi Muhittin; şakır şakır Türkçe konuşur. Bir şeyi aklına koydu mu tamam! Aman, ben İspanyolcamı ilerletmeden öğrenmesin!

Dikilmiş bakan garsona haşlanmış sebzeyle peynir dedi Doktor; onlar da bir şeyler söyledi. Çın çınla başlattıkları kırmızı şaraplarını yudumluyorlardı ki, boylu poslu iki erkek, gene uzun boylu, taş bebek gibi dört kız, altı kişi, masalardaki tüm başları kapıya çevirtecek biçimde yabancı bir dille cıvıldaşıp gülüşerek girdiler salona.

— Geldiler, dedi Muhittin.

Masadakileri hemen görüp onlara doğruldu gelenler. Muhittin'e baktı Doktor, yerinden kımıldamamıştı; Karmelya gibi o da küçük bir el sallayışıyla selamlamış, gülerek bakıyordu gelenlere. Kızlar yaklaşıp Karmelya'yla Muhittin'le İspanyolca bir şeyler konuştular ayaküstü aynı cıvıltılı sesle. Yakındaki boş masaya oturdular. Muhittin Doktor'a döndü, "bizimkiler" deyip açıkladı; Çırağan "Q Bar"daki programı kaldırmışlar bu gece. Tepebaşı'nda Anjelik'te çıkacaklarmış. On ikiye kalmadan burada olurlarmış.

— Doğru bize gideceğiz, dedi.

Doktor'un suskunluğundan çıkarmış gibi ekledi,

— Kaygılanmayın, yeteri kadar yatak odası var bizde! Biz otele döneceğiz. Siz isterseniz kalabilirsiniz; en iyi oda sizin! İsterseniz burada oda açtıralım size.

Şarap kadehini kaldırdı gülerek. Doktor da sessizce bir yudum aldı şarabından, gülümsedi,

— Sağ ol, dedi. Düşünmedim daha. İş ilişkiniz de var bunlarla?

— Bir parça!

Soru bekliyor gibiydi açıklamak için. Başıyla kızları gösterdi hemen Doktor,

— Ne yapar bunlar?

— Flamenko'dan tutun tüm Güney Amerika danslarının en iyilerini yaparlar. Nicole, bakın size bakıyor, gözüne kestirdi galiba, şarkılar da söyler, pop, folk, her türden. Tek Portekizli burada o. Babası Fransızmış.

Gerçekten de, masanın beri yanındaki kızıl saçları sarkancalı kadın, takılmış gibi Doktor'a bakıyordu. Genç görünse de elliyi aşmış olmalı. Yüzü kırışıksız, düzgün. Çektirmiştir. Çilli gibi. Göz göze geldiler, gülümsedi. Doktor da gülümseyip başıyla selamladı belli belirsiz. Bunun da gözleri zeytin yeşili o kız gibi. Ama bu sıcak bakıyor, buz parçası değil!

— Kurt her yaşta kurt!

Gözünden kaçmamıştı Muhittin'in demek. Ne ses çıkardı Doktor, ne de güldü bu takılmaya. Yalnız bana mı, yoksa herkese mi böyle bu oğlan? Her gördüğüne daha ilk gecesinden karı bulacak değil ya; sana kıyak yapıyor işte! Niye? Ortak çevrenizden, niye olacak? Bir de denk düştü belki; o da benim kiminde böyle gülen talihim! İyi, talihine uyup gül bakalım sen de bu gece! Yandaki masaya ilişmiş, isteksizce bir şeyler yiyen dansçılarla şakalaşmaya benzer bir-iki söz atımı dışında, Karmelya'nın ikide bir, "Muho, mi amor!" "Muho, mi korazon," diye Muhittin'e İspanyolca anlatmaya başladıkları Doktor'la konuşmala-

rını önleme oyununa dönüşmüştü sanki. Tek tük söylediği bir-iki sözün dışında, tabağına eğik başını ağırdan sallayarak sessizce dinleyen Muhittin'e bakarken, bu adam için yargıya varmanın güçlüğünü düşünmeye başlamıştı Doktor. Kesin yargıya varmak kim için kolay ki? Esrar partisi de yapar mı gece bunlar? Biraz sonra yan masadakiler, gelip oturuşlarındaki cıvıltıları yine yükselterek masalarından kalkıp kapıya yürüyorlardı ki, hemen de tam önünden geçen Nicole'le bir kez daha göz göze geldi Doktor. Evet, yemyeşil bakıyordu kadın; hem de sıcak bir gülümsemeyle. Bu da gözünden kaçmamıştı uyur gibi önüne dalmışken birden başını kaldıran Muhittin'in. Gülerek bir şeyler söyledi kadına İspanyolca. O da gözlerini ilgiyle açarak bir şeyler deyip başıyla da selamladı Doktor'u, uzaklaştı gidenlerle.

— Roman yazıyor, dedim sizin için Ağbi. Yazar dedin mi çarpılır bunlar! Birlikte olacağınıza sevindiğini söyledi.

Ne diyeceğini bilemeden kaldı Doktor. Demesine de kalmamış, ötekilerin uzaklaşmasıyla sözü hemen, "Muho, mi korazon!" diye alan Karmelya'ya dönmüştü Muhittin. Gülünesi durumda buldu kendini. Tek satır yazmadan romancı diye yutturulmanın, yapmak istediği, daha yapamadığı, belki de hiç yapamayacağı bir işin dolandırıcısı durumuna düşürülmenin gülünçlüğü kadar, roman yazmak konusunda belki de yeteneği olmamasının büyüyüveren utancı da yakıyordu içini. Sorumsuz bir herif bu! Kime sorumlu olacaktı? Kendisine! Kendisi nerede ki? Yemek bitmişti.

— Bu kapalı yerden çıkalım Ağbi, dedi Muhittin. Kızları beklerken çene çalarız biraz. Çatıya çıkalım mı? Görüntü güzeldir.

Kalktılar. Karmelya odasına uğramak için ayrılırken sokulup fiskos eder gibi bir şeyler söyledi Muhittin; gülerek baş salladı Karmelya, uzaklaştı. İkisi çıkmışlardı loş çatıya. Hafiften bir Latin Amerika müziği vardı. Çoğu boştu masaların. Camın kıyısına karşılıklı oturdular. Muhittin konyak istedi, Doktor kırmızı şarap.

— Dumanla ilişkileri var mı?

Doktor'un pat diye sorusuna güldü Muhittin,

— Dansçı kızlar pek içmez, dedi. Aslında bayılırlar da, marijuana, esrar filan; seyrek. Sizinki kaçırmaz. Bu gece hepsi bir şeyler alır.

Sizinki dediği Nicole olmalıydı.

— Hero, koka?

— O yok. Belki gizli gizli... Ama sanmıyorum. Bilirsiniz, uzun boylu gizlisi olmaz onun.

Alayındanmış gibi bakıyordu Doktor'a,

— Siz Ağbi?

Güldü Doktor,

— Eroin, kokain kullanırım ben, dedi. Bana da onu bulacaksın bu gece!

Kahkahayı bastı Muhittin,

— Uff, çok pahalı Ağbi! İşimiz güç!

— E konuk ağırlıyorsan, öyle!

— Bu gecelik çift kâğıtla idare etseniz!

— Tophane serserisi miyim ben, esrar içeceğim!

Gülüşüyorlardı ki, Karmelya göründü kapıda. Ayağa kalkıp karşıladılar. Karmelya'yı pencere yanındaki yerine oturttu Muhittin. Yanına geçiyordu ki,

— Siz de böyle oturun isterseniz; cam yanı serin geldi bana deyip Karmelya'nın karşısındaki yerini Muhittin'e verdi Doktor. Kendi de yanına oturdu. Onlar İspanyolca çeneye daldılar hemen; kırmızı şarabını ağır ağır yudumlayan Doktor da lapa lapa karların ötesindeki ışıltılı İstanbul'a bıraktı kendini. Evini özlemeye başladı birden. Nicole'un gülümseyen yeşil yeşil bakışı görünüverdi birkaç kez. Uzunca bir süreden sonra bir kadınla birlikte olacaktı bu gece belki de. Dışarıda aldığı ellilik viagralar geldi aklına; hiç kullanmamıştı daha. Hastanede birlikte çalıştıkları yaşlıca Alman ürolog Steuerwald biraz kuşkulu bakıyordu mavi haplara. "Bu yaşlarda alınmaz bunlar Kollege; doğamıza saldırmak bu!" demişti bir gün. Tutuculuğunu biliyordu Dok-

tor Steuerwald'ın ya, tıp dergilerinde izlediği kadarıyla göklere çıkaranlar da vardı bu hapları, çekingen, kuşkulu bakanlar da. Her önemli ilacın bulunuşunda olduğu gibi, tekeller, soygunlarını, vurgunlarını yapacaklar ki önce, kokusunun çıkmasına izin verilsin tehlikeli ilaçların! Bildiğimiz dünya bu! Gençlikteki azgın kösnüllük günlerini kiminde alayına gülerek de olsa, kıskançlık benzeri sıcak bir özlemle anımsıyordu çoğu kez. Kişiyi zamandan, bir fokurdayışla koparan o minicik, çılgın tat süreci, bitince bitip gitmemiş, sizi benzersiz bir yaşamak sevinciyle sarmaş dolaş birlikteliğinizin yücelerine çıkarmış da bölüşmenin, paylaşmanın sımsıcak doyumuyla esrikseniz, mutluluk dediğin yanılsama bu işte! O tanımladığın mutluluğu kimle, kaç kez tadabilirsin ki yaşamın boyu? Bu karılarla neyi paylaşacaksın? Bitti mi biter bunlarla. Ne yapalım, bu gövde de hangi yaşta olsa et, sinir sonunda; acıktı mı bir şeyler bekliyor! Nicole'ü bizim eve mi atsam? Gelir mi? Niye gelmesin? Muhittin derse, gelir! Muhittin'e nasıl diyeceğiz? Denmeyecek şey mi? Denmeyecek şey. Yeygisi, içkisi, sıçkısıyla hep birlikte gece düzenlemişler; ne Muhittin söyler, ne o karı gelir. Esrar da çekecekler, belli! Ağırdan bir yabancılaşma duygusu gezinmeye başladı içinde. Nicole'u eve götürme düşüncesi de yüreğine battı birden. Ne işi var senin evinde o kadının? Esme'nin yeşil yeşil bakan gözleri de görünüvermişti niyeyse! Soğuk, buz gibiydi. Üşüdüğünü duyumsadı.

— Bakın, Karmelya ne diyor Ağbi.

Karmelya'yla deminden beri, alçaktan İspanyolca konuşan Muhittin muştulu bir haber verir gibi dönmüştü.

— Ne diyor?

— İçimizde bir doktorun olması şans bu gece, diyor. Ölçüyü mölçüyü kaçırırsak...

— Kendi niye söylemiyor da sen söylüyorsun?

— Suskunluğunuzdan, doğrudan konuşmak istemediğinizi mi çıkardı, nedir?

Muhittin gülerek çevirince Karmelya Fransızca alıyordu ki, Muhittin'in uyarısıyla Almanca'ya döndü hemen; yineledi Muhittin'in dediklerini. Güzeldi Almanca'sı.

— Schade! Ich kann heute nicht mitkommenn.

Duraladı Karmelya,

— Aber warum? dedi şaşkınca.

— Ich habe mich wohl erkaltet. Ich fühle mich nicht gut.

Anlamadan bakan Muhittin'e dönüp İspanyolca'ya çeviriverdi. Muhittin de şaşalamıştı.

— Gelmiyor musunuz Ağbi?

— Bağışlayın beni, dedi Doktor. Pek iyi değilim galiba. Üşüttüm gibi. Yatıp dinleneyim biraz. Önce kendim için doktor olmam gerek bu gece.

Karmelya'ya döndü, gülümseyerek Almanca yineledi,

— Das erste Mal muss ich mein eigener Arzt sein heute Nacht.

Beklenmeyen bir soğukluk düşmüştü ortaya. Doktor da şaşırmıştı; geceye katılmamasının böyle bir duyarlıkla karşılanacağını ummamıştı doğrusu.

— Doktorsunuz Ağbi, dedi. Karşı çıkılmaz. Tatlı bir gece geçirecektik. Karmelya'nın da kanı kaynayıvermişti size! Bu karı kimseye yakınlık duymaz öyle kolay kolay. Komünist olduğunuzu da söyledim hem de!

— Sağ olsun, dedi Doktor. Ben de yakınlık duydum. Antikomünist olduğunu bilmeme karşın hem de!

Son söyledikleri yalandı ya; öyle söyleyivermişti işte. Hep doğruları mı söylüyoruz? Muhittin gülerek çevirince,

— Ich bin nicht "Antikommunist" dedi Karmelya hemen açıklamak gereği duymuş gibi.

— Ich bin nur Antifidelist.

Doktor, ne diyeyim diye düşünüyordu ki, gizlice göz kırptı Muhittin,

— Bakma Ağbi, atıyor, dedi. Ne onu bilir, ne ötekini!

Gerçekten anasının gözü oğlan bu! Şarabındaki son yudumu alıp izin isteyerek kalktı Doktor. Bütün diretmelerine karşın Muhittin'in de kalkıp arabasıyla evine bırakma kararını değiştiremedi. Karmelya da gidip biraz dinlensindi odasında. Doktor'un evini görmüş olacaktı böylece o da; ne iyiydi! Yoksa evine gelmesini mi istemiyordu Doktor Ağbi? Daha bir sürü şaklaban sözlerle garaja inip arabaya bindiklerinde, biraz şaşırmış gibi oldu Doktor. Üşüyordu. Kalın kışlık palto içinde ürperme duymuştu birden. Gerçekten hastalık başlangıcıydı bu; demin söyledikleri pek de boşuna değildi demek! Karlı yol boyu anlatıp durdu Muhittin. Yarı dinliyor, yarı dinlemiyordu onları da. Nicole'le yakın arkadaşmışlar Karmelya. Portekiz'de İrlandalı müzisyenle sonunda adam... adasında... kaçakçılıktan yakalanıp... Milano'da bir gece kulübünde... çok mutsuz kız Nicole ameliyat olunca... Karmelya bakmış ki... eskilerde karateciymiş adam bir gün...

— Bakın, Karmelya ayarladı bunları da!

Arabayı sürerken cebinden astarlı, lüks bir zarf çıkarıp ucundan tutmuş, sallıyordu. Genç kızlara aşk mektupları postalanan türdendi zarf.

— Ne o?

— Sizindi bunlar. Alın isterseniz.

Merakla uzanıp aldı. Açıktı zarf. Beşli ambalajdaki mavi hapları tanıdı hemen. İki de prezervatif vardı zarfta.

Gerçekten şaşırmıştı. Gülmeye başladı.

— Dönelim mi Ağbi?

— Yazık, fırsat kaçırdık, dedi. Ne yapayım ki, sağlığım gerçekten pek iyi değil. Yaşlılara güvenilmez.

— Gençler hasta olmuyor çünkü! Hele şu havada.

Hem gülmek geliyordu içinden, hem de nedensiz bir kızgınlık duyuyordu.

— Bak buraya bırakıyorum zarfı; bakarsın sana gerekir!

Güldü Muhittin,

— Ağzından yel alsın Ağbi!

Muhittin'in, gene yarım kulak dinlediği öykücükleriyle eve varmaları on biri bulmuştu. Buz gibiydi ev. Salona çıktılar. Doktor sobayı yakarken, salona, kitaplara, kasetlere, balkona, dışarılara, kolaçan eder gibi bakındı Muhittin,

— Bizim evle simetrik burası galiba! dedi. Marmara'yı iki başından tutmuşuz. Tam Boğaz'ın kapısında hem de...

Yanıtlamadı Doktor. Konuşmaya tutulmak istemiyordu. Bir an önce gitse de, ben de yatsam iyi olacak. Söyle! Kalmadı,

— Ben hemen çıkayım Ağbi, dedi Muhittin. Siz de yatın.

Doktor'un kendini bırakıverdiği koltuktan kalkmasını usulca omuzlarına bastırarak önledi.

— Hiç gereği yok. Keyfinize bakın! Evi gördüm.

Kartını bıraktı masaya,

— Bir isteğiniz olursa arayın Ağbi. Hangi saatte olursa olsun.

— Sağ olun!

— Görüyorsunuz, gece gündüz silah başı biz!

Gülerek merdivenlere giderken,

— Hadi, geçmiş olsun! dedi. Pek talihli başlamadık ama, tanışmamıza çok sevindim Ağbi. Sağlıkla kalın! Görüşeceğiz!

Sokak kapısının kapanma sesinden sonra başının altına yastık alıp uzandı kanepeye. Salon ısınmıştı; gene de üşüyordu. Nabzına baktı, artış vardı biraz. Ateş çıkacak gibi. Günü geçirdi kafasından. Fikret Ağbi derken, bu aklı orasında, pezevenk benzeri herif çıktı başımıza bir de! Nicole'ün gülümser bakışı geçti kafasından; Esme'yi çağrıştırdı gene yeşil gözleriyle, o kadar. İstememişti kadını; neyini isteyecekti ki? Esme'nin domuzuna gençliğine bile içi çekmemişti de, şimdi ona mı... Esme buz gibiydi ama! Çekmemiş miydi içi? Söylemesen, giderek düşünmesen de varsa vardır bir şey! Ateşi yükselecekti belli ki, burada yatıp kalamazdı. Sinsi bir ağrı başlamıştı sol omzuna doğru. Olurdu ara sıra; romatizmal denmişti. Kalkıp sobayı, ışığı söndürdü;

tırabzanlara tutunarak indi aşağıya. Yatak odasındaki elektrik sobasını yakıp parasetamol aldı. Tuvalete uğradı, döndü; ufak ürpertilerle soyunup girdi yatağına. Gerekirse Avukat Mustafa'ya ulaşmak için telefonu yandaki komodinin üstüne bırakırken hastalara söylediklerini kendine de yineledi: En kötü hastane en iyi evden iyidir. Hasta için en iyi ev sayılmaz burası da. Hastanelik durum mu var? Sabah düşünürüz! Karışık düşlü, sık sık uyanmalarla bölünen gece çok uzamıştı. İki kez tuvalete kalktı. Bir öksürük nöbeti geçirdi ikinci kalkışında. Saat yediye geliyordu. Uyuyamadı. Sırt kasları ağrımıştı yatmaktan. Sekizde kalkıp derece koydu; 37.8'di. Tatsız! Bir parasetamol daha alıp yattı. Gene karışık düşlerden sonra zil sesiyle uyandı. Telefon değil, kapıydı. Nasıl kalkıp, aşağı nasıl inecekti şimdi? Saat onu geçiyordu. Kalkma! Kim gelecek sana, hele bu saatte? Ya sütçü kadındır, ya daha olmayacak biri! Bir kez daha çaldı zil, bir daha da çalmadı. Terlemişti biraz. Pencereye baktı; dışarılar apaktı, kar durmuştu. Koltuk altını kurulayıp yeniden koydu dereceyi, baktı biraz sonra; 37.5. Akşama daha da çıkar... sa? Yalnızlık üstüne çöker gibi oldu birden. Hiç sevmediği şeyi yapacak, antibiyotik mi alacaktı? Kesin zorunluluk dışında ne alınmasından, ne kimseye verilmesinden yana olmuştu. En kolayına giden şeydi kimi doktorların; dayayıveriyorlardı ağır antibiyotiği! Hastayı birden kaldırıp iyi doktor dedirtecek! Olanı bilse o zavallı hasta! Doktor Waldstein çoğu doktorla bayağı kavgaya kalkışmıştı bu yüzden! Ne iyi doktor, ne iyi insandı, o ters görünümü içinde. Yugoslavya'da koca bir tır gel, karısıyla kızıyla o garibi bul arabada; şu talihe bak! Bize ne çarpacak bakalım? Sana çarpmış çarpacak, ne çarpsın daha! Kalkıp yünlü ev giysilerini giyindi sıkıca. Mutfağa indi. Kahvaltılıkları, elektrikli çaydanlığı doldurup tepsiye aldı; salona çıktı ağır ağır. Gaz sobasını yaktı. Çaydanlığı fişe taktı. Karlarla kaplı apak balkona, uçuşan serçelere, küçük köpüklerle çırpınıp duran Marmara'ya baktı bir süre, mutluluk duydu. Salon ısınmaya başlamış, çaydanlık kaynayıp durmuştu.

Doldurdu fincanı, çay torbacığını daldırdı. Kahvaltıya oturdu masaya. Pek istekli olmasa da peynir, bal, gevrek yedi biraz, sıcak çayını içti. Tam iyi geldi diyordu ki, bir gıcıkla kuru kuru öksürmeye başladı birden. Geçiştirmeye çalıştı. Yeniden çay koyup yudumladı ağır ağır. O gece tiyatro çıkışı terliydim biraz, oradan kaptık belki de. Sol omzundan küreğine doğru sinsi ağrıyı duyumsadı gene. Öyle batıcı bir sancı filan yoktu sırtında. Kalple de ilgili bir sorunu olmamıştı bugüne dek. Nabzına baktı, koşturuyordu biraz; tartım düzgündü. Kurmaya kalkma öyleyse! Ayağa bile kalkmam bugün! Müzik kaseti koyacaktı, vazgeçti; ne Itri, ne Bach, ne türküler, sessizliği istiyordu. Beğenmemişti bunu; iyi belirti değildi! Uzanıp dün gece kanepenin koluna atıverdiği kalın paltosunu çekti bacaklarına; sırtını yastıkla besleyip tekneleri sallanan Marmara'ya, kurşunsu göğe, dışarılara dalıyordu ki masaya bıraktığı cep telefonu çalmaya başladı. Muhittin mi? Açtı, Mustafa'ydı, Muhittin'le konuşmuştu şimdi; dün gece Doktor Ağbi'yi eve pek iyi bırakmadığını söyleyince kaygılanmıştı. Diyarbakır'a duruşmaya gidiyordu bugün. Bir isteği varsa...

— Pek bir şey yok Mustafacığım, dedi. Sağ ol. Üşütmüşüz.

DGM'de bir öğretmen Kürtçülükten yargılanıyormuş. Öğretmen Çerkez'miş aslında da, Kürt olan karısıyla hastanede hemşire olan baldızı... İyi yolculuklar, başarılar dileyip kapattı sonunda. Niye anlatıyor bunları? Avukat gevezeliği! Her avukat böyle mi? Öykü anlatmaya bayılıyor adam. Seni de başkalarına anlatıyordur. Sahi, hiç aklına gelmemişti bu. Benim neyimi biliyor ki anlatacak? O kadar şeyini bulur ki, istiyorsa. Roman yazacağını kim yaydı davul zurnayla! O kızı bile anlatır! O kız ne anlatıyordur acaba? Anlatsın ne anlatacaksa! Uykusu gelmişti; paltoyu üstüne çekip uzandı kanepeye. İki kez tuvalete, bir kez de öğlen için mutfağa inmenin dışında, kiminde uyur uyanık öylece kanepede yattı bütün gün. Sıcak sıcak şehriye çorbası istedi bir ara canı, bol limonlu. İnip buz gibi mutfakta çorba mı yapa-

caktı şimdi! Biri olsaydı evde. Kim? Ne bileyim kim? Bir tas sıcak çorbayı önüme kim koyacaksa o! Öğlende parasetamol almıştı gene. Akşama doğru baktı; 38'i geçiyordu ateşi. Yorgundu, kuru öksürük de yokluyordu arada bir. Haşlanmış tavukla soğuk böreği de isteksizce çiğnemişti öğlende! Canı iyice sıkılmaya başladı. Mustafa da gitti. Gittiyse? Ne işe yarayacak tanıdık? Aşağı inip ilaç dolabından antibiyotik... Tam kalkıyordu, telefon çaldı. Önce tanıyamadı; cızırtılıydı ses.

— Ben Ağbi, Muhittin. Çok kötü geliyor. Kapatın, bir daha çevireceğim. Kapatıp çalınca açtı: düzelmişti telefon. Sağlığını soruyordu Muhittin. Anlattı durumu.

— Doktor Cevdet var burada bizim. Sizi tanıyor Ağbi, Almanya'dan. Rahatsızlığınızı da duyunca görmek istedi. Tedirgin etmezsek gelelim diyoruz?

— Buyurun!

Dedi ya, telefonu kapatınca da, "Almanya'dan tanıyor," sözüne takıldı birden; iyi mi etmişti şimdi? Muhittin'in sesini duyunca sevinmişti doğrusu. Doktor da, iyi olacak hastanın ayağına gelir dedikleri! Ne yapalım? Almanya'sının da içine... Nereden inceyse oradan kopar!

Yarım saat oldu olmadı kapının zili çalınmaya başladı. Kalkıp merdivenleri indi ağır ağır. Sokak kapısını açmasıyla keskin bir soğuk yel çarptı yüzüne. Göğsünü kapatmaya çalıştı. Muhittin'le yanındaki eli çantalı ufak tefek adam hemen girip kapattılar kapıyı. "Bağışlayın Ağbi. Sizi böyle indirdik aşağıya!" oldu Muhittin'in ilk sözü. Adam Doktor'un eline uzandı,

— Doktor Cevdet Güner, dedi sıkarken. Geçmiş olsun! Evet, çok soğuk.

Doktor'un ayağına uyarak merdivenleri ağırca çıkarlarken de,

— Yalnızsınız. Güç biraz, dedi

— Güç, kolay, dedi Doktor gülümseyerek. Evimiz bu!

Sıcak salona girince, Muhittin, Doktor Cevdet balkondan dışarılara baktılar önce, Doktor'un karşısındaki koltuğa, sandal-

yeye oturdular. Doktor kanepedeki yerine geçti; bacaklarını uzatıp sırtını yastıklara verdi, gülümseyerek döndü konuklara,

— Hoş geldiniz! dedi.

Yorulmuştu bayağı.

— Sağlıkta güzel de eviniz Ağbi, böyle hastalık durumunda... Bir yardımcınız olmalı.

Doktor Cevdet kesti hemen.

— Bence bir hastane, dedi.

— Evet, ben de düşündüm, dedi Doktor. Ne bileyim, ufak bir üşütmedir diye...

— Derece koydunuz mu?

— Sabah 37.5, biraz önce 38.2'ydi. Ara sıra öksürük yapıyor.

Ağır ağır başını salladı Doktor Cevdet,

— İzin verir misiniz, bir bakalım?

Nabzına, boğazına, tansiyonuna baktı Doktor'un. Göğsünü sırtını uzun uzun dinledi. Düşünür gibi durdu bir süre,

— Bir hastaneye alalım biz sizi Doktor Ağbi, dedi. Temelli bir araştıralım şöyle. Burada koşullar da iyi değil. Atladığımız bir şey olur bakarsınız. Korkulu düş görmeyelim!

— Bilmem. Hangi hastane?

— Hastane kolay. Sigortalısınız değil mi?

— Almanya'dan.

Cep telefonunu çıkardı Doktor Cevdet, numaraları çevirdi; açılmasını bekledi biraz. "Bahattinciğim, bizim bir Doktor Ağbimiz var," diye söze girip özetledi durumu. Başını ağır ağır sallayarak telefonu dinledi, "Evet" diyerek dönüp adres sordu Doktor'a. Telefona yineledi adresi, kapattı.

— Odamız hazır Doktor Ağbi, dedi. Cankurtaran da gelir şimdi. Sizi toparlayalım isterseniz.

Arabayla giderdik yollu bir şeyler diyecekti Doktor, vazgeçti; bu ateşle cankurtarandı doğrusu. Muhittin'le Doktor Cevdet inip yatak odasında valizini yaptılar. Bir-iki kitap aldı yanına. Ya-

rım saat kadar sonra gelen cankurtarana battaniyeyle sarmalanarak konup çevre yolundaki hastane odasına çıkarılması sıkıntılı değil de sevindirici bir şey olmuştu sanki yaşamında. Böylesi de olsa bir değişiklik arıyormuşuz demek! Muhittin, daha önce söz verdiği bir buluşmaya yetişmek için özür dileyip ayrıldı hastaneye geldiklerinde. Giderken Doktor Cevdet'e sonuçları tez elden öğrenmek istediğini bastırarak söylemeyi de unutmadı. Yeşil dalları karlarla sarkmış bodur çam ağaçlarıyla kaplı bahçeye bakan, sessiz, tertemiz, tül perdeli bir odaya aldılar Doktor Nahit'i. Doktor Cevdet'le hastane sahibi Doktor Bahattin, biri bayan iki genç doktor, iki hemşire hemen el koymuşlardı. Tansiyonuna, ateşine bakılmış, kan alınmış, odaya getirilen aygıtla ciğer filmi çekilmiş, serum takılmıştı. Yarın sonografiden geçireceklerdi. Biraz tedirgin olmadı değil Doktor; bu aşırı ilgi, kimi meslektaşlarında tanık olduğu, yakınlık göstermek istedikleri hastada ille de bir şey bulma çabasına dönmesindi de! Üçüncü günün akşamı düştü ateşi. Omzundaki ağrıyı incelemeye aldılar. Kalp, damarlar, kaslar, kemikler, tüm iç organlar tarandı; can sıkıcı bir durum yoktu. Safra kesesinde sessizce bekleyen bir-iki ince taş, böbreklerde birkaç basit kortikal kist, sorun yaratacak türden görünmüyordu. Yalnız kardiyolog genç bir bayan doktor, Neşide mi neydi adı, altı ay sonra kalbine bir kez daha baktırmasını üsteleyerek salık verdi. Sıkılmadı değil hastanede. Müzik arandı, türküler arandı; kimseye de bir şey demedi. İyileşiyordu demek! İkinci günün sabahı elinde kocaman güller, Muhittin geldi. Üçüncü, dördüncü günler, Muhittin'le taşradaki Mustafa aradı telefonla; gelen olmadı. Bol bol uyudu; götürdüğü kitapları açmak bile gelmedi içinden. Beşinci günü Eczacı Kerim bir kadın arkadaşıyla gelmişti, farmakolog. Aynı günün akşamı Şakir'le Nazan, yanlarında kim olduğunu bilmediği bir genç kadınla kapıda görününce yüreği hop etti gene; arkadan gelen ışıkla yüzünü seçememiş, o sanmıştı kadını, Esme yani; benzese bari! Son günü sabahı özürler dileyerek Mustafa geldi;

yeni dönmüştü İstanbul'a. Biraz sonra da Muhittin göründü Doktor Bahattin'le. Sigorta sorunu da içinde tüm gerekli işlemler tamamlanmıştı. Öğlene kalmadan taburcu edildi. Muhittin'in arabasıyla ayrıldılar hastaneden. Mustafa, Eyüp'te bir duruşmaya yetişecekti. Muhittin'den gördüğü hiç beklenmedik bu sıcak ilgi duygulandırıcıydı gerçekten. Dünyaya bencillikle sırt çevirmiş, kimseyi umursamaz görünümü içinde, belki bir yanıyla kapalı kutu, ama sıcak yüreği ağır basan bu adamı, iyice bir düşünmek gerekiyordu yargılamaya kalkışmadan. Yalnız bu adamı mı; herkes için doğru bu! Tez yargıya varıyorum; sakat yanım bu benim. Düzelt! Olur, bundan sonra! Doktor'u eve bırakıp hemen ayrılmak zorundaydı Muhittin. Dansçıları, Lübnan'a yolcu etmesi gerekiyordu akşam. Karmelya da Atina'ya gidecekti. Arabada yüklükten bir-iki paket çıkarıp mutfağa bırakmıştı eve girince. Yiyecek bir şeylermiş; yemek işi sorun olmasın diye düşünmüş. Şaşkınlıktan ne diyeceğini bilememişti Doktor. Muhittin çıkınca, önce türküler koydu kaset çalarına, sonra biraz da merakından inip açtı paketleri; The Marmara'dan alınmış, haşlanmış tavuk, peynir, salata, börek gibi hazır yiyeceklerle çeşitli meyve suları vardı plastik kutularda. Öğlende acıkınca Muhittin'e borçluluk duydu doğrusu; yararlı iş yapmıştı oğlan. Günlerden beri ilk kez tam istekle bir yemek yedi. Sağlığına kavuşmuştu; biraz önce koyduğu Dede'nin "Gözümde daim hayal-i caana"sı ağırdan salona dağılırken yaklaşıp balkon penceresinden mutlulukla baktı köpüklü denize. Uzun katarıyla tren geçti evi sarsarak. Martılar uçuşuyordu. Bıraktığı bu yerden yaşama katılıyordu o da. Masa üstünde çalmaya başlayan telefona da dönüp mutlulukla uzandı. Açtı, bir kız sesiydi telefonda.

— Doktor Nahit Bey?

— Evet.

— Reklam-Ar'dan arıyorum. Suat Bey görüşecek sizinle.

"Reklam-Ar"sözcüğüyle gerilivermişti. Reklamcı Suat, "Günaydın Ağbi," diye aldı hemen. Hastaneden çıktığına sevinmiş-

ti. Geçmiş olsun demek için açmış. Bir sürü terslikler yüzünden hastaneye gelemediği için üzgündü, özür diliyordu.

— Bir isteğiniz varsa lütfen söyleyin Ağbi, dedi. Sizin için bir şeyler yaparsak seviniriz, inanın! Arkadaşlar da, "geçmiş olsun" dileklerini, saygılarını bildiriyorlar

Doktor da sevinmiş, hiç beklemediği biçimde heyecanlanmıştı da. Kimdi arkadaşlar dediği?

— Gösterdiğiniz incelik için sağ olun! Arkadaşlara da selamlarımı, sevgilerimi iletin lütfen!

Bir duralamayla ekledi,

— Esme orada mı?

Nasıl deyivermişti bunu! İstenci dışında olmuştu sanki. Tere battı.

— Esme'nin sınavları var. İzinli. Ona da iletirim selamınızı.

— Sağ olun. Başarılar hepinize.

— Siz de sağ olun Ağbi! Görüşmek üzere. Sağlıkla kalın!

Telefonu kapattığında, Esme'yi sormakla hiç de kötü etmediği duygusu ağır ağır doldu içine. Doğal olmuştu. Kızın olup bitenleri Suatlara yetiştirdiği kaygısı da yersiz görünüyordu. Yok canım, nereden belliydi olanları bilmediği reklamcının; "O kızı ne yüzle arıyorsun?" mu diyecekti! Neyse, şimdi daha mutluydu işte. Masaya oturdu, yazdıklarını gözden geçirmeye başladı. Gençliğinde işkenceden geçmiş bir devrimci yaşlı kadının kız torunuyla çatışmasıyla açılıyordu roman. Hiç çekici bulmadı okuyunca. Herkesin, hemen aklına gelebilecek şeylerdi. Şu tatsız, tuzsuz konuşmalara bak! Anladık, acılardan geçmiş de, çocuk denecek yaştaki kız torununa akıl vereceğim diye vıdı vıdı eden bu kocakarı neyin nesi? Seher bu mu? Öyle biri. Adını koymadım daha! Seher demeyeceğim. De, deme; önce bu kadın ne diyor, neyi belletmek istiyor dünyayı yeni yeni koklayan bu parmak kadar kıza? Sonra, bu kız kim? Ne zırvalamışız ya! Zırvalamak da değil, beceriksizlik düpedüz. Masaya fırlatır gibi attı elindeki kâğıtları. O gece okusaydı herif, ne derdi kim bilir? Vaz-

geç bu işten, derdi, ne derdi! Halt ederdi! İlk oturuşta hangi yazarmış öyle şak diye istediğini bulup yazan? Çöküntüyle dikelme arasında dolandı bir süre. Torun kız değil, oğlan olmalıydı belki. Ne değişecekti, kocakarı aynı olduktan sonra? Karları bir günde silip süpürmüş azgın lodosta sallanıp duran Marmara'ya dalıp dalıp gidiyordu. Karıştırdığı çeşitli kitaplarla, sık sık değiş-

tirdiği klasik alaturka, Batı müziği kasetleriyle, en çok da türkülerle baş başa bu bir-iki günlük dinlenme sinirlerinin biraz gerginliği dışında sağlığını iyice düzeltmişti. Telefon açmadı ama, bekledi sanki! Kimden? Kimseyi beklediğim filan yok... da, biri ararsa iyi olacakmış gibi. Hastalık yalnızlıktan bıktırdı mı ne! Bir sabah gazete almaya çıkıyordu ki, Muhittin aradı. Bir isteği olup olmadığını soruyordu. Yarın Atina'ya gidiyormuş; iki hafta sonra buradaymış. Fikret Ağbi'nin de selamları, "geçmiş olsun!" dilekleri varmış. Dönüşte bir gün birlikte giderlerse sevinecekmiş. Ben de sevinirim. Güle güle! İyi yolculuklar! İki hafta Muhittin de yok artık, vah vah! Değil de, sıcak ilgisiyle kişinin gönlünü kazanıyor bu adam. Az şey mi? Ben de kendimi romanlara vereyim bir süre. Yazmak okumakla. Medyadan bıkkınlık duyuyordu; televizyonu açmak gelmiyordu içinden. Gazete okuyarak geçirdiği süreyi bile yitik saymaya başlamıştı. Tekellerin kıskacındaki umutsuz, umarsız ülkede bir kör dövüşüdür gidiyordu; yinelenenler bildiği, ötesi kanıksadığı şeylerdi. Devrimcilikte emeklilik olmazsa da, bıkkınlık oluyor demek! Elimden gelecek bir şey var da, kaytarıyor muyum! Takıntılar içinde kıvranmanın bir yararı mı var? Şu müzik de olmasa! İkindi üzeri, uzanıp biraz kestirdiği kanepeden kalkmış, Bob Dylan kasetini koymuş, karabasan düşüncelerin saldırısından kurtulmak için de kitap raflarında bir roman bakınıyordu ki telefon çaldı. Açtı, kısa bir sessizlikten sonra, "Merhaba!" diyen ince sesi tanıdı hemen; Esme'ydi.

— Merhaba, dedi o da.

— Ben Esme!

— Tanıdım, dedi.

Gene bir duraksamadan sonra,

— Geçmiş olsun! dedi Esme.

Bir çekingenlik gizliydi sesinde. Doktor'da da vardı o çekingenlik, atmaya çalışıyordu.

— Sağ ol!

— İyiymişsiniz artık. Sevindim. Suatlardan aldım selamınızı, sağ olun! Sınavlar vardı bizim de, bugün bitti.

— Güzel! Sonuç?

— Oldu sanıyorum. Bakalım; son sınav haziranda.

— İyi, hazirana çok var; rahat hazırlanırsın.

— Evet, hazirana çok var.

Bir tümsek atlanmıştı ya, söz de bitmişti sanki!

— Nasıl, kitaplık iyi düzenlendi mi?

Mutluluk duydu Doktor; kız aralamıştı kapıyı.

— Kitaplar iyi de, evi düzenleyecek biri vardı, gelip bir de o el atsaydı daha iyi olacaktı!

Birden dikiliveren sessizlikten ürktü gibi Doktor; ters bir söz gelecekti şimdi, ne gelirdi başka? Sessizlik uzayınca umutlu bir duyarlığa bıraktı yerini.

— Kovulmaktan korktuysa!

Sevecenlikle söylenmişti iğneli söz. Bir duralayıp,

— Sanmam, dedi Doktor. Niye korksun? Bir şey mi olmuştu ki!

Hemen yanıtladı Esme,

— Olmuşsa demek istedim!

— Yaşlı adamım ya, önemli bir şey olsaydı unutmazdım! Senin bildiğin bir şey varsa, söyle!

Sallantılı, kısa bir sessizlikten sonra,

— Yok, dedi Esme. Benim de anımsadığım önemli bir şey yok!

Esme'nin inceliğiyle esrik gibi oldu Doktor. Tutamadı,

— Kız, genç olsaydım, dedi, şu anda "Seni seviyorum" derdim sana.

Minik bir gülücük sesi geldi sanki.

— Deyin, dedi Esme. Ne var bunda! Ben de "sizi seviyorum" derim.

Duraladı Doktor.

— Sağ ol Esmeciğim, dedi. "Sizi seviyorum" dersin. "Seni seviyorum"la "sizi seviyorum" arası elli yılı bilemeden dersin!

— Olabilir, dedi Esme. Bilmediklerini öğrenmek kötü bir şey mi?

Bir sessizlikte, biraz şaşkın aranır oldu Doktor; nasıl yorumlayacaktı bu sözü, ne demeliydi şimdi?

— Aman kızım, dedi birden. Her şeyi öğrenmeye kalkma! Süresi dolmuşlarıysa hiç öğrenme!

— Öğrenmek istiyorsam öğrenirim. Yoluma çıkmış her şey yeni benim için.

Duraladı Doktor. Gerçekten garip kızdı bu. Bilmiyor muydun?

— Peki, bildiğin gibi yap, dedi. Artık kavga da bekleme benden!

Küçük bir kahkaha sesi geldi telefondan. İyice şaşaladı Doktor. Görmüyorsa da kahkahasını ilk kez duyuyordu sanki Esme'nin.

— Çok mutluyum, dedi.

Niye mutlu olduğunu söylemedi. Senin gibi buz kalıbı kıza kahkaha attırdım mı deseydi!

— Sağ olun, dedi Esme. Kavgayı ben de sevmem.

— Güzel. Ne gün geleceksin?

— Yarın olur mu?

— Her gün olur.

— Sağlıkla kalın. İyi günler!

— İyi günler!

Yarın geleceği saati filan da konuşmadan kapatmışlardı telefonu. Gelmeden telefon eder nasıl olsa! Etmedi. Raftaki kitapları karıştırıp Mozart dinleyerek oyalandığı ertesi gün dörde

doğru kapının zili çalınca yüreği çarpmaya başlamıştı Doktor'un. O mu, değil mi, derken, merdivenleri çabucak inip açtı kapıyı; oydu. Bir pasta paketiyle uzun jelatinli kutuda koyu kırmızı bir bakara gülü, bir de kâğıda sarılı ince uzun bir şey vardı elinde. Burjuvalıkları da biliyor; söylesem kavgaya kalkışır mı şimdi? Duygulanmıştı. Kızın, mutluluğunu, mutsuzluğunu ustalıkla saklayan ot yeşili gözlerine baktı bir süre; uzanıp gülü alırken eğildi, yüreğinden iki sıcak öpücük kondurdu Esme'nin iki yanağına.

— Sağ ol Esmeciğim, dedi. Sana hayvanca davranan bir yaşlı herife iyi bir ders verdin!

Birden dikeldi Esme.

— Niye hayvanca olsun, dedi, insanca davrandınız! Kızınca sövüp saydınız bana! Yanlıştı söylediklerniz ama, içinizde saklasanızdı ya, o ikiyüzlülük mü insanca olacaktı?

Doktor bir şey demeden durup kaldı bir, ağzından dökülür gibi,

— Doğru, dedi yavaşça.

İsteksizce ekledi,

— Kavga etmemek en iyisi!

Bu kızın bilmediği ne var ki!

— Ben de kavga etmek için konuşmuyorum ki. İçimden geleni söylüyorum.

— İyi ediyorsun Esmeciğim!

— Önce şu gülü vazoya koyalım.

Kâğıdı yırtıp açtı; tek çiçeklik vazoymuş ince uzun şey.

— Sağ ol Esmeciğim de, vazo vardı bende.

— Bu vazo yoktu!

Gülümsedi Doktor. Bu vazo mu olacaktı ille!

— Sizin o gece verdiğiniz gül için aldımdı bunu.

Duraladı Doktor. O gül için mi almış! Ağzından dökülüverdi sanki,

— Gül lokantada kalmamış mıydı?

— Dönüp aldım siz gidince.

İyice şaşalamıştı ya, kız öyle doğal söyleyivermişti ki, nasıl inanmasındı? Yani bu kız o gece yarısı...

— Çayı koyayım mı?

— Koy, dedi Doktor, ne dediğini pek bilmeden. Salona çıkayım ben de. Mutfağı biliyorsun.

— Değişmediyse biliyorum.

— Kim değiştirecek ki?

Esme, beklediği güvenceye kavuşmuş gibi bir devinimle kestane rengi mantosunu, yeşile çalan yün atkısını girişteki askılığa takıp elindeki paketle mutfağa geçti. Dönüp merdivenleri ağır ağır çıkarken, aylar önce yaşadığı bir güzel günle başlayıp bir süre saklansa da birden ortaya çıkarak sanki hiç kopmaksızın sürüp bugünlere gelmiş bir adsız mutluğun yanı sıra, artık iyiden iyiye yerleşip ısındığı evinde belki de bir sürü değişikliklere kalkışacak bu kızın yaşamına yeniden -Hem de yenilenmiş kıpkırmızı bir gülle!- girivermesinden doğan bir tedirginlik de gezinmeye başlamış gibiydi Doktor'un içinde. Ne yapacağım bu kızla ben? Pencere önündeki koltuğa oturup gözü merdivenlerde beklerken içinde dolanan o tedirginliğin de bir mutluluğu olduğunun ayrımına vardı birden. Naili'nin ünlü dizesi geldi diline; "Cihan cihan elem-i intizara değmez mi?" Gülünç olmak değil miydi bu? Elinde gülle körpe kızlara dokunaklı aşk şiirleri döktüren, erkeklikten düşmüş Osmanlı bunakları gibi... Daha neler! Ne bunadık, ne gözü yaşlı aşk şiirleri okuyoruz. Erkeklikten düştüğümüzü kim dedi? İlacımız da var artık! İşte, çay bardaklarının, kek tabağının yanı sıra güllü vazo da tepside, göründü Esme Sultan! Güldü.

— Ne oldu?

Güldüğünü görünce tepsiyi masaya koyarken gülümseyerek sormuştu Esme de.

— Esme Sultan, dedim de içimden, ona güldüm.

— Sultan Nahit mi diyeyim ben de size?

Gene güldü Doktor.

— Elmalı paya benziyor o.

— Sevdiğinizi bildiğim için aldım.

— Sağ ol!

Elmalı pay sevdiğimi nereden bilir bu kız? Ne gün geçti ki sözü? Hiç anımsamıyordu. Atıverse de takılmıştı kafasına. Yaşlılık bu işte; sözünü ettim belki de! Ya etmedimse! Tersine çalışmaya da bayılır kafan! Uzun bakara güllü vazoyu kitaplığın üstüne koymuştu Esme. İncecik vazosunda, kıpkırmızı, upuzun saplı gül, ne de güzel bulmuştu yerini. O geceki gülü de gidip almış lokantadan, o Allah'ın belası gece yarısında! Yalana da benzemiyor da, nasıl doğru bu! Kuruyup gitmiştir. Başka ne olacak, gül bu! Sorsana! Ne soracağım? Kimi şeylerin konuşulmasından çekinir gibi oluyor insan biraz da yani, gülünce kaçacak gibi! Ne kaçması, düpedüz gülünç de, güldün mü bakarsın batıcı olur! Tüm özentileri doğal görünüyor bu kızın! Elinde çayı, balkona yaklaşmış dışarılara bakıyordu Esme. Köpüklü Marmara'da sallanan tekneler, dumanlar, bulutlar, martılar... Övgülere başlayacak şimdi. Bir şey demeden döndü, şöyle bir göz attı salona,

— İyi, yerleşmişsiniz, dedi Esme. Değişikliğe gerek var mı?

— Bilmem. Karar senin!

— Eşya yerini bulmuş da...

Dalgın kaldı biraz,

— Hantal bunlar belki! Eziyor ortamı! Hele bu kanepe, azman bir hayvan ölüsü gibi! Biraz düşüneyim. Dert etmeyin, en ucuzundan olacak, olursa!

— Sen dert etme Esmeciğim! Pek para sorunum yok benim. Ev sahibinin bunlar; buradaydı. Bodrum gibi bir yer var altta, oraya kapatırız.

— Şuraya bir ayaklı lamba ister.

Kitaplığın yanındaki köşe boşluğu göstermişti. Doğruydu; Doktor da düşünmüştü ya, üşendiğinden...

— Çukurcuma'da bakayım, iyi bir şey düşerse alır, koruz oraya. Eşya için de bakarız. İskender'le, benim eskicim, konuşayım.

— Sana bıraktım.

— Bir de evi dolaşayım ben. Odalar açık sanıyorum.

Boşalan çay bardaklarını da tepsiye doldurup indi aşağıya. Tabağındaki elmalı payı bitirirken dışarılara daldı Doktor. Doğa, şu deniz, gök, bulutlar her gün genç olduğu için güzel! Doğa her gün genç olduğu için güçlü. Doğanın en az dayanıklısı da biz! Bir pörsümeye başladık mı, şu azman hayvan ölüsü kanepeye bile katlanıyoruz! Gülümsedi. Azman hayvan ölüsü pek bir şey demiyordu şimdi. Esme'den duyunca öyle çarpıcı gelmişti ki! Özgün olma çabası da gençlikle çekici demek. Gel de dayan yaşlanmaya! Dolu çay tepsisiyle göründü Esme. Koltuğunda bir çerçeve tutuyordu bastırarak.

Doktor'un bir şey demesine kalmadan aldı,

— Ne güzel resim bu! Niye yatak odasına kapatıyorsunuz?

Koltuğundaki çerçeveyi gösteriyordu çıkarmış. Doktor'un çok çok yıllar önce kartona yapılmış, yatak odasına astığı sulu boya resmiydi. Onun yaptığı.

— İzin verirseniz, daha iyi değil mi burada?

Kitaplığın yanındaki duvarı gösteriyordu.

— Değil. Resmi görürlerse ne kadar yaşlandığım göze batacak!

Gülümseyerek söylemişti takılır gibi. Resme sessizce baktı bir süre,

— Evet, biraz yaşlanmışsınız, dedi Esme. Ama, öyle uzun boylu bir değişiklik yok. Sıcak bir resim. Size sevgiyle bakmış, yapan.

Ne diyeceğini bilemeden kalmıştı Doktor. Ne güzel şeydir inanmak! Evet, gel de inanma! Niye inanmayacaksın ki? O resim yapıldığında otuzunda filandın; inan istersen! Duvardaki çiviye asmadan resmi yaklaştırıp eğildi Esme, silinmeye yüz tut-

muş imzayı okumaya çalıştı, çıkaramadı gibi. Soracak şimdi! Sormadı iyi ki! Resmi sessizce duvara asıp çerçeveyi özenle dengeledikten sonra dönüp

— Bakın, dedi Esme. Güzel de oturdu. O karyolayı da, tam tersine, ayakucu başucuna gelecek biçime sokmak gerekir. Siz doktorsunuz; yatakta baş kuzeyde, ayaklar güneye doğru uzanmak gerekir; yeryüzü elektrik akımı o yönde, biliyorsunuz! Yatmada sağlığın önemli bir kuralı!

Bu kız bilmesin olur mu! İki kişilik kara demir karyolayı odaya ilk girdiğinde bulunca pek sevmiş, değiştirmeyi düşünmemişti.

— Az iş değil. Benim bel sorunum var. Öyle ağır şeyleri...

— Yarın çözerim ben. Çayınızı soğutmayın!

Yarın da burada!

— Çalışmanız ilerledi mi?

Romanı diyor bu. Bırak kasılmayı da olanı söyle! Ne kasılması?

— Bir şeyler karaladım, kar helvası gibi Nasreddin Hoca'nın; kendim de beğenmedim.

Bir sessizlikten sonra korktuğu oldu Doktor'un.

— Okuyabilir miyim?

— Okuyup da ne yapacaksın Esmeciğim? Sana da yararı yok, bana da. Bir de yeniden kavgaya tutuşmuşuz, bakıyorsun!

Takılır gibi söylediklerini dikkatle dinliyordu Esme.

— Kavgadan bu kadar korkacak ne var? dedi. Edersek ederiz! Ben size küsmem.

— Ben de küsmem!

"Küsmem" sözü mutlulukla çıkıvermişti ağzından.

— Niye küsmezsin sen bana?

— Bakın, dedi Esme. Kendimi bildim bileli, babam, amcam, tüm çevremiz, büyük büyük savlarla konuşup dururlar! Hep kaygıyla bakıyorlar bana; kafasız, ahlaksızın biriyim onlara göre! Hiçbirinin doğru dürüst bir şey bildiği yok aslında. Üç-beş katı kural kafalarında, o kadar. Onun ötesinde düşünmeye korkarlar

sanki. Bilmezler de. Dünya öyle renkli, o kadar çok yönlü ki oysa. Siz bu işleri en iyi bilenlerden birisiniz, diyorlar. Saygıları var size. Sanat, edebiyat, felsefeyle ilgilenmişiniz; doktorsunuz, insan bilgisiyle donanımlısınız. Çok kültürlüsünüz yani, dedikleri. Halka yakınlığınızı, sürekli düzenlediğiniz etkinlikleri bilmeyen, duymayan yok. Dedim ya size, merakla geldim o gece. Size karşı çıkarken aslında aranıyorum, öğrenmeye çalışıyorum. Onlarla konuşulamaz bile sizinle konuştuklarımız. Sonunda siz de o gece sövüp saydınız ya bana, hep gülmek geldi içimden! Utku kazanmıştım! Yenik düşmüştünüz; dayanamıyordunuz buna! Mutluydum! Size niye küseyim ben?

Vay alçak karı! Gene kızdı kızacaktı Doktor. Birden kahkaha attı tutamamış gibi.

— Benim sandığımdan da domuzmuşsun kız sen! dedi.

Duymamış gibi aldırmazlıkla sürdürdü Esme,

— Marks da bir erkek, dedim diye köpürdünüz. Sizi suçüstü yakalamışım gibi geliyordu bana! Marks'ın karısına ettiği oyunu siz de oynadınız belki de! Sözgelimi, hiç aldatmadınız mı karınızı?

Kızın sinsi, soğuk bakışına takılı kaldı Doktor.

— Ne ilgilendirir seni bu? dedi, heyecanını gizlemeye çalıştığı bir sesle.

— Beni ilgilendirmese de sizi ilgilendirir. Ben sadece soruyorum; yanıtını siz kendi kendinize verin isterseniz. Bana ister deyin, ister demeyin, ne değişir?

— Ben evli değilim.

Aptalcaydı dediği! Der demez de Esme'nin buz gibi bakışına çarptı.

— Şimdi değilsiniz, ama eskilerde? Hem de iki kez evlenmediniz mi? Bu da giz değil, sanıyorum.

Tuzağa düştü düşecekti; zonklar gibi olmuştu yüreği Doktor'un. Sessiz bakışıyorlardı. Salt utku peşinde bu kız! Yaklaşıyorsa paralamak içindir. Şu yeşil, ne yeşili, kan kırmızı gözlere bak!

— Timsaha benziyorsun!

— Kuzu mu olacaktım?

O alaylı, soğuk gülümsemesiyle bakıyordu Esme. Gözü kızda, ağırdan toparlanıp kalktı Doktor.

— Bağışla, dedi. Tuvalete iniyorum. Gazeteler, bak orda!

Başka ne yapabilirdi? Döndüğünde telefonla konuşuyordu Esme. Kesip Doktor'a baktı,

— Yarın gelsin mi? dedi.

— Kim gelsin mi?

— Serhat. Arkadaşım. Yarın yatağı...

Kesti Doktor,

— Hayır, gelmesin!

Başını salladı Esme, olur anlamına; "Sonra ararım seni," deyip kapattı telefonu. Doktor gidip karşısına oturdu Esme'nin. Gözlerini gözlerine dikip baktı bir süre.

— Beni yoruyorsun Esmeciğim, dedi. Benimle birlikteyken utku peşinde koşmayı bırakmazsan bir sürü zırıltı çıkar gene! Yakınlığımız sürmez! Sürmesin diyorsan, üzülürüm ama, senin bileceğin! Ben de her şeyi sorguluyorum. Geçmişi sorgulayıp kapattım. Ben de senden öğrenmeye çalışıyorum. Ama ille de sana karşı utku kazanma çabasında değilim!

Son tümcedeki yalanı Esme'nin sinsi, soğuk gülüşünden önce, söyleyişindeki yavanlık ele vermişti! Senin inanmadan söylediğine bu kız inanacak! Utanır gibi oldu. Sustu.

— Evet, dedi Esme. Dinliyorum!

— Bu kadar.

— Doğrusunuz, dedi Esme. Karşınızda, ille de üste çıkacağım diye dikelmiş biriyle yakınlık olmaz. Ben pek onu demedim ama, neyse.

Duralayıp ekledi hemen,

— Yarın yatak odasını düzenleyeceğim demiştim. Serhat'ı niye istemediniz?

— Kıskandım!

Gülümsedi Esme.

— Biraz geç kaldınız, dedi.

Ne birazı; çok geç kaldım. İyi oldu anımsatman, dangalak karı! Kısa bir arayla yavaşça ekledi Esme,

— Çoktan koptuk biz!

Başka şey diyormuş bu! Ciddi ciddi yanıtladı "kıskandım"ı. Şaşkınlığı atlatınca yüz bulmuştu!

— Şimdi kimi kıskanacağız? dedi.

— Hiç kimseyi.

Umut kapısını aralamak mı, yoksa çarpar gibi yüzüne kapatmak mıydı bu kesin yanıt? Ne diye kıskanacakmışsın sen beni, anlamına olmalı; ne olur başka? Erkek arkadaşsız durur mu bu kız, on beşini zor beklemiş! Dururmuş, durmazmış, sana ne? Hem umut ne demek, neyin umudu? Zevzeklikti ya, bir şeyler de bekliyordu sanki. Beklemeden yaşanır mı! Bakışlarından yoruma kalkışmasını önlemek ister gibi başını hemen çevirip kalkmış, raftaki kitaplara bakıyordu Esme. Kimi buldun da Serhat'ı sepetledin diye sorayım şuna? Size ne? diyecek. Gidip arkadan kollarımı dolayıp öpmeye kalksam ne yapar? Rezil eder seni bu kız! Korkmasan yapacaksın! Kime yaptım bugüne dek? Gençtin; on sekizinde var yok Alman kızları yapıyordu onu sana. Sayısını bile unuttum. Yaşlandın mı, "melun" olmaktan başka yol kalmıyor demek! Bir dene, hadi! Delirmedim. Doğru, yanlış, seninle ilgili bir şeyler biliyor; niye oturup doğru dürüst konuşmuyorsun bu kızla? Konuşacağım da ne olacak? Burnumu tıkayarak kaçtığım bir sürü pislik yığılsın önüme! Sırasını yakaladı mı, gene açar bu kız. Gene savuşturacağız bir biçimde. İlişkiyi mi keselim yani? Yüreğime çakılmışları paylaşacak biri olsaydı keşke. Tam buldun! Anıyor muyum ki? Ne kadar yadsısan arıyorsun işte; bulamayacağını bile bile arıyorsun.

— Yalnız yaşamak sıkmıyor mu sizi?

— Yalnız mı? Bir sürü kitaplarım var, görüyorsun! Müzik kasetlerim var.

Kalkıp müzik setine yaklaştı,

— Ne dinlemek isterdin?

Duymamış gibi sürdürdü Esme,

— Yanınızda insan istemiyorsunuz!

— İstiyorum, istemez olur muyum?

Karşı karşıya geçmiş, birbirlerini tartıyor gibiydiler. Doktor dönüp eline ilk gelen kaseti yerleştirdi. Schubert'in "Bitmemiş Senfoni"siydi başlayan.

— Hastalıkta düşündüm, dedi öteki kasetleri gözden geçirirken. Canım çorba istemişti. Benciliz! Bir kadın olsun istiyorum, sözgelimi. Beni tüketmesin yalnız.

— Yaşamınıza giren kadınları siz tüketmediniz mi?

Gene başladı!

— Sen niye hep saldırıyorsun bana Esmeciğim? Diyelim, bir şeyler duydun! Çok mu güvenlisin doğruluğuna?

Elinde deminden beri tuttuğu kitabı tepki gösterir gibi rafa bıraktı, gidip koltuğa oturdu Esme.

— Tüketmeden olur mu hiç? dedi. Biraz bir şeyi kurcaladım mı, ki huyum benim, kurcalamadan duramam, hemen kendinize saldırı diye alıyorsunuz. Niçin saldırayım size ben? İşin öte yanını da görmek istiyorum, o kadar. Ne tüm kadınlar melek siz şeytansınız, ne siz meleksiniz de bütün kadınlar şeytan! Ben çocuk muyum?

Basbayağı akıllıcaydı sözler. Hem de azarlar biçimde öyle tatlı söylemişti ki, gülümseyerek bakıyordu Doktor.

— Öyle miyim ben? dedi.

— Evet, öylesiniz!

— Peki, olmamaya çalışayım!

İşte bir utku daha kazandın Esmeciğim! Bilmiyorum ayırdında mısın, senin kurcaladığın, salt kişilerle ilgili iyilik kötülük sorunu değil.

— Biraz içki? Cin-tonik?

— Sağ olun, dedi Esme. Benim çıkmam gerek.

Saatine baktı,

— İsterseniz yarın yaparız o işi. Yarın geleyim mi?

— Sevinirim. Karyolayı çevirtirim ben. Sabah çıkacağım. Bir sürü işsiz var mahalle kahvesinde. Odanın düzenlemesi senden, akşama içki benden. Sakın bir şey getirme!

— Bunları alabilir miyim?

Raftan çıkardığı iki Almanca kitabı gösteriyordu.

Ne olduğuna bile bakmadan,

— İstediğini alabilirsin, dedi.

Esme'nin gidişiyle içinde boşluk duyumsaması pek doğal geldi Doktor'a. Uyumsuzun biri de olsa, artık yadırgamaya başladığı kimsesizliğinde bir kimseydi bu kız. Uyumsuzluğu da aptallığından değil ki, cin gibi olmasından. Aptal olan benim belki de! Dünya, ülke fakır fakır kaynıyor; karman çorman çözümsüzlükler içinde çözümler aranıyor sözüm ona, hem de kıran kırana. Soygun, vurgun, yalan, talan dünyayı tutmuş, pislik paçadan akıyor; ben aptal emekli gibi çekilmişim köşeme, "hysteril" yaşayacağım! Öyle olsa gene iyi! Tam güvenilir birilerini bulup da ağır bir yükün altında kıvranmaktan kurtaracağım kendimi! Bütün yaptığımsa kafayı şu kıza takmak ikide bir. Eski, değişmez doğrularımıza toz kondurtmayacağız! Gerçekten aptal mıyım yoksa? Asıl uyumsuz sensin, o kız değil. Görünen öyle ya, gerçekten öyle miyim? Güç olan, kişinin kendini tanıması; çok iyi bildiğimizi sanıyoruz çünkü. Başını kayaya çarpmadan boyunun ölçüsünü alamıyorsun! Ben de kafamı çarpmadımsa! Roman yazmaya kalkıştık; hem de devrimci roman! İşe neresinden gireceğiz, onu bile kestiremedim daha! Yeteneğim bu kadar mı yani? Esme'ye sor! Ne soracağım; şaka dönemi bitti. Ertesi sabah gözlerini açar açmaz akşamı beklemeye başlamasını çok doğal buldu. Kahvaltıdan sonra çıkıp mahalle kahvesine uğradı. Karyola değişimi için Recep Efendi'nin bulduğu iki adamla eve döndü; çevirdiler karyolayı, beş milyon tutuşturdu ellerine. Komodin de yer değiştirince sorun çıkmıştı; başucu lambasının fi-

şini sokacak elektrik prizi yoktu. Gidip uzatma kordonu arandı yörede; Yenikapı'da buldu. Döndüğünde, her kafaya bir şey taktığında yaptığı gibi, bir sade kahve pişirdi kendine; salona çıkıp yudumlarken sorgulamaya daldı. Niye bekliyordu bu kızı? Cinsel dürtülerin bir payı, bu yaşta da olsa hadi var diyelim, kızın böyle sürekli yer tutması kafasında, tek bununla açıklanabilir miydi? Kızmıştı, sövüp saymıştı; aynı patlamaya düşmeyeyim diye içine basıyordu sırasında. Gene de bekliyordu işte! Delice sevgilere düştüğü çok eski bir günlerdeki söndürülemez ateşli tutkularla değildi doğal ki -yeterince yaşamıştı o duyguları-; ne kadar görmezden gelse, içine ısılar yayan özlemle bekliyordu o soğuk kızı işte! İstediğin kadar küçümse, yadsı, isteksiz kalır mı bu özlem? Yalnızlıktan! Kuşku mu var? Birilerini acılardan kurtarmaya yönelik çabalar arasında çevremi anlamsızca kuşatmış kişilerle sık sık yalnızlığa batsam da içimde milyonluk yığınların ateşli şenliğini taşıdım bildim bileli. O görkemli savaştan uzak kalmanın ağırlığı nasıl olsa çökecekti içime. Gerçek yalnızlık böyle oluyor demek! Çimdik atıp canımı yaksa da, çöküntülere düşmemi, belki de çürümemi önlüyor bu kız benim. Savunmaya, kendimi korumaya zorluyor. Savunuyorum, öyleyse varım! İyi ki bu kız da var! Peki, bu kız niye arıyor beni? Sana ne, onu da o sorgulasın! Sanmam o gereksinimi duyacağını. Onun için sorun mu bu; Reklam-Ar'da işi yoksa bana da uğruyor! Ters, yaşlı bir adamım ya, eğlenceli buluyor olmalı! Utku kazandığı bir oyunu oynuyor; söyledi de! Sen de oyna! Bu yaşta ne kazanırım? Oynamak yetmiyor mu, ille de kazanman mı gerek? Yitiren, kazanan nereden belli ki bu oyunda? Gizemli yanı yok; yitiren de belli, kazanan da! İşte böyle saçmalatıyor beni bu kız. Ne yapalım, bu da güzel. Hastalığı savdıktan sonra, ilk kez içindeki ağırlığı atmış, böyle yeğnik duyumsuyordu kendini. Uçuşlara da kalkış bakalım! Kıçın yere çarparsa anlarsın! Öğlende ayaküstü, bir şeyler atıştırdı mutfakta. Dolaba baktı, akşam için gerekli her şey vardı. Yatak odasına çıktı önce; yorgana, yastığa

düzeltir gibi el attı şöyle bir. Kapısını hemen de hiç açmadığı karşıki kapalı odayı -Siyami'nin babası Ağır Ceza Başkanı Hilmi Bey'in yatak odası- açıp baktı; eski örtülü boş divanla yırtık iki hasır sandalye, yer yer çatlamış muşambanın ancak ortasını örten, havı dökülmüş halı, tavanda ampulsüz, rengi kaçmış avize, soluk perdeler, sesini tozlar arasında yitirmiş, derinden derine çınlaması gelen bir ağıt gibiydi zamana karşı! Gündüzün bu saatinde bile yarı karanlık odaya, yeni görüyormuş gibi bakıp kaldı bir süre. Bir eziklik gezinir gibi oldu içinde; çekti kapıyı. Salona çıkınca bir kez daha mutlu duyumsadı kendini. Bin bir düşmanlıkla acıların yankılandığı yeryüzü yuvarlağında sağlıklıydı; hem de birini bekliyordu seviyormuş gibi! "İnan Haluk ezeli bir şifadır aldanmak" Fikret gibi kendimizi aldatıyoruz biz de. Otuz-kırk yıl önce böyle mi düşlüyorduk bugünleri? Aldanmadan mutluluğa ne gün kavuşacağız? Hiçbir gün belki de! Yakıştı mı bu karamsarlık şimdi? Bach'ın Brandenburg kasetini koyup kanepeye uzandı, usulca çekildi içine; dalıp gitti bir süre sonra. Gözlerini açıp doğrulduğunda saat dörde geliyordu. Kaset bitmiş, ev sessizdi; salona karanlık inmiş gibiydi. Dışarıda yağmur vardı. Bakarsın gelmezdi kız! Bir telefon mu etseydi? Gelmeyecekse o telefon ederdi nasıl olsa; gülünç değil miydi şimdi bu delikanlılık! Git bir çay koy kendine. Merdivenlerde kapının ziliyle hop etti yüreği. Geldi! Erken miydi? Yo, saat söylememişti ki. Çabucak inip de kapıyı açınca donup kaldı birden; buzlu boncuk gibi parlayan çivit mavisi gözleriyle Ferdane dikilmiş bekliyordu yağmur altında. Ne yapacağım ben şimdi?

— Niye saklıyorsunuz Doktor, anlamıyorum, dedim. Ferdane'nin kim olduğunu açıklamazsanız kime anlatabilirsiniz derdinizi?

Karşımda oturmuş, sessiz, dalgın, beni dinlemiyormuş gibi deminden beri dışarılara bakan Doktor Nahit döndü

yavaşça, bulutsu bir karanlığın gölgelediği gözlerini gözlerime dikip öylece kaldı bir süre. Dudaklarını isteksizce kımıldattı,

— Anımsamak bile ağırıma gidiyor, dedi. Anlatmakla kurtulamam ki, biraz daha gülünç olurum sadece.

Sözcükler kuru yapraklar gibi ağır ağır sallanarak dökülmüştü ağzından!

— Enayiliğimden, biraz da enayiliğimden oluyor bunlar, biliyorum!

Bir duralamadan sonra, bezgin, umarsız kaldırdı kollarını,

— Ne yapayım? dedi

Bu sabah telefonum çalınca, şaşılası bir rastlantı, O mu diye geçti içimden; oymuş! Telefonumu vermemiştim anımsadığım. Bir ortak tanıdıktan (Ortak tanıdığımız kim var ki?) ya da yayınevinden almış olmalı. Her vakit olduğu gibi çekingendi telefondaki sesi. Benim için de uygunsa, akşam beş gibi biraz çene çalmaya, Ahırkapı'da, yol üstündeki bir kahveye gelebilir miydim? Son yağmurlardan tavanı akmış, eve buyur edemiyormuş; onarım varmış. Olur dedim. Tanımladığı yeri bulmak güç olmadı. Güneş, bulut karışımlı serin bir şubat günüydü. Deniz kıyısındaki anayolda inince, arabamın durmasıyla kahvenin kapısına çıkmış, gözler buldum Doktor'u. Birkaç basamak inerek karşıladı beni. El sıkıştık. Kırmayıp geldiğim için sağ olun, dedi. Girdik kahveye, camın önündeki masaya oturduk. Kahve boş gibiydi. Kuytudaki bir masada tavla oynayanların çevresine toplanmış birileri vardı. Çaylarımızı söyledik. Garson gidince bir süre baktı yüzüme,

— Biliyor musunuz niye çağırdım sizi ben? dedi.

Güldüm. Bilici miyim, nereden bileyim, diyecektim ki, aldı hemen.

— Vazgeçtim romanı yazmaktan.

— Oldu mu Doktor, dedim. Çağrıldığıma göre iyi şeyler duyacağım diye gelmiştim ben de!

Durgunlaştı.

— Bu da iyi sayılır, dedi. Romanı yazıp tüm kötü şeylerle doldursaydım daha mı iyiydi?

— Bir roman dolusu kötülüğü nereden bulacaksınız Doktor!

Takıldığımı anlamamış gibi başını masaya eğip kaşları çatık düşünür kaldı bir süre.

— Bin roman doldurur yeryüzündeki kötülükler, dedi! Siz de biliyorsunuz. İyi olduğuna inandıklarınızdan geliyorsa, o yıkıyor insanı; asıl kötülük o.

"Asıl roman da o!" diyecektim, demedim. Sorgulamayı sevmem; söyleneni dinlerim. Kime, ya da kimlere yönelikti bu örtülü taşlama? Sormaya kışkırtıyordu ya, tuttum kendimi. Sorsam da açık bir yanıt verir mi bu adam? Geçmişini demir kutuya kilitlemiş, anımsamaktan bile kaçınıyor.

— Ne yapalım Doktor? Yaşamın diyalektiği; iyiler kötülere, kötüler iyilere dönüşüyor!

Duymamış gibi dalgın kaldı bir süre,

— O da bizim avuntumuz, dedi. Yanlış demiyorum, doğru da; olmaz olsun öyle doğru! Ne yapayım; şimdi böyle demek geliyor içimden.

Bir duralamadan sonra ekledi,

— Yakın çevremde hep iyilerin kötüye dönüşüne tanık oldum. Benim yazgım mıdır bu? Kolay değil dayanması!

Doğruydu içtenlikle deyiverdiği; iyi bildiklerinizin kötüye dönüşmesi kolay katlanılır acı değildi. Bu ağır yükü ben de az taşımamıştım yüreğimde. Kime acı gelmez ki! Ne yapalım, oturup Doktor'la ağlaşalım mı şimdi! Gülmeye vurdum,

— Alaturkayı sever misiniz Doktor? dedim. Karşılıklı tutturalım isterseniz: (Şarkıya başladım o berbat sesimle)

"Dün gece yar hanesinde/Yar söyledi ben ağladım/Ben söyledim yar ağladıı heey!" Doktor da güldü. Bastı basacak karanlık aralanmıştı. Gülümsemesi acılaştı gene,

— Benim alaturka şarkım daha iyi anlatıyor olan biteni dedi: "Gülzara nazar kıldım/Virane misal olmuş!"

— Yüreğimizi karartmayalım Doktor. O viraneden de ne gülzarlar çıkacak!

Acı gülümseme donup kaldı dudaklarında Doktor'un. Bir suskunluktan sonra,

— Sakın inandığım doğrulardan kuşkuya düştüğümü sanmayın, dedi. İnanmadıklarım egemenlik kurmaya kalkıştı çevrede, o üzüyor beni. Sürgit yürümeyecek biliyorum. Doğanın, tarihin yasasını mı değiştirecekler!

Duralayıp gözlerini gözlerime dikti; uyarır gibi bastırarak,

— Ama biz de yaşlandık! dedi.

Bendeki tepkisizliği görünce sürdürdü,

— O gülzarı bekleyen gençleri arıyor gözlerim; rastlamadım daha! Nerede onlar? Siz gördünüz mü?

— Çook!

— Günün Seherleri, Turgutları yani!

Kurnazca gülümsedi; yakalanmış sayıyordu beni.

— Öyle diyelim! dedim.

Kuşkusunu umarsızca örter gibi ağır ağır başını salladı bir süre. Acılı bir saldırganlığa dönüştü bakışları birden,

— Kendinize de söylüyor musunuz bu yalanı? dedi.

Şaşalamıştım. Bu kaba suçlamayı karşılayacak bir şeyler aranıyordum ki, ekledi aynı katılıkla,

— Ne beni kandırır bu sözler, ne başkalarını.

Kavgaya çağırmıştı beni bu adam demek! Dimdik bakışına takılı kaldım bir süre, yavaşça gülmeye vurdum.

— Yazık Doktor, dedim, mesleğimi haram ediyorsunuz bana!

— Salt doğruları yazmıyor muydunuz siz?

— Öyle sanıyordum.

— Bugünkü çirkin doğruları görmezden gelmeyin öyleyse!

Tepem atmaya başlamıştı benim de.

— Sizin gördüklerinizi iyi kötü biz de görüyoruz Doktor, dedim. Ne yapalım yani şimdi, dünyaya mı küselim?

180

Duraladı.

— Ben dünyaya küsmedim ki, dedi dikelerek

— O coşkulu atılımdan, niye tersyüz ettiniz öyleyse?

— Çevrem kurudu, onları mı yazayım?

— Çevre kurumaz Doktor! Roman yazmak için çevrenize ille de istediğiniz kişiler çıksın derseniz, belki de hiç çıkmayacak onlar!

— Ferdaneler mi çıkacak hep?

— Ferdane mi; ne Ferdane'si?

Ne idüğünü bile çıkaramamıştım sözcüğün. Ağzından kaçırmış gibi toparlandı.

— Boş verin, tadınızı kaçırmayayım sizin de.

Ferdane'nin, ürküyle karışık tiksinti duyduğu bir kadının adı olduğunu öğrenebilmem için Doktor'la karşılıklı iki bardak çay daha yudumlamamız gerekti ağır ağır. Bütün öğrendiğim de o oldu. Günün siyasal olaylarına, soldaki oluşmalara, gelişmelere kaydı söyleşi. Örgütlerin hiçbirine yakın bulmuyordu kendini. Bir de Komünist Partisi kurulmuştu; bu konuda ne düşünüyordum? Salt adıyla olur mu? İzliyorduk; ne yapıyorlar bakalım? Suskun, düşünceli kaldı. Gün batarken kalktık, deniz kıyısındaki yola inip konuşarak Kumkapı'ya doğru yürümeye koyulduk. Akşamla koşturmaya başlayan yoğun araç akımının gürültüsünde, söylediklerini ara ara kesintilerle duyuyordum; kiminde hiç duyamadığımda da kendi kendine konuşarak yürüyormuş gibi oluyordu Doktor. Sezinlemiş bir dalavere olduğunu, önce

aldırmamış pek. Bakmış ki... Kulağıma çarpıp duran bölük börçük sözlerin kıyısında yürürken par diye ışık yandı kafamda! Biz bu adamla Doğu Berlin'de Friedrichstrasse' de, TKP'lilerle lokantada tanıştık. Yanında bir de kadın vardı.

— Melahat'tı değil mi?

Birden durup döndü Doktor. Gözlerini yüzüme dikip duraladı bir süre bir şey aranır gibi,

— Saim'i de anımsadınız mı? dedi. Friedrichstrasse'de. Berliener Ensamble'e gittikti, Brecht'in oyununa.

— *Puntilla ile Uşağı Matti.* Bağışlayın, yüzünüzü anımsadım da, Saim'i, ad olarak anımsamadım! Melahat daha mı akılda kalan bir ad?

— Bilmem.

— Arkamızda oturuyordunuz

— Evet, arkanızda oturuyorduk.

Mavi mi, lacivert mi, cam gibi bir soğuk parıltı vardı kadının gözlerinde. Orta yaşlarında olmalıydı; güzel eskisi denebilirdi. Oyun arası ayaküstü, yan yana durduk bir süre. Kalabalık çevrede gözlerini üstünüze dikiyor, hiç konuşmuyordu. Kendini önemli sandığı belliydi. Erkekli kadınlı bu tür kişilere dışarılarda, devrimcilik savındaki gizli örgüt çevrelerinde epeyi rastladığım için aldırmamıştım. Melahat kod adıydı belki de! Ferdane dediği bu kadın olmasın! Sorsam mı? Söyler mi?

— Sokakta görsem tanımam.

Duymamış gibi sessiz yürürken durup döndü Doktor Nahit,

— Saklamanız için bir para verse birisi size, büyücek bir para, çekip gitse sonra da. Yitik yani, öldü diyenler de var! Ne yapardınız?

— Bilmem, dedim. Kalıtçısı yok mu?

— O savla çıkanlar var. Uydurukçular. Bir sürü hırsız kedi.

— Ne bileyim Doktor. Yasal bir sorun bu.

— Hayır, yasal değil. Yasadışı!

Karışmaya başlamıştı kafam. Bir şeyler sezinler gibi oluyordum ya, gizemli olasılıkların hiçbiri de tam oturmuyordu yerine.

— Siyasal anlamda yasadışı?

— Evet, dedi. Siyasal anlamda yasadışı.

Güldüm,

— Çok soyut bu, dedim. Daraba Zeydün Amren. Şeriat fetvası istiyorsunuz sanki. Dediğiniz durumun bin bir türlüsü var. Olayın somutu bilinmeden ne denebilir ki? Siyasal, yasadışı hem de.

Yanıtım bir şey söylememiş gibiydi Doktor'a. Dönüp yürümeye başladı. Düşünüyor olmalıydı. Basmaya başlayan akşam karanlığındaki ışıl ışıl araç selinin uğultusuna kaptırmış gibi sessizce yürüyüp gitmesi iteledi beni; sordum.

— Ne düşünüyorsunuz Doktor?

Gözlerini önüne dikmiş, hiç ses çıkarmadan öyle bir yürüyordu ki, beni de unutmuştu besbelli; dursam ayrımına bile varmayacak! Ruhsal bir çöküşe mi düşmüş, nedir bu adam? Belki de unuttu beni! Akşamın alacalı yol kıyısında dalgın uzaklaşıp giden Doktor'un arkasından bakıp kaldım bir süre.

III

Ne bileyim ne düşünüyordum! Neyi, nasıl düşüneceğimi bilmeden günlerdir düşünüyordum hem de. Epeyi bir süre sonra dönüp baktım; kimse yoktu arkamda! Atlayıp gitmiş demek Vedat Bey. İyi etmiş. Gelişinin ne yararı oldu ki? Ne yarar bekliyordun? Bir sürü de yalan uydurdun adama! Roman yazmayacağım, filan. Kimin umurunda senin roman yazman, yazmaman? Doğruları söyle bari! Bilsem neyin doğru olduğunu! İlgisini daha çok çeker diye açtım ordan! Yardım umdum, sorum yanıtsız kaldı! Ne sordun ki, ne desindi adam sana? Başka ne diyecektim? İşin öyküsünü mü anlatacaktık açık açık! Çağırırken biliyordum daha, bir işe yaramayacağını. Gene de, yakınlık duyduğu biriyle konuşma isteğine dayanamıyor insan! Yalnızlığın oyunları. Geldiğinde karanlıktı ev. Günlerdir çatıyı, yağmur borularını onaran ustalar gitmiş, güvenli çalışmak için gevşettikleri sigortaları, yarın geleceğiz diye öylece bırakmışlardı gene; sa-

bah uyarmıştı oysa. Öyle biçimsiz yüksek bir yerdeydi ki sigortalar, iskeleyle çıkmaktansa gereğinde el feneri kullanarak dün geceyi karanlıkta geçirmişti. Dün sinemaya gitmiş, on ikiye doğru gelmişti eve. Daha sekiz bile değil. Merdiven başındaki el fenerini alıp salona çıktı. Sobayı yaktı alışkanlıkla. Eliyle yokladı, toz içindeydi kanepe; aldırmadan uzandı boylu boyunca. Ustalar çatıya balkondan çıktıkları, araç gereci buradan geçirdikleri için her yan toz toprak içindeydi. Yarın bitse bari şu onarım. Müzik de dinleyemiyorum. Garipti ya, istemiyordu hiçbir türünü de! Evde salt sessizlikti aradığı. Dışarının odada salınıp duran gölgeli aydınlığı, küçüklüğünde yanan odun sobasının önüne yumulup minik soba penceresinde oynaşan sarı alevlere bakarken nasıl mutlulukla ne düşler kurduğunu çağrıştırdı gene. Tavanda, duvarlarda kımıl kımıl ışıklara dalıp düş kurmak tatlı değil mi? Üstüne çullanmış bir sürü çirkin gerçeğin altında nasıl düş kuracaksın? İnsana güvenmeden düşte bile yola çıkılmıyor! Ettiği bu bana Ferdane'nin! Ne işkencelere diretmiş deniyordu bu kadın. Gizli, açık çalışmalarda simgesi gibiydi örgütün; gözünü kırpmadan yürüyordu. İnan, nasıl inanacaksan bu insan denen, boylu boyunca çamura batmış, çerden çöpten yaratıklara! Tüm insanlar Ferdane mi olup çıktı şimdi? Dünyaya bu kafayla bakmak yanlış. Metafizik, biliyorum. Kavga insanları kurtarmak için veriliyor; insanlar da böyle, ne yapalım! Ameliyat masasında kolu kanadı kırık, ağır ağır solumaktan başka devinimi yok edilmiş, yazgısı sen kurtarıcısına bağlı hastanmış sanıyorsan... Hangi gün öyle salak oldum ben? Çıkarları için yapıyorlar, ne yapıyorlarsa. Onu da biliyorum. Yalnız burjuvalar değil, işçiler de çıkarları için yapıyor! Devrimcinin de mi çıkarı var? O ne biçim devrimcilik, o ne biçim çıkar öyle! Yağma düzeninden pay kapmak için siyasal kavgaya atılmışlardan biri mi oluyor devrimci? O devrimcilikse ben... Ama biliyorum ki, o değil devrimcilik. Salak değilim de, enayiyim belki! Mutluyum bu enayilikten! Uyanıkların arasına karışmadığım için mutluyum! Başı ağ-

rımaya başlamıştı. Açlıktan olmalı. Şimdi bu karanlıkta mutfağa gidip... Kalktı, el feneriyle ağır ağır indi merdivenleri. Elektriği kestikleri için buzdolabını da fişten çekmişti iki gündür. Mutfağın masasına dizdiği tabaklardan peynir, zeytinyağlı kabak, portakal aldı tepsiye, çıktı salona. Telefon çalmaya başlayınca duraladı. Tepsiyi bıraktı, zırlayıp duran telefonu aldı masadan. Çıkan numaraya baktı, Esme'ydi. Açıp açmamakta sallandı bir,

— Buyur Esme! diye açtı sonunda.

— Bağışlayın, dedi Esme. Kaçtır arıyorum, yanıt vermiyor telefonunuz. Kaygılandım. Mustafa Ağbi'ye sordum; o da göremiyormuş konuklardan ötürü. Gitti mi konuklarınız?

Kapıda Ferdane'yle karşılaştığı gece, beklediği Esme gelmesin diye telefon açıp uyduruverdiği yalanı, ertesi sabah arayan Avukat Mustafa'ya yinelediğini de anımsadı.

— Gittiler, dedi.

— Sağlığınız nasıl?

— İyi. Benim bir sorunum yok, evin var.

— Onun için arayıp durdum sizi ben de. Çok güzel bir koltuk, kanepe takımı geldi bizim eskiciye. Öyle pahalı da sayılmaz.

Kesti hemen,

— Sorun o değil Esmeciğim, dedi. Evde onarım var. Tavanlar aktı.

— Tavanlar mı aktı? Bizi niye aramadınız? Burada...

— Recep Efendi, bizim mahalle kahvecisi, iyi birilerini bulup gönderdi hemen, sağ olsun! Bitirdiler gibi. İki gündür elektriksizim yalnız. Şu anda karanlıktayım.

— Karanlıkta mısınız?

— Sigortaları gevşetip gitmiş ustalar. Üşendim. Biraz yüksekçe, ters bir yerde.

— Ben geleyim isterseniz.

İkircikli kaldı bir an.

— Seni niye yoralım şimdi?

Hemen karşı çıktı Esme,

— Yorulmam ben.
— Yemek yedin mi?
— Yedim.
— Ben de bir şeyler yerim sen gelinceye kadar.
— Karanlıkta mı?
— Karanlıkta.

186 Telefon kapanınca takıldı kıza gel demesine. İskeleyle duvara çıkıp sigortaları takacak şimdi; çok mu gerekli ışıkların yanması? İsteksizce yemeye başladı. O gün kapıyı Ferdane'nin suratına kapadığında kadının yılan ıslığı bir fısıltıyla sövüp sayarak ("Biliyordum bu boku yiyeceğini. Sen buna bir bak aşşağılık deyyus!" diyordu) yüzüne çarpar gibi içeri attığı kâğıdı dayanılması güç bir sinir gerginliğinde okurken, ateşte kavrulmuş bir yürekle telefona sarılmış, geldi gelecek Esme'yi bir yalanla bunun için atlatmıştı. Yaşamı boyu mutluluk veren coşkuyla bağlandığı yoldaşlık duygusu böylesi çamura batırılıyorsa ne kalıyordu geriye! Esme de gelmesindi! Kimin belliydi ki ne bok olduğu! Hemen de her gece yattığı sıralar, istenci dışındaymış gibi, kitap rafında, ansiklopedilerin altına koyduğu kâğıdı açıp gün günden artan bir kızgınlıkla baktığı için de kendini bu ölçüsüzlükten kurtarması kolay olmadı. Özgüveni de yitti yitiyordu neredeyse. Bu karanlığı bunun için seviyordu belki; iki gecedir ne eline alıyor, ne de okuyordu o yazıyı. Aşağı inip tepsiyi mutfağa bıraktığında kapının zili çalınca, yüreği sanki hiç beklemediği biçimde çarpmaya başladı birden. Durulma gereği duymuştu; karanlık mutfakta ayaküstü kaldı bir an. İkinci zil sesiyle ağır ağır gidip açtı kapıyı. Arkasında sokağın gölgeli ışıklarıyla Esme'nin belli belirsiz gülümser yüzü kafasındaki bulutları dağıtmaya, tüm kara duygulardan arıtmaya başlamıştı içini.

— Merhaba!

Merhaba deyip elini sıkarak içeri aldı Esme'yi. Kapıyı kapattı.

— Hoş geldin! dedi.

— Hoş bulduk. Sigortalar nerede?

Karanlıktaydılar. El fenerini yakıp ışıttı sofayı. İkircikli kaldı bir an,

— Sonra yakalım istersen, dedi bir yüreklilikle. Yukarı salona çıkalım. Öyle güzel ki!

El fenerini merdivenlere tuttu. Sessizce merdivenlere yürüdü Esme.

— Bana deli deme de!

— Yo, dedi Esme. Ben de severim bazı karanlıkta oturmayı. Sigortaları takıp salonu söndürebilirdik!

Elinin düğmeye gitmesiyle ışığa boğulacak karanlığı ne yapayım ben Esmeciğim! Dışarının ışıltısıyla alacaya batmış salona çıktılar. Balkona doğru yürüyüp yıldızlı göğe, akıp giden araç ışıklarının çizgilerle donattığı kıyılara, karaltılar içindeki denize şöyle bir baktı,

— Evet, dedi Esme. Gece de başka güzel burası.

Dönüp kapının yanındaki koltuğa oturdu. Gözlerini kızın devinimlerine dikmişti Doktor; gölgeli ışıkların oynaştığı odada her kımıldanışı insanın içini okşayan büyülü bir tat yayıyordu sanki. Tutamadı,

— Ne iyi ettin geldiğine bilsen Esmeciğim, dedi.

— Sevindim, dedi Esme. Beni istemiyorsunuz sanmıştım.

Evet, doğru sanmışsın da; o doğru yanlış oldu artık! Bıktım kimsesizlikten.

— Neyi isteyip neyi istemediğimi bulmakta zorlanıyorum bazı, dedi. Yaşlılıktan diyeceksin!

— Hayır demeyeceğim!

Karanlıkta sessiz duraladılar bir an. Esme aldı gene,

— Yaşlı görünümünüz yok ki sizin.

Mutlulukla gülümsedi Doktor,

— Karanlığı ben de bunun için istedim Esmeciğim, dedi, yaşlılığımı ustalıkla saklasın diye!

— Aydınlıkta gibi görüyorum ben sizi!

— Görme Esmeciğim, dedi, lütfen görme! Şu ışıltılı karanlıkta eşit olmak istiyorum seninle. Bu düşe gereksinimim var. Sanrıda yaşamak de buna istersen! Yüzümü görmüşsün ne olacak; içimi göremezsin ki...

"Kırık dökük içimi" diyecekti demedi. Boğazına bir şey takılır gibi oldu. Hay Allah! Hadi ağla bari kızın karşısında! Ne olmuş yani! Ağlanırsa karanlıkta ağlanır. Tutmaya çalıştı kendini. Çöken sessizlikte bulaşıcı bir duyarlılık mı vardı ne, Esme de suskun kalmıştı. Neden sonra uyanır gibi,

— Kimin içi görülebilir ki? dedi ağırdan bir sesle.

Ne ukalaydı bu kız! Ama batmıyordu işte!

— Ben görmek istiyorum Esmeciğim, dedi. Senin, benim, herkesin içini görmek istiyorum. Şu, bu, kadın, erkek diye ayırmadan hem de! Hep insanı bunaltan çirkinliklerle dolu değil ya, benzersiz güzelliklerle de dolup taşıyordur insanların yüreği. Öyle değil mi? Bu dünya nasıl var olabilirdi yoksa! Bulup sevmek, daha ötesi, içime bastırmak istiyorum onları.

Bir solukta, içinden geldiğince söyleyivermişti. Duralayıp ekledi,

— Tüm kötülerden öç almak için. Bizi yenik sanıyorlar çünkü!

Suskunluğunu sürdürüyordu Esme. Duygulanmış mıydı? Belli eder mi bu kız! Doktor ağırdan aldı bu kez,

— Kalbinden hasta bir Alman'ı ameliyat edeceğiz bir gün. Son dakikada gelip söylediler; anestezist bir Türk doktorunun kendini bayıltmasına izin vermiyormuş. Türklerden nefret edermiş, Türk doktorlarına da güveni yok. Diyecek de bir şey yok; istemezse olmaz. O gün bir ben varım, bir de uzmanlığa yeni başlamış, deneyimsiz bir Alman doktor var hastanede. Ameliyatı yapacak Doktor Strahler'in de hiç güveni yok genç Alman'a. Çok önemli bir ameliyat. Doktor Strahler gözüme bakıyor. Çekip gidebilirim. Ben hastaya gittim. Başını çevirdi, konuşmamaya kalktı benimle, aldırmadım. Doktor Strahler'in beni istediği-

ni söylemişler adama; nedenini ben anlattım. Gerçekten güç bir ameliyatla kavuşturduk sağlığına. Çok mutlu oldum. Yalnız kalbi değil, çarpık kafası da ameliyata girmişti adamın! Taburcu olunca geldi, elimi sıktı,

— Danke schön Herr Doktor, dedi. Bei dem Turken gibt es ouch doch gute Menschen.

Güldüm,

— Olmaz mı, dedim. Sogar bei den Deutschen gibt es gute Menschen! Almanların içinden bile çıkar iyi insanlar! Ulusalcılığa mı kalkıştım? Kızmıştım herife. İnsanlar böyle işte Esmeciğim. Aptallıklarla dolu dünya. Konyak içelim mi seninle? Esrikliğime verirsin saçmalarımı. İyi konyağım var, daha açılmamış; Remy Martin.

— Ben şarap içsem?

— Peki, ben de şarap içeyim. Şaraplar aşağıda.

— Getiririm.

— Sigortayı takacak mısın?

— İstiyor musunuz?

— Hayır. Sen?

Duraladı bir,

— İyi, kalsın, dedi. Fenerle alır gelirim.

— Sağ raftaki kavanozlarda çerez olacak.

Esme merdivenlere yönelince kendine döndü. Ne yapmak istiyordu bu kızla? Yakınlaşma çabasındaydı; açık açık (hayır, karanlıkta!) gösteriyordu bunu da! Niye? Güvenebileceğin biri mi? Hayır. Ama güvenmek istiyorsun! Dolu dolu güvenmek istiyorum hem de. Yürekli. Kendini bir sürü önyargıdan kurtarmış! Kafası bir sürü sinir bozan önyargıya koşullanmış! Genç, aşabilir onları! Elinden tutarsan aşacak! Niye olmasın? "İnan Haluk ezeli bir şifadır aldanmak!" Aldandığımı aklımdan bile geçirmeden aldanmadım mı? O olasılığı aklımdan çıkarmadan denersem kötüsü mü olacak? Bak, karanlıkta nasıl dik dik bakıyor deli meyzin! Doğruyu söylesene melun; genç kadını için çekiyor! En

doğruyu her zaman deliler söylemiş! İçimin çekmesi yeter mi? Yüreğindeki sis dağılmış gibi gülümsüyordu ki, elinde dolu tepsiyle Esme çıktı merdivenleri. Gelip iki şişe kırmızı şarabı, bardakları, fındık, fıstık tabağını, Doktor'un onarım başlayınca boşalttığı çalışma masasına dizerken ayrımına vardı,

— Ay, toz toprak içinde burası!

— Dedim ya, ustalar var diye.

— Şu bez değil mi?

— Takma kafayı Esmeciğim! Böyle olsun bu gece!

Eline geçen bezi sandalye arkasına astı. Tirbuşonla biraz uğraşarak çıkardı şişenin mantarını; kanepeye yanık bıraktığı fenerin ışığında, Doktor'un bardağına koydu bir parça. Tatması için bakıyordu Doktor'a,

— Doldur Esmeciğim, dedi. Bütün şaraplar güzel!

Bardakları doldurup kaldırdılar.

— İçmeden söyleyeyim de, şarap başına vurdu deme, dedi Doktor. Al sana gülüncünden, en de bayatından bir edebiyat konusu! Beni yaşlı bulmuyorsan, gençsem, şarap da var! Bir, âşık olmak kalıyor! Ne dersin, âşık olayım mı sana?

Fenerin sarı ışığıyla aydınlanmış yüzünde alaylı bir gülümseme gezindi Esme'nin,

— Evet, içmeden saçmalamaya başladınız! Bana mı soruyorsunuz? dedi. Pazarlıkla mı? O sizin bileceğiniz şey!

— Ya senin bildiğin?

Bardağını uzatıp Doktor'unkine vurdu,

— Olursa size sormadan söylerim! Bana sorarsanız da gülünç o edebiyat. Biliyorsunuz, konuştuk bu konuyu! Yaşamınız boyu hiç âşık olmamısınız. Öyle demiştiniz. Hadi sağlığınıza!

Bardağını kaldırmıştı Esme. Doktor, kaptırdığı oyunun sürmesi için direten bir çocuk gibi duraladı. Hiçbir şeyi de unutmuyor bu kız! Yani ne demek istiyor bu kız şimdi?

— Şimdi de olmayayım diyorsun!

Sessizdi Esme.

— Gülünç mülünç, dedi Doktor. Şu kadehi aşkımıza diye kaldırmak ne güzel!

Şarabını yudumladı. Bir şey diyecekmiş gibi duraksamadan sonra Esme de içti. Doktor uzanıp masadaki el fenerini söndürünce gölgeli ışıltılara dönmüştü oda gene. Sessizliğin büyüsünü bozmaktan çekinir gibi konuşmadan, arada fındık fıstığa uzanarak ağır ağır şaraplarını yudumlamayı sürdürdüler bir süre. Doktor bozdu sessizliği,

— Kaç yaşındaydın sen?

— Yirmi sekiz başlıyor bu perşembe. Almanya'dan gelmek geciktirdi beni; daha önce bitmeliydi öğrenimim. Birkaç yıl yitirdim.

Gecikmeyle ilgilenmedi Doktor.

— Bu perşembe! İki gün sonra doğum günün yani!

Esme sessiz bakıyordu.

— Bayağı yaşlanıyorsun! Şöyle görkemlice kutlayalım o günü Esmeciğim.

Gülümser bir duralamadan sonra,

— Sevinirim siz de gelirseniz, dedi Esme. Arkadaşlarla birlikte olacağız.

Bozulur gibiydi Doktor. Sessiz kaldı bir,

— Bıktım senin arkadaşlarından, dedi takılarak. Kimmiş arkadaşların?

— Pek yabancı yok! Suatlar filan...

Evet, Suatlar diyordu gene. Ya ne desindi? Kızın iş çevresi.

— Doğruyu söyle bana, dedi birden. Suatla aranızda bir şey mi var sizin?

Kıkırdar gibi gülüverdi Esme. Kızmamıştı neyse!

— Size ne bundan? dedi. Olmuş ya da olmamış!

Terslemeyle değil de, kadınca bir kışkırtmayla söylemişti sanki. Bir süre ikircikli kaldı Doktor; toparlandı,

— Bana ne diyemiyorum demek ki! dedi.

Çöküveren sessizlik takılma havasına duyarlılık katmış gibiy-

di. Bir süre suskun kaldı Esme; açıklama gereği duymuş gibi yavaşça,

— Hiçbir şey ne oldu, ne de olabilir, dedi.

Bir duralamadan sonra ekledi,

— Kadınlarla ilgisi yok Suat Bey'in.

— Yani... Şey mi?

Donup kalmıştı. Aklının ucundan geçirmemişti böyle bir olasılığı. Kız da ne kadar doğal söylemişti. Suat Bey diyor gene. Gülümsüyor da! Çevrede duyumsadığı bir yadırgama da anımsamıyordu bu Suat için. Bilmiyor olamazlardı; doğal sayıyorlardı demek! Nasıl da iyi bir kişiye benziyordu oysa! Kötü mü olması gerekiyordu? Değil de... Ne bileyim? Hiç ummamıştım Türkiye'de de bu işin böylesi doğalmış gibi... Durma üstünde! Kavgaya kalkışır şimdi bu kız Suat Bey'i için!

— Seninle birlikte olmak isterdim doğum gününde, dedi. O toplantınıza gelmem.

Ses çıkarmadı Esme. Şarabını yudumladı,

— Cuma da sizinle kutlarız.

Şarap doldurduğu bardağını kaldırdı Doktor,

— Cumayı bekleyemem, dedi. Şimdiden başlayalım; cumaya da sürdürürüz. Ne güzel; üç gün, üç gece kutlama! Çok uzun, mutlu yaşa Esmeciğim. Bu dostluğumuz iyi de, çekip öteye gittim mi, aklına bile getirme beni! Dünya yaşayanlar için! Sana ne alayım doğum gününe?

— Çiçek. Kara kara sözler etmeyin bir de! Hiç sevmem. Ölümü herkes biliyor. Sırası belli mi? Yarın pat diye ben gidivermişim bakarsınız.

— Saçmalama, diye kesti Doktor.

— Siz de saçmalamayın!

Bayağı sertti kızın tepkisi! Ölümden söz etmem mi dokundu, ölümümden söz etmem mi? Ayrımında mıdır? Ölümü kim sever ki?

— Azarlama beni Esmeciğim, dedi. Kavga etmek istemiyo-

rum, sokulmaya çalışıyorum sana. Dediğime ne bakıyorsun; unutmamanı istiyorum belki de! Öyle yalnızım ki!

Şaşırdı; daha söylerken doldu dolacaktı gene gözleri. "Öyle yalnızım ki" derken hele, içinde bir tel kopmuştu sanki. Duygu dilenciliği bu; en küçümsediğim şey. Nasıl böyle oldum ben?

— Sizinki azarlamaktan beter ama; yaşlılıkmış, ölümmüş. Oturup ağlaşalım! Hadi, güzel yıllara!

Şarap kadehini kaldırıp uzatmış, odadaki kımıl kımıl ışık oyunları arasında çakıveren sıcak bir gülücükle parıltılı gözlerini de üzerine dikmişti Esme. Ne güzel bulup deyivermişti bu sözleri de? Şaşalar gibi oldu Doktor. Hep kendini aşan bir şeyleri var bu kızın! Uzatıp çın diye vurdu Esme'nin kadehine.

— Kız korkuyorum ben senden, dedi. Gerçekten âşık olursam ne yaparım sonra?

— Korkmayın, sizi yemem!

Küçük bir kahkahayla kalktı Esme.

— Yerini söyleyin; gidip takayım şu sigortaları. İçime sıkıntılar basmaya başladı bu karanlıkta.

Duvara çarpmış gibi oldu Doktor. Tüm düşlerini yıkıvermişti; bir başkaldırıyla nasıl kaskatı bir yaratık oluveriyordu bu kız böyle! Duralamadan sonra,

— Mutfakla dış kapının arasındaki tavana yakın köşede, dedi. İskele de orada hemen, duvara dayalı.

Bir gerilimle beklemeye başladı Esme gidince; ışık yanacak, bütün güzel düşler uçup gidecekti şimdi! Bir süre sonra merdivenin ışıkları geldi salona aralık kapıdan, bulandırdı çevreyi. Ayak seslerinin ardından Esme girip kapı ağzındaki düğmeyi çıt diye çevirince tüm dağınıklığı, tozu toprağı ile kaskatı salon çıktı ortaya. Masada boş kadehler. Fındık, fıstık kabukları. Şarap şişesinin biri boşalmış. Esme gelip karşıya otururken dolu şişeyi aldı, döndü Doktor'a,

— Açalım mı?

— Daha yeni başladık!

Sessizce tirbuşonu alıp açtı şişeyi Esme, doldurdu kadehleri. Kendi kadehini kaldırıp sinsi, alaylı bir gülümsemeyle baktı,

— Düş böyle kurulmalı, dedi. Siz gençsiniz, ben de güzelim! Ne var karanlığa sığınacak? Şarabın şu kıpkırmızı pırıltısını görmeden olur mu?

İçinde ılık bir şeyler gezindi Doktor'un. Her şeyi becerir bu kız? Roman da yazar! Neler bulup anlatır, kim bilir? Nasıl çekici olabiliyordu istedi mi! Bu yürekle çekici olunmaz mı?

— Ama sen gerçekten güzelsin!

— Yoo, değilim, dedi Esme. Ne olduğumu biliyorum ben. Olduğum gibi güzel olmaya çalışıyorum elimden geldiğince. İnsanları çirkin yapan yalan, yapaylık. Başta o bence. Öyle değil mi?

Öyle de, çok kişi söylüyor bunu; sen ne ölçüde biliyorsun bu yaşta?

— Öyle.

Sesi ağırdan çıkmıştı.

— Bakın, hiç yaşlı görünmüyorsunuz siz bana! Kıskandım dediğiniz Serhat vardı hani. Niye ayrıldık biliyor musunuz? Aramız birkaç yaş; fakülteyi iki yıl önce bitirdi o. Son bir yılda yaşlandı; bunadı bunayacak yaşlandı hem de!

Gülüyordu söylerken.

— Yalanlara kalkışıyor, beceremiyor; yüzüne gözüne bulaştırıyor onu da! Para diye ölecek! Parası var oysa. Varsıl babanın tek oğlu.

Söylerken gülüyordu bir yandan da. Doktor da gülüyordu.

— Ben de yalan söylersem!

Bir süre sessizce baktı Esme,

— Çıkarınız için söylemezsiniz, dedi ağırdan bir sesle. Bana öyle geliyor!

Gene bir duygu saldırısına uğradı Doktor. Öylece bakıyordu Esme. Doldu dolacak gözlerini saklamayı da beceremeyince gerildi birden,

— İçine sıçayım senin bu elektriğinin, dedi.

Bir kahkaha attı Esme.

— Kötü mü oldu? dedi. Gerçek yüzünüz ne güzel. Güzel adamsınız siz; saklanmak niye?

Dinlemiyor gibi başını eğmiş, göz pınarlarındaki ıslaklığı geçiştirmeye çalışıyordu Doktor.

— İyi ki ışık var! Apaçık yüreğinizle öyle genç görünüyorsunuz ki! İstemiyor muydunuz bunu? Ne var korkacak? Erkek ağlamaz mı diyorsunuz?

— Hiçbir şey demiyorum Esmeciğim, dedi Doktor. Nasıl anlamışsan öyleyim. Korkuyorum belki! Asıl demek istediğimi de bir türlü diyemiyorum!

Gene bir duygu saldırısına uğrayacaktı, tuttu kendini. Başını önüne eğdi, titrek bir sesle mırıldanır gibi,

— Seni öyle sevmek istiyorum ki, dedi.

Bir şey diyecek oldu Esme, sustu. Gözleri önündeki bir noktaya takılı kalmış Doktor'a baktı bir süre. Kalktı yerinden, Doktor'un koltuğuna gitti, yavaşça çöktü önüne. Başını dizlerine dayadı. Yanına düşmüş gibi duran ellerini aldı Doktor'un, yüzüne sürdü okşar gibi, minik öpücükler kondurdu bir süre. Sonra dirseklerini dizlerine dayayıp kaldırdı başını, Doktor'a bakmaya başladı gülümseyen gözleriyle. Önce inanamadı Doktor böyle bir anı yaşadığına. Hiç beklemediği çelişkili duygularda çalkandı bir süre, battı batacak! Yüzünü, saçlarını okşarken gene bir sallantıya düştü. Ne kadar gençti bu! Torunu da böyle olacaktı! Erkeksi duyguları kımıldamaya başladı içinde kıpır kıpır. Gülecekti, tuttu. Deli Meyzin geçti kafasından. Biz seks yaparız, sen çirkin devinimler yaparsın, diyen Fransız öğrenciler dizilmiş sırıtarak bakıyorlardı! Şu badem çiçeği kızla çirkin ne olabilir piç sürüleri? Siz kendinize bakın! Omuzlarından tutunca ağırdan kayar gibi bir devinimle kalkıp göğsüne yükseldi Esme, kollarını boynuna doladı Doktor'un, uzandı yavaşça; öpüştüler. Her şeyin unutulduğu süre boyunca öpüştüler uzun uzun. Kaç yıl-

dır gömülü kalmış yorgun erkeklik güdüsü Esme'nin şarap kokan yakıcı soluğu, el atıp sıkmaya başladığı taş gibi göğüsleriyle ağırdan doğrulmaya başlamıştı içinde. Olacak gibi görünüyordu ya, yapamasaydı bir de! Aşağıdaki viagraları düşündü. Dur, aşağıya ineyim de hapımı alayım sevgilim! Gülecek kız. Atmaya çalıştı kafasından. Eli, eteği altındaki sımsıcak bacaklarından dişiliğine kayıyordu ki, çekti kendini Esme,

— Lütfen, dedi fısıldar gibi bir sesle. Ona hazır değilim.

Yavaşça sıyrılıp çıktı kollarından, karşıdaki koltuğa geçti. Yarım dolu şarap kadehini kaldırdı, gülümseyerek yudumladı. Bakakalmıştı Doktor. Bin bir oyun bilen şu doğa nasıl kurnaz, nasıl sevecendi! Gençlik yıllarındaki ilk öpücüğün esrik eden tadına ilk kez demin, bu kızla varmıştı sanki! Beni genç görüyor da ondan! Görüyorsa genciz demek; aldanacak göz var mı bu kızda! Genç olmasam böyle döner miydi başım! Ne biçim yaratıklarız; nasıl unutuyoruz her şeyi; sanki hiç kadınla öpüşmedik, varsa yoksa bugün, bu an! Dudaklarımı ürperten bu tat da mı uçup gidecek! O kalır; son tat o! Örtbas etmenin bir anlamı yok, söyle olanı! Bir-iki kez söyledim yaşamım boyu, ama hep yerinde söyledim. Yeri değil mi? Şarap kadehini aldı, inceler gibi evirip çevirerek tuttu elinde;

— Seni seviyorum Esmeciğim, dedi kendi kendine söylenir gibi alt perdeden, kupkuru bir sesle.

— Ben de sizi!

Masaya bıraktı kadehi, Esme'ye baktı,

— Bıkmadın mı bu Allah'ın belası "siz"den, dedi. Sevmek senli benlidir!

— Ona da hazır değilim daha!

Gülümser bir duralamadan sonra ekledi,

— Durmayın üstünde lütfen!

— Batmasa durmayacağım.

— Batmasın!

— İyi, söyle ona da batmasın bir daha!

Kadehleri dolduruyordu, güldü Esme. İkinci şişeyi de yarılamışlardı.

— Elma, Portakal olacaktı dolapta.

Kalktı Esme,

— Yeriz, dedi. Getireyim.

Merdivenlere doğrulunca Doktor da kalktı,

— Ben de bir lavaboya uğrayayım, dedi. Yeşil zeytin, peynir de çıkar istersen. Çavdar ekmeği olacak. Şarap da olacak alt raflarda.

Hafiften sallanıyor gibiydi yürürken. Ne güzel gece! Döndüğünde epeyi ağır çıktı merdivenleri. Kıpkırmızı şaraptan mı, öpücüklerden mi? Bakma bu kıza sen; yaştan! Salon çarpıcı geldi. Üstünü bezle silmiş, fındık, fıstık kabuklarını toplamış, çatal bıçak, temiz tabak koymuş; zeytin, peynir, dilimlenmiş çavdar ekmeği, portakal, elma dolu tabaklarla yeniden düzenlemişti masayı Esme. Yeni bir şarap şişesi de koymuştu.

— Müzik yapmadık!

— Evet, deyip kalktı, rafta dizili kasetlere gitti Esme.

— Ne var sizde bilmiyorum ki!

— Sen neleri istiyorsun?

— Athena... Tarkan var mı? Moğollar. Sezen Aksu. Mazhar Fuat Özkan. Bülent Ortaçgil, İlhan Erşahin...

Güldü Doktor. Yalnız Tarkan'ı, bir de Şezen Aksu'yu tanıyordu medyadan.

— Bunları pek bilmem ben, dedi. Klasik musiki var; Dede, Itri filan...

— Anlamam ki!

— Anlasan şaşardım! Mozart var. Bach, Beethoven, Vivaldi, Çaykovskiler var burda. Opera aryaları; Verdi, Puccini...

— Halk müziği?

— Şu kasetlerin tümü. Hangisini istiyorsun? Kürt, Ermeni, Süryani...

Duralayıp kalmıştı Esme.

— Hiç duymadım bunları, dedi.

— Nereden duyacaksın? Burada çoğu yasak bunların. Bak, Arif Sağ, Neşet Ertaş, Ali Ekber Çiçek...

— Ruhi Su var mı?

— Olur, Ruhi Su koyalım.

Kaseti koydu; yüksekten başlamıştı, kısıtı biraz. Çok sevdiği, Ruhi Su'dan dinlerken ayrıca mutluluk duyduğu Karacaoğlan türküsü derinden derine yükselmeye başlayınca döndü Esme, karşısında bakıp duran Doktor'a uysalca sokulup boynuna uzattı kollarını, dal gibi sardı. "Bugün yardan haber geldi/Bi bir yandan bir bir yandan" Sarmaş dolaştılar. Salt iç içe girmiş dudaklarıyla değil, gövdeleriyle de karışmış gibiydiler birbirlerine. Kızın bütün dişiliğini dayanılmaz biçimde etinde duymaya başlamıştı. Şu kız diretmese artık da... Ben de... Böyle baş döndürücü... Bu müzik... Uçarken... Belli belirsiz sendeler gibi oldu birden. Hemen duralayıp çekildi Esme. Duyumsamıştı demek! Kollarından tuttu Doktor'un.

— Uzanın isterseniz!

Toparlandı, gülmeye vurdu Doktor,

— Başımı öyle döndürdün ki, korkutmak için yaptım seni. Kaygılanma, kolay yıkılmam; daha yeni geçtim çekaptan! Biliyorsun gencim ben!

Gülümsedi Esme. Durumu kurtarmak gereğini duymuş olmalıydı,

— Siz de benim başımı döndürdünüz, dedi. Birlikte uzanalım isterseniz! Portakal, elma soyayım. Yattığımız yerde içelim Romalılar gibi.

Gülüyordu. Doktor da gülmeye başladı. Gidip uzandı kanepeye. Gözü Esme'deydi. Ne güzel söylüyordu türkü de! "Dola kolların boynuma/Bi bir yandan bir bir yandan" Ne güzel doladı kollarını. Nasıl incelikle sevecen kız bu! Hani soğuk demiştin ya, bu o kız işte! Dedik, sersemlik etmişiz! Çok da becerikli. Şu elmaları, portakalları soyup dilimleyişine bak! Boşuna

"Es" dememişler Reklam-Ar'da. Esti mi yaman esiyor demek! Başuçlarına bir sandalye çekip meyve, çerez tabaklarını oraya aldı Esme. Kadehlere şarap doldurup uzattı. Doğrulup aldı Doktor. Esme gelip yastıklar koydu, önce Doktor'a, sonra kendi sırtına, ilişti kanepeye; uzanıp kadehini aldı sandalyeden,

— Hadi, sağlığınıza, dedi!

İçtiler. Salonu sinsice ele geçirmiş, birbirini izleyen Karacaoğlan türkülerini dinliyor gibi dalgın meyve, çerez alıp şaraplarını yudumluyorlardı ki, Esme'nin telefonu çalmaya başladı. "Kapatmamış mıydım ben bunu?" diye söylenerek kalkıp gitti, kitaplık üstündeki çantasını açıp aldı telefonu, arayan numaraya baktı; düğmesine basıp kapattı telefonu.

— Beğenmedin mi?

— Beğenmedim!

Kimdi diye sormak geliyordu içinden Doktor'un. Sormadı. Yerine dönerken gülümseyerek baktı Esme,

— Merak ediyorsunuz? dedi.

— Evet, merak ediyorum.

Yarılanmış kadehini alıp geçti yerine,

— Edin isterseniz de, dedi, kötü bir şey getirmeyin aklınıza!

— Hayır, ben getirmem de...

Doktor duraksayınca Esme aldı hemen alaylı bakışıyla,

— Siz getirmezsiniz de... kendisi mi gelir?

Gülmeye başlamıştı. Doktor da güldü.

— Evet, kendisi gelir.

Bir duralamadan sonra ekledi,

— Kıskancım ben!

Öylece bakıyordu Esme.

— Dudaklarının ateşine güç dayanıyorum, kıskançlığa nasıl dayanacağım, bilmem!

Bir an düşünür gibi kaldı Esme,

— İnanırsınız bana, olur biter! dedi sinsice takılır gibi bir sesle.

— Kötüsü o! Ya inanmazsam diye korkuyorum Esmeciğim.

— Gerçekten kötü.

Gene bir an duralayıp baktı Doktor'a,

— İnanmadınız mı hemen söyleyin bana!

Anlamamış gibi bakıyordu Doktor. Esme sürdürdü.

— Yalancıktan inanmış görünmek yok yani!

— İstesem de yapamam!

— Ben de yapamam! Hiç iki kişiyi birlikte sokmadım yaşamıma!

Yaşamını sevsinler senin! Yolun başındasın daha kızım! Olsun; asıl bu yaşta güç o bağlılık. Doğruysa! Ondan da mı kuşku duyuyorsun! Sorsana! Nasıl bozayım bu güzel geceyi! Duymak güzel gene de! Her yanı cinselliğe batırılmış bu toplumda güç gider. Gülmeye başladı Doktor,

— Uzun süreli anlaşma yapıyor gibiyiz Esmeciğim! Yazıp imzalayalım mı ne dersin?

— Süresini kim bilir ki? dedi. Kısa süreli mi olsun istiyordunuz?

Gülmeden sessizce bakıyordu Esme. Doktor bir süre dalgın kaldı,

— Benim istememle olsaydı, dedi kendi kendine söylenir gibi.

Yineledi yavaşça,

— Benim istememle olsaydı!

Doğrulup kendine çekti Esme'yi; uzandıkları yerde okşar gibi yumuşacık bir-iki öpücükten sonra, birbirine geçen dudakları, sarmaş dolaş gövdeleriyle bir yangının ortasında buldu gene kendini Doktor. Kaygıları dolanmaya başladı gene. Bu kez iyiden iyiye başarısız olacağı korkusu toplanmıştı içinde. Niye gülünç olsun viagra? Dünya kullanıyor Doktor! Doğrusu konuşmaktı da, kız hazırım demiyordu ki. Sımsıcak bacaklarından kalçalarına doğru ürkekçe yol aranır gibi giden elleri engele çarpmış gibi duraladı; gene çekmişti kendini Esme. İstemiyor işte.

"Lütfen!" diye sayıklamaya başlar şimdi! Zorlayacak mısın? Gücün var da sanki! Nasıl yaparım ben o yardımcı olmazsa? Ona yetiyorsa ben onu nasıl... ne istiyorsun başka? Şarap mı içelim? İçelim Esmeciğim! Dumanlar gezinmeye başlamıştı belleğinde. Kadehi bir dikişte boşaltınca ağırdan bir sis bulutu gelip çöktü üstüne. Mutlulukla, gülücüklerle dolu bir beşikte birlikte sallanıyorlardı kollarındaki Esme'yle. Düşte mi içmişlerdi yoksa! Üçüncü şişe de demek içildi mi böyle... Ah bu kırmızı dudakları şarabın! Ne güzel dünya bu! Müzik bile sessiz! Dola kollarını boynuma! Daha ne desin müzik! Bi bir yandan bir bir yandan! Hiç bitmesin! Bitmesin! Bitmesin! Esmeciğim, bu yol var ya bu yol... Sallanan beşik durmuş demek. Nereden çıktı bu sesler? Kapıyı mı çarptılar, nedir? Gözlerini yavaşça açıp şaşkın bakınmaya başladı. Gündüzdü; üstünde battaniye, giysileriyle yatıyordu salondaki kanepede. Kol saatine baktı; dokuza beş vardı. Başındaki hafif ağrıyla geceyi anımsadı. Niye bitmişti gece? Sonuna kadar gitmesine izin vermediği bir sevişmede salt şarabın, öpücüklerin ateşiyle nasıl böyle bir mutluluk düşü yaşatabilmişti bu kız! Bakındı; bardaklar, tabaklar kaldırılıp masa temizlenmiş, salon toparlanmıştı. Gürültüler, tıkırtılar geliyordu aşağıdan. Doğruldu, Esme'ye seslenecekti; başucundaki sandalyeye bırakılmış telefon çalmaya başladı. Açtı.

— Günaydın! Uyandınız mı?

Şaşaladı. Esme'ydi.

— Günaydın, dedi.

Çabuk çabuk konuşmaya başlamıştı Esme,

— Öyle tatlı uyuyordunuz ki, kıyamadım uyandırmaya. Bağışlayın, sabah Reklam-Ar'da olmak zorundaydım. Ne güzel geceydi!

Toparlandı Doktor,

— Olanlar gerçekti değil mi Esme, düş değildi?

— Düş olsa hemen unuturdum! İyisiniz?

— Sağ ol Esmeciğim! Uyanıp seni görememekten başka

üzücü bir şey yok. İyiyim. Bağışla, kırmızı şarap hep böyle yapar beni.

— Yapsın! Nasıl güzeldiniz, biliyor musunuz?

— Seni çılgın gibi seviyorum da ondan!

— Ben de sizi!

Dilini peltekleştirdi kızmış gibi,

— Siz... Siz... Siz... Ne tatsız kızsın sen!

Güldü Esme,

— Ama siz tatlısınız, ben de sizi çok seviyorum!

— Ne vakit göreceğim seni? Bugün? Yarın?

Bir sessizlikten sonra,

— Çok isterim ama, olmaz, dedi. Bağışlayın! Fakülte de var. Cuma günü arayacağım sizi. Hadi, odama doluşurlar şimdi, toplantıya bekliyorlar. Hoşça kalın! Öpüyorum.

Kapattı telefonu. Aşağıdan gelen ustaların sesiydi demek. Kanepeden inip ayağa kalkınca başı dönmeye başladı. Baş ağrısı da biraz arttı gibi. Sandalyeye, yazı masasına dayanarak koltuğa geçti yavaşça. Öyle de sıkışmıştı ki! Kalkıp ağır, ağır, hafiften baş dönmesiyle tırabzanlara tutunarak indi merdivenleri. Ustalar dışarıdaki yağmur borularını takıyor olmalıydılar. İkinci kattaki tuvalete girdi. Çıktığında baş ağrısı geçmiş gibiydi. Takma dişlerini çıkarıp temizledi. On kadar kendi dişi vardı ya, üstte, altta takılan protezleri çıkarıp su dolu bardağa koyuyordu geceleri. Böyle ağzında bıraktı mı olmuyordu. Asıl tedirginliği de şimdi duymaya başlamıştı; Esme'yle geceleri birlikte kalırlarsa ne olacaktı? Nasıl çıkaracağım; dişleri bardakta gördü mü iğrenecek. Söylemese de iğrenecek. Nasıl dayanacak buna? Dayanacak mı? Onun tiksintiyle katlanmasına sen nasıl dayanacaksın! Nâzım için de duymuştu: Ayrı odada yatıyormuş Vera'sıyla bu yüzden; o yatmadan da yatağa giremezmiş! Bu yaşta böyle işlere kalkışırsan doğa da maskara eder seni! Öyle değil mi Deli Meyzin! Ustalara indi. Çıktı kapıya. İçerileri dün bitirmişlerdi neredeyse. Şu boruları da taktılar mı, birazdan tamamdı iş. Yedi yüz

milyonaydı pazarlık. Beş yüzünü iş bitince, iki yüzünü de bir ay sonra verecekti; gene akar makarsa. Yeminlere başladı ustabaşı; çok sağlam yapmışlardı. Akarsa da buradaydılar, gelirlerdi hemen. Kesmese olmaz mıydı? Uzatmadı, verdi paralarını. Evi temizlemeye de iyi temizlikçi biri varmış kahveci Recep Efendi'nin tanıdığı; otuz milyon alırmış adam. İstiyorsam hemen yollarlardı bugün. Akşama kadar tertemiz ederdi evi. Gelsin, yapsındı. Evdeydi şimdilik. Kahvaltıyı düzenlerken hemen gözüne çarptı, tertemizdi mutfak; kirli, bulaşık hiçbir şey yoktu geceden. Bardaklar, çatallar yıkanıp kurumaya konmuştu. Bu kız nasıl üstesinden geldi bu işin? Benim kadar içti o da. Hiç uyumadı besbelli! Şimdi de işinin başında! Genç! Kaç tane çıkar böyle genç? Saliha da genç! Zıbarmış eşşek gibi yatardı şimdi akşamlara kadar! Salonda kahvaltısını ederken yakıcı, ikirciklilikten kurtulamadığı için de ürkek bir sevgiyle düşünmeye başladı Esme'yi. Kıza olan duygularını değil, kızın gösterdiği ilgiyi açıklamak güçtü. Yirmi sekizinde -bile değil, daha yeni girecek- kız, seksenine dayanmış bir adamla sevişmeye kalkışırsa doğal olur mu bu? Bir psikiyatriste mi götürsem bu kızı ben? Önce kendini götür! Şaka değil, ciddiyim. Benim psikiyatrlık neyim var? Onun nesi var? Özgürlüğünü yaşıyor, gönlünce deneyler yapıyor; senin kurduğun sevgi çok mu umurunda onun? Baş kaldırmaya özeniyor belli ki, o da değil, tam koparamamış ipini daha! "Bu aşk beni iflah etmez öldürür." Yolda duralayan arabalardan birinden mi, yakındaki evlerden mi geliyordu? Alaturkasız yaşar mı bu halk? Türkümüz bu! Sevgi öldürmez, sevgisizlik öldürür. Ne kadar sürecek ki bu kızın sevgisi? Denemesinden bıktı mı çeker gider. Sanrı da olsa, mutluluk içinde yaşayıp gidersin bir süre; bitti mi sen de biter gidersin! Kazık mı kakacaktın dünyaya? O ters kafasıyla hangi mutluluğu paylaşacağız! Kafası da ille senin gibi olacak! Paylaşıyorum sandıklarından yeterli dersi almadınsa git kendini denize at! Aldım da, ondan korkuyorum ya. Ama bakarsın bu da iyiye değişir! Böyle sevecen olduğu hiç ge-

lir miydi aklıma? Zeki, cin gibi! Öyle boş da değil kafası. Keşke boş olsa: tıkış tıkış! Eleştirel bakıyor ama! Öyle sanıyor! Düzen kurnaz; böylelerini kullanıyor şimdi. Biraz güç öğrenir belki, öğrendi mi iyi öğrenir. Değiştireceğim diyorsan, baskıyı unut! Tepesine binmeye kalkarsan hırçın çocuklar gibi inatla karşına dikilir bu kız; aklına başvurup inandırmaya çalış! Çok genç ol-

duğunu da unutma! Keşke unutabilsem! O benim tepeme binmesin de! O da zor biraz! Kendi bilir, öyle bir halta kalkarsa! Şimdiden başlama kavgaya! İyi, bu yaşta Lalapaşa eğlendireceğiz! Ne olmuş yaşına! Esme de söyledi; senin yaşlarda âşık olmuş Goethe, şiirler yazmış! Güldü. Çok benziyor! Aşk romanı yazacağım, diyordun; kız da aşkı tanıtıyor sana! Gene güldü. Aşkı tanımam bu kıza kaldıysa! Ne sandın! Aşkı gençlerden öğreneceksin! Ferdane'lerden öğren istersen! Altına Ferdane'den gelen kâğıdı koyduğu ansiklopediye baktı. Az şey öğrenmedim o çirkef karıdan da! Dursun bakalım kâğıt. Tam kalkıyordu ki, aşağıdan, ustanın sesiyle doğruldu.

— Doktor Bey, konuğunuz var!

Yüreği hop etti. Ferdane! İndi çabucak. Birinci katın merdiven başında durup baktı. Açık sokak kapısından girmiş, arkası ışıkta duran adamı bir anda çıkaramadı.

— Doktor merhaba, deyince sesinden aldı birden. Süleyman'dı, Bulgaristanlı Süleyman. Şaşırdı, kızar gibi oldu, sevindi bile. Nereden bulmuştu bu evi? İndi; el sıkıştılar.

— Hoş geldin! Gel yukarı!

Merdivenlerde çıkarken önseziymiş gibi kuşkulu duygular dolanmaya başlamıştı içinde; neredendi şimdi bu? Salona girince balkona yürüyüp şöyle bir baktı Süleyman,

— Abe çok güzeldir Doktor, dedi. Satın mı aldın?

— Kira!

— Onartırsın da, ondan dedim!

— Aktı yağmurlarda. Eski ev. Sahibi Avusturalya'da, iş bize kaldı.

Oturdular.

— İyi buldun burayı! Adresi vermiş miydim ben sana?

— Yok be Doktor, dedi Süleyman. Minibüsçü İbrahim vardır bizim. Demiştim sana. O bıraktı köşeye.

Şaşırmıştı Doktor.

— O nereden biliyor?

— Hastalanmışsın sen dediler. İyi görünürsün.

— İyiyim!

— Hastanede yatmışsın. Bir kâtip vardır orada Burhan diye, Bulgaristanlı; yakınıdır bizimkilerin. O vermiş adresi.

Par diye ışık yandı kafasında Doktor'un; Ferdane de bunlardan aldı. Avukat Mustafa'nın günahına giriyordum az kalsın! İyi tanır Ferdane'yi bu.

— Kahve, çay?

— İçtim be Doktor. Konuşalım.

— Konuşalım. Ee, nasıl gidiyor işler?

— İyidir. Ankara bir yıllık giriş çıkışlı vize verdi. Bizim çocuklara da verdiler. Bizim minibüsçü İbrahim, Arif vardır Varna'dan bizim, benim küçük oğlan, İsmail, Vangel vardır bi de Plovdiv'den bir Bulgar, ortak iş yapacaklar; dışalım-dışsatım. Büyük bir depo kiraladılar burada, Aksaray'da. Bulgaristan'da birçok mallar yoktur. Oradan da buraya getirecekler. İyi kaşkaval ararlarmış burada derler, Balkan kaşkavalı. Sonra burada deri giyim işleri...

Fiyat ayrılıklarından doğacak parlak kazancı göstermek için iki ülke arasındaki mal değerlerinin parasal karşılaştırmalarıyla örnekler veriyordu Süleyman. Söyledikçe de artıyordu coşkusu. Partideki devrimci tartışmalarında da böyle aslanlar gibiydi bu! Bir günlerin burnundan kıl aldırmayan keskin devrimcisi şu adam! Seçim döneminde Türkiye'deki partileri, siyasal gelişmeleri değerlendirirken, biraz karşı çıkanlara "burjuva uşakları, satılmışlar!" diye bas bas...

— Ferdane gelmiş sana.

Soru, Ferdane'nin kapıda pat diye yeniden dikilmesi gibi olmuştu karşısına! Toparlanıp sessiz kaldı tepkisini belli etmeden.

— Kovmuşsun, derler!

Yumuşatmak için gülüyordu söylerken.

— Kovdum.

Sert, kesin yanıt uyarı olmuştu Süleyman'a; toparlanma gereği duymuş gibi, sessiz durdu bir süre. Doğrulup baktı,

— Kötü şeyler söylerler Doktor, dedi, sinsice bastırarak.

— Çok umurumdaydı!

— Öyle deme be Doktor! Biz üzülürüz!

— Ben üzülmüyorum! Alışığım onların pisliklerine.

Düşünceli kaldı Süleyman. Sessizlik uzayınca,

— Ben, dedim ayıptır. Doktor yapmaz bunu. Tanık var derler. Çok da bir para!

— Ne kadarmış?

— Ne bileyim Doktor! Bin milyon mark derler. Melahat'a bakarsan, abe alışmıştır dilim, Ferdane'ye yani, bakarsan milyondan da çoktur. Size vermiş listesini. Öyle der! Listeyi aldın mı?

— Aldım.

Soru dolu bakışını üstüne dikmişti Süleyman.

— Yırtıp attım! Bakmadım bile!

— Yoktur sende böyle bir para!

— Kime ne bundan?

Şaşırmış gibiydi Süleyman. Gene bir süre bakıştılar sessizce.

— Evet, bende Parti'nin bir parası var. Sayısı önemli değil.

Kalktı yavaşça, yandaki kanepeye geçip yaslandı arkasına,

— Bir kuruşunu bile vermem onlara, dedi sözcüklere tek tek bastırarak.

Ne diyeceğini bilemeden kalmıştı Süleyman. Biraz sonra aldı gene alttan bir sesle,

— Vardır senin de bir bildiğin.

— Benim bildiğim; bu para işçilerin, emekçilerin parası. On-

ların kavgası yolunda kullanılacağına beni tam inandırmadıkça kimse alamaz bu parayı benden. Anladın mı?

— Anladım, anladım da Doktor; başkaları böyle bilmez ki bunu.

Bir duraksamadan sonra çekingen bir sesle ekledi,

— Yedi, derler!

Alaylıca güldü Doktor

— Onlar yiyemeyince o yedi diyecekler. Ne yapayım?

İyice alaya vurarak,

— Bu parayı yemek onlardan çok bana düşer aslında, dedi. Para getiren tüm etkinlikleri, sergileri, gösterileri, konserleri, paralı toplantıları, düzenlenmiş özel günleri, özel geceleri, Almanya, Fransa, İsviçre, giderek İngiltere'de örgütleyen, sen de biliyorsun ki, biziz. Doktor Ramiz, karısı Sacide, ben. Düşünce, tasarı, uygulama, hepsi bizden çıktı. Parti kullansın diye topladık parayı; Parti gitti para elimizde kaldı. Parti'nin yolunda yaptık, ama Parti yapmadı bunları. Özel atılımcı başarımızdı yani!

Gülüyordu. Süleyman da gülüyordu. Gülücükler dağıldı yüzünde Doktor'un.

— O sıralar da bin bir pislik yaptı bunlar, diye aldı. Çoğunda işe taş koydulardı neredeyse. Ermenileri kışkırtıyor olduk! Kürtçülük yapıyormuşuz, dediler. Demediler mi? Sacide'yle Ramiz'in cenazesine bile gelmedilerdi.

— Doğrudur, dedi Süleyman.

— Ferdaneler sattıkları biletlerin bile hesabını vermediler doğru dürüst. Önce onu versinler! Şimdi kurduk dedikleri örgütün, neydi adı, Komünist bilmem ne Partisi'miydi?

— Marksist-Leninist'dir.

— Ne zıkkımsa! Etiket taktılar diye, bizim partimizin yerini tuttuğuna inanıyor musun sen Süleyman?

— Abe ben inanmam da, inananlar vardır.

— Evet var, Ferdane'nin çevresinde toplanmış, ne idüğünü,

gününde bizim partiye nasıl sızdıklarını çok iyi bildiğimiz kimi lümpen, kimi çıkar peşinde serüvenci bir avuç goşist.

Bir sessizlikte bakışıp duruyorlardı ki, kımıldayıp öne arkaya ağırdan bir-iki gidip geldi Süleyman,

— Söyleyeyim mi, ne düşünürüm Doktor, dedi biraz çekinir gibi.

— Söyle!

— Bizim çocukların ortaklığına kullansak bu parayı? Büyük kazanç vardır. Paramız olsa bu işi çok büyütürüz, hemen Avrupa'ya açılırız deyip durur bizimkiler!

Şaşırdı, kızacak oldu; sonra sinir boşalması gibi bir kahkaha attı Doktor,

— Yaman burjuva olmuşsun be Süleyman, dedi.

Donup kaldı Süleyman; kötü bozulmuştu belli ki! Toparlandı,

— A be Doktor, dedi. Yiyelim demem. Para bu! Ne boka yarar çömlekte yatarsa?

Toparlanıp doğruldu Doktor,

— Çömlekte değil, dedi. Günü geldi mi çıkar. Serüvene kalkışamam Süleyman; ya batarsa? Sorumluluğu benim üstümde. Ne dünya böyle kalır, ne Türkiye. Kimseye zıkkımlatmam o parayı.

— Sen bilirsin Doktor!

Sessiz, düşünceli Süleyman konuyu usuldan değiştirip sert lodosa, balığın bolluğuna, ucuzluğuna kaydırdı sözü.

— Ben gideyim, diye kalktı biraz sonra da. Çocuklar beklerler Aksaray'da.

Aşağı indiklerinde ustalar da işlerini bitirmiş ayrılıyorlardı. Artlarından çıkarken biraz geride kalıp duraladı Süleyman, uzattı elini,

— Kendini kolla Doktor, dedi giz verir gibi alttan bir sesle. Çok kötü şeyler düşünür bunlar.

Kapıyı kapatıp da ağır ağır merdivenlerden çıkarken gelecek

kötü şeylerin neler olabileceğine dalıyordu ki attı kafasından. Bu güzel günde mi düşünecekti bunları! Süleyman'ı da onlar mı gönderdi acaba gözdağını iletmek için? Olmayacak şey mi? İyi; benim bildirimi de onlara iletir. Tümünün canı cehenneme! Salona çıkınca ansiklopediler altındaki kâğıda takıldı bu kez de. Şunu yırtıp Süleyman'a söylediği yalandan da, kâğıttan da kurtulmaktı en iyisi belki de. Çıkardı kâğıdı kitapların altından. Şöyle bir göz atarken bile, kolay önleyemediği tiksintiyle karışık kızgınlık kabarıyordu içinde. Çeşitli kentlerdeki etkinliklerin yalan yanlış getirileri alt alta yazılıp toplanmıştı; bir milyon yüz altmış bin mark olarak gösteriliyordu. Suç işlemiş, bu kazanımın üstüne oturmuştu Doktor Nahit Kotar! Bu paranın hesabını hemen vermeliydi. Hesabı vermezse o da, hangi biçimde olursa olsun ona yardımcı olacak suç ortakları da, sonucuna katlanırlardı. Yalnız bana değil, destek verecek tüm namuslu kişilere de gözdağı veriyorlar; yalıtlayacaklar beni akıllarınca. Kadınlı, erkekli birkaç adla imza da vardı kâğıtta. Ferdane'den başkasını tanımıyordu pek. Polis ajanı diye bilinen Necati'nin kız kardeşiydi birisi de. Süprüntüler! Elinizden geleni geri koymayın! Yırtmadı; aldığı yere bıraktı kâğıdı. İmzalar vardı; dursundu onlar! Bizim de bunun hesabını sormamız gerekir bakarsın bir gün! Ruhi Su'nun akşamki türküleri de içeren Sümeyra'yla birlikte söyledikleri kaseti koydu; uzandı kanepeye. Uzun havanın "Yine bir gariplik çöktü serime/Ben de bilmem ya nice olur halımız" diye derinden bir çığlık gibi seslenişi içine işledi birden. "At sürüp bu ellerden de gitmek isterim" diyordu türkü. Gideceğim neresi kaldı ki benim! "Belki tuz ekmektir de bağlar yolumuz". Benim yolumu bu kız bağlıyor şimdi! "Bugün yardan haber geldi" başlayınca geceyi yeniden yaşamak isteğiyle yumdu gözlerini. "Eğildim bir buse aldım/Bi bir yandan bir bir yandan" Ruhi Su'yla Sümeyra birlikte söylüyorlardı. Çok sevdiği, Almanya'da erir gibi ölüp gidişine, doktor olarak elinden bir şey gelmemenin acısıyla umarsız biçimde gözlemci kaldığı Sümey-

ra'yla eski bir yara sızladı içinde. Ne yiğit direnç göstermişti, o ameliyatlardan güçlükle kurtardığı gövdesiyle! Son saatine kadar söyledi türküsünü, konserler verdi! Eş dosttan kimileri birilerinin kuyusunu kazmakta uzmanlık yarışındayken türkülerin kavgasına adamıştı kendini. Güzel kadındı. Güzele yalansız biçimde inandın mı da güzel oluyorsun! Peki, benim sevgilim neye
210 inanıyor? Hiçbir şeye! Saçmalama! O da güzelliğe inanıyor. Daha şimdiden içimi kavuran bu dayanılmaz özlemle ne yapacağım ben? Aranıyordun, buldun! Ben mi aranıyordum! Aşk romanı yazacaktın! Böyle mi olur aşk; düpedüz sersemlik bu! Duyarlığını sinsice artıran müziği, bir korunma güdüsüyle kapattı kalkıp. Kitap karıştırmak da gelmiyordu içinden. Çıkıp da nerelere gitseydi şimdi? Yemeği dışarıda yese bile dönüp yatmalıydı; gecenin yorgunluğu üstündeydi daha. Hiç uyumadan kalkıp sabahın köründe, güle oynaya işine koşan, ceylan gibi kızın sevgilisi ben olacağım! O cin kız da görmeyecek bunu! Ciddiye almıyor ki olayı! "Sizi seviyorum"dan öte söz çıkıyor mu ağzından? İyi ediyor; aman çıkmasın! Bunalımdan kaçar gibi fırlıyordu ki, kapıyı açınca delikanlıdan bir adam göründü avluda. Recep Efendi yollamıştı; temizliğe geliyordu. Ne yapacaktı şimdi? Dönüp bekleyecek değildi. İçeri koydu adamı; işini bitirince çekip giderdi kapıyı. Parasını verdi. Çıkıp sokağı döndü, anayolda deniz kıyısına geçti hemen. Kocaman parçalı ak bulutlarla dalaştaki güneş altında yosun kokan serinliği derin derin soluyunca masmavi İstanbul'un ortasına düşmüştü işte! Dün de böyle miydi bu kent? Dün dudaklarının tadını bilmiyordun daha Esme'nin! Martıların tüylerine, teleklerine baksana, ipek, gagaları altından! Gülümsedi. Aşkın tanımı buymuş; başka türlü bakacakmışsın yeryüzüne! Hiçbir şeye başka türlü bakamam! Bu İstanbul beni hangi gün zil zurna esrik etmedi ki! O, gençsin dedi, ne de inandım ben de! Gençken yalan kolay söylenir; yaşlılıkta da kolay inanılmaz! Ya inanmak mutlu ediyorsa! Doğum günü için ne alsam şu kıza? Neye sevinir, neye kızar; onu bile kestiremiyorum

daha! Çok çok çok güzel... de, ne? Çiçek dedi. Çiçek kolay. Aç sor, en iyisi. Sorduk; söyledi mi? Hem o bilmesin de, şaşırtıcı olsun biraz! Güç işin! Kolay ne var ki bu kızla! Kapalıçarşı'yı mı dolaşsam bir? Taksiye atlayıp Beyazıt'a çıktı. Yol boyu düşündüğü sorunu Sahaflar'dan geçerken de çözememişti. Kitap mı alsaydı? Kitap, kaset, bilinenler. Kapalıçarşı'da ne bakacaktı; antika bir şey mi? Sandal Bedesteni'ne yürürken pek de umutlu değildi bir şey bulacağına. Geziyoruz işte. Kuyumculardan altın alsana! Tam yakışır! Nişan yüzüğü yakışmaz mı? Tatlı olur belki de; parmağına uyar mı, uymaz mı? Nesi tatlı olur? Köşe bucak kaçar bakarsın, bu adam deli midir, nedir diye! Mahalle kızı mı bu, nişan yüzüğüne atlayacak hemen. Takmaz. Herkes soracak, kim bu diye. Çok umurundaydı da; kendisi istemez. Yan yana, iç içe sıralanmış antikacıların vitrinlerine bakarak gezinmeye başladı. Şamdanlar, sapları incik boncuklu hançerler, işlemeli ceviz kutucuklar, Osmanlıca el yazması levhalar, divitli hokkalar, gümüşlü kemerler... Duraladı, şu kemeri mi alsaydı? Girdi içeri. Kemeri gösterdi. Çıkardı adam. Eline alır almaz vazgeçti hemen. Göründüğü gibi değildi; iç içe geçmiş ince metal parçacıklardan oluşmuş, hafif bir şeydi. Ucuzdu. Antika değilmiş, yeni, Alman gümüşüymüş. Kapıya dönüyordu ki, raftaki bir çini biblo çarptı gözüne. İndirtti hemen. El kadar bir şeydi. Ak saçı sakalı birbirine karışmış çok yaşlı bir adam, tay benzeri, çok güzel bir ak atın yelesine kolunu atmış, çöktü çökecek, gülünesi, umarsız bir bitkinlikle bakıyordu; ata binecek durumu mu vardı ki! Başını dimdik kaldırmış, gözlerinde alaylı bir gülümsemeyle bakıyordu tay da sanki! Karikatür çizgilerinde, daha doğrusu renkli bir çizgi film havasındaydı. Şaşırdı Doktor; bundan güzeli, anlamlısı nereden bulunurdu? Sanki özel yaptırılmıştı! Kim bilir, alafrangayla çarpılmış hangi Osmanlı konağından düşmüştü buralara! Eski bir şeydi. Doğru, yalan, Dresden çinisiymiş; On dokuzuncu yüzyıl. Yüz milyon diyordu adam, seksene bıraktı. Elinde paketiyle çıkarken sevinçliydi. Güç iş kolayca

çözülüvermişti. Hem de en güzelinden! Yaşamda her şey böyle olsa ya. Yağma vardı! Hem pek mi tatlı olurdu öyle iniş çıkışsız, dümdüz bir yaşam! Esme beğenecek mi bakalım? Dan diye bir söz ederse bir de. Esme bu! Yalansızlığıyla güzel! Söylesin ne istediğini de alalım o zaman! Sokağı dönmüştü ki, yüzüne çarpan incecik, "Aa Doktor Amca," çığlığıyla uyandı birden; Nevizade'de, meyhanede yanına gelen Kürt karı kocaydı. O geceden de büyük yakınlık gösterip önce kadın, sonra kocası boynuna sarıldılar.

— Bir türlü size ulaşamadık, diye hemen aldı adam. O avukatı, Mustafa Kıyıkoğlu'nu bulduk, aradık telefonla; vermedi numaranızı; açık açık atlattı bizi. Hastanedeymişsiniz de kimseyle görüşmek istemiyor muşsunuz...

— Bir ara oldu öyle bir şey.

— Çok iyi görünüyorsunuz.

— Şimdi iyiyim. Hayrola, nedir bu kuyumcularda böyle?

Takılır gibi söyleyişine güldüler. Şerife'nin teyze kızı doğum yapmış da, altın bakmışlar bebeğe.

Adı Şerife'ydi, tamam. Bununki neydi? O da çıkar şimdi!

— Hediye aldım ben de, dedi Doktor. Birinin doğum günü var da.

Şöyle bir gösterdi paketi.

— Çocuklar, gelin şurada bir öğle yemeği yiyelim; çene çalarız biraz, özlem gideririz.

Sevindiler. Laleli'de ünlü bir kebapçıya gitmeyi istiyordu çoktandır; bugünmüş demek. Lahmacunu çok seviyordu; ara sıra kaçamak yapıyordu böyle. Bugün kebapçıya gidelim diyormuş onlar da.

— Kürt olur da kebap sevmez mi?

— Ben pek düşkün değilimdir; Mahmut çok sever.

Tamam, Mahmut'du oğlan. Kapalıçarşı'yla Laleli arasındaki yol boyu, Türkiye'ye nasıl girebildiklerinin öyküsünü anlattı Mahmut. Benimki gibi. Aynı engeller, aynı yollar. Yalnız bunlar

yüklüce bir para ödemişler. Durumları daha mı ağırdı; yoksa daha mı soyguncuya çattılar? Şimdi iyiymişler, neyse. Kızarmış et kokuları arasında girdikleri salon kalabalıktı. Garsonlar paltoları alırken paketini bırakmadı Doktor, yanına aldı. Genişçe bir masaya karşılıklı yerleştiler. Garson isteklerini yazıp uzaklaşınca,

— Sizinle ne çok konuşmak istemişizdir Amca, diye hemen aldı Mahmut. Kaç yıl oldu!

— Evet, çok yıllar geçti.

— Duyduk, siz de ayrılmışsınız sonra TKP'den.

Suskun kaldı bir süre. Şerife'yle Mahmut gözlerini dikmişler, yanıt bekliyorlardı. Eskileri dökecek bunlar! Ne yapacaklardı ya; özlem giderelim dedin!

— Bakın çocuklar, ben o günleri anımsamak istemiyorum. O ki sordun, şunu söyleyeyim sadece: Parti'den ayrılmadım. Atmışlar beni diye duydum; yirmi-otuzluk bir listede adım varmış. Ne baktım, ne araştırdım. Sonradan düzeltip geri almışlar dediler; onunla da ilgilenmedim. Hiç ara vermeden doğru bildiğim işimi yapmaya çalıştım elimden geldiğince. Bu arada, parti ödentimizi veriyorduk; hiçbir şey demeden alıyorlardı onlar da.

Gülüştüler,

— Hep öyle yaparlar, dedi ikisi birden.

— Başka?

— Başka söyleyecek çok şey var da, dedi Mahmut. Konuşmak istemiyorsanız...

Duraladı bir an, ekledi yavaşça,

— Sizi doktor olmanız kurtardı.

— Sizi de Kürt olmanız kurtardı.

Gülüştüler.

— Kurtardı da ne yaptı? Öldürecekler miydi beni doktor olmasam!

Çekingen bakıyordu Mahmut,

— Batı'dayken olmazdı ama; ne beklenmez ki o Marat'tan?

— Adları bırak oğlum! Her yolda pis yaratık çıkar. Yolumu-

zu boydan boya çirkef etmişler bizim, sorun o. Yok olmak istemeyenin suça katılması temel kural olmuşsa, Marat, meret kim oluyor? Cehenneme çevrilmiş komşu bağdaki en çürük yemişlerden biri bizim bahçeye de düştü! Yedirip bir avuç genci de ağıladılar. En iyisini yapıyoruz sanısıyla yapıldı ne yapıldıysa; en kötüsü oldu. Komşu bağı da kuruttular sonunda. Tüm güzellikleri bitirdi o ağılı pislikler. Onun için durmuyorum adlar üzerinde. Kötüler yok mu? Var. Bu yola böylesi uygun olduğu için var! Aslında yakışan o değildi ama, ne yapalım ki böyle oldu! Yenisine bakalım!

Şerife de, Mahmut da, dalgın, düşünceliydiler.

— Her şey çürümüyor. Doğrular kalıyor.

— Kalır Mahmutçuğum. Eğrilerin yanında doğrular acı çekecektir yalnız. Göze alınacak. Çirkinliği de, güzelliği de bu, dünyanın.

Şaştı; içinde gezinen kara bulutlar dağılmıştı. Onlara değil de kendine söylemişti sanki bunları. Kebaplar gelmişti. Sessizce yemeye koyuldular.

— Sizde Kürtlük var mı Amca?

Şerife'ydi soran. Güldü Doktor.

— Yok, dedi. Nereden çıktı?

— Bizim Kürtlerden de söyleyenler oldu. Çok yakınlık gösteriyorsunuz Kürtlere!

— Acı çektirilen bir halka nasıl uzak dururum kızım? Komünistim ben, Türk'üm, ama insanım önce! Ermenilere, Süryanilere, Alevilere de yakınlık duyuyorum. Biliyorum ki, onlara acı çektirenler, Türk de içinde, herkese çektiriyorlar. Onlar kurtulmazsa bize de kurtuluş yok.

— Şu açık doğruyu görenler niye bu kadar az bu ülkede?

— Çarpıklığımızdan oğlum, dedi Doktor. Doğuştan Kemalizm'in mayası çalınmış kafa, bu kadar oluyor! Dünyanın bir ucunda yapılan kanlı şeyi duydu mu fırlar, ağlaşır; yalancıktan da olsa yiğitlenir. İmza verir, yürüyüş yapar! Kendi avlusunda yıl-

lardır sürüp giden kırıma, kıyıma gıkı çıkmaz. Doğruyu söylemeye kalkışandan da köşe bucak kaçar. Pabuçlar pahalı çünkü! Tutarlı devrimci olmak kolay mı? Bosna'daki kıyımı kınamaya gittiler, biliyorsun, büyük şamatayla. O günler burada kan gövdeyi götürüyor, bölgede çıt çıkmıyor! "İttihatçı" mayası var Kemalizm'de. Küçük burjuvazinin tutunduğu daldır İttihatçılık. İlkel yağmacı burjuva kabadayısı, komitacılıkla vatan kurtaracak! Kurtarması için önce sırtını dayayacağı burjuvazili bir vatan kurması gerek! En kolay yolu da para pul kimdeyse önce onu soymak! Ulusal zengin yaratacak! Ermeni kıyımı yapar. Alman emperyalizminin peşine düşer, Turan'a gidip büyük Türk imparatorluğu kuracaktır, Kafkaslarda yüz binlerce insanımızı kırdırır. Gerçi Kemalizm dersini almış görünür bunlardan ya; birkaçını sallandırsa da, aynı ana yapıdan geldiği için, genlerini taşır İttihatçılık'ın. Varlık vergisi çıkarır, Türk olmayanın malına el koyar; hasta, yaşlı demez Aşkale'ye sürer. İkinci Cihan Savaşı'nda, Saracoğlu'nun gücü yetse, Kafkaslarda Enver'lerin serüvenine kalkıştı, kalkışacaktı Türkiye. İkinci Cihan Harbi biter. Demokrasicilik oyunuyla vurguncu, soyguncu burjuvazili vatan yapma yolu açılır. Her mahallede bir milyoner yaratacaklardır; kanlı 6-7 Eylül yağması olur. Türküm demeyeni asıp kesmeye kalkarlar neredeyse! Bu baskılar ortamında nasılsa bir Beşikçi çıktı da, bir ölçüde de olsa, aydın olarak ulusal onurumuzu kurtardı! Sana bir şey soracağım Mahmut; PKK'li misin sen?

Duralar gibi oldu Mahmut. Doktor hemen ekledi,

— Bağışla, sizi yakın gördüğüm için soruyorum. Yanıtlamak zorunda değilsin!

— Yanıtlanmayacak bir yanı yok Amca, dedi Mahmut.

Düşünür gibi durdu bir,

— Eskiden uzaktık onlara biliyorsunuz.

— Onun için sordum.

— Kimi politik karşıtlarının dışında, gönlü PKK'den yana olmayan çok az Kürt var bugün. Biz de, ne içlerindeyiz, ne karşı-

larındayız. Sırası geldi mi yanlarındayız! Onların aralarında da bizi sevmeyenler var!

Gülümseme gezindi zeytin karası gözlerin ışıldadığı esmer yüzünde.

— Siz ne diyorsunuz?

— Ben de sizin gibiyim, dedi Doktor.

Sessiz baktı bir süre, ekledi yavaşça,

— Ben Apo'dan korkuyorum yalnız!

Şerife'yle Mahmut, gözlerini dikmiş bakarlarken tedirgin kımıldadılar şöyle bir.

— Kahramanlardan korkarım ben! Apo sorunu değil aslında. Tanımam etmem adamı.

Bakışları Doktor'daydı kımıltısız.

— Bir sürü yakındık demin sosyalist insanlığın başına gelenlerden, diye aldı Doktor. Gerçekti bunlar.

Biraz duraksayıp sürdürdü,

— Uyduruk kahramanlarla dolu o yol! Stalin'e taş çıkarttılar hepsi de! Gerçekten kahramanlık yapmışlar da var içlerinde. Kahraman diye başa çıkartıp da tapınma başladı mı, tapanlarla tapılanlar el ele veriyorlar, tüm temel değerleri, kendileriyle birlikte çekip çirkef kuyusuna götürüyorlar güle oynaya! Kişiye tapınmanın hep sosyal-politik yanı üstünde durulur. Birey olarak kişiler gözden kaçıyor. İnsana güvenmiyorum ben çocuklar! Nesine güveneceksin ki? Bu toplumun ürünü. Karnı ya da bir yeri acıktı mı baş derdi o! Yesin, içsin, şaapsın! Hemen olsun, en iyisi olsun; parçanın büyüğü kendinin olsun! Karşı yan söylemişse, o doğru yadsınsın, yok edilsin hemen! Güdüsü bu! Öyle bir yaratık! Direnci yok mu bu çirkin yanına? Var! Direnci, içine bastırmasına yarar bu güdülerini sıradan biriyken! Kahraman diye çıkıp çevresi de "Sensin!" dedi mi... Her dediği, her yaptığı teoride de, uygulamada da baştadır artık! Burnu havada, acımasız alacaklı olarak dikilir tepeye! İçini yenme istenci de eriyip gitmiştir. Biliyoruz, bütün bunları toplumun sınıflı yapısından

ediniyor bireyler... de, neyi değiştirir bunu bilmemiz? Bugünkü somut durum bu. Canını ortaya koyarak en parlak biçimde yaptığını, doğal görevi bilerek yapmış, yaptığıyla başı dönmemiş, gerçek kahraman yani, kaç tane? Gerçek insan, gerçek komünist yani? Rusya'da halk bulamıyor diye çayına şeker atmayan Lenin gibi. Karşıtlarından gelen doğrulara yüreği, kafası önyargısız açık... Kaç Lenin var tarihte? Kürt halkının payına mı düşecek o Lenin bugün? O yol açıldı mı daha kötüsü oluyor; yapılan yüce işte hiç de payı olmayanlar yerleşiyor suyun başına! Canavarların eline bırakılmış koyun sürüleri dönemi başlıyor! Doğru diye ortaya sürülen her şeyden kuşku duymak insan onurunun gereği oluyor artık! Canınızı sıktım değil mi?

Gülerek doğruldular.

— Yoo Amca, dedi Mahmut. Ben de çok düşünmüşümdür. Bakın, bizim köyde bir dere var. Üstüne köprü yapmışlar, yıllar önce. Taş, kütük karışımı, küçük bir şey ama, hele baharda sular azdı mı çok işe yarıyor. Okul derenin öte başında. Dedemiz Hacı Kurban yapmış diye bilirdik; öyle bellettiler bize. Çok sonra öğrendim ki, bir Ermeni usta varmış köyde, Mıgır Usta, tehcirde öldürmüşler; o yapmış. Komşuda çok yaşlı bir nine söyledi bir gün; sıkı sıkıya da uyardı, bir yerde sözünü etmeyeyim diye! Bizim Hacı Kurban Dede, bir-iki kütük vermiş köprü için! Mıgır Usta'yı öldürten de o. İnsanlar alçaldı mı, bir köprüyü bile kimin yaptığını öğrenemiyorsun!

— Evet Mahmutçuğum, bir şeyleri göze almadan hiçbir gerçeği öğrenemezsin, hele bu ülkede. Ermeni tehcirini, kırımını, kıyımını konuşturmuyorlar. PKK gelmeden Kürt sözcüğünü sözlüklerden sileceklerdi neredeyse. Bunları açtın mı vatan haini oluyorsun! Ermeni'ye, Kürt'e onu yapan, Türk'e yapmadı çünkü! Asıl vatan hainliği yasaklarla başlıyor bu ülkede.

Yemeğe daldılar bir süre.

— TKP ile ilişkileriniz ne oldu sonra? diye Doktor aldı gene.

— Bir şey olmadı, dedi Mahmut. Atmışlardı bizi; ne olabilir-

di ki? Aslında bizim için de bitmişti o iş. Kürtler el uzattı bize.

Kısa bir arayla sürdürdü,

— İnanır mısınız Amca, düşüncelerimin temelinde kesinlikle Kürtlüğüm olmamıştı o güne dek. Bugün de yok, ama açıkça söyleyeyim...

Duraladı bir, acı bir gülümseme belirdi ince dudaklarının kıvrımında,

— Kürtlüğümü eskisi gibi unutmuyorum artık, dedi. O güç günde bize elini uzatan komünist tek Türk siz oldunuz. Kudam'da, Bahnhoff'ta inmişiz Berlin'de; beş paramız yok. Bizi bulup söz ettirmeden, cebime tıkıştırır gibi para koyuşunuzu hiç unutmam. Bir yeri bilmiyoruz. Hemen alıp bir apartmana götürdünüz bizi; Türkiye'ye gitmiş arkadaşınızınmış. O gece, sabaha kadar ağladık biz Şerife'yle.

Karı koca duygulanmışlardı; gözleri doldu dolacaktı ikisinin de. Üzülmüştü Doktor da. Biraz da yadırgadığı bir duruma düşürmüştü sanki kendini. Ben bunun için mi sordum! Gülmeye vurdu,

— Aman çocuklar, büyütmüşsünüz, dedi. Sizin başınıza gelen en kötüsü değil. İyi oldu belki de, yolunuzu buldunuz!

Durumu kurtarmak için söyleyiverdiği şeylerin pek de anlamlı kaçmadığının, daha söylerken ayrımına varmıştı. İnandıkları partilerinden olmuş çocuklar... Uyandılar, kötü mü! Gerçeği gördüler! Tutamadı,

— Size yaptığı bir şey mi! dedi. Canavarlardan kaçarak sosyalist ülkeye sığınmış, kanser sancıları içinde kan işeyen 72 yaşındaki Doktor Hikmet'i, uğrunda bütün bir yaşamını verdiği sosyalizmin vatanından, kara çalarak sınırdışı ettirdi o vicdansız orospu çocuğu it!

Yüreğinden kopar gibi akıp gitmişti sözcükler. Sessizlikte durulmaya çalıştı bir süre; toparlanıp doğruldu,

— Evet, Kürtler diyordun?

— Okul arkadaşlarım vardı, Kürt. Sol, demokrat ama, komü-

nist değil. Ulusalcı ya da feodal kafalı filan bulurdum onları; sürekli kavga ederdik. Avrupa'daydılar, duymuşlar; geldiler hemen. Siz Düsseldorf'a gittiniz o günler, anımsadığım, bizi de Bremen'e götürdüler. Epeyi sonra ilk kez Köln'de karşılaştık sizinle, değil mi? Konser düzenlemiştiniz.

— Komkar'cılarla ilişkin vardı sanırım o günler.

— Tüm örgütlerle ilişkim oldu da, hiçbirine katılmadım. Basında çalıştım, biliyorsunuz.

— Biliyorum. Bitti mi o iş?

— Yo, sürüyor. Ara sıra haber yapıyorum dış basına. Kürt sanatı, edebiyatı üzerine yazılarım çıkar Almanca basında.

Gülerek takıldı Doktor,

— Komünistlik de sürüyor!

Gülümsediler. Sessizce dinleyip kebabını yiyen Şerife dikeldi birden,

— Papaza kızıp da oruç mu bozacaktık? dedi çaçaron bir kız ağzıyla. Marat yıkıldı gitti. Mezarı da başına yıkılsın! Siz aslan gibisiniz kafanızla, yüreğinizle. Ona mı bakacağız, size mi?

"Mezarı da başına yıkılsın!" sözüne birden güldü Doktor. Sevgi dolu güven bildirisiyle de duygulanmıştı doğrusu.

— Sağ ol kızım, dedi. Sen, ben, şu, bu sorunu değil, siz de biliyorsunuz. Tutamayıp sövüp sayıyoruz ya, Marat kim! Uyduruk bir herif! Ama Sovyetler, boy boy ürettikleri bu tür heriflerin pisliğinde batıp gitti bugün. Yüreği olana o yol şimdi daha açık. Tarihte, hangi yıkıntı doğru yolu kapatmış ki?

Konuyu değiştirdi birden.

— Şimdi durum?

Şimdi iyiymiş durumları da, geçen yıl her şeyi göze alıp geldiklerinde epeyi sıkıntı çekmişler, ama yerleşmişler artık. Mahmut, bir Kürt arkadaşının yayınevinde, biraz da ortak gibi çalışıyormuş. Çeviriler, Kürt folklor araştırmaları filan. Şerife, Haliç'te bir konfeksiyon atölyesi varmış hemşehrileri bir Kürt'ün gene, yönetim görevlisi gibi bir şeymiş orada. İzinliy-

miş bugün. Defterdar'da oturuyorlarmış, kirada. Şerife'nin anası çocuklara bakıyormuş; yanlarındaymış. Telefonlarını verdiler, Doktor'un telefonunu aldılar. Tedirgin etmezlerse, görüşmek istiyorlardı ara sıra. Yemeği ödemeye kalktılar, bırakmadı Doktor; o çağırmıştı. Başka gün öderlerdi onlar. Yola çıkmış, ayrılıyorlardı ki,

220 — Biz nereye gidiyoruz şimdi biliyor musunuz Amca? dedi Mahmut. KALAN MÜZİK'e gidiyoruz, Manifaturacılar Çarşısı'na.

Bir duralayıp anımsadı Doktor.

— Şu müzik yayınları yapan...

— Evet. Süryanilerle ilgili yeni bir CD çıkardılar.

— Onurlu bir işi başarıyla yürütüyorlar. Onlar tanımazlar beni ama, yıllardır izlerim ben onları.

— Avrupa'da Kürt'ün, Ermeni'nin sözünü eden, türkülerini söyleten Türkü tanımazlar mı hiç? Daha geçende konuştuk. Birlikte gidelim isterseniz; çok sevinirler.

— İsterdim de, bugün olmaz, dedi Doktor. Başka bir gün. Selamlarımı, sevgilerimi iletin! Halklarımızın kültür, sanat ürünlerini titizlikle koruyorlar. Yurtseverlik budur! Yürekten kutladığımı söyleyin!

Ayrıldıklarında akşamın yorgunluğu üstüne çökmüştü. Yemeğin ağırlığı da bastırınca gidip eve yatmaktan başka hiçbir şeyi gözü kesmiyordu. Esme telefon edip çağırsaydı şimdi?.. Gitmem der miydi de, çağırmasındı! Taksiye atladı. Eve geldiğinde evi bitirmiş aşağı taşlığı yıkıyordu adam. Ayakkabılarını beze silip merdivenlere geçebilirdi. Islaktı merdivenler de. Yatak odasına girer girmez üstüne battaniyeyi çekip öylece uzanıverdi karyolaya; gözlerini kapatmasıyla da uyuması bir oldu. Açtığında karanlıktı; altıya geliyordu saat. Dinlenmişti, sağlıklıydı. Esme çağırsındı artık! Ne yapıyordur şimdi? Ne yapacak, gözleri kapanıyordur uykusuzluktan; gidip bir yatsam diyordur! Bekle! Çekip bir meyhaneye giderler şimdi! İt canı vardır onlarda! Elli yıl

önce sen ne yapıyorduysan onlar da onu yapıyor! Şimdi ne var kafama vuracak, "elli yıl, elli yıl!" diye; biz başka şey mi dedik? Hem elli değil, elli beşe yakın! Tuvalette işlerini bitirince gelip sandalye üstüne bıraktığı doğum günü paketini aldı Esme'nin, salona çıktı. Temizlenmiş, derlenip toplanmıştı ev. Recep Efendi'ye söyleyecekti, bu oğlanı göndersindi temizliğe artık; daha önce on beşte bir gelen Menşure Hanım, ucuzdu ya -Yirmi milyon alıyordu. Onu da Recep Efendi göndermişti- yalan yanlış yapıyordu her işi. Aldığı hediyeyi çıkarıp kitaplığın üstüne koyarak şöyle bir bakmak için, özenle sarıp sarmalanmış paketi açsın mı, açmasın mı sallandı bir; açtı sonunda. Kitaplığın üstüne koydu, çekilerek baktı. Bir güzel tay irisi atla bir yaşlı adamdı sonunda! Biraz da "kiç" havasında. Güzel yanı, yaşlı adamın abartılı bitkinliği yapay bir gösteriye benziyordu; kendisiyle alay eder görünürken, bakanları işletiyordu sanki sinsi gülücüğüyle. Dikelip sıçrayacak birden atın sırtına! Deli Meyzin'in 'melun'larından bu herif; güç biner, güç durur atın sırtında o görünümüyle. Biraz da yoruma bağlıydı bunlar! O böyle kuruyordu ya, Esme bu inceliğe boş verip beğenmezse suç sayılmazdı hani! Bula bula bunu mu buldun olacaktı o zaman! Ne yapalım, elime bu geçti; başka bir şey de gelmiyor işte aklıma. Aklın başka yana kayıyor da ondan! Evet, başka yana kayıyordu aklı. Ferdanelerin, okuduğunda aldırmamış göründüğü, kafasında sinsice gezinip duran, yardımcı olacak suç ortaklarına da gözdağı verici sözcükleri gittikçe ağırlaşıyordu içinde. Kaçıp kovalamakla olur mu; düşüneceksin! Kuru sıkı mıydı yaptıkları, bir şey mi duymuşlardı yoksa? Nereden duyacaklar? Vasken'le yakınlığımızı kim bilir ki? Belki Süleyman! O da bilmez. Geçmiş olayları kafasında canlandırıp anımsamaya çalıştı. Vasken'in katıldığı Budapeşte'deki buluşmalarında, yemekte Süleyman da vardı ya, oradan şıp diye kondurup Ferdane'lere mi yetiştirmişti? Neyi konduracaktı da neyi yetiştirecekti? Vasken'i onlar da tanır aslında. Tanımazlar; nereden tanırlar? Kâhtalı, -Kâhtalı da değil-

Adıyamanlı Vakkas diye tanırlar! Vakkas'ın Kâhtalı, Ermeni Vasken olduğunu, anasının asıl adının Selvi değil, Sirpuhi olduğunu benden başka kim bilir onlardan? Bütün dönme Kâhtalılar gibi, kimlik kartında bile Ermeni adları yok. Selvi'den doğma, Nebi oğlu Vakkas yazar. Paranoyaya mı kaptırıyoruz, nedir! Artıyordu tedirginliği. Arasa mıydı bir? Çok gerekli olmadıkça telefon da etmeyelim demişlerdi. Telefon numarasını bildirmek için açtığında iki söz edip kapatmaları ondandı. Önemli bir şey olsa o aramaz mı! Ne diyeceksin şimdi? Açıp bir, "İyi misiniz?" diye sormanın ne yersizliği vardı, ne de sakıncası ya, ikircikliydi gene de. Bir şeyler uydurup duracağına söyle açıkça; Vasken'i göreceğin geldi! Yalnız şimdi mi; her an geliyor göreceğim. Birkaç Vasken daha tanımış olsaydım şu dünyada keşke. Biraz daha geçsin bakalım. Gelirken aldığı gazetelere göz atmaya başladı. Hiçbir şey anlamıyor gibiydi okuduklarından. Anlayacak bir şey de yoktu ya! Esme'ye takılmıştı gene aklı; cumaya kadar nasıl bekleyecekti? Saatine baktı, altıya geliyordu. Arasa mıydı bir? İlk gününden bezdireceksin kızı! Boş olursam arayacağım, dedi; koşturuyor demek. İnanayım mı? Şimdiden başladın! Biliyorum, sersemlik benimki. Geçer! İsterse geçmesin de, ye, bitir kendini! Kalkıp Mozart'ın flüt konçertosunu koydu, kanepeye uzandı. Bıraktı kendini; kısa bir süre sonra, Mozart müziğinin, tüm karmaşık duygularını damıtır gibi içini arıtmaya başlayan tatlı masal sevecenliğinde flüt sesleri arasında, kırlarda kuş peşinde koştuğu, derelerde, denizlerde çimdiği yıllar öncesinin çocukluk düşlerine dalıp gitti. Müzik bittiğinde gerginlikten kurtulup durulmuştu biraz. Mutfağa inip salata yaptı. Peynir aldı tabağına. İki ince dilim ekmek kızarttı. Dün geceden kalan, dilimlenmiş elma, portakal tabağını dolaptan alırken, Esme'nin meyveleri soyan becerikli parmakları sımsıcak okşayışlarla yüreğinde dolandı sanki. Öğlende ağır yediği için aç değildi pek. İçki, rakı istemiyordu. Şarap da Esme'yle içilirdi! Salona çıktı; koltukta, tepsi kucağında yerken televizyon kanallarında dolandı

biraz. Yemek bitince televizyonu kapatıp tepsiyi sandalye üstüne koyarak çalışma masasına geçti. Epeydir uzak kaldığı romanı gözden geçirmeye başladı. Birkaç sayfa çevirmişti ki, sıkıldı. Nineyle torun çatışmasının özgün bir yanı yoktu; akla ilk gelecek yüzeysellikteydi anlattıkları. Yeniden, bir başka konu bulup onun üstünde yoğunlaşmalıydı. Yazmaya kalkışmadan bir şeylerin birikmesi gerekiyor daha. Kolay mı o da! Kolay olsa herkes yapardı! Kolay olan hangi güzel iş var? Kâğıtları iteleyip kalktı masadan. Çalışmadan kaçmak için neden uyduruyorsun! Ne yapayım, çalışamıyorsam? Yalnız kulağın değil ki, kafan da telefonda; nasıl çalışacaksın? Yalnız kafam mı; bu akılsız yüreğim de telefonda! İndi aşağı, işlerini çabucak bitirip yattı. Saat dört gibi tuvalete kalktıktan sonra uzun süre uyuyamadı. Karışık düşler arasında telefon zilleri zırlayıp durmuştu uykusunda da. Doğal değildi bu. Daha başlangıcındayken bitirip kapatsa mıydı bu işi? O gücün var mı? Yok! Doğal olmayan da o! Doğal olan tek şey ölüm bu yaşta! O da seni bekliyor nasıl olsa; bir kıyıda salak salak oturup sen de onu mu bekleyeceksin; bu mu doğal? Kafası en rezil çıkarlarla parça parça şu çirkin toplum dikilmiş duruyor önünde. Onun dayattığı kuralları kımıldatacak yürek bile yoksa sende, ne biçim devrimcilik bu? O küçümsediğin kız senden devrimci! Vurup durma başıma ikide bir; kızı küçümsüyor muyum ben! Toplumun değil doğanın kuralları dikilmiş yoluma. İnsanın asıl yiğitliği doğayla savaşı değil mi? Yengisi de gülünç yalnız bu savaşın, yenilgisi de! Gülünç mü? En vazgeçilmez savaşın bu olduğunu sen de bilmiyorsan Doktor Nahit! Sabaha karşı daldı. On bire doğru uyandığında, ummadığı biçimde dinlenip durulmuş buldu kendini. Dışarıda güneş vardı. Kahvaltıyı edip fırlamaktı en iyisi. Bu saatte kalktıktan sonra öğle uykusuna da gerek yok. Eve tıkılıp kafan telefonda, kapının zilinde, kendini yiyip durmak da yakışmıyor, arayıp kızı tedirgin etmek de! Bırak yakasını, kendisi gelsin gelecekse! Akıllı uslu düşünmeye başladık demek! Doğal olan bu işte! Mutfakta ayaküstü,

geçiştirir gibi kahvaltı etmiş, çabucak giyinip kuşandıktan sonra, ağır ağır merdivenlerden iniyordu ki telefonun çalmasıyla hop etti yüreği. Evet, Esme'ydi. Açtı hemen.

— Günaydın, nasılsınız?

— İyiyim, siz nasılsınız?

Kısa bir sessizlik oldu.

— Ben Esme, dedi.

— Biliyorum.

Bir sessizlikten sonra ekledi Doktor,

— Size özeniyorum! İnceleyim dedim biraz.

Gülmeye başlamıştı Esme.

— Aman incelmeyin, dedi. Sizin inceliğiniz yeterli! Dün bir türlü arayamadım. Stüdyolarda koşturup durduk, Gece onda ölü gibi düştüm eve.

— Bugün?

— Babaannemi göz kliniğine götüreceğim öğleden sonra. Akşama da onunla olacağım, söz verdim. Yarın bütün gün fakültedeyim. Sonra çocuklarla buluşacağız, biliyorsunuz. Öbür gün sabah arayacağım sizi. İzinliyim; bütün gün birlikte olacağız. İyi misiniz?

— Sesini duyunca iyi oluyorum! Bu iki günü nasıl geçireceğim, onu düşünüyorum şimdi!

— Oturup çalışsanıza! Roman nasıl gidiyor?

— Bir yere gittiği yok; seni bekliyor!

— Tembellik etmeyin, yazın! Neyimi bekleyecek benim? Romancı sizsiniz, ben değilim!

— İnanıyor musun buna?

— Kanıtlarsanız inanırım!

Tam Esme'ye göre söz! Kanıtlarsam herkes inanır kızım! Anlamış gibi ekledi Esme,

— Şaşmam!

— Senin şaşacağın ne yapabilirim ki ben?

Güldü,

— Yalan söylerseniz şaşarım, dedi. Hadi kapatıyorum. Reklam spotlarını yetiştirmem gerek. Öpüyorum sizi.

— Dudaklarımdan?

— Evet.

— Yanıyor dudaklarım!

— Sağlıkla kalın!

— Sen de Esmeciğim! Bütün delikanlılığımla kucaklıyorum seni. Kemiklerinde duyuyor musun?

— Duydum!

Esme'nin, görür gibi olduğu, belli belirsiz gülücüğüyle kapatınca suçluluğun incecik sızısı çizik attı yüreğine. İşinin peşinde deli gibi koşturuyordu kız, o meyhaneyi yakıştırmıştı ona dün gece. Ya o, kızı hiç yalan söylemediğine inandırmış olması! Yutmuş muydu, yalan mı söylüyordu o da yoksa! Güneşli yola çıkınca duruldu bulanıklığı. Yalanın ne işi var bu güzel kentte! Tıka basa yalan dolu bu kent! Bırak şu mahalle kahvesi dedikodularını; işimize bakalım! Vasken'den sık sık duyduğu bu "İşimize bakalım!" sözünü pek seviyordu. Bugünü, bu geceyi bitirmemiz gerek, en tezinden. Bu önemli işin üstesinden nasıl geleceğiz, sorun o şimdi! Duraladı; telefonu çalıyordu gene. Avukat Mustafa'ydı. Açtı,

— Ağbi neredesiniz?

Şöyle bir bakındı,

— Neredeyim? Sokaktayım; Yenikapı'ya doğru yürüyorum.

— Konuşmamız gerekiyor sizinle.

— Olur.

Ya ev derdidir, ya banka! Sormadı. Oyalanacak bir şey çıktı, kötü mü?

— Yoldayım. Köşedeki kahvenin önünde bekler misiniz? Şimdi gelip alırım sizi.

İstanbul'a geldiği günler buluşup oturdukları kahveydi dediği. Köşeye varır varmaz Mustafa'nın arabası gelip durdu önünde. Açıp geçti yanına. Araba yürüdü hemen.

— Hoş geldiniz Ağbi!

— Günaydın Mustafacığım. Kötü haber sözü etme sakın, bu güzel günde.

Bu takılmalarına her vakit gülen Mustafa'nın sessiz kalışıyla duraladı.

— Ne oldu, para sorunumuz mu var?

Sessizliğini isteksizce bozdu Mustafa,

— Evet, para sorunu Ağbi de...

Bir duralamadan sonra ekledi,

— Tatsız!

Anlayamamıştı Doktor. Bununla ne tatsız sorunumuz olacak bizim? Hele para konusunda. Yavaşladı, yoldan sapıp deniz kıyısında park gibi bir yere yanaştı Mustafa, bağladı arabayı, döndü,

— Dün akşam bizim işyerine bir adam geldi Ağbi.

Şimşek gibi bir şey çaktı kafasında Doktor'un. Sezinlemişti; gerçekten kötü bir şeyler vardı.

— Baş başa konuşmak istiyormuş benimle. Çalışıyorduk. Sekreter kızı çıkardım odadan. Buyurun sizi dinliyorum, dedim. Çıkarıp şu kâğıdı koydu önüme.

Mustafa da cebinden çıkardığı kâğıdı uzatmıştı Doktor'a. Anlamıştı ya, alıp baktı. Ferdane'nin kendisine verdiği kâğıdın kopyasıydı.

— Bir buçuk milyon marka yakın bir para varmış sizde. Bağışlayın beni, üstüne yatmışsınız! Onu istiyorlarmış sizden.

Ne diyeceğini bilemeden kaldı Doktor. Mustafa da susmuştu gözleri denizde.

— Sen ne dedin?

— Ne diyeceğim? Hiç duymadım, dedim. Sizin böyle bir şey yapmayacağınızı söyledim. Gülümser gibi bakıyor ya, surat kilise duvarı herifte. Her yanından akıyor; mafya! Hiçbir şey demeden kalktı. "Olup olmadığını tartışmak benim işim değil," dedi. Kâğıdı gösterdi parmağıyla. "Bunu verin ona, o bilir," dedi. Uzatmadan hazırlayalımmış parayı. Uğrayıp alacaklarmış yakında bir gün. Çıktı, gitti.

Buz gibi bir sessizlik çökmüştü arabaya. Güneşin altında kıpır kıpır ışıldayan Marmara, uçuşan martılar, akıp giden tekneler, tren sesi, giderek acılaştırıyordu uzayan sessizliği. Dönüp baktı Mustafa,

— Nedir bu Ağbi? dedi. Var mı böyle bir şey?

Ne diyeceğini bilemeden kalmıştı Doktor. Yadsıyacak değildi de, nasıl anlatacaktı bu adama şimdi? Süleyman'a nasıl anlatsa öyle anlatacaksın! Uyanmış gibi oldu; Süleyman'a anlatmakla iyi mi etmişti ki! Yok böyle bir şey diye kestirip atacaktın. Bir tanık daha kazandırdın heriflere. Bırak Süleyman'ı, asıl enayiliği baştan yaptın! Sen söylemesen bilen mi vardı bu parayı? Doktor Ramiz, Sacide ölmüş. Para onlardaydı diyemez miydin? Yalan mı söyleyecektim Parti'ye yani? Hem niye? Para Parti'nindi. Parti de, gitti gidecek sallanıyordu ya, ortadaydı daha. Bu Ferdane şırfıntısının ne bok olduğunu bilen mi vardı? Sen bilmiyor muydun? Benim bilmemle olur mu? Kim inanırdı ki bana? En ağır acılardan geçmiş parlak militan kadın! Ona inananlar bugün bile benden çok. Bir Vasken var güvenebildiğim. Vakkas diye bilirler; onu da sevmezler. Tırnağına kurban olsunlar tümü onun! Olayların böyle gelişeceği kimin aklından geçerdi o günler? Döndü,

— Valla Mustafacığım, dedi. Böyle bir para var.

Kâğıdı gösterdi,

— Bu kâğıt uyduruk. Paranın üstüne yatmayacağımı umuyorum sen de bilirsin. Örgütten kalmış bir para. Gerçekten emekçilerin yararına olduğuna inandığım bir örgütten başka kimse alamaz benden o parayı. Söyle onlara, öldürseler de öldürdükleriyle kalırlar; tek kuruş geçmez ellerine! Başını derde sokmak istemem; aradan çekilebilirsin istersen, kırılmam sana!

Duralayıp dikeldi Mustafa,

— Yok Ağbi, olur mu öyle şey? dedi. Sizi yalnız bırakmayız da...

Dalgın baktı denize bir süre; durumu kavramaya çalışıyordu

belli ki. Kısa bir sessizlikten sonra döndü. Uzanıp kâğıdı aldı Doktor'un elinden,

— Bana biraz daha ipucu verebilir misiniz? dedi. Araştıralım bakalım, neyin nesiymiş bunlar?

Durumu şöyle bir özetledi Doktor. Ferdane'yi, başka kimi adları, dışarıda kurduk diye ortaya sürdükleri yeni örgüt üzerine bildiklerini söyledi. Mustafa kâğıt kalem çıkarmış, not alıyordu. Bitince,

— Doktor Ramiz'le Sacide dediniz. Kimdi bunlar, nasıl öldüler? dedi.

Duralayıp ağırdan içini çeker gibi soluklandı Doktor.

— Tam enayiydi onlar da, dedi.

Gülümser gibi baktı acılıkla, yavaşça ekledi,

— Benim gibi!

— Estağfurullah Ağbi,

— Niye estağfurullah? Kendin adına enayi olunmadan devrimci olunur mu bu toplumda? Ya da uyanık olur, kapışılandan pay koparmak için atılırsın! Karı, koca pırıl pırıl enayiydiler ikisi de! Ellerinin tersiyle ne çekici önerileri ittiklerinin tanığıyım.

— Kaza demiştiniz.

— Kaza diyoruz da. Kaza mı...

Duralayıp baktı Mustafa'ya,

— Kendilerine mi kıydılar yoksa? Birileri mi kıydı onlara? O bile gelmiştir aklıma!

Şaşırmış gibi bakıyordu Mustafa.

— Fransa Alplerinde, bir dönemeçte yardan aşağı uçmuşlar. İçkiliymişler rapora göre! O rapora nasıl inanacağımı bugün bile bilemiyorum. Hiçbir gün aşırı biçimde içki düşkünlüklerine tanık olmadım ki.

Bir duraksamadan sonra,

— Dramatize ettiğimi sanma, diye aldı Doktor. Acı bir yazgısı var bizim kuşağın, yaşamadan anlaşılmaz o. Hele bizim ül-

kede. Benim önerimle girdi Parti'ye bunlar. Taparcasına bağlıydılar inançlarına da, birbirlerine de.

— Ne doktoruydular?

— Ramiz, anestezistti, benim gibi. Sacide iyi bir gözcüydü. Güzel piyano çalardı. Ramiz de edebiyat tutkulusuydu; şiir mir yazıyordu. Çok okurlardı karı koca. Almanca, İngilizce. Sacide'nin çok iyi de Fransızca'sı vardı, Dame de Sion'dan. Mutlu bir çocuk sevinci içinde çalışmaya başlamışlardı Parti'de. Sanat, edebiyat etkinliklerini hep onlardan güç alarak düzenlemişizdir. Önce Türkiye'deki Maocuların, "iki süper emperyalist devlet" diye Sovyetler'le Amerika'yı baş düşman diye duyurup da biz eski komünistlere de Sosyal Emperyalistlerin ajanları, casusları diye başlattıkları utanmazca saldırılarından; sonra sonra bizim Parti'de karşılaşmaya başladıkları ayak oyunlarından büyük üzüntüye kapıldılar. Benim Parti'den çıkarıldığımı duyunca bayağı ses çıkarıp ağladı Sacide. Onları kandırıp durultmak için günlerce dil döktüm. Bunlar gelip geçerdi; Parti'den uzaklaştırılmış biriyle ilişkilerini sürdürmekte sakınca görmüyorlarsa biz işimize bakmalıydık. Sanıyorum biraz da, Parti kararına kızgınlıkla baş kaldırdıklarını göstermek için çalışmayı inadına sürdürdüler benimle. Parti'de şimşekleri de iyice üstlerine çektiler. Bu Ferdane, yeni örgüt savıyla ortaya atılan karı, nefret ediyordu bunlardan; burjuva piçleriydi bunlar! İkisi de orta aydın katmanlardan geliyorlardı oysa. Ramiz'in babası da doktor, Sacide'nin de emekli kaymakamdı sanıyorum. Bütün incelikleri içinde dobraydılar; sözlerini esirgemiyorlardı. Aşırı duygulu, kırılgan küçük burjuva yapılarıyla güç taşıdıkları Sovyetler'in çöküşünün ardından birbirini izleyen, Çin'de Maoculuğun yıkılıp kapitalizme açılış Arnavutluk'un çöküşü, başlayan Ermeni Azeri savaşı, Yugoslavya'nın çözülüşüyle Bosna'daki durum, içten içe kemirip tam bir yıkıntıya düşürdü sonunda bunları. İçtenlikle inanmışlardı, içtenlikle mutsuzdular. İşte böyle bir kaza, kaza dedikleri!

Sustu. Mustafa da etkilenmiş gibiydi duyduklarından. Bir sessizlikten sonra döndü Doktor.

— Benim sevgili doktor yoldaşlarımın trajik öyküsü bu!

Bir süre dalgın kaldı Mustafa, sonra toparlandı,

— İyi Ağbi, dedi. Bakalım nasıl gelişecek olaylar? Bir yolunu bulacağız. Kendinizi kollayın yalnız; pislik etmeye kalkarlar bakarsın... Belli olmaz bu herifler.

Ses çıkarmadı Doktor. Kollayıp da ne yapacağım? Tabanca mı taşıyayım? Onu da becerebilir miyim bilmem! Dönüp yola çıktılar. Mustafa'dan Aksaray'da ayrıldı Doktor. Bir arabaya atlayıp Taksim'de indi. Beyoğlu'na doğru yürürken Mustafa'nın sözünü ettiği "mafya"yı düşünüyor, şu dolaşan kalabalıkta kimlere yakıştırabileceğini araştırır gibi bakınıp duruyordu yöresine. Hava güneşliydi. Esme telefon etmişti. İnsanlar niye mutsuzdu? Şunlardan birisi kasıklarına bir bıçak daldırabilir miydi köşede? Mafyanın modası silahla ayağından vurmak şimdi. Burada, bu saatte mi? Gece, Aksaray'da, Yenikapı'da, evin sokağında kork! Evde kork! Girip kesseler kimse duymaz. Gülecekti. Hiç de olası gelmiyordu bunlar. Niye? Ne bileyim niye? Yapamazlar gibi geliyor! Ya yaparlarsa? O zaman düşünürüz; ağlayalım mı şimdiden! Sinemaya gitmeyi düşünmüştü ya, bu güzelim güneşi bırakıp kapalı salona tıkılmak da yenecek nane değildi. Atlayıp Boğaz'a mı gitseydi? Öğle yemeğini yerdi orada. Balık istiyordu canı. Tam dönüyordu ki, bir bankanın salonundaki resim sergisi afişine takıldı gözü. Duymadığı bir ressam adıydı; Nerim Rızai. Ne ulustan oluyor bu? Genç ressamların sergileri ilgisini çekmişti hep. Çarpıcı bir nonfigüratif resmin fotoğrafi vardı afişte de. Tarihlere baktı; son günüymüş serginin. Salon üçüncü kattaydı. Çıktı yukarı. İndiği asansöre binen iki kızı saymazsa pek kimseler yoktu salonda. İlerde bir masada gözlüklü, kara kuru bir oğlan elindeki kitaba dalmıştı. Başını kaldırıp baktı, kitaba döndü gene. Kapıda rafa bırakılmış listeyi alıp dolaşmaya başladı. Figüratif, nonfigüratif, soyut; karmaydı resimler. Kendini arayan

genç biri bu; boş da değil. Nonfigüratiflerde özellikle, soyut biçimlere dönüşen renklerde, çizgilerdeki uyum becerisi... Duraladı. Dönünce yan duvarda gözüne çarpan bir tabloyla şaşalayıp kaldı birden. Bir adım atınca daha da arttı şaşkınlığı. Soğuk, gri renklerin egemen olduğu resimde, iki kırmızı nokta, dissonans olarak öylesine ustalıkla oturtulmuştu ki, karanlık, soğuk alanı ışıtıyordu sanki. Asıl çarpıcılığı da, bir adım daha yaklaşınca, birbiriyle kesişen renkleri, çizgileriyle nonfigüratif sandığınız resim, bir köpeğin köşeye sıkıştırmasında yaptıkları gibi kamburunu, kuyruğunu dikmiş, tüyleri diken diken bir kediydi. İki kırmızı leke de şimşek çakan gözleriydi kedinin. Ardındaki bulanık alanda da azgın köpekler vardı belli belirsiz. Gerçekten çarpılmıştı. Ne iyi ettim de geldim. Listeye baktı; Bir milyar beş yüz milyon diyordu. Hiç yolu yoktu, alacaktı. En yakışanı bulmuştu sonunda. Kedi seviyordun Esmeciğim; al sana kedi; hem de kudurmuş itler arasına sıkışmış kedi! Yaklaşınca masadaki kara kuru oğlan, başını kitabından isteksizce kaldırıp baktı,

— Bu...bu...buyrun! dedi.

Kekeme de bu kavruk oğlan!

— Sizin mi resimler?

Başını salladı,

— Evet.

— Kutlarım, iyi çalışmalar.

Ne "sağ ol!", ne bir şey; öylece duruyordu oğlan. Belki sağır da!

— Şu kedi figürlü resme baktım. Bir buçuk milyar...

Daha sözünü tamamlamadan kesti bücür oğlan,

— İ..i..iki!

Duraladı Doktor. Yanlış mı görmüştü? Elindeki listeye baktı; Bir buçuk yazıyordu. Uzatıyordu ki,

— O...o...o yanlış, dedi birden oğlan. İ...i...iki.

Kızsın mı, gülsün mü, bilemeden kaldı bir. Kavruk oğlan da, çek git artık, der gibi bakıyordu sanki. Ne yapacaktı ki!

— Peki, sağ olun, deyip döndü.

Ne görmüş, ne işitmişti böylesini. Biraz daha dolaştı salonda. Sinirden doğru dürüst baktığı da yoktu bir şeye. Satıldığını bildiren kırmızı etiketli birkaç tablo vardı. Bu kafayla güç satarsın sen bu resimleri kara bücür! Salondan çıkarken oğlan yan gözle onu kolluyordu sanki. İndi asansörle. Yemek isteği de kaçmıştı ya, iş olsun türünden, karşı kafeteryaya girip bir şeyler yedi. Almayacak mıydı bu resmi! Beş yüz milyonu oğlandan değil, Esme'den esirgeyecekti yani! Yakındaki bankaya geçti; gerekli parayı çekti hesabından. Dönüp asansörle çıktı salona. Bir kızla bir oğlan dolaşıyorlardı sergiyi. Bücür oğlan yerinde, kitabındaydı gene. Başını kaldırdı şöyle bir, tepkisiz bir yüzle döndü kitabına. Doktor yaklaşınca gene üşenir gibi kaldırdı başını, sessizce bakmaya başladı, gene ne var gibisine.

— Alıyorum o resmi.

Bankada zarf içinde verdikleri parayı cebinden çıkarırken tembelce yana uzanıp bir defter çıkardı oğlan,

— A...adınız?

Duraladı Doktor. Bir de sorgulamadan geçirecek. Ama doğru; resminin kime gittiğini öğrenmeyecek mi adam?

— Saim... Saim Arkınay

— A...a...adres?

Gülecekti Doktor. Ana, baba adımı, doğum tarihimi de soracak bu!

— Bu resmi dışarıya armağan yollayacağım, dedi. Ben de burada oturmuyorum.

Biraz kımıldar gibi yaptı Nerim Bey, bakıp kalmıştı sanki. İster misin, ben size resim satmam desin herif!

— Me...me...mesleğiniz ne...ne...ne sizin?

— Doktorum.

Başını salladı ağırca ne anlamaysa. Yüzünde bir açılma mı oldu bunun? Bu kuru meşin yüzün nesi açılacak? Kalkıyor mu!

Kalktı, defterden aldığı kırmızı minicik etiketi götürüp "Kediler"e yapıştırıp döndü. Doktor çıkardığı zarfı uzatırken,

— Bugün alabilir miyim, dedi.

— Be...beşten so...so...sonra.

— Paranız burada. Bankada saydılar, iki milyar.

Önce bir duraksayıp zarfa, Doktor'a baktı Nerim Bey,

— Be...be...beş yüz verin, dedi. Ge...ge...gerisini re...re...resmi a...alınca ve...ve...verirsiniz.

Beş yüz milyonu çıkarıp uzattı Doktor bir şey demeden. Asansörde inerken düşünüyordu; pek açgözlü sayılmazdı da, bir terslik vardı oğlanda. Ters olmayan yanı mı var ki! Doğuştan çarpık! Ama iyi ressam. Geleceğin ustalarından belki de. En yakın sinemaya daldı ne oynadığına bakmadan; saat beşi bulmaktı sorun. Reklamlarda girmişti. Eğlenceli bir Amerikan komedisiydi. Kısa sürede kaptırdı. Sinemadan çıktığında dört buçuğa geliyordu. Muhallebiciye girip bir aşure yedi. Çıkıp vitrin önlerinde dolaştı bir süre. Beşi bulduğunda asansördeydi. Birileri dolaşıyordu salonda. Nerim Bey köşesinde okuyordu gene. Doktor'u görünce selamını bile beklemeden kalktı, gidip "Kediler"i indirdi duvardan. Kalın bir kâğıtla kuşatıp bağladı, masa üstüne bıraktı. Doktor zarfı çıkarmıştı,

— Buyurun, dedi. Bir buçuk.

Almadan baktı Doktor'a, gösteren parmağını da uzatarak,

— Bi...bi...bir, dedi. Bir ve...ve...vereceksiniz.

Doktor anlamamış gibi bakınca,

— Suç bi...bi...bizde, dedi. İ...i...i..iki ya..yazmamışız.

Ne diyeceğini bilmeden bir an kaldı Doktor. Gülümsedi. Nerim Bey'in yüzü kösele; kıpırtı bile yok. Gülmeyi de mi bilmiyor nedir bu kuru oğlan! Ama dürüst.

— Sağ olun, deyip saydı parayı Doktor. Hani sevinmemiş de değildi. Resmi alıp çıktı. Tarlabaşı'na inip bir arabaya atladı. Eve geldiğinde mutluydu. Kâğıdı yırtmamaya özenerek açtı resmi. Bakındı, çivi yoktu duvarda. Kendi resminin asılı olduğu çiviye

asacaktı, vazgeçti; o dursundu orada, Esme asmıştı. Kitaplığın üstünde, duvara dayayıp baktı bir süre. Gerçekten güzeldi resim. Yandaki "yaşlı adamla tay" soluvermişti sanki. İstediğine kavuşmuştu neyse. Aynı özenle kâğıdına sarıp kitaplığın yanındaki duvar boşluğuna dayadı. Nasıl şaşırtıcı olacaktı bakalım Esme için? Gel artık Esmeciğim! Sevdiği "Şu dağı aşamı" türküsünü koyup

uzandı kanepeye. "Giderim yolum yaya/Vay cemalin benzer aya/Eridim hilal oldum/Günleri saya saya//Vaay böyle kar/Bu yıl da kaldık bekâr" Acımsı bir gülümsemeyle dinliyordu türküyü. Evlenme önersem bu kıza, ne yapar acaba? Sen ne yaparsın; bir de "he" demiş! Demez; der mi hiç! O benden akıllı. Epeyi kalıt bırakırım ona. Umursayacağa benzemiyor ya, bir sürü dert bırakırsın! Magazin yayınına konu oluruz: "Evlendiler" diye manşet atarlar artık. "Seksenlik dedeyle yirmilik kızın aşkında mutlu son!" Nereden çıktı şimdi bu sersemlik! Kendimizle dalga geçiyoruz işte! "Bu yıl da kaldık bekâr"... Türkü bitince inip akşam yemeğini düzenlerken bir kadeh de rakı koydu tepsiye, çıktı salona. Televizyona baktı yemeğini yiyip rakısını yudumlarken. Erkenden yattı o gece. Ertesi gün çok geç uyandı. Gece birkaç kez kalkmış; uykuya da geçememişti bir türlü. Bugün ne yapacağız bakalım? Bir telefon açsa mıydı? O arar belki. Kahvaltıyla salona çıkmıştı ki, telefon çaldı, açtı hemen; Muhittin'di. Nasıldı Doktor Ağbi? Evinden karşı kıyılara dürbünle bakıyordu da, Doktor Ağbi'nin evi nereye düşüyordu; tanımlar mıydı biraz? Tanımlardı. Ahırkapı fenerinden beri yana, kimi göze çarpacak noktaları sıralamaya çalıştı. Doktor Ağbi balkona çıksa görür müydü acaba? Güldü. Deli bu oğlan! Akıllı mı sanmıştın? Ona da "Olur" deyip isteksizce çıktı balkona; serin, güneşliydi. Gülerek baktı karşı kıyılara. Aslında, Ahırkapı çıkıntısı varken, Salacak'tan görülmezdi burası. Sağ kolunu kaldırıp salladı. Görüyor muydu Muhittin? Görüyordu görmez olur mu; "nanik" yapıyordu Doktor Ağbisi ona! Derken gülüyordu bir yandan da. "Tüh, ben görmezsin sanmıştım!" dedi Doktor da. Nicole'den

selam getirmişti Doktor Ağbi'ye! İyi; getiren, gönderen sağ olsundu. İşi gücü dalga oğlanın. Sonunda verdi haberi! Talimhanede kurdukları SEV'in (Sağlık Evi'nin kısaltmasıydı) açılışı vardı bugün. Burada olmadığı için çağrıyı ulaştırmakta gecikmişti; suç onundu, bağışlasındı. Doktor dostlar onu da görmek istiyorlardı aralarında. Beşteki açılış partisine gelir miydi? Gelirdi. Sevindi Muhittin. İyi, Taksim'de, The Marmara'da buluşurlardı dört buçukta. Doktor da sevinmişti kapatınca. Bir yemek, bir de 2.15 sinema; gün bitmiş demekti. Aramayacaktı Esme'yi de. Belli ki, koşturup duruyordu kız. Öyle oldu; gerçekten de pek sıkılmadan geçirdi o günü. Yemeği istekle yedi. Sıradan bir aşk öyküsü de olsa ilginç dramatik anlatımıyla sıkılmadan izleniyordu sinemadaki film. Çıkıp ağır ağır gezinir gibi gittiğinde Muhittin pastanedeydi. Bir kucaklaşıp çıktılar hemen. Uzak sayılmazdı; yürüyerek giderler miydi; giderlerdi. Araba garajda kalsındı. Taksim'in karmaşık trafiğinden geçmeye çalışırlarken o konuşma delisi Muhittin, bir şeyden söz etme olanağı bulamadı pek. Sokağa varınca, uzaktan göze çarpıyordu SEV'in kapısı. İlaç tekellerinin, bankaların, çeşitli ünlü firmaların, birbirleriyle yarışır gibi, yan yana dizilmiş çelenkleri holden sokak kapısının dışına taşmıştı. Yüksekçe bir yapının teras katına çıktılar asansörle. Burada da koridoru, kapıyı tutmuştu çiçekler. Bilinen açılış tantanası. Paltolarını vestiyere bırakıp girdiler. Genişçe bir salondu, kalabalık sayılmazdı; yeni yeni geliyorlardı. Flaşlar parlıyordu ara sıra. Birkaç televizyon kamerası dolanıyordu. Garsonların dolaştırdığı tepsilerde içkiler, kanepeler; bir duvar dibinde büfe yapılmış geniş bir masa; ayaküstü çene çalıp bir şeyler yudumlayan kalabalığıyla bilinen toplantı. Görünmeleriyle gülerek yaklaşan kadınlı erkekli birilerine, kapıyı tutmuş televizyon kameraları aydınlığında Doktor Ağbisini tanıttı Muhittin. Buranın doktorlarıymış onlar da. El sıkışırken adlarını, uzmanlıklarını teker teker sıraladı Muhittin. Köşede, pencere önündeki bir masada rahat bir koltuğa buyur ettiler Doktor'u. Yakınlık gösterileriyle

hal hatır sorup Doktor Ağbilerini aralarında görmekten çok mutlu olacaklarını incelikli sözlerle belirttiler. SEV, çağdaş tıbbın en gelişmiş aygıtlarıyla donatılmıştı. Tepeden tırnağa her türden araştırma yapılabiliyordu. Gereksinim duydu mu yardımcı olmaktan onur duyacaklardı Doktor Ağbilerine de. Sağ olun, dedi Doktor. Uzatılan tepsiden, Esme'yi düşünerek kırmızı şarap aldı. Daha bir-iki sözden sonra, Muhittin'le söyleşiye dalan bir bayan (Biokimyacıymış. Laboratuvarın başındaymış) kaldı, ötekiler yeni gelenleri karşılamaya gittiler ev sahipleri olarak. Muhittin'le bayan, şeker hastası birini konuşuyorlardı kulağına çalınan. Tabaklarda peynirli, zeytinli, taramalı kanepeler, midyeler, börekler konmuştu masaya. Onlardan alıp şarabını yudumlamaya başladı Doktor. Kalabalık arttıkça yiyip içen, şakalaşan öbeklerin uğultusu tuttu salonu. Bir ara Reklamcı Suat'ı görür gibi oldu, hop etti yüreği; Esme de burada mı, yoksa? Suat değildi benzettiği kişi. Kadınla kalkıp birilerine doğru giderlerken Muhittin dönüp özür diledi yalnız bıraktıkları için; şimdi gelecekti. Gülümseyerek elini salladı Doktor, keyfine bak gibisine; "İyiyim ben," dedi. İyiydi gerçekten de. Bu tür toplantılarda kıyıda oturup salonu, salondakileri tek tek gözden geçirmek sevdiği şeydi. En sevmediği de birilerinin gelip gereksiz biçimde çene çalmaya zorlamasıydı; ne güzel, o dert yoktu işte! Nerede dertsiz olunmuştur ki! İlerde çene çalan kalabalık içinde birinin dönüp dönüp baktığı gözüne çarptı birden. Tedirginlik duymaya başladı. Dostça bir bakışa da benzemiyordu pek. Adam yanındakilerden ayrılıp kendine doğru gelmeye başlayınca, bir önseziyle kötü şeyler gezindi içinde. Gelip karşısında durdu adam. Orta boyluydu; düzgün çizgili buğdaysı yüzünde küçük tikler vardı. Kırpıştırıp durduğu gözleri soluk maviye çalıyordu.

— Merhaba Saim arkadaş, dedi. Ben Doktor Zekeriya, Dortmund'dan.

"Saim" sözüyle hele "arkadaş" da eklenince sinirleri gerilivermişti Doktor'un.

— Buyurun, dedi duygularını belli etmemeye çalışarak,

Gözleri Doktor'un üstünde, elini sıkmaya filan uzatmadan karşı koltuğa oturan adamın öyle bir incelikli kaygısı yoktu belli ki,

— Eski TKP'liyim ben, dedi. Size saygı duyardık eskilerde.

Girişten belliydi adamın nereye varacağı. Ne yapsaydı şimdi? Bırakıp kalksa mıydı, ya da...

— Nasıl yakıştırdınız o pisliği kendinize?

Doğrusu gene de beklemediği böylesi ağır saldırı iyice sendeletti Doktor'u. Tutmaya çalıştı kendini. Toparlandı,

— Ağzınızdaki pisliği anlamadım pek, dedi. Birine mi benzettiniz beni?

Gözleri Doktor'un üstünde ağırdan kalktı adam, karanlık bakışlarını üstüne dikti,

— Ben benzetmedim Doktor, dedi bastırarak. Size uyacak biçimde benzetirler nasıl olsa. Yanınıza kalmaz!

Kalktı, dönüp uzaklaştı ringten yengiyle inen boksör çalımıyla. Sinirleri allak bullak olmuştu Doktor'un. Herifin peşi sıra firlayıp suratına bir yumruk indirmek geliyordu içinden. Hadi atıl, bir temiz de dayak ye! Rezillik de cabası! Şaşkın kaldı bir süre. Eski yerine gitmiş, tanıdıklarıyla çene çalıyor, içkisini yudumluyordu adam. Yöresindekilere de açmış mıdır olayı? Öyle bir görünümleri yoktu. İçkileri ellerinde, gülerek söyleşiyorlardı ayaküstü. İşi mafyaya vermişler dediğine göre Mustafa, gereksiz kişilere duyurmuyor olmalılar. Gidip bir kıyıya çekse de, konuşsa mıydı? O yüz var mıydı ki herifte; gözleri sözlerinden daha düşmancaydı! Yeni kurdukları partinin militanlarından olmalıydı bu Doktor Zekeriya. Dalgın dururken Muhittin geldi özür dileyerek,

— Televizyonda bir konuşma yapmak istiyorlar sizinle.

— Olmaz Muhittinciğim, bağışla, dedi hemen. Hem sıkıldım. İzninle çıkmak istiyordum ben.

Duraladı Muhittin,

— Bir şey mi oldu canınızı sıkacak?

— Ne olsun ki? dedi. Yorgunum. Dün gece de iyi uyuyamadım pek. Seni kıramadım, geldim. Gidip uzanmam gerek biraz. Bağışla!

Sessizce ayrılmak istemişti ya, çıkması epeyi törenli oldu gene de. Doktorlar sıraya dizilip yolcu ettiler tek tek el sıkarak. Gelmek tedirginliğine katlandığı için sağ olsundu. Muhittin çıkıp eve götürmeye kalkıştı arabasıyla. Kesinlikle karşı koydu Doktor. Ayrılırken salondaki Doktor Zekeriya'nın gözlerini üstünde duyumsadı sanki. O yana döndürdü başını; buz gibi bakışını dikmişti adam. İnip sokağa çıkınca yüzüne çarpan serin havayla toparlar gibi oldu kendini. Taksiye atlayıp eve geldiğinde, yol boyu kurtulmaya çalıştığı sarsıntıyı atamamıştı daha. Kesin kararlı bu herifler; bir kötülük edecekler. Mustafa'nın mafya demesi abartı değil demek. Ben ne yapacağım peki? Ne yapabilirsin ki? Kuzu kuzu bekleyeceksin! Ya da eğersin başını bizde o yürek bulunmaz deyip; üstünde emanet ne var ne yok, korsun avuçlarına! Keskin devrimciler katındaki saygınlığına yeniden kavuşursun! "Mert dayanır namert kaçar!" Güldü. Paraları verirken de "Köroğlu" türküsünü birlikte söylersiniz; Ferdane çok sever o türküyü biliyorsun! Kanepeye uzanıp barok müzik, Bach, Vivaldi dinledi uzun süre salonda. Durulmuş gibiydi. Dokuza geliyordu. Yemek isteği yoktu. Esmeler meyhanededirler şimdi. İnip haşlanmış karnabaharlı salata gibi bir şeyler yaptı mutfakta. Zeytin, peynir, meyve, rakı aldı tepsiye; çıktı salona. Televizyonu açtı. Rakısını yudumlayıp bir şeyler atıştırırken televizyon kanallarını dolandı bir süre. Hepsi birbirinden tatsızdı. Kapattı. Elmasını yerken uyku bastırmıştı. Öğlende de uyumadık. Kalkıp tepsiyi aldı, indi aşağı. On biri bulmuştu yattığında. Karışık düşlü bir uykudan uyanıp saate baktı bir ara; bire geliyordu. Tuvalete gitse miydi bir? Zorunlu değildi; erkendi daha. Gözleri kapanıyordu; daldı yeniden. Gene karmaşık düşlerle uğraşıyordu ki, par diye yanan bir ışıkla firlar gibi dikildi yatakta.

Ürküyle şaşkınlığın allak bullak ettiği bakışlarını kapıya dikince öylece kalıvermişti ne diyeceğini bilemeden! Düş sürüyor muydu yoksa! Eşikte durmuş gülerek bakan Esme'ydi evet de, ne biçim gerçekti bu; sevincini bile dondurmuştu. Uçar gibi bir şerit geçti bir anda kafasından; ustalara vermek için arayıp bulamadığı ikinci anahtar bunda kalmıştı işte! Böylesi ürkülü bir tepki beklemiyor olmalıydı, yüzündeki gülücük siliniverdi Esme'nin.
Çekingence yaklaşırken alçaktan, yumuşacık bir sesle.

— Korkuttum mu sizi yoksa? dedi.

Bir şey diyemedi Doktor. Durulup toparlanmaya çalışıyordu ki, gözü başucunda, komodin üstünde duran su dolu bardaktaki takma dişlerine takılıp kaldı. Utanç, kızgınlık, üzüntü yeniden karmakarışık etti içini. Uzanıp alacaktı; Esme gelip yatağın kıyısına ilişiverince onu da yapamadı. Esme uzanmış ellerini yüzünde gezdiriyordu sevecenlikle okşar gibi,

— Bağışlayın! Sevinirsiniz dedim. Bekleyemedim yarını.

Toparlanıp,

— Sağ ol Esmeciğim, diyebildi sonunda. Mutluluktan ölebilirim... de...

Duralayıp bardaktaki dişlerine baktı,

— Beni böyle görmeni istemezdim, dedi acımsı gülümseyerek.

Çok doğal bakıyordu Esme,

— Anlamadım, dedi.

Bir engeli atlamış gibiydi Doktor da. Bardağa uzanırken,

— Gör işte, dedi, delikanlı sevgilini!

— Ne var bunda? dedi Esme. Tümü takma sanıyordum ben; bayağı dişleriniz varmış sizin!

Dişlerini yerleştirince daha güvenli olmuştu sanki. Alaya vurmaya çalışır bir gülümsemeyle baktı,

— İğrenmez misin?

— Siz iğrenir misiniz?

— Ben doktorum.

— Doktor olmak mı gerekli ille de! Diş işte. Niye iğreneyim? Babaannem hastalandı mı, onunkiler hepsi takma, ben yıkarım.

— O babaannen!

Gülerek bakıyordu Esme,

— Siz de sevgilimsiniz!

Öyle duygulandı ki, ne diyeceğini değil, ne düşüneceğini bile bilemedi. Hep doğruları mı söylüyor yoksa bu kız? Uzanıp kollarına aldı,

Öpüştüler. Ağzı şarap kokuyordu Esme'nin; isteklerini kamçılıyordu. Duralayıp çekildi Esme,

— Yalnız, bağışlayın beni, dedi. Ay durumum başladı sabah. Bugünlerimde aşırı sokulmalara, sarılmalara bile dayanamam. Beni anlıyorsunuz değil mi?

Anlamasına ne gerek vardı; ne olursa olsun mutluluktan esrikti Doktor! Nevizade'den çıkınca bara gidelim, demiş çocuklar. Yorgunum diye ayrılıp buraya gelmiş. Yarın da izinliymiş. Cumartesi, pazar; üç gün birlikte oluruz diye kurmuş. Babaannesi Mudanya'daki yakınlarındaymış pazartesiye kadar. Kucaklayıp en sıcak, en sevecen öpücüklerle donattı Esme'nin yüzünü. O da mutluydu belli ki. Bilgeliğe özenen bir çocuk gibi mutluydu!

— Yatak iki kişilik, biliyorsun.

Hemen kesti Esme,

— Hayır, dedi. Siz burada yatacaksınız. Aklıma koydum; yukarıda kanepede uyuyacağım bu gece ben. Yarın düşünürüz.

Yarın neyi düşüneceklerdi? Bir şey demedi gene de. Saate baktı, ikiye geliyordu.

— Hemen yatmayacağız herhalde, dedi. Sen çık, ben de geliyorum.

Esme salona çıkarken tuvalete gidip döndü. Pantolonunu, ropdöşambrını giyip merdivenlere yürüdü. Çiçek istemişti kız; niye yarına bıraktım sanki evi çiçekle donatmayı! Çiçekler taze olsun diye. Salona girince kitaplık üstündeki tayla yaşlı adam'a bakıyordu Esme.

— Beğendin mi?

Döndü Esme,

— Bana, değil mi? dedi.

— Evet. Korkarak aldım. Beğenmezsen...

Uzanıp bibloyu aldı, gülerek yaklaşıp kollarını boynuna doladı Doktor'un,

— Onu beğendim, dedi. Sinsi bir gülücükle kırpıştırdı gözlerini. Sizi beğenmedim.

Şaşaladı Doktor. Bir şeyler sezinlemişti ya, tam anlayamamıştı. Neler kaynaşıp duruyor bu kızın gözlerinde?

— Şu yaş takıntısını atsanız bir, ikimiz için de iyi olacak.

Önce Doktor'u, sonra elindeki bibloyu öptü,

— Sağ olun, dedi. Gerçekten güzel.

— Benli, bensiz nice mutlu yıllara Esmeciğim.

— Siz de sağ olun! Sizinle mutlu yıllara.

Borçlulukla kucaklayıp sıktı kollarında; yüzünü minicik öpücüklerle donattı Esme'nin,

— Çiçekleri sabaha bırakmıştım, bağışla, dedi. Sana bir şey daha aldımdı yalnız. Bakalım, ona ne diyeceksin?

Esme çekilip duralayınca, yerde, duvara dayalı tabloyu gösterdi gözleriyle. Dönüp baktı Esme. Gidip tabloyu kaldırdı yerden; kâğıtlarını yırtarak açtı hemen. Resim ortaya çıkınca da, "Aaa!" diye bir çığlıkla donup kaldı birden. "Olamaz!" diyordu mırıldanır gibi! Dönüp Doktor'a baktı şaşkınlıktan ağzı açık kalmış, garip bir gülücük dolaşan gözleri dışarı uğramış gibi,

— Siz mi aldınız bunu?

Doktor da şaşırmıştı. Ya kim alacaktı! Doktor'un bir şey demesine kalmadan patlar gibi bir kahkahayla katıla katıla gülmeye başladı Esme. Bir anlam veremeden bakıyordu Doktor. Gülmeye çalıştı, olmadı. Ne oldu bu kıza? Gözlerinden yaş gelircesine gülüyordu Esme. Bir şeyler söylemek için durmaya çalışıyor, tutamıyordu kendini. Durulur gibi olunca,

— Bağışlayın, dedi. Anlatacağım. Bizim Nerim'in bu resim...

— Tanıyor musun?

— Tanımaz olur muyum! En yakın arkadaşımız. O sergiyi biz açtık ona. Salonu ben düzenledim.

Doktor da şaşalamıştı. Tutamayıp gene gülmeye başladı Esme. Toparlandı çabucak.

— Hay Allah! Olacak şey değil! Sordu bana, en çok hangi
 resmi beğendin? diye. Bunu gösterdim. O da söz verdi; satılmazsa bana verecekti resmi. Ederini de bir milyar yazacaktı, bir buçuk yaptı bu yüzden; satılmasın diye! Aslında hepsi ucuz, görmüşsünüzdür. İlk sergisi.

Doktora bakarak anlatırken gene bir gülme nöbetine tutulacak gibi oldu.

— Siz isteyince de iki milyar demiş, almayın, diye. Biliyor musunuz sizi...

Tutamayıp gene gülmeye başladı,

— Ay kızmayın, ne olur? "Polis müfettişi" gibi bir adam geldi, dedi bana. Biraz da o inada artırmış. Hiç sevmez polisleri. Siz almakta direnip de doktor olduğunuzu da öğrenince... Üzgündü bana veremediğine!

Duralayıp ciddileşti birden.

— Doktor Saim, demişsiniz değil mi? Nereden gelecekti aklıma! Hay Allah! Sağ olun! Ne çok para verdiniz ama!

İki eliyle tutmuş, mutlulukla sevinerek bakıyordu resme.

— Beğendinse ben de mutluyum Esmeciğim, dedi. Öyküsü de ayrıca güzel. O kavruk, kekeme oğlanda iş var.

— Olmaz olur mu? Üstün yetenekli. Biliyor musunuz, Akademi'de filan da okumadı.

— Hangi ulustan o?

Duraladı Esme,

— İyi bilmiyorum ya, annesi, ya da babası Yezidi imiş sanıyorum. Kürt olmalı.

Birden aklına gelmiş gibi, resmi kitaplığın üstüne dayayıp telefonunu çıkardı,

— Bakayım, yakalayabilir miyim?

Çevirdi telefonu. Açılınca,

— Pelinciğim, Nerim orda mı? dedi. Hah. Verir misin?

Gözlerini sevinerek kırptı, oldu anlamına.

Telefona döndü,

— Merhaba! Nerimciğim. Önemli bir haberim var. Olamaz, deme sakın! Oldu çünkü! Sıkı dur! Resim bende... Rahat uyu, diye açtım.

Başını salladı gülerek,

— Hıhı, "Kızgın Kedi". O Doktor yakınımız bizim; benim için almış... Evet, ben de düşüp bayılacaktım neredeyse!.. Oluyor demek... Ne gizli, ne açık polis müfettişi filan da değil yani, üzülme! Dünyanın en tatlı insanı... Sevinmez olur muyum?

Duraladı bir,

— Evet, eve gelince buldum, dedi. Kucaklıyorum seni de. Sağ ol!

Kapattı.

— Sevinsin mi, şaşırsın mı; kekeme dilini de yutacaktı neredeyse Nerimcik!

— O adı da hiç duymadım. Nerim!

Güldü Esme,

— Yiğit, pehlivan filan demekmiş.

— Pehlivan mı! Yürümeye üşeniyor ayol o kuru oğlan!

Güldü Esme,

— Ne yapsın, babası koymuş. Çok şeker çocuktur.

— Hep öyle okur mu?

— Dinler tarihine takmış; onları okur.

Dönüp resme bir süre daha baktı, yaklaşıp kollarını boynuna doladı Doktor'un. Sıcak gülücük dolu gözlerini gözlerine dikti bir süre,

— Sağ olun! İyi ki doğmuşum, dedi. Çok mutluyum.

Eğildi Doktor, önce yanaklarına sevecen iki öpücük kondurdu Esme'nin, sonra dudaklarından öptü.

— Benim kadar mı mutlusun? dedi. Bir türkü var piyasada, bugünlerde. "Seeeniii aaanaan benim için doğurdu caaanım!"

Türküyü söyler söylemez sevecen bir öpücük daha aldı dudaklarından. Gülüşü soluverdi Esme'nin.

— Annem kendinden başka kimse için bir şey yapmaz.

Doktor'un sorgulamasını önlemek ister gibi saatine bakıp,

— İkiyi geçiyor, dedi. Ölüyorum yorgunluktan.

Bir şey demesine bırakmadan ekledi,

— Lütfen odanıza! Aşağıda yan odadaki dolapta örtü, battaniye, gerekli her şey var. Hadi size iyi uykular!

Esme'nin ardı sıra merdivenlerden inip odasında yatağına mutlulukla uzandığında neyi, nasıl, nereye koyacağını daha bir türlü kestiremiyordu. "...Hakikatli yar olsa/Amman uykuyu böler gelir!" Evet, o güzelim "Mor Koyun" türküsü. Hem de nasıl bölerek geldi! Esme'nin karşısında korkuyla açılmış gözleriyle yatağında fırlayıp dikilmiş olmanın ezikliğini atamıyordu içinden. Ne korkak herif, demiştir! Açıkla olanları, savun kendini! Bir o eksikti! Kız tedirgin olsun; ortalık biraz daha bulansın! Karanlık dönemeçlerde dolanıp durdu uzun saatler boyu; ortalık ışıyordu daldığında. Gene karmaşık, arada bir Doktor Zekeriya'nın tikli yüzünün de görünüverdiği düşlerden sonra uyandı; on bir gibiydi. Anlamsız, boş boş tavana, duvarlara bakındı önce. Ev sessizdi. Düş müş değil; geldi dün gece Esme. Yukarıda değil mi? Biraz daha kulak verdi; derinden tıkırtılar geliyordu. Kalktı, ropdöşambrını giyip odadan çıktı. Bir adım atmıştı ki, merdivendeki ayak sesine döndü; Esme, elinde dolu kahvaltı tepsisiyle çıkıyordu.

— Günaydın, kalktınız mı? dedi gülerek.

— Günaydın Esmeciğim. Uyuyakalmışım.

— Kapınızı araladım, duymadınız. Yıkanıp gelin; kahvaltı hazır gibi, çay oluyor.

Banyoya girip tıraş filan, işlerini bitirdi hemen. Giyinip yukarı çıktığında masa, üstüne gül kurusu, keten bir örtü de çekile-

rek donatılmıştı. Örtüyü anımsamıyordu Doktor. Bakışından anlamış gibi,

— Kullanmıyorsunuz bunu, değil mi? dedi Esme. Ne güzel oysa! Dolapta, dipteydi.

Yaklaşıp bir öpücük kondurdu Esme'nin dudağının kıyıcığına,

— Senin elinin değdiği her şey güzel Esmeciğim, dedi.

Karşısına oturdu Esme'nin. Kahvaltı etmek de ne güzeldi!

— Nasıl, iyi uyudun mu?

— Yatar yatmaz, dedi Esme. Gözümü açtım; on buçuktu sabah. Günlerin yorgunluğunu atmış gibiyim.

— Sevindim, dedi Doktor. Darısı başıma. Ben de öyle uyuyabilsem bir.

— Uyuyamıyor musunuz? Niye? Ne fesatlıklar düşünüyorsunuz?

Bal sürüp peynir dilimi koyduğu kızarmış ekmeğini ısırırken alaylıca takılarak bakıyordu.

— Bu kadar tatlı kızla olunur da fesatlıklar düşünülmez mi?

Güldü Esme,

— İşimiz var sizinle! dedi.

— Yok, olmayacaktı!

Böylesine mutluluk veren bir kahvaltı masasına hiç oturmuş muydu yaşamı boyu? Olsa nasıl unuturum? Güneş ışıltısında sallanıp duran Marmara, karşıda ıslak, dipdiri pembe dudakların arasında sıralanmış ak dişlerin istekle ısırdığı peynirli kızarmış ekmek dilimi, gülücükle kaynaşan gözleriyle Esme, yaşamımın doruğuna tırmanmış, düştü düşecek ben, böyle bir sabah kahvaltısında, ne gün gelebilirdik ki bir araya! Beklediğim bugünmüş demek! O kadar mutluyum ki Esmeciğim, nice yıllarımı tükettiğim için değil, sensiz tükettiğim için mutsuzum! O günlerinde seninle yan yana olmak istemezdim, deme sakın! Ölürüm! Aşk bu olmalı!

— Niye öyle bakıp duruyorsunuz bana? Yesenize!

Takılır gibi gülümseyerek ekledi Esme,

— Benim vermemi mi bekliyorsunuz?

— Evet.

— Peki. Yarın da yapmam, bakın! Alışırsınız sonra!

— Şimdi Esme oldun işte!

Ses çıkarmadan incecik kızarmış ekmek dilimine bıçakla bal sürüyordu ki,

— Hayır, dedi, Doktor, onu.

Esme'nin ısırdığı dilimi gösteriyordu tabaktaki. Ses çıkarmadan alıp Doktor'a uzattı. Eline bir öpücük kondurarak alıp Esme'nin ısırdığı yerden yemeye başladı. Ucuz âşık oyunları yakışıyor mu? İçimden geliyor, ne oyunu!

— Kim olmamı istiyordunuz?

Çayını yudumlarken, gözlerinde anlamını bir türlü tam çözemediği o sinsi gülücükle bakıyordu Esme.

— Benim Esmem olmanı!

Çay bardağını masaya bırakırken biraz daha ışıldadı gözlerindeki gülücük.

— Bakın, şimdiden söyleyeyim, dedi. Kimsenin Esmesi olmam ben!

İçinde bir şey ezilir gibi oldu Doktor'un. Hele benim hiç olmayacaksın Esmeciğim; bilmiyor muyum sanıyorsun?

— Düş kurmama bile izin vermiyorsun!

— Düşe ne gerek var? Sizin değilim ama, sizi seviyorum. Yetmiyor mu? Gerçek, güzel değil mi?

Sessizce kahvaltılarına döndüler bir süre.

— Güzel gerçeğe az rastladım, dedi Doktor, ondan belki. Alışmam kolay değil.

Duraksayıp sürdürdü,

— Seni anlamıyorum sanma Esmeciğim! Böyle sever miydim yoksa? Birini sevmeyi, üstüne el koymak sanıyor insanlar. Ben de onlardan biriyim. Değiştir beni değiştirebilirsen; ama kırıp parçalama!

Birden çöken duygulu sessizliği dağıtmak ister gibi,

— Niye değiştireyim? dedi Esme. Sizi böyle seviyorum ben. Eksiklerimizle sevgiye değeriz belki de! Tıpa tıp aynı mı olacağız? İçi kararır insanın!

Bu da doğruydu. Yalnız güzeli değil, doğruları da söylüyor bu kız! Ben seni değiştirmek istiyorum Esmeciğim. Belki de benim değişmem gerek biraz.

— Anlaştık!

— Anlaşmak tek koşul mu? dedi Esme. Bir engeli aşamıyorsa nasıl sevgi o?

— Kızıyorum sana! Çok şey biliyorsun!

Güldü Esme,

— Bildiklerime mi kızıyorsunuz, bilmediklerime mi; açıkça söyleyin lütfen!

Ne diyecekti şimdi? Güldü Doktor da.

— Kral Oidipus'u gördün mü sen? Yunan tragedyası.

— Hayır.

— Tanrıların gönderdiği bir canavar vardır orada, Thebai kentinin yolunu tutmuştur; şaşırtıcı sorular sorar, bilmeyenleri yer! Burası İstanbul. Dünyanın en güzel deniziyle en tatlı kızı karşımda! Bırak yakamı da şu benzersiz sabahı gönlümce doya doya yaşayayım!

Gülümser bakıyordu Esme,

— Beni kimse göndermedi, dedi. Ne bilmedikleriniz için yiyeceğim sizi, ne de bildikleriniz için. Benzersiz güzel bir sabah benim için de. Şimdi söyleyin, bugün ne yapacağız?

— Bana kalsa, akşama kadar böyle bakarım sana!

Yüzünü asar gibi yaptı Esme.

— Bıkmak mı istiyorsunuz ille? Sonra da göremez olacaksınız! Hadi siz de bitirin kahvaltınızı, çıkalım!

— Nereye?

Dönmüş, adalara bakıyordu Esme,

— Adaya gidelim mi? İstanbul'da en az gördüğüm yer. Hep

uzaktan bakıyoruz. Aklıma koydum; sizi balık yemeğe götüreceğim bugün. Dün ödeme yaptılar. Televizyondan da gelmiş. Çok param var. Adada yiyelim mi balığı, ne dersiniz?

Duraladı Doktor.

— Tamam Esmeciğim, dedi, gidelim de, senin parana dokunmayalım.

Döndü birden,

— Bakın dedi Esme. Böyle yaparsanız yalnız çok üzülmem, kırılırım da size.

— Esmeciğim!

Hemen kesti,

— Aşılamayacak engel bu işte benim için, dedi. Üstelemeyin lütfen! Çıkar gidersem mutlu mu olacaksınız?

Şaşalayıp kalmıştı Doktor,

— Ciddi misin? dedi.

Sormaya gerek var mı! O ışıltılı gülücük dolu gözler ısısını yitirmiş gibi bakıyordu sanki!

— Denemek ister misiniz?

Bir an bakışıp kaldılar. Ürkek bir gülümsemeyle ağırca iki yana salladı başını,

— Göze alamam, dedi Doktor. Acı duyuyorum. Bu kadar küçük bir şey için...

— Bir de bana sorsanıza, küçük şey mi!

Suskun kaldı Doktor. Daha neyini biliyorum ki bu kızın?

— Peki Esmeciğim, dedi. Sen nasıl istiyorsan öyle olsun.

Masaya döndü, son lokmasını çiğnerken,

— Kahvaltım bitti, dedi. Şu yudumu alırsam çayım da bitti.

İçip bıraktı boş bardağı. Masadakileri sessizce tepsiye alıyordu Esme,

— Toparlanalım, dedi. İyi giyinin, hava serin.

Kalkıp elinde dolu tepsiyle merdivenlere doğruldu. Doktor önce yandaki sandalyeye bırakılmış günlük gazeteyi aldı, başlıklara göz gezdirdi şöyle bir. Seçimlerden söz ediliyordu. Başba-

kan bugün... Fırlatır gibi attı masaya. Ağır, dalgın kalkıp merdivenlere dönerken ayrımına vardı; "Kızgın Kedi" kitaplığın üstünde, "Atla Yaşlı Adam"ın arkasında, duvara dayalıydı. Durup baktı bir süre; yeniden yaşar gibi oldu geceki mutluluğu, yürüdü. Esme'deki katı dikelişi, daha az şaşırtıcı bulmaya başlamıştı düşününce. Uymayan bir yanı yok Esme'ye. Neler gösterecek bu kız kim bilir daha! Tuvalette işlerini bitirip odaya geçerken yukarı çıkan Esme'nin koşturur gibi ayak sesleri geliyordu merdivenlerden. Gömleğini değiştirip fular taktı odasında. Kalın kazak giydi. Çıktı yatak odasından, aşağı indi, paltosunu giyip atkısını taktı; mutfak önündeki tahta koltuğa oturdu ilişir gibi, beklemeye başladı.

Sokaktan gelen araba, insan, çocuk sesleriyle ürkeklik çöker gibi oldu üstüne. Kapı çalınsa şimdi, dikiliverseler! Ellerinde de silah! Ne yapar bu kız? Sen ne yaparsın? Önce Esme geliyordu aklına gerçekten de. Birazcık olsun açsam mı Esme'ye? Ayak sesleriyle merdivenlere döndü. Kestane rengi mantosuyla uyumlu çantası, pabuçları, şapkasından taşmış uzunca, dağınık saçlarıyla nasıl güzel kızdı şu merdivenlerden uçar gibi inen. Bu kız söylüyor beni sevdiğini! İnanayım mı? İnanma istersen! Kalkıp yürüdü, kollarını açıp son basamakta karşıladı Esme'yi, kollarına aldı. Gözlerini, bir giz aranır gibi, gülücüklü gözlerine dikti bir süre,

— Gerçekten mi bırakıp gidersin beni? dedi. Bir para zırıltısı için...

Kollarını Doktor'un boynuna doladı o da, güldü,

— Bırakıp giderim demedim ki size ben, dedi.

Biraz mutlu, biraz şaşkındı Doktor.

— Gidersem mutlu mu olursunuz? dedim.

Evet, öyle demişti. Ah bu benim savrukluğum! Duydum sanırım, duymam; gördüm sanırım, görmem!

— Göze alamam, dediniz. Duymak istediğim de buydu. Mutlu oldum! Siz mutlu değil misiniz?

Bütün aptal yanlarımı açığa vuruyor bu alçak kız benim! İn-

citmemeye özenle –hastalık uyarısı aklındaydı hep– kucaklayıp göğsüne bastırarak öptü Esme'yi,

— Benim ölümüm olsa olsa mutluluktan olacak Esmeciğim! dedi.

— Gene başladınız soğuk sözler etmeye!

Terslemiş değildi, gülümsüyordu.

250 — Şımartmaya gelmiyor sizi, dedi kadını bir paylamaya özenir gibi. Haydi, çıkalım artık!

Uzanıp öpücük kondurdu Doktor'un dudaklarına, çıktılar. Serin, güneşliydi hava. Sokağı dönünce, araçları kollayarak anayoldan karşıya, deniz kıyısındaki yaya şeridine geçtiler. Kıyı boyu denize, karşı kıyılara, kente, limana, yöreye, teknelere, mavilikte dolaşan ak bulutlara bakınarak yürürlerken yüzünü yalayan serin yelde mutlulukla uçuyor gibiydi Doktor. Yaşamak buydu! Yanı sıra giden Esme'ye baktı; o da uçuyordu işte! Onunki doğal da benimki yanılsama sayılmaz mı biraz bu yaşta? Saçmalama, yaşı mı olur böyle günün!

— Ne güzel, değil mi? dedi Esme. Sirkeci'ye, vapur iskelesine kadar yürümek geliyor insanın içinden. Bir arabaya atlayalım isterseniz, yormayalım sizi. Adada yürürüz.

— Ben yorulmam, yürürüm. Artık kurtulsan şu yaş takıntısından ikimiz için de iyi olacak!

Esme üzgün, ürkek dönüp de yalandan sertelmiş, sinsi gülüşünü görünce, iki koluyla asılır gibi koluna girdi Doktor'un, gülerek göğsüne bastırdı,

— Ah canım, dedi. Bağışlayın! İnanın ki, düşünmeden söyleyiverdim öyle. Kötü yakaladınız beni!

— Hep sen mi yakalayacaktın?

"Ah canım" deyişindeki o sımsıcak, sevecen sesin yanı sıra koluna sarılmasının ta yüreğine geçiriverdiği ısıyla içinde ürpertiler gezinmişti Doktor'un.

— Şimdi gerçeğe dönelim Esmeciğim, dedi toparlanarak. Önerin akıllıca; adada gezeriz.

Geçen ilk arabaya binip arka koltuğa yan yana oturunca gülümseyerek baktı Esme,

— Evet, gerçeğe dönelim, dedi. Öyle bir takıntım yok benim.

Mutlu, suskundu Doktor. İskeleye geldiklerinde, iyi rastlantı, birkaç dakika vardı ada vapurunun kalkmasına; koşturur gibi girdiler. Çok az yolcu vardı; çıktıkları üst kat boştu neredeyse. En arka koltuğa yürüdüler. Esme'ye pencere yanını gösterdi Doktor, kendi de sırtını vapurun gidiş yanına verip karşısına oturdu,

— Seni böyle görmek istiyorum, dedi; İstanbul arkanda olsun.

Kalkan vapurun devinimiyle açılıp varsıllaşan bir tablo gibi, Yenicami, Rüstempaşa Camii, Beyazıt Kulesi, Süleymaniye, Fatih, Sultan Selim camileri, Köprü, Galata, Ceneviz kuleleri, Boğaz'ın ağzında Kız Kulesi, Sarayburnu'ndan Marmara'ya kıvrılırken, uzakta, Üsküdar'da, Sinan'ın, Asya kara parçasının kıyıcığına vurulmuş mührü gibi Şemsi Paşa Camii, Selimiye Kışlası; solda ortaya çıkan kıyı surlarının üstünde yükselen Topkapı Sarayı, Ayasofya, Sultanahmet camileri, Haliç'e, limana, Boğaz'a, Marmara'ya abanmış benzersiz kentin dev tarihini savunma yükümlülüğüyle birbirine güç kazandırmak için sıralanmış bekçiler gibiydiler. Güneşli gök, deniz maviliğine içten içe, Bach-Itri karışımında orkestralı bir ezgiyi yayıyordu sanki. Bu esrik eden tablonun içinde olmanın bilincindeymiş gibi sessizdi Esme; denize, uçuşan martılara bakıyordu. Kahveci dolanmaya başlamıştı.

— Kahve içelim mi? dedi Doktor.

— İçelim.

— Falıma bakacak mısın?

— İnanır mısınız?

— İnanmam mı gerekir? Dinlemesine bayılırım.

Gülümsedi Esme.

— Nerim olsaydı! Öyle güzel fala bakar ki!

— Adamı verem eder o kekeme oğlan. Ağzından söz çıkıncaya kadar...

— Ama, çok güzel bakar.

— Sen?

— Bir şeyler uydururum istiyorsanız.

— Görelim bakalım, neler uyduracaksın!

İki orta kahve söyledi. Çok yukarılardan İstanbul'a doğru uçan kuş sürüsüne takıldı Doktor,

— Leylekler mi geliyor? dedi. Erken değil mi?

— Onlardan iyi mi bileceksiniz? dedi Esme gülerek. Ama, leylek değil onlar.

Evet, leyleğe benzemiyordu pek; ne olduğunu da çıkaramadılar. Sürü ta yükseklerden uçup gitmişti. İstanbul uzaklaşıyordu. Kahveler gelince parayı Esme ödedi. İskelede jetonları da o almıştı. Doktor hiç karışmıyordu. İçip fincanları çevirdiler.

— Siz de benim falıma bakacaksınız!

— Olur, dedi Doktor. Önce sen bak, göreyim, nasıl uyduruluyor!

Gülerek kalktı Esme.

— Tuvalete gitmem gerek.

Çantasını alıp yürüdü. Aybaşı durumundan olmalıydı. Esme'nin gitmesiyle, gittikçe silinen bulanık çizgilere dönüşmüş ardındaki İstanbul tablosu boşalmıştı. Derinlerde kalmış orkestralı ezgi de duruvermişti sanki. Vapurun köpüklü iz bıraktığı sessiz mavilikte, tembel kanat çırpışlarıyla inip kalkan martılara bakarken bir an yapayalnız duyumsadı kendini. Bir gün tam giderse ne halt edeceksin? Önce ben giderim; ne kaldı ki şurada! Gidemezsen? Başka ne yaparım? Nereden bilirdim buraya varacağını? Kendin istedin! İyi ettim! Esme gelip oturdu karşısına. Gergin mi bunun yüzü?

— Sancın var mı?

Gözlerini kısıp başını salladı biraz anlamına.

— Ara sıra ağrı kesici alırım.

Doktor'un fincanına uzandı,

— Bakalım neler olmuş?

Bir süre baktı fincana, "Fal buna derim," diye aldı bıyık altı bir gülümsemeyle,

— Bütün gizleriniz döküldü ortaya! Ne çok kadın görünüyor burada!

Gözlerini dikip gülümseyerek dinlemeye başladı Doktor. Onlar benim değil senin gizlerin Esmeciğim! Dök bakalım ortaya neler duydun! Başını kaldırıp doğruldu, yalancıktan dikelir gibi yaptı Doktor.

— Öyledir; kadınlar bana dayanamaz!

— Biliyorum.

— Nereden biliyorsun?

Takılır gibi bir gülücükle bakarken,

— Kendimden, dedi Esme.

— Ah canım!

Kalkıp karşıya, Esme'nin yanına geçti. Kolunu omzuna atıp çekti kendine, eğilip öpücük kondurdu yanağına. Görürlerse görsünler, ne var bunda? Ne olsun ki? Babasının kızına kanı kaynamış derler! Halt ederler!

— Düşmanlarınız var sizin, dedi Esme. Bakın!

Fincanı uzatıp içindeki bir yeri gösterdi,

— Yılan! Görüyor musunuz? Yılan da değil, ejderha gibi bir şey!

Bir şey gördüğü yoktu ya,

— Hımm, dedi Doktor.

— Bakın, böyle kıvrılmış... da uyuyor gibi! Ya da ölmüş! Bir adam var burada. Böyle uzun boylu. Yaşlıca. Sizi koruyor bu. Kalabalığı görüyor musunuz? Bir yerde toplanmışlar da sanki... Şurada iki kadın baş başa vermiş... Valla, başınız kadınlarla dertte sizin! Hele bir tanesi, bakın: Elinde de...

Çıkarmaya çalışır gibi eğilmiş bakıyordu.

— Fincan var, dedi Doktor.

Alaylı soğuk bir yan bakış atıp fala dönerken,

— Kadın olur da, düşman olmaz mı hiç! Değil mi? dedi.

Güldü Doktor.

— Büyük derdimsin Esmeciğim, dedi, düşmandan güç!

— Bakın, bıçak gibi bir şey var bunun elinde.

Ferdane'dir!

— Kıçına girsin kaltağın!

Tutamayıp güldü Esme.

— Çok sıkıntılarınız var. Ama açılıyor!

Uzatıp gösterdi fincanı gene.

— Görüyor musunuz, ay doğuyor şurada. Haa, bir de para var. Hem de şöyle yüklüce bir para. Ama daha belli değil. Ortada. Yakında bir haber alacaksınız. Bu parayla ilgili olabilir... Üç vakitte.

Gülerek baktı Doktor'a, falcı ağzıyla sürdürdü alaylıca,

— Üç gün mü deseeem! Üç ay mı deseeem! Üç yıl mı desem!.. Ama yok, o kadar uzun sürmeyecek!.. Valla bakın, yılan burada da çıktı! Biri dikilmiş karşısına!.. Sırtı da duvarda gibi. Sağlam yani! Yüzü görünmüyor yalnız!.. Karanlıkta sanki!.. Yol filan da yok! Leyleklere bakıp durmayın boşuna; bir yere gitmiyorsunuz!

— Bu iyi haber, dedi Doktor. İstanbul'dan bir adım atmak gelmiyor içimden.

"Bir de şuna bakalım," deyip tabağı fincana çevirdi Esme. Tık tık vurup akıttı telveleri.

— Hımm, sonu iyi, dedi. Bütün sıkıntılardan kurtuluyorsunuz. Bakın açıldı, atıyorsunuz hepsini!.. Bir deeee... sizi seven bir kadın göründü burada! Vallahi, bakın işte! Eğilmiş!

Tabaktaki bir noktayı gösteriyordu.

— Gördünüz mü?

Gülerek Esme'ye bakarken,

— Gördüm, dedi Doktor

Doğruldu Esme,

— Erkek dediğin kadına inanır mı! Düşmandır belki de! Kadın bu!.. Tamam, bu kadar!

Gülerek fincanı pencere önündeki masacığa korken,

— Hadi şimdi siz! diyerek kapalı fincanı alıp uzattı Doktor'a.

Gülüyordu Esme. Gözlerini, yalancıktan bir ciddiyetle inceliyor görünümünde elindeki fincana dikti Doktor. İlk kez yapıyordu böyle bir şeyi. Fala bakan birini, kimin falına bakarsa baksın dinlemeyi gerçekten severdi. Fala bakan zeki, bakılan da biraz safalak da, etkisinde kalıp saklayamadığı duygularıyla falın bilinen söylemlerinden anlam çıkarıyor, falcının anlattıklarını yaşamındaki gerçeklere bağlıyıveriyorsa, eğlenceliydi. Aaa hepsini bildi vallahi! Bir hemşire fala baktırırken ağlamıştı bir gün, bir bir söyledi her şeyi diye. Fala bakan cin gibi karı, söylediklerinin çoğunu onun ağzından, yüzünden, aptal aptal açılmış gözlerinden alıyordu! Esme konuşurken, o falcı karşısındakilerden biri gibi duyumsamıştı kendini. Bilinen fal söylemlerinin yinelenmesiydi ya, minicik teğet benzerliklerin yarattığı kuşkular dolanıp durmuştu içinde! Geçmişiyle ilgili neler bildiğini ele verir nitelikte bir ipucu da yoktu. Hiç aptal olmayan kim var! Kara kara telveli fincana baktı bir süre,

— Ayy, dedi. Vah canıım, bir sürü canavar sarmış senin çevreni! Kara kara hem de! Belli, erkek bunlar! Yalnız, biri var burada bak! Kurtaracak gibi seni bu canavarlardan!

Fincanı alaylı uzatıp gösterdi Esme'ye,

— Bak, görüyor musun? dedi.

— Görüyorum, görmez olur muyum!

Fincana değil Doktor'a bakarak gülüyordu Esme.

— Yazık yalnız, dedi, boşuna uğraşmasa! Ne gerek var; ben savaşmasını bilirim erkek canavarlarla!

Yalancıktan bir küslükle uzanıp fincanı masaya koyarken,

— Ben de bakmıyorum öyleyse falına, dedi Doktor. Hep böyle taş koyarsın! Ne güzel uyduruyordum!

Kahkahayla gülmeye başladı Esme. Fincanı alıp Doktor'a uzatırken,

— Ne olur bakın, diyordu. Söz; karışmayacağım bir daha!

Aldı Doktor, evirip çevirerek bakmaya başladı fincana,

— Peki, ne diyeceğim ben şimdi?

— Telvedeki çizgileri, biçimleri benzetin birilerine, bir şeylere, yakıştırın; içinizden geldiği gibi de söyleyin! Nonfigüratif resim de böyle düş kurdurmuyor mu, düşündürmüyor mu?

Akıllı sevgilim benim. Doğru. Nonfigüratif resimde de yapanın kendi iç dünyasından boyalara, çizgilere döktüklerini herkes kendi yapısına göre algılayıp yorumluyor, soyut biçimsizliklerden duygulanıp kurmaca biçimlerle düşler, düşünceler oluşturuyor! Yapanın falına da bakıyorsun resmi seyrederken, kendi falına da! Burada da fincanı çevirenin falına bakacaksın! İstersen öyküler uydur! Dışarılardaki müzelerde gördüğü kimi "modern sanat" ürünlerini anımsayıp gülümsedi. Düş de kurdurmuyordu kimileri, hiçbir şey de uyandırmıyordu ona göre! Şu kara telve bulaşığının da onlardan geri kalan yanı yok ya! Soyut şiir yap gitsin! Becerebilsem!

— Bak Esmeciğim, neler var burada!

Bir duraksamadan sonra aldı, kimi yerde bastırıp kimi yerde duralayıp zorlanarak fala bakıyor gibi aklına, diline ne geliyorsa sıralamaya başladı.

— Mor dikenli teknenin... avcı telleri iskambil kedili... bakarsın yağmur dolu kar karides yumurta... bir de çoban yıldızı... gelip oturmuş kırmızı güneşten ikircikli saçları... tavus kuşu yol başında kırık kanadıyla mavinin... çiçekler ağladı ağlayacak bir bir... yolunda taş kargalar bas bas çığrışınca..... kem küm... bak görüyor musun Esmeciğim... bakır dumanlar... yolunda çığlık çığlığa muştular tepeden... salkım saçak göl kurumuş dişi kurbağadan pat diye haber dolu şarap pembe kırmızı. Hepsi bu kadar!

Fincandan başını kaldırdı, gülümseyerek bakan Esme'ye döndü Doktor, rahat bir soluk aldı,

— Of kurtuldum, dedi. Tabağına da bakamam artık. Nasıl bilebildim mi?

Biraz şaşırmış gülüyordu Esme.

— Ezberinizden miydi? Bir şiirden filan?

— Bunu mu ezberleyecektim! "Gaaanımdan diyivirdim"; Anadolu'da öyle derler. Nonfigüratif fal! Sen söylememiş miydin?

— Ozanlık da varmış sizde!

— Ozanlık bu kadar ucuzladıysa!

İskele gürültüsüne kalktı,

— Kınalı'ya gelmişiz, dedi, arkaya, açığa geçelim mi?

— Üşümez miyiz?

— Üşürsen paltomu veririm, dedi Doktor alaylıca.

Gülümseyerek kalktı Esme de,

— Sağ olun, dedi. Unutuyorum doktor olduğunuzu!

Arkadaki açık yere çıktılar. Serindi. Issız, durgun ada, güneşle oynaşan deniz, boş görünümlü Kınalı evleri, iskelede çıkan, binen birkaç yolcu, çımayı çekip kıçtaki pervane gürültüsüyle yola koyulan gemi, yırtılan sularda kaynaşan köpükten yol, yanında sessizce bütün bunlara bakan yanı başındaki Esme, yepyeniydi hepsi de; ilk kez tattığı, yormayan, bıktırmayan bir duyguydu. Bir kız çocuğuyla annesi, gemiyi kovalar gibi alçala yüksele çevrede uçuşup duran martılara simit atıyorlardı öte yanda.

— Hadi biz de atalım dedi Esme.

Çağırdı simitçiyi, iki simit alıp birini Doktor'a verdi. Koparıp attıkları ufacık simit parçalarını havada kapışan martılara sevinerek bakıyordu Esme. Doktor bir parça simidi uzattı martılara; çok geçmeden inip biri aldı Doktor'un elinden. Bayılmıştı bu oyuna Esme, çocuk gibi gülüyordu. O da uzattı biraz çekinerek, onu da kaptılar. Kimini düşürüp denizden, kimini ellerinden alarak martıların kapıştığı simitler bitince, arkası geminin gidiş yanına dönük, soğukça yelden korunaklı kanepeye geçip

oturdular. Elini avucunun içine aldı Esme'nin, sevgiyle sıktı,

— Niye bu kadar mutluyum, bilmiyorum Esmeciğim, dedi. Onun için de korkuyorum sanki!

Önce bir duraladı, sonra sinsi bir gülücükle,

— Bir erkeğin korkmasını görmek ne güzel, diye alaya vurdu Esme! Hep biz mi korkacağız!

— Senden korkmuyorum ki Esmeciğim.

Güldü Esme,

— Yazık, ben de sevinmiştim! Neden peki?

— Ne bileyim? Kendimden belki! Kendi mutluluğunu da mı kıskanıyor insan nedir!

Dönüp gülerek baktı Esme'ye.

— Senden korkmamı mı istiyordun?

Gülüyordu Esme. Bir şey demesine kalmadan ekledi Doktor,

— Baştan o kadar korkuttun ki beni, artık biraz güç!

— Ne yaptım? Biraz damarınıza bastım, o kadar! Öyle yapmasam sevmezdiniz beni!

Ne diyor bu kız! Hınzırlık etmiş yaramaz bir kız gülücüğü vardı gözlerinde Esme'nin.

— Gerçekten mi!

Bir kahkaha attı,

— Ne kadar ciddiye alıyorsunuz her sözü, dedi Esme. Bunun için mi seviyorum sizi, nedir! Böyle bir oyuna kalkışabilir miyim? Takılıyorum. Görmeyi çok istemiştim sizi ya, sevmek pek de aklımdan geçmezdi doğrusu!

Bir sessizlikten sonra,

— Dürüst, açık olmanız... Bir de yalnızlığınız belki!

Duraksayıp ekledi,

— Yalnızlığı bilirim. Ben de açık oldum size. Herkese öyle açık olur muyum sanıyorsunuz?

"Yalnızlığı bilirim" sözlerindeki acılığı içinde duydu Doktor. Suskunluğu Esme bozdu,

— Bir şey dersem kızar mısınız bana!

— Çok kızacağım bir şeyse söyleme!

Güldü Esme,

— Ben de onu anlamak istiyorum!

— İyi, deneyelim, dedi Doktor gülümseyerek.

— Sizin gibi bir babam olmasını isterdim!

Tedirgin kımıldadı bir, toparlandı hemen; yalancıktan yüzünü astı,

— Keşke denemeseydik, dedi Doktor. Kızılmayacak şey mi bu! Deden diyeceksin de dilin varmıyor!

— Hiç ilgisi yok.

Duraladı Doktor. İçindeki hüznü bastıran anlayamadığı bir sevinç dolanıyordu içinde.

— Bilmem beni tanısan böyle mi düşünürdün?

— Ben sizi tanıyorum.

Göz göze bakıp kaldılar bir süre. Arandı; sıcak, sevecen bir şeylerden başka ne vardı ki bu kızın gözlerinde. Sormaktan korkuyor, bir şeyler demesini de istiyordu sanki. Gülümsedi,

— İyi, dedi. Bana sorma da!

— Bir gün soracağım!

— Neyi soracaksın?

Bir süre öylece baktıktan sonra,

— Kızınızı, dedi. Bir kızınız olduğunu biliyorum Amsterdam'da; onu soracağım belki.

Sarsılır gibi oldu Doktor. Belli etmemeye çalışıyordu. Ne demeliydi şimdi? Gözleri üstündeydi Esme'nin,

— Uyuşturucu bağımlısı olduğunu da biliyorum!

Bir şey yırtılmıştı içinde. Duramadı, yavaşça ayağa kalktı; dümen üstündeki boşluğa doğru ağırca yürüdü niye yaptığını bilmeden. Ne düşündüğünü de bilmiyordu. Nasıl kurtulacaktı yüreğine saldıran bu acıdan, onu da bilmiyordu. Deniz, güneş, martı, yanaştıkları Burgaz, mavi derinlikte ak bir iz çizerek geçen uçak, kararmıştı hepsi de. Yaklaşıp koluna dokunan Esme'ye dönüp baktı anlamsızca, çevirdi başını.

— Sizin suçunuz olmadığını da biliyorum, dedi Esme, fısıldar gibi.

— Bilmediğin bok da yoktur!

Çıkıvermişti ağzından sözler. Kısıktı, kaskatıydı sesi. Ayrımına sonradan vardı sanki söylediklerinin! Dudağının kıvrımında beliren acı bir gülümsemeyle sessiz dikilip kalmıştı Esme.

— Sizi seviyorum ben, dedi yavaşça. Üzmek için söylemedim ki... Yakınlığımızı ölçmek istedim!

Bir sessizlikten sonra ekledi,

— Yanılmışım demek!

Uyarıcı oldu bu ince taş. Kız içtenlikle bir şey söyledi diye, utancı yüzüne çarpılmış gibi ne oluyorsun böyle! Belleğinden kovarak, acıyı gizli taşıyarak mı kurtulacaksın gerçeklerden? Doğruyu kim silebilmiş yeryüzünden? Ne yapaydım, sevine miydim yani! Daha neler biliyor kim bilir! Ne var tedirgin olacak; seviyorum diyor işte! Savunmanı bile istemiyor senden; o savunuyor seni! Kimsenin beni savunmasına gerek yok! Yavaşça toparlanıp döndü Esme'ye,

— Yanıltmak istemedim seni, dedi, ağırdan, yumuşatmaya çalıştığı bir sesle. Her şeyden yakınsın bana! Öyle şeyler vardır ki, anımsarsan taşıyamazsın tek başına! Bağışla!

Kollarıyla sardı Doktor'un kolunu Esme, yüzünü yasladı,

— Siz beni bağışlayın, dedi. Çok iyi anlıyorum, inanın bana! Onun için çok seviyorum sizi. Tek başınıza da olmayın artık!

Ne diyor bu? Kolay mı kurtulmak tek başına olmaktan? "Seni seviyorum" deyip durma öyleyse kıza! Başını kaldırmış gülerek bakıyordu Esme.

— Unutmayın, bugün benim günüm. Tatsızlık çıkarmanıza izin veremem!

Hüzünlü bir gülümseme kapladı Doktor'un yüzünü; içine bastırır gibi,

— Doğrusun Esmeciğim, dedi. Ben unuttum, sen de unut!

Kaşlarını çatıp anlamamış gibi baktı Esme,

— Bir şey mi olmuştu? dedi eski bir oyunu yineleyerek!

Domuz kız! Güldü Doktor,

— Olmuşsa dedim!

Duymamış gibi,

— Bakın, Sait Faik'in adası, dedi Esme. Sever misiniz Sait Faik'i? Gülümsedi Doktor. Doğru muydu, bu gözlerindeki sinsi gülücükle alay eder gibi bakan soğuk görünümlü kızı böyle sevmesi? Bütün yanlışın bu olsun!

— Çok severim, dedi. Çehov kadar. Sen?

— Sevmez olur muyum! Ama biliyor musunuz, öyküyü çok sevmiyorum ben. Güdük bir şey sanki, bitiveriyor. Çarpıcı da olsa roman gibi değil! Geniş olmalı, çok yanlı olmalı. Uzun süre birlikte olalım isterim okurken tanıştığım kişilerle.

— Uzun öyküler de var.

— Çehov'da da var, biliyorum! Onlar da bana, roman olamamış öykü ya da öykü olamamış roman gibi gelir!

Ses çıkarmadı Doktor. Esme'yle konuşurken ne denli mutluluk duysa, anımsattıklarını içinden atamıyordu. Nereye atacaksın; kız mı sokuşturdu ki? İçinde değil miydi? Kımıldatınca acı veriyor işte. Geçer! Burgazada'dan uzaklaşıyorlardı. Kanepeye, deminki yerlerine oturdular.

— Size şarkı söyleyeyim mi?

Şaşalamıştı. Uyanır gibi baktı Esme'ye,

— Soruyor musun? dedi.

Hemen başladı Esme. İtalyanca'ydı şarkı.

"Ma troppo tempo/Mi trascuro questu si/ma mi sorprendo anchio/e serro cost..."

Hiç kötü değildi sesi; küçük ama sıcak, öyle bir ses. Şarkının ezgisi de kulağındaydı; duyduğu bir şarkıydı. İtalyanca söylemesini yadırgamıştı niyeyse. Asıl gözüne çarpan, Esme'nin alay eder yollu söyleyişiydi! Soluklanır gibi olduğu bir küçük ara,

— İtalyanca da biliyorsun! dedi.

Gülerek başını iki yana salladı Esme,

— Bilmem, dedi. Kulağımda kalıyor. İtalyanca, İngilizce...

— Türkçe'si yok mu?

— Var.

Hemen aldı,

— Söyle buldun mu aradığın aşkı söyle/Yoksa yalnız mısın sen yine/Benim gibi boynu bükük/Gözü yaşlı tek başına...

Kötü olmuştu birden Doktor; gözleri doldu dolacak... Bu kadarı da çok artık; eşeklik düpedüz bir saçma şarkıyla! Kız görse bir de! Son dizede, alayına söylediğini açıklar gibi kahkahayla bitirdi şarkıyı Esme. Can simidine sarılır gibi gülmeye vurdu Doktor da!

— En sevdiğim şarkıcı aslında, dedi Esme. Siz sevmiyor musunuz? Ayten Alpman.

— Şarkılarla şarkıcılarla ilgilenmedim pek.

— Bilmem, ben seviyorum. Ajda Pekkan söyleyeyim size.

Aldı hemen,

— Hür doğdum hür yaşarım/Kime ne kime ne/Köle miyim sana ben/Ay sana ne...

Duraladı Doktor. Alayındaymış gibi söylüyordu sanki gene ya, o mu öyle yorumluyordu, bu ucuz şeylere mi düşkündü yoksa bu kız? Dinlemeyi sürdürdü kesmeden. İngilizcelere geçmişti Esme.

— I love you baby/And it feels quit allright/I need you...

Sessizce dinliyordu Doktor. İkinci söylediğinin uzun yıllar yaygın ezgisini anımsadı; kulağındaydı onun da.

— Those were the days my friends/We thought they never...

Ağırdan eşlik etti mırıldanır gibi. Gülerek bakıyordu Esme.

— Ay yoruldum, dedi şarkıyı bitirince. Bunu sevdiniz mi?

Bakıp kaldı bir süre Doktor,

— Ben seni seviyorum Esmeciğim, dedi. Aramıza sokmam bunları!

Düşünceli kaldı Esme.

— Size bir şey diyeyim mi, dedi. Aman aman bayılmıyorum ben de! Sezen Aksu iyi. Tarkan şimdi çok moda. Candan Erçetin. Mazhar Fuat Özkan. Tek tek sevdiğim şarkıları var hepsinin. Cazı çok severim. Söyleyemem; ustalarından dinlemek isterim; Sarah Vaughan, Ella Fitzgerald, Billie Holiday...

Sevindi Doktor; söyleyişinden belliymiş demek! Akıllı kız bu! Cazı kim sevmez!

— Biliyor musunuz, ben tavlayı da severim. Onun gibi bir şey çoğu! Eğlendirip dinlendiriyor. Siz sever misiniz?

— Neyi?

— Tavla oynamasını?

— Bilmem ki.

— Gerçek mi? Çok iyi bilirsiniz diyordum ben!

Güldü Doktor,

— Niye?

— Ne bileyim? Eskiler hep bilir sanıyordum. Amcam hastasıydı sözgelimi.

— Biraz satrançla damadan başka hiçbir oyuna ilgi duymadım.

— Size tavla öğreteceğim!

Ses çıkarmadı Doktor; uysalca gülümsedi. Daha neler öğreteceksin bakalım!

Heybeli'yi geçmiş Büyükada'ya yaklaşıyorlardı,

— Geldik, dedi Esme.

Bahar beklentisindeki güneşli, serin adaya indiklerinde tatsız duygularını vapurda bırakmıştı; tüm güzellikler de, koluna takılmış bu cadı kızla birlikte yanındaydı Doktor'un! Günlerdir dinlediği konuşmalarına baktıkça Kuruçeşme'deki lokantada kavga ettikleri gece o yüz kızartıcı sözlerini anımsıyor, sakladığı asıl yüzünü açığa vurmasını, biraz da gerilimli bekliyordu sanki! Bugün, "Herkese öyle açık olur muyum sanıyorsunuz?" demesi çözüm gibi gelmişti içindeki düğüme. Bilerek yaklaşmıştı demek bu kız; açıktı saldırısı! Sarsmak, biraz da göze çarp-

mak, dahası belli ki, kışkırtmak için yapmıştı ne yaptıysa! Yoksa böyle sevmezmişim onu! Yalan mı! Ne güzeldi, her sözü de ciddiye alıyorsunuz diye gülüşü! Domuzuna zeki. Utangaç görünümlü, sinsi, yapmacıklı değil de çıplak çıktı karşına, tutun ki ben böyleyim diye, yürekli, cilasız. Evet, kötü yakaladı beni! Epeyi şey biliyor belli ki benimle ilgili; yalan mı söylüyor "seviyorum"diye?

— Gerçekten seviyor musun sen beni Esmeciğim?

Kendini tutamadan söylemişti sanki. İskele karşısındaki yokuşta, ilerdeki, sivri külah çatlı saat kulesine doğru çıkıyorlardı sessizce. Duraladı, dönüp şaşırmış gibi baktı Esme,

— Kendinize mi güvensizsiniz, bana mı, anlamıyorum, dedi kırık dökük bir sesle. Niye söyleyeyim sizi sevdiğimi, sevmesem. Kolay mı sanıyorsunuz söylemem? Siz söyler misiniz?

Doktor da duralamış, bakışıyorlardı. Kızgınlık var gibiydi gözlerinde Esme'nin. Mutlulukla gülümsedi Doktor,

— Peki, niye seviyorsun? dedi. Düşündün mü hiç, sordun mu kendine?

— Siz düşündünüz mü? Siz sordunuz mu kendinize?

— Çok!

— Ne yanıt aldınız?

— Hiçbir yanıt alamadım!

— Evet, ben de alamıyorum işte! Niye dert edineyim; güzel çünkü.

Sıkılmış gibi dönüp yürüdü Esme. Doktor da ağırdan gitmeye başlamıştı ardı sıra. Birkaç adım sonra gülerek döndü,

— Kuşkulu, tedirgin, tadımız tuzumuz kaçmış bir gün istiyorsanız başka bir günü seçin dedi, bugün olmaz!

— Hiç ister miyim Esmeciğim? Aptallığıma ver!

— Veremem! Aptallığa dayanamam çünkü! Hiçbir aptalın da kendine aptal dediğini görmedim! Bitti bu iş! Yağmur mu gelecek ne, bakın bulutlara! Arabaya binelim mi? Bir tur atalım isterseniz; sonra yeriz yemeği.

Şu bıcır bıcır konuşup sözü gönlünce bağlayıveren kıza nasıl kaynıyordu içi! Yalnız sözü bağlamıyor, elini kolunu da bağlıyor insanın! Pis kaltak! Güldü.

— Ne oldu?

— Okkalı bir sövgü salladım sana içimden!

Gülümseyerek bakıyordu Esme.

— Niye?

Doktor da durup baktı bir süre.

— Bu kadar sevgiye dayanamıyorum da ondan!

Nasıl sövdüğümü soracak şimdi! Durmadı, gülerek döndü, yoldan geçen bir faytonu çevirdi Esme. Çakır göz, posbıyık arabacıya,

— Tur yapacağız, dedi.

— Büyük mü, küçük mü?

Doktor'a baktı Esme,

— Büyük tur değil mi?

Bindiler faytona. Arkaya oturdular. Bir süre sessizce gittikten sonra eğilip başını omzuna yaslayan Esme'nin elini avuçlarının arasına alıp kucağına koydu Doktor. Yollar boş, iki yana altlı üstlü sıralanmış, pencereleri, kapıları sımsıkı kapalı evler, köşkler, villalar boştu. Önde koşturan atların nal takırtısı, yayların, asfaltta dönen tekerleklerin tartımlı sesi, arabacının ara sıra anımsatır gibi kamçısını atların üstünde boşa sallayıp şaklatması, yüzlerini okşayan serin yel, bölüştükleri sessiz mutluluğa, bozulmasına izin veremeyecekleri incelikte bir duyarlık katıyordu sanki; suskundular, çevreye bakıyorlardı. Yandaki yapılar bitip de deniz başlayınca kocaman sanatoryumu ile Heybeli göründü uzaklarda. Çam ormanları başlamıştı. Belleği yıllar öncesine, neredeyse altmış yıl öncesine kayıp gidiyordu Doktor'un. Adaya ilk kez geldikleri kızdan bin naz ile öpücük aldığı ağaçlık yer buralardaydı işte. Biraz sonra aşağılarda Yürükali Koyu'nu görünce gülümsedi. Söylese miydi? Kızı, İfakat mıydı adı, plaj kabininde arkadan... Yakışmıyor! Kızlığını koruyordu İfakatçık, o is-

tedi; ben ne yapayım? Bunu mu söyleyeceksin? Arabacının kulağı bizde. Bir de Esme başlarmış!.. Şu solda, tepeye doğru, ağaçların altında, biraz da çirkin bir kıza... çalmıştı fırçayı! Gülecekti. Badana yapmak, en yaygın sözdü gençler arasında. Kızın derinine dalmadan, kızlığını koruyarak sürtüştürüp boşalmak. Badana yapmak dendi mi Bit Hamdi geliyordu aklına. Ondan duyarlardı en çok: On beşinde kız ağbi; ne yapacağım? Yatırdım ağacın altına, çaldım fırçayı, çaldım fırçayı! Evet çaldık fırçayı biz de bir günler. Birkaç olgunca kadın sonraları. Almanya'ya gittik; ne fırça kaldı, ne duvar. Bu, on beşinde deldirmiş! Canı sağ olsun! İyi etmiş. Beni bekleyecek değildi ya.

— Çok güzel değil mi?

Suskunluğu bozmak için söylenmiş gibi sözlerle uyandı Doktor.

— Evet Esmeciğim, çok güzel. Üşümüyorsun?

— Hayır, güzel serinlik. Siz?

— Kollarını şöyle dolasan üşümeyeceğim!

Gülümsedi Esme. Sağ kolunu dolayıp iyice sokuldu Doktor'a. Eğilip saçlarına öpücük kondurdu Doktor. Birkaç arabanın bulunduğu alana girdiler biraz sonra; durdu araba. On dakika mola veriyorlardı burada. İndiler. Camlı bir gazino vardı yüksekçe bir yerde. Orada mı oturacaklardı! Ağaçlara doğru gidip ormana girdiler. Esme önde, ağırdan biraz yürüyünce, serin esen yeldeki yaprak hışırtılarıyla donanmış sessizliğin içindeydiler. Kalınca bir çama yaslandı Esme, dallar arasındaki denize bakmaya başladı. Bir yelkenli geçiyordu açıklardan. Sessizce yaklaşan Doktor'a döndü.

— Tekneyi sever misiniz?

— Bilmem. Hiç binmedim.

Şaşırmış gibi baktı Esme,

— Gerçek mi?

— Evet, gerçek.

— Yazları hiç Bodrum, Marmaris filan...

Duraladı birden,

— Evet, yıllardır yoktunuz buralarda.

— Yazları İspanya'ya, Fransa güneyine, İtalya'ya, bir kez de Yunanistan'a gittik ya, tekneye hiç binmedim. Antiller'e bile gittim de İzmir'den aşağısını bilmem.

— Bu yaz bir mavi yolculuk yapalım mı sizinle.

— Hemen gelsin yaz!

— Nasıl olsa gelecek.

Kollarını dolayıp dudaklarından öptü Esme'yi. İyimserlik olmadan mutluluk olur mu? Kız sana tapıyorum ben! Çekildi Esme.

— Güneye yazları giderim; hemen her yıl mavi yolculuğa çıkarız tekneyle. Marmara'da hiç dolaşmadım.

— Kiralayalım istersen.

— Soğuk daha. Marmara kirli hem de. Tekneye binip de denize girmeden duramam.

— Üniversite yıllarımızda pırıl pırıldı Marmara.

— Öyleymiş; babaannem hep söyler. Amcam da anlatırdı; Salacak'tan denize girerlermiş.

— Evet öyleydi. Karşında Ayasofyası, Süleymaniyesi, Kızkulesiyle eşsiz görkemli İstanbul, sen de pırıl pırıl sularda kulaç atıyorsun! Düş gibi bugün. Her şeyi kirlettik.

Ağaçlar arasında biraz daha dolanıp arabaya döndüler. Sessiz yolculuk yeniden başladı. Koluna yaslanmış Esme'yle serin çam kokulu havayı solurken gözlerini kapatıp üniversite yıllarında düşledi kendini bir an. Belki de evlenirlerdi! Çocuklarımız olurdu. Sonra? Sonra da ayrılırdık herhalde! At kafandan şu coşkucu saçmalıkları; güzel olan bugün! Gözlerini açtı; "Viran Bağ" tabelasını geçiyorlardı sağda. Yahya Kemal'in şiirini anımsadı hemen. Söylese miydi Esme'ye? Bırak şimdi, bozma dalgasını kızın; nereden bilecek o? Goethe'yi biliyor, yetmez mi? Yeter mi? Arabanın akıp giden tıkırtısında sessizliklerine dalıp gitmişlerdi gene. Sedef Adası görünmüştü. Maden'deydiler. Sağdaki

evi anımsadı hemen. Üniversitede bir yaz buradan geçiyorlardı ki, Adalı İsmet göstermişti bu evi. Reşat Nuri yaşıyordu daha. Araba akıp giderken kapıya çakılmış pirinç levha hemen çarptı gözüne.

— Bak burasıydı işte! Reşat Nuri'nin evi. Romancı. Plaka var kapıda. Korumuşlar demek.

İlgiyle baktı Esme.

— Okudun mu Reşat Nuri'den?

— Okumam mı, dedi Esme. Hem de iki kez okudumdu *Çalıkuşu*'nu. *Yeşil Gece*'yi okudum bir de. Lisedeydim. Öğretmen çok övmüştü.

— Hangisini beğendin?

— Bilmem. *Yeşil Gece* ilginçti galiba. Yeniden okumadan bir şey diyemem.

Hiçbir şey demedi Doktor da. Her şeyini beğenmek zorunda mıyım senin? Bıktım artık! Şımarık, bilgiç kız! Sen de aptal! Bu kızın yüzünden o da; aptal ediyor beni! Sokaklara girmişlerdi. Bir süre sonra, kıyıya yakın bir aralıkta indiler arabadan. Esme ödedi gene. Kıyıda yürümeye başladılar.

Tüm sıra lokantalar boştu. Köşedekinin kapısında bir garson karşılayınca girip tam köşede, cam kıyısında bir masaya oturdular. Çırpıntılı, ak köpüklü mavi denizi, rıhtıma dizilmiş, direkleri ağırdan sallanan tekneleri, uzaklarda Dragos tepesi, artık birbirine koca yapılarla bağlanmış, Kartal, Maltepe, Pendik yöreleri, pastel suluboya resim gibi görülen karşı kıyılarıyla tadına doyum olmayan bir görüntü, kuşatıp içine çekiveriyordu insanı. Garsona masayı mezelerle donatmasını söyledi Esme.

— Levrek buğulama yaptıralım mı?

— Bayılırım, dedi Doktor.

— Ne içeriz?

— Rakıdan başka ne içilir burada Esmeciğim!

Duralayıp gülümsedi Esme.

— Peki, ben de rakı içeyim.

Garson uzaklaşınca,

— Şimdi söyleyin bakalım, dedi. Nasıl bir sövgüydü, o bana salladım dediğiniz?

Bir duraladı Doktor, şaşırmış gibi baktı. Hiç de unutmuyor! Gülümsedi.

— Pis kaltak dedim!

— Pis sözüne dayanamam! Titizliğe varacak kadar temiz olduğumu herkes bilir. Kaltak dediğinizi de babaannem duymasın; eve adım attırmaz size, yüzünüze de bakmaz!

Gülüyordu.

— Sakın söyleme Esmeciğim! Seni istemeye gittiğimde kapıyı yüzüme kaparsa ne yaparım!

— Söylemem desem güvenecek misiniz bir kaltağın sözüne!

Sinsi bir gülücükle bakıyordu Esme. Güldü Doktor,

— Güvenmeyeceğim birine böyle mutlulukla kaltak der miyim, benim aptal sevgilim!

Dudaklarıyla gülümsemeli bir öpücük gönderdi Doktor'a.

— Babaanneni çok seviyorsun.

Sessiz baktı bir süre,

— Taparım, dedi. Tanısanız siz de seversiniz.

— Umarım.

— Mesrure Hanım'ı anlatmak kolay değil. Acılardan geçmiş. Dimdik. Şimdi seksen altısında. Ama hiç göstermez. Her sabah banyosunu yapar, gazetesini okur kahvaltıda. Hemen her gün çıkıp çarşı pazar dolaşır; bir saat yürür en azından. Biz Fatih Çarşambası'ndayız. Aksaray, Şehzadebaşı, Unkapanı Köprüsü, Çapa, Edirnekapı hep yürüyerek gidip geldiği yerler. Vefa'da, Zeyrek'te dostları vardır; onlara gider. Manifaturacılar Çarşısı'na uğrar sık sık. Ucuz bir şeyler bulup getirir. Baktığı yoksul çocuklar var; bir şeyler biçip diker bu yaşta onlar için. Öyle bir kızını gelin etti geçende.

— Durumu iyice olmalı.

— Pek kötü sayılmaz. İkinci katında oturduğumuz apartman

var; üç kat, altı daireli. Laleli'de geliri iyice birkaç işyeri. Arsalar filan derler.

— Musevi olmak varmış!

Anlamamıştı Esme.

— Yüklüce bir drahoma alırdım babaannenden!

Güldü,

— Zırnık alamazdınız, dedi.

— Çok mu cimridir?

— Cimri mi? Tüm varlığını Darülaceze'ye bağışladı.

— O niye?

— Bakın, dedi Esme. Biçki-Dikiş öğretmeniymiş babaannem. İlk kocasını erken yitirmiş kanserden. Halamla Talat Amcam ondan. İkinci kocasını, yani benim dedemi, evden kovunca iki oğlan bir kızla kalmış. Annesi de başında; Saraylı Hanım. Sıkıntıya düşmüşler. Saraylı Hanım'a da inme inince çok sevdiği annesini Darülaceze'ye yatırmışlar. Öğretmenlikten ayrılıp bir dikiş atölyesi açmış Fatih'te. Kazanmaya başlamış. En ünlü terzi olmuş kısa sürede. Küçük evlerinin yerine apartmanı yaptırmış; işyerleri, arsalar filan almış. Annesini çıkartmak istemiş, çıkmamış kadın; çok iyi bakıyorlarmış Darülaceze'de, dostlar edinmiş orada, ayrılmak istememiş onlardan! Kendi kendine söz vermiş babaannem de; çocuklar yetiştikten sonra her şeyimi Darülaceze'ye bağışlayacağım, demiş. Olayı Talat Amcam anlattı bana. Ailenin, babam dışında tüm kalıtçıları noterde bildirmişler bağışına karşı çıkmayacaklar diye; yasal işlemler yapılıp bitirilmiş. Babamı annem kışkırtmış izin vermesin diye. Bana çok düşkündür babaannem. Hiç sözünü etmiyordu. İşe başlayınca gittim; "Artık kazanıyorum; bitirelim şu yasal işlemi," dedim. On sekizimi bitirmiştim; tek kalıtçısı da benim babamın. Şaşırdı. Okulun bitmedi daha filan diye karşı çıkacak oldu. Ama pek mutluydu belli ki. Kesin direttiğimi görünce, peki dedi sonunda; gidip bitirdik işi.

Bir duraladıktan sonra,

— Yani, böyle beş parasızım; alırsanız.

— Güç karar vermek; bir düşüneyim!

— Düşünün!

Bir duralayıp

— Buna da şükür, dedi Doktor. Başlık istemiyor. Varım yoğumu alırdı yoksa! Gülersin değil mi? Saraylı Hanım, dedin.

— Babaannemin annesi. Tanımadım ben. Saraydan çıkarılmış, Çerkezmiş. Kafkasya'dan. Rami'de bağları olan biriyle evlendirmişler. Ötesini bilmiyorum. Şöyle bir duydumdu bunları da.

Garson dolu tepsiyle gelmişti. Masayı donattı çabucak. Açılmış küçük şişeden rakı koydu kadehlerine, buğulamayı birazdan getireceğini söyleyip gitti. Öteki köşeye gelip oturan iki kişi de olmasa baş başa gibiydiler koca lokantada. Doktor kaldırdı kadehini,

— Sağ ol Esmeciğim, dedi. Anlatamayacağım kadar güzel bir gün benim için.

— Benim için de. Siz de sağ olun.

İçtiler. Mezelere uzandılar.

— Dedeni kovmuş demek bababannen!

— Çocuklara kabaymış adam. Babaannemi görseniz şaşarsınız; nasıl incelikli kadındır. Bakkalın çırağına bile "çocuğum, siz" der! Ama yapmacık değildir. Talat Amcam söylerdi; bir yaramazlıklarını görüp kızdığında biraz bağırarak, "Böyle yapmasan olmazdı değil mi?" en ağır sözüymüş çocuklarına. Yıllardır birlikteyiz; bana da önerir sadece, şöylesi daha iyi olur gibi. Yapmayınca üzüldüğünü belli etmemeye çalışır, ama ben anlarım. Üzmemeye çalışırım elimden geldiğince. Dedikodu yaptığını, birini çekiştirdiğini görmedim. Annemi sevmezdi. Konuşmaz da o konuda. Şaşmıştım ben, dedemi nasıl kovabildi derdim. Bir pusula bırakmış; siz artık bizi görmeyin diye gidiyoruz, diye yazmış. Çocuklarla çekip Mudanya'ya gitmişler. On gün sonra döndüklerinde yokmuş dedem; bir daha da uğramamış. Çok geçmeden de bıçaklamışlar bir meyhanede.

— İşi?

— Pilotluktan mı çıkarmışlar ne. Çok içermiş.

Bir sessizlikten sonra güldü Esme,

— Demin dedim ya. Hacı Pembe diye biri vardır mahallede; babaannemin eski tanıdığı. "Gece yarıları dönüyor eve orospu," demiş bir yerde benim için. Tüm ilişkisini kesti kadınla; ne gitti, ne de evimize soktu bir daha.

— Tanrım beni koru! dedi Doktor. En inceliklisi, beğenmedi diye kocasını evden kovuyor! Komşusunu eve sokmuyor. Bu ailenin başına buyruk kızıyla ben ne halt edeceğim?

Gülümseyerek bakıyordu Esme.

— Önceden söylüyorum ki, bilmiyordum demeyin!

Sevgiyle gülümseyip duraladı Doktor,

— Anneni sevmemen babaannenden geliyor belki de!

— Lütfen, dedi Esme. Biliyorsunuz, tatsız şeylere yer yok bugün.

— Halan yaşıyor.

— Evet, Berlin'de onlar. Onun oğluyla, Talat Amcamın çocukları, Nadide ile Ferhat ortak deri işi yapıyorlar. Çok kazandılar. Şimdi iyice parlak durumları. Aile ortaklığı bir tür.

— Seni niye almadılar?

— Tersine; çok üsteledi̇ler. Çağırıp duruyorlar bugün de.

— Niye gitmiyorsun?

Duraksayıp bir an düşündü Esme,

— Salt para kazanayım diye didinip durmak saçma, boş bir çaba. Böyle yaşama nasıl katlanılır, bilmem. Bana göre değil.

Esme'den duyduğu her sözle mutluluğunun sınırları açılıp genişliyor gibiydi Doktor'un. Gülümsedi.

— Hadi bir de komünistim, de bari!

— Kuşkunuz mu var?

— Komünistsin!

— Kesinlikle!

Şaşaladı Doktor. Ne demeliydi şimdi bu kıza? Nasıl da dimdik bakıyor. Güldü,

— Marks'a saldıran bir komünist! Böylesi de oluyor demek! Ütopik komünist mi diyeceğiz sana?

— Hayır, etik komünist! Ayrıca ben Marks'a saldırmadım. Burnu havada Marksistlere saldırırım.

— Hani bugün kavga yoktu?

Gülücüğünü gizlemeye çalışıyor gibiydi Esme.

— Bu kavga başka, dedi. Tatlı kavga. Her zaman varım. Sövgülerinize de alıştım nasıl olsa!

Sevgi dolu durgunlukla baktı bir süre,

— Kız, yıldım ben senden, dedi Doktor.

Esme yalancı bir ciddiyetle,

— Şimdiden mi? dedi. Ne yaptık ki daha!

— Yolda ne ayvalar var, görüyorum!

Gülüşüyorlardı. Durup bir süre baktı Doktor,

— Şimdi kalkıp bağırsam şu lokantada, "Hey insanlar! Biliyor musunuz, bu kız beni seviyor," diye ne yaparsın?

Güldü Esme.

— Kime bağıracaksınız? Bomboş lokanta.

— Dolu olsaydı?

— Bilmem lokantadakiler ne yapardı?

— Deli derlerdi. Sen de korkardın, değil mi? Bir şeyler oldu adama, derdin.

— Bir şeyler olduğu belli! dedi Esme, alaylıca bir gülümsemeyle.

— Olmaz olur mu Esmeciğim. O kadar çok seviyorum ki, sevginle de övünmek geliyor içimden. Herkes duysun istiyorum bu kız beni seviyor diye! Delilik mi bu?

Gülümsemeye çalıştı Esme,

— Bakın canım, dedi. Delilik değil. Açıklamayacak mıyız; gizli mi kalacak ilişkimiz? Hiç gizli ilişkim olmadı benim. Ben de düşündüm bunları; bir sonuca varamadım. İvmeye gerek yok dedim sonunda. Her yönüyle düşünüp konuşuruz bu konuyu.

Alaylı bir gülümsemeyle takılır gibi ekledi,

— Siz gene bağırmayın! Ben de sizi çok seviyorum ama... Ben bağırmayacağım!

Çabucak yuvarladığı kadeh dolusu rakının etkisiyle miydi ne, bir süre kendinden geçmişçesine bakıp kaldı Esme'ye. Bu kızı seviyorum; bakın, o da beni seviyor diye, bağırmayacağım! Zeki kızsın ama, anlamadın beni işte! Söylesene! Getirdiği levrek buğulamayı bırakıp gitti garson. Esme tabaklara koyuyordu.

— Başkalarının ilişkimizi bilip bilmemesi hiç umurumda değil Esmeciğim, dedi. Sen nasıl istersen öyle olur. Bağırmak içimden geliyor benim. Mahallenin duvarlarına yazmayacağım "Esme Nahit'i seviyor" diye!

Tutamayıp güldü Esme.

— Ben de ondan korkmuştum!

Balık koyduğu tabağı Doktor'un önüne sürdü,

— Beni aptal sanmayın; hadi yiyin balığınızı! dedi.

Duraladı Doktor.

— Sen de beni aptal sanma, olur mu?

Sinsi bir alayla gülüyordu Esme,

— Aptal olmadığını kanıtlamak kadınlara düşer. Erkeğin böyle sorunu olur mu?

— Onu ben de biliyorum ama, seninle olduk mu o iş bana düşüyor hep niyeyse! Sağlığına!

Kadehini gülerek kaldırdı Esme, minicik bir yudum alıp bıraktı. Tek rakının yarısını bile içmemişti daha. Balığı yemeye koyuldular.

— Nefis olmuş balık! Sen içmiyorsun!

Gülümsedi Esme,

— Korkuyorum rakıdan! Dedemi söyledim. Babam, amcam da pek düşkündüler. Bizi çarpıyor rakı! Meyhanelerde kalmayayım sonra ben de!

— Meyhanelerde bırakır mıyım seni! Biraz güven bana! Ben varım artık! Hadi sağlığına!

Uysallıkla gülümseyerek kaldırdı kadehini, sonuna kadar içti Esme. İstekle yemeye başladılar balıklarını. Gülücüklerin sıcak kahkahalara dönüşmesiyle sürüp giden yemeğin yanı sıra küçük şişeyi de bitirip kalktıklarında beşe geliyordu. Çoğunu Doktor içmişti ya, Esme de içmişti bayağı. Yarı esriktiler. Vapura yetişmek için çıktıklarında Esme koluna girmemiş olsa Doktor'un yalpalamadan yürümesi kolay olmayacaktı. Son anda yetiştikleri vapur Yalova'dan geliyordu; dolu sayılırdı. Yukarı çıkıp arkalarda buldukları bir yere geçtiler. Oturur oturmaz da Esme başını omzuna yasladı Doktor'un; tüm yol boyunca tek tük sözler dışında yarı uykuda gibi öylece kaldılar. Ne konuşacaklardı ki bu kalabalıkta? Yalnız Kadıköy'e uğrayıp İstanbul yaptı vapur. Sirkeci'de arabaya atlayıp eve vardıklarında yediyi geçiyordu. Karanlık çoktan basmıştı. Kapıyı Esme açıp girdi, Doktor da girince kapattı kapıyı. Alacakaranlıkta kısa bir an durdular karşılıklı. Esme yavaşça uzanıp kollarını boynuna doladı. Anason, alkol karışımlı soluklarıyla esrik gibi öpüştüler uzunca bir süre. Esme gene yavaşça kollarını gevşetip ayrılınca, bir düşten uyanmış gibi oldu Doktor.

— Sevgin bana yalnız güç kazandırmıyor Esmeciğim, dedi kulağına, içi titreyerek fısıldar gibi. Yüceltiyor, onur kazandırıyor. Bana inan! Böylesini yaşamadım ben.

— Ben de, dedi Esme. Ben de sizi çok seviyorum. Siz de bana inanın!

Seslerinin rengi, ısısı değişmiş gibiydi ikisinin de. Merdivenlere yürürlerken,

— Hadi siz uzanın isterseniz, dedi Esme. Benim biraz işim var.

Sessizce odasına çıkıp yatağa sırtüstü bıraktı kendini Doktor; dalıp gitti. Gözlerini açtığında battaniye çekilmişti üstüne. Dışarıdan tıkırtılar geliyordu. Doğruldu. Keyifli içki sonrasının o içten içe mutlu yorgunluğu vardı gövdesinde. Kalkıp odadan çıkınca duraladı. Karşı boş odada ışık yanıyordu. Yürüyüp kapıyı

açınca şaşırdı. Oda temizlenip toparlanmıştı. Köşedeki divanın üstü örtülmüş, yastık, yorgan konmuştu; battaniyeyi açıyordu Esme. Doktor girince dönüp baktı,

— Nasıl, beğendiniz mi odamı? dedi

— Burada mı yatacaksın?

— Sizin için bir sakıncası yoksa.

Ne sakıncası olacaktı da,

— Rahat mı o divan? Kırık döküktü bildiğim.

— Pek kötü değil. Baktım, yayları, ayakları da sağlam. Gerekirse aşağıdakini alırız buraya.

Kısa sürede bayağı değiştirmişti odayı!

— Güzel de, burası asık suratlı Esmeciğim. Karşısı duvar.

— Oturmayacağım ki. Yatmadan yatmaya. İyi bence. Acıktınız mı; çıkarayım mı bir şeyler?

— Meyve yer, şarap içeriz istersen. Peynir filan. Ne dersin?

— Şarapsız olsun derim. Yeteri kadar içtik bugün.

Ağırdan başını salladı Doktor, olur anlamına. Benim akıllı sevgilim. Esme mutfağa inerken tuvalete uğrayıp salona çıktı. Televizyonu açıp koşturur gibi dolandı kanallarda, kapattı. Müzik koyacaktı, duraladı; Esme gelsin, o ne isteyecek bakalım? Kitaplık üstündeki "atla yaşlı adam"a, kedi resmine borçlulukla baktı; içine sevinç doldu gene. Ne güzel bir gece yaşattılar! Elinde dolu tepsiyle geldi Esme. Masaya yaklaşıyordu ki, cep telefonu çalmaya başladı. Tepsiyi bırakıp telefonu açtı.

— Buyurun Babanneciğim!

Sevgi dolu bir gülümsemeyle dinliyordu.

— Evet, kapatmıştım. Bağışlayın beni, unutuyorum böyle... Evet... Söylemiştim size evde kalmayacağımı... Arkadaşımdayım... Perihan mı? Hayır. O dönmedi ki daha; Ankara'da... Siz tanımıyorsunuz... İyi misiniz? Bacağınızdaki ağrı? Geçti... Güzel... Pazartesi, akşam geliyorsunuz, biliyorum. Karşılayayım mı? Eveeet. Pek iyi. Akşamı evde görüşeceğiz. Hayır, geç kalmam. Yanaklarınızdan öpüyorum Babaanneciğim... Sağ olsun-

lar! Benim de saygılarımı iletin lütfen! İyi baksınlar size!.. Biliyorum... Sağlıkla kalın Babaanneciğim. İyi akşamlar!

Kapatınca gülümsedi.

— Sormaz ya, tanımadığı bu arkadaşım kim diye merak ediyordur şimdi.

— Tanıtmayacak mısın beni?

Duraladı,

— Bilmiyorum. Korkuyorum anlamayacak! Bir şey demez; üzülür.

Takılır gibi gülümseyerek ekledi hemen,

— Değerinizi herkes bilse bana kalır mıydınız?

O, hüzne bulanmış mutluluk sevinci dolanıp duruyordu içinde Doktor'un. Bu kız nasıl bana kaldı! Örtüyü açmış, tabakları masaya diziyordu Esme,

— Televizyona baktınız mı?

— Soğukluk, zırıltı. Müzik koyalım mı?

— Koyalım.

— Onu sen seç istersen.

Dönüp müzik setine gitti Esme,

— Neyi seçeyim, bilmiyorum ki, dedi. Çoğu yabancı bana bunların.

— Müzik yaklaşmana bakar Esmeciğim! Biraz uysal davranıp yakınlık göstersen güzel müzikse yabancılıktan kurtarır seni. Ortak yanlarımızın çoğalması kötü mü?

Eğilmiş, kasetlere, CD'lere bakınırken,

— Aman tıpa tıp olmayalım, dedi Esme. Yeteri kadar var ortak yanımız.

Çıkardığı CD'yi çalmaya koyup gülümseyerek döndü,

— İşte ortak yanımız!

Köçekçelerdi koyduğu. Devinimli, oynak müzik birden doldurıverdi salonu.

— Oldu mu?

— İyi buldun, dedi Doktor.

— Talat Amcam bıktırmıştı ya, şimdilerde arar oldum gene. İçerken ya bunları koyardı kasetçalara; ya da İstanbul türkülerini.

— İyi kötü bir zevki varmış demek adamın!

— Belli miydi? Birbirini tutmazdı ki. Zevkli, zevksiz; ilerici, yobaz; incelikli, kaba! Babam da öyleydi. Halam da öyledir. Babaannem gibi birinden nasıl çıkmış bunlar! Okumamışlar da doğru dürüst. Hiç yakınmaz ya, çok çektirmişler babaanneciğime. Peynir, salata, börek var; başka ne vereyim size? Karnıbahar haşladım. Tuz koymadım. Limon, zeytinyağı burada.

Ağırdan yemeye koyuldular. Köçekçelerin, eğlenceli oyun havalarının oynak esintisinde devinimli günü sürdürür gibi alaylı, işinde, fakültede karşılaştığı anlamsızlıklardan söz etmeye başlamıştı Esme. Pek oralı değildi Doktor; soramıyordu ya, ailesine takılmıştı. Yeri geldikçe anlatıyor kız; sormana ne gerek var? Söylemek istemediğini de söylemiyor. İyi işte, bir ortak yanınız daha var! Ay durumu için de sessiz, yakınmasız tuvalete gidiyor ara sıra, o kadar; demese bilmeyecektim. Yaygara mı koparaydı ay sancılanıyorum diye! Koparanlar yok mu? Tanıdıklarının hiçbirine benzemiyor değil mi? Öyle görünüyor! Benzer yanları ne vakit çıkacak bakalım! Ne kötü herifsin be! Kötülüğümden mi? Beni uyutmasından korkuyorum bu kızın! Hiçbir şeyi batmıyor! Ukala görünürdü; şimdi akıllı buluyorum. Kuşku duyduğum oluyordu; hiç yalan bilmezmiş gibi geliyor! Böyle çekip götürürse nereye varırım? Uyanıp dönersin! Dönecek durumum kalmışsa! Bırak aptallığı; bugüne dek isteyip de gidemediğin yere götürüyor bu kız seni! Nereye götürüyor? Dağ başına götürüyor seni! Uçurum kıyısında itiverecek! Peşimden de atlayacak mı! Aşkın en yakıcı tanımı, değil mi! Güldü.

— Ben de güldüm, dedi Esme. Diyorum ya, herif sırılsıklam aptal; ne yapacaksınız?

Bozulur gibi oldu Doktor; toparladı kendini.

— Tutturmuş, fotokopi olmaz diyor adam!

Gülüyordu Esme. Dekanlıktaki kâtipten söz ediyor, senden değil! Hay sen çok yaşa, cin sevgilim benim! On biri geçiyordu yattıklarında. Gece bir kez tuvalete kalkmayı saymazsa çoktandır özlemini duyduğu deliksiz bir uykudan sonra gözlerini açtığında sekiz buçuğa geliyordu. Trenin evi titreten sarsıntılarla delip geçtiği sessizlik çabucak dönüp siniverdi gene. Kalkıp soyundu, kapı ardına asılı bornozunu takıp çıktı. Banyoya geçerken baktı, kapalıydı Esme'nin kapısı. Uyuyor. Uyusun! Tıraşı, banyosu, tuvaleti bitip odaya geçerken gene kapalıydı kapı. Karyolaya uzanıp dinlendi bir süre. Kurulanıp giyindi kalkıp. Çıkınca yaklaşıp usulca vurdu kapısını. Yanıt alamayınca yavaşça açtı. Pencere açıktı, serindi oda. Yatak dağınıktı. Nereye gitti bu? Merdivenleri inmişti ki, sokak kapısı açıldı, eli kolu dopdolu Esme girdi içeri, oracığa bıraktı getirdiklerini. Dönüp kapıda bekleyen taksiden bir sürü torba daha alıp geldi. Kapıyı omzuyla iteleyip kapatırken,

— Günaydın, dedi.

— Günaydın da... ne bunlar böyle Esmeciğim?

Ne olacaktı ki; çevredeki manavları, marketleri boşaltmış gibi yiyecek içecekle tıka basa dolu paketler, torbalardı. Söylenecekti, tuttu kendini. Bırak kızı istediği gibi davransın! Evin kadınını oynuyor; ne güzel!

— Siz uyurken bir şeyler alayım, dedim. Dolap boşalmış.

Ses çıkarmadı Doktor.

— Hadi bana yardım edin, lütfen!

— Seni öpmeden hiçbir şey yaptıramazsın bana!

Esme yalancıktan yüzünü astı.

— Hele bir çalıştığınızı görelim önce, düşünürüz!

Uysallıkla boynunu bükmüş gibi sessizce uzandı torbalara Doktor, öteberinin mutfağa taşınmasına, dolaplara, raflara yerleştirilmesine yardıma koyuldu. İş bitip de dolabın kapağını kapatınca gülümseyerek döndü Esme. Kollarını boynuna dolayıp dudaklarını Doktor'un dudaklarına yumuşakça koymasıyla ateşli bir öpüşmeye gidiyorlardı ki, usulca çekti kendini.

— Nasıl hastalığın?

— Doğal gidişinde. Yumurta yer misiniz? Rafadan.

— Yiyelim mi?

— Köy yumurtası aldım.

— Güzel!

— Tamam, dedi Esme. Şimdilik bitti işiniz. Çıkın salona! Bakın, gazeteler orada. Bugün mutfaktayım; yemekler yapacağız! Hava yağmurlu. Evden çıkmayalım. Ne dersiniz?

— Öl desen öleceğim!

— Şövalyelik de hiç elden bırakılmıyor!

— Don Kişot demek istiyorsun!

— Aptalım çünkü! O salak Dulsenea olacağım ben de! Lütfen yukarı! Birazdan geliyor kahvaltı.

Gazeteleri alıp salona çıktı. Balkona yaklaşıp baktı; çiseleyen yağmurlu kara kara bulutlarıyla gök, esintili, çırpıntılı deniz hiç de çağrı yapmıyordu dışarılara. Soğuk esiyor, belli. Ne iyi etmişiz dün gittiğimize! Dönüp müzik setine yaklaştı; eline gelen CD'yi, Beethoven'in piyano sonatlarını koyup kıstı biraz. Dünyayı, ülkeyi saran bin bir çirkinliğin şu mutlu gününde önüne dikilmesinden çekinir gibi isteksizce göz atmaya başladı gazetelere. Ne oluyor devrimci yoldaş! Bu kaçış niye? Küçük burjuvalık değil mi yaptığın? Şu kızın yüzünden! Kıza bok atıyorsun! Sana ne? Seviyorum diyorsun da... Evet, hem de çok. Merdivenlerdeki ayak seslerinden sonra elinde dolu tepsiyle Esme girdi salona.

— Kapınızın önünden geçerken telefonunuz çalıyordu. Aldım, açmadım; uzun çalıp durdu.

Esme'nin masa kıyısına bıraktığı tepsiden telefonunu alıp arayan numaraya baktı, çıkaramadı. Çekingence duraladı biraz; kapatma tuşuna bastı.

— Gene arasınlar, dedi. Bildiğim bir numara değil.

Atmaya çalıştı ya, takılmıştı kafasına kimdi diye. Pek de iyi duygular dolanmıyordu içinde. Yardımcı oldu Esme'ye; masayı

düzenlediler. Karşılıklı oturunca kızarmış ince dilim ekmekle bala uzanırken Esme'ye bakıyordu. Güldü Esme,

— Peki, bugün de yapayım.

Doktor'un elinden kızarmış ekmeği alıp bal sürmeye başlayınca yakınır gibi söyleniyordu bir yandan da,

— Ne olacak sizinle bilmem; hiçbir isteğinize hayır diyemiyorum!

— Gerçekten güç durumumuz Esmeciğim! Ben de sana hayır diyemiyorum! Neye varacak bu iş?

— Ne bileyim, göreceğiz.

Kaşlarını çatmıştı kaygılıymış gibi yalancıktan.

— Ne pişireyim size?

Uzattığı peynirli, ballı dilimi alırken,

— Mutfağa girip yemek yapacaksın! dedi Doktor şaşırmış gibi bakarak. Hem de erkeğe soruyorsun!

Bıyık altı gülümsedi Esme?

— Baskı mı yapayım erkekler gibi! dedi. Sormadan olmaz; yamak olarak çalıştıracağım çünkü erkeği!

Doktor duralayınca ekledi,

— Soğanı siz doğrayacaksınız. Maydanozları, dereotlarını siz ayırıp yıkayacaksınız. Domatesleri, sebzeleri güzelce yıkadıktan sonra siz soyup keseceksiniz! Mutfağı siz toparlayacaksınız!

— Peki, siz ne yapacaksınız sevgilim?

— Aşçıbaşılık!

Kalkar gibi yaptı Doktor,

— Şuradan bir kâğıt kalem alayım, dedi yavaşça.

— Kâğıt kalem mi?

— "Bu işyerinde grev var!" diye yazıp asacağım mutfağın kapısına.

— İyi, ben de polis çağırırım hemen!

— Vay alçak patron!

Yalancı bir sert bakışmadan sonra gülüştüler.

— Patron kadın olunca da bir şey değişmiyor demek!

— Yok değişecekti!

Yüreğine düşüveren minicik mutluluk damlasıyla sevgisine bir kez daha yenik duyumsamıştı kendini Doktor. Karşı çıkar gibi göründüklerini temelinden kavramış bu kız! Abartmaya başladın gene! Alfabeyi de mi bilmeyecekti? Kahvaltı bitmiş, masayı topluyorlardı ki,

— Bakın, dedi Esme. İki seçeneğiniz var: Ya mutfakta işçilik, ya da burada romanınıza çalışmak! Yeğleyin!

— Mutfakta işçiyim.

Hemen yanıtlamıştı; düşünülecek yanı mı vardı ki.

— Günah benden gitti!

Mutfağa inip bulaşıkları evyeye bıraktıklarında, Esme'nin karşısında dikilip durdu Doktor.

— Bari önce bir öpücük ver de, işe gönüllü başlayayım!

— İşçi takımına çok yüz vermeye gelmez ya, hayır diyemiyorum işte!

Gülümseyerek kollarını boynuna doladı Doktor'un. Tam öpüşüyorlardı ki, cebindeki telefon zırlamaya başladı Doktor'un. Duralayıp çekildi Esme,

— Telefonunuz!

Evet, telefonumuz! Allah belasını versin! Cebinde bir titreşimle zırlayıp duran telefonu çıkarıp baktı; Avukat Mustafa'ydı. Duraladı bir an. Kapatsa mıydı? Açtı. "Ben seni ararım" deyip kapatmasına kalmadan aldı Mustafa,

— Bağışlayın Ağbi! Tedirgin etmek istemezdim. Çok acele bir durum oldu. İki saat sonra gidiyor Ferhat Bey. Sizinle konuşmak istedi. Taksim... oteline gelebilir misiniz hemen?

Elinde telefon, karşısında gözlerini merakla dikmiş bakan Esme, ne diyeceğini bilemeden öylece kalmıştı.

— Gidin!

Şaşırdı. Telefonu duymuştu demek Esme!

— Peki, geliyorum.

Kapatıp cebine koydu telefonu.

— Neymiş?

Toparlandı Doktor,

— Bizim Avukat Mustafa, dedi. Almanya'da baş belası bir ev konusu var da...

Kekelemekten korkmuştu; durdu bir,

— Hemen dönerim. Vazgeç istersen bugün bu işten. Sonra yaparız.

Alaya vurdu hemen Esme,

— Kaytarmanın yolunu buldunuz!

— Kara çalma! Ben mi aradım Mustafa'yı.

— Yemezler! Bizim üstümüze basmadan adım attığınız görülmüş mü? Çark size dönüyor!

Kollarını yeniden sevecenlikle dolayıp sıcak öpücükler koydu Doktor'un dudaklarına, yüzüne. Evden çıkarken üzgün, kaygılı, merak içindeydi Doktor. Kimdi, nereden çıkmıştı bu Ferhat Bey? Esme'ye doğruları söyleyememesi de üzüntü konusuydu. Gözüne baka baka, ev yalanı uydurduk kıza! Başka ne yapacaktın? Soru sormaya bile korktum Mustafa'ya; Esme'nin kulağı cin gibi. Taksim'de, otelin önünde arabadan inince, alttaki kafede, cam kıyısındaki masada, gözlerini yola dikmiş bekler buldu Mustafa'yı. Gelip kapıda karşıladı Doktor'u. Masaya karşılıklı oturdular. Hemen aldı Mustafa,

— Sizi yormak istemezdim Ağbi, dedi. Bugün Kopenhag'a gidiyor Ferhat Bey. İki saat sonra ayrılacak. Yukarı, dairesine çıkacağız şimdi.

— Kim bu Ferhat Bey?

— Büyük bir aşiretin başıdır.

— Kürt?

— Kürt. Çok varlıklıdır. Çok da etkilidir. Elinin uzanmadığı yer yoktur. Sözü sözdür. Bizi de kollar. Sizin işi bir solcu mafyaya vermişlerdir diye düşündük...

— Solcu mafya mı?

Gerçekten şaşırmıştı.

— Evet, solcu mafya.

— Mafyanın solcusu mu olur?

Soğukça gülümsedi Mustafa,

— Polisin oldu da mafyanın niye olmasın Ağbi?

Doğru ya! Acılı, şaşkın gülümsedi Doktor da.

— Peki, ne diyeceğim şimdi bu Ferhat Bey'e ben?

— Aslında bir şey diyeceğiniz yok! Biz gerekeni gereken biçimde söyledik. İlgisini çektiniz demek; sizi görmek istedi. Buyurup bir kahvemi içsin Doktor Bey, dedi. Kırmak olmaz. Anladınız değil mi Ağbi?

Söyleyişinden, bakışlarından içinde bulunduğu güç durumu anlamıştı sadece; nasıl karşı çıksındı bu adam ağaya?

— Çabanı anlıyorum; sağ ol Mustafacığım da, doğrusu biraz...

Aradığı sözcüğü bulamamış gibi duralayıp aldı gene,

— Ne söyleyeceğim bu adama bilmiyorum ki! Sana anlattıklarım gizli, bir anlamda özel şeyler.

— Kaygılanmayın Ağbi, bilmez olur muyum? O onları sormayacaktır! Ayrıntıları anlatmadık biz; ilgilenmez de.

— Neyle ilgilenir?

Duraladı, gözlerini Doktor'a dikip biran durdu Mustafa,

— Kürtlere yürekten yakınlık gösteren namuslu herkesle ilgilenir. Hele Türk'se!

— Komünistlerle de ilgilenir mi?

Biraz alaylı bir gülümsemeyle sormuştu. Gözlerini dikip bir süre gene baktı Mustafa; gülümsedi o da.

— Onun çok sevdiği iki yeğeni de komünist Ağbi. Biri farmakologdur Hollanda'da. Öteki dağda yakalandı, güç kurtuldu idamdan; Urfa cezaevinde yatıyor.

Bozulmuş gibiydi Doktor. Gülünesi buldu kendini; çok mu tepeden bakar görünmüştü? Mustafa'nın üstüne dikilmiş bakışları karşısında gözlerini indirdi yavaştan.

— Buyur gidelim.

Bindikleri kalabalık asansörde en üst kata çıkarlarken, Mus-

tafa'ya takıldı gözleri. Birden aydı sanki; gerçekten ne ilginç adamdı bu! İşinde becerikli. Tezden güveninizi kazanıyor. İlişkileri çok geniş belli ki. Kara gözleri, çatık kaşlarıyla Kürtlük akıyor yüzünden! Yalnız yüzünden mi! Şöyle yaptık, böyle ettik "biz" diye konuştu demin. Sorsam mı; kimler, bu "biz" dediklerinizi Mustafa Bey? Aralarda boşalmış asansörde üst kata çıkarlarken ikisi kalmıştı. İçi gergin, kafası bulanık gibi indi asansörden. Takılmış, nereye gidiyordu bu adamın önü sıra? Loş koridorda, esmer, ince bıyıklı, gençten bir kişi, oturduğu sandalyeden kalkıp ağırdan öne eğilir gibi saygılı görünümle karşıladı.

— Hoş gelmişseez!

Uzun, ıssız, loş koridorda mavimsi halı üstünde sessizce yürürlerken bir şaşkınlığa daha düşer gibi oldu.

— Otelden ayrı mıdır, nedir burası?

Başını salladı "evet" anlamına.

— Otel ailenindir. İki bölümdür üst kat. Birinde Ferhat Bey, öte başta ağbisi kalır, Vakkas Bey; geldiklerinde.

Uzun koridoru dönmüşlerdi ki, solda, kapı önünde bekleyen deminkine benzer yapıda, kılıkta, daha yaşlıca biri doğrulup kalktı sandalyesinden,

— Buyrun, hoşgelmişseez!

Yavaşça tıklattığı kapı açıldı; gene yaşlıca, pos bıyık, kıranta biri, "Buyurun," diye karşıladı. Mustafa çekilip yol verdi Doktor'a; loş bir hole girdiler. Adam yandaki bir kapıyı açıp büyük pencereli, aydınlık, geniş bir odaya buyur etti gelenleri. Tüllü, kahverengi kadife perdeleri, ağır halıları, üstlerine sim işleme keten benzeri örtüler çekilmiş küçüklü, büyüklü ceviz masaları, ayaklı lambaları, yeşile çalan kadife koltukları, kanepeleriyle, varsıl döşenmiş, salon benzeri oda, Taksim çevresine tepeden bakıyordu. Rahat, geniş kanepenin iki ucuna oturdular. Adamın odadan çıkmasından biraz sonra kapı gene açıldı, alabros kesilmiş kırçıl saçları, dudaklarını bastıran kalın, kara bıyıkları, kısa,

ipekli bordo ropdöşambrı, kırmızılı, yeşilli fuları, bıçak gibi ütülü, koyu bej pantolonun altında pırıldayan kara rugan, süet karışımlı pabuçlarıyla tıknaz, orta boylu bir adam, Ferhat Bey girdi içeri. Mustafa ayağa fırladı hemen. Doktor da kalkmak için doğrulmuştu ki, Ferhat Bey çabucak yaklaştı, eğilip tutarak sıktı elini Doktor'un; kalkmasını saygıyla önledi.

— Hoş gelmişsiniz, sefa getirmişsiniz!

Mustafa'nın elini de sıktıktan sonra karşılarındaki koltuğa geçip aldı hemen,

— Doktor Bey ağbimizi buraya kadar yormak istemezdik; Mustafa söylemiştir, iki saate kadar çıkmak zorundayız. Sizinle de tanışmayı çok istedim. Sizi çok seven bir ağbimiz vardır Brüksel'de, çok sözünüzü etmiştir sizin; Doktor Cemşit. Bildiniz mi?

Bilmez olur muydu Doktor. Şaşırdı biraz. Demek ta oradan... Mustafa da şaşırmış gibiydi duyduğuyla; başını çevirip bir Ferhat Bey'e, bir Doktor'a bakıyordu.

— Bilmem mi Cemşit'i! Fakülteden sınıf arkadaşım. Çok var ki görmüyorum yalnız. Nasıl iyi mi sağlığı.

Söyleşi birden ısınıvermişti. Babacan bir ışıltı vardı Ferhat Bey'in, kojüktivitli, kızarık maviye çalan gözlerinde.

— Aslanlar gibidir Maşşallah. Oraya yerleşti, biliyorsunuz.

— Söylerdi; kaldı demek sonunda.

— Evet. Siz de çok iyi görünüyorsunuz.

Uzanıp yandaki sigara sehpasına vurdu tık tık.

— Bir sağlık sorununuz yok?

— Yok, iyiyim, dedi Doktor!

Biraz duralayıp ekledi,

— Ben iyiyim de, düşmanlarım kötü!

Alaylıca gülümsüyordu. Beklediği gibi gülmedi Ferhat Bey; kaşlarını çatıp durdu bir,

— Söylediler, dedi. Siz de bilirsiniz; düşmansız olmuyor dünya. Ama şükür, dostlarımız da var.

Önüne bakıp dalgın kaldı bir. Doktor ne demesi gerektiğini

aranıyordu ki, yavaştan doğrularak gözlerini Doktor'a dikip aldı gene,

— İzniniz olursa yanınıza bir koruma verelim sizin.

Şaşaladı Doktor. Ne diyor bu adam! Toparlandı. Gülecekti, tuttu.

— Sağ olun, dedi. Koruma ne yapacak ki?

Aklından bile geçirmemişti.

— Vuracaklar mı beni? Öyle bir deli çıkacaksa ne yapsak boş!

Babacan bir gülümseme dolandı Ferhat Bey'in kanlı gibi kızarık gözlerinde.

— Vurmadılar da saldırıp tadınızı kaçırdılar! Niye olsun ki?

Bir an düşündü Doktor.

— Koruma dövüşecek mi onlarla?

Güldü Ferhat Bey.

— Korumalı adama gözleri yemez kolay kolay. Arkası olduğunu bilir, çekinirler!

Doktor gene düşünmeye başlamıştı ki, demin karşılayan adam, elinde gümüş kahve tepsisiyle girdi içeri, gelip önlerindeki masaya sıraladı kıyıları altın yaldızlı, lacivert fincanları. İçer misin, nasıl içersin diye sormamışlardı bile. Köpüklüydü kahveler, mis gibi de kokuyordu.

Uzanıp aldı, bir yudum çekti yavaşça. Az şekerliydi, tam istediği gibi!

Ötekiler de kahvelerini içmeye başlamışlardı sessizce.

— Bakın Ferhat Bey, dedi. İlginiz için sağ olun! Gerçekten duygulandırdınız beni. Ancak ben alışık değilim böyle şeylere. O kadar ileri gidecekler mi, bilmem ama, ne olacaksa olacak!

Umarsız bir gülümsemeyle baktı. Gözlerini yere indirmiş, dalgın düşünür gibiydi Ferhat Bey. Suskun kaldı bir süre. Bir-iki yudum daha aldı kahvesinden.

— Ağbimizsiniz, siz bizden iyi düşünürsünüz.

— Estağfurullah!

— Yok, öyledir. Ancak düşmanla yaşamanın ne olduğunu da biz biliriz!

Gözlerini Doktor'a dikip baktı. Doktor da bakıyordu. Birbirlerini tartıyor gibi öylece kaldılar bir süre.

— Son sözünüz müdür?

Ağırdan başını salladı Doktor,

— Bağışlayın beni. Evet.

Önüne bakıp bir an düşünceli kaldı Ferhat Bey. Boşalmış fincanı bırakıp kalktı yavaşça,

— Bir dakikanızı rica edeceğim, dedi. Şimdi geliyorum.

Çıktı odadan. Çekingen bir gülümsemeyle bakıyordu Mustafa,

— Konuşuruz bu konuyu Ağbi, dedi yavaşça. Gözünüzde büyütmeyin!

Ses çıkarmadan kahvesini yudumladı Doktor. Bir tedirginlik düşmüştü içine. Güvenli bir güvensizlik içindeydi sanki. Biraz sonra döndü Ferhat Bey, geçip oturdu yerine. Cebinden çıkardığı bir küçük kutuyu açıp masanın üstüne koydu. Küçük bir tabanca vardı kutuda. Şaşkın, biraz da heyecanlı bakıyordu Doktor.

— Bu benim değersiz bir armağanımdır size! Baretta. Yer tutmaz, bakın!

Çıkarıp avucunda tuttu tabancayı,

— Bunu bulundurun Ağbi! Sırasında işe yarar! İşiniz düşmesin diyelim gene!

İyice şaşalamıştı Doktor. Gülecek oldu, gülemedi. Askerlikte tabanca taşımıştı. Atış da yapmışlardı ya, unutmuştu. Bunu mu diyeceksin? Devrimcisin, silahtan korkuyorsun diyecek! Desin! Gülümseyerek bakıyordu tabancaya.

— Nasıl kullanılacağını bilmem ben bunun, dedi gülmeye vurarak. Askerlikte kullandık bir-iki ya, unuttum gitti.

— Mustafa gösterir size. Kolaydır.

Gülerek başını sallıyordu Mustafa da.

— İzin filan gerekmez mi?

— Dert etmeyin Ağbi, çözeriz onu, dedi Mustafa, yavaştan bir sesle.

Sallantıda kaldı bir an. Tartışmaya mı kalkacaktı şimdi bunlarla? Ses çıkarmadan başını salladı ağır ağır,

— Sağ olun! dedi.

İsteksizce gülmeye vurdu,

— Sizin değerli armağanınız olarak saklayacağım Ferhat Bey.

— Ne demek; sizin yanınızda ne değeri olur? Onur verdiniz bize. Başka bir şey gerekirse hiç çekinmeden söylersiniz Mustafa'ya! Emriniz olur!

Biraz sonra el sıkışıp ayrıldıklarında saate baktı asansöre giderlerken, bire geliyordu. Tabancayı kutusuyla Mustafa alıp çantasına koymuştu Ferhat Bey'in yanından ayrılırlarken. İnip sokağa çıktıklarında suskun, ağırdan yürüdüler bir süre.

— Tabancanın iznini alınca getiririm size Ağbi, dedi Mustafa. Dursun bir kıyıda.

Ekledi hemen,

— Neyi düşünüyorum biliyor musunuz?

Durmuş bakıyordu Doktor'a.

— Şaşırdım birden! Vallah bilmiyordum, Ferhat Bey'in sizi eskilerden tanıdığını. Cemşit Bey dedi hani! Ağzından miskalle söz çıkıyor bu adamın!

Mustafa'yı, ağasının düşürdüğü şaşkınlıkla bırakıp izin isteyerek ağır ağır yürüdü Taksim'de, Tarlabaşı dönüşündeki sokak çiçekçilerine doğru. Neredeyse bir kucak dolusu çiçek alıp bindi taksiye. Girdiği yere uzayıp giden başıboş kırları taşıyan aklı, sarılı papatyalar, mis gibi koku saçan sümbüller, uzun saplı, kıpkırmızı tomurcuk güllerle donanmıştı arabanın arka koltuğu. Evde inince çiçekleri kucaklayıp geldi kapıya, uzanıp zile bastı. Kapı açılıp da Esme'nin sevinçle dolan yüzünü, biraz da şaşırmış gibi açılmış gözlerini görünce dünyalar onundu. Buydu işte görmek istediği!

— Bütün yaşamın böyle çiçeklerle dolsun Esmeciğim!

İçeri girip kapıyı örtmüşlerdi.

— Ah canım, dedi Esme. Sağ olun! Sizin de. Tüm dünya çiçeklerle dolsun!

Uzanıp öptü Doktor'u. Çiçekleri kucakladı, sümbülleri kokladı.

— Şöyle koyalım. Yemekten sonra vazolara alırız.

Yandaki masa üstüne özenle, yan yana yatırdı hepsini.

Daha girerken yemek kokularının baştan çıkaran çağrıları geliyordu mutfaktan.

— Çalışmaktan kurtuldum mu?

— Hadi, bir salatayla atlatacaksınız!

— Onu iyi yaparım, bak! Soyunayım, ellerimi yıkayayım; geleceğim.

Yukarıda işini bitirip mutfağa indiğinde geniş teflon tencereyi fırından çekiyordu Esme.

— Nasıl, evi kurtarabildiniz mi?

— Aman Esmeciğim, dedi. Evinin de, barkının da içine! Buraya girmesin şu pislikler! Çoban salata değil mi?

— Nasıl isterseniz.

Sebzeli tavukmuş fırından çıkardığı. Kapağını açtı; mis gibi kokuyor, nefis görünüyordu. Zeytinyağlı, az pirinçli semizotu yapmıştı bir de.

— Babaannemin gözde yemekleri. Karides de haşladım.

— Ellerine sağlık sevgilim. Ne güzel yemekler bunlar. İyi bakacaksın sen bana!

— Öyle yağma yok! Şımarmayın hemen! Siz kendinize bakacaksınız!

— Zalim kadın, ne olacak!

Güldü Esme,

— Öyleyim, dedi.

Arada birbirlerine takılarak işleri bitirince, dolu iki tepsiyle çıktılar salona. Açıp birlikte düzenlediler masayı. Çok acıkmıştı

Doktor; dolu dolu aldı sebzeli tavuktan. Yemekler gerçekten güzeldi.

— Nerede öğrendin sen böyle yemek pişirmesini?

— Dedim ya, benim öğretmenim babaannem.

— Feministliği de ondan mı öğrendin?

Soru alaylıcaydı; güler gibi söylemişti Doktor. Esme gülmedi, başını kaldırıp ciddi baktı Doktor'a,

— Evet, dedi. Feministliği de ondan öğrendim.

Yemeğine dönerken ciddileşti Doktor da.

— Gerçekten merak ediyorum babaanneni.

— Epeyi kitap okudum, karıştırdım. Erica Jong, Emma Goldman, Simon de Beauvoir, Betty Friedan, Neval El Saadavi, Margaret Fuller. Bizimkileri de izliyorum doğal ki. Ama biliyor musunuz, erkeklere kendini ezdirmemiş, savaşını sırasında tek başına, hem de hiçbir kitap okumadan yürütmüş kadın olarak babaannemden öğrendiklerimin yeri de başka, türü de. Acılarla büyümüş. Daha çocukluğunda, köyünden köle getirilmiş annesi Saraylı Hanım için yürüttüğü kavgayla tanımış dünyayı. İnas mektebine, -kızlar okuluna öyle derlermiş- girmek için neleri göze almış o günler çevresinde. Bu canavar toplumdaki, kadınlara tuzak, baba, koca, devlet şeytan üçgeniyle yıllar yılı dişe diş vuruşarak sürdürmüş yaşamını.

Dikelir gibi söylediklerinden sonra durdu bir, alttan, yumuşakça bir sesle ekledi,

— Ne kadınlığından ödün vermiş... ne insanlığından!

Yakalamış gibiydi Doktor! Sinsi bir gülümsemeyle aldı,

— Kadınlığından ödün vermemek insan olmak için yetmiyor demek!

— Yetmiyor!

— Onu da babaannenden mi öğrendin?

Kaldırdı başını Esme, dik dik baktı.

— Hayır. Onu annemden öğrendim!

Sustu Doktor. Sormak boşunaydı, biliyordu. Çelişkiler için-

de bu kız. Pek de değil. Kendince özümlemiş bir şeyleri, birleşime varmış. Yumuşatma için takıldı gene,

— Baban olmamı niye istemiştin, anladım şimdi!

Esme doğrulmuştu ki, ekledi,

— Kocan olmamı uygun bulmuyorsun; şeytan üçgeninin baba köşesine oturtacaksın beni!

İsteksizce gülümsedi Esme.

— Her şeyi de biliyorsunuz!

Uyarı gibi aldı Doktor,

— Hiç öyle bir savım yok canım, dedi. Bakma takılmalarıma; öğrenmeye çalışıyorum ben de.

Sürdürdü ağırdan,

— Annenden, babandan nefret edebilirsin. Yalnız...

— Babamdan nefret ettiğimi nereden çıkardınız?

Ne diyeceğini bilemeden kaldı Doktor.

— Sen demedin mi Esmeciğim? İşkence yapar gibi dövmüş...

— Ben dedim.

Doktor'la bir an suskun bakışmadan sonra başını tabağına eğerken,

— Dönüp dolaşıp aynı yere geliyoruz, dedi Esme. Hadi şu yemeği yiyelim ağız tadıyla.

Sessizce tabaklarına eğilip yemeklerini yediler bir süre. Tutamamış gibi,

— Babama acıdım, dedi Esme yavaşça. Hep acıdım.

Bir an durup aldı gene,

— Evet, babam dövdü beni.

Bir küçük aradan sonra sürdürdü,

— Sürekli kışkırtıp dövdüren annemdi ama. Alman oğlanla yatmıştım. Nasıl yapardım? Bu aileden nasıl çıkmıştım ben!

Sessiz, gergin bir sallantıdan kurtulmuş gibi başını kaldırıp baktı Doktor'a,

— Ne namuslu kadın olduğunu kanıtlıyor kocasına! Aptal babama yani.

Dimdik, soğuk bir bakıştan sonra da ekledi yavaşça,

— Aşağılıktı, ikiyüzlüydü aslında! Babam işteyken kaç kez kimleri odasına çekip kapıyı kitlediğini gördüm gizliden. Türk'ü, Alman'ı... Bir parmak çocuktum daha.

Ne diyeceğini bilemeden bakıp kalmıştı Esme'ye. Gözbebeklerine kadar derin kızgınlığa batık yüz, hiç de kararmamıştı; açıktı, yalındı, aydınlıktı, ulaşılmaz çekicilikte görünüyordu. Kalkıp öpmek geldi içinden, vazgeçti hemen; gülünç olacaktı şimdi, tedirgin edecekti kızı belki de. Uzanıp ellerini avcuna aldı, sıkıp okşadı sevecenlikle,

— İnsanlar böyle güzelim, dedi. Kadını da, erkeği de... Anlıyorum seni. Bana çok şey öğretiyorsun, inan!

Bir dönüşle ekledi yalandan sertelerek,

— Kızıyorum da ama! Çok kötü bağlıyorsun kendine beni!

Yemeğine eğildi Esme, duymamış gibi.

— Babaannem de bana bunu söylemiştir hep.

Doğrulup baktı Doktor'a,

— Sizin demin dediğinizi. İnsanlar böyle kızım, der. Erkeklerin yerine kadınları geçirseniz bir şey değişir sanmayın! Kimse kimsenin başına geçmeyecek! O kadar.

Bir gülümsemeyle gevşedi yüzü,

— Doğru değil mi?

Doktor da gülmeye başladı.

— Bundan doğrusu var mı? Kitaplar dolusu yazılanların özü bu!

— Evet, ama asıl sorun, böyle bir dünyaya nasıl geçilecek?

Bıyık altı gülümseyişle ekledi Esme,

— Önce, kadınların tepesine çökmüş burunları havada, canavar erkeklerin kocaman burnu kırılarak!

Kaşlarını abartarak çattı Doktor,

— Buyur, dedi. Ben de doğru yolu buldu kız diyordum!

— Görüyorsunuz! Bana kötü bağlanmaktan vazgeçip yakınmaktan da kurtulun. Ben buyum işte!

Alaylı bir gülümsemeyle bakıyordu Esme. Doktor, boyun eğmiş gibi ağır ağır salladı başını. Elini burnunun üstünde gezdirmeye başladı ağırdan yoklar gibi.

— Kırılırsa ne yapacağım diye bakıyorum. Çok acır, değil mi?

Gülmeye başladı Esme,

— Korkmayın, size kıyamam, usturuplu vururum ben! Yalnız çok büyümesin burnunuz!

— Olur sevgilim!

Dayanamadı, kalkıp karşıya geçti; doğrulup kalkan Esme'yi kucaklayıp sıktı kollarında, uzun uzun öpüştüler. Esme de bırakmış gibiydi kendini! Öyle istek duymuştu ki, korktu ileri gitmekten, çekildi. Dokunmadıkları meyve tabağı dışında masayı topladılar. Mutfağa inip tepsileri bırakınca,

— Siz çıkın, dinlenin isterseniz, dedi Esme. Benim biraz işim var.

— Bulaşıkları...

— Sizi yarın çalıştıracağız!

— Bak, sonra işten kaçıyorsun demek yok!

Güldü Esme,

— Bugün yok!

Sevinmemiş de değildi hani. Yorgun duyumsuyordu kendini. Daha önemlisi de, yalnız kalıp düşünmek istiyordu olaylar üstünde. Ferhat Bey'in gelişiyle tedirgindi, alışamıyordu. Doktor Cemşit'le, öğrencilik, asistanlık günlerinde çok yakın olmuşlardı uzun yıllar. Bilmem hangi aşiretin soylusu, babacan, eli açık, Türklere hiç güvenmeyen, sözünü esirgemez bir Kürt doktordu. Siyasal hiçbir yola bağlı saymıyordu kendini. Özellikle Kürtlere gösterdiği içten yakınlık için Doktor'u çok sever, komünistliğine güler, ikide bir takılırdı yalnız: "Ula Doktor Nehit, akıllı adamsan da, böyle cıngıfıllı yola bu dabansız Türklerle nası çıkıysan, anlamamışam!" Konuşması düzgündü aslında; doğulu ağzı yapmacık kullanırdı böyle kiminde. Kaypak, dönek,

korkak kişilerdi Türkler ona göre. Arada böyle Doktor Nahit gibiler de çıkıyordu demek ya, babası bölgede görev yaptığına göre bir kaçamak Kürt ürünü olmasındı "Nehit kardaşımız!" Ferhat Bey'in gösterdiği yakınlığı anlıyordu Doktor da, Mustafa'nın durumu tezden ona yansıtması, davranışlarının, ilişkilerinin örgüt sorumluluğu izlenimi bırakacak sıkı düzende olması salt aşiret bağından mıydı? Karanlık gizlilik ortamında birinden sakınalım derken, ucu MİT'e kadar varacak bir başkasının kucağına düşmek de vardı. Koruma önerisi de tersti aslında; olayı dallandırırdı en azından. Tabanca iznini nasıl alacaktı Mustafa; yakın ilişkileri mi vardı devletle? Tabancayla ne yapacaktı Doktor? Biraz düşününce ısınmaya başladı ona. Gözden uzak bir evde yalnızdı; bir tabanca olması geceleri bir güvenceydi ne de olsa. Daldı. Kapının vurulmasıyla uyandı beşe doğru; Esme'ydi, çaya diyordu. Lavaboya uğrayıp salona çıktı çabucak. Merdivenlerde karşılayan, Ebu Bekir Ağa'nın, o çok sevdiği segâh yürük semaisi "Etti o güzel ahde vefa müjdeler olsun"la şaşırdı biraz; neredendi şimdi bu? Salon çiçekle donatılmıştı. Balkonun camlarında yağmur damlaları vardı. Esme çayları koyuyordu.

— Sevdin mi?

Gülerek baktı Esme.

— Çalanı mı? Bilmem, elime geçti, koydum! Nedir bu?

Oturup çay bardağını alırken bir şeyler anlatmaya başladı eski alaturka, yürük semai, Ebu Bekir Ağa üzerine. Çayını yudumlayarak dinliyordu Esme. Başını salladı ağırdan,

— Pek anlamıyorum da, dedi. Ağır bir şeyler vardı baştan demin. Bu tatlı bir ezgi.

— Anlamışsın işte Esmeciğim! "Sözünde durdu o güzel, müjdeler olsun" diyor. Nasıl soylu bir ezgiyle övünür gibi bir mutlulukla söylüyor ama!

Kaset kendi doldurduklarıydı; Abdülkadir Meragi filan olmalıydı baştakiler. Gülümsedi,

— Ağır dediklerin de gerçekten ağır! Söz de Farsça! "Ah ki

küned kavm-i beyakıyn" Rast karı muhteşem! Ya da rast beste: "Amed nesim-i suph dem"

Farsça sözleri yüksekten, alaylı bastırarak söylemişti. Esme de gülüyordu.

— Evet, dedi Doktor, ben bunları da seviyorum. Müzelere kapatılmış nice yapıtlar var! Sevmeyecek miyiz?

Konu üzerine ağır ağır söylediklerini sessizce dinliyordu Esme. Divan şiirinden söz etmeye başladı önce. Kitaplığındaki antolojilerden, bir-iki divandan Baki'nin, Nef'i'nin, Nedim'in, Naili'nin, Şeyh Galip'in seçme şiirlerini okuyup açıkladı. Kimi şiirlerin bağlantısında, Itri, Hafiz Post, Dede Efendi, Zekai Dede, Üçüncü Selim'den kasetler koyup besteleri dinletti. Hiç karşı çıkmıyor, kesmiyor, uslu bir öğrenci gibi dinliyordu Esme. Sevdiği bir konuda, çoktandır böyle uzun konuşmamıştı Doktor; kurtlarını döküyor gibiydi! Şeyh Galip'in ünlü şiirinden Dede'nin bestesi "Yine zevrak-ı derunum kırılıp kenara düştü" bitince ortalık kararmaya başlamıştı.

— Nasıl?

Ağırdan silkinip toparlanır gibi doğrulurken gülümsedi Esme,

— Üstüme ağırlık çöktü sanki! dedi.

Duralarken gülümsedi gene,

— Bir de, müziklerin hepsi aynıymış gibi geliyor bana!..

Güldü Doktor,

— Evet, dedi. Bir anlamda kulaklarının alışık olmadığı başka bir etnik yapı senin için! Bütün Çinlilerin birbirine benzemesi gibi. Ayrılıklarını, bir süre sonra belki, inceliğini kavrayacak kadar yaklaşıp ayrıntılara girdin mi anlayacaksın.

Bir süre düşünceli kaldı Esme,

— O kadar üstüne düşeceğimi sanmıyorum, dedi.

Kalkıp ışığı yaktı.

— İçelim mi?

— "İçmeyip de ne halt edeceksin!" demiş Orhan Veli ağbimiz.

— Güzel, demiş! Deyince öyle demeli! Şarap mı?

Doktor da kalktı.

— İstiyorsan şarap. Geleyim mi?

— Hayır. Çok bir şey getirmeyeceğim.

Gene de dolu tepsiyle iki kez inip çıktı merdivenleri Esme. Birlikte kurdular masayı. Şarap bardakları, tabaklar, çatallar, peynir, zeytin, fındık fıstık çerezler, öğlenden kalan salata gibi soğuk şeyler, dolu duran meyve tabağı. Kasetçalara İstanbul türküleri koydu Doktor. Kırmızı şarap dolu kadehlerini kaldırıp çın çın yaptılar. İlk yudumu almışlardı ki, sokak kapısının zili, bir kısa, bir uzun çalıp durdu. Ürküyle duraladı Doktor. Şaşırır gibi oldu önce; kötü olasılıklarla sarsılır gibi oldu sonra da. Esme de duralayıp baktı Doktor'a,

— Kim olabilir? dedi.

Kaygıyla değil merakla bakıyordu o daha çok. Doktor'un yanıtlamasını beklemeden bardağını bırakıp kalktı.

— Otur, dedi Doktor. Nereye?

— Kimmiş, bakayım.

Toparlanmıştı Doktor; kalktı yavaşça.

— Ben bakarım, dedi.

Oturdu Esme. Doktor merdivenlerden inerken aklına tabanca gelmişti hemen. Alsaydı keşke. Korkuyor muydu? Evet, korkuyordu. Korkulmaz mıydı böyle bir durumda? Kim gelir bu eve bu saatte? Merdivenin son basamaklarında yavaşlayıp kulağını kapıya verdi. Uzanıp avlunun ışığını yakacakken vazgeçti. Kapıya yaklaşıp bir süre bekledi kapıyı dinler gibi; seslendi,

— Kim o?

Ses yoktu. Daha yüksekten yineledi "Kim o?"yu; gene ses gelmedi. Açsa mıydı? İnceden bir ter basmıştı sırtına. Yaklaşıp eğildi yavaşça, kulağını kapıya dayayıp dinledi bir süre; derindeki sokak uğultusundan başka şey duyulmuyordu. Gözünü anahtar deliğine yaklaştırdı; karanlıktı. Açsa mıydı kapıyı? Ne korkaksın be! Üstüne mi atlayacaklar hemen? Niye olmasın? Daha kö-

tüsü de olabilir! Alnından tabancayla bom diye... Gülecekmiş gibi yaptı ya, korkuyordu. Solcusu molcusu mafya bu! Güzel de, sen öldün mü uçar gider para, bilmiyorlar mı, niye vursunlar? Tüm gövdesini kaplayan soğuk terden utansa da korkuyordu. Birden açtı kapıyı. Sokak ışıklarının gölgelediği avludaki incir ağacının dallarından başka görünür şey yoktu küçük bahçe-

de. Dışarı çıkıp çevreye, sağa sola göz attı; öndeki sokak boştu; kıyıdaki anayoldan gelen araç gereç gürültüsünden başka ses de yoktu. Dönüp içeri girdi, kapıyı kapatıp ağır ağır çıktı merdivenleri. Salona girerken doğal görünmeye çalıştı toparlanıp. Esme'nin gözü üstündeydi.

— Yok kimse, dedi. Şaşkının biri olmalı. Bir evi mi arıyordu nedir!

Pek renk vermese de, üstüne çöken ürküden kolay sıyrılamıyordu; kulağı kapıdaydı. Gene çalarsa şimdi! Bir daha çalmadı kapı. Kaygılarını örtbas etmek için, eğlenceli İstanbul türkülerine katıldı arada. Bir-ikisini Esme'yle birlikte söylediler. Nâzım'ın çok sevdiği, "Ben bir ceviz ağacıyım Gülhane Park'ında"yı, şeytanla papazın ilişkilerini anlatan iki şiiri okudu. Kimini ezberinden, kimini raftan çıkardığı kitaplardan bulup Ülkü Tamer'den, Ece Ayhan'dan, Cemal Süreyya'dan, sevdiği şiirleri okudu Esme. Doktor, kapalısından cinsellikle, daha çok da unutkanlıkla ilintili, yaşlılara alayına takılan fıkralar anlattı; çok güldürdü Esme'yi. İçi mutlulukla arınmış gibi oluyordu gülüşünü gördükçe.

— Bakın, ne güzel anlatıyorsunuz, dedi Esme. Ne ilginiz var sizin bu sarsak yaşlılarla? Gençlerden daha gençsiniz siz!

En ummadığı ödülü kazanmış gibi oldu sözlere inanmasa da! Koşul muydu inanmak? İnanmadığına da inanmıyordu ki! Öpüştüler ara sıra. On ikiyi ettiler. Bir şişe kırmızı şarabı, geç saate kadar bölüşmüşlerdi ağır ağır. Yatmaya kalktıklarında dinlenmiş, durulmuş gibiydi. Odasına çekilip yatağına uzanınca kaygılar, sıkıntılar gene bastıracak diye korktu ya, olmadı; kısa süre

sonra daldı. Yalnız gece bir-iki kez kapının zilini duymuş gibi uyanıp şaşkın, ürkek bakındı tavana; sessiz evi dinledi, daldı gene. Düş gördüm belki. Bir kez de tuvalete kalktı dörde doğru. Sabah tam dokuzda gözlerini açtığında, sağlıklı, dinç, yenilenmiş gibi duyumsuyordu kendini. Nedensiz sevinçle doluydu içi. Fırlayıp banyoya gitti. Tıraş oldu, duş yaptı. Odasına dönüp giyindi çabucak. Esme'nin kapısına gidip kulak kabarttı içeriye. Hafifçe tıklattı kapıyı; ses alamayınca çekinerek açtı yavaşça. Kapının açılmasına uyandı Esme; dönüp gülümsedi, saatine baktı,

— Amma uyumuşum, dedi. Günaydın!

Doktor yatağa doğruluyordu ki,

— Lütfen çıkar mısınız? dedi. Giyinip geliyorum ben. Siz çayı koyun isterseniz.

Sessizce çıktı odadan Doktor. Gidip sıcak yatağından kucaklayarak kaldırmak, kollarında sıkıp doyasıya öpmek geliyordu içinden oysa. O niye istememişti? Daha tam geçmeyen hastalığından belki. Ne talih bizdeki de! İyi, aptal mahalle karıları gibi talihinden yakın! İnip mutfağa çayı koydu. Kahvaltıyı düzenlemeye başladı. Ekmekleri kızarttı, çayı demleyip termosa koydu. Kahvaltı için gerekenleri özenle doldurduğu tepsiyle merdivenlere yönelmişti ki, koşturur gibi inen Esme, uzanıp bir öpücük kondurdu dudağına, aldı elinden,

— Çok da beceriklisiniz, dedi. Güne iyi başladınız doğrusu.

— O kadar övme, göz değer sonra!

— Değmez, eksiğiniz var çünkü! Kâğıt peçeteleri de alıp öyle gelin!

Evet unutmuştu onu. Kâğıt peçeteleri alıp salona çıktığında öteberiyi masaya alıyordu Esme. Balkondan dışarıya göz attı Doktor; dizilmiş tekneler, güneşe boyanmış, kıpır kıpır deniz, bulutsuz, masmavi gök. Yürüyüp açtı kapıyı, balkona çıktı. Dünkü yağmurlarla yunup yıkanmış, serin, bahar kokan bir İstanbul'a batmıştı birden. Döndü salona. Esme çayları koyuyordu. Mis gibi taze çay kokusu yayılmıştı.

— Hava çok güzel değil mi?

Yaklaştı Doktor,

— Beni sevdiğini kanıtlamak ister misin Esmeciğim, dedi.

— Daha kanıtlayamadım mı?

— Sevginin kanıtlanması biter mi Esmeciğim? Hele benim gibi kalın kafalıya düşmüşsen! Onları bırakıyorsun şimdi; hemen
 firlıyoruz evden!

Duralayıp gülümsedi Esme,

— Şu çayı da içmeden mi?

— Evet, şu çayı da içmeden! Her şeyi de böylece bırakarak...

— Böyle bırakılmaz. İnerken götürelim.

Masadakileri çabucak tepsiye topladı Esme. On beş dakikayı buldu bulmadı evden çıkmaları. Sokağın başında taksiye bindiler. Deli bir güne başlamanın coşkusundaydı Doktor. Esme bir gülümsemeyle katılımcıdan çok mutlu bir gözlemci gibiydi bu çocuksu coşkuya. Bir deli gence uymuş, aklı başında kızı oynuyordu! Arabaya binince, koluna sarılır gibi göğsüne bastırıp omzuna yaslandı Doktor'un, bıraktı kendini.

— Böyle bahar günleri kolay ele geçmez İstanbul'da Esmeciğim, tadını çıkaralım. Yağmurlar bastırır. "Piyer Loti"ye çıkalım mı?

Sabahın bu saatinde yollar açıktı daha; Haliç kıyısından Eyüp Mezarlığı üstündeki kahveye varmaları pek uzun sürmedi. Serindi, az kişi vardı set kıyısına dizili masalarda. Altta küçük adacıklarıyla göl gibi yatan Haliç'e, arabaların koşuştuğu köprüye, yer yer İstanbul'a el koymuş anıtsal camilere, güneşli mavi tavan altında yayılmış kente, inceden tül benzeri duman örtülü liman ağzına, çevrende çizgi gibi görünen Marmara'ya, uzaktaki Sarayburnu yörelerine bakarak çay, çıtır çıtır susamlı simit, beyaz peynirle kahvaltı ettiler.

— İyi etmedik mi?

— Reklam filmi çekiminde geldimdi bir-iki kez, dedi Esme. O reklam çalışmalarını öylesine sevmem ki, çarpıcılığını atlamı-

şım demek bu güzelliğin! Susamlı simide de bayıldım. Bir çay daha içelim mi?

İlk kez gördükleri, şaşırtıcı güzellikte bir tabloya dalmış gibi, sessiz, ağır ağır yudumladılar taze çaylarını.

— Nâzım'ın Piyer Loti'yi ağır taşlamalarını biliyor musun?

— Hayır.

— Bizim kuşak coşkuyla okudu onları. Nâzım'ın ilk şiirleri. "Bilmeyenler bilsin/Sen bir şarlatandan başka bir şey değilsin!" diyor Loti'ye. "Şarlatan/Çürük Fransız kumaşlarını yüzde beş yüz ihtikârla şarka satan..." Yahya Kemal çok kızar bu sözlere; ona kalırsa, gerçek Türk dostudur Piyer Loti... Yahya Kemal, dostluk deyince kimlere dostluğu anlıyorsa Türkiye'de! İstanbul'da en çok sevdiği yermiş bu kahve Loti'nin. Estetik, politik kişiliği bir yana zevkli adammış. Gerçi bu görüntüye de onun gibi bakmıyoruz biz. Mezar taşlarını, servileri, minareleri, hayalet gibi dolanan feraceli kadınları, çınarın dibindeki kahvede kahvelerini içip nargilelerini fokurdatan yaşlıları, tespihli, abani sarıklı Osmanlıları görüyordu o! Neyse ki sevip oturmuş adam burada, ünü kurtardı; belki de bir sersemlikle kıyarlardı yoksa bu güzelim yere. Kalkalım mı? İstanbul bizi bekliyor!

Esme Doktor'un koluna dolandı gene, mezarlık arasındaki yoldan ağır ağır yürüyerek Eyüp'e indiler. Öğrencilik yıllarından açmıştı Doktor. Bir ölüm yıldönümünde Tevfik Fikret'in mezarına gelmişlerdi fakültedeyken; buralarda bir yerdeydi. Bebek'e, Aşiyan'daki evinin yakınına taşındığını okumuştu yıllar önce, gazetelerde. Gidelim mi? Çok duymuştu Fikret'i Esme; okumaya kalkmış, anlayamamıştı, eskiydi dili.

— Senin Fikret'i anlamaman doğal Esmeciğim, "edebiyat-ı Cedide"nin yapay, özenti dili çünkü.

Yollar dolmaya başlamıştı. İlle de kısasını değil, yolun açık olanını tutalım dedi şoföre Doktor. Araç cehennemine dönmüş anayol tuzağına düşmemek için, Kâğıthane, Alibeyköy, Okmeydanı, Mecidiyeköy, Gayrettepe, Zincirlikuyu, Levent, Etiler'de girip

çıkmadık ara sokak bırakmadan, birbirinden çirkin yapılar arasında sessizce döne dolana Bebek'i buldular. Kimi dere yataklarındaki yol kıyılarında ağlamaklı temellere dikilmiş, iki yana dizili bu kat kat çimento yığınları, söylenip durulan bir büyük depremde ne olacaktı? Yüreği korkunç olasılıklarla burkuldu Doktor'un.

— Biliyor musun? dedi. Bütün geçtiğimiz yerler başıboş yel-

ler esen, tertemiz kırlardı öğrencilik yıllarımda. Öyle kalamazdı, tamam da, böyle mi olmalıydı? Birilerine kazandıralım derken bu halkın topluca canını da alacaklar sonunda.

Aşiyan Müzesi'ne çıkan yokuşun üst başına gelince araç yolu bitti, indiler arabadan. Yukarda, bahçe içindeki yapıya varmak için gene uzunca bir yokuşu, dik merdivenleri çıkmak gerekiyordu. Yaklaştı,

— Kolunuza gireyim mi? dedi Esme.

Yardım öneriyordu. Yalancıktan kaşlarını çattı Doktor,

— Yo Esmeciğim, dedi. Başının çaresine bak; bir de seni taşıyamam!

— Olur, dedi Esme gülümseyerek

Epeyi zorlandı çıkarken ya, yan gözle kendisini kollayan Esme'ye belli etmemeye çalıştı. Yukarıya, yapıyı çevreleyen bahçeye varınca durdular, aşağıdaki Boğaz görüntüsüne dalıp baktılar bir süre. Karşıda Küçüksu Kasrı, dere ağzı, ağaçlar arasına sıkışmış Anadolu Hisarı, güneşe uzanmış mavi Boğaz'ı ağır ağır geçen gemiler, bu benzersiz görüntü, çarpıcı güzellik gücüyle, karşı sırtlarda yeşile yabanılca saldırıp yan yana, üst üste yığılmış, katı, soğuk beton yapıları oturtanları yargılayarak ağır biçimde suçluyor gibiydi. Gel de sövme şunlara!

— Görüyor musun şu çirkinliği, dedi Doktor.

Yanıt beklemeden döndü kızgın söylenerek.

— Tanrı estetik bela versin başlarına!

— Bir de estetikle uğraştırmayın Tanrı'yı dedi Esme gülerek. Düpedüz belalarını versin!

Fikret'in mezarına yürürken, Moskova'da, Kızlar Manastırı

gömütlüğünde yatan Nâzım'ı düşünüyordu Doktor. Yıllar önce bir kısa gezide gidip görmüştü Nâzım'ın gömütünü. Mermerdeki kabartmada yürüyen bir devdi Nâzım. Özlemiyle yandığı Anadolu toprağına ne vakit varacak bakalım! Fikret talihliymiş; eliyle çizip acı, tatlı yaşamını geçirdiği evinin bahçesinde yatıyor. Onlardan başka gezen yoktu müzeyi. Birinci kattaki, Hamit'le, öteki edebiyat ünlüleriyle ilgili fotoğraflara, kitaplara şöyle bir göz atıp yukarıya, Fikret'in bölümüne çıktılar. Fotoğraflar, Fikret'in yaptığı resimler vardı duvarlarda. Boğaz'da sis tablosunun yanında, Fikret'in ünlü "Sis" şiiri asılıydı duvar boyu. Okuyup Esme'ye çevirdi ağırdan. "...ey debdebeler, tantanalar, şanlar, alaylar/Katil kuleler, kal'alı, zindanlı saraylar... Milyonla barındırdığın ecsad arasından/Kaç nasiye vardır çıkacak pak-ü-dırahşan?.." Tertemiz çıkacak kaç alın var?

— Bak ne diyor sonunda? "Örtün evet ey haile, örtün evet ey şehr/Örtün ve müebbet uyu ey facire-i dehr..." Örtün, ölüm uykusuna yat diyor, dünya ahlaksızı İstanbul'a! Deprem gelecek diyorlar; Fikret'in kargışı mı tutacak, nedir!

Bu kargışından özür dileyerek dönüp bütün pisliklerin bir alçaklıklar dönemiyle yıkılıp gittiğini söyleyen Fikret'in "Rücu" şiiri de asılıydı duvarda. Onu da çevirdi.

— Onda da yanıldı Fikret, dedi. Acılar içinde anladı yanıldığını da. "Millet Şarkısı" tiksintiyle başkaldırıdır İttihatçı baskılarına. "Kanun diye kanun diye kanun tepelendi" diyor. Her pisliği yapar edersiniz diyor, "Son namesi yalnız yaşasın sevgili millet."... "Millet yaşamaz hakka tahassürle solurken/Sussun diye vicdanına yumruklar inerse." Ermeni kıyımının baş sorumlusu Talat Paşa'nın uzattığı elini boşlukta bırakıyor. "Ben kanlı elleri sıkmam," diyor Fikret. Gerçek nedenleri bilememişti aslında o; biz biliyoruz. Yiğit, mutsuz bir yalnız adamdı! "Hak bellediği bir yola" yalnız gitmeye kalkmıştı. Biz, emekçilerle birlikte gideceğiz diyoruz. İnsanları bu çirkeften arıtmaya, yazık ki, bugün de gücümüz yetmiyor. Çok çekeceğimiz var daha.

Merdivenleri inerlerken yan duvarda asılı, Mustafa Kemal'in de imzası olan eski Türkçe bir levhaya takıldı Doktor. Birkaç yakını ile Fikret'in evini "tavaf" ettiklerini yazıyordu. Okudu Esme'ye; "tavaf"ın yüce, kutsal bir yerin çevresinde saygı ile dolanmak anlamını açıkladı.

— Değerbilirlik, dedi. Ülkede dönemin ileri düşüncelerini, Mustafa Kemal de içinde Fikret'den öğrenmişlerdi o kuşaklar.

— Ozanlığını anlamıyorum Fikret'in, dedi Esme. Resimleri kötü yalnız.

Şöyle bir bakıp geçmişti resimleri Doktor.

— Sergi açarsa gitmeyiz, dedi takılarak. Ekledi,

— İyi ozan da, kullandığı dil geçerliliğini yitirdi yazık ki. Yeni kuşaklara Hotanto dili gibi. Sisi anlatıyordu demin; bir şey anladın mı? "Sarmış yine afakını bir dud-ı muannit/Bir zulmet-i beyza ki peyapey mütezayit" Abdülhamid'e bombalı kıyım girişimi için yazdığı şiirin adını bile kim anlar bugün? "Bir lahza- i Taahhur"... "Ey darbe-i mübeccele ey dud-i müntakim/Kimsin nesin bu savlete saik sebep ne kim./Arkanda bin nigâh-ı tecessüs ve sen nihan/Bir dest-i gaybı andırıyorsun rehafeşan./Malik sesin o sevret-radin-i gayza ki/Her yerde hiss-ü hakk-u halasın muharriki," Türkçe'ye gel!

Gülüyordu Esme.

— Belleğinizde nasıl tuttunuz bunları?

— Okulda ezberledik; unutulmuyor. Bugün de, kendini sürekli eliyor Türk dili, değişiyor. Neredeyse Nâzım da anlaşılmayacak bu gidişle. Ancak Fikret de içinde, bir dönem yazarlar, kökten, temelden çökmüş!

Anayola inmişlerdi. Yol kıyısındaki sette oturmuş, Boğaz'a bakan Orhan Veli yontusuna döndü Doktor.

— "...Rakı içer efkarlanırım/Şiir yazar efkârlanırım/Kazımım türküsünü söylerler Üsküdar'da/ Efkârlanırım"... Dizeleri biliyorsun değil mi, Orhan Veli'nin? Bizim aldığımız sıcak, ince alaylı tadı sizler alabiliyor musunuz? Efkârlanmak sözcüğünü bi-

len, kullanan kaç kişi var genç kuşaklardan? Bu en basiti. İşi zor Türkiye'de yazarın. Hele ozanın. Sözcükler çürüyüp dökülüveriyorsa ne yapar ozan?

Yolun karşısına geçip Boğaz kıyısında Rumelihisarı'na doğru serin esintiye karşı, yanında Esme'yle yürürken içine dolan mutlulukla başı dönüyor gibiydi Doktor'un.

— Gir koluma Esmeciğim, dedi. İçimdeki delikanlıyı azdırdın gene. Mezarlığa, müzeye sóktum seni sabah sabah! Yetti! Senin yaşına dönüp İstanbul'u yaşayalım artık! Şu Boğaz'a bak! Böylesi nerede görülmüş güneşli mavinin? Niye hiç konuşmuyorsun bugün? Aklına bir şey gelmiyorsa beni sevdiğini söyle! Yalan da olsa söyle!

Güldü Esme,

— O azdırdığım delikanlıyı çok seviyorum? dedi. Söze ne gerek var; o da biliyor bunu! Bugün sizin gününüz; sizin gönlünüzce gezelim, benim de günüm olsun. Konuşturmayın beni, mutluyum.

Boğaz kıyılarında dolanmaya başladılar başıboş gezginler gibi. Boğaz, Fatih köprülerine baktılar kıyılarda durup. Balık tutanlara baktılar. Rumeli Hisarı'nda, setteki kahvelerden birinde, sonra gene yürüdükleri Emirgân'da, Çınaraltı'nda birer çay içip kalktılar hemen. İstinye, Tarabya koylarında yürüdüler gözleri yeşilli, mavili çevrede, çırpıntılı Boğaz'da, inip kalkan martılarda, ağır ağır geçen teknelerde, şileplerde; ara sıra, tek tük konuşarak. Yorulunca kısa aralıklarla minibüslere binip indiler Sarıyer'e kadar yol boyu. Balıkçılar çarşısını gezdiler Sarıyer'de. Sıra sıra kırmızılı, mermerli tablalardaki lüferlere, kalkanlara, mezgitlere, iskorpitlere hamsilere, sepette kıskaçlarını oynatan pavuryalara baktılar daha önce hiç görmemişler gibi. Çıktılar. Kıyıda bir kahvede tavla oynayanlar vardı.

— Sözüm var size; tavla öğreteceğim.

— Bugün değil.

Güldü Esme,

— Evet, bugün değil.

Kıyıdaki lokantayı gösterdi Doktor,

— Şurada balık yiyelim mi?

— Bu güzelliği bırakıp lokantaya kapanmak gelmiyor içimden, dedi Esme. Tepemize dikilmiş garsonlar, masalarda insanlar... Ekmek arası balık satan yok mu burada? Banklara oturup yesek kıyıda.

Yoktu.

— Hadi, Rumeli Kavağı'na bakalım dedi Doktor.

Bir taksiyle gittiler Rumeli Kavağı'na. Orada da yoktu sokakta balık satan.

— Karşıya geçelim mi?

Kıyıdaki motorculara yaklaşıp konuştu Doktor. Anlaştılar. Açıktaki kamara bölümünün üstüne, esintiyi kesmek için naylon örtü çekilmiş motorlu bir tekneye binip açıldılar hemen. Karadeniz görünüyordu. Uzaklarda bir koca gemi giriyordu Boğaz'a. Karadeniz'e geçen bir şilebe, motoru ağıra alıp yol verdi kaptan. Şilebin kocaman dalgalarıyla kalkıp iniyordu tekne. Öndeki naylon perde esen soğuk yelden pek de korumuyordu. Esme'nin ellerini elleri arasına alıp sıktı Doktor; buz gibiydi.

— Evet, biraz serin, ama üşümüyorum, dedi Esme. O kadar güzel ki... Siz üşüyor musunuz?

Avucunda sıktığı ellerini gösterdi Esme'nin,

— Görüyorsun, ısınıyorum, dedi!

Mutlulukla gülümsedi Esme.

— Ben de.

Anadolu Kavağı'nda indiler.

— Vazgeçelim istersen, sokakta balıktan, dedi Doktor. Doğru dürüst bir şeyler yiyelim şurada. Acıktım. Deniz üstündeki köşeye bak, ne güzel! Pek kimseler de yok.

Girdiler kıyıdaki lokantaya; camlı köşede, Boğaz'a kurulmuş gibi duran masaya oturdular. İkiyi etmişlerdi. Kıyıya bağlı direkli teknelere, Marmara'ya, Karadeniz'e geçen gemilere, süzülen,

kanat sallayan martılara bakıp filmlerden, müzikten söz ederek -bu arada Nâzım'dan, Yahya Kemal'den, Oktay Rıfat'dan aklında kalmış kimi dizeleri mırıldanır gibi coşkuyla yineledi Doktor. Battı batacaklar tam "şairane"ye, ama mutluydular!- birer kadeh şarapla ağır ağır balıklarını yiyip kalktıklarında dörde geliyordu.

— "Sana dün bir tepeden baktım aziz İstanbul" diyor ya Yahya Kemal, tepelere çıkmak da vardı bugün, dedi Doktor; Yuşa'ya, Hidiv'in Köşküne, Kandilli'ye, Çamlıcalara, İcadiye'ye, Sultantepe'ye; Boğaz'a, İstanbul'a bir de oralardan bakacaksın. Ama çok eser bugün. Yaza diyelim. Yalıları, köşkleri, sarayları düşünür herkes İstanbul, hele Boğaz dendi mi; onlardan da sevdiklerim var da, ben doğasına taparım. Çok dolaştık öğrencilik yıllarımızda. Dışarılardayken en çok o gezileri kurdum. Kahveyi nerede içelim biliyor musun? Çengelköy'de, iskele yanındaki kahveler vardı; bakalım var mı gene? Çevrende, uzaklardan bak nasıl minicik görkemli bir Süleymaniye göreceğiz orada!

Kalkan bir otobüse koşarak yetiştiler; sağda, pencere yanına oturdular hemen. Beykoz'dan sonra yol boyu gelenlerle ayaktaki yolcuların ele geçirdiği otobüse sırtlarını dönüp Rumeli kıyılarına daldılar hiç konuşmadan. Yenimahalle'yi, Sarıyer'i, Büyükdere'yi, Kireçburnu'nu, Tarabya'yı, Yeniköy'ü, İstinye'yi, Emirgan'ı, Balta Limanı'nı, Rumelihisarı'nı, Bebek'i; koyları, tepeleri, yemyeşil korularıyla sıra sıra geçen tüm karşı kıyıları seyre daldılar sessizce. Paşabahçe'den Çubuklu'ya bir yokuşlu burnu dönerlerken, Boğaz'da, karşıt akıntıların aklı, mavili çalkantılarla birbirine girdiği kıpır kıpır denizi gösterdi Doktor,

— Görüyor musun? dedi sevinçle parlayan gözleriyle. Balık var o kaynaşan suda.

Kanlıca Koyu'na giriyorlardı; "Şuna bak!" dedi içi titrer gibi. Çengelköy'de, iskele alanında indiler otobüsten. Kıyıdaki bir kahveye oturdular. Akıntıburnu'na, Arnavutköyü'ne, Kuruçeşme'ye (Orada, lokantada kavga ettikleri geceyi anımsadı Dok-

tor. Bir şeyler diyecekti, vazgeçti. Bu güzel günde ne anlamı var şimdi?) karşı korulara, tepelere, gezinen bulutlara, ta uzaklarda, kentin üstündeki tepede, çevrene el koyarak yükselen Süleymaniye silüetine daldılar bir süre; garsonun getirdiği kahvelerini yudumladılar ağır ağır, kalktılar. Çarşıya yürüdüler gezinerek. Kıyı yörelerde tek tük rastlanan fırınlı bir küçük pastanenin

önünden geçiyorlardı,

— Pasta alayım mı sana? dedi Doktor, takılır gibi.

— Her gördüğünü isteyen arsız çocuklardan değilim ben.

Gülüyordu Esme.

— Ama bakın, elmalı pay var orada. Siz seversiniz.

Duraladı Doktor. Tepside yan yana duran elmalı paylara baktı. Ses çıkarmadan girip sardırırken kafası takılmıştı gene. Elmalı, kestaneli pastaları severim de, buna da söyledim demek! Parayı ödeyip sokağa çıkınca,

— Gün bitiyor Esmeciğim, dedi. Şimdi binelim bir arabaya, Üsküdar'da, Şemsipaşa'da, Salacağa varmadan burunda bir camlı kahve var... Bak araba geliyor...

Tümceyi yarıda kesip geçen arabayı durdurdu Doktor. Bindiler. Yol boyunca konuşmadılar. Camlı kahvenin kapısında indiklerinde güneş Süleymaniye sırtlarını dolanmıştı, gün akşama dönüyordu. İçeri girip pencere önündeki boş masaya yaklaştıklarında şöyle bir bakındı,

— Yanılmamışım, dedi Doktor. Kapısından geçmiştim bu kahvenin. Şu benzersiz görüntüye bak!

Elmalı payları söyledikleri çayla yerlerken Ortaköy'den Sarayburnu'na, benzersiz İstanbul tablosundaydı gözleri.

— Gerçekten dinlendim bugün, dedi Esme mırıldanır gibi. Mutlulukla dinlendim. Bütün bunları görmedimdi değil. Epeyi dolaşmışımdır İstanbul'u. Başka bir şey bugün!

Doktor'a dönüp gülümseyerek baktı bir süre,

— Niye doktor oldunuz siz sanki? dedi.

Güldü Doktor,

— Bilmem, dedi Doktor, kötü mü ettim?

— Doktor herkes olabilir. Komünistliğiniz umurumda değil. Siz dünyaya başka türlü bakıyorsunuz.

Şaşaladı Doktor; ne diyeceğini aranırken uzanıp masa üstündeki ellerini tutmuş, gözlerini sevgiyle, sevecenlikle gözlerine dikmişti Esme.

— Hep sizi izledim bugün. Ne güzel adamsınız!

Gene ne diyeceğini bilemediği için gülmeye vurdu Doktor, dönüp başıyla İstanbul görüntüsünü gösterdi,

— Sağ ol Esmeciğim de, güzel bu! dedi.

— O sizinle güzelleşiyor!

Tutamayıp mutlulukla duygulanmıştı Doktor; gülmeye vurdu gene,

— Beni gerçekten mi seviyorsun, nedir!

— Bilmem, bana da öyle geliyor!

Gülüyordu Esme de.

— Doktorluğumu da bağışla artık. Sonunda roman yazmaya kalktık işte görüyorsun!

— Happy end!

Gülmeye başladı Doktor da,

— Bu sözcük bana neyi anımsatır biliyor musun?

— Nereden bileyim?

— Mönchen Gladbach'ta bir otelde, tuvalet kâğıtlarının her parçası üstünde "happy end" yazıyordu.

Kahkahayla gülmeye başladı Esme.

— Gerçek mi?

— İnan, gerçek.

— Kötü sinemayı biliyor demek adam!

Epeyi güldüler. Dönüp Kızkulesi karşılarını gösterdi Doktor.

— O kıyılarda Salacak Plajı vardı öğrencilik yıllarımızda. Kıyıdan böyle yol yoktu. Eminönü'nden, yiyecek, içecek alır, Harem vapuruyla gider, yukarıdan yürüyerek plaja iner, tüm günü orada geçirirdik. Denize girip yüzüyorsun; şu dünyada benzeri

olmayan başyapıt da karşında! Galata Kulesi'nden Süleymaniye kubbelerine, Ayasofya'ya, Sarayburnu'na bulutlar arasında kulaç atıyorsun! Posbıyıklarından sular damlayan ayı balıkları kıyıya gelip dayanırlar, bel bel bakarlar yüzüne insanların. Gençsin, sağlıklısın. Yüzerek Kız Kulesi'ne çıkar, oturur, plajı seyredersin kıyısında.

310 Anımsadıklarını sindirir gibi duraladı. Döndü gene,

— Temizlenirse gelip girer misin orada denize benimle?

— Şimdi de girerim isterseniz!

Güldü Doktor,

— Doktorluk burada başa bela işte Esmeciğim, dedi. Aşk uğruna kirli denize sokmam seni; kendim de girmem.

— Ben yüzücüyüm, bana bir şey olmaz! Suyu yutmam çünkü; sorun o değil mi?

— Yüzücü müsün?

Esme gülüyordu.

— Liselerarası yarışmada, iki ikincilik, bir birincilik üç madalyam var. Üç yıl da su topunda oynadım.

Şaşkınlığını atmaya çalışıyordu Doktor.

— Başka? Boks, karate filan? Hepsini söyle de bir daha şaşırtma beni!

Gülüyordu Esme,

— Yo, onları yapmadım. Eskrime çalıştım bir ara: sıkılıp bıraktım.

Çocuksu bir ürküye kapıldı kapılacaktı Doktor. Hiç de aklına gelmeyen şeyleri anlatan bu kızı tanımıyordu ki! İnmeye başlayan akşam ışıltısındaki gözlerine dalıp kaldı bir süre Esme'nin. Her yeni öğrendiği ile içinde çıt diye bir tel kopuyor, bastırdığı korkuları depreşiyordu! Sıkılıp bırakmış! Sıkılınca bırakıyor demek! Sen bırakmaz mısın sıkılınca? Sıkılmam ki! Şu Boğaz'ın bitişinde, Haliç'i, Marmara girişindeki liman ağzını çevrelemiş kuleleri, yükselen minareli, kubbeli camileri, tüm anıtsal yapılarıyla akşam alacasında, baş döndürücü bir senfoni gibi yükselen bu

kentten nasıl sıkılır insan? Yalnız sıradağlar gibi bir tarihi değil, benzersiz bir doğayı da her an yeniden üretiyor bu kent! Sen de bunun içindesin artık Esmeciğim. Gidemezsin! Kanatları havada sallanan başıboş martılar bile ayrılamıyor bu kentten! Her şey birbirine girecek sıkılıp gidersen! Sesler biter, notalar devrilir, çalgılar susar; felaket olur Esmeciğim. Ah canım; edebiyat dediğin de böyle yapılır hani! Korkma, hiçbir şey olmaz, sen bitersin, o kadar! Acılı gülümsemeyle döndü,

— Akşamı ettik. Geceyi de Kuruçeşme'de yapalım istersen.

Esme anlamamıştı.

— Kavga ettiğimiz lokanta!

Güldü.

— Nasıl isterseniz.

Çıktılar. Geçen bir minibüsle iskeleye gitmeleri, dolmuşla Beşiktaş'a geçerek bir taksiyle Kuruçeşme'ye varmaları bir saati buldu. O gece oturdukları masayı boş bulunca da sevindiler. Pek aç değillerdi. Mezeler söyleyip bir küçük rakı istediler. Esme da rakı demişti. Masa donanıp da rakı kadehlerini çın çınla kaldırıp yudumlamaya başladıklarında tüy gibi yeğnik duyumsuyordu kendini Doktor!

— Burada iyi ki kavga ettik o gece seninle!

Durgun baktı Esme,

— Evet, şimdi öyle! dedi.

Küçük bir sessizlikten sonra aldı,

— Çok günler üzüldüm sonra ben!

Bir duralamayla ekledi:

— Ölçüyü kaçırdım diye kızıp durdum kendime. Sizi yitirdim diye korkmuştum!

Ne kadar içtenlikle konuşuyordu!

— Ah güzelim, dedi Doktor sevecen şaşkınlıklar içinde. Bir telefon etseydin ya bana; koşup gelir ayaklarına kapanırdım.

Abarttığını biliyordu ama, hiç de abartmış gibi gelmiyordu ona! Biraz da alaylı bir kahkaha attı Esme.

— Sağ olun, dedi. Ciddi bile olsa, o şimdiki duygunuz.

Evet, ciddiydi; şimdiki duygusuydu o.

— Kafana takmıştın demek beni!

Güldü Esme.

— Biraz öyle.

— Niye?

Sinsi bir gülümsemeyle baktı Esme,

— Siz beni sorgulamaktan vazgeçsenize, dedi. Ben de sizi sorgularım sonra!

Tümseğe çarpmıştı Doktor; sarsılır gibi oldu! Gülmek istedi, beceremedi. Toparlanmaya çalıştı,

— Seni sıkmak istemem Esmeciğim, dedi. Şaşkınlığıma ver! Öyle sözler ettin ki birden, kulak versen duyacaksın, küt küt vurmaya başladı yüreğim. Çocuksu mutluyum. Hep bunları duyayım istiyorum senden. Ben de hep sana bir şeyler vermek için yanıp tutuşuyorum ama beceremiyorum. Bağışla!

— Haksızlık etmeyin kendinize; daha ne vereceksiniz?

Duygulu, kısa bir sessizlikten sonra başını yavaşça kaldırıp gülümseyerek bakmaya başladı Esme,

— Siz bana elmalı payı sevmeyi öğrettiniz!

Şaşkın duraladı Doktor,

— Anlamadım, dedi. Bugün yediğimiz elmalı pay mı?

Kahkaha attı Esme,

— Bugün olur mu? dedi. Çok çok yıllar önce!

İyice şaşkına dönmüştü Doktor. Gülümsemeye çalıştı, olmadı. Bir yudum aldı rakısından. Şaşırtmış olmanın tadını çıkarır gibi sinsi gülücük dolu gözlerini Doktor'a dikmişti Esme; ortaya çözümü güç bir bilmece atmış yaramaz kız hınzırlığıyla bakıyordu. Güldü Doktor,

— İşletiyorsun, dedi. Buldun benim gibi safalağı!

Bir kahkaha daha attı Esme,

— Ne de safalaksınız ya!

Bir duralamadan sonra aldı yavaşça,

— Hadiye Hanım'ı tanırsınız!

Gene şeytansı bir gülümseme vardı gözlerinin içinde. Afallar gibi oldu Doktor. Hangi Hadiye'yi diyor bu?

— Bir yaz Düsseldorf'ta kaldık biz, üç ay kadar.

Tamam; odur.

— "Hepburun!" dedi isteksiz, çekingen bir sesle.

Güldü Esme.

— Evet, öyle derlermiş. Annemin arkadaşıydı. On yaşlarımda filandım. Bizim sokaktaki bir fırından, elmalı, kestaneli paylar, pastalar alıp götürürdü size. Çok seviyormuşsunuz.

Aynı sinsi alaylı gülüşle,

— Bana da verirdi onlardan, dedi.

İçindeki karmaşayı bastırmaya çalıştı Doktor. "Hepburun"u bildiğine göre epeyi şeyimi biliyor bu kız benim! Janin'i söyledi ya, Amsterdam'daki kızınız diye; annesini de biliyordur. Domuzuna gülücüğünden belli değil mi? Kendini Katharine Hepburn'e benzetirmiş Hadiye! (Ben ondan duymadım hiç) Biçimli, güzeldi, ama yüzüne uymuyan irilikteydi burnu. Hepburun kalmış adı. Aldırmazdı; güzelliğine güvenliydi çünkü. Neye aldırırdı ki? Düsseldorf'ta, o yağmurlu karanlık sokakta, -hani unuttuk ya seninle- tıpkı öyle saldırmıştı bizlere en aşağılık biçimde Esmeciğim. Son günümüz olduydu onunla. Seninle başlangıç günümüz oldu o sövgülü gece değil mi canım? Güzel burun seninki. Biçimli yontup nasıl da tam yerine koymuş doğa! Şu fıkır fıkır kaynayan çağla bademi gözler o burun üstünde olabilirdi ancak! Yüreği papatya tarlası ısırganlı dünyada. Hadiye ısırgandı; tam bu dünyaya göre. Ne ısırganı; alaca bulaca ağılı ot! Annesinin arkadaşıymış demek.

— Anneni şimdi daha iyi tanıdım.

— Sanmam!

Durup yavaşça ekledi Esme,

— Annem zekiydi; sanırım akıl hocasıydı onun! Annem ambalajlıydı; o ortalıkta bir kadındı, gizlisi saklısı yoktu anımsadığım!

Duruldu Doktor. On üç-on dört yaşlarındaki kız ne öğrenebilirse onu biliyordur. Bırak salaklığı, çok şeyi o yaşta öğrenir kızlar! Yalan yanlış öğrenirler. Kötüsü de o değil mi? Konuşsana! Kızdan içtenlik bekliyorsun. Sen kara kutu; açılmak için uçak düşecek ille de! Neyi sorayım, neyi konuşayım? Son çalışma yıllarımdı Düsseldorf'ta. Altmış altıncı yaş doldu mu, gözünün yaşına bakmazlar doktorun, hemen emekli ederler Almanya'da. Son yıl Hadiye de çekti gitti; karabasandan kurtuldum! Doktor Sara'yı mı anlatayım, nikâhlı evlilik yaptığım tek kadını? Altı yaşından beri yüzünü görmediğim, benden nefret ettiğini bildiğim oğlum Nesim'i (Sara ölmüş. Bir Amerikan-İsrail elektronik ortaklığında çalışıyormuş Nesim de. Musevi'ydi Sara), belki adımı bile duymamış iki torunumu... Onları da anlatayım mı? Bildikleri daha çok kulağına çarpanlar bunun! İki kez evlendim sanıyor beni. Sofiya'yla evliydik biliyordu Hadiye. Sara'nın sözü geçmezdi pek. Adı geçmiyordu ki sözü geçsin! Janin'e telefon açmama bile dayanamıyordu. Beni o günlerimde duymuş demek bu kız.

— Çocukluk aşkın mıydım yoksa?

Takılıyordu Doktor. Güldü,

— O kadar değil, dedi Esme. Çocukluk merakım. Korkuyla karışık sevgi de vardı içinde belki. Bir gün ağlar görmüştüm Hadiye Teyze'yi. Gidiyordu. Sizin onu bir türlü sevmediğinizi anlatıyordu anneme. Hep aldatmışsınız; hiç ilgilenmemişsiniz onunla! Varsa yoksa kızınızmış! Bir de komünüstliğinizmiş! Size kızmış, biraz da sevinmiştim!

— Niye?

— Bilmem. Sizi bıraktığı için belki! Kızınıza düşkünlüğünüz sonra...

— Ben de sevinmiştim.

Bir şey demesine kalmadan aldı Doktor.

— Bak Esmeciğim, dedi. Epeyi insan tanıdım. Kadınlar da. En çok acıyı, ilk sınavda şu ya da bu biçimde kalpazanlıkları sırı-

tan, bir yolda olduğumuz savındakiler çektirdi bana. Kadınlarımı aldattım. Onlar da yaptı. Kimileri gizli yaptı, ben saklamadım; o kadar. Bir eksik yanım var; yalan ilişkiye dayanamam. En iyi bildiğim acı yalnızlık acısıdır onun için de. Dilerim, sen tatmazsın!

— Yalnızlığı ben hiç yaşamadım çünkü!

Bakıştılar bir an.

— Siz hiç kendinize kıymayı düşündünüz mü?

— Düşünmedim.

— Ben düşündüm.

Birbirlerini denetler gibi gene göz göze kaldılar bir süre.

— Almanya'da o oğlanla yatınca gebe kalmışım. Buraya gelince ay durumum olmuyor. Bir onu duymuşum gebelik konusunda. Bir de midem bulanıyor; gizlice kusuyorum. Çıldıracağım! On altı yaşıma yeni basmışım. Sabahlara kadar ağlıyorum gizli gizli. Tutturdum ben okula gitmem diye. Lokantada, pastanede çalışacağım Almanya'daki kızlar gibi; ev tutup ayrılacağım babaannemden!

Güldü acılıkla.

— Anladım olmayacak, o zaman bir yol kaldı; ben de kendime kıyarım! Gazetede görmüştüm; Boğaz köprüsünden atlamış adam. Öyle yapacağım! Ama nasıl yapacağım?

Alaya dönmüştü gülümsemesi.

— İstanbul'u hiç bilmiyorum daha. Bir kez vapurla Kadıköy'e geçmiştik babaannemle, Şadan Hanımlara; uzaktan Boğaz Köprüsü'nü göstermişti. Dönüşte de Kadıköy'den minibüsle gelirken o köprüden geçtik. Yolu tutturdum. Beş milyonum var. Bir de Almanya'da babamdan çaldığım yirmi mark var; sıkı sıkı saklıyorum. Neyse, hepsi iyi gitti. Dönüşte minibüsten köprüde ineceğimi söyledim. Köprüyü geçtikten epeyi sonra bıraktılar beni. Akşam karanlığı basmış. Dımdızlak kalıverdim orada! Dönüp köprüye yürüyeceğim de atlayacağım!

Alaylı gülmeye başladı gene. Doktor da gülümsedi.

— Atlayamadın!

— Atlayamadım. Köprüye nasıl gireceğim, onu bile bilmiyorum. Korkular içindeyim.

Durup gene güldü alaylı,

— Öyle de bir çişim geldi ki! Bir de... müthiş dondurma istiyor canım!

Kahkahayla gülüyordu.

— Başladım ağlamaya.

Gözlerine acı gülümseme oturdu gene,

— Nasıl rastlantılar vardır dünyada, bilirsiniz; beklemediğin biçimde her şeyini etkiler. Bir taksi durdu önümde. Yaşlıca bir adam şoför. Görmüş herhalde ağladığımı. Gözlerimi sildim filan ama. Sordu, nereye gideceksin? diye. Fatih dedim hemen; deli gibi eve gitmek istiyorum. Markım var, götürür müsünüz? dedim. Türk paralarını da tam bilmiyorum daha. Beş milyonun yarıdan çoğu gitti. Aldı adam beni. Yolda başladı benimle Almanca konuşmaya! Dünyalar benim oldu. Almancam Türkçemden iyi o günler. Almancıymış adam, dönmüş yirmi yıl sonra. Aksaray'da taksicilik yapıyormuş. Birini götürmüş karşıya. Çocukları Münih'teymiş. Durumumda bir bit yeniği olduğunu sezinledi. Babaannemi öğrendi. Evin önüne getirdi beni. Mark almam, babanneni çağır demesin mi? Pencerede merakla beni bekliyor babaannem de. Görmüş. İndi hemen. Ben tuvalete koştum. Çıkmaya korkuyorum! Ne konuştuklarını bilmiyorum adamla. Çıktım sonunda. Babaannem kolumdan tuttu, aldı beni, odasına götürüp oturttu karşısına. "Bana niye anlatmıyorsun çocuğum?" diye aldı hemen. Ne olacaksa olacaktı artık. Başladım anlatmaya. Hem ağlıyorum, hem anlatıyorum.

Soluk soluğa bir film izler gibi gözleri Esme'deydi Doktor'un. Soluklanır gibi bir duraladı, aldı gene.

— Gebeliği duyunca bir gölge geçti babaannemin yüzünden önce, gözümden kaçmadı. Ben de nasıl korkular içindeyim! Onun gözü de bende. Hemen toparlandı. Bir duralamadan sonra ne dedi biliyor musunuz o en melek sesiyle?

Deyişini babaannesine benzeterek başladı.

— Olmasa iyiydi. Ancak bu kadar üzülecek bir şey de yok bebeğim! Sevinmemiz gerek. Önemli bir sınav verdi gövden. Sağlıklısın. Ne mutlu sana! İstediğin gün bebeğin olabilecek. Binlerce kadın var ki gebe kalamadığı için acılar çekiyor. Niye benden saklıyorsun? Seni ben getirttim buraya, bana arkadaş olman için. Babaannenim ben. Ne babanım, ne annenim senin; onlardan öte, en yakın arkadaşınım. Bu bebek vakitsiz geldi; istemiyoruz. O kadar!

Bunları söylerken tutamamış, gözlerinden yaşlar akmaya başlamıştı Esme'nin. Gülmeye çalıştı,

— Bakın, ben sizin gibi saklamıyorum, dedi.

Gözleri doldu doluyordu Doktor'un da.

— Sonunda, babaannene âşık edeceksin beni!

— Şaşmam, dedi Esme. Ben erkek olsam olurdum!

Aynı takılmayla baktı bir süre,

— Dondurmanı yedin mi bari? dedi Doktor.

— Nereden yiyeceğim? dedi Esme yaşlı gözleriyle gülerek. Fatih'te, külahta dondurma kim satar o ayda? Şubat filandı. Canım onu istemişti.

Sessiz, dalgın rakılarını yudumlamaya başladılar. Mezelere uzanıyorlardı ara sıra aynı sessizlikte. Kürtajı nerede, nasıl yaptırdıklarını sorsam mı diye geçirince, bir ağırlık duymaya başlamıştı yüreğinde Doktor. Esme'nin, yaşlı gözlerini sakınmadan dikip "Ben sizin gibi saklamıyorum" deyişi sınırı aşmış, ağır bir suçlama olarak çökmeye başlamıştı üstüne. Bu kız her şeyini anlatıyor tam bir açık yüreklilikle, sen düşman içine girmiş casus gibi sus! Büyükçe bir yudum aldı rakısından. Bir şeyler arandı içinde; başını kaldırıp Esme'ye baktı,

— Janin, benim kızım değildi, dedi çekingen bir sesle.

Uyanır gibi doğrulup baktı Esme, bir duralamadan sonra anımsadı.

— "Janin"di kızınızın adı!

— Evet, Janin'di. Nüfusta bana yazılmıştı ama kızım değildi.

Esme gözlerini sessizce dikmiş, daha bir şeyler söylemesini bekliyordu belli ki.

— Gizdi bu. İlk kez açıklıyorum!

Bir duralamadan sonra ekledi,

— Bir annesi, bir de ben biliyorduk.

Üzgün bir gülümsemeyle baktı Esme'ye.

— Bir de sen biliyorsun şimdi!

Bir sessizlik çökmüştü. Neyi, nasıl yorumlayacağını aranmanın tedirginliğine düşmüş olmalıydı Esme. Suskundu; başı önünde, düşünceli kaldı bir süre, ağırdan doğruldu,

— Annesi?

Donuk bir yüzle bakıyordu Doktor.

— Yıllardır yok. Janin annesini gördü bile denemez.

— Onun için mi kaçtınız siz de?

İçinde bir kızgınlık yeli eser gibi oldu Doktor'un. Kötü biçimde sorgulanıyordu! Toparlandı. Eğilir gibi baktı; suçlama benzeri bir şeyler arandı; sesinde de, üstüne diktiği gözlerinde de meraktan öte bir şey yoktu Esme'nin.

— Duyduklarını bir yana bırak Esmeciğim, dedi. Doğruları benden duyabilirsin ancak.

Kaygıyla doğruldu Esme,

— Ondan kuşkum yok, dedi. Kulağıma çalınanları söylüyorum ben. Hadiye Hanım'a inanacak değilim.

Esme'nin sorusuna nasıl yanıt verecekti şimdi?

— Bak Esmeciğim, diye aldı ağırdan. Çektiğim acılar, ola ki çektirdiğim acılar var geçmişimde. Anımsamak mutsuz ediyor beni. Unutmama da izin yok, görüyorsun!

Bir duralamadan sonra gene aldı ağırdan,

— Niye kaçtığımı mı öğrenmek istiyorsun Janin'den? dedi.

Esme tedirgin kımıldadı,

— Söylemeyin isterseniz, dedi.

Gözlerini Esme'ye dikip duymamış gibi baktı bir süre,

— Çünkü benimle yatmak istiyordu, dedi.

Şaşalamış gibiydi Esme. Toparlanıp doğruldu,

— Kızınız olmadığını söylemiştiniz, dedi.

— Bunu kimse ona söylememişti. Beni öz babası biliyordu; patalojik, belki çevresinden kaynaklanan özenti bir saplantıyla da yatmak istiyordu benimle. Gizli, yaygın bir ensest vardır kuzeyde.

Masaya ağır bir sessizlik çökmüştü. Çekingen bir sesle aldı Esme,

— Uyuşturucudan kurtarmakta başarısız kaldığınız için demişlerdi, dedi.

— Öyle dendi.

Duralayıp kaldı bir süre.

— Evet, korkunç bela oydu aslında. Ama açıktı; birilerinden yardım isteyebilirdiniz sonunda. Bunun...

Gevşemek ister gibi duraladı bir, soluk aldı.

— Sözünü etmek bile irkiltici.

— Peki, annesi?..

Toparlandı hemen Esme,

— Bağışlayın, dedi. İster istemez aklına geliyor insanın. Kapatalım isterseniz bu konuyu... Konuşmak istemiyorsanız.

Bir süre baktı Doktor,

— Seninle konuşurken, ayrımına vardım; içimdeki gerginlikte bir gevşeme oluyor sanki Esmeciğim. Konuşmak istiyorum demek ki. Hadi içelim sağlığına.

Birer küçük yudum alıp bıraktılar.

— Annesi benim tehlikeli biçimde bağlandığım kadındı ilk yıllar Avrupa'da Esmeciğim. İç savaş sonunda İspanya'dan kaçmış komünist bir ailedendi. İyiydi, güzeldi... çok yiğitti de...

Acılıkla anımsar gibi duralayıp ekledi,

— Dengesizdi! Tüm aileyle kavgalıydı. Anarko-komünistti belki bir anlamda. Güzel gitar çalar, şarkı söyler, şiir yazmaya kalkar üç dilde, resim yapar... Büyülemişti beni! Biyokimya diye tutturdu bir ara, bıraktı. Daldan dala... Öyle biri.

Gülümsedi Esme.

— Güzel biriymiş.

— Evet güzel biriydi!

Eğilip, favorinin altında, sol şakağından yukarı doğru uzanan ince bir çizgiyi gösterdi.

— Yedi dikiş atıldı buraya, dedi. Favorilerimi çizgiyi örtsün diye uzun tutuyorum.

İlgiyle dinliyordu Esme.

— Cam sürahiyi indirip parçaladı.

— Niye?

Sevecen, biraz da alaylı bir gülümsemeyle bakıyordu Doktor.

— Gitarını dinlemiyormuşum!

Gülmesi kahkahaya dönüyordu Esme'nin.

— Sonra?

Gülen Esme'ye bir süre baktı Doktor.

— Sonrasını söylemesem daha iyi, dedi. Korkarım bu şişeyi de sen parçalarsın kafamda.

Bir kısa sesizlikten sonra ekledi yavaşça,

— Ben de hastanelik ettim onu.

— İyi halt etmişsiniz!

Hiç ara vermeden pat diye söyleyivermişti Esme.

— İyi halt etmediğimi biliyorum. Ama ne halt etmeliydim, onu bugün de bilmiyorum.

Bir duralamadan sonra sürdürdü,

— Ön yargıları bıraksan da biraz da benim açımdan baksan, çok sevinirdim Esmeciğim! Bana vurduğu için vurmadım ben. Haksızlığa uğramıştım, ona dayanamadım.

Gözlerini Esme'ye dikip bastırır gibi ekledi,

— Gitarını dinliyordum çünkü. Hem de büyük bir mutlulukla dinliyordum.

Yakınmak değil de geçmişteki ilginç bir olayı bildirir gibi.

— Anlayacağın, ölesiye yordu beni, dedi.

Biraz durdu.

— Kaçtım. Berlin'den Düsseldorf'a geçtim. Çıktı geldi buldu beni bir yıl sonunda.

— Adı yok mu bu kadının?

Güldü Doktor,

— Söylemedim değil mi? Sofiya... Sofiya Alvarez. Kızdım mı ES-A. diyordum.

Doğruldu Esme,

— Sizin o evdeki suluboya resmin altında, tam çıkaramamıştım, buna benzer bir imza mı vardı ne?

— Hiçbir şey kaçmıyor gözünden. Evet, o. Gebeydi; çocuk senin diyordu bana!

— Bir yıl sonra!

Alaylı bir gülümsemeyle bakıyordu Esme.

— Evet, bir yıl sonra!

— Aritmetik de mi bilmiyor bu kadın?

Doktor'un gözlerinde de alaylı bir ışıltı vardı,

— Çocuk senden demiyordu ki! Senin çocuğun diyordu. O da tam bilmiyordu kimden olduğunu. O kadar değişik kişilerle yatmış ki... Daha AIDS filan yoktu bereket o günler! Yalnız, çocuk kesin benimmiş! Çünkü kimle yatarsa yatsın düşlediği tek kişi ben mişim; yüreğinin ta içinde benimle yatıyormuş!

Sevecen bir aldırmazlıkla gülüyordu Doktor.

— Nasıl? İlginç değil mi? Hıçkıra hıçkıra ağlayarak anlatıyor, inanıyordu da buna!

— Siz de inanıyor muydunuz?

Hiç de iğneler gibi sormamıştı Esme.

— Belki de güleceksin. Evet, inandım! Bir sürü kadınla benim de ilişkim oldu o günler; her yattığımla da, saplantı gibi Sofiya'yı düşlüyordum sadece. İstersen alay et benimle!

Kocaman kırmızı gül demetiyle masalarda dolaşmaya başlamıştı çiçekçi kadın. El edip çağırdı Doktor.

— Sana gül alacağım Esmeciğim.

— Hayır, dedi Esme. İzin verin lütfen; bu gece ben size alacağım.

Aldığı gülün koparıp küçülttü sapını, uzandı, Doktor'un ceketinin yakasındaki iliğe geçirip taktı. Ödedi parasını.

— Niye alay edeyim? dedi. Sizi sevdiğim için bir kez daha mutluyum!

Duymamış gibi dalgın kaldı bir süre, aldı gene Doktor,

— Doğumu bizim hastanede yaptı. Nasıl tatlı bir bebekti bilsen. Kucağıma alıp baktım. Nerede akşam, orada sabah bu başıboş, sorumsuz kadına nasıl bırakayım bu güzel yaratığı? Uzman doktordum hastanede; çok kazanıyordum. Benim olsun, dedim. Yazdırdık. Ben Kezban dedim, annemin adı. Sofiya kıyameti kopardı; Janin olacakmış. Janin oldu.

Durup gülümseyerek baktı.

— İşte böyle Esmeciğim!

— Hiç âşık olmadım, demiştiniz bana!

Dalgınlaştı Doktor.

— Olmuş muyum? Eksi bir yanı yok mu bunun?

— Bana sorarsanız, artısı var!

Ne desindi Doktor? Kız doğruydu belki de. Çöken sessizliği Esme bozdu gene,

— Peki, Sofiya?

— Birilerine takılıp Güney Amerika'ya gitti bir yıl kadar sonra. Nikaragua'da, gerillalara katılacaktı. Dağa çıkamadan barda bir Amerikan çavuşunu mu bıçaklamış ne; kurşunlamışlar bunu. Yıllar sonra öğrendik.

Esme'nin soru dolu bakışıyla tamamladı öyküyü.

— Janin'i, teyzem dediği koyu Katolik bir İspanyol kadınına bırakmıştı. Kocası İrlandalı. Çocukları olmuyormuş. Belçika'da otururlarmış. Kendim için hiçbir gün yapmayacağım bir şey yaptım; Hans diye ünlü bir "Finanzberater"e, para-emlak dümencisi yani, parça parça yüz elli bin filan mark yatırdım Janin adına; çeşitli biçimlerde çalıştırıyor, getirileri banka hesabına ge-

çiriyordu Janin'in. Teyze her ay iki bin mark çekmeye yetkiliydi bu hesaptan. Yaşam-sağlık sigortası yapıldı Janin'e. Yıllar yılı sürdü bu, aksamadan. Para da birikti epeyi. Bunun dışında pek ilgilenemedim Janin'le. Telefonla arıyordum ara sıra; yazları arkadaşlarımla dinlenceye giderken alıp onu da götürdüğüm oldu bir-iki. Sessiz, içine kapanık bir çocuktu. Birikmiş paraya katkıda bulundum biraz; Amsterdam'da bir küçük kat da aldı Hans buna. Oraya taşınmışlardı çünkü.

Duralayıp ekledi yavaşça.

— Asıl sorunlar, büyüdükçe başladı, yetişkinlik döneminde...

Gene duraladı birden, derince soluklandı,

— Yoruldum Esmeciğim, dedi, bağışla beni! Anlatmayayım artık! Lütfen kendin tamamla!

Yüzü değişmiş, ağır bir bezginlik çökmüştü bakışlarına. Uzandı Esme, masa üstündeki elini tutup sıktı sevgiyle.

— Kapattık canım, dedi.

Çöken sessizliğin sıkıntıya dönmesini önleme çabasıydı belki; Eczacı Kerim'le Avukat Şakir'in Alanya yakınında, deniz kıyısı bir köyde yan yana ev yaptırdıklarından açtı Esme. Dayanıp döşenmesini, iç düzenlemesini ondan istiyorlardı. Bir hafta sonu, bir-iki günlüğüne oraya gidecekti önümüzdeki haftalarda. Yalnız giderse o da gelir miydi? Duymakta mı gecikmişti, algılamakta mı; epeyi uzamıştı yanıtı Doktor'un. Ne dersiniz? Uyanır gibi oldu Doktor. Esme istiyorduysa, niye olmasındı? Sıkıntılı suskunluğu aşamıyor gibiydi Doktor. Esme'nin çabasıyla kanadı kırık gibi uçan bir-iki sözcükten sonra gene sessizliğe düşeceklerdi ki, son yudum rakılarını alıp kalktılar. On bire geliyordu. Bir günler yaşanmış tatsız olayların içine üşüşen karaltısından arabada da kurtulamamıştı Doktor. Pek az konuştular. Eve girince, Esme kapattı kapıyı, kollarını boynuna doladı Doktor'un; bir süre baktı gözlerine,

— Nasıl devrimcilik bu? dedi. Ben sizi seviyorum. Siz kafanızı düne takıyorsunuz!

Kucakladı, kollarında sıktı Esme'yi. Anason kokan dudaklarıyla öpüştüler uzun uzun.

Ayrılıp yan yana ağır ağır çıkılar merdivenleri. Oda kapılarının koridorunda durunca yine kollarına aldı Esme'yi, gülümseyen gözlerine dalıp baktı öylece.

— Sen niye bu kadar geç kaldın? Onu düşünüyorum ben.

Gülerek sıyrıldı kollarından Esme,

— Niye geç olsun? dedi. Tam gününde geldim! Yalnız yarın geç kalırsam her şey karışır. Sabah en geç sekiz buçukta Reklam-Ar'da olmam gerek. Hafta başı, birikmiş bir sürü reklam spotu beni bekliyor. Hemen yatıyorum. Sabah sizi uyandırmadan gideceğim. Bağışlayın, akşama da babaannem geliyor, sizi telefonla bile arayamayabilirim; felaket doluyum yarın.

Uzanıp sevecen bir öpücük kondurdu Doktor'un dudaklarına.

— Sağ olun! Düş gibiydi her şey, inanın bana. Sizi çok seviyorum. Hiç de geç kalmamışım! İyi geceler.

Dönüp tuvalete yürüdü. Arkasından baktı bir süre, yavaşça dönüp odasına girdi Doktor da. Gidip karyolaya oturdu; başı önüne düşmüş gibiydi. Soyunmaya bile gücü yetmeyecek kadar yorgun duyumsuyordu kendini; uykusu da yoktu hep böyle günlerinde olduğu gibi. Uzandı karyolaya. Tuvaletten odasına geçip kapısını kapatmıştı Esme. Kalkıp tuvalete gitti o da. Çıkınca merdivene dönüp ağır ağır salona çıktı. Işığı yaktı. Balkona, dışarlara, kitaplığa, müzik setine, kasetlere, CD'lere, duvardaki resimlere bakıp durdu öylece. Müzik koymak da gelmiyordu içinden. Gidip köşedeki koltuğa oturdu, gözlerini Sofiya'nın yaptığı suluboya resmine dikti. Sevgiyle bakmış sana, demişti Esme resmi ilk gördüğünde. Gerçekten âşık olmuş muydu bu kadına? Niye bu kadar bulanık gizli duygularımız? Biz bulandırıyoruz; yalanlarımıza sığınak oluyor. Gerçeklere gücü yeter mi yalanın? Yanaklarından öpücük almaya uzandığın Janin dudaklarını şap diye babasının dudaklarına yapıştırınca itelemekte sallandın! Günler süren iç kavgasını anımsıyordu sonra. Janin'e sö-

yelemeli miydi babası olmadığını? Söyleyeceksin! Sonra da yatacak mısın kızla? Mutluydu yenilmediğine! İyi ki, Avrupa'ya yeni çıkmış aç delikanlı değildin! Evet, değildim; mutluyum. Kanıksamıştım kadınları, doğru. Yaşlılık sınırına varmıştım da o mu tuttu beni? Deli Meyzin'in melunlarından da değildim daha demek! Sofiya'nın renklerini, çizgilerini taşıyordu Janin; maden alaşımlı gözleriyle annesinden de çekiciydi. Kuralların kökenini biliyorum diye, saygı duyacağımız hiçbir değer yargısı olmayacak mı? Bulandırıyorsun! Bağlılık sınavından geçtiğin değer yargıların mı tuttu seni, kızın uyuşturucu bataklığı içinde çırpındığını bilmenden duyduğun deli kızgınlık mı? Yarı bunak bir İrlandalıyla aptal bir katolik kadının elinde, Amsterdam'da, baskılı bir başıboşlukta yetişen, annesini hiç görmemiş zavallı bir kızın esrar, marihuanadan, kokaine, her türden uyuşturucunun kucağına düşmesinden doğal ne var? Sen de sorumluydun bundan! Gerçekten benimsemedin ki çocuğu; avucuna para koydun sadece! Aşırı ölçüde eroinden öldüğünü öğrendiğinde sızı duymadın mı vicdanında? Bilmiyor muydun hangi toplumda yaşadığını? Bireyin yüce, kutsal özgürlüğü, eroin kullanma hakkını da içermesin olur mu; milyarlarca dolar getirisi var! Uyuşturucu da doğal, eşcinsellik de doğal; ensesti de doğal yapacaklar, uğraşları o; kazanmanın ötesinde etik kural istemiyor şu rezil yeryüzü! Milyarlarca insanı süründüren çirkefe bulanmış dünyada, yabanıl doğanın ürünü, özgür yaratıklar olarak yaşayıp gideceğiz, ne güzel! Eşcinsel Doktor Manfred'i anımsadı. Hastanede nöbetçi oldukları bir gece kendini düzmesi için bayağı üstelemişti Doktor'a. Yalvardı bile; kötü bir şey yapmayacaklardı ki, sevişeceklerdi! "Penisin anüsümden girince zevk alıyorsam, neyimiz bozuluyor, anlamıyorum," diyordu. Gövdesinin duyarlıklarına bağımlı birine nasıl anlatacaksın? Yapınca herkes zevk alır belki de! Diyalektik orada da var. İnsan gövdesi kurcalanmaya görsün; cinsel zevkin doruğuna çıkmak için kendini kıyasıya kırbaçlatıyor adam! Evet, her şey bireyin özgürlüğü için! Böyle

böyle giderek, toplumun bağnaz, çürümüş ahlak takıntılarını aşıp sınıflı topulumun tüm baskı kurallarını yıkıp parçaladık da, günü de geldi mi sonunda, sorunu kalmayacak insanların! Açlık, yoksulluk, işkence karanlığında sürünen milyarlar da, bu kafanla seni taşa tutmayıp yanında yer almışlarsa -isterlerse almasınlar, kimin umurunda!- tüm insanlık kurtulacak, özgürlüklerimize

kavuşacağız! Gülüyordu Dr. Manfred. Buldun peşin parayı, gülersin! Ütopyanın en salakça bencilliğiyle kendini sinsice savunan, can derdine düşmüş sınıflı toplumun en kurnaz tuzağı! Cinselliğimiz, ola ki bugünün kaba zevk bencillerinin düşledikleri özgürlüğüne de ancak, o süründürülen milyarlarca insan kurtulunca kavuşacak, kavuşacaksa. "Ben istediğimi yaparım öyleyse. Benim ülkemde devrim oldu!" diye alay etmişti, Dr. Manfred. Dresden'liydi. DDR'dan kaçmıştı, "Demek bekleyeceğiz ki dünyada devrim olsun da, gövdemizden gönlümüzce zevk almak için özgür olalım!" diyordu. "Ütopist sizlersiniz Dr. Kotar. Dinler, öteki dünyadaki cenneti muştuluyor insanlara, siz devrimden sonrasını! Yüz yıl sonrası da, ölümden sonrası gibi, öteki dünya. Ben yokum o gün! İnsanlar bugünkü yaşamlarını düşünüyor. Siz de aslında yarının değil, bugünkü doyumunuzun peşindesiniz bu düşüncelerinizle." Çok iyi bir göz doktoruydu Dr. Manfred. İyi insandı. Üstün zekâydı. Müziği çok iyi bildiği, çok iyi piyano çaldığı söylenirdi. Ben de aptal sayılmam. Onun gibi mi düşünecektim? Sen enayisin! Öyleyim. Ama Manfred beni enayi değil, bir tür uyanık sayıyordu kendi gibi. Manfred yalnız kendinden söz etmedi; insanlar böyle, dedi. Öyledir de; tek umut, bıçak kemiğe dayandı mı gerçeği görecekler. İş bıçağa, kemiğe kalacaksa bu termonükleer çağda! İsteyen istediği gibi kullansın cinselliğini! Yetiniyorlar mı! Esme'ye niye açmadın da içine kıvrıldın bugün. O da çok zeki. Bir de o alay edecekti benimle! Çocuksu bir arayış içinde Esme, güvensiz; bulduğu hiçbir şeye inanmıyor! Manfred'le de alay ederdi belki! Öyle olduğuna inanmak istiyorsun! Evet! Manfred'e yakın, öy-

lesine keyfinin kölesi, bireyci, bencil birini nasıl severim ben; niye seveyim? Gene başladın! İyi, bırakalım tüm insanlar eşcinsel olsun! Üreme de bitsin, insanlar da; herkes de kurtulsun! Yağma vardı! Tüpte üreme çağı başladı. İt izi, kurt izine karışmış: zekâ bile yardımcı değil, bela insanların başına! Vıdı vıdı edip nereye varacağını sanıyorsun? Gece yarısını çoktan geçmişti. Kitaplığın üstündeki Esme'ye aldığı yaşlı adam, tay biblosuna, kekeme ressamın kızgın kedisine baktı boş boş. Sofiya'nın yaptığı resmine döndü. Ben değilim bu resimdeki; kendini çizmiş Sofiya! Janin beni nerelere götürdü! Kalktı, gidip Itri'nin Nevakârını koydu; Esme'yi uyandırmamak için kıstı sesini. Kanepeye uzandı, gözlerini kapattı; salonu yumuşak kanat vuruşlarıyla usulca ele geçiren müziğe bıraktı kendini. Uyandığında üçe geliyordu. Ev sessizdi. Ağırca indi merdivenleri. Tuvalete uğradı, yatak odasına geçti, soyunup yattı. Sabah onu geçiyordu gözlerini açtığında. Duşa girdi. Esme'nin odasına baktı tuvaletten dönerken. Toplanmış, tertemizdi oda. Pencere açıktı, kapattı. Tam çıkıyordu ki, duvardaki çivide asılı kızgın kedi tablosu ilişti gözüne. Yaklaşınca ayrımına vardı; yaşlı adam, at biblosu da, duvara bitişik küçük masanın üstündeydi. Sevinç doldu içine; yerleşti demek, bura onun odası artık! Giyinip mutfağa indi. Peynir, ekmek, bir fincan çayla çıktı salona. Dışarılara baktı kahvaltısını edip çayını yudumlarken. Bulutlar dolanıyordu, hava güzeldi gene. Gerçekten de düş gibi geçmiş üç günden sonra nasıl bekleyecekti Esme'yi? Bugün kesin yoktu Esme. Yarın için de umut görünmüyordu pek. Günler, saatler nasıl geçecekti? Balkona çıktı. Serin, temiz havayı soludu derin derin. Gidip gazeteleri alayım. Sonra... roman moman çalışmayacağım. Yazacak bir şey yok daha. Roman okurum belki. Çabucak çıktı evden. Bakkaldan dönüp elinde ekmek, gazetelerle kapıdan girince duraladı; bomboş evin acı sessizliğine çarpınca sallanır gibi olmuştu. Nereden çıktı başıma bu kız benim; birkaç güne dayanamıyorum, bırakıp gitti mi ak korlar akacak yüreğime, o gün-

ler ne yapacağım? Aklımdan bile geçmemişti bu eve yerleşirken. Taşıdığı parasal sorumluluğu, bulacağına inandığı birine bırakıp tek başına sessizce yaşayacak... kurumuş ot gibi sessizce çürüyüp gidecektin! Bırak çıtkırıldım ürkekliği! Acıyı göze alamayacak yüreksiz, mutluluktan pay alamaz! Bak o nasıl tadını çıkarıyor yaşamın gönlünce! Sen yerli yersiz sızlan! Sonra sen değiştireceksin bu kızı! Kendini değiştir gücün yetiyorsa! Çıkıp salona gazetelere baktı. Aynı haberler, aynı olaylar! Hırsızlıklar, cinayetler, kazalar bile değişmiyor bu ülkede; yineleniyor sadece! Kim kimi ş'aptı, gazetelerin baş sayfalarında. Rüşvet, vurgun, işkence, futbol, palavra film reklamları... aralara sıkışmış, çoğu gülünç melodram sahnelerinde el kol sallayan kötü oyuncular gibi, şeriatçısın, din düşmanısın kavgasındaki köşe yazarları... Okunacak gibi olanların bir bölümü de Kürt sorununda pörsüyüverdi korkusundan. Ne olacak bu memleketin hali?! Kalkıp kitaplara baktı. Server Tanilli'nin *Yaratıcı Aklın Sentezi-Felsefeye Giriş*'i geçti eline. Aldığında okumuş; notlar da düşmüştü yanına. Yaşamı boyu gövdesini sandalyeye bağlayan o kahpe saldırıya karşı baş eğmezliğine, ara vermeden yürüttüğü yiğit uğraşına, coşkulu öğrenme, öğretme tutkusuna yürekten saygı duyuyordu Tanilli'nin. Sağlık koşullarını bile hiçe sayarak yazıları, konuşmalarıyla her yana koşuyor, tüm güzel atılımlara sevinerek destek veriyordu adam. Değer bilmez kimi dangalakların karşısına epeyi dikilmişti Tanilli için de. Ne tatsız, görgüsüz herifler çıktı şu dünyada keskin devrimcilik savıyla! Kitabı bir daha gözden geçirmek için kanepeye gidiyordu ki telefon başladı. Hop etti yüreği; Esme! Avukat Mustafa'ydı; öğlende birlikte yiyelim, çene çalarız diyordu. Harbiye'de Borsa Lokantası'nda bekliyordu bir gibi. Telefonda söyleyemeyeceği önemli bir şey olmalı. Sevinmişti. Bugünü böyle götürürüz! Toparlanıp çıktı hemen. Bire beş kala Borsa Lokantası'na girdiğinde, köşedeki masada, orta yapılı, sarışın, çakır bakışlı biri oturuyordu Mustafa'nın yanında. Kalkıp el sıkıştılar.

— Macit Bey, Ağbi. Yakınımızdır. Sizinle bir şeyler konuşacak.

Gözlerini kırpıştırır gibi yaptı güvenebilirsiniz diye. Hemen girdi adam,

— Sizin işi çakallara vermişler, dedi.

Damdan düşer gibi bu giriş biraz şaşalattı Doktor'u. "Çakallar" kim? "Bizim iş"in nesini biliyor bu herif? Doktor'daki şaşkınlık gözünden kaçmamıştı Mustafa'nın,

— Büyük mafyalar değil bunlar yani, diye aldı usuldan. Tanıdık aracılığıyla parça başı iş gören kabadayılar bir tür.

Macit Bey başını salladı ağır ağır,

— Bunlar daha tehlikeli, dedi. Büyük mafyalarla oturur konuşursun. Sağcısı, solcusu pay isterler. Çatışırlar. Gerekirse "racon"a giderler aralarında. Verdikleri söze bağlıdırlar. Bunlara güvenemezsin. Kimin, ne zaman, ne bok yiyeceği belli olmaz.

İsteksizce gülümsedi Doktor,

— Anarko mafya! dedi.

Mustafa güldü,

— Evet Ağbi, dedi. Anarko mafya bir tür.

Duymamış gibi bakıyordu adam.

— Edip Mansır diye birini tanıyor musunuz?

— Duymadım. Neci?

— Alım-satım! Çurçur kabadayıların içinde güçlü bu şimdi. Çevresini temizlerse başa geçip büyük mafya olur. Sizin eskilerden herkesi tanıyor. Kendisi de eski solcu.

Gülümsedi Doktor,

— Oldu solcu mafya!

— Öyle deyin! Bir de Ermeni varmış sizin çevrenizde?

İnce bir çizik atılmıştı yüreğine Doktor'un. Başını iki yana salladı ağırdan,

— Bildiğim yok öyle, Ermeni filan!

Gözlerini dikip baktı bir süre adam,

— Neyse. Şimdi bu adamlar, yirmi bin dolar derler.

Duraladı bir,

— Biraz indirilebilir belki, dedi.

Ne diyeceğini bilmeden kaldı Doktor. Mustafa'ya baktı; doğal bir konuşmanın gözlemcisi olarak yanıt bekliyor gibiydi o da.

— Ne yapacaklar bize?

— Bu işi durduracaklar.

— Nasıl?

Bir sessizlik oldu. Adam çakır bakışlarını dikip baktı bir süre gene,

— Bakın Doktor Bey, dedi. Onlar bu işin ne idüğü ile ilgilenmezler. Biz de nasıl olacağını kurcalamayız. Yolu budur bu işlerin.

Sessiz bakışıp durdular bir süre. Arayıp bulduklarını değil, aklına ilk gelen şeyleri söylüyordu Doktor.

— Güvenilmez dediniz!

— Onu bize bırakın!

Ne diyeceğini bilemeden duralamıştı gene Doktor. Adamın gözleri üstündeydi.

— Aslında büyük sayılar var bunların dilinde. Bu işi böyle bağlıyorlarsa Ferhat Bey'den çekindikleri içindir. İşin masrafını alıyorlar.

Tutamayıp şaşkınca gülümsedi Doktor.

— Hiç beklemediğim bir şey bu, dedi. Biraz düşünmem gerek.

Mustafa'ya baktı, onaylar gibi başını sallıyordu o da.

— İyi. Düşünün! Çok uzamasın!

Kalktı adam.

— Yemek yiyelim, öyle gidersiniz!

— Bekliyorlar Mustafa Bey. Uğrarım ben. Afiyet olsun.

Adam uzaklaşınca Mustafa'ya döndü Doktor,

— Kim bu?

— Eski bir polis komiseri Ağbi. Sorguda birilerini öldürdü diye Güvenlik'ten attılar. Tanımadığı yoktur. Ferhat Ağbi'ye bağlıdır; çok ağır bir cezadan kurtardı bunu.

— Bu işe ne diyorsun?

— Önce şu yemekleri söyleyelim Ağbi; garsonlar bekliyor.

Yemeklerini söylediler.

Macit Bey'in dediği, multi-milyarlardan, trilyonlardan söz ediliyormuş. Öyleyse, yirmi bin dolar fındık fıstık! Oradan verip durduralım bu işi, diyorum. Ne dersiniz?

— Oradan dediğin, o paradan yani!

Karşılıklı bakışıp durdular bir süre.

— Kimse el süremez o paraya, dedi Doktor. Bizim değil o para. Gerekirse... siz inanıyorsanız bu belayı savuşturacağımıza, ödemenin bir yoluna bakarım.

Başı önünde, düşünceliydi Mustafa da. Yemekler gelmişti. İsteksizce yemeye başladı Doktor.

— En az sakıncalı yol bu görünüyor Ağbi. Biraz daha kurcalayalım, bakalım! Ferhat Bey'den de telefon bekliyorum.

Yemek bitip kalkarlarken tabanca izni için uğraştıklarından söz etti. Çevreye uyanık olması için de uyardı ayrılırken. Arnavutköy'de bir buluşmaya yetişmek için fırladı özür dileyerek. Hesabı da ödemişti. Doktor kahvesini yudumluyordu ki, ileri masalardan birinde oturan bir adamla bir kadın gözüne ilişti. Adamı tanıyor gibiydi ama, çıkaramamıştı. Kim bilir nereden? Ama, onların gözü de gizlice bende sanki! Mafya olmasın! Al paranoya! Yakında görünürler de! Bir de Ermeni varmış'a takıldı kafası. Vasken'i mi demişlerdir? Nereden bileceklerdi? Soramıyorsun ki. Onu biliyorlarsa bir de! Kafasından atmaya çalıştı. Lokantadan çıkıp Taksim'e doğru yürürken düşündükçe daha çok koymaya başlamıştı olaylar. Nereye gidiyordu işler böyle? Mafya, Kürt Beyi, işkenceci polisle elele eski yoldaşlarımızdan korunmaya çalışacağız! Öyle eski yoldaşın... Olaylar geçip bitse de karanlık ilişkilerin içe çökecek tortusunu taşımak var bir de. Otuz milyar baç ödemek, tatsız da olsa, göze alamayacağı şey değildi. Parasal durumu sarsılmazdı pek. Güvencesi olsaydı bari işin. Parayı kaptırmışsın, bela da artarak sürüp gidiyor bakarsın!

Bir sürü pis herife gebe kalacağız bir de. Aşşağılık Ferdane kaltağıyla yatmadık diye oldu bütün bunlar! Alaylı bir acılıkla gülümsedi. Salt o karıyla yatmamak için bile seve seve verilir yirmi bin dolar! Taksim'e yaklaşırken bir arabaya atlayıp eve vardığında beşi geçiyordu. Balkona çıktı, bakıp durdu bir süre; şu eşsiz güzellik bile gideremiyordu içindeki burukluğu. Telefon da çal-

mıyor! Arayamayacağını söyledi kız. Yanımda olsaydı şimdi. Ne olacaktı, ona mı açılacaktın? Bilmiyorum. Öyle bir halt etmeye de kalkma! İçeri girip müzik setine gitti; Beethoven'in "Kreutcher Sonatı"nı koyup uzandı. İçindeki karmaşa, müziğin tutkulu çatışmaları içinde ufalanıp elenmeye başladı usuldan. Vasken'i bir arasa mıydı? Ne de sırasıydı ya! İşin içinde bir de Ermeni olduğu sözü nereden çıkmış olabilirdi? Vasken diye birinin varlığını bilen kim vardı ki? Polis kaynaklı mıydı yoksa bu ince bilgiler! Ferhat Bey'in adamı Macit denen herif polisti sonunda; güvenlikle ilişkileri sürer diye duymuştu kovulmuş da olsalar. Umduğundan da mı karışıktı neydi işler? Nasıl kurtulacağız bu sarmaldan? Müzik bitince boşalmış gibi oldu ev gene. Gazeteleri karıştırdı. Türküler koydu havası biraz değişsin diye. İnip duş yaptı. Mutfağa gidip akşam için yiyecek, içecek bir şeyler bakındı; ne acıkmıştı, ne içki istiyordu oysa. Bir kadeh kırmızı şarap, peynir, peksimet, elma, portakalla çıktı salona. Televizyon kanallarında dolanırken isteksizce yedi, şarabını yudumladı. Erken yattı. Gece bir kez kalkmanın dışında uyudu uyandı sabah dokuz buçuğa kadar. Bugünü de atlatırsa yarın umutla bekleyebilirdi Esme'yi! Öyle bir söz vermemişti kız ya, ona uygun görünüyordu. Bugün telefon bekleyebilirdi. Niye bekleyecekti? Uzanıp aldı başucundan yatakta çevirdi; kapalıydı telefon, şu anda ulaşılamıyordu. Şaşırdı, kızdı, canı sıkıldı; niye kapatıyor bu kız telefonunu? Güne iyi başlamak istiyordum. Başla gene! Kalkıp yıkandı, kahvaltısını yaptı yalan yanlış da olsa. Çıkıp gazeteleri aldı. Dünkü olayı yeniden geçirmeye başladı kafasından. Otuz milyar verince kapanacak mıydı bu iş? Vasken miydi acaba heri-

fin Ermeni dediği. Bir telefonun ne sakıncası vardı? Ne diyeceğim açıp da? İyi misin? Kötü bir şey olsa Vasken aramaz mı? Kötü ne olacak? Salonda uzanıp gazetelere bakıyordu ki, telefon çaldı. Fırlayıp aldı hemen.

— Günaydın!

Dünyanın en güzel sesiydi telefondaki.

— Günaydın Esmeciğim.

— Nasılsınız?

— Birden iyi oldum!

— Ben de. Sabah uyuyorsunuzdur, dedim. Şimdi çıktık toplantıdan.

— Buluşuyor muyuz?

Umutsuz özlem doluydu soru.

— Şu anda bilemiyorum. Akşam bir yemek var yabancı konuklarla. Evde misiniz?

Duralar gibi oldu bir, yanıtladı hemen,

— Evdeyim canım.

— Akşamdan sonra arayacağım sizi. Öpüyorum.

— Ben de seni öpüyorum bir tanem. Beni sevdiğini söyler misin?

Gülümser bir sesle,

— Gelirsem, söylerim! dedi. Çıkmam gerek. Sağlıkla kalın.

Kapandı telefon. Evde miymişim? Ne cehenneme gidecektim Esmeciğim, sen geleceksen? Silinmiş gibiydi içindeki pas. Balkona çıktı. Bulutluydu biraz, sert esiyordu. Bir uçak geçiyordu yukarılardan. İçinde olsak Esme'yle! Kaçıp bir yerlere gitsek! Kaçmaktan utanmayacak mısın? Sözgelimi işte; nereye kaçacağım? Kaçtın yeteri kadar! Bir adım atmadın daha tasarıların doğrultusunda! Biliyorum; kafamda hep! Salona, gazetelere, kitaplara, müziklere döndü gene. Üçe doğru yemeğe indi mutfağa. Kahve içti yemekten sonra. Geç vakit uzandı karyolaya. Uzun süre sonra daldı. Uyandığında altıyı geçiyordu. Duymadım mı diye baktı telefona, aranmamıştı. Akşamdan sonra demişti. Kaç olur

bu akşamdan sonra? Kulağı telefondaydı, hiç ayırmıyordu yanından. Sık sık değiştirdiği çeşitli müzikler, kasetler, CD'ler, kitaplarla uğraştı durdu dokuza kadar. Yemek de yememişti. Dayanamadı, telefonu çevirdi. Kapalıydı. Yemek bitmedi demek. İnip ayaküstü bir şeyler atıştırdı mutfakta. Şarap, meyve aldı tabağına, çıktı salona. Televizyona baktı. Eline geçen bir Cezanne röp-

rodüksiyonları albümünü karıştırdı. Gelemeyecek! Ama, telefon edecek; söz verdi. On buçuğa geliyordu. Yalnız saatler değil, dakikalar bile içini umutlu beklentiyle oyarak ilerlemişti bütün gün. Şimdi umutsuzluk başlıyordu. Kalktı, Üçüncü Selim'in "ab-ü tabiyle bu şeb haneme canan geliyor" şarkısının olduğu CD'yi aldı: duraladı koyacakken. Haneme canan geliyormuş! Müziği de gülünç ediyorsun kendini de. Fırlatır gibi yerine koydu CD'yi. Telefonu açıp çevirdi numaraları; çalar çalmaz açıldı.

— Esmeciğim...

— Arayamadım, bağışlayın!

— Gelmiyor musun?

Bir sessizlikten sonra,

— İstiyor musunuz? dedi.

Güç tuttu kendini kızmamak için. Ne diyor bu!

— Sen istemiyorsan ne derim ben?

— Bir düşüneyim!

Kapandı telefon. Ne diyeceğini bilemeden şaşkın kala kalmıştı; ne demekti şimdi bu? Sessiz evde aşağıda, sokak kapısındaki tıkırtıyla irkilir gibi duraladı bir. Fırladı hemen, elektriği yakıp ürkek, karmaşık duyguların çarpıntısıyla inmeye başladı merdivenleri. Orta kata gelip de, içeri girmiş sokak kapısını kapatan Esme'yi görünce sevince battı birden; inanmıyordu gözlerine! Merdivenleri çıkmaya başladı Esme de. Orta katın sahanlığında durup karşılıklı bakıştılar. Yorgun mutlu bir gülümseme vardı Esme'nin gözlerinde. Uzanıp kucakladı, özlemle sıktı kollarında Doktor. Uzunca öpüştüler. Şöyle bir çekilip hüzünlü bir gülümsemeyle baktı Esme.

— Ben size gelebilmek için babaanneciğime yalan söylüyorum, siz de bana soruyorsunuz seviyor muyum, diye. Ceza olarak işlettim ben de sizi işte!

— Hep böyle cezalar ver bana Esmeciğim? İyisin?

— Çok iyiyim, yorgunum biraz; geçer. Yatalım mı? Allahın cezası yemek uzadıkça uzadı. Telefon etmeden gideyim, dedim.

Yanıtını beklemeden odasına doğruldu.

— Ben bir duş alayım önce.

Doktor salona çıkıp televizyonu, elektrikleri kapattı. İndiğinde Esme duşa girmişti. "Yatalım mı" sözünü nasıl yorumlayacağını bilemiyordu daha. Odasına geçip soyundu. Kulak verdi, Esme'den sonra o girdi duşa. Kurulanıp çıkınca bornozuyla indi, bir sürahi su aldı dolaptan. Merdivenlerde Esme'nin odasından çıkıp onun odasına geçtiğini duyunca ürperti dolandı içinde. İyi ki almıştı suyu da, viagrayı nasıl alacaktı şimdi ilaç dolabından! O görmese daha iyi değil miydi? Niye daha iyi olsundu? Görsün, bilsindi o da! Yüreği çarparak girdi, loştu oda; tavandaki lamba söndürülmüştü, komodin üstündeki küçük ışık yanıyordu. Yatağa uzanmıştı Esme; yarı çıplaktı, çağrılı bir gülümsemeyle bakıyordu. Goya'nın "Çıplak Maya"sını anımsamasına kızdı birden; ne sersemceydi şimdi o saraylı şırfıntıyı anımsamak yani! Duvardaki ilaç dolabını açtı usulca. Suç işler gibi bir çekingenlikle mavi hapı çıkardı; yaklaşıp komodin üstündeki bardağa su koydu biraz, yuttu yüzlük viagrayı. Yüreği küt küt atarken döndü Esme'ye; gülümsemeyerek ağırdan yürüdü yatağa doğru.

Yattılar.

Haziran sonu, İstanbul'dan koca bir yaz boyu ayrılacağım günler, çelişkili duygular içinde bata çıka geçer. Güneyde, Akdeniz kıyılarında, denizin, doğanın kucağında dinlenip yazarak geçireceğim güzel günlere kavuşacak ol-

manın on yıllardır yaşadığım sevinci, öte yanda bu kara sevdalısı olduğum güzel kentimden ayrılmak zorunda kalmanın hüznü didişir durur içimde. Babıâli'de kitapçıdan dönüşte Tepebaşı'nda indim arabadan. Güneşin batışını arkalarına almış Beyazıt, Süleymaniye, Fatih, Sultan Selim camilerine, yok olma karabasanından son çabalarla bir ölçüde

kurtulan Haliç'e veda eder gibi bakarak yürüdüm bir süre, anayolu geçip Balıkpazarı'na girdim. Nevizade'ye sapmak gelmedi içimden; tıkış tıkış masalarla dolu dar sokakta omuz sökmez şimdi bu güzel havada. Bu akşam da denetlemeden geçelim bu meyhanelerin esriklerini! Çiçek Pasajı'na daldım. Oradan geçmek de az sorun olmadı. Girenleri göğüsleyip tam Beyoğlu'na çıkıyordum, burun buruna geldik Doktor Nahit'le.

— Merhaba Vedat Bey.

— Doktor merhaba.

Yanındaki genç bayanın ayrımına el sıkışırken vardım.

— Esme İyikara.

Doktora bırakmadan uzanıp elimi sıkmış, tanıtmıştı kendini. Kalabalığa takılıp ben Doktor'un yanında, Esme İyikara sağında, konuşa konuşa yürümeye başladık Taksim'e doğru.

— Esme bugün son sınavını verdi. Biraz önce buluştuk, bir yerlerde bir kadeh içelim diye çıktık biz de.

Sorsam mı, kim bu Esme diye?

— Kutlarım! Ne sınavıydı?

— Kutlamak için erken, dedi Esme. Sonuç birkaç gün sonra açıklanır. Bitirme sınavı. Akademi; Tasarım, İçmimarlık.

— Dilerim başarılı olmuşsunuzdur.

— Sağ olun!

Nereden esti bilmem.

— Ne dersiniz, aranıza beni de alır mısınız, deyip key-

finizi kaçırayım mı? Gülümseyerek bakıştılar Doktor'la Esme.

— Niye keyfimiz kaçsın? dedi Doktor. Önersem mi, diyordum içimden; benden çok yaşayacaksınız!

— İzin verirseniz bizim Arif'in Barı'na götüreyim sizi. Çağrılım olun!

— Çiçek Bar'a!

Esme'ydi. Doktor bilmiyormuş Çiçek Bar'ı. Esme'nin de kimi arkadaşlarını bulmak için binde bir uğradığı yermiş. Bir bakışmaları yetti anlaşmaları için. Yaz başlarında güzel havalarla birlikte, Nevizade'nin, Çiçek Pasajı'nın, kimi öteki meyhanelerin tersine seyrekleşir Çiçek Barı. Gediklileri yazlığa, dinlenceye özellikle Bodrum çevresine giderler bahar sonu. Bardaki birkaç kişi dışında boş gibiydi iç salon. Orta bölüm, bahçe dolu sayılırdı. Bahçede dış duvarın köşesindeki masadan, gelişimizi bekliyorlarmış gibi tiyatrodan birileri kalkıyordu; oraya geçtik. Ne içeceklerdi? Cin— tonik dediler. Ben de cintonik alayım, dedim. Hemen her gün uğrayıp da ağzına içki koymayan benim içmeye kalkışmama garsonlar şaşırdı biraz. Esme'nin başarısı dileğiyle kaldırıp yudumlamaya başladık içkilerimizi. Şöyle bir bakındı,

— Güzel yermiş, dedi Doktor.

— Asıl özelliği önemli bir yer oluşu!

— Önemi neymiş buranın?

Esme'den gelmişti bu sivri soru. Duraladım. Soğuk, alaycı bir gülücük vardı kızın bakışlarında. Şaşalamış olmama Doktor da bıyık altı gülümsüyordu sanki. Ben de gülümsemeye çalıştım.

— Valla Esme Hanım, diye alıyordum ki, kesti hemen,

— Esme diyebilirsiniz. Hanım sözünü sevmem. Bağışlayın!

Doktor'un bıyık altı gülücüğü daha da keyifliydi sanki. Bakıp duraladım gene. Ben de, ilk tanıştığım biriyle senli

benliymişim gibi, adıyla konuşmayı sevmem mi deseydim? Gizli gülümseme öyle tatlı oturmuştu ki bakışlarına Doktor'un, ters tepkiye benzer bir söze varmadı dilim. Bir yakınlık duygusuyla gevşer gibi,

— Sağ olun! dedim. İzin veriyorsanız, Esme derim ben de.

Takılmak geldi içimden bu yakınlıkla.

— Bu güzel kız nişanlınız mı Doktor?

Aramızda yaş uçurumu olan, çevremde, yakınlarımdaki genç kızlara, nişanlım, sevgilim, aşkım diye takılmak sık yaptığım şakaydı. Gene duralayıp kaldım birden; takılmamı yersiz bulduklarını açıklamak için yumuşak bir uyarı var gibiydi üstüme dikilmiş gözlerinde. Ağırdan doğruldu Esme.

— Sözlüsüyüm, dedi.

Öyle ortak bir tepki taşıyordu ki bakışları, ne diyeceğimi bilemeden kaldım. Sürmesini önlemek ister gibi Esme aldı hemen,

— Buranın önemi diyordunuz.

Evet, önemi diyordum da, şimdi daha önemli bir şeye, seninle seksenine dayanmış şu adamın ilişkilerinize takıldı kızım kafam! Sana ne bundan? Yanıt ver, bekliyorlar! Her şeyi sinsi sanki bu kızın; güzelliği de! Hele bakışı! Hiçbir şeyi umursamıyor gibi.

— Bildiğimiz uğrak yeri burası, dedim. İstanbul'da, çoğu ünlü, tür tür işten kişilerin haftada en az birkaç kez uğramadan edemediği, sözleşmeden buluştuğu, özellikle pazartesi, cumaları kalabalık biçimde bir araya gelerek söz, düş, dedikodu ürettiği, kimin hangi işe yaradığı, yaramadığı, yarayacağı, yaramayacağı konusunda bilinçli, bilinçaltı yokladığı, ölçüp biçtiği bir çatıaltı. Yerler bile ayırtılmış gibidir. Şu içerde, köşedeki büyük değirmi masada sinemacılar oturur. Şimdi boş; dinlencede herkes. Bütün masalar gibi ora da dolar yaz sonu. Ben de oraya uğrarım çoğu akşamları. Tiyatrocusu, ressamı, yontucusu, gazetecisi, mimarı, reklamcısı, ya-

yıncısı, hukukçusu, hemen de herkesin bölgesi gibi masaları varmış derler ya, sinemacılardan başkasını ben bilmem pek. Çeşitli mesleklerden tanıdıklarla selamlaşırım ara sıra.

Daha bir şeyler diyecektim Esme kesti gene,

— Bol bol çene çalınıp kafa çekilen yer yani!

Yalan da değildi dediği hani ya, söyleyişinde mi Batıcılık vardır nedir bu kızın?

— Evet, bir bakıma öyle.

Bir şey demesine kalmadan aldım gene,

— Yiyecek güzel şeyler de vardır burada. Acıkmışsınızdır.

— Ben kalkacağım, dedi Esme.

Saatine baktı,

— Geç bile oldu.

Doktor'a döndü,

— Sen kal istersen. Hemen Üsküdar'a geçmem gerek; babaannemi alacağım, biliyorsun.

Kalktı. Doktor'la ben de kalktık. Uzanıp dostça sıktı elimi.

— İçki için sağ olun! dedi. Sizinle konuşmak isterdim. Gitmek zorundayım. Başka bir gün olursa sevinirim.

— Ben de sevinirim.

Döndü, elini iki elinin arasına aldı Doktor'un, uzanıp dudaklarını dudaklarının kıyısına koydu; uzunca bir süre kaldı öylece, ayrıldı. O ayrıldı da, kondurduğu o sevgi dolu öpücükten sonra yürüyüp kapıdan çıkan kıza gözleri takılmış, bu işin hiçbir açıdan şaka götürür yanı olmadığını kanıtlamakla yükümlü gibi Doktor bakıp kaldı ardından bir süre! Kapana düşmüş bunlar! Böyle durumlarda herkes gibi gülerim ben de. Gülemedim. Belli belirsiz bir acıya benzer yadırgama dolandı sanki içimde. Kıskandın! Hayır, kıskanmadım. Uçmak güzel şey olmalı kuşlar gibi de; yanımda güzel bir kız da olsa, uçurumdan boşluğa atlamayı

göze alamam! Şimdi de saçmaladın! Abarttığımı biliyorum; kendime gözdağı veriyorum belki biraz da!

— Kutlarım Doktor, dedim. Yanıldığımı sanmıyorum; saklanamaz bir sevgi bu.

Karşılıklı oturmuştuk. Gözlerinde parıltılı bir gülümsemeyle baktı Doktor.

340 — Ne sakladığım var, ne de yadsıdığım. Bu dünyada bile mutlu olunabiliyor!

Niye olunmasın?

— Nikâh tanığı gerekirse hemen arayın beni!

Doğruldu yavaşça,

— Kapatalım bu konuyu, dedi. Çok konuşmaya gelmez mutluluk! Göze geliriz sonra!

İnceden takılıp kesmişti hemen.

— Oldu Doktorcuğum. Ne yiyoruz?

Sessizliğin çökmesini önlemek için el ettiğim garson geldi hemen. Tavuk, salata, kavun, beyaz peynir, yeşil zeytin, çerez, iki tek de rakıyla donattılar masayı. Çın çın yapıp ilk yudumları aldık.

— Roman nasıl gidiyor? diye sözü ben açtım gene.

— Gittiği filan yok, dedi. Yapamayacağım demiştim size. Bir şeyler karalıyorum ara sıra ya, iş romana varır mı, nasıl varır, bilemiyorum daha.

Bir duraladı,

— Ne diyorsunuz Türkiye'nin durumuna? Hep bunu konuşmak istiyordum sizinle.

Ne konuşacağız bu adamla?

— Daha ilk sözde, herkes gibi biz de birbirimize gireceğiz nasıl olsa Doktor! Kavga istemiyorum! Siz söyleyin; bir şeriat sorununuz vardı, çözdünüz mü onu?!

Anlamamıştı,

— Ha evet, diye gülümsedi bir duralamadan sonra. Şeriat sorununa benzetmiştiniz.

Dalgın kaldı bir süre,

— Kolay çözülecek gibi değil o, dedi. Sizinle biraz da onun için konuşmak istiyorum. Şunu sorayım size: Kendinize en yakın bulduğunuz siyasal akım, ya da parti hangisi bugün ülkede Vedat Bey?

Saçmalama diyecektim az kalsın. Benim yakınlık duyduğum siyasal akımdan, partiden sana ne?

— Neye varacaksınız bundan?

— Çıkar bir yol arıyorum. Güvendiğim birisiniz. Sizin saptadıklarınızdan, bir umut, belki...

— Güveniyorsanız, umutsam, kaçamaklı sözlere gerek yok Doktor? Söyleyin de bilelim, neymiş sorun?

Rakısını yudumlayıp baktı,

— Açıklayayım, diyorsunuz!

— İsterseniz!

— Ama bana deli demeyeceksiniz!

Güldüm.

— Desem ne olacak?

Ses çıkarmadan aldı,

— Anestezi, reanimasyon uzmanıyım ben, biliyorsunuz. Hep acılardan korudum insanları; en ağır ameliyatlarda, iyileştirmek için uyuttum hastalarımı. Devrim de ameliyat. Kanlı, acılı bir ameliyat belki de. Uzmanlık alanımdaki yöntemleri o yolda da uygulamanın düşlerine kaptırdım kendimi yıllar boyu; olay bu aslında.

Simgesel sözler döktürüyordu gene; dayanamadım.

— Yani? dedim biraz sertçe.

Işıltılı mavi gözlerini, bir şeyler aranır gibi gözlerime dikip kaldı bir süre.

— Sorumluluğu omuzlarıma yüklü bir para var bende, dedi. Kime bırakmam gerekir, bilemiyorum; sorun bu!

Güldüm,

— Bu parayla epeyi kişiyi bayıltabilirsiniz, Doktor, dedim.

Şakayı duymamış gibi, donuk bakışlarını bir süre daha dikti gözlerime.

— Sovyetler'in yıkılış öncesi TKP döneminde olanlardan siz de mutlu değildiniz Vedat Bey, yazdınız da, bugün biliniyor. Biz ayrı bir serüveni yaşadık. Dışarda olduğumuz ilk yıllarda, öteki TKP'liler gibi biz de kuşkuyla biraz da tepeden bakıyorduk size. Geçen yıllar içinde, kendimize kuşkuyla bakmaya başladık yaşadığımız somut olaylarla. İlkellik, köksüzlük, anlayışsızlık, bir anlamda etik bir çöküş vardı çevrede. Türkiye'de gelişen olaylar karşısında, adımıza yapılan yaygaraya karşın, ne bilgimiz yeterliydi, ülkemiz, ülkemizin insanları üzerine, ne örgütsel becerimiz, yeteneğimiz. Partiye girmelerini sağladığım iki dostum, yoldaşım vardı benim; karı-koca doktorlar; Sacide ile Ramiz. İlk onların gösterdikleri eleştirel tepkilerle aymaya başladım. Önce takıştık bunlarla; değindikleri şeylerin doğru yanı olabilirdi, ama, abartıp ileri götürmek küçük burjuvalıktı! Kızdık mı, ilk yapıştırdığımız etiket oydu, bilirsiniz. Başta Kürtlerle ilişki olmak üzere, ülkeyle ilgili bir sürü temel sorunda Parti ile aramdaki hırlaşmalardan ben de bezince, epeyi bir süre sonra yani, ortak bir çizgide buluştuk sevdiğim, değer verdiğim bu iki insanla. Parti'yle çatışmalara girmektense, kültür-sanat etkinliklerine adayacaktık kendimizi. Toplanacak parayla da, bir büyük yapı kuracaktık Avrupa'da. "BİRARADA" diye düşünüyorduk adını. Türkiye'de yaşayan tüm halkların, Türk'ü, Kürt'ü, Ermeni'si, Laz'ı, Çerkez'i, Çingene'si, Boşna'ğı, Süryani'si, Keldani'si, Rum'u, Gürcü'sü, Arnavut'u, Yahudi'si, hangi dilden, hangi dinden, hangi mezhepten olursa olsun tümünün, BİRARADA'dan gelmiş tüm BİRARADA'lıların, eşit haklarla engelsiz girip çıktığı, müziğini yaptığı,

oyunlarını oynadığı, yayınlarını, kitaplarını topladığı, buluştuğu, kaynaştığı bir yer olacaktı burası. Tarihin kültür kalıtçıları değil miydik; öyle dememiş miydi Lenin? Ülkede geçmişten bize gelen, yaşaması gerekli tüm güzellikleri, insan sevgisinin ortak paydası olarak korumaya alacaktık. Bunu da, ilerde istenilen düzeye varacağına inandığımız partimizin, TKP'nin bir yan kurumu yapacaktık sonunda. Gülüyorsunuz değil mi?

— Hayır gülmüyorum.

— Düşünce Sacide'dendi. İlk duyduğumda ben gülmüştüm. Ramiz'in, kocasının destek vermesine de alaylı biçimde takıldım epeyi. "Ne gülüyorsun ağbi?" dedi doktor Ramiz. "Bizim uzmanlık alanımıza en uyan yaklaşım bu değil mi?" Anestezist-reanimatördü o da. İçine düştüğüm çıkmaz karşısında umarsızlıktan belki, yavaş yavaş bana da iyi geldi bu yol; yürekten sarıldım sonunda. Sözünü ettiğim parayı, bu yoldaki etkinlikler sağladı.

Olaylar kafamda biçimleniyordu; bir şeyleri sezinliyor gibiydim.

— Evet, diye aldı Doktor. Bizim kurmayı tasarladığımız sosyal anestezi-reanimasyon kurumumuz buydu! Ülkemizde yaşayan halkların, acılardan uzak, güzellikler içinde birbirlerini sevmek için özgürce buluştukları yer. Yalnız güzel bir Türkiye'nin değil, özlemle varmak istediğimiz güzel tüm dünyanın minicik örneği bir tür. Hangi nedenle olursa olsun, insanların birbirlerini öldürmek zorunda oldukları dünyayı sevmiyorum ben. Sorunlarını ancak kanla çözüyor tarih, onu da biliyorum; deli de değilim, düşçü de. Hiç değilse, gelecekteki güzel günlere açılmış ışıklı bir pencere gibi, acısız bir köşe olsun şu yeryüzünde; ben de bir katkıda bulunayım ona!

Kendini tutma çabasına karşın bütün bunları, önleyemediği çocuksu bir heyecanla anlatmıştı Doktor. Bakışları acı-

laştı. Sözcüklerin üstüne basa basa ekledi yavaşça,

— Sovyetler'in çöküşü, Parti'nin dağılışı, Sacide'yle Ramiz'in beklenmedik ölümü, üst üste binen olaylar tek başıma bıraktı beni. Sonu gelmez, anlamsız didişmelerden benim gücüm de bitmişti artık!

Ağırdan rakılarımızı yudumlayıp suskun kaldık bir süre.

Gerçekçi görünümde, ütopya benzeri bir tasarıydı bağlandığı. Bunu mu diyecektim şimdi?

— Türkiye'de yapın bunu!

— Mutluyum bunu sizden duyduğuma! Böyle bir şeyin yapılabileceğine inanıyor musunuz Türkiye'de?

— Olmaz mı diyorsunuz?

— Aslında bu düşle geldim Türkiye'ye. İnceden inceye izliyordum ülkeyi, dışardayken; karamsardım! Tepki duymaya başladım zamanla; ülkem için yanılıyordum belki de! Şu kısa sürede yaşadıklarım pek de yalanlamadı olumsuz bakışımı! Devletin yüksek çıkarları açısından, bir sürü beyinsiz görevli, daha duyulduğunda burnunu sokup sızmaya kalkacak, bir. Diyelim, emekçilerin gerçek siyasal örgütünü bulup işbirliği sağladık; onun dışındaki tüm kuruluşlar bizi yollarında engel görecekler, karşınıza dikilecekler hemen, düşmanmışız gibi! Bir yere bağlanmasanız da, kafalarınca yakıştırıp yorumlayacaklar kendilerine göre. Yanlış mı? Bin bir türden kışkırtma içindeki sevgili halklarımız da ortak güzelliklerinin ne kadar ayrımındadırlar, ne kadar kucaklaşırlar o da belli değil. Dışarıda, gurbette birbirine başka türlü, daha yakın bakıyor insanlar. Böyle bir kurumun ayakta kalması için, gelir kaynağını, özellikle dışardaki etkinliklerle aksatmadan sürdürmesi gerekir bir de; bu iş de en iyi oralarda olabildi aslında!

Duralayıp ekledi,

— Asıl önemlisi de, dediğim gibi, benim gücüm kalmadı artık.

— Hiç öyle görünmüyorsunuz!

Suskun baktı bir süre,

— Siz yapın isterseniz! dedi. Hemen size vereyim parayı!

Güldüm.

— Sağ ol Doktor, dedim. Bana çekici gelmiyor. Bu sizin işiniz, dediğiniz gibi. Bizim işimiz uyutmak değil, acıları gösterip uyandırmak! Osmanlı'nın bıraktığı Türkiye mozayiğinden söz edip duruyorlar ülkede. Bir sürü yandaş bulursunuz umuyorum.

Acılı bir gülümseme geçti yüzünden.

— Üstüne yıllardır kırmızı beyaz çekilmiş o mozaği biraz kazıyıp da aslını ortaya çıkardınız mı gözü dönmüş bir saldırıyla her şeyi kırıp parçalamak için pusuya yatmışlar var, siz de bilirsiniz onları. Yalan dolanla halkları kandırmaya kalkışacakları da bilirsiniz. Biçimine getirip her şeyi tezelden paraya çevirmek için aç kurt gibi bekleyenleri de biliyorsunuzdur.

Dedikleri doğruydu... da, hiç mi umut yoktu Türkiye'de? Nasıl çözecekti bu işi peki? Tasası bana düşmedi, arasın bulsun!

— Güç işiniz.

— Evet güç. Şu adam kim?

Gösterdiği yana baktım göz ucuyla. Orta salonda, tek başına oturan biriydi tam kapı dibindeki masada.

— Tanımıyorum, dedim.

— Bizden sonra gelip oturdu oraya. Sizi tanıyor belki dedim; gözü bizde sanki!

Güldüm.

— Burada herkesin gözü birbirinin üstünde Doktor!

Bir şey diyecek gibi oldu, vazgeçti. Ayrımına vardım; deminden beri konuşurken gözleri çevrede birilerine bakınıyor gibiydi Doktor'un. Bir kez daha döndüm adama, birisine benzerlik bile bulamadım. İlgilendiğimizin ayrımına

varmış gibi garsonu çağırıp hesabı ödedi, ağır ağır yürüyüp çıktı Çiçek Bar'dan. Çıkarken bizden yana, kaçamak bir göz atmayı da unutmadı sanki! Tanıdık garsonu çağırıp sordum, kim bu adam diye, bilmiyordu; görmüşlüğü de yokmuş. Kapısında "üye olmayan giremez" yazan bir tür kulüp burası. Nasıl girmiş? Onu da bilmiyordu. Bazı oluyordu

böyle şeyler! Ara sıra beliren alaylı acı gülümseme gözlerine gene gelip oturmuştu Doktor'un.

— Euroların kokusunu mu aldılar Vedat Bey, ne dersiniz? dedi.

Şaka mı ediyordu, ciddi miydi, pek anlayamamıştım.

— Biz polis kuşkusuyla bakardık, izleniyor muyuz diye arkamıza, yöremize. Yıllar var ki unuttum onu. Hiçbir gizli işim yok çünkü. Siz polisten mi kaygılısınız Doktor, hırsızdan mı?

Bakışları donuklaştı,

— Bilmem, dedi. Hırsızlardan kaygılıyım. Polislerden kaygılıyım. Devrimci hırsızlardan kaygılıyım! Hırsız devrimcilerden kaygılıyım! Devrimci hırsız polislerden kaygılıyım! Hırsız polis devrimcilerden kaygılıyım!..

Gülmeye başladım. Ben de senden kaygılıyım Doktor! O gülmüyordu.

— Niye yorulduğumu anladınız mı?

— Hayır, anlamadım. Bağışlayın, paranoya bu!

— Paranoya, evet. İyiler, güzeller, doğrular, kötüye, çirkine, yanlışa böylesine karman çorman bulandı mı bize paranoya kalıyor! Tarihin paranoyası! Sizinki yalınkat, tek yönlü paranoyaydı; bizimki dallı budaklı!

Gülümsüyordu acılıkla. Yemek bitmişti. Kahve istemedi. Doğrulup kalktı ağırdan,

— İzninizle Vedat Bey, dedi. Sevindim karşılaştığımıza. Gitmem gerek. Yemek için sağ olun!

— Siz de sağ olun Doktor, ben de sevindim.

El sıkıştık. Ayrılıyordu ki, takılmak geldi içimden,
— Nikâhta tanıklığımı unutmazsınız umarım!
Giderken döndü gülümseyerek.
— Esme'ye söylerim.
Çıktı kapıdan.

IV

Esme'ye konuşulur mu bu? Onun dediği, gününü doldurmuş gülünç bir kurum evlilik. Yanlış değil belki de, biz alışamadık daha! Sanal bir dünyada yaşıyorum sanki aylardır! Çiçek Bar'a uğramamız da bir parçası oldu bunun. Mutluluğumla birlikte kaygılarım artmış da olsa, çevremde fır döndüğünü bildiğim çirkinliklerden yalıtlanmış gibi olmanın sevincini yaşıyorum. Sevmek, sevilmek benzersiz güzel şey. "Dünyada yarden datlı var m'ola". Deyişteki yalınlığın ortaya attığı çıplak duygu özü, köylüce kabalığa takılmadan çarpıveriyor insanı! Tatsızlıklar da var bu dünyada, ne yapalım? Bizim yazgımız da bu deliler evinde yaşamak! Karanlık basmıştı. Geç saatlerde, hele ara sokaklarda dolaşma, diye uyarmıştı Avukat Mustafa; öyle demişler. Karşı kaldırımdaki basık, ışıklı kahvede çay kahve içip oyun oynarken vitrinde gibi görünen birileri dışında, Çiçek Bar'ın kapısında dikilen uzun boylu delikanlıyı da saymazsan boş gibiydi

sokak. Taksim yönünde yürüyüp köşede arabaya binerken sokağa, çevreye, barda gözüne takılan herife benzer birini aranır gibi bakındı. Arabada, demin Çiçek Bar'da konuştukları paranoya savına takıldı yol boyu. Bu çelişkiler ortamında nasıl kuşkuyla bakmazsın yörene? Belli nedenleri de varsa elinde mi ölçüyü kaçırmamak? Demin bardaki adamı, daha Esme'yle buluşmadan, Tünel'den Galatasaray'a doğru yürüyüp vitrinlere bakınırken görmüş gibi geliyordu düşündükçe. Uyduruyordu belki de kim bilir! Evet, uyduruyorum belki de! Arabadan inip kapıdan girince, hep olduğu gibi evin sessiz yalnızlığına çarpsa da Esmeler dolanıyordu artık her yanda! Telefondaydı kulağı. Arar! Yatak odasına çıkıp soyundu; ev giysilerini geçirdi üstüne. Esme'nin, içinden hiç çıkmayan, -yanındayken bile çıkmayan!- özlemiyle baktı yatağa. Her bakışında sevişme anlarını yeniden yaşıyor gibiydi. Kurmaca da değildi ki, yaşanmıştı, gerçekti! Şu son aylar içinde, sayısı belli sevişmeleriyle nasıl coşkulu bir duygu varsıllığında yitip gittiğini düşündükçe, ürküye kapılacak gibi oluyordu. Yaşlılığını unutmaması gerekirdi de, aklında tutmanın bir yararı mı oluyordu sanki! Esme unutmuyordu yalnız, hem de hiç duyumsatmadan! Başını döndüren gencecik dişiliği yanında, gerçekçi, incelikli davranışına vurgundu bu kızın. "Niye aldınız o hapı?" demişti ilk gece; "etkisi olmasa sevmeyecek miyim sizi!" Gerçekçi miydi bu söz? Hangi kadın hangi erkeği sürgit sevebilmiş cinsel doyuma varamıyorsa? Yalancı pehlivanlığa ne gerek var? Uzun, coşkuluydu sevişmeleri, ancak bir kez sevişmişlerdi. Sınav verir gibi bütün becerisiyle yapabileceğinin en iyisini yapmaya çalışmış, beklediğini de yakalamıştı sonunda. Boşalma öncesinde kanatlandıkları o anlatılamaz tepede, hıçkırır gibi derin iç çekişleri içinde kendini mutlu bir çözülmeyle bırakan kızı görünce bir utkuyla sevinç doldu içine; başarmış, doyuma vardırmıştı! Seviştikten sonra birbirlerine sokulup biraz önce uzun dakikalar boyu coşkuyla bölüştükleri ortak düşü sindirme paylaşımını sürdürüyorlardı ki, eğilip saçlarına öpücükler kon-

durmaya başladı Esme'nin; başka ne yapabilirdi? Hiç beklemediği bir şey oldu; çöken suskunluktan tedirgin ürpertiyle bekleyen Doktor'a usuldan sokulup sevecenlikle sarıldı Esme; kulağına fısıldar gibi, "Seni çok seviyorum canım," dedi. Yaşamı boyu duymadığı bir mutlulukla esrik etmişti Doktor'u. Giysilerini toparlayıp odasına gidince (Gece seviştikten sonra yatmaya kalmıyordu Doktor'un yatağında) sevişme öncesi Esme'nin, "viagra" almasıyla ilgili söyledikleri üzerine düşünmeye başlamıştı. "Seninle öpüşürken doyuma varıyorum," diyen birileri daha önce de olmuştu seviştiği kadınlar içinde; inadırıcı bulmamıştı. Cinsel konularda deneyimli olduğu belliydi Esme'nin; güvence kazandırmak için söylemişti o sözleri belki de. Esme'nin doğal görünümlü yaklaşımı içinde bir düzene oturmuş gibiydi ilişkileri. Öpüşüyorlardı ama, en erken haftada bir gece kalıyordu, bir kez sevişiyorlardı. Ne kapı aralıyor, ne izin veriyordu daha önce; bir kezden çoğunu da beklemiyor görünümündeydi. "Esmeciğim, lütfen gerçekçi olalım, açık konuşalım," demişti bir gün. "Yaşımı göz önünde bulundurmamız gerekiyor; ikimiz de biliyoruz bunu. Yetiyor mu sana bu kadarı?" "Sen yetiyorsun bana," demişti hemen. "Hem de beklediğimden fazla! Kafanı takma lütfen! Bir sorun çıkarsa söylerim." Konuşmadılar bir daha da. Yalnız, nasıl geldiyse, "Seks salt cinsel organların işi değil ki," demişti bir gün söz arası. Öyledir de; onlar olmadı mı da olmuyor o iş işte! Salona çıkıp Beethoven koydu, kıstı biraz. Bu sabah sınava gireceği için sevişmişlerdi dün gece, istekli değildi şu anda. On günü bile bulabilirdi sevişmeleri belki de; son günlerde arayı daha da uzun tutmaya başlamıştı Esme; ayrımındaydı bunun. Kendine açıklamaktan bile utandığı kuşkular, günler geçtikçe gezinip durmaya başlamıştı içinde. Yoksa bu kız benden gizli... Böyle olunca da, kendini ne denli tutmaya çalışsa kızgın bir utanma duygusuyla karışık ateş düşüyordu içine. Bu yaşta kızların değil haftada, hoşlandıkları erkekle birlikteyken günde, çoğu kez üst üste birkaç kez yapmadan duramadıklarını,

350

kendi gençlik günlerinden biliyordu. Gerçek cinsel doyuma ancak ikinci kezde varabiliyordu çoğu genç kadınlar. İlaç gücüyle mi yapmaya kalkışacaktı üst üste iki kez; delilik olurdu, biliyordu. İlaçsız denemeye kalkmıştı bir kez (Viagra bitmişti; Esme de çıkagelmişti o gece), başarısız olmuştu. "Ben istemiyordum da ondan," diye en yumuşak biçimde takılmayla geçiştirmişti Esme. Her durumda nasıl olgun, nasıl anlayışlı davranıyordu, gerçekten şaşırtıcıydı da, gün boyu, günler boyu kalabalık çevresindeki her yere girip çıkan sağlıklı bir genç kadının haftada, on günde bir yatmakla yetinmesi olacak şey miydi? Olmuşsa ne kadar sürerdi bu iş, ne kadar katlanırdı bu sınırlamaya? "Bir sorun çıkarsa söylerim"le o sorunu apaçık ortaya koyabilmek arasında nasıl kaygan, nasıl zigzaglı, iniş çıkışlı, sırasında kendi kendini aldatmacalı yol bulunduğunu bilmeyecek kadar deneyimsiz de değildi, alık da! Salt yirmi beşinde bir kadından değil de, bu savın Esme'den gelmesi yeterli bir güvence miydi? İlk günler, ayrı olduklarında karşısına dikilen bu tedirgin takıntılar son günlerde birliktelerken de kıpır kıpır gezinir olmaya başlamıştı içinde. Spiral (RİA-rahim içi araç) taktırmış; gebe kalmak gibi bir kaygısı da yok ki! Bir sözüne, gülüşüne, davranışına sinsi yorumlarla bakarken yakaladı mı da kendini, yüreğindeki sızının yanı sıra, ya anladıysa korkusu içinde bir küçülmeyle utanç duyuyordu Esme'ye karşı. Paranoyaya kapılmadan yaşayacağız bu kafalarımızla bu dünyada! Olacaksa olacak bir şeyler, ne yapabilirim ki? Benimki tam ikiyüzlülük aslında. Esme'ye kendimi sürekli sosyal-politik sorunlara, sanat konularına vermiş gösteriyorum; fokurdayıp duruyorum içimden de gizli gizli, asıl ayıbı bu. O ki böyle bir sorun var senin için, açsana kıza! Bir yararı mı var? Ben senden kuşkulanıyorum mu diyeceğim açıp da? Sen bu açık yürekliliği gösteremediğin için onun gösterebileceğine de inanmıyorsun! Evet, suçlu benim belki ama, kuşku da denemez ki buna; ya olursa korkusu! Örtbas etmeye kalkma, asıl baskını ya olmuşsa korkusu! Olabilir! Ne bileyim, bir tatsızlık var işte!

Kaynağı da bende belli ki. Bir an önce kafamdan atmam gerek bunları. Anımsayıp güldü birden. "Tam o iş üstünde ölüversem, ne yaparsın?" demişti bir gün. Bozulur gibiyken toparlandı Esme; o domuzuna soğuk, alaylı gülümseme oturdu yüzüne, "Ben bir şey yapmam, sen ne yaparsın?" dedi. Biraz da sertleyerek, "Düşman mısın mutluluğumuza?" diye aldı hemen. "O güzel kafanı böyle kötü şeylerle yorup da tadımızı niye kaçırıyorsun canım! Ben de ölebilirim!" "Sen" diyordu, "canım" diyordu artık. Başkalarının yanında "Doktor" diyordu."Doktorcuğum" diyordu kiminde. Yalnız, küçük de olsa kimi tartışmalarda araya uzaklık koyarcasına "Doktor Nahit!" diye bitirdiği oluyordu sözünü. Eldeki para olayına hiç değinmeden "BİRARADA" tasarısından şöyle bir ona da söz etti bir gün. Biraz kuşkuyla baktı önce. İlgiyle karşılamıştı gene de. Halkların kardeşlik evi! Güçtü biraz ya; çok iyi bir şeydi olursa. Böyle bir kurumun oluşumunda, kuruluşunda, işleyişinde asıl büyük iş kadınlara düşerdi ona göre; düşmeliydi! Keşke! Kadınlar benimsedi mi sağlam olurdu o iş; bir sürü denemeyle Doktor da biliyordu bunu. Kışkırttıkları kadın erkek ayrımcılığının davulunu gümbürtüyle çalan, gösteriş budalası feministler değil de, gerçekten yetenekli, herkesi toparlayacak nitelikte, kadınlığının gerçek bilincinde kadınlar el atsın işe ki, her şey daha sağlam oturur yerine... de, yazık ki, bir şey olacağı yok bu gidişle. Beğenili seyirci alkışıydı Esme'ninki; el atmaya istekli bir yakınlıkla bakıyor görünmemişti. Neye istekli olacaktı; ciddi bir şey mi önerdin ki? İşin gizli yanlarını açsa mıydı ona da? Burası onun da evi gibiydi artık. Bir bakıma, hem de kızın aklından bile geçirmeyeceği tehlike içine atarak yazgısına ortak etmişti; doğru muydu bu? Geçen ay "bulundurma" ruhsatlı tabancayı, neredeyse zorlar gibi getirip eve bırakan Avukat Mustafa, "Yapmayın Ağbi," demişti. "Bu işler şakaya gelmez. Tekin bir yerde değil bu ev! Gerçi işi konuşuyorlar heriflerle Macit Bey'in dediği ama, ne olur, ne olmaz." Bankamatik kartı benzeri turuncu bulundurma ruh-

satı cebindeydi; tabancayı da karyolada yatağın altına koymuştu. Evet, ev güzeldi, sessizdi, ama sapa bir yerdeydi. Kapının bir gece, gizemli görünen çalınışını da hiç unutmuyordu. Esme'nin gelişi karanlık, saatlere kaldı mı, kapıyı açıp eve girinceye kadar ağır bir şey oturuyordu yüreğine. Dayanamadığında çıkıp birkaç kez sokağın başında beklemesi Esme'yi de şaşırtmıştı. Nedenini bilmediği için Doktor'un sabırsız sevgisine bağlasa da, yadırgamış, "Ortalık kötü Esmeciğim; sokak ıssız, karanlık" sözüne de pek bir anlam verememiş olmalıydı. Mutfakta ekmek kesiyordu Esme'yi beklediği bir akşam. Çığlıklar, sövgüye benzer bağırış çağırışlar geldiğini duyunca deli gibi fırlamıştı. Bir taksiciyle sarhoşa benzer iki kişi, itiş kakış kavgaya tutuşmuşlardı karanlık sokağın karşı köşesinde. Kendini elinde koca ekmek bıçağıyla sokağın kıyısına inmiş bulunca utandı birden. Pek kimseler toplanmamıştı bereket, gören de olmamıştı. Utangaçca gülümseyerek dönüp çabucak girdi eve. Karyola altındaki tabanca ne de işe yarayacak ya böyle durumda! Tüm olayları ayrıntılarıyla ne vakit konuşur oluruz bu kızla biz? Umut kıran direnci, Batıcılığını unutturan uysallığı, kabalığa varan açıksözlülüğü, sırasında utandıran sevecen inceliğiyle serseme çeviriyor insanı. "Kişiliğin nonfigüratif senin!" demişti Esme'ye bir gün. "Uyumsuz mu, demek istedin, karmakarışık?" Aymış gibi, "Yoo," dedi Doktor hemen. "Usta işi. Biçimler, renkler hem çatışıyor, hem kaynaşıyor; hepsi yerli yerinde. Algılanması sorun biraz! Falında da çıkmıştı bu, biliyorsun; şiir gibi demiştin!" Güldü; "Herkesin kişiliğinde var nonfigüratiflik de, çoğu beceriksizce yapılmış yalnız!" dedi. "Nonfigüratifim, ama 'soyut' değilim!" Soyut olur musun birtanem; nasıl capcanlı, sımsıcaksın hem de! Ona kimliğini kazandıran babaanne olmuş belli ki. Tanışsam mı şu kadınla? Aman, bir de o çıkmasın başıma! Aslında, Esme de istemiyor tanışmamızı. "Düşünüyorum" dedi bir gün. "Çıkamıyorum içinden. Gözüne baka baka da yalan söyleyemem babaannemin. Ya yadırgarsa?" Ben yadırgıyorum kiminde, o yadırga-

maz mı? Bu kız nasıl sevdi beni? Nasılsa nasıl; sevdi işte! Sen nasıl sevdin onu? Delice! Başka türlüsü de olmaz! Telefon çalmaya başlamıştı. Aldı hemen; Esme değildi. Tanımadığı bir numara. Kim olabilir? Açmasam mı? Açtı. Bir sessizikten sonra, derinden, boğukça hırlak bir erkek sesi,

— İyi akşamlar Saim Arkadaş, dedi.

Kapatsa mıydı?

— Buyrun! Kimi aradınız?

— Doktor Saim...

Kesti hemen,

— Yanlış numara!

Kapattı. Bir-iki dakika sonra gene başladı telefon. O heriftir! Açmadan tam kapattı bu kez. Doğru mu yaptık? Hiç de tanıdık değildi telefondaki ses. Niye kapattım sanki; konuşmak doğruydu belki de. Neden, kimden kaçıyorsun? Ne bileyim? İstemiyorum! Esme ararsa? Kalktı, canı sıkkın dolandı biraz; balkona çıkıp bakındı öyle, girdi içeri. Açtı masadaki telefonu. Çalmaya başladı açmasıyla da; Esme'ydi.

— Biraz önce de aradım. Kapalı mıydı?

— Evet.

— Ne oldu da?

— Saçma sapan işler Almanya'daki; söylemiştim, ev sorunu. Ne yapıyoruz yarın?

— Öğlene doğru ararım. Yarın sabah için bir şeyler istedi babaannem, bakayım. Birileri mi geliyormuş ne Berlin'den, halamın kızı, çocukları. Neler anlatıyor Vedat Bey?

Duraladı. O değil, ben anlattım mı deseydi?

— Bildiğimiz şeyler. Ülkenin durumu, falan filan. Konuşuruz.

— İyi. Bir dakika!

"Geliyorum babaanne," diye seslendi içeriye, telefona döndü gene,

— Banyodan çıktı, beni çağırıyor. Bir istediğin var mı?

— Öpüyorum seni.
— Ben de canım. Yarın konuşuruz. İyi geceler.
— İyi geceler birtanem.

Gene aldatmıştı Esme'yi! Koca bir yalan; Almanya'daki ev sorunu! Onu sakla, bunu sakla, kızdan da dürüstlük bekle! Gülümsedi acılıkla, Orhan Veli'den bir dizeyi anımsamıştı; "Elin karısında namus ara-Kendinde arandı mı küplere bin!" Müzik bitmiş, sessizlik çökmüştü salona. Masaya geçti. Romanla ilgili yazılarını çıkardı çekmeceden. Son günlerde aldığı notlara göz attı. Roman kurmakta zorlanınca, geçmişte, günlük yaşamında çarpıcı, düşündürücü gelen olayları, kadın erkek, ilginç bulduğu kişilerle ilgili anılarını, yeri geldiğinde kurduğu, düşlediği şeyleri de ekleyerek, toparlanma bekleyen, açık bırakılmış öykücükler gibi sıralamaya çalışıyordu. Otobiyografik öğelerin karıştığı anlatıdan en azı, canlı edimleri, eylemleriyle insanlık durumlarını yansıtıcı yanları da olan bir şeyler birikirse, gerçekçi biçimde romana geçmenin bir yolunu daha kolay bulurdu. Geçende yazmıştı Ferdane-Melahat olayını. *Karabüklü demir işçisinin kızı. Rize'den gelmişler. Baba İslamcı, Erbakan'cıymış. Ağbisi sağlık memuru, sünnetçi Kayseri'de; MHP'li. Aileden hiç kimseyi sevmiyor. Onlar da bunu sevmiyordur. Bugün iyice tartışma götürür komünistliğinden başka sevilesi bir yanı da yok. Neresi sevilir o komünistliğinin de? Ne sanat umurunda, ne derinliğine düşünme çabası var, ne de insan sevgisi giderek, bildiğim. Biri nasılsa o günler adı geçen bir kitap verdi mi eline, aylarca gezdirir durur. Tam okuduğu bir kitap var mıdır ki? Daha ne kitap okuyacak, kahraman olmuş! Aptalca sivri sloganlarla "partimiz" sözü hiç düşmez ağzından. Şu yüzü en az bir buçuk yıl sonra çıktı ortaya; Moskova'da okuyup da Leipzig'e yerleştikten sonra sonra yani. Dikimevi'nde çalışırken TKP'li diye yakalanmış Ankara'da. Ağır işkenceden geçmiş; evinde buldukları bildirileri kimden aldığını söyletememişler. Bırakılınca da kaçmış dışarıya. İlk geldiği günler işkencenin izleri üstünde daha; yürürken aksıyor.*

Saygı, hayranlık duyuyoruz. O günün Türkiye cehenneminden alnının akıyla çıkmış yiğit kadın. Eziklik var içimizde; biz öyle bir sınavdan geçmemişiz. Acılı gibi donuk bakışları nasıl etkileyici! Raporu Melahat arkadaş okuyacak! Bizim epeyidir hırlaştığımız günler yukarıyla. Çağrıldığım son toplantı olacak bu. Bir sürü abuk sabuk şeyleri sessizce dinliyorum. Biraz tutuk elindeki kâğıtları okurken; sesi titriyor sanki. Benimsemiş gibi de okur görünmüyor pek. Oku demişler, okuyor. Daha yeni; belki anlamamış bile ne dendiğini. Bir şey dendiği de yok; sağa sola çatmalardan, soldaki birilerine saldırılardan sonra yusyuvarlak bir sürü yalan. Barikatlara çıkacağız! Türkiye işçi sınıfının biricik yenilmez gücü TKP'nin saflarında... Eller kalkıyor –benim elimin dışında– oylama tamam. Bir çürük ceviz çıktı torbadan; çıkar! Ötekiler tamam ya! Ben onların soğukluğuna aldırmıyorum, onlar benim aldırmazlığıma aldırmıyorlar. Yemekte, şarap içiyor yanımda Melahat Yoldaş, Doğu Berlin'deyiz. Birkaç kadehten sonra daha yakın konuşuyoruz. Doktormuşsunuz. Evet, doktorum. Evli misiniz? İdim. O da ayrılmış. Bir kızı var, babasının yanında. Laborantmış adam hastanede. Yalancının, ikiyüzlünün teki. Komünist mi? Yalancı dedim ya! demişti. Bize katılmadınız oylamada? Evet. Niye? Siz niye katıldınız? Ben mi niye katıldım? Nasıl katılmam? Bugün Partimizin önünde temel görev olarak... Döktürüyor! Ne önemli şeyler biliyorsun Melahat Yoldaş! Sessiz dinliyorum. Duralayınca şarap kadehini kaldırdım mı başarısının mutluğuyla kaldırıyor o da; düzeltti kafamı! Aşkolsun, gerçekten ne yaman partiliymişsin! Barikat dediniz! Duralayıp önce anlamadan bakıyor. Anımsayınca dikelir gibi oluyor. Dedim. Okudunuz daha doğrusu. Evet, okudum. Türkiye'den geliyorsunuz. Dikçe bakıyor. Barikatlar var mıydı? İstanbul'da ya da başka yerlerde. Ya da beklentisi, öngirişimleri filan! Terslendi bakışları. Nereden çıktı bu mu demek istiyor? Gülmeme bakmayın Melahat Yoldaş, biz burada barikatları kurduk da! Biraz ivedi mi oldu, dedim! Dikelecek oluyor bir, sonra önüne ba-

kıyor düşünür gibi. Kaldırıyor başını. Olacağına inanmıyor musunuz? Bizimki doktorluk; salt gördüğümüze inanırız! Şaraplarımızı içiyoruz. Sallantıda daha! Bir şeyler diyecek ya, olmuyor; kalkıyorum. Konuşacak ne var? Uykumuz geldi. O da kalkıyor. Biz sona kalmışız lokantada. Asansörde anlıyor istekle baktığımı; belli onun da bunu beklediği, gözlerini kaçırmıyor. Odası dördüncü katta. Benimki de. Karşı karşıya. Odasında geçiriyoruz
gecenin ilk saatlerini. Acıkmış, olgun bir kadın. İşkence yerlerini acılı saygıyla öpüyorum. Gergin bir sevgi var içimde. O gevşiyor, gözleri doluyor bir ara; kızını bırakıp gelmiş. Daha da artıyor içimdeki burukluk. Bir sürü saçmalıklar bu zavallıdan mı geldi? Ciddi ne konuşayım bununla? Tatsızlıklardan hiç açmıyorum; büyütmemeliyim acılarını? "Primum non nocere" Doktorun unutmayacağı Hipokrat sözü: "Önce zarar verme!" O da açmıyor, suskun. Kâğıtları düzeltip doğruldu yavaşça. Kalktı, bir-iki dolaştı salonda. Çok kötü değil; unutmamı önler. Esme okumak isterse? İlgilenmiş görünmedi pek. Ayrımında değil belki de daha. Hem neyini okuyacak; doğru dürüst bir şey yok ortada. Romana bir tek adım atsam ben isterim okumasını. Anımsamak için kendime notlar. Hastanede hasta kâğıdı yazar gibi durumu saptamışız; ne edebiyat, ne de roman. Yalnız, ürküye kapılıyorum bazı; oldukları gibi değil, olmalarını istediğim gibi mi görüyorum insanları, nedir? Düş kırıklığı varsa, asıl suç düşleyenindir! Yatmalı. Uykuya dalmadan kafası bir süre takılıp kaldı Melahat'a. Asıl adının Ferdane olduğunu o gece söylemişti, gizliliğe boş verip. Nahit olduğumu da biliyordu; daha önce duymuş beni! Yanlış bir şey mi yaptım sorusu gece yarısından sonra odama geçerken başlamıştı. O coşkulu iki sevişmeden pek bir şey kalmamıştı içimde. Bir yolculukta rastladığım kadın sonunda; o da geçip gider yoluna! Ertesi sabah kahvaltıda karşılaştık. Masalar doluydu. Ayrı yerlerde oturmuştuk. Batı'ya geçiyordum. Kalktım. O da kalkıp geldi masasından. El sıkışarak ayrılırlarken, gözlerini dikti, "Görüşeceğiz Doktor arkadaş," dedi.

"İyi yolculuklar!" "Sağ ol," demekten başka bir şey gelmiyordu içimden. "Görüşeceğiz"miş! Bayılırım bu söze! Umut vermek midir, söz vermek midir, gözdağı vermek midir? Bir yıldan çok sürdü Parti'yle kesik günler. Bir rastlantı, duymuştum Melahat Arkadaş'ın Moskova'ya devrimci eğitime gönderildiğini. Çoğu ağızdan söz almak için gelip gidenler pek eksik olmaz. Leipzig'e
 geldiğini de öğrendik. Bir buçuk yıl sonra toplantıya beni de çağırdılar Doğu Berlin'e. Sağlayan Melahat arkadaş'mış; güç olmadı öğrenmesi. Kimseden duymasam bile onun bakışı, konuşma biçimi açıklık getiriyordu yeterince! Sözü geçer konumda besbelli! Karşılaştığımızda el sıkışıp pek bir şey konuşmadan toplantıya girmiştik hemen. Partimizin önümüze koyduğu acil görevler, derken çevresindekilerin tek tek gözlerinin içine diktiği gözleriyle de konuşuyor Melahat arkadaş artık! Emperyalist dönem bitmiş, globalizm aşamasına geçmiş dünya! Öyle diyordu Melahat arkadaş; öyle demesi istenmiş demek! Nasıl da belliydi devrimci eğitim aldığı! O gözlerini üstüme çevirince, biraz da domuzuna — evet domuzunaydı!— inceden güler gibi bakıyordum. Bu yular takılmış kafanla bizi nereye vardıracağını sanıyorsun Melahat arkadaş? Sevecenlikle esirgemeye çalışacağınız acılı, kırılgan bir yanı da kalmamış ki kadının; varsa yoksa biz diyor! Oylama gerektirecek bir şey de yoktu. Yemekte yanıma oturdu. Söylediklerini duymazdan gelip yanımdaki Alman partisinden biriyle konuştum daha çok. Numarasını yanımdaki kâğıt peçeteye yazdı gizlice, gitmedim odasına. Ona görünmeden Batı'ya döndüm ertesi gün. Benim için bitmiş bile değildi ilişkimiz, başlamamıştı ki; onun için başlamış demek! Bana neydi? Kendi bileceği! Ne çokmuş onun bileceği de! Bir süre sonra yeniden Doğu Berlin'e çağrıldığımda öğrendim onu da! Güzel uyku da ne güzel bastırdı. Ferdane'nin... Yarın Esme... Sabah geç uyandı. Öğleden sonra aradı Esme. Konukları bırakamıyormuş. Akşam da birlikte evde olmasını istemiş babaannesi. Yarın gelirim. Öpüyorum seni canım. Ben de seni Esmeciğim. İlişki-

leri böyleydi artık; doğaldı. Ben seni niye bu kadar çok seviyorum biliyor musun Esmeciğim? Doğru-yanlış; kimselere bırakmadan, kafanı kendin kullanıyorsun da ondan! Asıl aptallık başkalarının aptallığını yüklenmektir! Aptallık bulaşıcı belki de! Akıllı düşmanın olsun, demişler! Kafanı sağlam duvara çarptın mı akıllanırsın hiç değilse! Kız sen benim akıllı düşmanım mısın yoksa birtanem? Evde Esme'nin özlemiyle baş başa kaldı mı, anımsadığı olayları sıra mıra gözetmeden kâğıda dökmek de alışkanlığa dönmüştü. Sıkılırsa çok az çıkıyordu sokağa artık; kitap, gazete, dergi okuyor, müzik dinliyor, televizyona bakıyor, içinden yazmak geldi mi de masasına geçiyordu. Romana daha var, önce bir geçmişi toparlayalım! İki gün sonra, kâğıtları masaya çıkarmış yazıya otururken, Esme'nin getirdiği koca bir paket pop müziği CD'lerinden -ısınmaya çalışıyordu onlara dahangisini koysam diye bakınıyordu ki, telefon çaldı, Esme'ydi; birazdan oradayım diyordu; istediğin bir şey var mı? Seni isterim, başka ne isterim ben? Konuklar, hala kızı, kocası, çocukları, babaanneyi de almışlar, önce Ankara'ya, sonra Niğde'ye, damadın ailesine gidiyorlarmış. Saat yediye geliyordu. Sevinerek bir şeyler tasarlıyordu ki, telefon çalmaya başladı gene. Baktı, bilmediği bir numaraydı. Tutamadı, açtı. Bulgaristanlı Süleyman'dı. Nereden çıktı bu herif gene? "Evde misin Doktor?" diyordu. Değilim mi deseydi?

— Bizim Rüstem seni görmek ister. Çok önemlidir.

— Şimdi çıkıyordum Süleyman. Kimdi Rüstem? Çıkaramadım birden.

— Yüz yüze konuşalım der. Anlatacakları vardır sana. Görünce tanırsın.

Duraladı. Esme gelecek birazdan. Eve çağıramam. Ağırlık çöktü içine. Çok önemliymiş!

— Yenikapı'da, denize doğru, anayol kıyısında kahve var.

Avukat Mustafa'yla buluştukları kahveydi söylediği. Orada buluşabilirlerdi. Esme'ye telefon açtı; bağışla, evde biraz bekle-

tirsem, çıkmak zorundayım canım, dedi. Dönecekti. Çarçabuk giyinirken, "Tabancayı alsam mı?" diye içinden geçirince alaylı gülümsedi! Ne diyor Çehov? Duvarda asılı tüfek varsa oyunun sonunda patlamalı! Sonu göründü mü ki oyunun? Daha gelmemişlerdi o kahveye girdiğinde. Yeni oturmuştu ki, taksiden indiler yolun kıyısında. Orta yapıda, kıranta, tıknaz biriydi Süleyman'ın yanındaki. Kalkıp karşıladı, el sıkıştılar. Kumral, boncuk mavisi gözlü, Karadenizli tipindeydi Rüstem. Tanışırken ağzından çıkan bir-iki sözcükle anımsamıştı Doktor, kapattığı telefondaki hırlak sesti bu. Çaylar söylenir söylenmez de sigarasını yakıp önünde bir noktaya dikti gözlerini, düşünceli biçimde dumanını üflemeye başladı. Tamam, tavrını takındı; hangi önemli şeyi anlatacak bakalım? Gelen çaylarını yudumluyorlardı ki, ağırdan alıp konuşmaya başladı. Doktor arkadaşa, geçmişte duydukları saygıdan, sevgiden girdi, beklediği gibi. Doktor arkadaş onu tanımayabilirdi; ama o çok eskilerden tanıyordu Doktor arkadaşı. Moskova'da, Leipzig'te yıllarca en gizli ilişkilerinin sorumlusu olarak çalışmıştı Parti'nin. Onu nelere, kimlere karşı, kendisine duydukları büyük güvenle savunduklarını Ferdane'ye, yani Melahat arkadaşa sorabilirdi isterse! Parti'den kesin kovulmasını onlar önlemişlerdi. Başını önüne eğmiş, gözleri yerdeki bir noktada, daha bir şeyler söylüyordu ya, Melahat'a sor demesine takılmıştı ister istemez Doktor; ne durumda olduğumu bilmiyor mu bu adam benim Ferdane'yle? Sözü getirdi bağladı sonunda Rüstem arkadaş! İyice tatsızlaşan Parti parası pürüzünü, Doktor arkadaşı da kırmadan, en uygun biçimde kesin çözüme vardırmak istiyorlardı artık! Onun için göndermişlerdi Rüstem arkadaşı. Doktor'un istediği günde, istediği saatte, istediği yerde oturup konuşacak, arkadaşça bitireceklerdi bu işi! En çok da Doktor arkadaş için gerekli olmalıydı bu tatsız yükten kurtulmak! Paranın kullanımında Doktor'un da bir değerlendirme payı olması gerektiğini de biliyorlardı arkadaşları aslında! Örtülü gözdağı taşıyan, bir yanıyla da rüşvet ko-

kan bu tümcelerden sonra durdu; başını kaldırıp gözlerini Doktor'a dikti, öylece bakmaya başladı. Beklemediği bir şeyle karşılaşmamıştı ya, gene de şaşalamıştı Doktor. Boşalan bardakları gösterdi gülümseyerek,

— Birer çay daha?

— İçeriz.

Gelen garsona çayları söyledikten sonra gülümseyerek Süleyman'a döndü Doktor,

— Ee, sen de konuşsana Süleyman; ne diyorsun bu işe?

— Abe, ne diyeyim Doktor? Ben ne bilirim ki, ne diyeyim?

Sinirlice güldü Doktor,

— Bilmek gerekli mi Süleyman? dedi. Bilerek konuşan kim var ki?

Serin bir yel dolandı havada. Uzamaya başlayan sessizliği garsonun getirdiği çaylar kesti. Bardakları almış, yudumluyorlardı.

Sessizlik gene ağırlaşıyordu ki, usulca Rüstem'e döndü Doktor,

— Uzun sözü sevmem, dedi. Gidip söyleyin arkadaşlarınıza; ne Parti parası var bende, ne de çözümünü beklediğim bir sorun. Yakasını bıraksınlar artık; boşuna uğraşırlar, hiçbir şey çıkaramazlar bu işten!

Böyle bir yanıtı beklemiyor da değildi demek; gözleri Doktor'un gözlerinde, söylenenleri duymamış gibi tepkisiz bakıp duruyordu Rüstem. Biraz sonra aşağıdan alırcasına mırıldanır gibi,

— Doğru yapmıyorsunuz Doktor, dedi. Bırakmayacaklardır bu işi!

Doktor'un uzunca süre sessizce bakışından güç almış gibi sözcüklere tek tek bastırarak ekledi,

— Yılların komünistisiniz! Parti'nin parasını kaçırmak için, Kürt ağalarının köpeği işkenceci polislerle işbirliği yapmayı nasıl göze alıyorsunuz? Eski yoldaşlarınızın asıl ağırına giden bu!

Kıymık batmış gibi oldu Doktor'un yüreğine. Tabancayı çekip tak diye böyle anda vuruyorlar demek! Tabancayı Kürt ağası verdi, unutma! İşkenceci polis de yalan değil! Toparlandı.

— İşlerime avukatım bakar. Ne Kürt ağasıyla, ne polisle işbirliği yapmam ben.

Sinirlerini bastırıp alaylı gülmeye vurdu sinsice,

— Bizim eski yoldaşlarımız -kim idiyseler bunlar?- mafya ile işbirliği mi yaptılar yoksa, karşılarında polisi bulduklarına göre!

Taş yerini bulmuştu demek, ilk kez, kısacık, belli belirsiz bir deprem geçirir gibi oldu Rüstem; tuttu kendini, eski kıpırtısız, aldırmaz görünümüne döndü, ağırdan aldı gene,

— Kimseyle işbirliği yaptıkları yok! Arkadaşlar bu pisliği temizleme peşinde; karşılarına kim çıkıyor? İşkenceci Komiser Macit! Yakışıyor mu?

Daha güçlü duyumsuyordu artık kendini Doktor.

— Avukatımın söylediğine göre arkadaşlar filan değil düpedüz mafya başvurmuş ona; Edip Mansır mafyası! Bakın, adı da kalmış aklımda! Bu onlara yakışıyor demek!

Bir kez duyduğu adın nasılsa aklında kalmış olmasına da sevinmişti. Verdiği ad umduğu etkiyi yapmış, bir kez daha sallanır gibi olup toparlanmıştı adam,

— Edip bizim arkadaşların eski tanıdığı, diye aldı önemsemez görünümüyle. İşadamı! Yardımcı olmak istemiş olabilir. İşin özü o değil!

— Doğru, dedi Doktor. İşin özüne inmek gerek aslında. Diyelim TKP'nin bir parası var ortada! Siz kimsiniz, kimmiş bu arkadaşlar da, nereden, nasıl kalıtçısı oluyorlar bu paranın? Böyle bir savla ortaya atılmak yetkisini kim veriyor bunlara? TKP adında yasal bir örgüt de var bugün ülkede. Niye onlar değil de, siz?

Donmuş bir bakışla gözlerini birbirlerine dikip kımıltısız kaldılar bir süre.

— Onlara verin öyleyse!

Soğukça gülümsedi Doktor.

— Ciddi söylemiyorsunuz bunu! dedi. Görüyorsunuz değil mi, ne kadar saçma olduğunu. Onlara verilmesi neyse bugün, size verilmesi de o!

Bir an durup ekledi bastırarak,

— İkisi de bir anlam taşımıyor benim için!

Ağır ağır başını salladı Rüstem

— Çok şaşırttınız Doktor, dedi üzgün görünen bir sesle. En eski arkadaşlarınızı, yıllarca birlikte kavga yürüttüğünüz kişiler bunlar; bugün bitivermişlerle nasıl bir tutarsınız?

— Bir tutmuyorum! Bunlar genç, daha bir şey denilemez; iyi şeyler de yapabilirler. O eski dediklerinden hiç de iyi beklentim yok benim. Gördük sosyalist ülkelerde; bir günlerin kızıl yıldızlı komünistlerinden ne vurguncular, ne soyguncular çıktı.

Bir duraksayıp sürdürdü,

— DDR yıkılırken, devlette görevli gerçek komünistlerin, milyonlarca markı düşmana bırakmamak için kimi kardeş partilere dağıttıkları söylentisi var. Siz de duymuşsunuzdur; TKP'de kimilerine de verilmiş diyorlar! Onları araştırsanıza! Kim, ne kadar almış, ne yapmış aldığını?

Dikelir gibi oldu Rüstem; bozulmuştu ilk kez.

— Kara çalmak bu düpedüz; pis bir dedikodu! Biz bilmiyoruz böyle bir şey.

— Dilerim öyledir!

Doğruldu Doktor,

— Konuşacak bir şey kalmadı sanırım. Bekliyorlar. Bana izin.

Kalktı,

— Sağlıkla kalın!

Şaşkın, biraz da gönülsüzce ayağa kalkmış Süleyman'la Rüstem'in ellerini sıkmadan çayları ödedi garsona, başıyla selamladı ayaktakileri, yürüyüp çıktı kahveden. Hava kararmaya yüz tutmuştu. Trafiği kollayarak yolun karşısına geçiyordu ki, gözü kahve dışındaki köşede usulca sırtını dönen adama takıldı birden. Oydu evet! Beyoğlu'nda peşlerine takılıp Çiçek Bar'a da giren

herifti bu. Yürüyüp karşı sokağı döndü Doktor, köşe evin kıyısındaki bahçe kapısı gibi loş bir yere çekildi hemen, yolu gözetlemeye başladı. Adam dönmüş, peşi sıra bakıyordu Doktor'un. Süleyman'la Rüstem kahveden çıktılar biraz sonra. Yaklaştı adam, birlikte yürüdüler ağırdan. Bir taksi çevirip bindiler, Aksaray'a doğru uzaklaştılar. İçindeki ağırlığın yerini sevinç almıştı Doktor'un.

Paranoya değilmiş demek! O sevinçle yürüdü eve doğru. Kapıyı açıp da salondan gelen ışığı görünce daha da arttı sevinci; Esme yukarıdaydı. Merdivenleri çıkarken üzüntü duymaya başladı; nereye gittin derse ne yalan kıvıracaktı şimdi kıza? Girdi salona. Masaya oturmuş, açıkta bıraktığı notları okuyordu Esme.

— Hoş geldin!

Başı kâğıtlardaydı, dönüp bakmadan söylemişti.

— Hoş bulduk canım.

Yaklaştı, yanağına öpücük kondurmak için eğilirken,

— Çok mu kötü? dedi.

— Yo, niye?

— Öpmüyorsun beni. Cezalandırıyor musun, nedir?

Gülerek döndü Esme.

— Tersine, dalmışım; çok ilginç.

Kalkıp kollarını doladı boynuna, öpüştüler.

— Ceza da gerekiyor belki!

Karşılıklı oturdular.

— Ne yaptım gene?

— Ferdane için söylediklerin çok mu doğru geliyor sana?

Şaşaladı; tepkisini kavrayamamıştı ya, beklemediği bir şeydi.

— Doğrusu, yanlışı, olanları üstünkörü saptadım öyle; cezalık ne var ki?

Gözlerini kırpıştırmadan üstüne dikmiş, bakıyordu Esme. Bu kız böyle baktı mı korkacaksın!

— Olanları o kadın yazsaydı böyle mi saptayacaktı?

Soruya bak! Yani şimdi Ferdane yazarsa bana ne Ferdane'nin yazmasından! Esmeciğim sen niye böyle...

— Kadın sana tutulmuş belli ki! Sen ne yapmışın Doktor Nahit? Siktikten sonra kurtulmanın yoluna bakmışsın! O kadının ne acılar çektiği aklından bile geçmemiş! Romanını böyle mi yazacaksın?

Ne diyeceğini, olayın ne yanına değineceğini bilemiyordu Doktor. Ferdane karşısında kendini savunma konumuna düşürmüştü bu kız; asıl ona içerlemeye başlamıştı.

— Benim de ona mı tutulmam gerekiyordu?

— Hayır, gerekmiyordu. Ama itip kakman da gerekmiyordu.

— İtip kakacak ne yapmışım?

— Yazdıkların burada sevgilim!

Dönüp masadaki son kâğıtları aldı Esme; taradı yaprakları, şöyle bir göz attı aranır gibi, okumaya başladı.

... Berliener Ensamble'dan çıktık, yürüyoruz Friedrichstrasse'de. Türkiye'den gelenler Batı'ya geçecek; ayrılıp Bahnhof'a girdiler. Konukları uğurlamaya gidiyor ötekiler de; ben de katılıyordum, ceketimin kolunu tutup çekti sıkıca. Duraladım; kaldık onunla. Şurada, bankta oturalım biraz, dedi. Hayır diyemedim. Park gibi bir yere girdik. Boştu. Yürüyüp karanlıkça bir köşedeki banka oturdu. Oturdum ben de. Tedirgindim. Uzakça oturmuşum iyi ki! Uzanıp elini elimin üstüne koydu; sımsıkı tuttu. Sokulacak gibi yaptı. Kucaklayıp öpmemi istiyor. Çekildim usulca. Oyun ne güzeldi dedim. Galile'yi seyretmişiz. Duymamış gibi döndü birden, ne yaptım ben sana? dedi. Ne diyeceğimi bilmeden kaldım. Benden kaçıyorsun, niye?

Kâğıttan başını kaldırıp Doktor'a baktı Esme.

— Evet, dedi. Açıkça yanıtla lütfen! Niye kaçtın? Ne yapmış bu kadın sana?

Gülümsedi Doktor,

— Sürdürsene; niye kestin okumayı? Yanıtı var orada!

— İnandırıcı değil hiç de. Beni kandırmadı sözgelimi.

Güldü Doktor,

— Ben seni kandırmaya kalkmadım ki Esmeciğim!

— Onu da kandıramamışsın!

— Ne yapsaydım kandıramadım diye? Gidip gene yatmam mı gerekiyordu? O onu istiyordu çünkü. Ben de hiç ama hiç istemiyordum. Batı'da sevgilim vardı bir de; onu mu aldatsaydım?

Söyler söylemez de üzüntü çöktü içine. Batı'daki sevgili yalanı nereden çıktı şimdi? İlle de kızı bastıracağım diye... değil de, durumu başka açıdan da görsün yani! Olamaz mıydı? Tut ki vardı sevgilim! Aman, yanlış yaptım, biliyorum. Bu kız hep beni bir yerlere iteliyor böyle. Yenilmek ağırına gidiyor, sapıtıyorsun! Yenilmedim ki. Durgun, dalgın kaldı bir süre Esme bir şey demeden, elindeki kâğıtlara döndü gene. Gözleri Esme'de, sınav kâğıdının okunmasını bekleyen bir öğrenci gibi gergindi Doktor.

Acı bir gülümseyişle kâğıtlardan başını kaldırdı Esme,

— Zavallı kadın, dedi. Aklıma Fatma Yengem geliyor; Talat Amcamın karısı. O da böyleydi. Amcam politik atıp tutmalara kalktı mı, damarına basar gibi inadına, abuk sabuk da olsa karşıt şeyler söylerdi. Amcama deli gibi tutkundu oysa! Ne yapsındı? En iyiyi, en doğruyu bildiğine inanan amcama beğendirememiş ki kendini hiçbir gün! Hep ezilmiş! Zıttına gidip gözüne batmaktan başka yol bulamamış önemsenmek için. Bakın ne diyor kadın:

Kâğıtlara döndü. *Parti getirdi beni buraya. Sen beğenirsin beğenmezsin; ne yaparız Parti olmasa? Sen ne yapıyorsun? Şarkıydı, türküydü, oyundu; hoppala coppala güzel de, nereye varacağız onlarla? Biz okuyamamışız diye hep burnunuz havada. Doktorsun, anladık, bilgilisin; sizden başka kimse bir şey bilmiyor mu yani?*

Gülerek doğruldu Esme,

— Ay, hoş geldin Fatma Yenge! Ne güzel söylemiş kadın! Fatma yengemin dayanacak bir yeri yoktu; bu kadın sana kafa tutmak için partisine vermiş sırtını! İyi kötü bir kişilik kazandır-

mış partisi ona! Başka nereden alacak dikelme gücünü? Kadınlığıyla tutamıyor ki seni! Bütün çabası o aslında. Nasıl anlamazsın? Ağzından akıyor zavallının!

Kıkır kıkır gülüyordu. İsteksizce güldü Doktor da.

— Ne o doğru, ne de sen doğrusun Esmeciğim, dedi. Ben de tastamam doğruyum demiyorum. Lütfen dinle beni! Seninki bir yorum. Doğru yanı da var. Sıradan değiniyorum bak! "Şarkıydı, oyundu, türküydü; hoppala coppala" diyor! Biz bu etkinlikleri gerçekleştirebilmek için ne hırlaşmalar yaşadık, biliyor musun? Ermeni'si, Kürt'ü, Süryani'si, Yezidi'si, Alevi'si; hepsinin kültür-sanat sorunu var. Paylarını verelim diyoruz kültürlerinin. Laiklikten ödüne kayarmış bu; ırkçılığı, ulusalcılığı kışkırtmaya gidermiş! Erkenmiş bu konular daha, ivmeye gerek yokmuş! Devrimden sonra nasıl olsa çözülecekmiş bunlar! Hay batsın o devrimden sonranız! Yetkili dedikleri bir-iki aptala uyarak karşı çıkanlardan biri de bu oldu hep. Ele başı neredeyse!

— Senin anlayışsızlığına saldırabilmek için borç alıyor partisinden!

— Yapma Esmeciğim, hep tek yanlı bakıyorsun!

— Aynı şeyi ben sana söyleyeceğim Doktor Nahit! Politik reçetelerin ötesindeki insanı görmüyorsun! Kadına ilişkilerinizden söz etmiyorsun ki açık yüreklilikle; yaptığın salt politik didişme. Senin siyasal tutumun, baskın erkekliğinin parçası olup çıkıyor kadınla yüz yüze geldin mi! O zavallı da alttaki kadınlığıyla egemen geçerli siyasetten pay almaya çalışıyor; başka ne halt edecek? Doğruyu yanlışı kendi başına ayıracak gücü de yok, biliyorsun. Karşına geçip bastırmak için, öç alır gibi yarışmaya kalkıyor seninle! Böylesi tutumdaki erkeğe bozulursun; buna daha da çok kızıyorsun yattığın kadın olduğu için! İstediği de o! Benim diyeceğim de bu. Tartışmayalım istersen.

Sessiz kaldılar bir süre. Evet, doğru bir yanı var bu kızın dediğinin de, abartıyor! Parti'den kesin kovulmamı da Melahat

Arkadaş önlemiş; herif öyle dedi! Ne değişir? Ferdane'nin bana düşkünlüğü giz değil ki.

— Acıktın mı? Bir şeyler getirdim ben; midye dolması aldım, seviyordun, lor peyniri, yeşil zeytin filan. Aksaray'a uğradım gelirken.

Kalkmıştı Esme. Doktor da davranıyordu ki,

— Sen otur canım, dedi. Çıkarırım ben şimdi. O ev sorunu muydu gene, Almanya'daki; kaldın epeyi?

Yalanı yüzüne vurulmuş gibi oldu Doktor. Sallanıyordu; ne demeliydi şimdi?

— Öyle sayılır. Onun bir yanı.

Pek üstünde durmadan merdivenlere yürümüştü Esme. Yuvarlayıverdiği bir-iki sözcükle en sevdiği kişiyi atlatmış olmanın ağırlığı, giderek utancı içine çökmeye başlamıştı Doktor'un. Sakladığı şeyler olmuştu, o da biliyordu bunu. Çirkindi şimdi yaptığı; gizleyip saklamak değildi, düpedüz yalan söylüyordu Esme'ye. Kalkıp sinirli bir-iki adım attı salonda. Balkona çıktı. Kurtaramıyordu kendini! Apaçık nasıl konuşurum peki? Ne yararı olacak? İnceden esen yeli, derin karanlıkta kırpışan yıldızları, ışıltılı Marmara'sıyla serin bahar gecesi, üzüntüsünü daha da artırıyordu sanki; döndü içeri.

Ayak sesleriyle yürüdü merdivene doğru; kapıda karşıladı Esme'yi. Tepsiyi çeker gibi aldı elinden; getirip masa üzerine bıraktı. Karşısına geçti,

— Lütfen otur Esmeciğim, dedi. Önce bir yalanımı açıklamam gerekiyor sana.

Karşılıklı oturmuşlardı; sessiz bakıyordu Esme.

— Almanya'daki ev diye bir sorun yok Esmeciğim. Başımda bela olan bir sorun var. Ben doğru olanı yapmaya çalışıyorum. İki yol var güzelim: Ya bana güvenirsin; açıklamam sana, bildiğim gibi yürürüm çözüm için. Senin bulaşmanı istemiyorum çünkü. Ya da, öğrenmem gerek dersin. Hiç istemesem de üzülerek anlatırım. Diretemem; seni çok seviyorum çünkü.

Bir durgunluktan sonra, sinirli gülümsedi Esme,

— Öyle bir-ikilem koydun ki önüme, ne diyeyim bilemiyorum.

Duralayıp ekledi,

— Başın beladaysa bunu benim bilmem gerekmez mi? Yapabileceğim, verebileceğim hiç mi bir şey yok benim?

— Var Esmeciğim! Sevgin, güvenin!

— Bela engel değil onlara!

Duraksadı bir,

— Peki, dedi. Uygun görünce açıklarsın. O ki istemiyorsun...

Duygulanmıştı Doktor. Yaklaşıp kucakladı Esme'yi, sık sık yaptığı gibi, yüreğine bastırıp sıktı kollarında. Ellerinin arasına aldı başını; sevecen öpücükler kondurdu yanaklarına, dudaklarının kıyısına. Esme'nin, yel altında kım·ltılı yabanıl kır yeşili gözlerine dalıp kaldı bir şeyler aranır gibi.

— Ben bu sevgiyi ilk kez tanıyorum Esmeciğim, dedi. İnan bana! Başımdaki bela da onursuzluk değil benim için. Sakın kuşkulara düşme! Günü geldi mi her şeyi anlatacağım. Seveceksin beni!

Güldü Esme,

— Bekleyemem. Ben seni şimdi sevmek istiyorum.

Kollarını boynuna doladı Doktor'un, uzun uzun öpüştüler. Açıklamasıyla yeğnimişti Doktor. Yemekte içtikleri bir-iki kadeh kırmızı şarapla iyice attı gerginliğini. Esme durgunlaşmış mıydı biraz? Kafası takıldı belki bir şeye. Üstüne varma!

— Babaannen dönünceye kadar buradasın artık.

Duraladı Esme.

— Bilmiyorum her gün kalabilir miyim? Ustalar gelecek badana için. Babaannemin odasında değişiklikler yapılacak filan. Biraz da onun için gönderdim aslında. Bulunmasın dedim o gürültüde.

— İstersen gidip başlarında durayım ben.

Güldü.

— Mahallenin gözü bizim eve dikilir artık!

— Dikilsin! Nereden anlayacaklar? Yaşlı bir adam... Babaannene yakıştırırlarsa bilmem.

Gülüyordu Doktor da. Esme gülmedi,

— Kızlar fiskosa başlamış bile, dedi. Sarmaş dolaş görüyorlarmış bugünlerde beni sık sık biriyle; kimmiş o?

— Ne dedin?

— Ne diyeceğim, sevgilim dedim.

— Kıskançlıktan çatladılar mı?

— Vah vah, dediler.

Doktor'un bozulur gibi olması gözünden kaçmamıştı Esme'nin; sinsice gülüyordu.

— Durumum bu kadar mı kötü, dedi Doktor boynu bükülmüş gibi.

— Öyleymiş! Benim gibi çirkin bir kıza nasıl düşmüş bu yakışıklı diye acımışlar.

Şöyle bir dikeldi Doktor,

— Domuz kız, dedi. Yüreğimi ağzıma getirdin!

Gülüyordu Esme. Gene boynunu büker gibi yaptı Doktor.

— Ne yapayım? Çirkin mirkin, seviyorum işte! Alnıma yazılmış demek!

Öptü Esme'yi. İleri götürmek de istiyordu; ellerini eteğinin altına sokunca çekti kendini,

— Uslu ol canım, dedi, Esme. Yeni yaptık daha! Yorgunum ben, istemiyorum.

Müzik de koymamışlardı. Erken yattılar o gece. Uzun saatler uyuyamadı. Esme'nin Ferdane konusunda söyledikleri dönüp duruyordu kafasında. Her şeye kadınlar açısından bakıyor bu kız. Sen de hiçbir şeye kadınlar açısından bakmıyorsun! Erkekler açısından da bakmıyorum. Ne gerek var; tüm açılar erkek açısı bu toplumda! Bu kadar mı önemli bu Allahın belası kadın erkek ayrımı? Kadınlara sor, onların canı yanıyor çünkü. Değiştireceğim derken, bu kız mı beni değiştiriyor, nedir! Cin bu kız! Şeytanca

sezgileri var! Bu yaşta nasıl bu kadar anlayışlı olabiliyor? Birlikteyken etinin tadına yenik düşüp "seni seviyorum" demek kolay bir kadına! Kendinle baş başa kalınca söyleyebiliyor musun? Kız ben seni gerçekten çok seviyorum. Neye varacak bu işin sonu? Neye varacak; yeni bir başlangıca bırakacak yerini! İçine senin o felsefenin! Sabah dokuz gibi kalktığında gitmişti Esme. Çıktı, gazeteleri alıp döndü. Başlıklara baktı, bıraktı. Kahvaltıdan sonra çıkarıp notlarını gözden geçirmeye başladı. Tartıştıkları satırlar üstünde durdu; dedikleri doğruydu bir bakıma Esme'nin de, hangi içtepiyle yapılmış olursa olsun öte yanın savunduğu koca yanlışı görmezden geliyordu yalnız. Önemsemiyordu ya da! Varsa yoksa kadının çektiği! Çekmesindi, ne yapalım! Güldü acılıkla; bir gün sana da böyle derlerse ne halt edeceksin, göreceğiz! Bir şey de göremeyeceksiniz! İlahiyi mırıldandı gülümseyerek: "Hoş olayım olmayayım/O yar benim kime ne? Haydar Haydaaaar..." Telefon çalıyordu. Avukat Mustafa'ydı; açtı.

— Efendim! Buyur Mustafacığım!

Kısa bir sesssizlik oldu

— Doktor Bey sizsiniz değil mi?

Tanımamıştı.

— Evet, buyrun!

— Ben Necati, Doktor Bey. Kardeşiyim Mustafa'nın.

Bir duralamadan sonra

— Ağbimi vurdular dün gece! dedi üzgün bir ses.

Donakalmıştı Doktor. Konuşmaya çalıştı; sözcükler çıkmıyordu ağzından sanki.

— Cerrahpaşa'da şimdi.

Toparlandı. Ölmedi demek.

— Hemen geliyorum.

— Hayır, gelmeyin Doktor Bey. Yoğun bakımda. İkinci ameliyattan çıktı bu sabah. Kimseyle görüştürmüyorlar.

— Nasıl durumu? Atlattı mı?

— Bilmiyoruz daha. Kurşunları aldılar.

— Vuranlar?

— Karanlık sokakta gören yok. İki kişi oldukları sanılıyor. Bağışlayın, bekliyorlar beni; gitmem gerek. Sizi arayıp bilgilendiririm. Sağlıkla kalın!

— Sağ olun!

Kapandı telefon. Şaşkındı; darmadağınıktı kafası. Hiçbir şey düşünemeden oturup kaldı koltuğunda bir süre. Tabancasını aklından geçirmesi aptalca değil miydi şimdi? Mustafa'nın tabancası yok muydu? Vurmayı akıllarına koymuşlarsa, kurtulmak rastlantı. Bir yalnızlık çökmüştü üstüne. Mustafa ölürse yitireceği desteğin önemini şimdi algılamaya başlamıştı sanki. Kimler yaptı bu alçaklığı; çıkaracaklar mı bakalım? Bir kurtulsa şu adam. Çok da genç. Bizim işten mi geldi başına? Umarsızlıkla büyümeye başlamıştı içindeki acı. İşin şaka olmadığını gösterdiler, dan diye! Bizimkinden, ya da değil; hep böyle bu işler! Bizimkindense niye ben değil de o? Enayiydi herifler çünkü; her şey uçup gitsin, seni öldürsünler de! Bezginlik duymaya başlamıştı. Niye bu körolası pisliklere bulaşmak zorunda kalıyorum? Temiz bir şey yapabilmek için! Birileri yanmayı göze almadan aydınlık yok; Nâzım demiyor mu? Buyur Esmeciğim; senin zavallıcık Ferdanen, gör ne çirkeflere buladı ortalığı! Yakıştırdın hemen de! Açsa mıydı Esme'ye? Duymuş mudur? Bugünkü gazetelere de bakmadım ki doğru dürüst. Açıp tek tek geçti sayfaları; yoktu. Gece olduysa yarın çıkar. Telefon çalıyordu, Esme'ydi.

— Kötü haber canım, diye almıştı açar açmaz.

— Mustafa değil mi?

— Duydun demek.

— Kardeşi telefon etti biraz önce.

— Bize de Suat Bey söyledi şimdi. Ağırmış durumu. Kimseyi sokmuyorlarmış yanına.

Sessiz kaldılar.

— Ne yapacağız?

Ağzından öyle çıkmıştı Doktor'un.

— Bilmiyorum, dedi Esme. Ben seni ararım canım. Çıkma evden! Öptüm.

— Ben de birtanem.

Kapatınca duraladı. Çıkma evden, dedi! Sözgelişi dedi öyle! Sen de "Ne yapacağız?" dedin! Bir şeyler mi geçirdi kafasından? Ne diyeceğim sorarsa? Neyi soracak? Ne olduğu belli mi ki? Mustafa'nın avukatım olması tedirgin etmiştir ettiyse. Belayı da duyunca benden, kaygılandı. Ne olursa olsun, bir şey söylemeyeceğim; bir yararı yok, zararı da var ona. Söz verdi öğrenmek istemeyeceğim diye, sormaz. Yüreğine çökmüş acı olayla dolanıp durdu evde geç saatlere kadar. Kim yaptırmış olabilirdi bu namussuzluğu? Devletin kirli işi miydi? Yapanı bilinmez kalırsa akla ilk gelecek oydu. Kürtler arası bir çatışma olabilir miydi? PKK'yle bir yakınlığı yoktu bildiğim; Kürtçü tavrı da yoktu görünürde. Mustafa'yı iyi tanımadığının ayrımına vardı; kolay bir yakıştırmaya varmamalıydı. Saldırı nedeni olarak, doğru dürüst bildiği kendi başındaki bela geliyordu aklına hemen. Neydi o itin adı? Edip Mansır! Evet, Edip Mansır mafyası! Macit denen herif ne diyor acaba? Nereden belli onun da parmağı olmadığı? Biraz meyveden başka bir şey yemedi öğlende. Koyduğu değişik müziklerin ayrımında değildi sanki; duymuyor gibiydi. Mustafa'nın telefonundan kardeşini aramayı düşündü birkaç kez; kötü bir duyum korkusuyla vazgeçti. Esme'yi aramaktan da çekiniyor gibiydi niyeyse. Notlarına boş boş bakıp çekmeceye attı. Roman üstünde düşündü biraz. Anıları karalamakla bir yere varılamazdı; bunca çeşitli öyküden romanı kurgulamalıydı artık. Her türden olay var elinden iş gelene! Esme aradı sonunda.

— Dışarıda buluşalım mı canım?

— Evde baş başa olsak.

— Sabah yedi buçukta gelecek ustalar, kapıda kalırlar yetişemezsem. Çekip giderlerse? Erken yatmak istiyorum, yorgunum.

Doğruydu yazık ki!

— Mustafa'nın durumu?

— Yeni bir şey çıkmadı. Galatasaray'da buluşalım mı?

Yediydi buluştuklarında. Gerçekten yorgun görünüyordu Esme.

— Sen de çok üzgünsün.

— Evet, dedi Doktor. Çok üzgünüm Esmeciğim.

Yolun kıyısında durup gözlerini Doktor'a dikti,

— Lütfen apaçık söyle bana canım, dedi, seninle bir bağlantısı olabilir mi?

Kendini güç durumda buldu Doktor. Bakışıp kaldılar bir an. Yalan söyleyemezdi de, neyi söylerse yalan olmayacaktı?

— Mustafa'nın avukatım olmasından çıkarıyorsan bunu, nereden bilebilirim Esmeciğim; bir benim işime mi bakıyor?

Dönüp yürümeye başlamışlardı ki, isteksizce ekledi.

— Bana sorarsan olmaması gerekir.

— Başka kime soracağım ki?

İçerlek bir masaya oturdular Çiçek Pasajı'na girip. Bira istediler. Bir şeyler söylediler garsona. Atamadıkları bir ağırlık vardı üstlerinde. Çıkarıp telefonunu çevirmeye başladı Doktor. Bakan Esme'ye,

— Mustafa'nın kardeşi, dedi.

Açılmıştı telefon.

— Ben Doktor Nahit, Necati Bey. Bağışlayın tedirgilik verdiğim için. Durum...

Başını ağırdan sallıyor, mırıldanır gibi evet diyordu dikkatle dinlerken. Duraladı.

— Yakalanan var mı?

Gene sessizce dinlemeye başlamıştı.

— Anlıyorum. Evet... Anlıyorum... Sağ olun! Atlatacak inşallah! Yürekten dileğimiz.

Kapattı. Merakla gözlerini dikmiş Esme'ye döndü.

— Ağırmış. Bu geceyi geçirmesi gerekir diyormuş doktorlar.

— Yakalanan?

— Birilerini gözaltına almışlar ya, pek inanmıyor gibi bunlar.

Dilinin altında bir şey var sanki. Telefonda konuşmak istemiyor. Arayacakmış beni.

Sınav sonuçlarının açıklanması yarından sonraya kalmış; o yüzden de gergindi biraz Esme. Bıktım bu Allahın belası fakülteden diyordu; bitsin artık! Ona geliyordu kalktıklarında. Taksi-de şoföre, "Yenikapı," diyen Esme'ye baktı Doktor.

— Önce seni bırakırım, oradan giderim, dedi Esme.

Pek konuşmadılar. Kapıda durunca arabadan çıkarken yanağına sıcak öpücükler kondurduğu Doktor eve girinceye kadar da bekletti arabayı; kapıda duralayıp arabanın gitmesini beklemeye kalkışınca da üsteledi eve girmesi için. Issız evde salona çıkarken, acılı da olsa mutluluk yakalamaya çalıştığı bir karmaşadaydı Doktor. Müzik koydu, uzandı pek bir şey düşünmeden, televizyona baktı bir ara; erkence de yattı. Yatarken, tabancayı yastığın altına alsam mı diye geçirmesine de gülümsedi isteksizce. Sabah erken uyanınca ilk işi çıkıp gazete almak oldu. Her günkü gibi iki gazete değil, belli başlı tüm gazeteleri aldı. Bir-ikisinde yoktu olay. Olanlar da iç sayfalarda, kısa veriyorlardı. Gözaltına alınanlar varmış. Polis kan davası kuşkusundaymış! O olasılık onun da kafasından geçmemiş değildi de, güçlü görünmemişti pek. Kurt düşüyordu içine; saptırmak mı istiyorlar olayı, devlet egemen karanlık güçlerin marifeti mi yoksa? O kadar bilinmeyeni var ki, nasıl varırsın yargıya? Beklentiler içinde iyice tatsız geçirdi o günü. Esme aradı. Eve gidip geliyordu; yemek filan götürmüştü ustalara. Uğrayamayacaktı bugün; Reklam-Ar'ın toplantısı vardı akşam. O da Necati'yi aradı dayanamayıp. Yeni bir durum yoktu. Geceyi atlatmıştı Mustafa da, durum ağırlığını koruyordu. Kan davasını sormamıştı; neyini soracaktı? Herkese söylerler mi? Bol karışık düşlü bir uykudan sonra yorgun gibiydi sabah. Gidip gazeteleri aldı; haber filan yoktu. Esme de aramadı öğlene kadar. Kızacak gibi oluyordu. Tam onunla en yakın olmak istediği, birlikte olabilecekleri günlerde badanaydı, onarımdı, saçma sapan şeylere koşturmuyor muydu şimdi yani? Hava da

öyle güzeldi ki. Öğleni geçiyordu; çıktı evden, anayolda karşıya geçti. Kumkapı'ya doğru yürüdü kıyıdan. Şu trafik cehennemi olmasa daha da güzel olacaktı her şey. Esme'ye telefon açtı yolda durup; kıyıdaki lokantada balık yiyecekti; şöyle bir saat kaçamak yapabilir miydi? İstemez olur muydu Esme, çok isterdi de, olacak gibi değildi. Arabadaydı, eve, ustalara gidiyordu işleri yüzüstü bırakmış; hemen dönmesi gerekti. Onun için de tadını çıkarsındı şarapla balığın. Canı sıkkın kapattı telefonu, girdi lokantaya. Ne de kalmıştı ya balığın tadı! Lokantadan çıkıp eve dönerken daha da yalnız duyumsadı kendini. Esme ne yapsın? Yükümlülükleri var biliyorum; arada uğruyor evet... de, hiç de öyle aman aman bağlı değil! Bırak aptallıkları! Anlayışsızlık etme kıza! Yaptığım bencillik biliyorum ama, ben de kimsesiz kalıveriyorum işte, o olmadı mı! Kal, ne yapalım; alıştır kendini yokluğuna! Hiç sanmıyorum alışabileceğimi. Duraladı. Lokantadan çıkınca minik bir kedi yavrusu peşine takılmış, yürüyüp gelmişti ardı sıra; ayaklarına dolanıp duruyordu şimdi de. İteleyip uzaklaştırmaya çalıştı, yürüdü. O da yürümeye başladı; ayrılmıyordu peşinden. Biraz sonra gene sokulmuştu kedicik, paçalarına sürtünüyordu. Güldü Doktor. Ne diyor bu; beni al mı diyor? Güzel de bir şey; tekir, dişi galiba. Eğilip aldı, dişiydi. Okşadı biriki, eğilip bıraktı yere. Kurtulmak için de trafiğin seyrekliğinden yararlanıp karşıya geçti hemen. Dönünce hop etti yüreği; tekir de inmiş koşturarak geliyordu yolu geçmek için. Şaşırıp kaldı ne yapacağını bilmeden. Kedi yolun ortalarındaydı ki deli gibi gelen arabaların arasında yitti birden. Eyvah, gitti zavallı! Gitmemişti; arabalar geçince birden ortaya çıktı gene, koşarak vardı yolun kıyısına. Doğruca da Doktor'a geldi, başladı pantolonunun paçasına sürtünmeye. Güçlükle durulmuştu Doktor. Hay allah! Deli! Kahraman mı olacaksın? Gülümseyerek eğilip aldı kediyi. Ölümden kılpayı kurtuldun aptal kız, biliyor musun? Hangimiz biliyoruz ki? Ne yapayım ben seni şimdi? Eve mi götüreyim? Ne yaparım Esme seni benden çok severse? Sakın öyle

şirinliklere kalkma, sokakta bulursun kendini! Kucağında kediyle geldi eve. Kapının içinde, avluda taşlık gibi bir yere gazete serdi. Süt, peynir koydu bir tabağa, bıraktı üstüne. Hayvan sütü yalayıp peyniri yemeye koyuldu hemen. Hepburun Hadiye kediciydi; kedi bakımı üstüne bir şeyler kalmıştı onun da aklında. Çişi, kakası için bahçeden toprak getirip bir gazeteye yaydı, yakına bıraktı. Öğrenirlerdi de, birkaç gün sıkıntısı olacaktı belki. Boşalan tabağa yeniden süt, peynir koydu. Hadi bakalım, oyna dur buralarda! Yukarılara pek çıkamazsın daha; üç aylık yok gibisin. Adını ne koyalım senin? Yoksa Esme ablana mı bırakalım onu? Salona çıktı ağır ağır. Kurtuldun işte yalnızlıktan; biri daha var evde! Bir-iki ayda koltuklara, kanepelere tırmanıp fink atmaya başlar ortalıkta. Gazeteleri alıp uzandı. Günün tatsız olaylarını sıkıntıyla gözden geçiriyordu ki, doğruldu bir tıpırtıyla; merdivenleri çıkmış salona giriyordu kedicik. Kız aferin sana; nasıl becerdin bu işi? Tahta merdivenleri bulunca tırnaklarını takıverdin değil mi, uyanık? Çekeceğimiz var senden! Eğilip aldı yanına, okşadı ağırdan; birlikte uykuya geçtiler kanepede. Kedi ortalarda dolaşıyordu kalktığında. Eşiğe yakın da kakasını yapmıştı. Alıp gösterdi marifetini; bir-iki pata pata yaptı poposuna. Yakıştı mı senin gibi cici kıza? Taşlığa indirdi, üstüne bıraktığı topraklı gazeteyi gösterdi uyararak. Tam dönüyordu ki, kapının altına atılmış bir zarf ilişti gözüne. Eğilip aldı. Kapalıydı, yazı filan yoktu üstünde. Bombalı zarflar olurmuş! Açtı; katlanmış bir kâğıttı; bilgisayarda dizilmiş tek satır yazı vardı içinde: "İSVİÇRE BANKASINDAKİ HESABINIZIN HESABINI DÜŞÜNDÜNÜZ MÜ?" Şaşalar gibi oldu. Biri şaka yapmıştı sanki! Yukarıya çıkarken biliyordu şaka olmadığını. Mustafa da yoktu; kime söyleyecekti bunu şimdi? Aslında hep aklındaydı Mustafa; aramıyor bu adam. Numaraları çevirip Necati'yi aradı, kapalıydı telefon, "ulaşılamıyor" diyordu. Yatak odasına geçti elindeki kâğıda bakarak. Can evine saldırıydı "İsviçre bankası!" "Bir de Ermeni varmış" sözünü de anımsayınca iyice ağırlaşıyordu. Uzanacaktı, vazgeç-

ti; sinirlerini yatıştırmak için duşa gitti soyunup. Uzunca kaldı. Çıktığında Esme'nin, "Ne şekersin sen canım," diyen sesi geliyordu aşağıdan. Tüm karanlıklar ışıyıvermişti içinde. Bornozla koşturur gibi gitti merdiven başına. Kucağındaki kediye öpücükler koyuyordu Esme. Başını kaldırıp Doktor'a baktı.

— Nereden bu güzel şey? dedi sevinç dolu bir sesle.

— Kendisi geldi!

"Olamaz" diyor, mıncıklar gibi seviyordu kediyi.

— Hem de kötüsü oldu!

— Ne kötüsü?

— Aramıza girdi piç; beni öpmeyi bile unuttun!

— Ah canım, dedi Esme gülerek. Şaşkınlığımdan.

Kediyi yere bırakıp merdivenleri çıktı, boynuna sarıldı Doktor'un; öpüştüler. Düşe kalka tırmanarak kedi de çıkmıştı merdivenleri. Eğilip kucağına aldı Esme, okşamaya başladı.

— Adı ne bunun?

— Sen koydun ya adını! Şeker! İlk duyduğum o oldu senden.

Öpücükler konduruyordu kediye,

— Gerçekten şeker bu. Yakıştı sana Şeker, değil mi güzelim?

Salona çıkarlarken geliş öyküsünü anlatıyordu Doktor, Şeker'in.

— Onu görmek için daha sık gelirsin eve diye alıp getirdim ben de! Kokusunu aldın demek, geldin!

— İyi etmişsin, dedi Esme sinsi bir gülüşle. Alıp götürürsem hiç gelmem buraya!

— Vermem ki!

Şeker'i koltuğa bırakıp baktı gülümseyerek.

— Ben seni götürürüm, onu götürmem ki!

Yaklaşıp sevecenlikle sarıldı Doktor'a. Bornozun altındaki azdıran çıplaklığıyla artarak tutkuya dönüştü öpüşmeleri, kanepeye uzandılar. Sevinç dolmuştu içine Doktor'un; hap almadan güçlü olduğunu duyumsuyordu. Esme de bırakmıştı kendini. Beklenmedik bir anda neleri varsa bölüşerek soluk so-

luğa birlikte yola çıkıp birlikte ulaştılar, sanki ilk kez gördükleri bir yerlere. Soluğunu boşaltarak uzandı Doktor. Esme başını göğsüne bırakırken,

— Yoruldun değil mi canım, dedi çekinir gibi. Yeniliyorum işte böyle. Erkendi, bugün olmamalıydı daha!

Kollarıyla kuşattı Doktor.

— Niyeymiş o? dedi. Mutlu olmadık mı?

Yüzünü göğsüne sürüp öpücük koyarken,

— Ben hep mutluyum seninle canım, dedi Esme.

Bir şeyler daha diyecekmiş gibi duraladı, doğruldu birden.

— Hadi yemek yiyelim. Gece kalamam. İşler sürüyor bizim evde. Kaçamak geldim.

Giysilerini toparlamış çıkarken eğilip koltuğun dibindeki Şeker'i aldı kucağına.

— Bu terbiyesiz kız da bizi seyretti, dedi.

— Küçük daha, anlamaz, dedi Doktor gülerek! Uğur getirdi bize!

Mutlu yorgundu Doktor; güveni artmıştı sanki kendine. Ne alçaktı şu doğamız; nasıl sinsi tuzaklarla koşturuyordu bizi! Ne güzel de uyku bastırmıştı! Yemek yiyelim demeseydi keşke Esme, pek aç değildi daha o! Kalkıp indi aşağıya, Esme'nin çıktığı banyoya girdi. Pusula takıldı kafasına gene, Mustafa takıldı. Yemeğe otururlarken sorabildi ancak.

— Telefonu kapalı Necati'nin; yeni bir şey var mı Mustafa'da.

— Gene bir ameliyat mı demişler ne; Suat Ağbi de bilmiyordu tam. Bir sorayım mı?

Yanıt beklemeden alıp çevirdi telefonu.

— Mustafa Bey'in durumunu diyordunuz bugün Suat Ağbi. Esme ben.

Dinledi uzunca.

— Bu akşam mı? Evet... evet... Sağ olun! Doktor Nahit Bey soruyor da. İletirim.

Kapattı.

— Saygıları, selamları varmış size! Bu akşam özel uçakla Almanya'ya götürüyorlarmış Mustafa Bey'i. Belkemiğindeki kurşunu burada almaları büyük riskmiş; ölümü düşünmüyorlarmış da inme olasılığından korkuluyormuş şimdi.

İkircikli kaldı Doktor. Ölümü atlatması sevindiriciydi de... Nasıl sevinsindi? Necati niye aramadı peki?

— Bu kardeşi nerede?

Alıp çevirdi telefonu; kısa bir dinlemeden sonra sıkıntıyla bıraktı masaya.

— Kapalı. Ulaşılamıyormuş.

— Belki de uçaktalar.

Bir an suskun kaldı Doktor.

— Neyse, ölümü atlattı ya, dedi üzgünce.

Masanın bir köşesine küçük bir tabak koymuş, Şeker'e de yiyecek bir şeyler veriyordu Esme.

— Bizim orada veteriner var; ona götüreyim yarın bunu ben. Aşısını filan yaptıralım.

Kızacak gibi oldu Doktor, ses çıkarmadı. Aklı kedide kızın! Senin yapacaklarını yapıyor, kötü mü? Yemekten sonra televizyona baktılar bir süre. Müzik dinlediler. Kalktı Esme. Bir ara uğramaya çalışacaktı yarın. Şeker'i sevdi usulca mıncıklar gibi. Öptü Doktor'u, çıkıyordu ki,

— Bir dakika Esmeciğim, dedi Doktor. Seni arabaya bindireyim; tedirgin oluyorum bu saatte...

Birden dikeldi Esme.

— Ben de senin çıkmandan tedirgin oluyorum Doktor Nahit. Benim başımda bela filan yok. Geç saatlerde dolaşmaya alışığım ben; kısıtlamaya kalkma beni lütfen!

Yaklaşıp bir kez daha sarıldı, öptü Doktor'u.

— Sağlıkla kal canım; aklına kötü şeyler getirme!

Koşturarak indi merdivenleri, sokak kapısını çektiği duyuldu. Bir şey diyemeden dikelip kalmıştı Doktor. Otururken ayrımın-

da olmadan eğilip Şeker'i aldı kucağına; ağır ağır okşamaya başladı. İsviçre'yi arasa mıydı? İzliyorlardı belli ki. Onun için kışkırtıyorlardı belki de! En iyisi yatmaktı şimdi. Beklediğinden iyi uyudu gece. Sabah da ona kadar yataktan çıkmadı. Kahvaltıya indiğinde, gece yatarken onun için serdiği minderimsi yerden kalkıp ayaklarına dolanmaya başlamıştı Şeker. Tabağındaki yemek kırıntılarını temizlemiş, gazete kâğıdındaki toprağa yapmıştı kakasını da! Ne çabuk öğrendi bu? Belliydi akıllı kız olduğun senin! Bir şeyler daha diyordu ki, telefon çaldı; Esme'ydi.

— İyi şeyler duyacaksın canım; günaydın!

— Günaydın! Hemen söyle!

— Fakülte bitti. Beklediğimden iyi hem de; sınav sonuçları açıklandı sabah. İkincisi, bir hafta izinliyim; seninle mavi yolculuğa çıkıyoruz. Sözüm vardı biliyorsun. Sevinmedin mi?

— Sevinmenin ötesinde bir şey bu Esmeciğim. Evinizin onarımı?

— Üçüncüsü o; bugün bitiyor. Dördüncüsü... Öğlene oradayım.

Coşkulu konuşmadan sonra telefonu kapatınca yüreğinin bütün sıcaklığıyla beklemeye başladı Esme'yi. Birdi geldiğinde. Aynı coşkuyla sarıldı Doktor'a. Uzunca öpüştüler. "Kurtuldum şu fakülte derdinden!" diyordu. Ayrılınca ayaklarına dolanan Şeker'i alıp sevmeye başladı. Doktor'a döndü.

— Hadi çıkıp balık yiyelim Kumkapı'da.

— Bunu ne yapacağız?

Göğsüne bastırarak

— O da gelir, dedi Esme. Oradan da veterinere götürürüm. Mavi yolculuğa da götüreceğim onu ben.

Pek anladığı bir şey olmadığı için ses çıkarmadı Doktor. Esme, kucağında Şeker, çıktılar. Kıyı yoluna dönüp sıcağın bastırmaya başladığı parlak güneşli havada yürümeye başladılar Kumkapı'ya doğru. Ezilmekten nasılsa kurtulduğu yeri gösterdi Doktor Şeker'in, karşıya geçerlerken. Anımsayacak mıydı baka-

lım geldiği yeri? Dünyayı gözü mü görüyordu ki, Esme'nin kucağında Şekerciğin! Girdiler lokantaya. Balık söylediler, şarap açtırdılar. Çın çın yaptılar Esme'nin başarısına. Mavi yolculuğu anlatıyordu Esme. On dört metrelik, iki kamaralı bir tekne varmış Bodrum'da tanıdık Âlim Kaptan'ın. Ona telefon açmış hemen. Tam önümüzdeki hafta başı boşmuş altı günlüğüne.

— Kimseyi katmayalım dedim yanımıza.

— Kim katılacak ki?

— Genellikle birileriyle çıkılır ucuza gelsin diye. Tatsız biriyle çıkmışsan ağu olur o yolculuk.

— Yok canım, dedi Doktor. Para sorunumuz yok.

Duraladı Esme,

— Senin sorunun değil canım, dedi. Konuşuyoruz. Sen konuksun.

Doktor da duralayıp dikeldi biraz.

— Bak Esmeciğim, dedi. Böyle yapmakta diretirsen yemin ederim gitmem. Senin paran benimkinden çok değil!

— Yetecek kadar param var.

— Paran kendine canım. Eve çok harcıyorsun; üstüne varamıyorum kızıyorsun diye! Bırak artık bu dediğim dedikçiliği lütfen! Özgür kadınım diye neredeyse jigolon gibi kullanacaksın beni!

Tutamayıp güldü Esme.

— Söyledim sana; bayağı param var benim, duruyor öyle, yazık değil mi?

— Peki, bölüşürüz giderleri.

— Hayır Esmeciğim! Ben ödeyeceğim bu kez.

Birden serteldi Esme.

— İşte böyle yapma! Katkıda bulunmazsam gelmem ben!

— İyi, gelme! Biz de Şeker'le gideriz!

Gülüşmeye başladılar.

— Bu çağrıyı yapan benim Doktorcuğum!

— Peki, bölüşelim, ne yapayım; üçte birini ödersin sen!

— Niye?

Şöyle bir dikelir gibi yaptı Doktor.

— Artık üç kişilik bir aileyiz biz! Aile başkanı olarak Şeker'in payını ödemek bana düşer!

— Kim veriyor sana aile başkanlığını?

— Yasalarımız!

— Şimdi o yasalarınızdan da...

Gülüyordu Doktor. Diretti; sonunda, biraz güç de olsa, üçte ikiyi Doktor'un ödemesi biçimiyle bağlandı pazarlık. Sözünü bile ettirmeden Esme ödedi yemeği. Arabaya bindiler; Doktor'u sokağın başında bırakıp Şeker'le gitti Esme. Akşama doğru döndüklerinde muayenesi, bir aşısı yapılmıştı; üç aylık, tekir, sahibi Dr. Nahit Kotar diye, ev adresi de yazılı, imzalı, mühürlü bir de kimlik kartı düzenlenmişti Şeker için. Yapılan sağlık işlemleri, verilen ilaçlar da yazılıydı. Pakette kedi mamaları, bir torba kedi kumuyla, kedi tuvaleti de almıştı Esme. Süslü, boncuklu bir de kolye almıştı; dört aylık olunca takacaklardı. Avludaki köşesine yerleştirdiler özenle. Kolyeyi de bitişik duvardaki çiviye astılar. Şaka değil, bir kişi daha vardı evde artık!

— Ne ödedin canım?

Çekingence sormuştu Doktor. Esme'nin kucağında Şeker, merdivenlerden çıkıyorlardı.

— Görgüsüze bak, değil mi kızım? dedi Esme. Erkek işte, ne olacak! Teyzelik görevimi yaptım, ona neymiş sanki? Değil mi canım, değil mi güzelim benim!

Okşuyordu kediyi. Salonda oturunca,

— İşte bundan korkuyordum ben, dedi. Bir adım atıyorsan, önce bunu düşüneceksin! En geç on gün sonra ikinci aşıyı yaptırmamız gerekiyormuş. Bir hafta içinde döneceğiz neyse ki. Teknede ne yapacak bakalım bu?

Mavi yolculuktan söz etmeye başladı Esme. Akşam yola çıkıp Çökertme'de kalırlardı o gece. Löngöz, Yedi Adalar, Ballı Su, Sideri Adası, İngiliz Limanı, Gökova'ya kadar gideceklerdi

geceleri koylarda demirleyerek. Sabahları güneşle denize atlayacaklar, yemyeşil dalların sarktığı fosforlu, cam göbeği akvaryumlara dalacaklar, güneşli pırıl pırıl mavilikte yelken açacaklardı saatler boyu. Dönüşte Mersincik, Hisarönü, Tekirburnu-Knidos'tan doğru Oraklar. Ertesi sabah Karaada'dan Bodrum.

— Balıklar benden.

— Oltan, ağın filan?

Güldü Esme.

— Tüple dalarım ben. Dalış takımlarım var. İşler iyi giderse, levrek, çipura, saragoz, orfoz, barbun; balığa doyarız artık. Çok güzel ahtapot yapar bizim Âlim Kaptan. Göreceksin nasıl benzersiz günler olacak canım; unutamayacağız anılarını! Tavla sözüm vardı sana, biliyorsun, olmadı bir türlü. Teknede öğreteceğim onu da artık!

Çocuksu bir sevinç içindeydi. Hiç böyle görmemişti Esme'yi. Saatine baktı,

— Gidiyorum ben, dedi Esme. Ustalar bekliyor; hesap keseceğiz. Gecikirsem sen ye canım. Aslında hiç aç değilim.

Esme gidince kızın şaşılası verecen tutumuna takıldı Doktor gene. Hiç yapmacığı yok bu kızın da, hele o yanı hiç yapmacık değil. "Benim için tek güzel para, emeğimle kazandığım paradır; gönlümce de harcarım," demişti bir gün. Bunu böyle doğal söyleyeni, böylesi kolay vereni görmedim! Seviyorum da ondan mı bana öyle geliyor, öyle olduğu için mi seviyorum? Kendi çalışıp kazananlar, sakınır biraz verirken; bu tam tersine. Hele bu ev için, döke saça! Yeni blendır bile almış mutfağa, şuna bak! Bir de Şeker çıktı şimdi! Aylığını sormamıştı hiç. İyi kazanıyor reklamcılar diye duymuştu; primleri, yüzdeleri de varmış. Ayrıca aranan biriydi alanında; taşraya gidiyordu ara sıra birkaç günlüğüne. Adana'ya, Denizli'ye, Nevşehir'e gitti son aylarda, yeni açılan bir otel, bir-iki lokal, klüp için; milyarlı sözler geçmişti telefonda. Vaktim yok diye çevirdiğine de tanık olmuştu kimi önerileri. Ne olursa olsun, ters gene de; bir yoluna

koymak gerek bu ev harcamalarını, olmaz böyle. Ona doğru geldi Esme. Yorgunca oturdu koltuğa. Ev işi tamamdı. Masaya yiyecekleri taşımış, meyveden başka bir şeye dokunmamıştı Doktor. Bir şeylere uzandı Esme de; daha çok da Şeker'le ilgilendi.

— Erken yatalım, dedi. Yarın cuma; öğlene kadar Reklam-Ar'da işleri toparlayacağım, öğleden sonra bay bay! Ta öteki pazartesiye kadar. On gün, sevgilimle cennette baş başa!

Gülüyordu.

— Sevgililerinle!

— Sevgilinin çoğulu olur mu?

— Ne bileyim, oluyormuş!

Kucağındaki Şeker'i gösteriyordu gülümser bakışıyla Doktor. Şöyle bir duraladı,

— Evet, dedi Esme, kaşlarını çatar gibi yaparak. Başımıza bu bıcırık çıktı bir de? Bu ikimizin de ortağı! Eve sen getirdin bunu, unutma!

— Ben getirmedim Esmeciğim; kendi geldi domuz!

— İyi etti. İyi ettin, değil mi kızım?

"Ooo canım!" diye yanağını yüzüne sürüyordu Şeker'in. On biri geçiyordu yattıklarında. Kalktığında çoktan gitmişti Esme. Pazartesi sabah uçuyorlardı Bodrum'a, yatarken dediği. O gün akşama doğru da tekneyle çıkıyorlardı. Âlim Kaptan'la kesin konuşuyordu bugün; uçak biletlerini de aldıracaktı. Mutlu bir bekleyişin içindeydi Doktor da artık. Mustafa'yı düşündü. Kapı altında bulduğu pusulayı alıp baktı. Olup bitenleri yerine oturtarak olayları tam boyutları içinde algılayamıyordu doğrusu. Bir süre uzaklaşmak iyi olacaktı belki de. Necati'nin telefonunu denedi, kapalıydı gene. Ağbisiyle gitti demek. Salonda kanepeye uzanmış Vivaldi dinliyordu ki, merdivenlerde ayak sessiyle çıkageldi Esme. Şaşaladı Doktor; hiç de beklediği gibi değildi bakışları. Durgundu. Sönükçe bir "selam canım"dan sonra gelip yorgunca oturdu karşı koltuğa. Ayaklarına dolanan Şeker'i eğilip

alırken de ayrımında değildi sanki. Kötü haber var bunda! Mustafa'ya bir şey oldu! Yüreği sıkışır gibiydi Doktor'un.

— Konuşmuyorsun!

İsteksizce gülümsedi Esme,

— Valla bilmiyorum ne konuşacağım, dedi.

— Öldürme de söyle!

Gene isteksizce gülümseyerek toparlandı,

— Ölecek bir şey yok canım, dedi. Tam bilemiyorum daha da... gidemeyecek miyiz ne?

Gizli bir soluk aldı Doktor; gevşer gibi oldu.

— Tek derdimiz o olsun, dedi, biraz da tepki gösterir gibi.

— Öyle istiyordum ki!

— İzin mi vermiyorlar?

Uyanmış gibi doğruldu Esme,

— İzinde bir sorun yok, dedi.

— Ee?

Toparlandı,

— Kürtlerle ilişkim olduğunu biliyorsun. Aslında bir bölük genç var ki, bir avuç bunlar, asıl yakınlığım onlarla benim. Büyük Kürt kuruluşları hiç yüz vermiyor bunlara. Bunlar da karşı çıkıyorlar.

— Anladım, dedi Doktor. Tam sana göre! Ee?

— Ee'si, etkinlikler yapılacakmış Diyarbakır'da; bir-iki salon varmış ellerinde bunların, düzenlenecek. İlle de ben yapayım istiyorlar. Sergiler açacaklarmış, toplantılar, konserler, oyunlar, film gösterileri filan. Güzel de, gelip bizim haftayı buldular!

Önce tepki gösterecek gibi oldu Doktor. Hemen tuttu kendini, doğruldu ilgiyle. Kırık dökük anlatıyordu Esme.

— Türkler, Kürtler var derneklerde, üniversiteden filan, bizim çevreden. Sinemacı, ressam, tiyatrocu, edebiyatçı, tarihçi... Sevdiğim çocuklar çoğu. Bunlar onlardan da ayrı; birkaç genç burada. Diyarbakır'da epeyi varlarmış. Her yerde olduğu gibi, Kürtlerde de böyle; yol vermiyorlar bu çocuklara. Müzik yapmak

istiyorlar, tiyatro yapmak istiyorlar. Dil öğrenimi yaptırmak istiyorlar. Kurslar açıp eğiterek her konuda bir şeyler kazandırmak istiyorlar çevrelerindeki gençlere. Kendilerini kanıtlamak için didinip duruyor bir avuç Kürt genci. Öyle heyecanla geldiler ki!

Sıcak bir gülümsemeyle bakıyordu Doktor. Gerçekten tam sana göre Esmeciğim; kim bilir nasıl bir inadına aykırılık içindedirler! Niye olmasınlar, genç, ateş gibi insanlar bunlar! Esme suskun kaldı bir. Kucağındaki Şeker'i okşuyordu ağır, dalgın.

— Ne diyorsun?

— Kararı sen vereceksin, ben ne diyeyim?

Doğal ki, evet demesini istiyordu o da.

— Ne ödeyecekler?

Bilerek, kışkırtmak için söylemişti. Başını kaldırıp şaşkın baktı Esme,

— Ne ödemesi? dedi. Öyle olsa çoktan çeviririrdim. Giderleri de ben karşılarım, yolu, oteli filan; bırakır mıyım onlara? Ne gücü var ki çocukların.

— O zaman gideceksin Esmeciğim!

Sessiz kaldılar bir süre.

— Geliri göçe zorlanmış Kürt köylü çocuklarına verilecekmiş etkinliklerin, dedi kendi kendine söylenir gibi.

— Bize ne? Boş ver; gidip mavi cennete fink atalım!

Doğrulup isteksizce gülümsedi Esme.

— Ne de böyle düşünürsün ya, dedi. Ama öyle olup bitti gibi gelmişti ki bana! Bugünlere rastlamasa olmaz mıydı yani?

— Olmazmış demek!

Gülerek bakan Doktor'a kaldırdı başını; kalkıp yanına geçti, kollarını boynuna dolayarak öptü,

— Bir şey söyleyeyim mi, dedi. Bir bakıma iyi oldu belki de. Yaz başı, koylar tekne kaynıyordur şimdi. Eylülde iki hafta çıkarız hem de. Marmaris'e, Fethiye'ye kadar uzanırız. Ekincik Koyu, İblis Burnu, Gemiciler Adası, Ölüdeniz, Belceğiz, Kelebekler Vadisi'ne kadar gideriz. İnci gibi koylar var, birbirinden güzel.

Saymaya başladı gene koyları.

— Çok gezmişsin oralarda!

— Epeyi dolaştım. İyi bilirim.

Telefon çalmaya başlamıştı. Uzanırken,

— Yanıt bekliyorlar, dedi.

Açtı telefonu,

— Efendim... Tamam canım, gidiyoruz... Bu akşam mı? Meralciğim, söyle o Kürt kardeşlerimize tadını kaçırmasınlar! Pazartesinden önce olmaz.

Duralayıp Doktor'a baktı. Kapattı telefonu eliyle,

— Yarın diyorlar ille de! Geç kalıyormuşuz. Çok iş varmış.

Sen bilirsin gibisine omuzlarını kaldırdı Doktor. Elini çekti telefondan,

— Kaçtaymış uçak? Tamam. Biraz sonra arayacağım seni.

Kapattı telefonu. Doktor'a döndü,

— Ne yapıyoruz?

— Neyi ne yapıyoruz?

— Sen de gelmek istemez misin?

Şaşırmış gibiydi Doktor. Pek düşünmemişti bunu. Olur muydu? Niye olmasındı?

— Bilmem, dedi. Yük olmam mı sana?

— Olmazsın da, işe koyuldum mu, ne kadar ilgilenebilirim seninle onu bilemiyorum. Sonra bana kırılmazsın değil mi canım?

Duygulanmıştı Doktor. Konuyu değiştirmek gereği duydu.

— Şeker ne olacak peki?

— Onu çözeriz sanıyorum. Bizim Reklam-Ar'da temizlikçi Hanife var, buralarda oturuyor; uğrayıp bakar.

— Peki, beni neyin diye tanıtacaksın güzelim? Uluorta tanıdık birilerinin içine çıkacağız ilk kez!

Duraladı Esme. İsteksiz gülümsedi bir,

— Hiç durmadım üstünde, dedi. Sorun mu olur diyorsun?

— Hiçbir şey demiyorum!

Dalgın kaldı bir süre, dikeldi birden.

— Ne yapalım? Sevgilimsin! Çoğu Kürt gençleri gibi bunlar da cinsel konularda bağnazlar ya. Çevre daha da bağnazdır. Desinler ne diyeceklerse! Diyorlardır da, diyecekler de.

Güldü,

— Hem ayrı odalarda yatmıyor muyuz biz?

Duraladı duymamış gibi,

— Şöyle yapalım istersen, dedi Doktor: Siz yarın gidin; ben sonra geleyim Esmeciğim, pazartesi. Pek göze batmaz o zaman.

Düşündü biraz, karşı çıkmadı Esme. Açtı telefonu, olurunu bildirdi.

— Sakın kızma bana! Şu yaptığın Mavi Yolculuk'tan daha çok mutlu etti beni.

Gülümsedi Esme,

— Mavi Yolculuk da mutlu ederdi bizi ya, kaçmış değil, onun tadını da çıkaracağız.

— Yazık ki çok az yer gördüm Türkiye'de, dedi Doktor. Doğu, özellikle Güneydoğu, o bölge hep gitmeyi düşlediğim yerlerdi. Bu iş bana yaradı!

— Benim için de ilginç yerler aslında. Van'a, Hakkari'ye gideceğiz diye kuruyorduk bizim Kürt kızlarıyla. Daha uzun gideriz oralara da seninle.

— Epeyi arkadaşın var Kürtlerden.

Duraladı Esme,

— Var da, dedi. Kızlar çok ezik! Kadınlıkları, hele cinsellikleri büyük ayıpları sanki zavallıcıkların! İstiyorlar ama, erkek arkadaşla yakınlık kurmaktan da ödleri patlıyor! İpi koparanlar var ya, çoğu öyle.

— Ne yapsınlar? Bölgenin feodal baskıları Kürt'ünü de yamyassı etmiş, Türkü'nü de. Yalnız, Kürt kızları dağda vuruşuyor bugün!

Dikelir gibi baktı Esme,

— Evet, dedi, dağda vuruşuyor. Kızı ayrı, oğlanı ayrı birlikte, haremlik selamlık vuruşuyor!

Bozulur gibi oldu Doktor. Doğru bir bakış mıydı yani şimdi bu kız...

— Bir sürü gencecik insanı toplamışlar dağ başına. Kapalı ailelerden çoğu. Köyünde, kasabasında ne olur o kızın da, yakınlarının da durumu sonra? Tam sömürülecek konu; kışkırtıp ürkütmek için birebir. Ne yaparlar halkın desteğini yitirirlerse? Burası Türkiye, dağ dediğin de o bölge kızım.

— Doğru bunlar da; başka sorunlar çıkmıyor mu böyle olunca? Bilmiyorum, bana ters geliyor. Hadi bir kavgaya tutuşalım bunun için de!

— Kavgaya tutuşmayalım da... Yazık ki ne ülkeyi tanıyoruz, ne insanlarını.

Duralayıp baktı Esme'ye, gülümsedi. O düşünceliydi biraz.

— Seni çok sevmesem, her şeyi cinselliğe bağlıyorsun, diyeceğim.

— Öyle miyim?

Göz göze bakışıp kaldılar bir süre. Nasıl bir açık yüreklilik vardı bu kızın gözlerinde! Cinsellikle baktığı için mi bağlandı sana bu yaşta? Ölçüsüzlüğün ötesinde anlayışsızlık bu! Doğruyu söyle!

— Değilsin birtanem, dedi. Enayiliğim vardır da, sersemliğim de var benim belki biraz! Ama sen de...

Gülerek kesti Esme,

— Damarına basıyorum!

— Bilmem; öyle oluyor sanki!

— Öyle bir şey yok canım, dedi Esme. Hep diyorum sana; her dediğimiz örtüşecek mi ille de? Aynı şeyleri düşünmüyorsak doğruyu iki koldan arıyoruz demektir; ne var kızacak?

Gel de karşı çık! Büyümüş de küçülmüş bu kız! Ondan çok sana yakışır bu sözler, değil mi? Ezbere söylüyor!.. Sen nasıl söylüyorsun?

— Ama sen kızıyorsun bana!

Şeytanca gülümsemeyle parlıyordu Esme'nin gözleri.

— En çok kim kızdı bugüne kadar, düşündün mü?

Düşünmesine ne gerek vardı; daha söylerken ayrımındaydı saçmaladığının Doktorcuk!

— Çünkü damarıma basıyorsun!

Gülmeye başladı Esme.

— İlle de baypas yapacağız erkek damarına; "Doğruyu ben buldum" diye kabarıp duracaksın sen de!

Sessizce gülümser görünmeye çalışıyordu Doktor. Hırçın bu kız! Bilgiç! Sevmesem bir gün dayanmam sana, biliyor musun? O da dayanmaz sana, biliyor musun? Bilmez olur muyum? Kucaklayıp öptü Esme'yi.

— Zeki kadınla uğraşamam derdi, bizim bir eczacı vardı; ne kadar doğruymuş!

Güldü Esme.

— Aptal erkekle uğraşmak daha güçtür.

— Biliyorum senin işinin daha güç olduğunu; yüzüme vurup durma! Konuşmanı da istemiyorum artık, yetti!

Birden kızmış gibi uzanıp yine kucakladı kıkır kıkır gülmeye başlayan Esme'yi, bütün gücüyle sıktı kollarında, öpücüklerle donattı yüzünü.

— Çok mutluyum, dedi. Ölümüm senden olsa da!

Gülüşü donar gibi oldu yüzünde Esme'nin. Çekilip durdu,

— Yeşilçam'da da kalmadı artık bu kötü filmler! dedi. At kafandan şu "öldüren kadın" karabasanını! Cadı değilim ben! Senin yaşamandan başka neyle mutlu olurum böyle?

Doktor'un bir şey demesine kalmadan kalktı.

— Yetti saçmaladığımız. Acıktım. Ne yapıyoruz?

En iyisi bir yerlere gitmekti bu güzel havada. Mamasını, suyunu kaplarına koydular Şeker'in, çıktılar. İlginç bir-iki resim sergisi varmış Beyoğlu'nda, onlara gideriz istersen, diyordu Esme. Yemeği, gene Esme'nin önerisiyle, Eminönü'nde, limana bakan bir köprüaltı lokantasında yediler. Çıkıp Haliç'i, Galata sırtlarını seyrederek, tek tük konuşmalarla kol kola Karaköy'e yürüdüler ağırdan. Tünelle Beyoğlu'na çıktılar. Galatasaray'a

doğru giderlerken, yol boyu kitapçılara uğrayıp kitaplara baktılar. Goya'ı çok sevdiğini biliyordu Esme'nin. Kalın, güzel, ederi yüksek bir Goya reprodüksiyonları albümünü Doktor, hiçbir şey demeden sardırmaya kalkınca şaşalar gibi oldu Esme.

— Ne yapacaksın bunu?

— Akşama yeriz, dedim!

Güldü Esme.

— Goya'yı çok severim, aldım, dedi Doktor. Sen sevmeyebilirsin!

Öyle ciddi söylemişti ki,

— Ben mi sevmem? diye gözlerini açarak çıkıştı birden Esme.

— Kızma canım! O ki seviyorsun, sana veririm!

Boş bulunup işletildiğini anlayınca gülümsedi.

— Çok para, dedi konuyu atlamak ister gibi.

— Paramı emeğimle kazandım; istediğim gibi harcarım!

Sımsıcak gülüyordu Esme. Sokağa çıkınca asılıp kendine bastırdı Doktor'un kolunu

— Sağ ol canım, dedi. Sevindirdin beni.

Galatasaray'daki sergi oldukça kalabalıktı. Kızlı oğlanlı tanıdığı birileri Esme'nin çevresine doluştular hemen. Sanat tutkulusu Doktor Nahit Bey diye tanıttı bu yaşlı amcayı Esme ya, kimse oralı olmadı. Yalnız bir kız sinsice gülerek bakıyormuş gibi geldi Doktor'a; yanındaki kıza da eğilip bir şeyler fısıldadı sanki! Fakülteden toplu gelmişler sergiye; buradan da, bir gösteri varmış bilmem nerede, oraya gideceklermiş. Ressamı Ankara'daymış serginin. Konuşulanlara kulak verdi; eleştiriden çok bilgiççe çekiştirmelerdi resimler üzerine söyledikleri. Ressamını tanıyorlardı; Akademi'den yeni çıkmış, çevrelerinden biri olmalıydı. Esme konuşmuyordu pek. Doktor da sevmemişti aslında; soyut-somut karışımı özenti boyamalardı çoğun. Çocuklardan sonra onlar da çıktılar. Resimler üzerinde değil de yerin kullanımı, tabloların asılma düzeni üstüne bir şeyler söyledi Esme; iyi

bir sergileme değildi. Parmakkapı'daki sergi ilginç geldi Doktor'a. Atina'da yaşayan, kocası Türk, bir Rum kadın ressamınmış bu da. BÖCEKLER-BÖCEKSİLER'di adı. Birbirine girmiş renkli böcekler, tırtıllar, arılar, ya da benzerleriyle sıcak renklerin kaynaştırdığı, ara ara seçilebilen kadınlı erkekli çıplak insan figürleri, belli belirsiz çıkarsanabilen yüzler vardı tablolarda. Birbirini yinelemeden, apayrı çizgiler, renklerle aynı temayı işliyordu resimler. Sergi adının algılatabileceği taşlama, takılma değil sevinç, coşku egemendi anlatımda. Yağlıboyaydı hepsi de. Renk arayışını, kullanımını özgün, çarpıcı bulmuştu Esme. "Doğanın cıvıltısı var," demişti, renklerin kaynaştığı bir köşeyi göstererek. Evet, öyleydi; özünde o vardı resimlerin. Buradaki yerleştirme, sergileme üstüne de eleştirel sözler etti; onlar da doğru görünmüştü Doktor'a. Bilmediği şeyi söyler mi hiç bu kız! Çıkıp Taksim'e doğru yürürlerken, "Ben gideyim," diye duraladı. Gece Doktor'da kalacaktı; valizini alıp gelirse, sabah çıkıp gitmek daha kolay olurdu. Ayrıldılar. Eve döndü Doktor. Esme valiziyle geldiğinde salonda masayı kurmuştu; mutfakta yemekleri ısıtıyor, salata yapıyordu. Yiyecekleri, içecekleri tepsiyi alıp salona çıktılar. Rakı iyi giderdi bu akşam. Şeker de merdivenleri tırmanmıştı zorlanarak; dolanıp duruyordu ayaklarının dibinde. Masanın bir ucunda ona da yiyecek verdi Esme, okşadı. Yemekte de, sonra da temel konu Diyarbakır yolculuğu oldu. Aykırı görünecek siyasal ağırlıklı sorunlara değinmekten, çatışmaya düşeriz kaygısıyla hep kaçınmıştı Doktor. Mustafa'nın vurulması olayıyla Kürtler üzerinde sürüp giderken konuşma ağırdan Kürt sorununun siyasal çözümünde odaklandı. Umduğundan çoktu Esme'nin bildikleri bu konuda. PKK, KOMKAR, RIZGARİ, daha bir sürü Kürt örgütleri, aralarındaki didişmeler, çatışmalar üzerine epeyi bilgisi vardı. Mezapotamya Kültür Merkezi'nden, dışındakilerden arkadaşlar edinmişti. Kürtlere yakınlık duyduğunu da saklamıyordu. Aslında atak olan davranışlarını bu konuda da tutuklayan, aileden gelen siyasal baskılara karşı duydu-

ğu tepki olmalıydı. İçine yerleşmiş kuşkulu, çekingen davranış, tüm siyasal edimlere, eylemlere uzak bakmaya, soğuk yaklaşmaya itiyor bunu. Biraz ırgalamak gerek!

— Kürt sorunu temel sorun; onu çözmeden bir yere varamaz ülke!

Sessiz dalgındı Esme. İsteksizce aldı,

— Öyle de; hangi temel sorun, nerede çözülebilmiş ki, dedi ağırdan.

Kolu kanadı kırık görünüp dikine tıraş konuşacak gene! Gülümseyip gevşemeye çalıştı Doktor.

— Bu kadar karamsar olmaya gerek var mı Esmeciğim? dedi sevecen bir sesle. Kimi sorunlar çözülmüş olmasaydı şu toplumda, kim çağırabilirdi seni bugün Diyarbakır'a sözgelimi, salon düzenlemeye?

Duymamış gibi sessiz, dalgın durdu bir süre Esme. Minik bir yudum aldı rakısından.

— Kendimizi avutacak bir sürü olgu bulunur, dedi. Bunlar cicili takılar. Gövde çirkin! Temel sorun diyorsun sen sevgilim!

Duraladı Doktor. Evet doğru söylüyordu kız! Doğru söylüyordu da...

— Sorunun temelden çözümü için birikimler gerekir Esmeciğim. Aslında...

— Söyleyeceklerinin hepsini biliyorum canım, diye kesti Esme. Evet, aslında... binlerce yıllık erkek toplumu aynı acımasızlıkla aynı çirkefte debelenip duruyor. Ordu gidiyor Kürtlerin üstüne, kan döküyor, işkence yapıyor, tövbe dedirtecek; iki bin yıllık Kürt, "Kürt değilim," diyecek!

Acılı alayla gülümseyip aldı gene,

— Kürt dağa çıkıyor, ben Kürtüm, diye! Öteki saldırıyor, değilsin diye! İnsanlar ölüyor. Kendini koruyamayan kadınlar, çocuklar ölüyor. Birileri kahraman oluyor. Birileri hayın oluyor!

Gözlerini Doktor'a dikip kaldı bir süre.

— Böyle mi çözülecek temel sorun?

— Nasıl çözülecek peki?

Kımıldamadan bakıyordu Esme.

— Bilmiyorum açıkçası, dedi isteksizce. Bu sorunun nasıl çözüleceğini bilemiyorum. Bilsem...

Doktor da sessizdi. Neyi, neresinden başlayıp, nasıl anlatacaktı bu kıza şimdi? Çekinerek aldı yavaşça,

— Önce çözülebilir olduğuna inanmak gerekiyor sorunun, dedi. Sorun varsa çözümü de bulunacaktır er geç. İnsanların bozduğunu, gene insanlar değiştirecek; kim yapacak başka?

— Birbirlerini öldürerek mi?

Suskun baktı Doktor. Bu kan dökülmesin diye ben nelerimi vermezdim biricik sevgilim?

— Bir doktora soruyorsun bunu!

— Ne olmuş? Nazilerin en canavarı doktorlardı!

Sessizliği Doktor bozdu yavaşça,

— Doğru söyledin, dedi. Her alanda canavarlar yaratıyor bu toplum! Olaylara iğrenerek bakan kendince bir doyuma varır belki! Ama bu bireysel davranış en çok o çirkinlikleri yaratanlara kazandırıyor.

Esme söze giriyordu ki keser gibi ekledi Doktor,

— İlle de sana karşıymışım gibi alma sözlerimi Esmeciğim! Ben senin yanında olmaya çalışıyorum. Olaylara tek tek bakınca doğru saptıyorsun belki. Ama parça parça algılıyorsun! Sağlıklı sonuca varmak için onların arasındaki bağı, ilintiyi de görmemiz gerekiyor.

— Görünce ne oluyor?

— Kahramanlar da oluyor, hayınlar da, ne yapalım ki?

Soğuk, sessiz bakıyordu Esme.

— Ferdane kahraman mı, hayın mı?

Beklemediği anda yumruk yemiş gibi oldu Doktor. Toparlanıp gülümsemeye çalıştı isteksizce.

— Hiç de iyi bir örnek gibi gelmiyor bana bu!

— Niye?

— Ferdane'ye gelinceye kadar akşam olur!

— Çoktan oldu akşam! Karanlık bastı!

Yorulmuş gibi duraladı Doktor. İlle bu kızın dediği olacak! İsteksizce gülümsedi boyun eğer gibi.

— Hayın demeye dilim varmaz. Bir günler kahraman denmesine de kuşkuyla bakmışımdır.

— Ben hepsine kuşkuyla bakıyorum!

Nereye çekildiğinin ayrımındaydı Doktor. Domuzun bakışına bak!

— Biliyorum Esmeciğim. Ama o yol çıkmaz sokak!

— Ben de onu söylüyorum sevgilim! Bunca yıl kavga verdiniz. Ortak acıları yaşadınız. Ferdaneler de aranızdaydı.

Sessiz bakışıyorlardı.

— Onlara sorsak ne derler? Doktor Saim hayın mı, kahraman mı?

Ne gerek var sormaya? Soğukça güldü Doktor,

— Diyelim ki baş hayın dediler.

— Hanginize inanacağız?

Fırlayıp kalktı masadan Doktor,

— Aman, istersen onlara inan, dedi sıkıntıyla patlamış gibi. Oidipus'taki yolu kesen ejderha dikildi gene karşıma? Parçalayıp yiyecek beni ille de! Ye de kurtulayım bari; ne yapayım?

Gerginliği önlemek içindi yaptığı aslında. Alaylı gülümsedi Esme.

— Birden yer miyim hiç, dedi, bitiverir sonra! Azar azar koparmak daha tatlı böyle!

Güldü Doktor tutamamış gibi. Dönüp gene oturdu Esme'nin karşısına.

— Bak güzelim, dedi. Bak benim birtanem! "Kahraman", "hayın", kişilerin birbirine taktıkları günlük, çoğu boş etiketler olmuş bakıyorsun! Onlara bağımlılık da gülünç! İşimiz bunun için güç. Önemli olan, toplumun değişimindeki, daha geniş anlamıyla tarihin akışındaki doğru çizgide yer almak. Olmuş ola-

cak tüm değerleri yaratanın insan emeği olduğuna inanıyorsan, yaratan insana saygı duyuyorsan, ezip yağmalayanlara savaş açacaksın! Oh, ne kolay reçete değil mi? Bin bir pisliğe bulanmış, karman çorman bir dünyada kolay mı o doğru çizgiyi bulmak? Şu deniz kıyısındaki geniş, asfalt bulvarda bile, bin bir kaza, bin bir tehlike var uyanık olmazsan! Tam doğruyu bulmanın kahrolası güç olduğu yolda kadınlar daha çok acı çekiyor, kuşku yok. Erkekler çekmiyor mu? Çoğu, azı, acı acıdır sonunda! İşi salt kadın erkek kavgasına indirgedin mi çekilenler de boşa gidiyor.

Konuşmayı dudağının alaylı kıvrımındaki bir gülümsemeyle dinliyordu Esme.

— Darılma sevgilim, dedi birden. Dersini iyi bellemiş okul çocukları gibi anlatıyorsun! Ayrım yapılmamış da hangi çekilen acı boşa gitmemiş bugüne dek; gösterir misin?

Kızdığını belli etmemeye çalıştı Doktor. Sen de dersine hiç çalışmayan haylaz piçlere benziyorsun!

— Yabanıllıktan, ilkellikten, ortaçağcılıktan bugünkü düzeyine nasıl gelirdi insanlık, tüm çekilen acılar boşa gitmiş olsaydı? Söyler misin?

— Evet, birileri acı çekiyor; ortaya çıkardıkları güzelliklere gene acı çektirenler el koyuyor! Şeytanların külahı değişiyor sadece! Külahı kapanlar da erkekler!

Bir gerilim içinde suskun kalmıştı Doktor. Ne bilgiç karısın sen be! Külahı kapan asıl şeytan sensin denmez mi şimdi buna?

— Öyle olmuyor mu?

Kızgınlık dolu bir diretkenlikle bakıyordu Esme. Yeniden mi anlatacaktı her şeyi bu kıza şimdi?

— Öyle oluyor gibi görünüyor ya, öyle olmuyor! Daha önce de geçti aramızda; sözgelimi, *Güven*'deki kişilerin, Turgutların, Halillerin, Seherlerin çektikleri, katlandıkları acılar boşuna mı oldu, diyorsun?

— Bilmiyorum, dedi Esme sertçe. Ben böyle bir acıya katlanmayı anlamıyorum bugün. Tarih boyunca yinelenip durmuş bu

iş. Sosyalizmi kurunca kurtaracaktınız bizi bu alçaklıktan! Dediğiniz oldu mu Doktor Nahit? Kurtulduk mu?

— Gerçek sosyalizmi kurabildik de mi olmadı?

— Kuramadınız diyenlere hayın diyen de sizdiniz!

Yalan mı kızın dediği? Duralamadan sürdürdü Esme,

— Kuracaksak doğru dürüst kuralım. Salt erkeklerin kuru sı-

kı palavralarıyla değil, gerçek akılla olur bu iş! Kadınlarla birlikte olur ancak, olacaksa!

— Kadınlarsız olsun diyen kim?

— Derler mi? Kimseyi salt dedikleriyle değerlendiremezsiniz, demiyor mu Marks?

Evet, öyle der. Gerçekten epeyi şey biliyor bu kız! Vay başıma gelenler! Aksayan bir yanı, bir takıntısı olmasa hani... Sayıları alt alta yazıp topluyor sadece; birbirine çarpmasını bilmiyor! Çarpınca acılar çıkacak ortaya; korkuyor belki ondan da; söylemiyor! Kim korkuyorum diyebiliyor ki? Kim bilir nasıl görüyor o da beni?

— Öyle değil mi canım?

— Ne öyle değil mi?

— Saplantılı, takıntılı bir erkeğim ben!

Duraladı Esme,

— Erkekliğin yazgın; kurtulamazsın da, dedi, kuşkulara düştüğün, arayışta olduğun belli senin de! Temel bağlılıklarına bir şey dediğim yok, görüyorsun!

Alaylıca gülerek sürdürdü,

— Belki biraz da utanç belası, eski cicilerini birden atamıyorsun üstünden!

Doğrulur gibi oldu Doktor.

— Yazık ki seninle çatışmamız temelde Esmeciğim. Evet, akıl yardımıyla geçeceğiz sosyalizme de, yığınların tarihsel bir anı yakaladığı çakışmada tüm gücüyle yüklenmesiyle geçeceğiz gene de. Düz, kuru mantıkla, bireyciliğe dönüşmüş, kadındı erkekti hırlaşmalarıyla değil! Bir şeyler getiriyor onlar da derken

parçalayarak neleri öte yana taşıdığı gözden kaçıyor aslında! Tarihten çekilmeye yazgılı hiçbir egemen sınıfın o insanca boyun eğme büyüklüğü görülmemiş ama, dileyelim kansız olsun gene de! Her gün kan dökülüyor aslında ya, tarihsel anlar, pislik içinde bin bir oyunla kaçırılırsa daha da çok dökülür kan. Kan dökülmekle de kalmaz bu nükleer çağda, evrensel trajedi olur! Evet durum bu! Doğrunun yengisi için, bugün de gereğinde yiğitçe acılara katlanmak düşüyor kimilerine ne yapalım ki!

— İnanmıyorum böyle bir zorunluğa, o acıya da katlanmayacağım sevgilim! Kadınlara hiçbir şey getirmedi çektikleri!

Sevecen bir gülümsemeyle bakmaya başladı Doktor,

— Ne yapayım ki erkeğim, ben de seni çok seviyorum Esmeciğim, dedi. O acıya ben yazgılıyım demek ki! Başka ne yapabilirim, seve seve katlanacağım!

Güldü Esme. Bir yudum aldı rakısından.

— Hep böyle kandırdınız! Sana kahramanlık düşer sevgilim, erkeksin! Acılar kadınların payı! İşlediğin suçu açıklamış oldun değil mi canım?

Doktor da yudumladı rakısını.

— Suçluyum! Ne yapacaksan yap sevgilim!

— Romanından başlayalım! Emekçilerden yanayım diyorsun, tembelsin, dalgacısın! Yalan mı?

— Doğru!

— Yiğitliği övüyorsun; Romana başlamak yürekliliğini gösteremiyorsun bir türlü! Yalan mı?

— Doğru sayılır!

— Kadınlara çektirdiğin acıların cezasına katlanmak ağırına gidiyor; öyle değil mi sevgilim?

— Hayır değil! Kadınların bana çektirdiği acıların cezasını kim çekecek?

— Benim çekmemi istiyor musun?

— Nasıl isteyebilirim?

— İsteyebilirsin!

— Tüm erkeklerin cezasını bana çektirmeye kalkışman gibi mi? Senin kadar acımasız olamam sevgilim.

— Ben kadın sorumluluğumu üstleniyorum. Sen de erkek sorumluluğundan kaçmadın mı eşit konuşmaya başlarız!

Daha bir şeyler diyordu ki, Doktor'un telefonu çalmaya başladı. Baktı, tam çıkaramamıştı da, bildiği bir numaraydı. Açtı hemen,

— Ağbi selam!

Muhittin'di. Sevindi Doktor.

— Merhaba canım! Şükür! Kayıplara karıştındı.

— Portekiz'deydim, bir işlere takıldık. Sağlığınız iyi?

— Bir sorun yok.

— Sizin yok ama, Nicole'ün var!

Anlamamıştı birden.

— Sorup duruyor sizi! Bir bakışta ne yaptınızsa, kafayı takmış kız!

Anımsamıştı Doktor. Gülmeye çalıştı. Gevezeliği sürdürüyordu Muhittin,

— Eylülde buradalar. Bu kez kurtuluş yok, bilesiniz!

Ağzından kaçırmış gibi,

— Artık hiç olmaz, dedi Doktor.

— Büyük söylemeyin!

— Sevgilim var!

Bir kahkaha attı Muhittin.

— Asıl şimdi olur işte Ağbi!

Tutamayıp güldü Doktor da.

— Ben aldatmam.

Esme'ye duyurmak içindi sanki!

— Açamadığı kale olmadı bildiğim Nicole'ün; söylerim, daha sıkı saldırır!

— Bir de sütlü kahve söyle!

Çocuklardan duymuştu bu efelenmeyi de.

Güldü Muhittin,

— Süt koymaz kahvesine Nicole. Söyleyeyim, Malaga şarabı getirsin; onu içersiniz baş başa!

Bu geveze oğlanla baş mı edilirdi? Sustu Doktor. Hemen aldı Muhittin.

— Bizim Dede'yle sizi bir öğle yemeğine götüreyim diyorum.

— Dede mi?

— Fikret Ağbi canım. Boyuna sizi sorup duruyor. Hangi gün uyar size?

Sessiz kaldı Doktor. Gözünü dikmiş dinleyen Esme'ye baktı.

— Bugünlerde burada olmayacağım Muhittinciğim.

— Hayrola!

— Bir iş çıktı. Ankara'ya filan belki...

— Dönüşte o zaman. Ararsınız değil mi?

— Ararım.

— Sağ olun Ağbi. Bekleyeceğim. Sağlıkla kalın!

— Sen de sağ ol canım. Fikret Bey'e selamlar, saygılar.

Kapattı telefonu, bakan Esme'ye,

— Muhittin, dedi. Tanıyorsun değil mi?

— Tanıyor sayılmam. Suat'la eski arkadaşlar. Ara sıra uğrar Reklam-Ar'a. Ağzı kalabalıktır. Nicole kim?

— Duydun mu?

— Gizli miydi?

— Yoo.

— Bas bas bağırıyor adam, duymam mı?

Gülerek özetledi olayı Doktor.

— Niye Ankara, dedin?

— Bilmem! Diyarbakır deyince sorulara kalkar bakarsın şimdi!

Telefonu dinliyorlarsa nereye gideceğimi duymasınlar mı diyecekti?

Alaylı gülümsedi Esme.

— Sakın Nicole'ü bekleme, ben sana Malaga şarabı getiririm!

— Bak o zaman beklemem! Söz ama!

— Söz! Diyarbakır'da içeceğiz hem de. Uykum geldi, biliyor musun?

On ikiyi geçiyordu yattıklarında. Yatak odasının kapısında kucakladı Esme'yi, tutkuyla öptü anason kokulu dudaklarından. Odaya çekiyordu ki, soluk soluğa, iter gibi kurtardı kendini Esme,

— Uslu ol bakalım, dedi. Malaga şarabını açınca artık. Diyarbakır'da.

Saat dokuzda kalktılar sabah. Ekmek, gazete almaya çıktı Doktor. Kahvaltıyı balkondaki alçak masaya kurmuştu Esme. Deniz, gök, parçalı bulutlar, martılar, tekneler, kıyıda gezinen insanlar, koşturmacayla akan trafik, balkondaki tüm bildik görüntülerin coşkulu çağrılarla başlattığı bu çılgın sabah saatinde, ayrılığın karaltısındaki tek tük sözcüklerle sessiz, ağırdan ettiler kahvaltılarını. Masa dibinde verilenleri yiyen Şeker'i alıp sevdi Esme.

— Akşam ararım ben, dedi Diyarbakır'dan. Kaldığımız oteli söylerim. Yarınki uçakta karşılamaya bakacağım.

— Hiç gerekmez canım. Ben gelir yerleşir, bulurum seni. İşine bak sen!

On bire doğru çıktı Esme. Uçağa gitmeden Beyoğlu'nda yol arkadaşlarıyla buluşup konuşacaklardı önce. Daha avluda öpüşürlerken ezici yalnızlık çökmüştü üstüne Doktor'un. Giden annesini bırakmamak için tepinen küçük bir çocuk gibi, beni de götür diye sarılacaktı neredeyse Esme'ye! Ayaklarına sürtünüp duran Şeker'i alıp sevmesine, son öpücüğü ona kondurmasına da bozuldu bozulacaktı. Esme çıkıp da kapıyı çekince incecik bir tel kopmuş, loş bir gölge düşmüştü tüm eve! Ne çıktığı ışıltılı balkon, ne oyalanmak için koyduğu müzik, karıştırdığı kitaplar, dergiler, gazeteler, ne Şeker'in ikide bir sokulup ayaklarına sürtünmesi, bu sisli bulutu aralayamıyordu. Romanla ilgili bir şeyler karalamayı anımsamak bile geriyordu sinirlerini. Doğru diyor

kız; tembelim. Niye gitmemişti sanki; ne vardı bir gün sonraya kalacak? Sen yaptın bu akıllıca öneriyi! Hangi akılsızca işimi akıllıca yapmadım ki? O niye olur dedi peki? Uzattın! Bari gidip uçak biletini alalım! Çabucak giyinip çıktı evden. Aksaray'da, ara sıra önünden geçtiği gezi biletleri satan yere girdi. Pazartesi uçağı doluymuş Diyarbakır'a; yedeğe yazarlarmış ancak. Yer açılma olasılığı da güçlü değilmiş pek. Salı için de ivmesi gerekiyormuş; kapanabilirmiş o da. Esme'ye kızıyordu içinden niyeyse; böyle bırakıp gitmişti onu işte! Akıllıca davranmak zorundaydı gene, ne yapsın; salıya aldı biletini, dönüşü açık. Bugünü nasıl geçireceğini düşünürken bir de yarın çıkmıştı. Bu yaz gününde sinema salonuna kapanmayı da çekmiyordu içi. Laleli'ye doğru çıkarken kuşatan kent gürültüsüne karışınca unutur gibi oldu kendini. Gidip bir Topkapı Sarayı'nı mı gezseydi? Arabaya binip de Sultanahmet'e varınca Gülhane Parkı'na gitmek geldi içinden. Önünde inip parka girince de daha iyice duyumsadı kendini; gevşemiş gibiydi. Hayvanat Bahçesi varmış burda! Ne hayvanat bahçeleri görmüştü dışarda! Zavallı hayvancıkların tutsaklık kampı işte! Gökleri tutmuş koca ağaçların gölgesinde Sarayburnu'na doğru yürürken mutluydu sanki! Parktan sonra demiryolu köprüsünü geçip de karşısına açılıveren görkemli İstanbul limanıyla karşılaşınca mutsuzluğu unutmuştu artık! Burundaki lokantada o büyüleyici güzelliğe dalıp giderek öğle yemeğini yedi. Keyifle içti kahvesini. Hesabı ödeyip çıktı. Ağırdan yürüdü yola doğru. Eve mi gitseydi; Beyoğlu'na çıkıp ayrılacağı kentte mi dolaşsaydı? Geçen boş arabaları kollarken ardında bıraktığı güzelliğe dönüp baktı şöyle bir; bakmasıyla da gerideki duvarın kıyısında, sırtını yana dönen adama çarptı gözleri. O değil miydi bu? Beyoğlu'nda Çiçek Bar'a kadar izleyen, Yenikapı'daki gazino kapısında Süleymanlarla buluşan herif! Tıknaz, sarı, kıvırcık saçlı; ilk kez çekiyordu herifin şipşak fotoğrafını böyle! Saçından başından çok sinsi saklanışından belli! Ne korku, ne gerilim, gülmek geliyordu içinden. Dönüp yanına mı git-

seydi şu herifin? Arkadaş sen kimsin, nesin? diye koluna girip... Yoktu döndüğünde. Bakındı, göremedi çevrede. Geride, Çakıl Gazinosu'nun arkasında bir yere girdi belki. Benzettim mi yoksa? Bu benzeşmeler de beni buluyor hep! Geçen boş taksiyi durdurup binince de dönüp baktı arabanın arkasına doğru; kimse yoktu görünürde. Dalgın bakıp durdu geçtiği yollara. Taksim'de inip gezide dolaştı bir süre. Bankta oturup tarhlar arasında koşturan çocuklara baktı içinde yanık bir özlemle. Üzerine çökeceklerden kurtulmak ister gibi kalktı hemen; alana indi araçları kollayarak, Beyoğlu'na girdi. Vitrinlere bakarak yürümeye başladı ağır ağır. Emek Sineması sokağının köşesine gelmişti ki çakılır gibi kaldı birden. Ferdane geliyordu sokağın içinden, yanında birileriyle. Kalabalıktı; sinema çıkışı olmalıydı. O görmemişti Doktor'u. Dönüp biraz gerideki kitapçıya girdi hemen. Kitaplara bakar gibi yaparken sokaktan geçenleri kolluyordu. Biraz sonra, yanında bir kadın bir erkekle geçtiler Taksim'e doğru. Adam bir şeyler anlatıyordu; Ferdane durgundu sanki. Biraz bekledikten sonra kitapçıdan çıkarken ayıpladı kendini. Ne vardı ürküye kapılmış gibi böyle! Belki de daha iyiydi yüz yüze gelmek; ne yapacağını görürdün hiç değilse! İyi, dönüp ardından koşalım bari! Galatasaray'a doğru yürüdü canı sıkkın, taksiye bindi. Eve gelip kapıyı açınca bakındı; zarf, kâğıt mağıt yoktu eşiğin dibinde. Şeker dolanmaya başlamıştı ayaklarına. Kucağına alıp sevdi, okşadı. Mama, su koydu kaplarına. Çıkıp duş yaptı. Odada uzandı. Salonda balkona çıktığında gün batmak üzereydi. Yatışmıştı; sabahki tedirginliğinden iz kalmamış gibiydi. Kulağı Esme'nin telefonunda olmanın dışında doğal akımındaydı her şey. Mozart CD'si koyup kıstı biraz; kim bilir kaçıncı okuyuşunu geçende yarısında bıraktığı *Cinler*'ini aldı Dostoyevski'nin, yaslandı koltuğuna. Okumaya başlar başlamaz da yazmayı düşlediği romanına kaydı. Eskilerle ilgili aldığı notların, yaptığı karalamaların tümü de gereksizdi aslında. O yaşlı kadınla torununun kuşak çatışmalarının da çekici yanı yoktu.

Bayat sakızlardı bunlar! Aşkı anlatacağım diyorsa, bilmediği şeyleri söylemeliydi insanlara. İnsanların bilmediğini ben nereden bileceğim? Romancı o bilinmeyeni bilene diyorlar Doktor Nahit. Bilineni yineleyen gerçek sanat yapıtı nerede görülmüş? Kıvıramayacaksan bırak başkaları yapsın! Havlu atacak durum yok daha; hemen kıçıma tekmeyi vurma! Salt benim bildiğim bir şeyler de çıkar bakarsın! Vardır olmaz olur mu; az şey mi yaşadın, gördün? Kaç kişi tanıyor şu Esme gibisini, sözgelimi? Başka şeyler de gördüm! Asıl anlatacağım... Telefon çalıyordu. Esme bu. Fırlayıp açtı hemen,

— Söyle birtanem.

— Rahat geldik canım... Otelindeyiz. Doluymuş yalnız; üzgünüm, başka bir otelde yer bakıyorum sana. Nasılsın, biletini aldın mı?

— Ben salı gelebiliyorum Esmeciğim. Yarınki uçakta yer yok dediler.

— Hay allah, bizimkiler sana da ayırtabilirlerdi. Niye akıl etmedik sanki? Salıya aldın biletini?

— Almasam, o da gidiyordu.

— Sağlık olsun, ne yapalım? Şeker'i de söylemedim Hanife'ye.

— Dert değil; bizim kahveci Recep Efendi bir çözüm bulur sanıyorum. Buradan istediğin bir şey?

— Seni!

— Uçarak gelirim!

Güldü Esme.

— Bu geceden başlıyoruz. İş çok. Salıya görüşeceğiz. Öpüyorum canım.

— Ben de birtanem.

Telefonu kapatınca durulmuştu içi; her şey yolundaydı. Rahat uyudu o gece; onu geçiyordu kalktığında. Duşunu, kahvaltısını edip çıktı. Böylesi özlem yüküyle evde ezilip bunalmanın anlamı yoktu bu sonradan çıkma son günde. Seçenekler üstün-

de durmadan, başıboş gezgin gibi aklına estiğince, akşamı edene dek dolaşacaktı kenti. Yarın ayrılacaktı İstanbul'dan; "Gidip de gelmemek var, gelip de görmemek var"dı! Aman nasıl da gizemli yerini bulmuştu ya bu yavan söz! İsteksizce gülümsedi. Gelecekti de, görecekti de, uçak düşmezse! Ne var şimdi uçağı düşürecek! Olmayacak şey mi? Seni mi bulacak? Esme'yi bulacağına beni bulsun! Bırak şu aptallıkları artık! Bıraktım! Kimi alanlarda, kıyılarda, köprülerde yürüyerek -Unkapanı Köprüsü'nden geçmişti-, kiminde arabayla Aksaray'dan, Karaköy, Galata rıhtımı, Tophane, Beşiktaş'tan Ortaköy'e vardığında bir buçuğa geliyordu. Yıldız Parkı'ndaki köşke arabayla çıktı; öğle yemeğini keyifle yedi İslamcı Türk mutfağı lokantada. Parkın ağırdan yelle kımıldayan yemyeşil dalları ardından Boğaz görünüyordu. Öbek öbek masalarda, örtülüsü, açık giyimlisi kadınlar vardı. Bir de hiçbir şey değişmedi diyor sevgilim; kadınlarımız sultanların köşkünde masalara kurulmuş yemek yiyor, daha ne olsun! Kahvesini içtikten sonra kalkıp dolandı parkta. Yapraklarla örtülü göletlere, ta yukarlardan geçen uçağa baktı. Banklarda oturup gözlerini kapattı; kuş seslerini, ağaçkakanların taktaklarını, yaprak, dal hışırtılarını, arada bir çöken sessizliği dinledi. Yorgunca indi Ortaköy'deki yola. Taksiye binip eve dönünce kapıyı açar açmaz koşan Şeker'i alıp severek çıktı odasına, yatağına uzandı. Şeker de kıvrılıvermişti yanına. Nasıl da alışmıştı şunun kapıda karşılamasına! Uyandığında dinlenmişti. Duşa girip çıktığında dipdinçti. Gün bitmişti artık. Akşamın Marmara'daki son ışıklarına baktı balkona çıkıp. Öğlendeki şölenden sonra acıkmamıştı pek. İnip şarap, meyve, peynir çıkardı mutfaktan, İstanbul türkülerini koyup çöktü koltuğuna. Şeker de kucağındaydı. Kulağı telefondaydı kırmızı şarabını yudumlarken; Esme'ye nispet verecekti! Uzun saatler bekledi kitapları, reprodüksiyon albümlerini karıştırarak; çalmadı telefon. O aradı sonunda; kapalıydı Esme'nin telefonu. İşe dalarsam ilgilenemem demişti kız. Geç saatte televizyonda haberlere baktı bir sü-

re, yattı. Gece sık sık telefon sesi duydu sanki uyku arasında. Derin uykuya sabaha karşı daldı ancak. Ona doğru uyandı. Duş yapıp giyindi hemen. Gazete almaya çıktığında mahalle kahvesine uğradı. Mahalleden bir kadın gönderecekti Recep Efendi birazdan; Şeker'e nasıl bakılacağını gösterip parasını da konuşurdu onunla. Balkona kurduğu kahvaltı masasında çayını yudumluyordu ki, kapının zili çalmaya başladı. Kadın geldi! Çabucak indi merdivenleri; kapıyı açınca duraladı bir.

— Günaydın Doktor Bey!

Kimdi bu sarışın, çakır gözlü adam? Çıkardı çıkarıyordu ki,

— Ben Macit, dedi adam. Anımsadınız mı? Avukat Mustafa'yla birlikte Borsa lokantasında...

Bir irkilmeyle anımsamıştı.

— Evet, tanışmıştık. Buyrun!

Sizi dinliyorum anlamındaydı sanki "buyrun!" İçeri almayı düşünmüyormuş gibi dimdik, yüz yüze kalmıştı kapıda adamla.

— Sizinle biraz konuşmamız gerek Doktor Bey.

Çekilince girdi adam. Doktor önde, adam arkada çıktılar merdivenleri.

Balkonu gösterince, "İçerde oturalım," dedi adam! Gizlilik mi gözetiyor? Doktor'un içinde birden dikelmiş ürkü, çekingenlik artan bir ilgiye bırakmıştı yerini. Karşılıklı oturdular salonda. Çay, kahve önerilerini çevirdi adam. Kısa bir sessizlikten sonra,

— Önce ben soracağım izninizle, dedi Doktor. Nedir bu Mustafa Bey'in olayı?

Bekliyordu sanki; çakır bakışlarını Doktora dikti bir süre,

— Tam açıklığa kavuşmadı daha, dedi sözcüklere tek tek bastırır gibi. Kan davası da deniyor, yanlışlıkla vuruldu da deniyor. Olay karışık biraz.

Sevindi Doktor bir anlamda; bizimle ilgili değil demek! Pek mi güçlü olasılıktı?

— Ameliyat sonucu?

— Bu sabah alacaklardı ameliyata bildiğim.

— Almanya'ya niye götürüldü? Kurşunlar burada alındı demişlerdi.

— Beyinde merminin yaptığı kemik kırıkları, dokudaki kanamalar, pıhtılar omuriliğe inen deliği tıkamış; alınmazsa su toplarmış; hidrosefali yaparmış. Dekompresyon diyorlar; burada

çok tehlikeliymiş bu ameliyat. Ferhat Bey Almanya'dan yoğun bakım donanımlı ambulans uçak gönderdi. Hanover'deymiş bu işin merkezi. Ünlü bir profesör var dediler orada.

Sessiz kaldılar.

— Çok üzdü beni, dedi Doktor.

— Evet, üzücü.

Sessizlik çöküyordu gene.

— Buyrun, sizi dinliyorum.

Doktor'u inceliyormuş gibi bir süre daha baktıktan sonra aldı adam.

— Bugüne dek uzatabildik sizin işi. Yirmi bin dolar kesin yalnız; değişikliğe yanaşmıyorlar.

Beklemiyor değildi; güç durumda duyumsadı kendini gene de Doktor. Al paranı mı diyecekti bu adama şimdi? Hiçbir güvencesi yok; belayı savacağı nereden belli? Parayı sokağa atmak gibi.

— Bakın Macit Bey, dedi. Tüm işlerime Mustafa Bey'in baktığını biliyorsunuz. Sizinle konuşan da oydu. Özellikle böyle işlerde kararı hep o veriyordu. Şu son günlerde öyle şaşkınım ki, ne diyeceğimi, ne yapacağımı bilemiyorum.

Soğukça baktı adam,

— Karşıdaki öyle değil, dedi gene tek tek bastırarak. Ne diyeceğini de biliyor, ne yapacağını da!

Sözleri de, dik bakışları da açık bir gözdağıydı adamın.

Bir sessizlikte başını önüne eğmiş düşünüyor gibiydi Doktor; düşünemiyor, ne diyeceğini de bilemiyordu oysa. Toparlanıp doğruldu,

— Ferhat Bey burada mı?

Aptalcaydı soru. Biraz önce demedi mi herif Almanya'da diye?

— Bilmiyorum.

— Telefonu filan?

— Onu da bilmem.

Bir sessizlikten sonra,

— Onun bir şey yapabileceğini sanmıyorum, dedi adam soğuk bir sesle. Boşuna vakit kaybedersiniz. Şakaya gelmez bu işler Doktor Bey. Elimizden geleni yaptık. Gerisi sizin bileceğiniz.

Kalktı adam. Doktor da kalktı. Merdivenlere doğru yürürken sürdürdü aynı soğuk sesle.

— Ayın on birine kadar opsiyon verdiler. Bundan sonraki cumartesiye bitiyor süre.

— Telefonunuzu?

— Telefon kullanmam. Bulurum ben sizi.

Merdivenleri çabucak indi; "İyi günler!" deyip çekti sokak kapısını.

Merdivenin ortasında kalakalmıştı Doktor. Bir şeyin ayrımına vardı sanki birden; mafya bu herif! Polisten mafya, mafyadan polis! Sınırını çizen kim? Karmakarışıktı kafası; neye inanması, neye inanmaması gerektiğini nasıl bilebilirdi? Ayın ikisi bugün; dokuz gün var demek! Verip kapatsaydım keşke şu işi! Açık bilet aldık uçağı, boşuna çok para verdik ona da. Düşündüğüne bak! Onunda dönmeliyim ki en geç... Eve gelir gene herhalde; nerde bulacak beni başka? Diyarbakır'da bulur seni, bu evi nasıl bulduysa; mafya bu! Umarsızlık içinde dönüp yarım bıraktığı kahvaltı masasına oturdu balkonda. Toparlayıp kalktı biraz sonra; yemek isteği kalmamıştı. Ne Allahın belası işlerdi be! Ağrı benzeri bir ağırlık gezinir gibiydi göğsünden koluna. Sinirlenmişti, ondan mıydı? Tatsız bir belirti de olabilirdi. Böyle kafayı takarsan niye olmasındı? Esme'nin de aradığı yoktu işte! Demesiyle telefonun zırlaması bir oldu. Açtı hemen,

— Günaydın canım! Bugün geliyorsun?

— Akşama oradayım. Dün aradım seni, kapalıydı telefonun.

— Dün gece üçte yattım. Mahzen gibi bir yerde çalışıyorduk; çekmiyormuş telefon. Şarjı da bitmişti. İyisin?

— Seni görünce iyi olacağım.

— Minibüse çağırıyorlar. Öptüm birtanem. Şeker'i de öp benim için! Onu da göreceğim geldi, biliyor musun!

— İyi çalışmalar!

— Sağ ol canım!

Kapandı telefon. Esme'nin cıvıltılı sesi silip atmıştı içindeki pası. Ne var bu kadar kendini bırakacak? Verirsin otuz milyarı, biter gider! Biter mi? Hemen de iki haftan var daha, düşünürsün; ivmeye gerek yok! Kapı çalındı. Recep Efendi'nin kadınıydı. Bir-iki temizliğe de gelmişti daha önce. Gösterdi ne yapacağını. Sabahları uğrayacaktı. Parasını, evin anahtarını verdi. Kadın gidince valizini hazırladı çıkıp. Kendine geliyordu ağırdan. Dünya yıkıldı da ben mi kaldım altında! Vivaldi dinledi sevinçli günlerinde yaptığı gibi. Öğlende dolapta olanlarla geçiştirdi yemeği. Yattı. Uyandığında dördü geçiyordu. Sol kolunda karıncalanma benzeri ince bir sızı duyar gibi oldu. Üstüne yattım belki ondan! Şeker'i aldı kucağına, okşayıp sevdi. Ev ona emanetti! Yaramazlık yapıp gelen teyzeyi üzmesindi sakın! Gözlerini dikmiş, dinliyor gibiydi Şeker! Gerçekten şekersin kız sen; iyi ki geldin! Ben de özleyeceğim seni Esme Teyzen gibi, biliyorsun değil mi? Bu öpücük Esme teyzenden, bu da benden! Hadi bakalım, evimize göz kulak ol! Beşe doğru çıkıp yoldan bir taksi çevirdi. Valizini alıp havaalanına yollandı. Vaktinde kalkan uçak dopdoluydu. Koltuğuna yaslandı, uyuklar gibi gözlerini kapatıp içini seyre daldı yol boyunca! Mutluydu her şeye karşın. Nasıl mutlu olmazdı, yıllardır düşlediği yerlere gidiyordu; Esme'yle birlikte olacaktı hem de. Avrupa'da karşılaştığı kadınlı erkekli Kürtler, yeşiller, sarılar, kırmızılar içindeki şenlikleri, coşkulu halayları birbirini çağrıştırmaya başladı kafasında. Kırsal bir

çağıltı gibi topluca, bir ağızdan söylenen türküler, tartımlı bir yel gibi kulaklarında eserek belleğini uyandırdı; Şerife ile Mahmut'u getirdi o sesler. Telefonla yemeğe çağırmışlardı geçende, gidememişti; Esme'ye sözü vardı o gün. Bu yolculuğa çıkmadan görseydi onları keşke; yöre için söyleyecekleri yararlı olabilirdi. Görmesini salık vereceği şeyler de olabilirdi. Telefonla arardı yarın. Uçaktan inince bir süre bekledikten sonra valizini alarak kapıdan çıkmış, bakınıyordu ki, Dr. NAHİT yazılı karton çarptı gözüne. İncecik, esmer bir kızın elindeydi. Yaklaşıp tanıttı kendini. Hemen yaklaşan uzun, yapılı, kara yağız bir delikanlı, "Hoş gelmişsiniz Doktur Bey Amıca," deyip valizini aldı elinden. Sormaya gerek yoktu; belli, Kürt'tü ikisi de. Esme Hanımlar çalışıyorlarmış; onlar götüreceklermiş oteline Doktur Bey Amıcayı. Bekleyen bir arabaya bindiler. Kızla arkaya oturdu Doktor; delikanlı şoförün yanına geçti. Pek az konuştular yolda. Altı gün varmış etkinliklere ya, iş çokmuş daha. Gece-gündüz çalışıyorlarmış yetişsin diye. Esmelerin oteline uzakmış Doktor'unki. Havaalanı yolundan kente girip uzayıp giden ünlü surlardan sonra uzunca bir bulvardan geçerlerken iki yanlı yapılara, işyerlerine bakıp durdu sessizce. Ülkeyi çok gezmiş sayılmazdı ya, yapı biçimi karmakarışık bir Anadolu kentiydi işte, hiçbir ayrı yanı yoktu! Ne ayrısı olacaktı? Bir-iki kattan beş-on kata, tuğla, briket, beton, çimento yığınları arasında kimi eski yapılar, anayola açılan eski dar ara sokaklar. Böyle bir sokağın içindeydi otel. Üç yıldızlıymış. Danışmada, ayrılan odanın anahtarını aldı, sağ olun deyip ayrıldı çocuklardan. Üçüncü kattaki odası temizdi, bir arka sokağa bakıyordu. Günün sıcağı sinmişti odaya. Valizi odaya çıkaran oğlan klimayı açtı. Parasını verip ardından örttü kapıyı Doktor; uçakta kapattığı telefonunu açıp çevirdi numaraları. Esme'nin sevinç dolu sesi geldi telefondan.

— Hoş geldin canım. Rahat geldin mi?

— Her şey çok iyi. Oteldeyim. Sen neredesin?

— Biraz uzaktayız. Yangın yeri gibi burası. Yemeğe bile çı-

kamıyoruz, bir şeyler yiyoruz ayaküstü; geç saatlere kadar çalışacağız. Sen de dinlen bugün! Yarın ona doğru alacak seni çocuklar.

Ne uzağıymış böyle Diyarbakır'ın? Kırılacak gibi oldu, toparlandı.

— Peki Esmeciğim. İyi çalışmalar! Yarın görüşürüz!

— Öptüm birtanem.

— Ben de.

Hiç de böyle düşünmemişti bugünü. Düşündüğün gibi mi oluyor her şey? Demedi mi kız, işim gücüm var diye; eğlence gezisinde değil. Valizini yerleştirip uzandı karyolaya. Dalıp gitti. Gözlerini açtığında ortalık kararmıştı. Acıkmıştı da. Yıkanıp tarandı lavaboda, aynada çekidüzen verdi kendine; indi asansörle. İyi bir lokantanın tanımını aldı resepsiyondaki adamdan. Sokağı döndü; iki yanlı büyük, güzel yapılar dizilmiş ışıklı anayolda çevreye bakınarak yürüdü bir süre; pek de uzak olmayan lokantayı buldu hemen. Kızarmış et kokularıyla sokaktan geçene saldıran kebapçılardan değildi korktuğu gibi; ak örtülü, tertemiz masaları, dolanan güler yüzlü çalışanlarıyla iyice bir lokantaydı bildiğimiz. Oldukça da kalabalıktı. Kapıdan saygıyla karşılayıp sokağa bakan pencere önündeki masaya buyur ederek önüne koydukları listede, istediği her şey vardı. Tek rakıyla beyaz peynir, kavun, salata, kereviz söyledi. Garson gidince şöyle bir doğrulup bakındı salona. İlerde, iç yanda, uzunca masada, kadınlı, erkekli on-on beş kişi, bir kutlamada gibiydiler, eğlenceli kahkahalarla göze çarpıyorlardı hemen. İkişer-üçer kişilik öteki masalarda kendi aralarında söyleşiye dalmış, yiyip içen birileri vardı. Garsonun donattığı masasına dönüp rakısını sulandırıyordu ki, lokantaya yeni giren iki kişiden, çenesindeki kırçıl sivrice sakalıyla orta yaşlı biri, Doktor'u görünce duralayıp kalmış gibiydi birden. Bir anlam verememiş yemeğine dönüyordu ki Doktor, gelip gülümseyerek karşısına dikildi adam. Arkadaşı da yaklaşıyordu ardı sıra.

— Hoş geldiniz Diyarbakır'a, Ağbi!

Çıkaramamıştı. Şaşırdığı belli olmalıydı bakışından. Karşısındaki sandalyeye ilişti adam; candan bir yakınlıkla sürdürdü,

— Ben Doktor Tarık Akdağ. Bizi pek tanımazsınız. Siz ayrıldıktan çok sonra geldim hastaneye Berlin'de. Duyardım. Örgütlediğiniz kimi etkinliklerde uzaktan gördüm sizi, ama tanışmak olmadı bir türlü. İGD'liydim. Eski TKP'liyiz.

— Sevindim.

— Bir iş için filan mı geldiniz?

Duraladı Doktor. Ne desindi şimdi?

— Sanat etkinlikleri olacakmış diye duydum. Öteden beri de görmek isterim buraları.

Sıcak bir gülümsemeyle başını sallıyordu adam, anlıyorum gibisine,

— Siz?

— Ben Diyarbakırlıyım.

— Kürt müsünüz?

— Evet.

Anımsamış gibi, ardında dikilen zayıf, kumral adamı tanıttı dönüp,

— İrfan Kilkaya. Eski arkadaşlardan bizim.

Bir duralayıp ekledi,

— Sizi görünce burada gözüme inanamadım. Masanıza otursak tadınızı kaçırmış olur muyuz Ağbi?

— Ne demek, buyrun! Sevinirim.

Gerçekten sevinmişti; bundan iyisi mi olurdu yöreyi tanımak için?

— Bakar mısınız? diye garsonlara dönüyordu ki,

— Siz keyfinize bakın Ağbi, dedi Dr.Tarık. İlgilenir onlar. Siz de bizim konuğumuzsunuz.

"Siz benim konuğumsunuz," diyecek oldu Doktor; başını salladı Doktor Tarık, olur mu gibisine. Ne dese boştu, biliyordu. Garsonlar koşturup masayı açtılar hemen; Doktor Tarık yakın ta-

nıdıklarıydı belli ki. İsteklerini aldılar. Rakılar, yiyecekler geldi, donandı masa. Kadehlerini kaldırıp tokuşturdular. Doktor'un emekli olup İstanbul'a yerleştiğini öğrendikten sonra, -Doktor'un Parti'yle çatışmalarını biliyor olmalıydı- Doktor Tarık eski günlerden girdi hemen. Parti'nin çalışmaları onlara da doyum kazandırmıyordu o günler pek. Hele 12 Eylül'den sonra, PKK silaha sarılıp da Kürt sorunu tüm ağırlığıyla boy gösterince, şaşkına dönmüşlerdi TKP'li Kürt olarak. Diyarbakır'a dönüp doktorluğa başlamış o günler. Parti'de de çalışıyor gizli.

— Bir yanda Devyol mevyol, bir yanda PKK. Çok zordu durum. Kürt gençlerine, PKK çekici geliyor. Köylüsü, kentlisi akıyor PKK'ye; dağa çıkıyor kızlar, delikanlılar. Önce Kürt, sonra devrimci oldu çoğu. MHP'ye gidip sonra PKK'ye katılanlar da var. Biz de TKP yayınlarını okutup yetiştirmeye çalışıyoruz; kaç kişiye anlatırsın? Sınıftı mınıftı dinleyen yok. Ömer Ağın'ları vurdu PKK güpegündüz kitapçı işyerinin önünde. Ağır yaralandı, ölümlerden döndü Ömer; arkadaşı öldü.

Acı, alaylı bir gülümsemeyle baktı Doktor Tarık,

— Allah razı olsun, dedi. Devlet birleştirdi bizi sonunda cezaevinde!

Bir duraksamadan sonra aldı gene,

— Diyarbakır Cezaevi, işkence yeri olarak, hani ünlü Guinnes rekorlar kitabı var, oraya yazılsa yeridir. Devlet bu konuda adını tarihe geçirtti, övünebilir! Çırılçıplak, kamışlarımızdan bağlayıp yata kalka koşturmalar mı, kanlı, irinli karavana yedirmeler mi, bit içinde yüzdürmeler mi... Duymuşsunuzdur, yinelemeyeceğim. PKK'ye iyi militan yetiştirdi devlet; bu cehennemden kurtulan doğru dağa çıktı. İşkence tekniğini geliştirmiş bir herif vardı, binbaşı. Bir araç lastiğine ayakları kafasıyla yan yana sokuyor, 66 diyorlar buna, ayaklar havada kalıyor hep, indiriyor sopayı ayaklarına. Sonunda vurdurdu onu otobüste PKK, İstanbul'da. Kişisel teröre karşıyız biz, bilirsiniz. Herifi geberttiklerini duyunca sevinmedim desem yalan olur şimdi.

Cezaevindekiler bir de baktı ki, siyasal ayrım filan yok burada; herkes aynı zincire bağlı. Bir gün geldi Binbaşı, "Ben devletin görevlisiyim," dedi. "Devletten yanayım diyenler bu yana; ben bu devletin düşmanıyım, anasını avradını sikeyim bu devletin diyenler öte yana geçsin!" dedi. Devletten yanaya geçenler bir avucu buldu bulmadı. Üç bin kişi var cezaevinde. Geri kalan yığın öte yana geçti hemen. Teker teker odalara alıp kalın sopalar, coplarla dövmeye başladı erler. Dayaktan yılıp pişman olduk diyen de bir avucu buldu bulmadı. Ayrı koğuşlara aldılar bizi. Çeşitli siyasal çizgilerdeki kişileri birleştirmişti işkence. Dayanışma başladı. Belediye Başkanını dövüyorlar bir gün koridorda gardiyanlar çullanmış; Mehdi Zana'yı. Kol gibi sopalar iniyor kafasına gözüne. Öldürecekler. Atlayıp üstüne abandı bir sürü mahkûm, PKK'li'si, THKO'lusu, TKP'lisi; onlar karşıladı sopaları adamı kurtarmak için. Gardiyanlar gidince kanlar içinde dimdik fırladı adam, başladı Kürtçe konuşmaya; "Haklıyız, kazanacağız; korkmayın!" diye haykırıyor. Güç günlerdi.

Duraladı bir,

— İşte böyle Ağbi, dedi gözlerinde acılı bir gülücükle. Siz orada Kürtlerin türküleri, halayları, dili, kültürü derken durum burada da buydu, anlayacağınız.

Soğuk bir sessizlik çöker gibi oldu birden. Sözün, hiç beklemediği biçimde buraya gelmesi şaşırtmıştı Doktor'u. Ne diyeceğini bilemeden kaldı bir an. Toparlandı,

— Doğrusunuz, dedi mırıldanır gibi çekingen bir sesle. Elimizden gelen oydu bizim. Asıl acıları siz çektiniz...

— Onu demedim Ağbi, dedi Doktor Tarık. Siz orada sıkıntıdaydınız, biz burada, diyeceğim. Partimizin de durumu buydu yani! Az şey değildi sizin o günler oralarda yaptıklarınız. Ne güçlüklerle vuruştuğunuz da biliniyordu; bir şey diyemiyorduk ya, kızıyorduk baştakilere. Yalnız TKP'liler olarak iyi sınav verdik o bölgede, cezaevinde. Bize düşman olanlar gelip özür dilediler. Dışardayken bir gün Batman'da yapacağımız mitingi ba-

sıp hepimizi tarayacaklarını duyduktu PKK'lilerin. Önlem aldık; dolandılar toplantı alanı çevresinde, gözleri yemedi, vazgeçtiler-di. Cezaevinde tanıdılar bizi. "Ne kötü bir iş yapacakmışız!" de-di birisi. "O gün o boku yeseydik bugün sizleri tanıyınca ne du-rumda olurdum, düşünemiyorum bile!" Ömer kendini vuran PKK'li çocuğu, "Bu değildi," deyip idamdan kurtardı. İçerde birliği sağladık. Bütün koğuşlarda "Herne Pe'ş" marşıyla ortak eylem başladı. Yönetim ürktü bayağı. Koridorlar çınlıyor: "Bra ye'n delal/Hun werin Kurdno/Bi eşqa welat/Em heri merd-no"

Doktor Tarık ağırdan söylemeye başlamıştı marşı. Mutlu bir gülümsemeyle dinliyordu Doktor. Daha önce de duymuştu, ku-lağındaydı ezgisi. Alt perdeden katıldı o da mırıldanır gibi. Doktor Tarık uzatmadan kesti gülerek, kadehini kaldırdı,

— İşte böyle sevgili ağbimiz, dedi. Sizinle bunları konuşmak da varmış demek Diyarbakır'da! Çok mutluyum. Ne iyi ettiniz de geldiniz.

Gece on bire doğru kalktıklarında, Doktor da iyice inanmış-tı gelmekle iyi ettiğine. Çıkıp birlikte yürüyerek otele bıraktılar Doktor'u; ayrılırken kartlarını bıraktılar gereğinde telefonla ara-ması için. Onun telefonunu da aldılar. İstediği yere götürüp gezdireceklerdi. Esme'yle konuşmadan bir şey diyemiyordu Doktor. "Sağ olun!" deyip ayrıldı. İrfan Kilkaya da, biraz çekin-gence karışmıştı konuşmalara sonradan. Moskova'da Parti Oku-lu'nda okumuş altı ay o dönem; söz arasında geçti o da. Öyle-sine sıradan söyledi ki bunu da adam, biraz şaşırdı Doktor; alçakgönüllülüğünden mi, bir günler nasılsa bulaştığı işlere ya-bancılaşmasının gönülsüzlüğünden mi kaynaklanıyordu bu önemsemez tutum, çıkaramamıştı. Yapı işleriyle uğraşıyormuş şimdi. Asıl onunla konuşmak isteği duyuyordu içinde. İyi uyu-du o gece. Sabah ona doğru, Esme'ye götürmek için dünkü ço-cuklar geldiğinde kahvaltısını etmiş, aldırdığı gazetelerini oku-yordu lokantada. Gözleri yol boyu dizili yapılarda, iki yanlı ge-

lip giden kalabalıklarda, kenti bir baştan bir başa arabayla geçerlerken Esme'yi göreceği anı düşünmenin çarpıntısıyla mutlu olsa da, yüreğinin bir kıyısında, dün akşam söyleştikleri kişilerle bir an önce yan yana gelmenin özlemini de taşıyordu Doktor. Kentin epeyi karşık yollardan vardıkları uzak bir semtinde, beşaltı katlı, geniş, site gibi yükselen yeni bir yapı önünde durdular. İşyeri olarak kiralanıyormuş buralar; boş görünümdeydi daha. Sıcak bir gün bastırmak üzereydi. Açık ana kapıdan girip aşağı kata indiler. Yumrukladıkları kapının açılmasıyla yüze çarpan boya, badana kokularına daldırır gibi içeri aldılar Doktor'u. Taka tuka çalışma gürültüleri arasında, arkadan gelen ışıkla tozlara batmış koridorun öte başında, yüzünü ancak yaklaşınca çıkarabildiği karanlık bir gölge gibi Esme göründü hemen. Renk renk boyalara, lekelere bulanmış mavi tulum vardı üstünde. Daha nasıl davranacağını bulamamış Doktor'un gelip boynuna sarıldı, öptü yanaklarından,

— Hoş geldin canım! dedi.

Minik boya, badana serpintileri yüzüne, saçlarına sıçramıştı, kirpikleri de tozlu gibiydi; soğuk, alaylı gözlerine sıcaklık katıyordu bütün bunlar. Koridora toplanmış iki kız, üç oğlanın şaşkınca bakışları arasında koluna girdi Doktor'un,

— Ta İstanbul'lardan geldin, sağ ol, dedi; arkadaşlarla neler yapıyoruz burada, gösterelim, sen de düşündüklerini açıkça söyle bize lütfen!

Doktor'un bir şey demesine kalmadan peşlerine takılmış çocuklara döndü, Doktor'un Avrupa'da yıllarca, bu tür etkinlikler düzenlediğini, böylesi çeşitli yerler gördüğünü, geniş deneyimleri olduğunu, özellikle Kürtlerle çalışmalarını duyunca ilgilenip geldiğini anlatmaya başladı. Uzunlu, kısalı koridorların birbirine bağladığı, ıslak, yeni badana kokusu sinmiş iç içe salonlardan, irili, ufaklı odalardan oluşan çok geniş bir zemin kattı burası. Oyunlar, dinletiler için düşündükleri en büyük salonları altmış kişilik var yoktu. Küçük bir sahne kuruyorlardı burada; en bü-

yük gürültü de, ellerinde rendeler, çekiçler, testereler, üç-dört gencin, kan ter içinde yürüttüğü bu çalışmadan geliyordu. Uzunca bir salonda, üstüne geniş bir bez çekilmiş öbekte resimler tablolar varmış. Tasarılarından söz ediyordu Esme. Çoğunun diplerinde boya kutuları dizili boş duvarlardan oluşan bu koca yerde kitaplık, kahve, çalışma odaları, sergiler için nereleri, nasıl

düşündüklerini, neleri, nerelere koyacaklarını anlatıyordu heyecanla. Bir hafta içinde bitecekti bütün bunlar da! Suyunu çekmek üzere olan paraları da çok kısıtlıydı üstelik. En ağır işleri bile kendileri yapmak zorundaydılar. Tanıdıkları bir marangoz uğrayıp akıl veriyormuş arada bir. Bir haftada olacak şey gibi görünmedi Doktor'a. Her işe burnunu sokma, haddini aşıp! Bu kadar genç insan olacak der de olmaz olur mu? Belli ki hepsi de bu deli kızın kafasında! Birlikte kısa bir dolaşmadan sonra, Esme'yi Doktor'la bırakarak işinin başına koştu herkes. Bir kız fincanda çaylar getirdi. Geçici çay ocağı gibi bir şey yapmışlardı bir köşede. Doktor'u bir tabureye oturttu Esme, boş bir boya tenekesini ters çevirip ilişti karşısına; çaylarını yudumlamaya başladılar. Oteli, uykusunu sordu Doktor'a. Her şey yolundaydı. Gözlerini dikmiş bakıyordu öylece.

— Geldiğine iyi etmiş misin?

— Evet canım, dedi Doktor, çok çok iyi etmişim. Sağ ol!

Dün geceki rastlantının bu sevinçte ağırlığı olduğunu söylese miydi? Ne vardı söyleyecek!

— Sen de sağ ol birtanem. İçimden geldiği kadar ilgilenemiyorum seninle; çok üzülüyorum inan ki! Gönlümüzce gezeceğiz seninle, şu iş bir bitsin. Görüyorsun; oturmam nasıl göze batıyor şurada! Kimsenin gözü işten başka şey görmüyor. Başka türlü yetişmez. İyi bir şey çıkacak sonunda, biliyorum. Şöyle derin, uzun bir uykuyu öyle arıyorum ki. Geldiğimden beri toplam on saat uyumadım. Çocuklar da öyle. Birlikte tasarladığımız...

Sözü ağzında kaldı! İçerdeki salondan ağır bir şeyin devril-

mesiyle kırılan cam şangırtısına karışan sesler geldi birden. Esme fincanı yere bırakıp fırladı hemen. Kızgındı döndüğünde. Panoyu devirip duvarda yan yana dayalı iki iç kapının camlarını kırmışlar. Yara bere yoktu, neyse.

— Amatörlerle çalışmak tatlıdır da, faturası ağırdır, dedi sinirli bir gülümsemeyle.

Doktor kalktı,

— Bir şey devirip kırmadan hemen gideyim buradan ben de, dedi.

— Keşke sen kırsaydın, ödetirdik hemen. Bunların parası da yok.

Uyarılmış gibi durdu Doktor.

— İyi söyledin Esmeciğim, dedi. Düşünüyordum. Bir şeyler vereyim diyorum ben de. Ne dersin? Beş yüz...

— ...Milyon?

— Milyar değil herhalde!

— İşi kolayladık demektir!

Doktor'un çıkarıp yazdığı "hamiline" İş Bankası çekini, mırın kırın etmeden aldı Esme. "Mizgin" diye seslenip çağırdığı kıza,

— Bak, konuğumuz bağışta bulundu, dedi. Çekin bankadan, boya borçlarını kapatın; elektrik araç gereçlerini de alın hemen.

Kız, inanmaz gibi baktı çekteki beş yüz milyona, "Sağ olun!" deyip gitti. Kentin varsıllarından destekçi aramış çocuklar; üç yüz milyonu güç bulmuşlar. Yüklü bağışın duyumu hemen yayılmış olmalı ki, daha önce pek sokulmamış gençler de, bu eli açık konuğu görmek için işlerini bırakıp Esme'yle Doktor'un kapıya yürüdükleri koridora çıkmışlardı. Ayrılırken başarı dileyerek selamladı herkesi Doktor. Yanına takılacak çocukları durdurdu; kimseyi istemiyordu, tek başına gezecekti kenti. Akşam için de telefonlaşacaklardı Esme'yle. Sokağa çıkıp yakıcı güneş altına girince tedirgin duraladı bir. Ağır sıcağa oldum bittim yü-

zü yoktu. Yaşlılıkta da hiç çekilmezdi; zararlıydı da. Yer yer gölgeli yaya kaldırımlarından, sağlı sollu işyerlerine bakınarak yürüdü bir süre. Tuhafiyeci, manifaturacı, kebapçı, tatlıcı, kasetçi, bakkal, fırın, eczane derken, bir işyeri önünde duraladı birden; semerciydi. Çocukluğunda, yıllar öncesi gördüğünü anımsadı bir semerciyi; büyük dayısıyla gittikleri kasabada hanın içindeydi. Gelen köylülerin eşeklerine, katırlara, develere, suratsız ustayla yapılan semer pazalıklarına bakarak can sıkıntıları içinde dayısının gelmesini beklemişti koca bir gün. O tatsız günü anımsamaktan mutluluk duyar olmasına da şaşırdı. Kasetçiden gelen çok sevdiği "Diyarbekir şad akar/Urfa Mardin'e bakar" türküsünün de payı vardı belki bunda. "...Diyarbekir kızları kibritsiz kandil yakar." Güldü. Ne kızlarmış ya! Küçük yer masaları, İstanbul'da ayakkabı boyacılarının kullandığı arkalıksız, basık iskemleler dizilmiş kahvesiyle güneşsiz, dar bir çıkmaz sokaktı burası. Semercinin karşısında bir masaya oturdu. Gelen garsona bir şişe su söyledi kahveyle. Ne yapacaktı şimdi? Esme'yi düşünmemeye çalışıyordu. Dert açmak istemiyordu başına şimdi! Biliyordu, doğru değildi ama, onu yalnız bıraktı diye suçlamak geliyordu içinden düşününce; kıskanıyordu da! Koridora dizilen bir sürü delikanlı içinde hemen göze çarpan o oğlan; kara yağız, filinta gibi, hemen takılmıştı kafasına! Boya, badana lekeleri vardı gri mintanında onun da. Yüzünde, kara saçlarında serpinti boyalar. Esme gibi tıpkı! Gece-gündüz işi bunlarla Esme'nin, benimle mi uğraşacak? Kim bilir kimler var daha! Koca otellerinde yer kalmamış diye başka otele postalandık! Alaylı gülmeye vursa da kafadan atamıyordu bu saçmalıkları. Atamıyorum. Atma! Evet, atmayacağım; dursun orada! Kahvesini yudumlarken günü nasıl geçireceğini tasarlamaya başladı. "Danışma" diye bir yer olmalıydı; "kent rehberi" broşür filan. Esme'ye sormayı niye akıl etmemişti ki? Fesatlık düşünmekten sıra mı kaldı? Telefon edip sorayım mı? Telefonu çıkarırken akşam Doktor Tarıkların bıraktığı kartlar takıldı eline. İyi işte, şu

İrfan'ı arayayım bir; Doktor, dispanserdedir bu saatte. Arar aramaz açıldı telefon. "Danışma"dan, "kent rehberi"nden söz edecek olunca kesti İrfan; hemen geliyordu, nerdeydi şimdi? Boş fincanı alan garsona, sokağın adını sordu. Bilmem ne "Küçe Çıkmazı"ymış! Sen garsonu bana ver, dedi İrfan. Telefonu uzattığı garson iki sözcükle açıkladı yeri. Konuşkan biriydi iri yapılı garson. Doktor'a dönüp sorgular gibi başladı. "Torist"miymiş? Nerede kalıyormuş? İlk kez mi geliyormuş? İşi neymiş? Yabancılar bu"kürsi"lerde oturamıyormuş, içeriden iskemle getirsin miymiş? Hasır örgülü boyacı iskemlesine "kürsi" diyordu. Sıkılmaya başlıyordu ki, yol başında duran arabadan inmiş İrfan, gülümser yüzle göründü.

— Benden iyi danışman, rehber nerede bulacaksınız Ağbi, dedi gelir gelmez de.

Oturmadı. Doktor da kalktı. "İşiniz vardır, size engel olmayayım," diyecek oldu,

— Takmayın bunlara Ağbi, diye kesti İrfan. Aksasa ne olur? Ama aksamaz; işim yolunda benim! Tarık doludur; Dispanseri, muayenehanesi... Birlikte gezelim bugün; ben de konuşmak istiyordum sizinle.

Sevinçliydi Doktor; bundan iyisi nasıl olurdu ki? Doktor Tarık'tan sıra mı bulamamıştı, nedir; dün gece suskun kalan adam oldukça da konuşkanmış aslında! Dar sokaklardan anayola çıkınca iki yana dizilmiş yapılar üzerine kısa, tanıtıcı açıklamalar yaparak ağırdan sürmeye başladı arabayı. "Dağ Kapı"dan geçiyorlardı. "Dağ Kapı", Dar Kapı'ymış aslında; Şeyh Sait'le adamlarını astıkları darağaçlarının kurulduğu alanmış. Yeraltı çarşısı yapılmış şimdi altında. Üstü de düzenlenmiş alan.

— Şimdi söyleyin Ağbi, dedi. Neyi görmek istiyorsunuz?

— Diyarbakır'ı!

Takılır gibi gülerek söylemişti Doktor.

— Olur, dedi İrfan. Elazığ Bulvarı'na gireceğiz şimdi, Seyrantepe'ye doğru; görün Diyarbakır'ı!

Sessizce sürdü arabayı. Uzayıp giden geniş bir yolda gidiyorlardı. Dört kilometre filanmış bu Elazığ Bulvarı. Sıra sıra yeni yapılar diziliydi iki yanlı. Yakınına geldikçe ağır ağır tanıtmaya başladı yapıları İrfan. Merkez Komutanlığı, 7. Kolordu Komutanlığı, Kurdoğlu askeri lojmanları, MİT lojmanları, Kolordu lojmanları, MİT Bölge Başkanlığı, Galip Deniz Kışlası, OHAL Bölge Valiliği, DGM-Terörle Mücadele Lojmanları, Asker Toplanma Merkezi, Askerlik Şubesi Başkanlığı, Orduevi, OHAL Lojmanları.

— Gördünüz mü Diyarbakır'ı?

— Gördüm!

— Kaygılanmayın Doktor Ağbi, dedi, alaycı gülümsemeyle. Turistik Diyarbakır'ı da gezdireceğim. Onarılan surları, yenilenen Keçi Burcu'nu, lüks otele çevrilen Deliller Hanı'nın ahırlarını, gâvur mahallesini, camileri, kiliseleri, müzeyi... Güzel şeyler de var burada!

Kentin, kırsal alana açılan bitimine gelmişlerdi. Gecekondu görünümünde bir yeri gösterdi İrfan,

— Musa Anter'i şurada vurdular, dedi.

Arabayı durdurmuştu.

— Önünden geçtiğimiz kışlanın arka yanı burası. DGM de burada. İşkence yerleri filan.

— Siz de işkenceden geçtiniz mi?

— Geçmeyen mi kaldı?

— Sizi de buraya getirdiler?

— Nereden bileceğiz nereye getirdiklerini? Arabada başına çuvalı geçiriyorlar, döndürüp duruyorlar yollarda. Başımızda çuvallarla topluca soktular bizi de bir yere. Bir arkadaşımız, Doktor Mustafa da orada. Şişman bir aşiret başkanını, PKK'ye yataklıktan almışlar. İşkenceyle yıldırdıkları yeğenine dövdürtüyorlar. Yarı gecede bayılmış adam. Ölecek demişler, tutuklular arasındaki Doktor Mustafa gelmiş akıllarına; onu götürmüşler başına. O da, hemen açık havaya çıkması gerek, ölür yoksa, de-

miş. Masaj filan yaparken, adamın başında Doktor'u da çıkarmışlar arka bahçeye. Doktor Mustafa, şu gördüğünüz su deposunu hemen seçmiş karanlıkta. Biz de öyle öğrendik nerede tutulduğumuzu.

Ağaçlık alanların, alçak yapıların ötesinde göze çarpan, yüksek kule gibi su deposuna baktı Doktor. Bir kişiyi ölümden kurtarmaya çalışırken, kendinin de içinde kıvrandığı işkencenin kerteriz noktasını bir rastlantıyla yakalamış Doktor Mustafa'yı düşündü. Bu acılara katlananlar arasında işkence görmemiş olmanın onursuzlaştıran bir ayrıcalığı vardı sanki; yakıcı biçimde duyumsuyordu içinde onu. Falakaya yatırılmış, cinsel organından, gövdesinden elektrik geçirilmiş, yabanılca dövülmüş, aşağılanmışlar arasında kardeşçe, eşit mutluluk savıyla görünmek bile utanç verici geliyordu. Evet, sizler burada ortaçağ kıyımlarından geçirilirken biz de dışarılarda, sizin dilinizin, türkülerinizin, halaylarınızın kavgasını yürüttük! Bağışlayın bizi çocuklar; payımıza bu düştü!

— Kurtuldu mu o aşiret başkanı?

— Bıraktılar. Kürt olmaktan başka suçu yokmuş ki adamın. Gününü saymış yıllarca, duruşmalarını izletmiş; salıverildiği gün cezaevi kapısından aldı Doktor'u. Şölen verdi çiftliğinde kaç kez, onu ölümden, işkenceden kurtardı diye.

— Nereye gidiyoruz böyle?

— Silvan'a doğru gider bu yol.

Anımsadı hemen.

— Hizbullah'ın üssü dedikleri!

Durgun kaldı İrfan,

— Biz ona Hizb-u Kontra diyoruz Ağbi, dedi. Üssü de bu yapılarda.

Sıra yapılara bakıp sessiz kaldılar bir süre.

— Silvan'a doğru gidelim hadi. Diyarbakır Ovası'nı görün bir.

Alabildiğine açılıp uzanan ekini biçilmiş topraklar arasında giderlerken anlatmaya başladı İrfan.

— PKK'yi kuranlardan Mahsun Korkmaz, Silvanlıdır. Silvan'ın kıyısındaki Malabadi Köprüsü'nden öteye geçemedi bir ara devlet. Kurtarılmış bölge dedi PKK oraya. Hizbullah ilk Nusaybin'de başladı. Acemice adam öldüren ilk Hizbullahçıyı linç etti halk. Nusaybin'de barınamadı bunlar. Siirt'ten, kimi ilçelerinden gelen Arap köylülerin buradaki sofu esnafla bağ kurmaları sonucu buraya göçe başladılar. Hizbullah'ın, Kontrgerilla'nın para, silah, yetki desteğini de buldular burada. Kürtleri birbirlerine kırdırmak için iyi bir yoldu. Hizb-u Kontra oldu sonunda yani! Bölgede adam ucuz! İşe bir de dini karıştırdın mı, tamam! Her gün bir-iki adam vuruldu Silvan'da. Kimse sokağa çıkamaz oldu. Devlet daireleri bile bomboş. Adamın oğlunu vurdular akşam eve dönerken arkasından gelip. Babası koştu peşinden, yaraladı vuran iti. Çelik yelek giymiş Hizbullahçı herif. Yalnız polislerde vardır çelik yelek, bilirsiniz. Oğlunu Hizbullah'a öldürttüler, babayı da polisler vurdu. Tutuklu polis arabasıyla götürdükleri pislik herifi de bıraktılar sonra. Vuranlar üç kişiymişler aslında. Kaçan ikisini de çekirdekçi görmüş; tek tanık. Ertesi günü evine giderken onu da vurdular. Aslında hiçbir siyasal kimliği olmayan çekirdekçinin gömülmesinde binlerce insan vardı. Bayraklar asılıp ağıtlar yakıldı.

Bir sessizliğin ardından, "Hangisini anlatalım Ağbi?" diye aldı gene,

— Yolda benzin istasyonunda çalışan bir onarım ustası var, Kürt, koyu dinci; kancayı atmış buna Hizbullah. Toplantıya çağırıyorlar, gidiyor. En kışkırtıcı konuşmaları yapan birkaçını tanıyor hemen! MİT'in arabaları gelip benzin alır, onarım görürmüş bunun çalıştığı Renault istasyonunda; Hizbullah toplantısının en ateşli, kutsal din sözcüleri, bakmış ki, arabalarda sık sık görüp bildiği MİT görevlisi herifler hepsi! Namuslu, Müslüman adam usta; gelip her şeyi anlattı, HADEP'e girdi. Dinle vurmak istediler bölgeyle birlikte bütün Türkiye'yi vurdular. Öyle çok ki anlatacak öykü, anlatmaya değmez oldu artık!

Üstüne bir ağırlık çökmüştü Doktor'un. Sıcaktan! Klimalı arabada ne sıcağı? Uzayıp giden ovaya yerleşmiş yakıcı güneşli görünüm, arabanın camları arkasında bıktırmadan değişen devinimli, uçsuz bucaksız, sarı sıcak bir tablo gibiydi. Koltuk da rahat! Kafası rahat değildi. İrfan da dalmıştı; sessizce sürüyordu arabayı. Bir sürü minareden yarışırcasına yükselen ezan sesleriyle kente girdiler.

— Dalalım mı Silvan'a?

— Bilmem, dedi Doktor.

Hiç de istek duymuyordu aslında. İrfan da sezinlemiş olmalıydı; kentin ortasından geçen, ufak tefek esnaf işyerlerinin sıralandığı yolda durmadan kentin dışına sürdü arabayı,

— Malabadi Köprüsü'nü görün; dönüşte gireriz Silvan'a, dedi. Küçük, ama tarihsel bir kent.

Az sonra beton bir köprüye varıp da çıkmak için kapıyı açınca yalaza gibi sıcağın saldırısına uğradılar. Şapkası da yoktu; çıkıp güneş altında, yanda, şimdi araç gereçlere kapalı Malabadi Köprüsü'ne doğru giderlerken hiç de iyi duyumsamıyordu kendini Doktor. Korkutucu olmaya başlayan kötülük duygusuna, onaracağız diye üstüne çimento, beton dökülmüş, güzel, tarihsel köprüde, gördüğü bu sersemliğin kızgınlığı da katılmıştı. Artukoğulları'ndan kalmaymış beş gözlü köprü. Batman Çayı derlermiş bu suya da. Çocuklar yüzüyor, kadınlar çamaşır yıkıyordu ileride, kıyıda. Yolun öte yanında yükselen duvarlarıyla Batman Barajı'na da şöyle bir bakıp arabaya attı kendini.

— Dönelim, dedi.

Hiç gözü kesmemişti Silvan'da inip dolaşmayı. Doktor'daki değişimi sezinlemişti İrfan.

— Siz arkaya geçin, uzanın isterseniz.

Ses çıkarmadan arkaya geçip açtığı petten su içti, uzandı sırtüstü; gözlerini kapatıp hızla giden arabanın sarsıntıları içinde gevşemeye bıraktı kendini. Biraz sonra yavaşlayıp durdu araba. Birisiyle bir şeyler konuştu İrfan, yeniden sürdü. Aziz diye biri-

ni sormuştu. Yanıttaki Aziz sözünü anladı bir tek; "Eziz" diyordu ona da. Kürtçe olmalıydı. Söz arasında ben pek Kürtçe bilmem dememiş miydi İrfan? Uykuyla uyanıklık arasına daldı yavaşça. Ne kadar geçtiğini bilmediği uzunca bir süre sonra doğrulup bakındığında Diyarbakır'a yaklaşıyor olmalıydılar.

— Nasıl, toparlandınız mı?

— İyiyim.

— Açsınız, biraz da ondan belki.

Aç da değildi pek öyle.

— Silvan'da bizim Aziz'i sordum. Ankara'daymış. Orada olaydı evine götürecektim sizi. Dinlenirdiniz. Silvan'ın en tepesindedir evleri. Doğru dürüst bir şeyler de yerdik. Eski ailelerinden buranın; bize yakındır. Olmadı. Kebaptan başka bir şey yoktur Silvan'da.

Aziz deyince konuşmayı anımsadı Doktor. Dayanamayıp sordu; ne diliydi, nece konuşmuştu yoldaki adam?

— Türkçe'ydi, dedi İrfan. Kürt'ün Türkçesi! Yalnız biz anlarız o dili.

Gülüyordu.

— "Satoledır" ne demek Ağbi?

Bir şey anlamamıştı Doktor.

— Geçende bir eve asmışlardı; "Bu ev kompile satoledır!" Satılıktır diyor. "MR MR atülsi" ne demek Ağbi?

Güldü Doktor. Nereden bilecekti? İrfan da gülüyordu.

— Kayapınar Beldesi var burada. İşyerinin kapısında böyle yazıyor. "Mermer atölyesi" yani. Yasaklar mısınız dilini, Kürt de öcünü böyle alıyor sizden! Çarpıp yamru yumru ediyor, kendi diline döndürüyor dilinizi!

Diyarbakır'a girmişlerdi. Dicle Üniversitesi kampüsünde alabalık lokantası varmış; orada balık yiyeceklerdi dişlerini biraz daha sıkarlarsa. Üçe geliyordu lokantaya vardıklarında. Kapalı, büyük, boş salonun yanında, ağaçlar arasında, çardak altı, serince bir yerdi yazlık lokanta. Tek tük kişiler vardı masalarda. Çiçekli

bir havuz kıyısına oturdular. Balık, salata, bir küçük şişe rakı söyleyip ağırdan söyleşiye koyuldular. İçmeyeceğini söylemesine karşın bir tek rakıyı yudumlamaya başlayınca kendine gelir gibi olmuştu Doktor. O tek rakıyla oyalandı sonuna kadar. Ne güzeldi şu pırıl pırıl doğa!

— İlerde başına neler gelecek bu güzelliklerin kim bilir? Sanayileşmedi; şimdilik temiz kaldı bölge.

İrfan tersçe bakıyordu.

— Petrol tekellerinin girdiği geri ülkede temizlik kalır mı?

Bir kısa, sessiz bakıştan sonra aldı gene,

— Kuyulardan, yaşlandıkça artarak kirli su çıkıyor petrolle birlikte. Toprak altının en derinliğine atmaları gerek bunları. Ucuzu, kolayı varken yapar mı bunu yabancı ortaklıklar? Daha yukarılara, içme suyu düzeyindeki, yüzeye yakın tabakalara basmışlar kirli petrol sularını; tüm içme sularını kirletmişler. Labaratuvarlarda incelenen sular yürekler acısı tüm bu bölgelerde bugün.

Dalgın kaldı Doktor bir an. Çürüme şimdiden başlamış burada da! Başlamayacak mıydı? Esme'ye bir telefon açmak geldi içinden. Niye?

— Siz Marat'a niye karşıydınız, Ağbi?

Önüne pat diye düşen soru karşısında şaşaladı Doktor.

— TKP başındakilere diyeyim daha doğrusu.

Doğrularak güldü.

— Nereden çıkardınız şimdi bunu?

İrfan da gülümsedi.

— Şimdi çıkarmadım bunu, dedi.

Durup baktı bir süre. Sinsi bir kıvılcım dolandı gözlerinde sanki.

— İnanması biraz güç ya, bir rastlantı, yıllarca önce ardınızdan tanıdım ben sizi. Moskova'da, Parti Okulu'ndayken, Ukrayna Oteli'nin lokantasında bir gece, sizin üzerinize konuştular bizim masada saatler boyu. Kavgaya varıyordu neredeyse! Votkaları da çekmişiz!

Gülüyordu İrfan. Doktor iyice şaşaladı.

— İlginç, dedi gülümseyerek. Kimmiş bu benim için işi kavgaya vardıranlar?

— İstanbul'dan birlikte gittiğimiz Selim'den başka (Harun'du oradaki adı) hiçbirini, o gün de tanımıyordum, bugün de!

Konuşma nasıl açıldı, bilmiyorum. Biri kadın, üç yoldaş, ben Selim'le buluşmak için lokantaya gittiğimde oradaydılar, tartışıyorlardı. Harun'un, Selim'in yani, eski arkadaşlarıydı ikisi. Asıl konu, Londra'da Parti'ye karşı bayrak açan Nihat Akseymen'di. Söz size kaydı nasıl olduysa; uzayıp durdu sonra. Tatlı su teorisyeni olduğunuzdan, pek de gerekli olmayan, başına buyruk sanat etkinliklerinizden, özenti kişiliğinizden, küçük burjuvalığınızdan, bu kafanızla sizin de belki o gidenlere katılacağınızdan...Bizim kalıp suçlamaları bilirsiniz. Aslında sizi tanıyan tek kişi kadındı; savunuyor muydu, saldırıyor muydu belli değildi o da. İçkili olmaktan belki. Şaşkındı sanki.

— Melahat Yoldaş mı?

— İnanın anımsamıyorum Ağbi. Adı geçti mi o gün, onu da anımsamıyorum. Onlar nasıl oldu da bir araya geldiler, onu da bilmiyorum. Tanıdıklarımızla bile konuşmamız, adıyla çağırmamız yasaktı. Bizim Selim, pek takmazdı böyle şeyleri aslında. Bizim odaya kapattığı bir kızı düzmek için, derse inmedi bir gün, yalanı da bana söyletti, hastaymış diye; öyle bir herifti! Ödüm kopmuştu kovacaklar bizi diye. Dedim ya, kafayı da iyi etmişiz o gün! Neyse, ben asıl başka şey söyleyeceğim size.

Toparlanır gibi duraladıktan sonra aldı gene,

— Sonra Batı Almanya'ya geçtim ben. Berlin'de gizli çalıştım epeyi bir süre. Doğu'ya gidip geliyordum sık sık. Marat'ı da tanıdım, ötekileri de. Sovyet Partisi'nden gelenlerle de sık sık buluşuyorduk iş gereği.

Durdu; gözlerini Doktor'a dikip baktı bir süre,

— Bakın Ağbi, dedi. Marat için söylediklerinizin hepsi doğ-

ru olabilir. Ancak asıl bir doğru var ki, siz de gözünüzden kaçırıyorsunuz onu!

Çöken bir sessizlikte bakışıp kaldılar bir süre.

— Sovyet Partisi adına astığı astık dolanıp duran adamlarla ilişki kurmaya, Marat gibi biri değil de, diyelim dürüst, açık kişilikli, teorik donanımlı, dört dörtlük bir devrimci çıksaydı TKP adına bu adamların karşısına, çoğu komünist bile olmayan o korkak bürokratlar sürüsü biçimine getirip tez elden başını yemekten başka hiçbir şey yapmazlardı çıkanın! Sık ilişkimiz oldu; tanıdım onları biraz. Diyeceğim, sosyalist ülkelerin de desteğiyle iyi kötü bir şeyler yapıldıysa o günler Türkiye'de, bunu o aşşağılık Marat'a borçluyuz!

Acılıkla güldü Doktor.

— Bok boku tabakhanede buldu diyorsun yani!

Güldü İrfan,

— Aynen öyle diyorum, dedi, doğru söylediniz.

— Gözden kaçırdığımı nereden çıkarıyorsun? dedi. İyi kötü yapıldı dediğin işlerin kötü yanı o kadar baskın ki, ülkeye yararı mı oldu, zararı mı o işin, onu düşünmüşümdür.

— Valla bilmem Ağbi; siz o dediğim yanı yeteri kadar değerlendirmiyorsunuz gibi geldi bana. Daha doğrusu ne yapılırdı, nasıl yapılırdı o günler, onu ben de bilmiyorum ya! Bizim Selim de böyle konuşurdu ara sıra.

Ses çıkarmadı Doktor. Neyi tartışacağız şimdi bu adamla? Balığın baştan koktuğunu ben de biliyorum! TKP dediğin ne ki aslında? Tarihi boyu toprağına yerleşememiş bir örgüt! Kımıldayıp durmuş toprak altında! Nice yiğitlikler, acı özveriler çiğnenip yok edilmiş. İçerde gövde oluşmamış, ülkeden kopmuş baş da, (nasıl başsa!) dışarda, yaban ellerinde! Geçmişlerinin bilincine varmak ne söz, ona buna kara çalarak o geçmişi çiğneyen birilerinin eline düşmüş. Sovyet Partisi'nin koltuğu altında TKP'yiz diye çıkmışlar; oradan alıyorlar güçlerini! Ne beklersin başka? Ama ilginç biri bu İrfan. Gerçeğin özünü görecek kadar da işliyor kafası.

— O Selim dediğiniz nerede şimdi?
— Bir İsveçli kadınla evlendi; oraya yerleşti.
— Kürt müydü?
— Dersimliydi. Zaza. Niye sordunuz?
— İlginç göründü.
Ağır ağır başını salladı İrfan,
— Evet, öyleydi, dedi. Derste bir gün, "Eşcinsellik niye yasak Sovyetler Birliği'nde?" diye pat diye sordu Rus kadın profesöre! Kadın da şaşırdı, biz de şaşırdık. Önce bir duraladı hocanım, ciddileşti. "Ahlaksızlıktır da ondan!" dedi. Kadın aptalca kesip atmış; bu tartışmaya girecek! Ne demekmiş ahlaksızlık; niye ahlaksızlık olsunmuş? Oğlum ibne sanacaklar seni dedim. "O onların eşşekliği olur," dedi. "Ben ibne değilim ki." "Saçma!" diyordu. O ki istiyormuş insanlar, isteyen yaparmış. Devlete neymiş yani? Bu kafa mıymış yani şimdi; böyle bakılır mıymış olaya?
Gülerek bakıyordu İrfan.
— Çok tartıştık sonra bu konuyu Selim'le, dedi. Kavgaya gidiyordu neredeyse. "Kripto ibne!" dedim buna ben! Biliyorsunuz, "kripto komünist" diye bir söz vardı, gizli komünist anlamına. "Ben saklamam ki," diyordu. "Sizde olur kripto ibnelik!". Dedim, oğlan doğru belki de! Eskiden herkes gibi ben de aşağılıyordum ahlaksızlık diye. Şimdi ne övüyorum, ne de aşağılıyorum. Bir insanlık durumu! Dışlamakla yadsımakla bir yere varılamaz, diyorum. Aşağılamakla hiç... Her vakit, her yerde olmuş. Bizim bir Kürt arkadaş anlatmıştı gene. Öyle bir oğlan varmış mahallelerinde. Evlendiği gün, davullar zurnalar çalarken alıp götürmüş bunu iki herif, işlerini bitirip getirmişler; oğlan gerdeğe girmiş. Kime ne diyeceksiniz şimdi? Bu ikiyüzlü toplumun bakış açısını değiştirmek de o kadar güç ki! Kendi yaptığını sıkı sıkı saklayanlar, başkalarına demediğini komuyor! Selim tutturdu bir gün; buna takılıp kalıyorsa bir devrim, ne biçim devrimmiş o? Önce bunu yıkacakmış gerçekten devrimse!
Duraladı bir,

— Peki, siz ne diyorsunuz Ağbi?

Hele bu konuda tek sözcük etmek de gelmiyordu içinden Doktor'un.

— Aşağı yukarı aynı şeyi diyorum, dedi isteksizce. Bin türlü nedene bağlı karmaşık bir olay. Doğru demiş o Selim arkadaşınız, devlet yasağı saçma.

Konuşma günün siyasal olaylarına kaymıştı. Bilinen doğruların yinelenmesine tek tük sözcüklerle katılıyordu Doktor. Kalktıklarında altıyı bulmuş, güneş çevrene eğilmişti. Serin, gölgeli alandan ayrılınca ağır sıcak bastırdı gene. Otele gitmek istiyordu Doktor. Kentin öte yamacından dolanan yola girdi araba. Kırklar Dağı'nının eteklerinde, yapılış tarihi bilinmeyecek kadar eskilere dayanıyor dediği on gözlü köprüden geçerlerken, aşağıda, uzanıp giden Dicle'nin kıyılarını kuşatmış, sebzesi, meyvesiyle kentin yaşam kaynağı Hevsel bahçelerini gösterdi İrfan. Solda, yolun üstünde görülen konak da Atatürk'ün eviydi. Doktor isterse, buraları da gezerlerdi yarın. Bir an önce odasına gitmekten başka bir şey düşünmüyordu Doktor. İrfan'ın elini sıkıp, "Sağ ol," dedi otelin önünde, ayrıldı hemen. Sağa sola bakmadan asansöre binip odaya attı kendini. Uzandı karyolaya. Böyle yorgun düşecek ne yapmıştı ki? Nabzına baktı, doğaldı. Ateşi filan da yoktu. Doktor Tarık'ı arasa mıydı? Büyütme! Hava değişiminden de olabilir yorgunluk ya, bir tansiyona bakılsa iyiyidi. Bir de sıcaktan. Ne sıcağı; araba klimalı, oda klimalı. Bütün gün dolaştık. Dün geceden beri yörede, Kürtlere yapılanlar üzerine duyup öğrendikleri de iyice germişti sinirlerini. Bilmiyor muydun bu rezillikleri? Yamyam mutfağına girdik! Uzaktan uzağa değil, karabasan gibi çullandı üstüme acı gerçek. Esme'yi aramayı düşündü, vazgeçti. Ben iyi değilim mi diyeceğim? O da ne durumdadır şimdi kim bilir? Dalmıştı. Başucundaki telefonun çalmasıyla sıçradığında karanlıktı oda. Resepsiyondan arıyorlardı. Sabahki gençlerden biriydi. Doktor'u almaya gelmişti; birlikte akşam yemeği yiyeceklerdi çalıştıkları yerde. Saat sekizi

geçiyordu. Kalktı yavaşça. Başı dönüyordu hafiften. Gitmese miydi? Hiç olur muydu; ne yapardı Esme? Kızın başına bela mı geldin buraya? Lavaboda yüzüne su vurunca düzeldi gibi. Giyinip indi. Minibüsle çalışma yerine gelip de merdivenleri inerlerken sallanır gibi oldu, toparlandı hemen. Esme gene koridorda karşıladı girdiklerinde. Gene öyle boyalar, tozlar içindeydi. Eli-

ni sıktı sadece.

— Bağışla arayamadım seni; telefonu düşürdüm, bozuldu, çalışmıyor. Nasıl geçti gün?

— Seninle daha iyi olacaktı.

Yorgun gülümsedi Esme,

— İyi ki benimle değilsin; fittırırdın burada!

Girdikleri salonda, büyük bir masa üstüne, dilimlenmiş ekmekler, domates, salatalık, karpuz, içli köfte, börek benzeri bir şeyler konmuştu. Alanlar bir köşeye çekilip güle, konuşa yiyorlardı.

— Başka türlü bir arada olamayacağız; onun için çağırdım seni canım.

Bir kıyıda, boyalar içinde bir tabureyle bir tahta sandalyenin arasına koydukları dikine bir boş sandık üstüne gazete yaydı çocuklar. Getirdiği yiyecekleri koydu Esme. Karşılıklı oturup yemeye koyuldular. Dalgın, ağır ağır yiyordu Esme. Doktor isteksizdi; ağzına küçük bir şeyler atıyor, yer görünüyordu.

— Yarın akşama kolaylarız gibi. Önemli bir şey çıkmazsa birlikte oluruz sanıyorum.

— Çok yorulmuşsun.

— Uykusuzluk yoruyor asıl. Dün gece dört saat uyuduk gene.

Sevecenlikle bakıyordu Doktor. Peki, ben neden yorgunum? Seni düşünecek durumda mı kız? Düşünsün mü dedim?

— Şu kapıdan giren kızı gördün mü?

Dönüp baktı Doktor; ufaksı, esmer, çatık kaşlı bir kız, elinde paket gibi bir şeylerle girmiş, yandaki odaya geçiyordu.

— Nişanlısı, büyük ağbisi dağda ölmüş, küçüğü Urfa Cezaevi'nde, idamla yargılanıyor.

Ağır ağır başını sallıyordu Doktor anladım gibisine.

— Her şey trajik burada! Anlatılan olaylarla kanı donuyor insanın.

— Asıl yorgunluğun bundan belki de.

Dalgın, ağır ağır yemeğini çiğniyordu Esme,

— Olabilir, dedi yavaşça.

— Gelmeseydim, diyor musun?

Uyanır gibi dikeldi.

— Ben mi? Ne ilgisi var? İyi ki geldim diyorum!

Yorgun gülümsedi.

— Üzüntüm seninle birlikte olamamak!

— Sağ ol birtanem! İşine bak! Şimdi daha iyi birlikte olacağız belki de! Ben de, iyi ki geldim diyorum. Şu gençleri görmek bile ne kadar doğru düşündüğümüzü kanıtlıyor.

— Çoğu öğrenci daha, dedi Esme. Fakülte bitirmişlerin de hemen hepsi işsiz.

Doktor dalgın gibi söylendi,

— İş yok, aş yok... Öyle bir kara baskı altındalar ki, özgürce eş de yok!

Ağırca başını salladı Esme,

— Ama düşleri var, dedi! Bunu göremiyor baştakiler!

Son lokmasını çiğneyip duralayınca kalktı Doktor. Elini sıktı Esme'nin.

— İyi çalışmalar güzelim. Yolu biliyorum artık, kimse peşimden gelmesin. Sen de hiçbir şeye takma kafanı, gönlünce çalış! Yarın akşamı dört gözle bekliyeceğim. Yemek için sağ ol!

Esme, "güle güle"den başka bir şey demeden yorgun, gülümser baktı sadece. Otele gelip odasına çıktığında tedirgin duyguların, düşüncelerin yeniden saldırısına uğramış gibiydi Doktor. Yöreyi istediği düzeyde incelikleriyle nasıl tanıyacaktı; kapısına kadar gittiği Silvan'ı bile doğru dürüst gezecek, tanıyacak gücü bulamamıştı. Ceketini gardıroba asarken yorgun yüzüne baktı aynada. İstanbul'da yedi püsküllü bela bekliyor,

sen kaçıyorsun aklınca! Nereye kaçacağım ki? Dokuzuna kadar dedi herif; beş gün var. Biliyorum! Beş gün sonra ne yapacağımı bilmiyorum yalnız. Esme'nin yakınında olmak buralarda sürtmek için yeterli neden mi? Olmadığı ortada; o sevdiği işini yapıyor; ben istediğim hiçbir şeyi yapamıyorum! İstanbul'da olsam ne yapacağım. İş bitecek mi yirmi bin doları verirsem? Bekçiliğini üstlendiğimiz parayı ne yapacağız, asıl sorun o. İsviçre'ye gidip Vasken'le mi konuşsam bir? Sen ülkende karar veremiyorsun, Vasken İsviçre'den ne diyecek? Tüm olumsuzlukları düşünmesine karşın ne düşlerle gelmişti ülkeye? Esme'yle niye konuşmuyorsun? Kısırdöngü başladı gene! Nasıl konuşayım, neyi, nasıl anlatayım kıza? Uzun, gergin çatışmalarla dolu koca bir geçmişin kaygıları benimki, Vedat Bey'e bile anlatamadık, kız anlar mı bundan? Bugün bile tam yanımda değil. Hadi anladı, bir de ona mı yükleyeyim sorumluluğu; devlet içi, devlet dışı mafyaları mı başına takayım kızın? Başka umar yok diyorsun, beklersin öyleyse! Bekliyoruz biz de! Duş alıp yattı. Sabah dokuza doğru uyandığında iyiceydi; gece tuvalete kalkarken duyduğu dönme de yoktu başında. Akşamı bulmaktı şimdi sorun. Otelin lokantasında kahvaltısını etmiş, aldırdığı gazeteleri karıştırıyordu ki, Doktor Tarık'la, İrfan girdiler kapıdan. Doktor Tarık da boşmuş bugün beşe kadar; kenti birlikte dolaşalım diye gelmişler. Pek istek duymuyordu ya, sevinir gibi oldu gene de; gün çabuk biterdi. Çıktılar. Gene İrfan'ın arabasıyla kentin tüm görülecek yerlerini dolaşarak gezip yorgun argın öğle yemeği için, evvelki gece karşılaştıkları lokantaya girdiklerinde dördü bulmuştu. Surları, kapıları, yenilenen Keçi Burcu'nu, içkaleyi, müzeyi, yazar Esma Ocak'ın onartıp gezenlere açtığı eski Diyarbakır konağını, Cahit Sıtkı'nın iç bahçeli müze-evini, Ulu Cami'yi, yıkık bir-iki kiliseyi, gâvur mahallesini gezmişlerdi. Cahit Sıtkı'nın evini gezerlerken, gazetelerde faili bilinmeze gittiğini okuduğu yeğeni gazeteci Namık Tarancı'yı anımsadı. Soracaktı; vazgeçti. O kadar çok kişi-

ye kıyıldı ki hangisini soracaksın! Burası gerçekten acılı kent. Yaşayanlara sormak gerek, nasıl yaşadınız diye! Gittikçe artan yorgunluğa direnir gibi, hemen de hiç konuşmadan gezindikleri yerlere bakarak ağır ağır dolaşıp durmuş, yalnız kızlı oğlanlı Kürt gençlerinin kaynaştığı Dicle-Fırat Kültür Merkezi'nde, sorular sormuştu gençlere Doktor. Tıpkı Esme'lerin orada duyduklarıydı söyledikleri; kitaplık, sinema, tiyatro, resim, müzik, halk oyunları, dil çalışmaları, yayıncılık... Ayrılık nereden? Gençlerdeki, biz daha iyisini yapacağız savı olmalı! Genç dediğin yarışacak! İçkale'de, Adliye yöresindeki surlarda, İGD'lilerin "İ. BİLEN YOLDAŞ BURADA" sözünün kırmızı üstüne sarıyla yazılı olduğu kocaman bezi astıkları yeri göstermişlerdi. '30'larda filan, ünlü İzmir duruşmasından sonra, o günler kale içinde olan Diyarbakır Cezaevi'nde TKP'li olarak yatmıştı İsmail Bilen. Bir-iki sözcükten öte bir şey konuşmadılar bu konuda da. Gâvur Mahallesi'nde, yalınayak çocukların, tavukların koşuştuğu sokak aralarından geçerlerken bir evin kapısında dikilmiş duran, kadın giyinimli, boynunda beşibirlik, kulaklarında küpe, sakalı hafif uzamış bir adamı görünce şaşırdı Doktor. Doktor Tarık, "Nasılsın Süleyman Abla?" deyince daha da şaşırdı. Tanıyorlardı Süleyman Abla'yı! Hal hatır sordular; alçaktan yanıtlar verdi o da. Geçince anlattılar. Eski, varsıl bir aileden miş. Tek başına yaşıyormuş burada. Bitişiğindeki arsalarının bir kısmını komşularına bağışlamış. Uyumluymuş çevreyle. Gene de, avlusunuın üstünü bile kalın demir tellerle kapatmış saldırıya uğrama kaygısıyla. Korku vardı eşcinseller için çevrede ya, hoşgörü de vardı demek!

— Evet, demişti İrfan. Hoşgörü var. Tatsız bir şey duyulmadı. Yalnız, aşağı sokağın ucuna bir levha astılardı, "Buraya çöp dökmemeniz rica olunur!" diye. Altına eklemeyi de unutmadılar: "Döken Sülo gibi olsun!"

Lokantaya girip kendini sandalyeye bırakınca ağır bir sınavı başarıyla atlatmış olmanın sevincindeydi Doktor. Çok yorul-

muştu, sıcağa da pes etmemişti gezi boyu! Baş dönmesi yoktu, ona da seviniyordu.

— Bağışlayın Ağbi, dedi İrfan. Biliyoruz, sizi çok yorduk. Yarın sabah Tatvan'a gideceğim, bir haftadan önce dönmem. Tarık da akşama Mardin'e gidiyor, ablasına. Başkalarına bırakmayalım dedik sizi! Dönüşte bulur muyuz bulamaz mıyız...

— Bulamazdınız, diye kesti Doktor. Sağ olun çocuklar! Böyle yürekten ilgi göstemeniz gerçekten mutlu etti beni. Artık İstanbul'da görüşürüz diyelim. Birkaç gün içinde dönmem gerek benim de.

Karşılıklı sevgi, saygı sözleri, ilişkilerinin sürmesi dileğiyle koyuldukları yemekte, yorgunluktan mı, sıcaktan mı, hiç istekli değildi Doktor. Ayran içti. Getirttiği salata, sebze, karpuzdan atındı birkaç çatal. Yemek bitince lokantadan birlikte çıkıp otelin önüne getirdiler ilk geceki gibi. Kucaklaşıp ayrıldılar. Asansöre doğru yürürken mutluydu, odasına gelip yatağına sırtüstü uzanınca daha da mutlu duyumsadı kendini. Bir duş yapsam. Dalıp gitti biraz sonra. Uyandığında dinlenmişti ya, soluna yattığı için olacak sol kolunda uyuşma, karıncalanma gibi bir şey vardı sanki. İstanbul'da da olmuştu bir gün, anımsadı. Dönünce bir baktırsam mı? Altı ay sonra bir görünün demişti kardiyolog kadın. Görünürüz! Kalkıp duşa girdi. Esme de aramadı; unuttu mu? Günün işini yetiştiremedilerse. Erken daha. Giyinip lokantaya indi. Boştu. Yola bakan cam kıyısındaki bir masaya oturdu. Çay söyledi. Tezgâhın yanındaki masada yığılı duran eski, yeni magazinleri getirtti garsona, karıştırmaya başladı. Bilmem hangi top modelin cinselliğini sergileyen renkli fotoğraflarına bakarken Esme'ye kaydı kafası gene. Sakladığı hiçbir şey yok muydu bu kızın; göründüğü gibi doğal mıydı gerçekten? Zıpkın gibi delikanlılar arasında koşturan sağlıklı, genç kadın...Doğrulup iteledi önündeki alacalı dergileri. Yaşlılığın aşağılık tepisiyle mızmızlanmak bu, biliyordu! Sersemlik! Niye üsteleyip duruyorsun sersemlikse? Ne bileyim, atamıyorum işte.

Bir rastlantıyla okuduğu "Yeni Aşka Gazel" adlı şiirden aklına takılı kalan dizeleri anımsadı: "Yeniden öğrenmek için her şeyi Bildiklerimi unutarak gelirim sana" diyordu ozan. Ne güzel diyordu! Ben niye unutamıyorum bildiklerimi? Esme unutmuyor ki! Ondan belki de! Gülümsedi. Çıkarıp telefonu çevirdi. Hemen açtı Esme.

— Ben de seni arayacaktım. Neredesin canım?

— Otelin lokantasında bekliyorum.

— Oteldeyim ben de. Duş aldım, giyinip çıkıyorum şimdi.

Karanlık basmıştı ağırdan. Işıklar yanmış, masalar dolmaya başlamıştı. Telefonu sevinerek kapatıp gözünü daha şimdiden kapıya dikmişti Doktor. Rakı istiyordu canı da, istemesindi! Gece viagra kullanacaktı. Nasıl olacaktı o iş de; odaya mı çıkarlardı yukarıya? Resepsiyondakilerin önünden geçerek! Başka yol var mı? Esme gelsin bakalım. Sabırsızlığı başlamıştı ki, keten pantolonu, pembe bluzu, boynunda heybe gibi asılı torba çantası, şipitik pabuçlarıyla Esme göründü kapıda. Uzunca saçlarını atkuyruğu gibi bağlamıştı; ta içinden gülen gözleri tüm yüzünü ışıtıyordu. Kapıdan masaya doğru yürürken gözlerini takıp izleyenler oldu öteki masalarda. Gelir gelmez eğilip öpücük kondurdu Doktor'un yanağına, sevinçli bir yüzle karşısına oturdu.

— Demek bu da oluyormuş! dedi gülerek.

— Evet, dedi Doktor da, oluyormuş demek!

Doktor'un deyişindeki iğnelemeyi hemen algılamıştı.

— Bunu bana değil, yakınlarından birinin düğünü varmış mahallede, ona borçluyuz, dedi. Yarısından çoğu gitmek istiyordu, işleri de biraz kolayladık gibi; paydos ettim ben de.

Alaylı ekledi gülerek,

— İyi etmiş miyim?

— Şaştım! Bizim düğünümüzde bile paydos etmezsin gibi gelmişti bana!

— Hep böyle kötü düşünürsün! Oysa ben...

Uzanıp yandaki koltuğa bıraktığı çantasını aldı, içinden sarılı bir şişe çıkardı, tamamladı sözünü.

— ...Bordo şarabını geciktirdim; ya Nicole'e giderse sevgilim diye kıvranıp duruyorum. Bu korkum olmasaydı güç verirdim o paydosu ben. Çok umurumdaydı şunun bunun düğünü.

Kâğıtlarını yırtıp masaya koydu kırmızı şarap şişesini.

— Nicole'e gitmezsin artık değil mi canım?

— Biraz güç!

Yapay bir sertlikle bakan Doktor'a bir öpücük gönderdi,

— Hiçbir gün kolayını göstermeyeceğim sana sevgilim, anla artık!

Gevşemiş gibi mutlu bir gülümsemeyle ağırdan başını salladı Doktor, anladım gibisine. Esme de gülümsedi.

— Açlıktan da ölmek üzereyim. Şu şarabı açtıralım önce.

Şarabı açtırıp yemekleri söylediler. Doktor gene pek istekli değildi; bir şey demedi Esme'ye. Kadehine konan şarabı tattı,

— Nefis, dedi. Nereden buldun bunu?

— Bir müşterimiz var Reklam-Ar'da, İspanyol konsolosunun dostu; ondan istedim. Ödüm koptu piyasada bulamazsam diye! Mutluluğumuza canım! Görüyorsun, benden kurtuluş yok!

Kadehini kaldırmış, gülerek bakıyordu. Doktor da kaldırdı; çın-çın'lattılar kadehlerini.

— Duyduğum en güzel söz işte, dedi Doktor.

Yemeye koyuldular. Yaptıkları işleri anlatmaya başladı. Ucu ucuna da olsa, etkinlikler öncesinin akşamına bitirecekler gibi görünüyordu. Birlikte çalıştıkları Kürt gençlerine geçince sesi biraz değişti sanki. İlklerde yaşadıkları çekingenliği de aşmışlardı; bölgede yapılan canavarlıklar üzerine öyle şeyler anlatıyorlardı ki şimdi... Duralayıp Doktor'a baktı acı dolu gözlerle,

— İnanacağı gelmiyor insanın, dedi.

Derince soluklanıp yemeğine eğilirken ekledi,

— Ağız birliği edip hepsi mi yalan söylüyor bu çocukların?

Sessizlik çökmüştü. Sevinir gibi oldu Doktor. Evet Esmeciğim, görüyorsun işte, dünyamız böyle! Hiçbiri yalan değil duyduklarının. O bilmiyordu sanki! Sen de biliyordun ama, şu iki gündür başka türlü biliyorsun. Acı sessizlik içinde yemeklerini sürdürdüler bir süre. İsteksiz de olsa bir şeyler yiyordu Doktor. İkinci kadeh şaraplarını bitirmişlerdi. Esme yeniden şarap koyuyordu ki, eliyle kapattı kadehini.

— Bana yeter!

Esme şaşırmış gibi bakıyordu ki,

— Bu gece bu kadar, dedi Doktor.

Anlamadığını görünce, mendil cebine koyduğu mavi hapı çıkarıp gösterdi bir gülücükle.

Aymış gibi gülümsedi Esme de. Kendi kadehini doldurdu ses çıkarmadan.

— Şişe bana kaldı, demek. Yazık, bu güzel şaraptan yoksun bırakıyorsun kendini.

— Şarabı düşünecektim, kavuşacağımın yanında!

Elindeki mavi hapı yuttu bir parça suyla. Ancak gösterir etkisini. Kadehini gülerek Doktor'a kaldırdı Esme, dikti sonuna kadar. Doktor'un kafasına takıldı gene; güzel de, bakalım nasıl olacak bu iş?

— Benim odaya çıkacağız. Resepsiyondakilerin gözü, hemen yanlarındaki asansörde.

— Ne olacak yani?

Dikelerek bakıyordu Esme,

— Bilmem, takılırlar mı diyorum!

Gözbeklerinde o titreşimli kızgınlık, daha da dikeldi birden,

— Anlamadım, dedi. Sikişimize de mi karışacaklar.

İrkilir gibi oldu Doktor. Başladı gene bu kız! Çevre masalara baktı göz ucuyla, kimse ilgilenmiş görünmüyordu. Duymadılar demek. Duruldu biraz. Toparlandı, gülümsemeye çalıştı,

— Öyle konuşmasan, Esmeciğim...

Kesti Esme,

— Ne varmış bunda? Kötü mü dedik? Sen de çok fesatsın!

Tutamayıp güldü Doktor. Esme de gülmeye başlamıştı. Şarabı kaçırınca mı böyle oluyor bu kız? Yeniden doldurduğu kadehini kaldırdı Esme,

— Seni seviyorum. Bu gece yatacağız seninle. Hele bir halt etmeye kalksınlar başlarına yıkarım oteli!

440 Söylediklerinin mutluluğunu sindirir gibi kadehini ağır ağır yudumlayarak boşalttı gene. Her şeyi yüreği ile yapan bu kızı, gel de sevme! Pırıl pırıl yüreği ile. Yemek bitmişti. Garsonun getirdiği adisyonu odasına yazıp imzaladı Doktor, kalktılar. İçkiden değil, hiç de esrik görünmüyordu çünkü, inadına belki, kalkar kalkmaz asılır gibi koluna girdi Doktor'un, ağır ağır çıktılar salondan. İçindeki tedirginliğe aldırmamaya çalışan Doktor'la resepsiyonun önünden geçerek asansöre giderlerken otel kâtibi, önündeki kâğıda bir şeyler yazıyordu. Başını kaldırıp baktı şöyle bir, "İyi geceler efendim!" deyip yazısına döndü. Gevşeyip durulur gibi olmuştu Doktor. Esme oralı değildi. Asansörde kollarını boynuna dolayıp öptü Doktor'u.

— Seni seviyorum, birtanem, dedi. Bu heriflerin de topundan nefret ediyorum!

Kimdi bu herifler dediği? Çoğu ezik Kürtlerden başka kimi gördün ki Esmeciğim çevrede? "Topundan nefret ediyorum" dediğin erkeklerse, kafana doldurduğun şeyleri yerli yerine koyamıyorsun demek; öyle değil mi canım? Öyle değil! Kendisini sereserpe bıraktığı yaşamın akıp giden cıvıltısı içinde çoğu şeyi yerli yerine koymaya çoktan başlamış bu kız. Görmezden gelme de, kendine bak! Kendime bakmadığım gün mü var? Üstüme ara sıra çöken şu yorgunluktan başka yakınacak bir şeyim yok benim. Kafan bulanık değil mi? O da yorgunluktan; geçer! Anahtarı çevirip girince tatlı bir serinliğe daldıkları loş odada, ışıkları yakmadan, şarap kokusuyla soluk soluğa, sarmaş dolaş öpüşmeye başladılar. Ayrılınca düğmeye basıp ışığı yaktı Doktor; gidip perdeleri çekti. Esme tuvalete girmişti. Yadırgadığı bir

tedirginlik vardı içinde; sanki ilk kez yapacaktı bu işi! Çok istekliydi. Korkuyor gibiydi bir yandan da. Olmayacağından değil de, sol kolunda bir-iki duyduğu uyuşmadan. Şimdi yoktu ya, takılıyordu istemese de. Şu bölgede kaç gündür kendini kuşatan kanamalı ortama düşmesi ağır bir trafik kazasıydı sanki. Onun da sarsıntısı var kuşkusuz. Asıl o var belki de! Tuvaletten çıkmış, soyunmaya başlayan Esme'yle kafasındaki duman dağılır gibi oldu. Ölçülü, uzun bacakları, karnı, dimdik memeleri, kuğu boynunun uzantısıyla değirmileşen omuzları, devinim içindeki kollarıyla diri, genç dişinin karşısında soyunuşu; yatağa kendini öylesine bırakıp gülümseyerek bekleyişi, yüreğindeki ısıyı yükseltmiş de olsa içinde düğümlenmiş sallantıyı durduramamıştı. Soyunup Esme'nin yanına uzanmasıyla birbirlerine karışarak sevişmeye başlamaları da içindeki o leke karaltıyı dağıtamıyordu bir türlü. Coşkulu öpüşleriyle belli etmemeye çalışıyordu bunu, başarmıştı da; çılgınca sevişmeleriyle doyuma varmışçasına mutluluk içinde yüzüyor gibiydi Esme. Ancak, olmuyordu işte! Uzadıkça tedirginliği, kaygısı artmaya başladı Doktor'un; ilaç etkisini göstermemişti, göstereceği belirtisi de yoktu! Ürküye kapılacak gibi olunca gülmeye başladı tutamayıp.

Çözülür gibi yavaşça bıraktı sevişmeyi, ağırdan dönüp arkaüstü uzandı. Ayrımına varmış olmalıydı Esme de. Sessizce sokulup ufacık sevecen öpücükler koyduğu, yorgunca inip kalkan göğsüne yaslamıştı başını.

— Evet, dedi Doktor alaylı gülüşüyle. Olacağı buydu! Eski tüfek tutukluk yaptı!

Düşünmeden deyiverdiği "eski tüfek" sözcüğüyle alaylı gülmesi daha da arttı Doktor'un.

— Yenisi de yapar, dedi Esme mırıldanır gibi.

Doktor'un bir şey demesine bırakmadan ekledi aynı sevecen yumuşaklıkla,

— Takma kafanı lütfen! Böyle mutlu değil miyiz?

Bir şey demeden dalgın kaldı Doktor. Sürüp giderse! Gence-

cik gövdenle nasıl dayanırsın bu mutluluğa? Yavaşça sarıldı Esme'ye, saçlarını okşamaya başladı ağırdan.

— Çok geçmez, bu mutluluk da tutukluk yapar diye korkuyorum canım!

Doktor'un göğsündeki başını kaldırıp sertçe baktı Esme,

— Saçmalıyorsun! dedi. Cinsel gücün için mi seviyorum ben seni? Seninle sürtüşmekle bile doyuma varıyorum. Aldıklarımla mutluyum, yetiyor bana. Kapıları çarparak ardına dayayan güçlü erkek güdüsünden kurtar kendini; benden ne istiyorsun, onu söyle!

Umarsız suskun kaldı bir süre Doktor. Ne diyecekti şimdi? Öyle büyük konuşma mı diyecekti?

— Beni yanlış anlamamanı isterim önce, dedi. Sonra...

Duraladı bir,

— ...bilmiyorum ki! İstediğim çok şeyi verdin. Veriyorsun. Sen yok saysan da gövdenin istekleri, beklentileri var benden; onları veremezsem...

Söz yarım kaldı ağzında. "Bir dakika," diye doğruldu Esme. Oturmuş, kıstığı gözlerini Doktor'a dikmişti.

— Sen çok kadınlar tanıdın değil mi Doktor? dedi. Benim yaşım yirmi sekiz. Yirmiden çok erkekle yattım ben de. Erkekleri tanıdım. Senden ayrı bir yanım var; kadınları da tanıyorum! Egemen cins olmak körleştiriyor sizi! Yatıracaksınız altınıza, güçlü erkekliğinizle yumuşak gövdesine bastıra bastıra dalıp çıkarak mutlu edeceksiniz kadını! Beyni o kadarcık kadın da vardır. Ben o değilim. Kafanız almıyor ama, çoğu kadın da o değil. Bugüne dek yaşamadığım mutluluğu yaşıyorum seninle. Geçmişteki hiçbir şeye de en küçük bir özlem duymuyorum, bunu bil!

Doktor da doğruldu ağırdan. Karşılıklı bakıştılar kısa süre. Gözlerinde beliren sımsıcak bir gülümsemeyle,

— Tadımızı kaçırma lütfen sevgilim, dedi Esme. İnanmıyor musun mutluluğumuza? Tanıyıp bağlandığımız, birlikte yüreği-

mize bastırdığımız bunca güzellik vardı, ne oldu onlara? Şu kalkacak mı, kalkmayacak mı, ona mı bağlı her şey? Hadi, sarıl bana canım! Kov içindeki şu canavar erkeği! Ben seni seviyorum, o sersemi değil!

Uzanıp kollarını boynuna doladı. Şaşkın, dilsiz gibi kalmıştı Doktor. Ne güzel söylüyordu kız! Söyledikleri niye doğru olmasın? Sen de söylesene bildiklerini! Ne diyeyim şimdi bu kız yirmiden çok... Yan yana uzanıvermeleriyle başlayan sevişmeleri dakikalar boyu sürdü en ateşli biçimiyle. Erkekliği dikelmemişti ya, çılgınca sürtüşmelerle soluk soluğa boşalmıştı sonunda. Yan yana uzandılar.

— Sen de doyuma vardın mı?

Yorgun gülümseyerek dönüp öpücük koydu yanağına Esme.

— Hem iki kez! Ayrımına varmadın mı?

Varmamıştı. Yalnız, daha önce ne böyle tanımlayamadığı bir mutluluk, ne de böyle yaşadıklarını kat katıyla sindirmiş bir kadın olmuştu yaşamında; onun ayrımındaydı. İçinde bir yerlerde sinsice gizlenip şimdi gene yavaş yavaş üstüne çöken, tam tanımlayamadığı ağırlığın da yeni yeni ayrımındaydı. Sol kolunda da mı vardı gene bu ağırlık? Kendini dinleyip durma, kalk yıkan sen de! Esme duşa gitmişti. Kalktı o da, gidip gardıropdaki boy aynasının önünde durdu, bakıp kaldı aynadaki adama. Böyle biriyle yeni karşılaşmıştı sanki. Çıplak gövdesine, pörsük, suçlu gibi asılı duran erkekliğine baktı! Yaşlısın, gövden de biliyor bunu, sen de! Kız da biliyor, bilmez olur mu? Üçünüzün paylaştığı gizi, şu önünde sarkık duran, başı önüne eğik, utangaç suçlu, üstüne vardığın için açıkladı; kız duymazdan geliyor, sen ne yapacaksın? Bilsem! Esme banyodan havluyla kurulanarak çıkmıştı.

— Ne o sevgilim, Akademi'de modelliğe mi özendin?

— Oraya da almazlar artık!

— Bayılırlar bile ama, bir sürü güzel kızın içine böyle bırakır mıyım seni?

Uzanıp öpücük kondurdu yanağına gülerek, banyoya geçen Doktor'un. Gerçekten bırakmayacak mı bu kız beni; inanayım mı? Duş yapıp çıktığında yataktaydı Esme. Gidip yanına uzandı, kolunu başının altına koydu. Sessiz, düşünceli kaldılar bir süre.

— İstanbul'a dönsem yarın, kırılır mısın bana?

Sessizlik sürüyordu.

— İstiyor musun?

İstiyor muydu?

— Senden uzakta olmak ister miyim?

Suskundu Esme.

— Ben de istemem canım. Ama bu sıcaklarda ille kal, bir hafta otellerde çile doldur da diyemem.

Düşündü bir süre.

— İçinden nasıl geliyorsa öyle yap birtanem. Kırılmam sana. Seni yalnız bırakıyorum diye içim içimi yiyor. Birlikte gelir, gönlümüzce gezeriz ilerde istersek.

Göğsüne bastırıp öpücükler koydu Esme'nin saçlarına, alnına.

— O şıllığı göreceğin geldi değil mi?

Anlamıştı, şakaydı da, birden çıkaramamıştı Doktor.

— Belliydi böyle olacağı! Eve ortak getirdin.

Güldü Doktor.

— Şeker'i mi?

— Nicole belasından kurtulduk diyordum! Başkası da mı var yoksa?

— Olsa bir de babaannen olur. Onu da sen koydun aklıma. Kandırırsam gider onu kandırırım!

Üzgün gülümsedi Esme.

— Bir kez konuşabildim babaannemle de. Sağlığı iyi değil sanıyorum. Bir şeyler geveledi ağzında. Pek söylemez bana üzülmeyeyim diye. Ben de üstelemedim. Buradan ne yapacağım? Hafta sonu dönüyorlar Niğde'den. Benim aklım da İstanbul'da canım.

Bir sessizlikten sonra,

— Rohat diye birinden söz ettiler mi sana? dedi.

— Hayır, kimmiş o?

Bir duralamadan sonra,

— Polisin canavar gibi aradığı biri.

— PKK'den mi?

— Değilmiş diyorlar. Oğlanı öğretmenlikten atmışlar; Kürtçe şiir yazıyormuş. Zino da, karısı, Kürtçe türküler söylüyormuş düğünlerde filan. Karakola çekip dövmüşler birkaç kez Kürtçe türkü yok, diye; o da sokakta, alanda, her yerde bağıra çağıra söylemiş inadına!

Sustu bir an,

— Bizimle çalışan bir kız vardı, bize yemek getirdi hani.

Anımsamamıştı Doktor.

— Zino, teyzesinin kızıymış onun. Tecavüz edip öldürmüşler karakolda. Yataklıktan almışlar bunları. Rohat'ı da korkunç işkencelerden sonra bırakmışlar. On gün sonra karakola baskın yapmış, iki polisi öldürmüş bu. Siverek yanlarında olmuş olay. Şimdi buraya geldi diye duyum almış polis. Yakalayamazlar diyorlar. Tapar gibi seviyormuş halk; namusumuzdur diyorlarmış.

Susup durgun kaldı bir süre.

— Neler anlatıyorlar bir bilsen. Trajedi.

Biliyordu Doktor, bilmez olur mu? Ateş düşmüştü yüreğine. Şiirin, türkünün kurbanı gencecik karı koca üzerine konuşmak saygısızlık gibi geliyordu. İçinde patlayan baş kaldırma duygusu zavallı kılıyordu sözü! Acılı suskunluk uyku sessizliğine döndü ağırdan. Gözleri kapanıyordu Esme'nin.

— Burada kalacak mısın?

— Gitmemi mi istiyordun, dedi Esme mırıldanır gibi.

Yavaşça göğsüne bastırıp

— Deli, dedi. İster miyim? Yeminli gibi, hiç yanımda yatmadın da!

— Bu gece bırakmayacağim seni birtanem. Uykudan da ölüyorum.

Doktor kolunu yavaşça çekti başının altından. İki kişilik, geniş karyolanın köşesine kayıp uykuya daldı Esme. Doktor uyuyamadı bir süre. Karmaşık duygular, düşünceler içinde sallanıp duruyordu. Dişlerini çıkarıp komodin üstünde duran su dolu bardağa da koymadı. Bu ağırlık tansiyonla mı ilgiliydi? Bir eczaneye uğrayıp tansiyonuna baktırabilirdi. İstanbul'da artık. Başucundaki lambayı söndürüp daldı o da. Gece bir kez tuvalete kalktı. Esme sessiz, tartımlı bir soluma içinde inip kalkan göğsüyle derin uykudaydı. Yaklaşıp baktı: eğilip öpmek geldi içinden, öpmedi. Uyanacak kız şimdi. Uzanıp yeniden daldı uykuya. Tıkırtılarla gözlerini açtığında kalkmış, banyoya geçmişti Esme. Saat sekiz buçuğa geliyordu. Biraz sonra yıkanmış, taranmış Esme çıktı banyodan.

— Günaydın canım. Nasılsın? İlk kez böyle doyasıya uyudum günlerdir.

Kalktı Doktor.

— Günaydın, dedi. Ben de günlerdir ilk kez böyle seninle yattım ama, doyasıya yatmadım!

Gülerek yaklaştı Esme. Öpüştüler. Banyoya geçip çabucak tıraş oldu Doktor. Derlenip toparlanıp sarmaş dolaş ateşli ayrılık öpüşmelerinden sonra salona inmeleri dokuzu bulmuştu. Ayrılık sessizliği çökmüştü kahvaltılarını ederlerken. Biletini resepsiyona bırakıp bugün için yer ayırtmalarını söylemişti Doktor.

— Eve gidince telefon açarsın bana, değil mi?

— Hayır, olmaz dedi Doktor, yüzü asık gibi.

Alaylı ekledi,

— Gitmeden açarım; havaalanına iner inmez.

Gülümseyerek saatine bakıyordu Esme. Çocuklar erken gelirlermiş de... Çayından son yudumu alınca kalktı hemen,

— Sana iyi yolculuklar birtanem. Şekeri benim için de öp!

Eğilip yanağına öpücük kondurup koşturarak çıktı salondan.

Asıl ağırlık şimdi çökmüş gibi oldu üstüne Doktor'un. Ismarladığı gazeteleri getirmişti garson; isteksizce karıştırmaya başladı. Resepsiyondaki oğlan yine geldi; uçakta yeri ayırtılmıştı, birazdan çıkması gerekiyordu. Sevinerek kalktı. Otelle ilişkiyi kesip havaalanına doğru yola koyulması yarım saati bile bulmamıştı. Takside giderken geçirdiği şu birkaç gün içinde bu kentte yaşayıp öğrendiklerinin aylar, yıllar boyu edindiklerini aşmış gibi göründüğünü düşündü. Yabanıl sıcak bastırmıştı, araba da klimalı değildi. Alana girdiklerinde o ağırlık, sıkıntı gene çökmeye başlamıştı üstüne. Serin bekleme salonuna girince duruldu biraz. Uçağa binince daha da iyi duyumsadı kendini. İstanbul'da bir baktırsa iyi olacaktı kan durumuna filan. Bir ara kolesterolü yüksek çıkmıştı Avrupa'dayken. Düzelmişti sonra. Tansiyon da öyle! Doktoruz, sağlığımız konusunda daha duyarlı davranmamız gerekmez mi? Gerekir de; konu kendimiz oldu mu, bu tür aptallığı en çok biz yaparız! Öyle değil mi? Öyle! Epeyi yıllar önce bırakmış da olsa uzunca bir dönem sigara içmiş olması da iyi bir not değildi, biliyordu. Seksenine vardın; yirmi sekizinde sevgilin olduğunu da unutmayacaksın! Nasıl unuturum? Kürtlere yapılan...Uçuşlarda genellikle yaptığı gibi, karmaşık düşünceler içinde başını koltuğa yaslayınca dalmıştı. İnişe geçildiğinde açtı gözlerini. Alana çıkarken uçaktan dışarıya ilk adımını attığında yüzüne çarpan yakıcı sıcakla irkilir gibi oldu. Üç gün önce böyle miydi burası? Gazetelerde de vardı, anımsadı, tüm Türkiye bilmem ne sıcağının baskınına uğradı diyorlardı. Sıkıntı bana özgü değil demek! Yolcu salonundan çıkıp da arabaya binince gene başladı çile. Açık camdan çarparcasına gelen sıcak esinti de, kavuştuğu İstanbul'un tadını gönlünce çıkarmasını engelleme çabasındaydı sanki. Yol boyu koşturan arabanın tüm camlarına yerleşivermiş İstanbul, gene görkemli İstanbul'du işte! Eve gelip arabadan çıkarak kapının anahtarını çevirirken yorgundu enikonu. Kapı açılınca avluda kapıya gözlerini dikmiş Şeker'i bulunca unuttu her şeyi. Hele miyav diye

gelip ayaklarına sürtünmeye başlayınca içi açıldı birden. Kabında maması, suyu vardı. Üç günde büyümüşsün kız sen! İyi bakmışlar değil mi canım sana? Kucağına aldı, "Bu da Esme Teyzen"den diye öpücükler kondurarak küçük valiziyle yatak odasına çıktı. Kapıyı iteleyip içeri girince duraladı. Günlerce kapalı kalmış oda sıcaktı, havasızdı. Şeker'i, valizini yere bırakıp cam-

ları açtı hemen. Ayakları dibinde dolanan Şeker'le yukarı çıkınca iyice şaşırdı; balkon, camlar güneş içindeydi, çatı altı olduğu için besbelli, dayanılmaz sıcaktı salon, iyice ağırdı havası da. Balkon kapısını açınca güneşin yalazası saldırdı içeri. Niye düşünmemişti? Güneşin tüm gün içinde dolandığı yer burası; klima koydurmak gerekirdi. Belki yatak odasına da. Kim yaptıracak? Nerede Avukat Mustafa? Uzanmak istiyordu, nereye yatacaktı şimdi? Balkona, dışarılara baktı; acımasız güneş her bakışında mutlu olduğu tabloyu hoyratça yakıyordu sanki! Göreceği geldiği kitapları, müzik seti, masası da çekici değildi! Bıkkınlıkla ağır ağır indi merdivenleri, mutfağa girdi. Pek havalı olmasa da sıcak sayılmazdı burası yukarılara göre. Buzdolabını açtı, boş gibiydi. Alışverişe çıkmak büyüdü gözünde birden. Abarttın gene! Yaşamayacak mısın? Yaşıyoruz işte! Gidip sofadaki divana uzandı. Şeker de çıkıp yanına uzandı biraz sonra; onu okşuyordu ki, anımsadı birden, Esme'yi aramamıştı. Telefonu çıkarıp çevirdi numaraları. Açıldı hemen. "İstanbul'a hoş geldin!" oldu ilk sözü Esme'nin.

— Hoş bulduk canım. Dediğin gibi evden açtım telefonu. Şıllık ortağın da yanıma uzandı; okşayayım diyor!

— Ah canım. Benim için de okşa! Nasıl, yaramaz bir şey yok? Var mı diyecekti?

— Ne olsun? Çok sıcak yalnız; oradan kalır yanı yok buranın da. Sen iyisin?

— Uğraşıyoruz. Bıraktığın gibi...

— Ben de öyle. İşini engellemeyeyim. Ararım gene. İyi çalışmalar! Öptüm.

— Ben de canım.

Telefonu kapatınca, neler yapması gerektiğini, içinde dolanan karaltıyı dağıtmaya çalışarak düşünmeye başladı. Sıcaktandı şu durumu ya, önce bir sağlık denetiminden geçse iyi olacaktı gene de. Kime başvuracaktı? Geçen kış yattığı hastanenin, Muhittinlerin Taksim'deki kliniğinin telefon numaralarını bile almamıştı. Muhittin'i arayabilirdi, o da buradaysa. Şöyle bir toparlanmam gerek önce, yarın bakarız o işe artık. Kalkıp yukarı çıktı ağır ağır: karşıki odaya uğrayıp penceresini açtı. Odaya, duvardaki "kediler"e, komodin üstündeki "tay, yaşlı adam"a, Esme'nin yatağına baktı; ılık duygular gezindi içinde. Odasına geçip kısa kollu yazlık gömlek, ütüsüz, keten pantolon giydi dolaptan çıkarıp; yazlık pabuç geçirdi ayağına. Diyarbakır'a giderken sıkıca giyindiğindendi oradaki sıkıntı biraz da. Yazlık bir şapka almalıydı bir de. Evden çıkıp yolda ilk karşılaştığı arabaya atladı, Kumkapıdaki balık lokantasına gitti. Balık, salata yedi pek istekli olmadan. Daha iyi duyumsamaya başlamıştı kendini. Çıktı; iyi bir rastlantı, kıyı boyu iteleyerek sürdüğü el arabasında yazlık gömlekler, şapkalar satan birinden gri bez bir şapka alıp geçirdi başına. Ezilmiyordu sıcak altında artık. Deniz benzersiz güzeldi; ağırdan esintiyle, arabaların koşuştuğu devinimli yollarıyla kent de üstüne çekilmiş sıkıntılı örtüyü atma gücüne kavuşuyor gibiydi. Yürüme isteği bile gezindi içinde. Işıklardan karşıya geçti. Arabaya bindi gene de. Dönüşte sokağın başındaki marketten gerekli öteberiyi sardırıp girdi eve. Kapıyı kapatmış, koşarak gelen Şeker'e dönüyordu ki, iki omuz başına oturan ağrıyla duraladı birden. Soluk alması da güçleşiyordu ağırdan. Zorla attığı bir-iki adımdan sonra taşlıktaki koltuğa oturdu yavaşça. Ayak dibinde dolanan Şeker'i de görecek durumu yoktu. Omuz başlarındaki ağrı bir yanıyla kürekkemiğine yayılıyor gibiydi. Sol avucunda, sol parmaklarında, özellikle ortaparmak uçlarına doğru karıncalanma, uyuşma benzeri bir şeyler yayılıyordu. Korku dolanmaya başladı içinde. Tüm gövdesini ince-

den, soğuk bir ter kaplamıştı. Tatsız bu! Üst üste öksürmeye çalıştı. Kımıltısız durdu bir süre. Değişen bir şey yoktu. Belli belirsiz bir bulantısı da vardı. Balık mı dokundu? Balık işi değil bu. Telefonu güçlükle çıkardı cebinden. Numaraları çevirirken umutsuzdu; İtalya mı, İspanya mı, kim bilir ne cehennemdedir bu herif şimdi! Daha iki çalışta "Hoş geldiniz Ağbi," diye karşı-
450 sındaydı Muhittin.

— Sağ ol canım. İyi değilim ben. Bana bir cankurtaran lütfen! Taşlıkta oturuyorum. Kalkamazsam kapıyı omuzlasınlar.

Bir şeyler demesine bırakmadı Muhittin.

— Anladım Ağbi. Hiç kaygılanmayın! Kımıldamayın da! Şimdi geliyoruz.

Kapatmıştı telefonu. O da telefonu kapatırken ta içinden borçluluk duydu bu cin gibi adama. Kucağına çıkmış Şeker'e boş boş bakarak, kafasında esintiyle dalgalanan anlamlı, anlamsız düşünce yağmuruna dalmış gibi, gözü, kulağı kapıda bekledi dakikalar boyu. Kapıdaki araba seslerinden sonra, bir-iki omuzlamayla ardına dayanan kapıdan giren iriyarı iki adamın ardından Muhittin, yanında tanımadığı gençten biriyle -Doktormuş-,bir hemşire daldılar içeri. Çoğu kalıplaşmış incelikli, sevecen sözcüklerle Doktor hemen yaklaşıp elindeki tansiyon aygıtını sıvadığı koluna taktı. Solumada güçlük çektiğini, ağrılarını görünce ağzına aspirin verdi çiğnemesi için. Kolundan iğne yaptı. Morfindi belki. Getirip oksijen maskesi, serum taktılar. Özenle yatırdıkları sedyeyle sarsmadan cankurtarana geçirilmesi de birkaç dakika aldı. Elektrosunu çektiler araçta. Doktor başında (Tayfun'muş adı), eli hastanın nabzında yola çıkıldı. Payına "Geçmiş olsun Ağbiciğim"den başka söz düşmeyen Muhittin, ev açık kalmasın diye, kırılmış kilidi onartıp kapıyı kilitlemek için, Doktor'un cebinden aldığı anahtarla evde kalmıştı. Çamaşır filan da getirecekti; Doktor'u hastaneye geçen yatırmalarından biliyordu her şeyin yerini. İki saat kadar sonra geldiğinde, geçen kış yattığı Doktor Bahattin'in kliniğinde, penceresinden

çam dalları görünen, klimayla serin yoğun bakım odasında, kanı alınıp ilk incelemeleri yapılmış, elektrosu çekilmiş, tansiyonu ölçülmüş, ekokardiyografiyle kalbine bakılmış, sessiz yatıyordu Doktor. O, altı ay sonra kalbinize baktırın bir, diyen minyon, incelikli, tatlı dilli kardiyolog Doktor Hanım da (Neşide'ydi adı) başucundaydı. Havadan sudan sözler ediyordu tek tük, Doktor'u pek konuşturmadan; arada bir de tansiyonuna bakıyordu. Evde sıcaktan çok bunalmıştı Doktor; klima konulmasını istiyordu eve. Üzgün yüzle kapıda görünen -odaya sokmuyorlardı çünkü- Muhittin'e, bu isteğini kalkıp iletti Doktor Hanım; düşmeye başlayan tansiyon yükselmesi dışında kaygılanacak ivedi bir durum görülmediğini muştuladı. Bir şeyleri şimdilik atlatmış görünüyordu Doktor. İncelemelerini sürdüyorlardı; yeni sonuçlara göre daha kesin konuşabileceklerdi. Doktor da sevinmişti duyduklarından; ağırdan dağılıyordu kaygıları. Üstündeki ağırlık kalkmamış da olsa omuzlarındaki ağrılar azalmış, bulantı geçmişti. Sonda takıldığı için, tuvalete kalkmadan uzunca, kesintisiz bir uykuyla geçirdi geceyi. Kendini iyi duyumsayınca aklına ilk düşen Esme oldu. Ondan bekleyecekti telefonu. Hastanede olduğunu söylemesine gerek yoktu. O gelinceye kadar da bu iş çoktan biter görünüyordu. Sabah, Doktorlar sıcak bir çember oluşturdular başında gene. Bir süre hastanede konukları olarak kalacaktı Doktor. Bugün anjiyo yapacaklarını Dr. Neşide gerekçeleriyle anlatıyordu ki, "Bana açıklamanıza gerek yok Doktor Hanım. Bildiğiniz gibi yapın!" diye durdurdu. Elinde çiçeklerle görüşmeciler sökün etti akşama doğru da. Geçen hastalığında gelemediğine üzüntü bildirmiş olan Suat da içlerinde. Uzun boylu konuşmaya izin yoktu; kapıdan bir "Geçmiş olsun"la dönüyorlardı çoğun. Meğer ne çok da arayanı, seveni varmıştı! Sevinmedi değil de, Muhittin'le gelen Suat'ı görünce kaygılandı biraz; Esme'den nasıl saklayacaktı? Kulağına giderseydi? Duyurmamaları için uyarmak da yakınlıklarını açıklamak olacaktı. Hemen Esme'ye mi yetiştirecekler şimdi? Yetiş-

tirmişlerdi. Akşam, görüşmeciler gidince, yatarken soyunduğunda alıp kapattıkları telefonunu istedi Doktor Hanım'dan. Önce bir duraladı doktor hanım; kısa olmak koşuluyla bir kez konuşabilirdi. Çevirdi numaraları, birinci çalışta açıldı hemen. İlk sözü "Neredesin?" oldu. Şaşaladı Doktor,

— Buradayım, dedi.

— Orası neresi? Niye kapalı telefonun? Sağlığın nasıl?

Gergin, kaygılıydı Esme'nin sesi. Duymuş gibi bu.

— İyiyim canım. Sen nasılsın?

— Ben sana soru soruyorum Doktorcuğum, lütfen, şu anda neredesin?

Özenli bir sevecenlikle soruyordu. Duraladı Doktor. Belli, duymuş. Saklamanın anlamı yok. Evdeyim mi diyecekti?

— Hastanedeyim canım, önemli bir şey değil. Sıcaktan, biliyorsun!

Doktor'un doğal görünen konuşmasından biraz durulmuş olmalıydı. Aynı özenli sevecenlikle ekledi Esme,

— Niye beni aramadın hemen? İlk benim duymam gerekmez miydi? Saklanır mı böyle şey? Kandırmanın yeri var mı aramızda?

Duygulanmıştı Doktor,

— Kandırır mıyım canım, dedi kekeler gibi. Hemen üzmek istemedim seni. Korkulacak bir durum yoktu. Sık telefona izin vermiyorlar, hastanenin kuralı! Kuşkulara düşme canım; önemli bir şey olursa bildireceğim

Yatışmış gibiydi Esme. Sorumlusu olduğu bir iş konusunda uyarı için Reklam-Ar'daki, Suat'ı aramış, kalp krizi geçiren Doktor'u görmeye gittiğini söylemişler, hastaneye. "Çıldırdım birden," diyordu. Uçağa atlayıp gelecekmiş yetişebilseymiş. Yarın gelsin mi, diye soruyordu. Hiç gerekli olmadığını söyledi Doktor. Ağır bir durum olsa böyle konuşabilir miydi? İşini bitirip gelirse daha mutlu olacaktı. Yatıştırıcı daha bir-iki sözden sonra, "Seni çok seviyorum birtanem, üzme beni!" diye kapattı te-

lefonu Esme. Gözpınarları yanar gibi dolup boşaldı içi Doktor'un. Biliyordu, bu gerilim de zararlıydı. Ne yapayım ki, ben de seni çok seviyorum birtanem. Borçlulukla seviyorum! Bu yaşta, nereden bela oldun başıma benim biricik sevgilim! O gece, ertesi bir-iki gün, kimi mutlulukla dolu, kimi umarsız, çözümsüz bir sürü sorunla baş başa uzanıp kaldı yatağında. Sık sık kan, tansiyon incelemesi yapılıyordu. Doktor Neşide gün boyu başında gibiydi. Araştırmaların son verilerine bakıp ikinci günü akşamı, bir başka doktorla birlikte anjiyo da yaptıktan sonra şu sonuca vardılar ki, yaşı, hastalığın durumu göz önünde tutulunca, ameliyatla ya da balonla açmak gibi atak bir önlemle kazanım sağlamaya kalkmak daha büyük bir riski göze almak olacaktı. İlaçla yetineceklerdi. Sonuçları görmek isteyince, "Güvenini yitirdik mi yoksa Doktor Ağbimizin?" dedi yarı şaka Dr. Neşide. Üstelemedi. İvmesine gerek yoktu; bir süre saklasalar da olan biteni görcekti sonunda. Acılıkla gülümsedi içinden; alıştırarak söylemelerine hiç de gerek yoktu aslında. Kaşılaştığı her ağır durumda yaptığı gibi, en kötüsünü var sayıp baştan sineye çekmişti; "Miyokard infarktüsü"ydü diyelim. Damarlar tıkalı; kalp kasları da bitikti belki de. Ameliyat edemeyecekler diye üzülüp de ne olacaktı, durum buydu! Seksenini bulmak kaç kişinin payına düşüyor şu ülkede? Yaş ortalaması yetmişi güç buluyormuş. Yıllardır konu komşunun hakkını yiyoruz demek! Doktorlarımız doktorculuk oyununu oynasınlar bakalım! Üçüncü günün sonunda yoğun bakımdan, kışın yatırıldığı odasına geçirdiler. Sondalar, serumlar çıkarıldı. Gereğinde kalkıp dolaşmasına izin vardı artık. Yorgunluğu tam değilse de ağrıları geçmişti. Daha bir süre hastanede tutmayı, gözaltında bulundurmayı uygun görmüşlerdi. Gazete, dergi karıştırdığı, bol bol uyuduğu, akşam üstleri, serinlik başlayınca bir tür sera, limonluk gibi kış bahçesinde tropikal bitkiler, çiçekler, akvaryumdaki balıklar arasındaki dinlenme günleriyle birlikte, derinlere sinmiş kaygı, mafyanın Macit'le gelen para isteğine ne yanıt vereceği

sorunu dikilmişti karşısına; uğraşsa da atamıyordu kafasından. Telefona da izin çıkmıştı artık. Gece gündüz çeşitli saatlerde arayan Esme'yle kısa konuşmaları umutla umutsuzluk arası gelgitler dolandırıyordu içinde. Bir akşamüstü akvaryumlu bölüme çıkmak için kalkıp da kapıdan hemşirenin yanı sıra hüzünlü gülümsemeyle giren Esme'yi görünce sıkışma duyar oldu yüreğin-

de. Gelip boynuna sarılmış, özenli bir yumuşaklıkla yanaklarından öpmüştü. Doktor da kucaklayıp şakaklarına, saçlarına öpücük koydu. Yatağa oturup duruldu biraz.

— Bitti mi? dedi.

Yandaki sandalyeye oturmuş, sessiz, sevecen bakıyordu Esme.

— Sayılır, dedi. Çocuklar tamamlar artık.

Hemşirenin izniyle birlikte yürüdüler kış bahçesine. Koridorda yürürken koluna girmişti Esme. Hastaneye nasıl yattığını anlatmıştı Doktor'a. Sıcaktan olacak; kötülük, ağırlık duyumsayınca Muhittin'i aramıştı. Gerisi bildiği gibiydi işte. Doktorlarla pek konuşmamışlardı daha; onlar da iyi bulmuş olmalıydılar ki, yoğun bakımda tutmuyorlardı artık! Kocaman yapraklı fil kulağının altındaki kanepeye oturdular yan yana. Dönüp birbirlerinin gözlerinin içine, söz gereksizmiş gibi sessiz, gülümser bakıp durdular bir süre. Esme'nin o sevecen gülümsemesindeki acılığı duyumsar gibi oldu. Gözbebeklerine oturmuş derin üzüntünün ayrımına vardı birden; tedirgin kımıldadı Doktor. Bir şeyler aranıyordu söylemek için ki,

— Alçak doğa, diye mırıldandı Esme. İki sevgilime birden saldırdı!

Birden alamamış, gözlerini Esme'ye dikmişti Doktor,

— Yarın akşam babaannemi Berlin'e götürüyorum.

Gözleri Doktor'da, bir duralamadan sonra ekledi,

— Kanser çıktı. Bağırsak kanseri. Hemen ameliyat gerekiyormuş.

Üzüntüyle başını salladı Doktor.

— Tek mutluluğum seni iyi bulmam canım, dedi Esme. İyi

bulmasaydım ben götüremem diyecektim; üzüntüden kahrolurdum o zaman da. Benim götürmemi istedi çünkü.

Bir-iki tümceyle özetledi. Niğde'de kan gelmiş bağırsağından. Öteki torunuyla gitmemiş Almanya'ya. Evvelsi gece yeniden kanama olunca üst kat kiracıları hastaneye yatırmışlar. Kanser tanısı konmuş. İlerlemiş olmasından korkuyorlarmış. Halası arayıp hemen getirin, demiş. Ünlü bir profesörden gün alıp yatağını ayırtmışlar Berlin'de. O da ilk uçakla gelmiş bu sabah. Ağır bir sessizlik çöktü gene. Doktor'un elini ellerinin arasına alıp okşamaya başladı Esme.

— Aklım sende olacak canım, dedi. Kendine iyi bak lütfen! En kısa zamanda dönmeye çalışacağım.

Sessizliği önlemek için alaylı takıldı Doktor,

— Doğaya suç bulup yakınmaya kalkma! Gönlünü yaşlılara kaptıran bu sonuca katlanacak!

Başını kaldırıp üzgün baktı Esme,

— Halt etmiş doğa, dedi! Sizi yaşlı bulmuyorum ki! İki genç insan var yaşamımda! Babaannemden başka kimse için de yapmazdım bunu. Beni anlıyorsun değil mi? Kal dersen kalırım gene de!

Anlamaz olur muydu, anlıyordu da; artık hep benim yanımda olsan daha iyi anlardım sevgilim! Anlamasam mutsuz olurum! Öteki elini uzatıp Esme'nin ellerini okşamaya başladı o da.

— Böyle gününde babaanneni yalnız bırakmana benim gönlüm de katlanmaz canım, dedi. Doğrusunu yapıyorsun. Ben iyiyim!

Doktor'un avucunda tuttuğu elini kaldırarak borçluluğunu anlatır gibi içine minicik bir öpücük kondurdu, ağırdan okşar gibi yüzüne sürdü Esme.

— Döndüğümde evimizde bulacağım seni! Doktor'unla konuşmadım daha. Mavi Yolculuğumuz var gündemde, unutma!

Sevgi dolu gülümsemeyle baktı Doktor. Konuş bakalım doktorumla sevgilim; sana söyleyecek iyi şeyler bulurlar belki! Suskunluk basıyordu ki, isteksizce kalktı Esme, babaannesi bekliyordu.

— Yarın sabah buradayım. Uğrayıp bir Şeker'i göreyim diyorum önce; istediğin var mı evden?

Yoktu, ne olacaktı ki? Başını sığınır gibi göğsüne sürdü Esme, yanaklarına özenle en ılık öpücüklerini koyarak uzaklaştı. Ardından içindeki kırık dökük mutlulukla bir süre baktı Doktor. Kaygılar, acılar içinde bile güzeldi yaşam. Güzeli acılar mı çarpıcı kılıyor yoksa? Kalkıp biraz gezindi bitkiler, çiçekler arasında; akvaryumda kıvıl kıvıl dolanıp duran kırmızı balıklara baktı, döndü odasına. Sıkılmıştı burada artık, evine dönmek istiyordu. Daha biraz hastanede, gözaltında kalmasının doğru olacağını, doktor olarak bilmesi neyi değiştiriyordu ki? Esme'nin babaannesini götürmesinin de biliyordu doğru olduğunu! Kıskanıyor muydu ne, görmediği, tanımadığı o kadını! Saçma, nesini kıskanacağım? Esme benden çok mu seviyor onu? Bu aptallık da bencil yanımız işte; sinsi ilkel yanımız. Gülünç yanımız! Rahat geçirdiği o gecenin sabahında ağrısı kalmamıştı; hiçbir şeyi yok gibiydi artık! Yırttık sonunda! Şimdilik öyle görünüyor! Vizitede,

— Evet, iyisiniz, dedi Doktor Neşide de. Enzimler de düzeldi gibi. Bu hafta geçsin bakalım!

Öğle yemeğini istekle yedi. Esme görünmemişti. Uykuya yattı. Dörde doğru gözlerini açtığında karşısındaki sandalyede gözlerini dikmiş, sessizce bakıyordu Esme. Birden karşısında bulduğu derin üzgün yüzü, Doktor'un uyandığını görmesiyle yapay izlenimi veren gülümsemeye döndü bir anda. Oyunlara ne gerek var güzelim? Üzgünsün! Ben de üzgünüm.

— Niye uyandırmadın beni?

— Öyle tatlı uyuyordun ki...

Doğruldu Doktor.

— Bu akşam gidiyorsun.

— 21.45'te uçak.

— Şeker'i gördün mü?

— Gördüm ortağımı, seni bekliyormuş!

— Seni birlikte bekleyeceğiz canım.

Çiçekli salona geçtiler gene, kanepeye oturdular yan yana. Dünkünden durgundu Esme.

— Nasıl babaannen?

Duymamış gibi dalgın baktı bir süre Esme. Derin acılıydı bakışı.

— Babaannem mi? dedi, yeni algılamış gibi. Bilmem! Kanama filan yokmuş artık.

Kim bilebilir ki? Oyalayıcı sözler mi edecekti şimdi?

— Ameliyatla kurtarırlar. Üzülme canım!

Bir çağrışımla ekledi düşünmeden,

— Bana da ameliyat yapabilselerdi keşke.

Suskun kaldı Esme. Gözleri donuktu. Doktor'un sözleri, üstünde kötü etki yapmıştı sanki.

— Ben de çıksam iyi olacak artık. Doktor Hanım yeşil ışık yaktı gibi.

— İvmene ne gerek var? Burada olman daha iyi değil mi canım, hiç değilse daha bir süre? Kim bakacak sana evde? Kesinlikle birini bulman gerek!

Duralayıp dalgın kaldı Doktor.

— Düşünüyorum ben de, dedi. Bir yoluna bakacağız. Sıkıldım artık.

Bir duralamadan sonra ağzından kaçıverdi sanki istemeden,

— Çok yalnızım burada.

Belli belirsiz sallanır gibi oldu Esme. Duygularının örtüsü, gözlerindeki o çarpıcı metal soğukluk, bir ısıyla değişime uğradı sanki.

— Kalmamı istiyor musun?

"Evet" diyecekti tutamasa.

— Hayır. Babaanneni bırakamazsın. Ben evimde müziğimle kitaplarımla, iyi kötü yazılarımla baş başa oldum mu, öteki sevgilim de var şimdi biliyorsun, Şeker de yanımda, özlemle bekliyeceğiz seni! Eve bakan birini de Kahveci Recep Efendi'den soracağım. Mahalleden birini bulur sanıyorum.

Yorgun gibi isteksizce gülümsedi Esme.

— Tembellik etmez de roman çalışmalarını sürdürürsen iyi olur, dedi. Üzgün kalktı biraz sonra da. Yol için yapması gerekli bir sürü iş vardı daha. Çevrede bakanlara aldırmadan kollarını boynuna sımsıkı dolayıp başını göğsüne yasladı, Doktor'un küt küt atan yüreğini dinler gibi durdu bir an. Kollarını yavaşça gev-

şetip uzandı, iki sıcak öpücük koydu yanaklarına,

— Seni seviyorum birtanem, dedi fısıldar gibi. Sağlıkla kal! İyi bak kendine! Aklım sende!

Önünde durup gözlerinin içine baktı hüzünlü bir gülümseyişle. İsteksiz görünen, ağırdan bir yürüyüşle uzaklaştı. Kapıdan çıkarken de, ayakta duran Doktor'un beklentisine karşın dönüp bakmadı bir daha da. Biraz şaşkın, biraz üzgün oturdu Doktor. Kanepede Esme'nin oturduğu boş yere bakıp kaldı öylece. Kafası, duyguları karmakarışıktı. Bir düzene sokmaya çalışıyor, beceremiyordu. Ne olacaktı şimdi? Ne olacağı var mıydı? Olan oluyordu işte! Bir sesle kendine gelir gibi oldu.

— Nasılsınız Doktor? Daha iyisiniz gibi. Sabahki kan incelemeleri geldi demin; dünden daha iyi.

Doktor Neşide'ydi. İlişir gibi oturdu Esme'nin bıraktığı yere. Doğruldu Doktor.

— Sağ olun Doktor Hanım. Umarım daha iyiyimdir.

— Bir tansiyonunuza bakalım isterseniz.

Kalktılar. Biraz şaşırmıştı Doktor. Pat diye bitiverdi birden; bizi mi gözlüyordu nedir bu kadın! Doktor'un koluna girip odasına kadar birlikte geldi Doktor Neşide. Yatağına oturunca aygıtı takıp iki kolundan da ölçtü tansiyonunu.

— 13-8. İyi, dedi. Bugün dinlenin artık. İsordili yanınızdan ayırmayacaksınız, biliyorsunuz! Hemen alacaksınız ağrı duyunca! Olmayacak şeylere de takmayın kafanızı lütfen!

Olmayacak şeylere mi takıyorum kafamı? Bir doktora bunları anımsatmanın gereksiz olduğunu biliyor da, takılıyor gibi bir gülümsemeyle söylemişti. Doktor Hanım gidince yatağına

uzandı, usuldan karışık düşüncelere battı gene. Esme yoktu bir süre. Babaannesinin ne olacağı belli değildi. Macit'in verdiği mafya süresi de bitiyordu iki gün sonra. Buradan çıkınca yalnız nasıl kalacaktı o evde? Çalışabilecek miydi? Roman için aldığı notları sürdürmek geliyordu içinden. Önemlisi, saklamaya ne gerek var, Esme'yle durumlarının ne olacağıydı. Yalnız yaşlı değil, sakat bir adam vardı artık! Onun da çok üzüldüğü belli de,
üzüntüsü benden mi, babaannesinden mi kaynaklanıyor daha çok, o da biliyor mudur ki? Nasıl bir yükün altına düştü birden şu yaşında benim minik sevgilim? O atlatır; bu yaşındaki kendi yüküne bak sen! Asıl ben atlatırım! Yatağı yorganı tekmelemeden, pat diye gidivermek en güzeli değil mi? Talihliyim! Kaygılı düşüncelerin indi bindisiyle hafta sonuna vardığında bir aldırmazlık içindeydi artık. Dün bitmişti mafyacıların verdiği süre, görünürde kimseler yoktu! Buraya mı geleceklerdi? Olacağına varırdı her şey! Akşama doğru, elinde kocaman, kıpkırmızı bakara gülleri demetiyle Muhittin girdi kapıdan.

— İşte böyle Ağbiciğim! Hastalık mastalık sökmez bize! Öğrendim; aslan gibiymişsiniz!

Kalabalık ağzıyla, dedesinden -Fikret Ağbi- getirdiği selamdan, geçmiş olsun dileklerinden, son günlerde kente gelmiş gelecek şarkıcılara, revücülere kadar, gerekli gereksiz bir sürü öykü sıraladığı konuşmasında en önemlisi, o evde yalnız kalmasının doğru olmadığını anımsatıp bir yardımcı sağlamak için üstelemesiydi. "Sağ ol! Ben de düşünüyorum. Telefon ederim gerekirse," dedi. Böyle yakın ilgisi duygulandırmıştı da, onun bulacağı kişilere güveni yoktu nedense? Mahalleden, Recep Efendi'nin yardımıyla çözmekti en iyisi. Salona, yatak odasına klima konmuştu; onu da muştuladı Muhittin. Ödemeye kalkmasına kesin karşı çıktı Doktor'un; armağanıydı. Yapımcısı arkadaşı olduğu için, sözü edilecek bir para değildi ödediği. Evin anahtarını verdi. Kalkıp kışlık bahçe gibi salona geçtiler; orada çene çaldılar bir süre de. Nicole'le ilgili takılmalarını yineleyip kadın-

cağızın pabucunu dama attıran sevgilisini sordu Doktor'un.

— Sevgilisi kaldı mı artık, dedi Doktor. Canımızın derdine düştük!

Gene alaya döktü Muhittin. Kalbi tekliyor dedikleri bir arkadaşının birinci karısı kanserden, ikincisi kalpten gitmiş; yeni fıstık sevgilisiyle koç gibi dolaşıyormuş herif! Ona "öleceksin!" diyen doktor da ölmüş! Atıyordu ya, tatlı atıyordu! Kaygıları tavsamış gibiydi Muhittin gittiğinde! Hastanenin kapısı aralanmıştı; pazartesi olmazsa salıya evindeydi artık. Gazetelerle, magazinlerle bol bol uyuyarak günü geceyi dolduruyordu. Pazar sabahı, hemşirenin yanında çamlı bahçeye çıkıp yürüdü biraz, kanepeye oturup derin derin soluklanarak maviliğe, gezinen küme küme bulutlara baktı. Ağrısı, sızısı kalmamıştı; bayağı iyi duyumsuyordu kendini. Dönüşte koridorda yürüyordu ki, kışlık bahçede bir konuğunun beklediğini söylediler. Kapıdan girip de kanepede oturan Süleyman'ı görünce şaşırdı biraz. Ayağa kalkmıştı Doktor'un salona girmesiyle. Yaklaşıp el sıkışarak kanepeye oturdular. Hastanedeki kâtip Burhan'dan yeni duymuşlar yattığını. Anımsadı; geçende söylemişti buradaki kâtibin Bulgaristanlı olduğunu. Hangisi acaba? Bana hiç görünmedi herif!

460

— Evet, dedi. Atlattık bir şeyler. Hafta başı döneriz eve artık.

— Benim de şuram tıkanır bazı biraz koştursam. Sıkıntıdandır hep.

— Senin ne sıkıntın var Süleymancığım?

Takılır gibi gülüyordu Doktor.

— İşleriniz tıkırındaydı bildiğim.

— Yok be yahu Doktor. Yuvarlanıp gider çocuklar ya, hergün bir tatsızlık. Bir gün peynirler bozuk diye tuttururlar. Bir gün sandıklar kaybolur. Ona rüşvet, buna rüşvet...

İyice gülmeye başladı Doktor. Bozulur gibi oldu Süleyman.

— Gülersin Doktor, senin tuzun kuru!

— Bunu sen mi söylüyorsun?

Doktor da bozulmuş gibiydi, dik dik bakıyordu Süleyman'a.

— Başıma mafyayı sardırıp bela ettiler.

Şaşırmış gibi duraladı Süleyman.

— Ne mafyası be Doktor.

— Ne mafyası olacak, Edip Mansır mafyası? Sen bilmiyorsun değil mi?!

Oynuyor mu bu adam, gerçekten mi şaşaladı?

— Edip Mansır tüccarmış şimdi. O iş de bitti benim bildiğim.

Doktor şaşalamıştı bu kez.

— Hangi işmiş biten?

— Şu senden isterlerdi canım. Parti'nin parası derler. Vermem dedin sen.

Ne diyeceğini bilemeden kalmıştı Doktor. Tamam da nasıl bitmiş o iş? Bir-iki sözle açıkladı Süleyman. Önce bir parlamışlar eskileri topluyoruz diye. Sonu gelmemiş. Konferans yapalım demişler Belçika'da. Pek kimseyi toplayamamışlar. Kavga çıkmış gelenler arasında da.

— Abe dedim ben onlara, diyordu Süleyman. Devrim yapacaksınız! Koca Sovyetler vardı. DDR vardı. Sosyalist ülkeler vardı, yapamadık. Dışardan gazel okursunuz, şimdi yapacaksınız! Ne olup bittiğini bile doğru dürüst bilmezler Türkiye'de!

Heyecanlanmış, sevinmiş, üzülmüş -evet üzülmüştü de!-, en çok da şaşırmıştı Doktor. Toparlandı. Yük kalkmış gibiydi yüreğinin üstünden! Sinsi bir kuşku aşağılardan tırmanmaya başladı içinde gene. Tez sevinme! Herifin doğruyu söylediği nereden belli? Bu da oyunsa! Ne biçim oyun?

— Edip Mansır bizden haraç istiyor ama!

— Abe niye istesin anlamadm.

— Niye anlamıyorsun Süleyman? Seninkiler ona bırakmış bu işi. O da mafya. Haracını istiyor.

Dalgın, düşünceli bakıp suskun kaldı bir süre,

— Edip Mansır'ı şöyle bir tanıdım. Ortağını iyi bilirim; Hüso. Mafyacılık yapmaz. Kürt'tür. Hem de bilir misin, "3K" derler!

Gülümsedi Doktor. Biliyordu "3K"yı. En sağlam devrimci demekti: Kürt, Kızılbaş, Komünist.

— Şimdi ne yapıyor?

— Şimdi, dedi Süleyman. Ortak iş yaparlar Edip'le. Fabrika kuracaklar derler.

— "Dört K" olmuş o!

Anlamamıştı.

— Nasıldır yani?

— Kürt, kızılbaş, komünist, bir de kapitalist!

Güldü Süleyman,

— Öyledir. Fazla mal göz çıkarmaz!

Doktor da güldü.

— Çıkarmaz değil, kör eder! dedi. Bak sana bir şey anlatayım Süleyman. Üç ayağı "sekili", ayak bileklerinde ak leke olan atlar yani, pek değerli sayılır Anadolu'da. Ahırdan koşup gelmiş oğlan, "Baba, bizim at doğuruyor. Tayın bir ayağı çıktı, sekili." "Al sana bir altın oğlum!" demiş adam. Muştuluk veriyor. Biraz sonra gene koşup gelmiş oğlan, "ikinci ayak da çıktı, o da sekili," demiş. Bir altın daha almış. "Üçüncü ayak da sekili baba!" Bir altın daha! Gene seyirtip gelmiş oğlan, "Dördüncü ayak da sekili baba," deyince. "Al şimdi ananın amına sok!" demiş!

Doktor güldü, Süleyman anlamamış gibi hiç gülmedi.

— Dördüncü ayak da sekili oldu mu en değersiz at sayılır o, Süleyman. Anladın mı? "Dört K" da öyle sanıyorum!

— Anlamadım Doktor, dedi. O kadar incesine ermez aklım.

— Ferdane Yoldaş ne yapacak şimdi?

— Bırak yav, dedi Süleyman. Zavallının biridir o! Buradadır, kızının yanında. Kliniğe yatıracaklar; yatmam der! Kızı da bıktı.

Şaşkın kalmıştı Doktor.

— Ne kliniği?

— Kafası iyicene bozuldu onun.

Duralayıp bıyık altı bir gülücükle baktı Doktor'a,

— Bilir misin, ne tutturmuş?

Duraladı; gülümsemesi yüzüne yayılınca ekledi,

— Öldürtecekmişsin sen onu!

Bir kahkaha attı Doktor.

— Olamaz! dedi.

— Valla öyle der!

Süleyman da gülüyordu.

— Hay Allah!

Ben ondan korkuyorum o benden! Gülmesi acılıkla donmaya başladı içinde. Esme'yi anımsadı. Kendini suçlayacak gibi oldu. Ne yaptım ki ben? Zavallı Ferdanecik! Süleyman kalkacak gibi doğrulunca aldı hemen,

— Kahvede biz ayrıldıktan sonra bir herif sokuldu size Yenikapı'da.

Şöyle bir düşündü Süleyman.

— Rüstem'in yanına, dedi.

— O herif beni izledi bir ara.

— Ertan derler; odur! Bir Doktor vardır, Zekeriya; başıdır bunların. Hastabakıcı mı neymiş onun yanında bu Ertan? Partili yapmışlar. Oraya buraya koştururmuş Doktor Zekeriya bunu. Ben de o gün gördüm.

Dr. Zekeriya mı? Taksim'de SEV Kliniği'nin açılışındaki o kuduz it, Doktor Zekeriya değil miydi? Doğru söylüyor olmalı bu Bulgar!

— Rüstem, ne dedi bilir misin senin için?

Bir süre baktı Doktor'un yüzüne,

— Para mara yemez bu adam, dedi. Bize de zırnık vermez!

Yargıya sevindi Doktor. Onlara umut vermediği için sevindi.

— Bak Doktor. Rüstem de namuslu adamdır. Gününde kimseye köpeklik etmedi, iyi bilirim. Ferdaneleri filan doğru yola çeken de odur.

— Şimdi nerede?

Şöyle bir duraladı Süleyman,

— İznik'te dededen kalma bağları varmış; kardeşleri bakardı. Aslı Arnavut'tur bunların. Onların yanındadır şimdi.

Göz göze acılıkla bakınıp kaldılar bir süre Süleyman'la. Büyük savlarla atıldıkları geçmiş bir dönemden arta kalmış, sönük simgeydi sanki şimdi aralarında duran Rüstem adlı kişi. Bu Süleymancık da bir garip adam!

— Sen niye katılırsın bunlara Süleyman?

Sinirli bir gülüşle

— Abe ne halt edeyim Doktor, dedi Süleyman. Adımız çıkmış bir kez. Bellemişler, gelirler bana. Kıramam! Yok desem, bak burjuva oldu deyicekler!

Gene bir kahkaha attı Doktor.

— Utanç belası, desene!

— Valla öyledir! Yoksa, bilirim böyle yürümez bu iş!

Gülmesini tutamıyor gibiydi Doktor! Böyle yürümez de, nasıl yürür, düşünüyor musun hiç? Umurundaydı! Süleyman da gülüyordu. Sen ne anasının gözü, sağlamcı köylüsün be Süleyman! En keskin gününde de utanç belası mıydı neydi senin komünistliğin! Süleyman gidince odasına geçip yatağına uzandı. Çok şey ışımıştı kafasında. Mafya filan da bitmiş olmalıydı! Gelmediler de. İçinde bir eziklikle Ferdaneyi düşündü. En doğru tanıyı Esme mi koymuştu yoksa! Suçlu muydu? Ne yapabilirdi ki? Keşke sorup bir şeyler daha öğrenseydi Süleyman'dan. Kızı neciydi? Nasıl yaşıyorlardı? Parlak olmayabilir durumları. Yardım mı yapacaktın? Gerekiyorsa yapardım, niye yapmayayım? Vicdanını kandıracaksın! Kandıracak nesi var vicdanımın? İçimden geliyor. Esme'nin, çoğuna karşı çıktığı yargılarına artık katılmasından değil miydi içinden gelmesi? Doğru yanlarını yadsımış mıydım ki? Acılar içinde bir kadın olduğu aklına geldi mi hiç? Politika kafası sana ters biriydi sadece; öyle değil mi? Gene de öyle belki! Çoktandır özlemini duyduğu uykulu, güzel bir gecenin sabahında uyanınca gene Esme'ydi aklına ilk gelen. Almanya'da şimdi. Ne zaman arayacak beni bakalım? Her vakit ol-

duğu gibi güler yüzüyle odaya giren Dr. Neşide muştuladı sonunda; olumsuz bir şey beklemiyorlardı ya, son kez bugün de bakacaklardı kan verilerine. Yarın evine gidebileceğini düşünüyorlardı. Daha da gevşeyerek geçirdi o günü. Gelen giden de olmamıştı. Ertesi sabah uyandığında hiçbir şeyi kalmamış gibiydi. Kahvaltıdan sonra, önlerinde hastane sahibi, başhekim Doktor Bahattin, Doktor Neşide, ara sıra uğrayan başka bir genç doktor gelip oturdular karşısına. Evine gitmesinde sakınca görmüyorlardı artık. Taburcu oluyordu. Doktor Neşide ayrıntılı biçimde hastalığını anlatıp açıklamalara başladı. Öğrenmesini bugüne bıraktıkları bilgilerin hiçbiri şaşırtıcı değildi Doktor için. Gülümseyerek dinledi. Tanılarını onlardan önce söyledi çoğu kez. Miyokard infarktüsü. Kalbi besleyen sağ damarın alt yarısı tıkalıydı. Öteki iki damarda da çok sayıda darlıklar vardı. Kalp kası bayağı hasarlıydı. "Digoksin" verdikleri anda aklına gelmişti Doktor'un "kalp yetmezliği" ya, tartımı düşürmek için de olabilir demişti. Ne yapalım; gökten ne yağdı da yer kabul etmedi? Damar yapısı ameliyata uygun görülmemişti. Tek başına varmamıştı Dr.Neşe bu karara; fakültede hocası profesör bilmem kime (Kendisi doçentmiş daha) de göstermişti elektrolarını, anjiyo CD'sini. İlaçlarını vaktinde alacak, yediğine, içtiğine, dinlenmesine titizlenecek, sigara dumanlı, havası kirli yerlerden kaçacaktı. Kırmızı et, kızartmalar diye başlayıp şunlar şunlar diye "yok"ları sıraladıktan sonra Doktor Neşide duralamıştı. Doktor Bahattin şakaya getirmiş gibi,

— Aşırı yorgunluk da yok, bildiğiniz gibi, dedi.

"O işte de!" diye ekledi gülerek.

Başıyla onayladı Doktor Neşide de,

— Özellikle bunu unutmayacaksınız, dedi gülmeden.

Kafasında bir şeyler uçuştu Doktor'un. Seksenine varmış, evli olmayan birine Doktor Neşide'nin, cinsel konuda böylesine ciddi uyarı gereği duyması doğal mıydı? Bu kadın bir şeyler mi biliyordu özel yaşamı ile ilgili? Doktorla konuşacağını söylemişti

Esme. Yoksa...Uyarılar sürüyordu. Evin merdivenli oluşu, ağır ağır çıkarsa yararlıydı bile. Her gün yürüyüş yapacaktı açık havada kendini pek zorlamadan. Doğal yaşamını sürdürecekti. Genç olan doktor cep telefonunu alıp işledi telefonuna Doktor'un; 1 tuşuna bastı mı acil servis karşısındaydı. Denediler; tamam. Söyleşi bitip de, iyilik dilekleriyle odadan ayrıldıklarında yeni yaşam biçimi dayatan bu kişilere önleyemediği bir kızgınlık duyuyordu içinde sanki. Söylenenler iyiliğimizeymiş, kimin umurunda! Aman değişmeyelim! Daha çok çekeriz bu aptal dirençli kafamızla! Valizini taşıyan hastabakıcı şoförün yanında, taksiyle evinin kapısına gelince sevinçliydi. Kapıyı açar açmaz karşılayan Şeker'i kucağına alıp sevmeye başlayınca tam mutluydu artık. Hastabakıcı valizi yatak odasına bırakıp klimaları çalıştırarak kapıdan çıkarken, yattığı sürede çevresinde koşturan adamın eline yüklüce para sıkıştırdı. Kucağında Şeker'le söyleşerek ağır ağır çıktığı yatak odası serinlemişti. Kız artık birlikteyiz biliyor musun? Her gün kucağımda da taşıyamam seni. Kocaman kız oldun, ayıp! Biraz sonra, ayaklarının dibindeki Şeker'le çıktığı güneş altındaki üst salon da serindi klimayla. Oturdu koltuğuna; karşısındaki, o hastanede yatarken düşlediği görüntüye özlemle dalıp olayları geçirmeye başladı kafasında. Yadırganacak, şaşılacak hiçbir şey yoktu aslında; tüm olanlar doğaldı. Kulağını çekip uyarıda bulunmuştu doğa! Bu yaşa gelmek kolay mı? Tepe tepe kullandın, eskidi gövdendeki aygıtlar; artık böyle yaşayacaksın diyordu! Öyle yaşarız, ne yapalım? Sen tamam da, Esme ne yapacak peki? Onu da Esme düşünsün! Güldü acılıkla. Daha aramamıştı Esme. Çıkarıp çevirdi numaralarını; kapalıydı telefonu. Kalkıp müzik setine, dizi dizi kasetlere, CD'lere baktı. Beethoven koydu, "Ayışığı Sonatı"nı, sesi açtı biraz. Kitaplara bakıyordu ki, aşağıdan gelen kapı sesiyle merdivenlere koşturan Şeker'in ardı sıra çıktı o da. Şeker'in bakımını üstlenen kadındı. Habibe mi, neydi adı? İnip konuştu kadınla. Her gün sabahları gelebilir miydi? Yalnız Şeker'e değil, ona da bakacaktı artık. Yemeğini yapıp, evi

toparlayacaktı. Alışverişi de o yapacaktı bir süre. Çarşamba, pazar günleri dışında gelebilirmiş. Kolayca anlaştılar. Yaşlıca, zayıf, dik dik bakıp az konuşan, iyi bir kadıncağıza benziyordu. Şeker'in mamasını, suyunu verirken kendi yemek diyetini, düzenini anlattı kadına. Ona da söylemiş doktorlar ya, yapamıyormuş. Burada yaparsın! Dolapta hastaneye gittiği gün aldığı kahvaltılıklardan başka bir şey yoktu; çevirme piliç bakmaya gitti kadın Aksaray'a. Meyve, sebze, salata, göğüs çiğ tavuk da alacaktı. Pilicin yanına makarna haşladı hemen dönüşte, salata yaptı. Yukarıya, salona düzenledi masasını. Eli de çabukmuş; kendisi yemeğini mutfakta ayaküstü yerken bir sürü, tavuklu, tavuksuz sebzeli yemek pişirdi akşama, yarına. Çok olmuştu yemekler. Ne yapalım? Birazını da evine götürürsün Habibe Hanım. Habibe değil, Nuriye'ymiş adı. İyi, Nuriye ol! Derin bir soluk aldı Doktor, aradığını bulmuştu; işler bir düzene giriyordu. Yemekten sonra uyudu biraz. Kalkınca açıp Esme'nin odasına baktı kapıdan; sıcacık bir su aktı içinde! Akşam balkona çıktı güneş batarken. Şeker yanından ayrılmıyordu. Kucağına alıp okşayarak bir süre oturdu balkonda. Ne iyi ettin de takıldın lokantada peşime kız; ne yapardım ben şimdi sen olmasan? Akşam yemeğinden sonra televizyona baktı; bir sinema tartışması yapıyordu birkaç kişi, izledi bir süre. Kapatıp gündüz yarım bıraktığı CD'den Beethoven'in "Ay ışığı Sonatı"nı dinledi uzandığı kanepede. Kulağı da telefondaydı. Esme'yi aradı yatarken, ulaşılamıyordu. On bire doğru kapattı klimaları, yattı. Geniş karyolanın öte başına sokulup uzanmış Şeker'e gülümseyerek bakarken Esme'yi düşünüyordu. Ameliyatı atlatabilir babaannesi de, ne sıkıntılar, ne üzüntüler içindedir kim bilir şu anda? Geçer, o da geçer! Sabah gözlerini açtığında, yerinden hiç kımıldamamış gibi uyuyordu Şeker. Doktor kalkınca açtı gözlerini; yataktan inerken fırladı o da.

— Günaydın güzelim! Bugün tembellik yok, çalışacağız artık.

Lavabodan dönünce, peşinden ayrılmayan Şeker'le mutfağa inip çayı koydu, kahvaltıyı düzenlemeye başladı. Masasına geçip

bir şeyler yazmayı düşünüyordu; epeyce birikim oluşmuştu kafasında. Kahvaltıları yukarı taşımayacak, mutfaktaki küçük masada yapacaktı artık. Çayı koymuştu. Bardak, tabak, yiyecekleri masaya taşırken ayaklarını dibinde dolanan Şeker'e baktı,

— Ne arıyorsun kızım? Nuriye Hanım yok; bugün çarşamba. Mamanı koymuş kabına. Sen başla bakalım!

Şeker'e takılırken Esme yanındaymış gibi mutluluk duyuyordu.

— Bakalım bugün arayacak mı bizi Esme Teyzen?

Kapının ziliyle duraladı. Şeker de dikeldi; yanı sıra koşmaya başladı kapıya giderken. Durup kaldı açınca; Macit'ti.

— Günaydın Doktor Bey!

Tezden toparlanıp aştı irkilmeyi.

— Buyrun, dedi hafiften.

Demesine kalmadan içeri girmişti adam. Gösterdiği koltuğa oturdu.

Mutfaktan aldığı tabureye ilişti Doktor karşısına geçip.

— Geçmiş olsun, hastaymışsınız?

— Sağ olun!

— Nasılsınız şimdi?

— İyiyim. Atlattık bir şeyler.

— Sevindim.

Gergin başlayan konuşma doğal yatağına girmiş gibiydi.

— Bizim Avukat Mustafa'nın durumu nasıl oldu?

— Pıhtıları, kemik kırıklarını tam temizleyememişler diyor. Yeni bir ameliyat için bekliyorlarmış.

Şeker, yeni gelen kişiye önce gözlerini dikmiş, yaltaklanır gibi pantolonunun paçasına sürtünüyordu şimdi de. Bir sessizlikte eğilip kediyi okşayacak gibi uzandı Macit. Doktor çekti Şeker'i,

— Bırak konuğumuzu kızım; tedirgin etme!

Duymamış gibiydi Macit. Doğruldu,

— Ne için geldiğimi biliyorsunuz, dedi. Bize verdikleri süre üç gün önce bitti. Hastanede olduğunuz için erteleddiler.

— Evet!

Suskun bakıştılar bir süre.

— Bekliyorlar.

Dikelir gibi toplandı Doktor,

— Ne bekliyorlar anlamadım, dedi. O iş bitmiş!

Soğuk, sessiz bakıyordu Macit.

— Bana duyurdular, diye sürdürdü Doktor. İstekte bulunanlar kapatmış o dosyayı.

— Bana kimse bir şey duyurmadı.

Bıçak gibi soğuktu sesi adamın. Bakışıyorlardı.

— Evet, yanıtınız?

— Yanıtım; benim için de kapandı o iş, dedi Doktor. İlginiz için sağ olun!

— Bu son sözünüz mü?

— Evet.

Usulca kalktı adam. Doktor da kalktı. Ağırca kapıya yürüdü Doktor'un önü sıra. Açarken dönüp baktı,

— Siz bilirsiniz, dedi. Böyle bitirmeseydiniz daha iyiydi. Sağlıkla kalın!

Dönüp çıktı, yavaşça çekti kapıyı. Kapalı kapının önünde dikelip kalmıştı Doktor. Bitmiş miydi bu iş? Sisli, dumanlı bir koyağa bakıyor gibiydi. Toparlandı. Kahvaltısına döndü. Bitirip salona çıktığında iteleyip dağıtmış gibiydi içindeki kaygıları. Ölüme adaylığı bildirilmiş birine, ne yapacaklardı ki daha öte? Kafanızı olmayacak şeylere takmayın, demedi mi bana sevgili doktorlarım? Müzik; en iyisi müzik! Yanından bir dakika ayrılmayan Şeker'e baktı. Sen de seviyorsun değil mi kızım müziği? Gerçekten de, koltuğa uzanıp öyle güzel dinliyordu ki, anlıyor sanki! Kim bilir, anlıyordur belki de! Akşama Esme telefon edip de, babaannesinin ameliyat olduğunu, iyi göründüğünü, hastanede başından ayrılmadıkları için aramaları uzarsa kaygılanmamasını bildirince, -Esme'nin konuşmasındaki ses tonunu biraz yadırgamış gibi de olsa- yatışmış gibiydi içi. Ne vardı ki ses tonunda kı-

zın? Seni seviyorum demedi mi sonunda? dedi. Ne yapsın; nelerle boğuşup duruyor kız. Önümüze dikilen büyük dağlardan başka, yolumuza çıkan küçük tümsekler de var yaşamda. Onları aşarken de biribirine benzer günlerle bölünmüş yaşamın akışı içine, sıkıldı mı elinden bırakacağı kitaplarla -Çoğu daha önce okuduğu, Balzac, Dostoyevski romanları olabilirdi-, karıştırdığı
470 resim albümleriyle, kasetler, CD'ler dolusu her türden müzikle yeni bir mutluluk beklentisinde gibi bırakmaktı kendini en iyisi. "Mihneti kendüye zevk etmedir âlemde hüner/Gam-ü-şadi-i felek böylc gelir, böyle gider." Ne yapalım, boynumuzu büküp, bu doğulu mazoşist katlanışla yaşayacağız biz de artık! İlaçlarını alıyor, Nuriye Hanım'ın pişirdiği güzel yemekleri yiyor, sağa sola koşturup oyunlar yapan Şeker'le eğleniyor, güneş çekilince kıyı boyu yürüyüşe çıkıyordu akşamları. Yerli yerine oturmuştu her şey. Esme, sesinin o biraz değişmiş -Bu değişmeyi nereden çıkardın? Bilmem, öyle geldi!- rengiyle telefon açıp durumunu bildiriyordu ara sıra. Onun sağlık durumunu da soruyordu şöyle bir! Nc demek "şöyle bir?" Pek üstünde durmuyor yani! Hani, bildiği bir konu olur da insanın... Bilmediği bir konu mu olacaktı? Paranoyan mı depreşti, nedir? Acılık yok mu kızın sesinde? Olabilir! Duygularını saklamasını iyi bilir o! Sen de gözlerini yumarak bakmasını iyi bilirsin! O kadar da değil! Gelmekten söz ediyor mu Esme? Etmiyor! Bir kez sorunca, "Bilemiyorum," demişti. Babaannesini bir ameliyata daha alacaklarmış belki. Buluttan nem kapmana gerek yok! "Romana çalışıyor musun?" diye de soruyordu her telefon açtığında. "Düşünüyorum," demişti. Evet, düşünüyordu! Neyi, nasıl düşüneceğini bulabilse daha da düşünecekti! Şu karmaşık dünyada yalanlardan alıntı yeni bir düzen oluşturup yeni bir yalan çatısı kurmaktı roman! Öylesine güçlü, geçerliydi ki yalanlar, gölgesinde kalan doğrular bir türlü gelişemiyor, cılız kalıyordu! O işin görünen yanı! Görünen yanından başka neyi görebilir ki insanlar? Onu da doğru dürüst görebilseler! Romanın işi de bu görün-

meyen yanı göstermek değil mi? Yakalamak kolay mı gölgede kalan doğruları? Bir Ferdane'yi bile göremedin! Ferdane'ye gelinceye kadar! Küçümseme! Onunla başlıyor çoğu şey! Uzayla ilgili bir belgesel seyrederken bir gece, televizyonu kapatıp balkona çıktı. Ağustos gecesinin büyülü yıldız kaynaşmasına dalıp kaldı bir süre. Dünyanın yeri neydi, biz neydik bu sonsuzluk içinde? Almanya'dayken okuduğu bir-iki dergi geldi aklına, uzayın uçsuz bucaksızlığı üzerine. Uzayın bir köşesinde belirmiş önemsiz bir hastalık mıydı yoksa insanlar, canlılar? Uzayda dönüp duran bir minik yuvarlağın bitlenmesi gibi bir şey! Bit nereden çıktı; sorun o değil mi? İnsanlara dön; başı sonu belirsiz uzaya kaçmaya kalkma! Oraya dalan çıkamamış! Kim dalabilmiş ki? Bize orada yer yok daha! Kıyısından girdik bile. Evet, ama sen göremeyeceksin! Gördüklerine baksana sen! Baktıklarını da doğru dürüst görsene! İsteksizce gülümseyerek döndü içeri. Telefonu çalıyordu. Muhittin'di. Hastaneden çıktığından beri ilk kez arıyordu. Sağlık durumunu sordu önce. Başı çok kalabalıktı bugünlerde, arayamamıştı; özür diledi. Ama durumunu öğrenmişti hastaneden. Dedesi, "Fikret Ağbi" sorup duruyormuş, bizi ne vakit Doktor'la buluşturacaksın, diye.

— Ne dersiniz Ağbi? Yarın sizi Boğaz'a götüreyim mi? Bir balık yiyip sağlığınıza bir-iki kadeh parlatalım. Unutmayın, bana verilmiş sözünüz var.

— Sağ ol Muhittinciğim! Niye olmasın!

Doğrusu o da istiyordu böyle bir şey. Tam sırasında bir adım atmış olurdu dışarıya, eski yaşamına, kötü mü? Ertesi gün, önce telefon etti; on ikiye doğru arabasıyla geldi Muhittin. Mutfağın kapısında, o gün ne yapacağını anlatan Nuriye Hanım açtı kapıyı. Giyinmiş, taşlıktaki koltukta, kucağında Şeker'le bekleyen Doktor'la el sıkıştı. Çok iyi, çok sağlıklı bulmuştu Doktor'u; gerçekten bayramdı bugün! "Gözüm tuttu seni!" diye bir övgü yaptı Nuriye Hanım'a önce; "Ağbimize iyi bak!" diye de uyardı. Sessiz bakakalmış Nuriye Hanım'ın şaşkınlığını önlemek is-

ter gibi gülümseyerek, "Hadi sağlıkla kal! Bildiğin gibi yap!" dedi kadına Doktor. Okşayarak yere bıraktı Şeker'i, çıktılar. Arabada, arka koltukta oturan Fikret Ağbi de sevinerek karşıladı Doktor'u. Yanına geçince el sıkıştılar yakınlıkla: birbirlerine hal hatır sordular karşılıklı. Ondan sonra da, bütün tatlı gevezeliğiyle Muhittin aldı konuşmayı yol boyu. Evde ilk karşılaştıklarının tersine ara sıra takılmalarına bile yanıt vermiyor, gülümseyerek dinliyordu Fikret Ağbi. Dinlediğini kanıtlamak ister gibi arada bir gülen Doktor da Muhittin'in, artık tanıdık, bildik saydığı anlatılarından çok, haftalardır ilk kez yüz yüze geldiği İstanbul görüntülerine kaptırmıştı kendini. Marmara kıyıları, Galata Köprüsü, ardında sırtını tüm güzelliklere dayamış, yukarıdan bakan İstanbul görünümü, Tophane, Beşiktaş, iki yanlı kıyılarıyla Boğaz, dev orkestranın temel çalgıları, işte hepsi yerli yerinde; birlikte yarattıkları o benzersiz musikiyle başı dönecek kadar sağlıklıyım ben de. Esme ne yapıyordur? Şu güzellikleri ne vakit paylaşacağız seninle birtanem? Ben iyiyim; her şeyin bitmesine gönlüm razı olmuyor, ne yapayım? Muhittin maçları anlatmaya başlamıştı şimdi de. Gençliğinde futbola düşkünmüş Fikret Ağbi de; azılı Beşiktaşlıymış! Geçen yılın maçlarından girdi Muhittin; İstanbul'da oynanmışlardan aldı bir-iki. Dışarıya kaydırdı sözü. İtalyan, İspanyol takımlarından, onların ünlü oyuncularından anlatıp duruyordu artık. Bu ülkeye sırtını mı çevirmiş, nedir bu oğlan? Sarıyer'i, Yenimahalle'yi, Telli Baba'yı da geçtiler. Dedesine verdiği sözü tutup Karadeniz'i görecekleri bir yere götürüyormuş. Rumeli Kavağı'na varmadan, denizin yamacında bir kıyı lokantasında durdular sonunda. Merdivenlerden inip boydan boya denize pencereli, uzun, büyük salonda oturunca, karşıda Boğaz'ın açıldığı Karadeniz görünüyordu uzakta. Balıklar söylendi, masa donandı mezelerle. Doktor'la Fikret Ağbi'ye soğuk ak şarap, Muhittin'e buzlu rakı dendi. Lokanta çalışanları tanıyorlardı Muhittin'i; ağzının içine bakıyor gibiydiler.

— Nicole'leri getiririm buraya ara sıra; bayılırlar. Geçen hafta sizin sağlığınıza kadeh kaldırdık gene bu masada. Bugün de onun sağlığına sizinle kaldıralım mı Ağbi?

Güldü Doktor. Başladı gene oğlan! Yetiş Esmeciğim, şarapla birlikte Nicole çıktı ortaya gene! Kimselere bırakamazsın beni, değil mi canım? Kadehler kalktı; ilk yudumlar alındı. Yemek biraz ilerleyip de iki kadeh de şarap içince, baştan beri suskun duran Fikret Ağbi'nin, gözlerinin içinde pırıldayan gülücükle 'ili de açılmaya başladı.

— Biliyor musunuz, sizinle hep neyi konuşmak istedim)oktor Bey, dedi.

Bir duraladı.

— Gençlerle hiç ilişkiniz oluyor mu sizin?

Sessiz bakışıyorlardı Fikret Ağbi'yle. Gülecek oldu nedense Doktor. Ne diyeyim bu adama şimdi? Açıklama gereği duymuş olmalıydı, ekledi hemen,

— Torunlarınız filan var mı sizin?

Buna ne diyecekti şimdi?

— Torunlarınızla mı dertte başınız? dedi soruyu savuşturan bir gülümsemeyle.

Bakışları iyice acılaştı Fikret Ağbi'nin.

— Hem de büyük dertte.

Daha da acılaştı bakışları.

— Utanmasalar baş hain diye duyuracaklar bizi bu piç sürüsü!

O yumuşak bakışlı adam gitmişti; ateş saçıyor gibiydi gözleri. Muhittin'e baktı Doktor; dudaklarının kıyısında sinsi bir gülücükle dinliyordu. Tartımı artan bir kızgınlıkla anlatmaya başlayınca o sönük, titrek sesi yüksekten, gür çıkıyor gibiydi Fikret Ağbi'nin. En büyüğü kız, evinde buluştukları Nazire'nin kızı. Avusturya'daymış; yüzünü kırk yılda bir görürmüş. Burada olan iki oğlan, biri resim filan yaparmış, -yaptığı şeyler de resme benzese!- ötekinin ne yaptğı belli değil. Bir sürü işe girer çıkar.

Otuzuna gelmiş bir baltaya sap olamamış; olacağı da yok. Doğru dürüst okumamışlar; kafasız, azgın iki serseri. Gözlerini dikip durdu bir süre.

— Bunlar büyük devrimci şimdi! diye aldı aynı kızgınlıkla. Biz bu düzene köpeklik etmişiz. Öyle diyorlar utanmadan karşıma geçip! Düzenin izniyle, kiminde kışkırtmasıyla yapmışız ne
 yapmışsak. Halklar diye tutturmuşlar bir de! Halkları da satmışız biz, emekçileri de! Kürt halkını yok sayıp yok edilmesine alkış tutmuşuz. Sanki biz bir şeyler biliyorduk da bu konuda! Bunlar yeni çıktı; siz de biliyorsunuz! Neler demiyorlar ki daha! Büyüğü iki yıl yattı, bıraktılar. Banka mı soyacaklarmış ne? Paçasını dayısı kurtardı; avukattır. Küçüğü ağbisinden de bok!

— Peki, anneleri, babaları yok mu bunların?

Doktor'un, öylesine söylediği sözleri duymamıştı. Sağ kulağına eğilip bağırır gibi yineledi,

— Anneleri babaları dedim! İlgilenmiyorlar mı?

— Ne umurunda onların!

Fikret Ağbi de bağırarak yanıtlamıştı. Usuldan açıkladı sonra.

— Karısı da emekli oldu bankadan, kendi de. Gezip tozsunlar; oğlanlar boka saplandı mı da ağlaşsınlar ancak! Başka şey gelmez ellerinden. Karısı varlıklıdır; şımartan da o, oğlanları.

Bir şeyler uçuşmaya başlamıştı kafasında Doktor'un. Keskin solculardan çocuklar; adamı çileden çıkarıyorlar demek. Yan gözle baktı, sinsi gülücüğü dudaklarındaydı Muhittin'in. Tam bir sessizlik bastırıyordu ki, gözlerini Doktor'a dikti gene Fikret Ağbi.

— Sizinle bunları konuşmak istedim hep, dedi. Çevremde kimse yok başka. Bunaltıyor insanı. Komünistmiş bunlar! Ne biçim komünistlik bu?

— Bana sorarsanız, tartışmayın bunlarla!

— Saldırıyorlar! Susayım mı? Söyleyin lütfen! Komünist mi bu oğlanlar şimdi? Hem de torunum bunlar! Siz de hain diyor musunuz bize?

Ne diyeyim bu adama şimdi? Nereden bileyim senin ne ol-

duğunu? Ne haltlar karıştırdın işçiler arasında yıllar yılı, bilir miyim? Gizli güvenliğe yemlik ettin mi, etmedin mi? Sendikacı Kuşkanat diye adın geçer dururdu eskilerde. İyi diyenin de oldu, kötü diyenin de. Tuttuğunuz yola baktık, gününde biz de hain dedik size! Ben demedim ya, bizimkiler dedi! "Fikret Ağbi" diye yere göğe koyamıyorlar şimdi! Tarih mi yazıyorum ben?

— Niye bu kadar önem veriyorsunuz? Kendinize güven miyor musunuz? Kimileri de bize hain diyorlar! Ne yapalım?

Muhittin gülüyordu. Durulmuş gibi dönüp gemiler geçen Boğaz'a dalgın baktı bir süre Fikret Ağbi. Kalkıp garsona sorarak tuvalete yürüdü. Beklenenin tersine suskundu Muhittin. Doktor'la göz göze gelince gülümsedi,

— Gerçekten üzülüyor fukara, dedi. Boş!

Bu "boş"luk üstüne daha bir şeyler der diye umdu Doktor, konuşmadı Muhittin; Fikret Ağbi dönünce aldı sözü, kendi eğlenceli yoluna çekti gene masayı. O konulara girilmedi bir daha da. Kalktıklarında dördü geçiyordu. Garsonlar kollarına girdi merdivenlerde Fikret Ağbi'nin. Doktor kendi çıktı ağır ağır. Yolda arabanın da, konuşmaların da direksiyonu Muhittin'deydi gene! Bugün Fikret Ağbiyle hiç takılmamışlardı birbirlerine. İkinci köprü ayağına doğru çevre yoluna saptılar. Önce Fikret Ağbi'yi bırakacaklardı. Konserden boğa güreşlerine, bir sürü konu üzerine, program sunar gibi konuşup duran Muhittin'in nasılsa sustuğu bir sıra,

— Sizi sıktım Doktor Bey, bağışlayın beni, dedi Fikret Ağbi, üzgün bir sesle.

— Yok, sıkılmadım da...

Duralayıp ekledi gülümseyerek Doktor,

— Birileri birilerine hep hain demiş bu ülkede. Bir günler siz de demediniz mi? Ne yapalım, katlanacağız demek!

Eğilip sağ kulağına epeyi yüksekten söylemişti ya, duyup duymadığını anlayamadı; ileriye doğru öylece bakıp duruyordu

adam. Fikret Ağbi'yi evine bıraktıklarında beşi geçiyordu. Suskundu Muhittin. Haliç'e inerlerken kıyıda, denize bakan bir kahveyi gösterdi,

— Şurada bir akşam çayı içelim mi?

Arabayı arkadaki arsaya çekip oturdular kahveye. Ortadaki yayvan adacık, Haliç'in iki yanında, Silahtar Ağa, Eyüp, Defterdar, görünüyordu. Garsona çaylarını söyledikten sonra soluğunu boşaltıp gülerek baktı Muhittin.

— Ben hep korkuyorum, biliyor musunuz Ağbi? dedi.

Gülümsedi Doktor.

— Hiç de öyle görünmüyorsun.

— Evet, görünmüyorum.

Ağırdan değişti yüzü.

— Olduğum gibi görünmekten korkuyorum da ondan!

Gözlerini Doktor'a dikmişti. Sanki yeni bir adam, içinde saklı acısı gözlerine vurmuş bir adam vardı karşısında Doktor'un. Ekledi yavaşça,

— Şakası yok, parçalarlar adamı!

Göz göze kaldıkları bir sessizlik anından sonra sürdürdü.

— Çok para kazandınız mı siz? Durumunuzun iyi olduğunu biliyorum, onu demiyorum ben. Büyük paralar kazandınız mı? Milyon dolar falan? Hem de hiç emek vermeden. Bir-iki oyunla...

Gülümsedi Doktor. Ne diyecekti ki? Demesine kalmadan aldı Muhittin,

— Ben kazandım Ağbi, dedi.

Bir duralamadan sonra ekledi,

— Kapitalizm nedir, biliyor musunuz?

Bakışıyorlardı. Sessizce gülümsedi Doktor gene. Küçümsendiğinin ayrımına varmış gibi,

— Kitabı bırakın da ben söyleyeyim size, dedi Muhittin. Çok parası olanın, olmayanları sinek gibi görmesidir! Gerisi ıvır zıvır! Sinek gibi gördüklerinden de ödleri patlar heriflerin, ellerindeki balı kapışacaklar diye!

Söyleyecek bir şey bulamamış gibi gülümsüyordu Doktor? Gelen çayları alıp yudumlamaya başladılar. Muhittin de gülerek döndü Doktor'a.

— Bana dönek diyorlar bugün. Siz de diyorsunuz belki! diye aldı.

— Nereden dönmüşüm, bilmiyorum ya, döneğim belki de! Çok param oldu! Rastlantı. Piyango vurdu deyin! Çok da peşinde koşmadım inanın ki! Aptallık etmedim yalnız.

Sözü nereye getirecek diye bakıyordu Doktor. Aynı alaylı bakışıyla sürdürdü Muhittin.

— Torunları cin gibi oğlanlardı Dede'nin. Muhlis'le Sedat. Doğru, bir baltaya sap olamadılar.

Acılı bir alayla bakıyordu.

— Sevgili Dede'mizin bu işteki payını söylesem kıyameti koparır! Oğlanlar boşuna mı saldırıyorlar dedelerine? Çocukluklarında çok düşkündüler! Dünyayı tanımaya başladıklarında iş değişti doğal ki. Her ağzını açtığında bir sürü açık veriyor. Yarım yurum aklıyla iyice sapıttırdı oğlanları! Bu gençlere sizler yetmediniz Ağbi; bizim Dede'yi kim takar? Zıddına gidiyor şimdi oğlanlar, inadına! Semtine uğramazlar! O doğum günü toplantısına da, çevrenin üstelemesine karşın gelmemişler. Gülüp geçiyorum ben de! Üzülüyorum da! Babamı da, annemi de sürünmekten bu ihtiyarcık kurtardı çünkü. Esrarkeşin tekiydi babam. Okumamı da bu adama borçluyum biraz. İyi adam, biliyorum. Ama salt iyilikle olmuyor ki. Ayrıca, siz de biliyorsunuz, öyle yüksek katlardan oynanıyor ki gençlerle bu oyunlar, Dede nereden anlayacak, torunlarına anlatamıyoruz!

Sesi acılaşmış gibi sustu. Bir duralamadan sonra sürdürdü ağırdan.

— Anahtarı kayıp bu dünyanın Ağbi! Kolay da bulunmaz; çünkü canavarların elinde! Siz kitaptan tanıyorsunuz, ben yakınlarındayım! Kimseye sinek gibi bakmıyorum. Balımdan da korkum yok! Eski komünistliğimin tek yararı bu belki! Beni sinek

gibi görmelerini de istemiyorum. Koca Sovyetler Birliği yıkıldı; suçlusu ben miyim? Bir bokluk var demek bu işin içinde! Aklı derinine gideni görmedim. Dönmek böyle mi oluyor?

Durup gülerek baktı.

— Hadi siz de bir şeyler deyin Ağbi!

— Canım hiç konuşmak istemiyor Muhittin. Nasıl olsa "biliyorum" diyeceksin söylediklerime. Kalksak iyi olacak. Gidip bir uzanayım, diyorum.

Kalktılar. Yol boyu da konuşmadılar pek. Yalnız bir ara,

— Olmasın diyelim ama, bir durum olursa, gene kapıyı kırmayalım, dedi Muhittin. Dışarda bir anahtar bıraksanız. O gün baktım, girişte bahçedeki incirin budak üstünde derince, minik kovuğu var; oraya bir anahtar bırakın isterseniz. Kim bilecek?

Doğruydu. Sarayburnunu dönüp konuşmadan uçar gibi geçtiler Kumkapı'yı filan, Yenikapı'ya yaklaşıyorlardı ki,

— Biraz yürümek iyi gelecek, dedi Doktor. Şurada bırak beni. Güzel bir gün oldu Muhittinciğim, sağ ol!

— Siz de sağ olun Ağbi. Sıkıldınız mı bir telefon açın bana. Çekinmeyin sakın! Sağlıkla kalın!

Gülerek sürdü arabayı. Uzaklaşan arabanın ardından yürümeye başladı Doktor. Güneş batıyordu. Hastalandığı gün de bu yolda yürümüştü eve doğru. Ne sıcaktı ama o gün! İyiydi artık havalar. Ağustosun on beşi yaz, on beşi kış! Ben de iyiyim. Gereksiz koşturmalara kalkmadan, dedesine, torununa, Muhittin'ine takmadan, işlerin tadını kaçırmadan yürütürse epeyi bir süre daha gidecek gibi görünüyordu böyle! Esme gelince oturup akıllıca konuşurlardı her şeyi. Payımıza düşen mutluluk bu kadarmış bizim de, ne yapalım? Akıllı kızsın sen; en doğru kararı vereceksin, biliyorum ki. Katlanacağım; başka yolu var mı? Sokağın başına gelince döndü köşeyi. İçi sevinçle kaynayarak evine, bahçeye girince bodur incir ağacına, budaklı kovuğuna baktı. Çıkardığı anahtarına baktı. Evde bir tane daha vardı. Anahtarı çevirip açınca öylece bıraktı kapıyı. Yöresine şöyle bir bakıp

gizlice soktu anahtarı kovuğa. Döndü mutlulukla. Şeker çıkacaktı şimdi önüne. İteleyip açtı kapıyı. Adımını atar atmaz da çarpılmış gibi kaldı birden. Gözleri evinden fırlayacak gibi açılmıştı. Kalbi, bir çarpıntıyla duracak sandı. Kafası kanlar içinde parçalanmış Şeker, cansız, upuzun yatıyordu taşlıkta. Duvarda asılı duran kolyesi de üstüne uzatılmıştı. Sallanır gibi oldu bir an; nice kazalarda, yaralamalarda kanlı, parçalanmış gövdeler, kopmuş kollar, bacaklar gören Doktor Nahit, düşmemek için yaslanıp kaldı kapıya. İnceden bir bulantı geziniyordu içinde. Toparlanmaya çalıştı. Ne yapmalıydı şimdi? Kendine gelir gibi olunca da sinsi bir korku basmıştı yüreğine. Göğsünde ağrı dolaşıyordu. Cebinden çıkardığı İsordili dilinin altına koydu güçlükle. Doğrulup merdivenlere yürüdü. İlk basamakta gözlerini kapatıp oturdu biraz. Kanlar içindeki Şeker'e bakmadan dönüp ağır ağır çıktı merdivenleri. Kulağı evin sessizliğinde, kuşkulu gözleri çevresinde, koridorda, boş duvarlarda, yüksek tavanlarda, kapıyı iteleyip yatak odasına girdi. Tabanca karyolanın altındaydı. Güç kazanmış duyumsadı kendini. Gidip kaldırdı yatağı. Bir kez daha irkilerek kalakaldı birden; yoktu tabanca! Çekip aşağı indirdi yatağı, yorganı, yastıkları; dağıttı. Altlara, her yana baktı; yoktu. Korku, şaşkınlık karışımı bir duyguyla çöker gibi oturdu yerde yayılı yatağa; gözü açık duran oda kapısında, donmuş gibi kımıltısız bakıp duruyordu öylece.

Yaz başından beri kaldığım Bodrum, da, aylar geçti mi, İstanbul'a duyduğum özlem kiminde dayanılmaza varır. Bir yolunu bulup kısa süre de olsa İstanbul'u görmeye can atarım. O yıl da öyle olmuştu. Londra'dan bir dostum İstanbul'daydı birkaç günlüğüne. Onu görmemek olur muydu hiç?! Atlayıp geldim. Kumkapı'da balık yiyip rakı içtik. Havaalanına götürdüm akşamüstü; yola koyup döndüm. Sekize doğru Taksim'de inince, şöyle bir Beyoğlu, Çiçek Pasajı,

Nevizade diyordum ki, Çiçek Bar'a çekmeye başladı ayaklarım. Bizimkilerin çoğu dinlencedeydi ya, kimler kalmıştı buralarda, kalanlar ne yapıyordu bakalım? Önce oraya uğrayıp çıkardım kimse yoksa da. İç salon boş sayılırdı düşündüğüm gibi. Bahçe kalabalıkçaydı. Birkaç tanıdığa selam verip döndüm. Tam çıkıyordum ki, kapı görevlisinin çekilip
480 yol verdiği bir kızla yüz yüze geldik. Şaşalar gibi oldum bir an. Kızın beni görmesiyle sevinç dolan yüzü bildikti.

— Merhaba Vedat Bey!

Sesi tanıttı kendini!

— Esmeciğim merhaba!

Sıcak yanıtımla heyecanlanmış gibi uzandı, sımsıkı tutup sıktı elimi.

— Nasıl sevindim sizi bulduğuma biliyor musunuz?

Görünce sıçrar gibi tepkisini, yorgun görünen bakışlarındaki mutlu parıltıyı görüp de nasıl bilmezdim?

— Ne iyi oldu benim için de. Kimse yok diye dönüyordum. Oturalım mı?

Bahçeye açılan salonda, duvar dibindeki boş masalardan birine oturduk.

— Hep sizi bulmayı düşünüyordum günlerdir. Bodrum'da dediler. Telefonunuzu istedim yayınevinden, ev telefonunuzu verdiler; yanıt yoktu. Cebinizi veremezlermiş! Gelseniz buraya uğrarmışsınız. Birkaç kez de buraya sordum telefonla. Bugün geçiyordum, şöyle bir bakayım, dedim. Ne iyi etmişim!

Şaşırtıcıydı bu ilgisi. Doğrusu yadırgamıştım da. İstemediğim bir şey mi dikilecekti neydi karşıma! Kaçamak bir yol arar gibi,

— Sağ ol! dedim. Ben de sevindim. Doktor nasıl? Sözlünüz diyeyim daha doğrusu!

Gerginliği önleme isteğiyle takılmıştım gülümseyerek. O da gülümser gibi oldu; hüzünlü, yorgundu yüzü.

— Viyana'daymış. Kalbi için gitmiş. Bugünlerde gelir sanıyorum. Onun için arıyorum ben de sizi.

Bir süre suskun baktıktan sonra ekledi,

— Görmenizi istiyorum onu.

Viyana'daymış. Bugünlerde gelir "sanıyormuş!" Benim de onu görmemi "istiyor"muş! Hiçbiri yerini bulamadan bir sürü olasılık uçuşup durmaya başlamıştı kafamda.

— Ben de sevinirim Doktor'u görmekten. Yalnız, Bodrum'a dönüyorum ben birkaç güne. Bilmem nasıl olacak?

Bir sessizlik çökmüştü. Derin bir acı vardı Esme'nin üstüme diktiği gözlerinde. Kararlılık vardı.

— Doktor hasta!

Duraladım. Bakışlarındaki ağırlık beni de etkisi altına almış gibiydi. Toparlanmaya çalıştım.

— Ne hastalığı?

Gözlerini kaldırıp soluğunu boşalttı ağırdan.

— Kalp.

Sessiz bir bakıştan sonra sürdürdü,

— Burada çekilmiş filmleri, elektrolarını, anjio CD'sini, raporları ünlü iki Alman kardioloğa gösterdim Berlin'de.

Gene bir duralamadan sonra umutsuzca mırıldanır gibi ekledi ağır ağır,

— Yapılabilecek pek bir şey yok, dediler!

Duralayıp kalmıştım.

— Üzüldüm gerçekten, dedim. Ne yapmak gerek?

Gene bir iç geçirdi,

— Bilmiyorum Vedat Bey, dedi. Öyle üst üste bindi ki her şey, ne yapacağımı ben de bilmiyorum! Umarsızım!

Doktor'un yanında ilk gördüğümdeki, o yukardan bakan, sivri dilli, kendine aşırı güvenli, soğuk, yeşil gözlü kız mıydı bu? Bakışlarında derin bir acıyla nasıl böyle kolu kanadı kırık konuşabiliyordu çöküşe düşmüş gibi?

— Yaşam doğurgan Esmeciğim. Doktorların her dediği

de doğru çıkmıyor! Umarsızlık olmaz! Sen de biliyorsun ki, tıp her gün gelişiyor, değişiyor!

Ne diyecektim ki başka? Ne kadarını biliyordum ki olayın?

Esme suskundu.

— Nasıl oldu bu iş; biraz anlatır mısın?

Soruyu bekliyormuş gibi, acılı gözlerini üstüme dikip ağırdan başladı. Diyarbakır'a gitmişler birlikte. Önemli bir sağlık sorunu olmamış Doktor'un o güne dek. Diyarbakır deyince aklım Ahmed Arif'e takılmıştı hemen! O, olayları anlatıyordu; benim kafam, birlikte yıllarca cezaevinde yattığımız, hasta hasta katıldığı açlık grevinin on ikinci gününde, yanımdaki ranzada komaya girdi girecek Diyarbakırlı Ahmed Arif'teydi! Koca bir tarihin ezilip yok edilerek acılara yazgılı kılınmış insanlarını, tek bir şiirle büyüleyip koca bölgeyi borçlulukla kendine bağlayan Ahmet Arif! Esme Diyarbakır derken, ezim ezim ezilen Kürtler derken, cezaevinde kendisinden sayısız dinlediğim "Otuz Üç Kurşun" şiiri, bir dramatik filmin fon müziği gibi, ama bir yanıyla da bizi suçlayarak akıp gidiyordu içimde. O yıllarda ne Ahmed Arif, ne de biz, "öldürülen otuz üç yurttaş"la bu şiirde anlatılan kanlara batırılmış Kürt halkının bağlantısını kurmamıştık; olayın gerçek adını koymuyorduk! Hem de Kürtleri açık açık anıp onlara verilecek temel haklara, ilk programında yer veren bir partinin militanları olarak kavgaya girmemize karşın! Kör değildik ama, daha kötüsünü yaptık demek, kör gibi davrandık! Ta ki, bir kez daha Kürt silaha sarılıncaya kadar! Bu davranışımızın bir sürü yerinde nedeni de olsa bağışlanması kolay değildi. Bir sürümüz bugün de kavramış değil gerçeği daha! Diyarbakır'dan hemen ayrıldım, diyordu Esme. Babaanesinin, Doktor'un hastalıklarıyla ilgili duyumları bir gün arayla almış.

— Melodram sanki! dedi. O kalbine yenildi yenilecek,

Babaannem kanser! Yürekten bağlandığım iki insan. Kahrolası dert gelip aynı anda vurdu ikisini; birileri benim sevgimden öç alıyor sanki!

İlk günü umutluymuş Doktor için gene de. Ertesi sabah, hastanede, kardiyolog doktor bayanla konuşup acı gerçeği öğrenince çarpılmış. İlişkilerinin niteliğini sormuş bayan doktor,

— Saklamadım, açık açık konuşup anlattım, dedi Esme. O da bana gerçeği üzülerek söyledi; "Seviyorsanız, aranızda onun yaşamına değgin çok tehlikeli engeller olduğunu unutmamalısınız artık," dedi. Ağır bir olaymış bu. Önce bir dört ay, hiçbir biçimde cinsel bir yaşamı olmamalıymış onun. Tüm belgeleri de verdi bana, istersem başka uzmanlara göstermem için. Yalnız elim kolum değil, yüreğim, dilim de bağlı kaldım daha sonra Doktor'la görüşüp ayrılıken.

— Babaanneniz?

— Ameliyat oldu Berlin'de.

Soru dolu bakışımı görünce, ekledi kırık dökük,

— Altı ay yaşar diyorlar!

Bir üzüntülü sessizlikten sonra doğrulup baktı.

— Biliyor musunuz, babaannemden çok hiç kimseyi sevemem derdim!

Duralayıp ekledi yavaşça,

— Doktor'dan başka hiçbir şeyi düşünemiyorum şimdi!

Yaşaracağından korkmuş gibi gözlerini kaçırdı bunu söyleyince de! Bu kız o yaşlı adamda ne buldu böylesi sevgi için? Sorsana? O nereden bilir? Aşkın tutukluluğunu kim sorgulayabilmiş ki? Bakışı, sesinin tonu, boyu posu -doğrusu yakışıklı adam Doktor-, konuşması, onurlu geçmişi, bir yerinden yakaladı demek kızı! Tutamadım gene de,

— Nasıl bu kadar sevdin? dedim, biraz da takılır gibi gülümseyerek. O gülmedi. Dimdik bakıyordu.

— Kafasızı, bilgici, burun burna yaşadığım bir sürü dip-

lomattan bıktım ben! Bu açık yürekli adam çıktı karşıma. Kendi kafasıyla düşünen, sadece düşündüğünü söyleyen biri. Niye sevmeyecektim?

Duralamış, acılı bir alayla bakıyordu.

— Siz ona sorsanıza beni nasıl sevmiş diye! Sevgisi bana onur veriyor.

Kendine güvenli bir övünme vardı soruda. Ne diyeyim ben bu kıza şimdi? Sustuğumu görünce yüzündeki gülümseme dağılmaya başladı.

— Viyana'ya gitmiş, diyordun.

— Reklam-Ar'dan öğrendim onu da buraya gelince. Suat Bey'i aramış bizim; o da yokmuş, kızlara söylemiş.

— Seni niye aramıyor? Kestiniz mi ilişkilerinizi?

Dönmüş, dimdik bakmaya başlamıştı.

— Denedim sadece! Bir süre için olsun uzak durmaya çalıştım. Ben burada değilken o da yokluğuma alışsın biraz! Benim de alışmam gerek!

— Güç şey!

— Kollarımda kalmasından daha mı güç?

Bir duralamadan sonra ekledi,

— O kadar zayıfım ki ona karşı, korkuyorum ya dayanamazsam diye!

Sesi de, bakışları da ağı gibi acıydı. Şarabının son yudumunu içip masaya bıraktı kadehini. Döndü gene,

— Viyana'ya niye gitti, bilmiyorum, dedi yavaşça. Başının dertte olduğunu biliyorum. Bulaştırmak istemediği için, derdinin nedenini söylemedi bana.

Eğildi, sesini giz verir gibi alçaltarak.

— Diyelim ki, benim başım da dertte bugün. Benim de onu bulaştırmak istememem doğal değil mi? Bir süre olsun uzak kalmak en doğrusu.

Bu şaşırtıcı, gizemli sözlere ne yanıt vereceğimi, bunları neye yoracağımı bilememiştim. Doktor'un derdi, bana açtı-

ğı gizli para sorunuydu ola ki! Buna söylememiş olabilir miydi? Bununki neydi peki? Çıkaramamıştım! İlle de çıkarman mı gerek? "Varsayalım ki" anlamına söyledi "diyelim ki"yi; başım dertte demedi ki! "Dert" dediği de, Doktor'la olunca karşı koyamadığı, dayanamadığı cinsel güdüsü belki de! Böylesine örtülü sözler edilir de kafaya takılmaz mı?

— Doktor'la neyi konuşacağım ben?

Şaşırmış gibi baktı Esme,

— Her şeyi anlattım size, dedi. Kimsesi yok onun burada. Böylesine yalnız kalmasına gönlüm katlanamıyor. Sağlığına da iyi değil bu. Size yakınlık, saygı duyduğunu biliyorum. En iyi siz anlayabilirsiniz onu diye düşündüm; mutsuzluğa batmaması için gerekli en doğru şeyleri siz bulabilirsiniz!

Bu kız beni ne sanıyor! Bakışıp kaldık bir an. Soğuk, yeşil gözleri acılı bir yakarışla doluydu. Bir şey diyemedim. Saatini bakıp kalktı biraz sonra da; bir yerde bekliyorlarmış. Sımsıcak sıktı elimi, "Her şey için sağ olun," deyip ayrıldı. Ardından ben de kalktım. Eve geldiğimde daha karar verememiştim ne yapacağıma. Ne vardı yani; bir süre daha kalabilirdim İstanbul'da. Gökte ararken yerde buldun! Biraz da öyle oldu. Bir hafta kadar, günde birkaç kez çevirip durdum telefonunu Doktor'un; çalıyordu, yanıt yoktu.

V

Zürih havaalanında valizini almış, giriş işlemlerini bitirmiş çıkarken, bekleyenler arasında, özlemle arandığı o bıyık altı gülücüklü bakışları gözüne çarpıvermese, iki adım ötede duran Vasken'i tanıyamayacaktı neredeyse Doktor. Herif sakal bırakmış! Kucaklaştılar görür görmez.

— Tam Ermeni papazı oldun işte şimdi!

Her vakit yaptığı gibi Vasken gülüyordu sadece.

— Ne güloorsun? Papaz dedim ise müzikolog Gomidas sandın? Salt kilisede karılara sulanan köy papazıdır!

Kapıdaki arabasına binerken valizi arkaya atıp o direksiyona, Doktor yanına geçince dönüp bakmaya başlamıştı gülerek.

— Keyfin yerinde.

İki sözcükle içi kararıvermişti Doktor'un gene. Evet öyle görünüyordu; keyfi yerindeydi! Anayola geçmiş, hızla gidiyordu araba.

— Viyana'da ne yaptın?

Duraladı Doktor. Ne yapmıştım; gezip tozmuştum on gün boyunca. Belki tek güzeli, başka hiçbir yerde bulamayacağım Brüghel resimlerini görmüştüm Viyana müzesinde.

— Keyfimin yerine gelmesini bekledim.

— Burada keyfini mi kaçırırdık?

— Konuşursam keyfimiz gene kaçar belki de!

Hiçbir şeye uzun boylu önem vermez görünen gülüşüyle dönüp baktı Vasken; sürdüğü arabasına döndü gene sessizce. Yol boyu giderlerken Doktor da suskun kalmıştı.

— Interlaken'e gideceğiz Bern üzerinden. Buraları bilirsin.

Bir kavşağı dönüp kentler arası, geniş yola sapınca kısacık tümcelerle anlattı Vasken: Interlaken üstünde, Beatenberg'de yazlığa çıkmışlardı bu yıl. Ovsanna'yla iki haftadır oradaydılar değişiklik olsun diye. Ovsanna'nın, babadan kalma bir köy evi vardı Jura'da; aslında oraya çıkarlardı kış hafta sonları, yazları. Ovsanna'nın emekli öğretmen arkadaşları konuktular bu yıl orada. Geldiğine iyi etmişti Doktor; birlikte olacaklardı dinlencede. Güzeldi ev, görecekti. Susmuştu bunları dedikten sonra. Göl kıyısında giderlerken iki yanlı görüntülerin akışına suskun dalmıştı Doktor da. Direksiyondaki, gaga burunlu, şahin bakışlı, kımıltısız kara yağız adama takılıyordu gözü. Aslında da güzel de, kısa, kırçıl sakal yakışmış da doğrusu. Elli, altmış arası gösteriyor. Oysa yetmişi buldu gibi o da. Çok sevdiği birinci karısı Nadire ölünce Ovsanna'yla evlenmişti. Babası Gedikpaşalı Ermeni, annesi Wallis'ten, İsviçreli Fransız'dı Ovsanna'nın. Daha önceki yıllarda, Doktor onlarda kaldığı günler tanımış, beğenmiş, saygı duymuştu kadına; kültürlü, güzel piyano çalan, iyi yürekli, olgun biriydi. Tam Vasken'e göreydi de, ilk karısı Nadire gibi, devrimci, ilerici kimliğine karşın eksik, ya da ayrı yanı, atak, atılımcı bir komünist olmayacak kadar incelikli, yumuşak yapısıydı belki! Nasıl olsundu ki, Nadire, sendikacı bir Bursalı dokumacının, dördü de emekçi çocuğundan, kendisi de on beşinde tezgâha oturmuş dokuma işçisi olanı; Ovsanna, durumu iyice bir

kimya mühendisinin yüksek okullarda okuyup sanat tarihi öğretmeni olmuş biricik kızıydı. İkisine de yakın yanlar taşıyordu Vasken; bu çelişkili yapıyı onlardan aldıklarıyla oluşturmuştu belki de. Ovsanna, bir-iki sözcük dışında Türkçe bilmiyordu. Bir tek "alçakça" sözü vardı hiç unutmadığı; yarı alaylı yinelerdi de kiminde kızdı mı. Varlık vergisi sırasında, her şeylerinin ellerinden

alınıp Aşkale'ye gönderilmesi olayı üzerine babası Gedikpaşalı Sirak Osepyan'ın hiç değişmeyen kızgın tepkiyle söylediği sözdü "alçakça". Türkiye'yi görmemişti Ovsanna; özellikle İstanbul'u görmek istediğini söylerdi hep. İlk kocası eroinman bir İsviçreli eczacıymış, ayrılmış. Bir süre sonra, bir günler Doktor'un da komşuluk ettiği, Paris banliyölerinde pazarcılık yapan Bitlisli Madam Narcıyan'larda karşılaşmışlar Vasken'le, evlenmişler. Çocuk yapmamışlardı. Nadire'den de olmamıştı. Ovsanna'nın da yoktu. İstememişlerdi nedense? Ovsanna'nın evlenmelerinden sonra bir kürtaj yaptırdığını biliyordu Doktor. Çocuk sözü edildi mi, biz birbirimize bakabiliyoruz ancak, derlerdi gülerek. Hiç de bencil değillerdi oysa. Parti'de çalıştığı günlerde Vakkas diyorlardı çevrede; Adıyamanlı. Fransız Komünist Partisi'nde de Vakkas diye çalışmıştı bir ara. İlkokulu Maraş'ta okumuş; Adana'da teknik okulu bitirmiş, torna tesviye ustasıydı. Hemen de kırk yıl önce geldiği Fransa'da fabrikada çalışmış bir süre; bir grev sonrası işten atılınca da, geçinebilmek için çeşitli işlere girip çıkmıştı. Zürihte bir kiosku (Gazete, sigara, içecek satan kulübe) vardı şimdi; bir kafe-rerstoran'a da ortaktı bir İsviçreliyle. Ovsanna sanat tarihi öğretmenliğinden emekliydi. Para sorunları yoktu. Vasken'in, yaşamı boyu paraya sorun gözüyle bakmadığını söylemekti doğrusu belki de. Hangi koşulda olursa olsun, eline aç kalmayacak kadar para geçmişse "yeterli"ydi onun için. Para çoksa, yolunu bulup, çevrede güç koşuldaki bir yakınına, uygun biçimde verivermekti iyisi. Ovsanna da bir eşiydi onun. Kazada ölen Doktor karı koca Sacide ile Ramiz tanıştırmıştı Doktor'a Vakkas'ı yıllar önce. Onlara da bir arkadaşları tanıştırmış

Fransa'da. Vakkas'ın TKP'li olduğunu bilmiyorlardı onlar. Kendileri de değildi daha o günler. Sessiz, suskun görünümü içinde, konunun can alıcı noktasına, öyle eleştirel, öyle de insanca, ama sözünü hiç esirgemeyen değinişi vardı ki Vakkas'ın, daha ilk konuşmalarında Doktor'un gözüne çarpmış, birbirlerine kolayca açılıp hemen kaynaşıvermişlerdi. TKP'de çalıştıkları sürece çok sınavlardan geçmişti sonra bu birliktelik. Teori bakımından kendini geliştirmek için, çevreyi, kendini sürekli sorgular, dinler, okur, temelinden araştırıp öğrenmeye çalışırdı her konuyu. Aralarındaki on yıla yakın yaş ayrılığının ayrımında değil gibiydi ikisi de; senli benliydiler. Kimliğini değiştireceğini, artık Vasken olacağını ilk Doktor'a açmıştı. Doktor'un duyunca yadırgadığı bu olayı tartışmışlardı biraz. Sonunda "sen bilirsin!"e bağlanmıştı iş. "Artifisyel Ermeni" diye, Ermeni ağzı konuşmalarla bol bol takılır, damarına basmaya çalışırdı Doktor. Besbelliydi yapay Ermeniliği. Ne kilisenin yolunu bilir, ne Ermeni gelenek göreneklerini. Biraz Kürtçe'si, sonradan öğrendiği, sürekli geliştirmeye çalıştığı Ermenicesi vardı. Başta Nâzım, Türk edebiyatını bilirdi; Türkçe'si çok iyiydi. Sürekli okuyordu. Yayınlarını izlediği Fransızca'sı oldukça üst düzeydeydi, Almanca'yı iyice biliyor denebilirdi. Doktor'un takılmalarına kısık, kara-kahverengi gözleriyle hep güler, ara sıra bir-iki sözcükle yanıt vermekten başka tepki değil, ilgi bile göstermezdi sanki! Bir tüneli geçmişlerdi ki dönüp alaylı baktı gene.

— Anlatsana, neymiş keyfimizi kaçıracak şey?

Bir an durgun kalıp yavaşça aldı Doktor.

— Bankadaki para işinden bela esiyor başımızda!

Doktor'a şöyle bir göz atıp döndü Vasken.

— Şaştın mı?

Yo, hiç şaşar mıyım! Sen de neye şaşarsın ki? Bir süre sustuktan sonra, sakladıkları parayla ilgili, Türkiye'de karşılaştığı olayları, ağırdan, ayrıntılarıyla anlatmaya başladı Doktor. Esme'yle olan ilişkileri dışındaki tüm olanları uzun uzun anlattı. Ferda-

ne'yi, Süleyman'ı, Rüstem'i, Avukat Mustafa'yı, Doktor Zekeriya'yı, Ferhat Bey'i, Macit'i. Edip Mansır'ları, hastanede yatışını anlatırken Bern'i, Thun'u geçmişlerdi. Sessizce, hiç kesmeden dinleyen Vasken, sonunda Şeker'i avluda parçalanmış kafasıyla ölü bulmasına, tabancanın evden alınmış olmasına gelince Doktor'un sesindeki değişimi duyumsamış olmalıydı. Gerçek-

ten de, o gerilim içindeki günü acılı çöküşüyle görür gibi olmuştu Doktor. Anlatı bitip sessizlik başlayınca, göl kıyısındaki bir lokantaya yakın yavaşlattı arabayı Vasken,

— Şurada bir şey içelim, dedi. Interlaken West'e yaklaştık; sonra dağa tırmanacağız.

Arabayı park edip lokanta bahçesine girdiklerinde altıya geliyordu. Pek az kimse vardı. Bira söylediler oturup. İlk sözü,

— Anlattıklarından en önemlisi sağlık sorunun, dedi Vasken. İyi görünüyorsun.

— İyiyim, dedi Doktor. Bir şeyler atlattık. Elimden geldiğince de titizleniyorum sağlığıma. Boş ver onu! İşi konuşalım seninle.

— Ne yapalım istiyorsun?

— Bilsem.

Garsonun getirdiği biralarını yudumlamaya başladılar.

— Polis Macit, bir Ermeni varmış deyince, renk vermedim ya, yüreğim hop etti. Senden başka Ermeni yok ki yakınımda.

Sinsice takılmadan edemedi gene de.

— Seni de Ermeni'den sayarsak!

— Benden Ermeni'sini güç bulursun sen!

Kahverengi gözlerinin içinden gülüyordu her vakit yaptığı gibi. Doktor da güldü.

— Söyle bakalım öyleyse Ermeni, ne yapacağız?

— Önce sen söyle akıllı Dacik, Türkiye'de ne yaptın bunca zaman? Güvenecek hiç kimseyi bulamadın mı? Partisi, sendikası, derneği, bunca örgüt var; başvurarak bu işi gönlünce vereceğin hiç mi bir yer yok? Çöl mü bu ülke?

Kıstığı gözlerini üstüne dikmiş bakıyordu Vasken. Gönderil-

diği gizemli grevden başarısız dömüş mutsuz bir yükümlü gibiydi Doktor. Umarsızlık içinde,

— Ben bulamadım, dedi.

— Aradın mı?

Şaşalar gibi oldu. Aramış mıydı? Kapı kapı dolaşacak değildi ya, aramıştı doğal ki! Daha doğrusu, izlemişti ülkeyi iyi kötü. Var olan örgütlerden hangisini güvenilir kalıtçı sayabilirdi ki? Hem de onların düşledikleri kurumun, "BİRARADA"nın kurulmasına öncülük edecek nitelikte! "Kalıtçı" diye çıkanları anımsattı bir daha; onlara mı vercekti? Eski TKP'li olarak kimilerini tanıdığı için, dinlerken alay eder gibi gülümsüyordu Vasken.

— Doktor Zekeriya, TKP'ye sonradan gelen goşistlerden sanırım, dedi, ağırdan. Anımsıyorum öyle bir ad.

Sessiz bakıyordu Doktor.

— Sen de izliyorsundur; başka bildiğin varsa söyle!

— "Para bizim" diye üstüne atılana verecek değildin. Onun dışında benim bildiğim yasal partiler. Onları da sen benden iyi bilirsin.

Düşünceli durdu bir süre Doktor,

— Ayrıca, yalnız bizim güvenmemiz yetmez Vasken, dedi. Onların çoğunun böyle bir paraya el sürmeye ödleri patlar!

Durup ekledi,

— Salt siyasal koşullara bağladın mı yanlış yapıyorlar da diyemezsin.

Sessizlik çökmüştü. Göle, karşı kıyılara bakıp duruyordu Doktor. Dönünce göz göze geldiler.

— Nasıl bitirirsen bitir, bir an önce bitir bu işi!

— Ben de çok istiyorum ama...

O her zaman ağırdan alan Vasken kesti birden.

— Amayı yamayı bırak Doktor Amca! (Söyleşi kızıştı mı "Doktor Amca" derdi.) Dünyanın damı Tibet, derler; para dünyasının damı da İsviçre. Bugün ölsek ne olur biliyor musun? Bu-

ranın eşkıya bankalarına kalır bu para. İncesini bırak, bir yolunu bulmaya bak!

Sinirli güldü Doktor.

— Bulsam vermem mi?

— Bulamıyorsan al, garibanlara dağıt! Bu aşağılık soyguncu-
lara bırakmaktan iyidir!

Güldü Doktor. Vasken gülmüyordu.

— Hastalık sözü etmeye de kalkma! Yüreğim hop etti demin.

— Ben ölürsem sen varsın.

— Bu parayı yoluna koymak senin işin! Konuştuk. Sen iste-
din diye girdim ben. Bu kadar uzayacağını da düşünmedim. Se-
nin bulamadığın uygun yeri ben nereden bulacağım? Az buz değil, koca para. Bu yükün altından nasıl kalkarım sonra?

İçtenlikle kaygılıydı bakışı. Doğruldu Doktor.

— Bu işte benim kadar senin de emeğin var "BİRARADA" Ermeni! Gönül bağladın, düşlerin var. Başlarken ilk parayı sen koydun Ovsanna'dan alıp. Geri almadın da.

Ermenice bir küfür salladı Vasken,

— Tramı kunem! Sikmişim paranın turasını!

Ekledi hemen,

— Alçakgönüllülük ediyorsun! Düşleyip tasarlayan, uygula-
yan, yürüten sensin. Nereden gelirdi benim aklıma?

— Onur Sacide ile Ramiz'in. İlk düşünenler onlardı.

Göle bakarken eski arkadaşlarının anılarına dalıp gitmiş gibi durgunlaştılar. Biralarını bitirip kalktılar. Kısa bir süre sonra Interlaken West'e girince yakındaki Migros'un avlusuna park etti arabayı Vasken.

— Ovsanna'nın istekleri vardı, alıp geleyim. Sen otur arabada.

Yalnız kalınca, bir arabanın keskin fren sesiyle irkilir gibi, tabancayı ararken odasında yerlere çektiği yatağında, karmaşık duygular içinde sayıklayarak dalıp kaldığının sabahı, aşağıdan gelen bir çığlıkla firlamasını anımsamıştı birden. Kalkıp merdivenlere koşmuştu deli gibi. Çalışan kadın gelmişti eve; çığlık

onundu. Parçalanmış Şeker'in önünde büyümüş gözlerle Doktor'a bakıyordu suçluyormuş gibi ürkek, kuşkulu. Evet Nuriye Hanım, ne canavarlık değil mi? Toparlanıp Şeker'in ölüsünü, sokağın başındaki büyük çöp bidonuna attı götürüp Nuriye Hanım; yıkadı taşlığı. Doktor'un söylemesiyle Şeker'in, maması, kapları, tuvalet kutusu, nesi varsa onları da attı. Bir daha da günlerce uğramadı eve! Nasıl bir yalnızlık karabasanı içinde yaşamıştı o günler. Kaç kez aradığı Esme'nin telefonu da kapalıydı sürekli. Onun hiç aramamış olması da kanatır gibi olmuş, sürüp giden bir burukluk bırakmıştı içinde. Sindiremiyordu bir türlü. Diyelim babaannesine bir şey oldu, acısı var; bir aramaz mı insan? Bana nasıl bu kadar ilgisiz kalabilir bu kız? Bir akşamüstü kıyıdaki yürüyüşten yorgun, bezgin eve dönünce birden vermişti Vasken'e gelme kararını. İzleyenleri yanıltmak için Viyana'ya gidiyorum, diye yaymaya çalıştı; kalbine baktıracaktı! Nesine baktıracaktı ki kalbinin; belliydi her şey. Önce Viyana'ya uğramak düşüncesi sonradan iyi de gelmişti. Doğru buraya gelmek, varsa birileri, izleyenlere yol göstermekti. Viyana'da, otelden telefon etmişti Vasken'e. Nerede kaldı bu adam diyordu ki, elinde dolu torbalarla Vasken göründü büyük kapıda. Gelip torbaları arkaya bıraktı, yola koyuldular.

— Buraları pek görmedindi sen. Beatenberg'e çıkacağız şimdi; Schmocken'e. Yarım saate kalmaz evdeyiz. Ovsanna bekliyor; telefonla konuştuk demin. Telefonun nerede senin?

— Türkiye'de.

— Evde bir tane var bizim; onu kullanırsın.

— İstemem.

Ses çıkarmadı Vasken. Kimseyle konuşmak istemiyordu Doktor; telefonunu evde bırakmıştı. Asfalt yolu tırmanıp yükseldikçe, aşağıda genişleyen gölle, karşıda sıra dağlarla benzersiz güzelliğe dönüşüyordu görüntü. Yamaç paraşütü ile kendini boşluğa bırakmış birinin sallanarak inişine takılıp kaldı. Niye atlar bu aptal; indi mi bu güzelliği yitireceğini bilmiyor mu!

— Karşıki dağlar buzul bölgesi! Jungfrau joch, Silbernhorn. Wetterhorn, Schreckhorn, Mörch...Tümü buzullarla kaplıdır Jungfrau joch'un. Dişli trenle çıkılır? Gidelim mi bir gün? Buzul müzesi var orada.

— İstemem. Ben seni görmeye geldim.

Eskiden olsa çevirir miydi böyle bir öneriyi?

— Beni görürsün ama, doğrusun belki de; sana iyi gelmeyebilir. Dört bin metre filan oralar.

Ağır ağır soyunup dökünen güzel bir kadın gibi gittikçe açılan görüntüye içinde çoğalan hüzünlü sevinçle bakıyordu Doktor

— Böyle seyretmek daha güzel.

Güzelliklere uzaktan bakmaya yazgılıyız artık! Beatenberg'e varıp ağaçlar, çeşitli yapılar arasındaki uzun yolu geçerek göle bakan yamaçtaki eve vardıklarında güneş batmış, koyaklar kararmış, inen akşam, lekeli ışıklarla boyamıştı ormanlı çevreyi. Karşıda, yakın çevrende buzul parıltılarıyla sıradağlar diziliydi. Yamaçtaki iki katlı, karlı bölge tipi, yüksek külah çatılı bir villanın üst katıydı Vaskenlerin kaldıkları ev; eğimli arka avludan girildiği için düzayaktı. Park ederlerken arabanın sesini almış olmalıydı Ovsanna; kapıya çıkıp karşıladı o her vakit incelikli sevinciyle. İpek yumuşaklığında aklara bulanmış saçları, yorgun kırışıklı yüz çizgileri, ela gözlerinin iyilik dolu bakışıyla güzelden öte, ermiş gibi bir kadın bu! Doktor'la kucaklaştılar. Yemek hazırdı; arkadaki kapalı balkona kurulmuş masaya bekliyordu Ovsanna. Gece serinliğinde açıkta oturamıyorlardı. Gösterdikleri genişçe yatak odasına, valizini açıp yerleşti Doktor. Çabucak bir duş yaptı yandaki banyoya geçip. Kalınca giyindi Ovsanna'nın uyarısıyla; Viyana'dan getirdiği kırmızı şarapları da alıp yanları çevrilmiş, içerlek, önü yarım açık balkona gitti. İki yanlı ormansı yamaçların indiği koyağa, aşağılardaki göle, buzullu sıradağlara bakıyordu balkon. Vasken, açtığı şişeden kadehine kırmızı şarap korken, Esme'nin özlemi, sızı gibi geçti içinden bir anda Doktor'un. Niye beni böyle yalnız bıraktın? Niye sensiz bu şarap? Neredesin birtanem?

— Hoş geldin!
— Hoş bulduk!
— Votre sante!

Kadehleri kaldırıp çın çın yaptılar. Vasken'le Ovsanna'nın arada karıştırdıkları bir-iki Ermenice sözcük dışında, Fransızca-Türkçe karışımı söyleşiye başlamışlardı. Ovsanna, bir nedenle masadan kalkmışsa doğal biçimde Türkçe konuşuyorlardı. On'a doğru, yorgunluğu nedeniyle izin isteyip odasına çekilince de Türkçe'ye dönüldü. O saate kadar, İsviçre'deki kimi günlük olaylardan, İtalyan sınırından giren bir kurdun kamuoyunda nasıl tartışmalara yol açtığından, bu yılki turist bolluğundan, genel sağlık sorunlarından (Daha çok da Ovsanna'nın sağlık sorunları konuşulmuştu. Ağır migreni, kurtulamadığı kansızlığı vardı; tez yoruluyordu. Vasken kaya gibiydi. Doktor'un hastalığına da, pek bastırmadan Vasken değindi bir ara; bu yaşta doğaldı bunlar, daha özenli yaşayacaktı artık! Doktor konuşmadı) söz edilmişti; genel çizgide dünyadaki kötü gidişe değinilmişti. Masada ikisi kalınca yeni bir şişe açtı Vasken, doldurdu kadehini. Doktor almadı.

— Dönecek misin Türkiye'ye?
— Ya ne yapacağım?
— Burada kal!

Şaşkın baktı Doktor. Duydun mu Esmeciğim, ne diyor bu adam?

— Ne yapacağım burada?

Şarabını yudumladı Vasken,

— Ne bileyim? dedi. Orada ne yapıyorsun? Bir sürü kişi gidip geliyor Türkiye'ye. Onlarla daha kolay kurarsın belki de "BİRARADA"yı!

Sessiz, düşünceli bakıyordu Doktor. Beceriksizliğine taş mıydı? Dışardakilerin daha duyarlı, atılımcı olduğunu biliyordu bu konuda ya, böyle bir kurum, tam güvenilip bırakılamazdı onlara da; iş başa düşecekti gene. Bir de, ne düşlerle gittiği ül-

kesinden yenik mi dönecekti şimdi? Esme'yi orada bırakıp nasıl geleceğim, desene!

— Burada seninle birlikte olmak güzel şey Vasken. Seni hep aradım orada. Çalışmaya başlarsak neler katacağını da biliyorum. Türkiye'den çıkamam ben artık. Bu saatten sonra böyle bir güreşi gözüm yemiyor! Sağlığım da el vermez. Biri beni bu yükten kurtarmalı.

O sinsi gülüşüyle bakıyordu Vasken.

— Ayıp oluyor Doktor Amca! dedi. Hastalık tutsak mı aldı seni? "Bu makineyi çalıştıracaksın oğlum!" diyen sen değil misin?

İsteksizce gülümsedi Doktor.

— Sağlamdı o zaman. Makine kaput Vasken!

— Hastaysan da yakışmıyor, doktorsan da! Onarıp kullanacaksın!

— Bu iş ağır iş!

— Mafya mı ürküttü seni?

Alaylı gülüyordu Vasken. Bak şu herife, kışkırtıyor beni!

— Öyle olsa kalmaya gelirdim buraya, a Ermeni Gâvuru!

Daha alaylı gülerek baktı Vasken.

— Burada mafya yok mu sandın, a Müslüman Dacik?

Doktor'un duralamasıyla yavaştan aldı Vasken. Gülmüyordu.

— Bura dünyanın para merkezi. Mafya girmeyecek buraya! Paranın virüsü mafya; para bir yere gitti mi onu da taşır yanı sıra! En çok sosyalist ülkelere güvenmiştik; orada da kök salmış! İnsan, ağzı olan aşağılık yaratık Doktor Amca; eline olanak geçmişse yemeyeceği bok yok, sen de bilirsin bunu. Yeryüzünde, nerede, ne kadar kanlı mafya varsa tümünün kirli çamaşırları burada yıkanıyor. Türkiye ön sıralarda, biliyor musun?

Duyduğu şeylerdi bunlar Doktor'un da, neyi tam biliyordu ki? Tut ki bildin...

— Bilmek ne işe yarıyor ki Vasken?

— Duyulmasını istemiyorlar; demek ki bir işe yarıyor!

Çatalıyla uzanıp masadaki karpuzdan bir dilim aldı tabağına; çekirdeklerini ayırıp bir küçük parçayı ağzına attı, doğruldu çiğneyerek,

— FPS "Finanz Platz Schweiz" diye bir kurum var Basel'de, diye aldı.

— Bankalardaki kaçak, kirli paraları izler. En büyük paralar uyuşturucu mafyasında; en karmaşık ilişki de onlarınki. Irak ordusunun İran'a saldırması, Sovyetlerin Afganistan'a girmesiyle uyuşturucu karşılığı, dolar değil gizli silah aldı mafyalar. İtalyan Cosa Nostra'sıyla Türkiye mafya babaları ortaklık içinde, bu işin başını çekiyorlar. Abuzer Uğurlu'su, Dündar Kılıç'ı, silah tüccarı Yahya Demirel'i, Yaşar Avni Musullu'su, Mehmet Cantaş'ı... Silah işi de devletlerin gizli örgütlerinde! İki yanlı vurgun! Devletin yüksek çıkarları için bu alanda kullandıkları da bir sürü Bozkurtçu faşist kardeşleriniz; Türkeş'in tayfaları! Abdullah Çatlı, Oral Çelik, Mehmet Şener... adı çıkanı, çıkmayanı; vatan, millet, devlet dedin mi gerisi kolay! Sığındıkları yer Sofya, Vitoşa'daki, ya da Karadeniz kıyılarındaki lüks oteller. Bizim şanlı Sosyalist Bulgar, Rumen devletlerimiz de biliyor! Büyük gelir kapısını kapatırlar mı? Narkotik olayları soruşturmada en büyük engel devletlerin gizli kurumlarından geliyor! Çoğu kez bir yerde takılıp kalıyor gizli soruşturmalar. Yargılamalarda ortaya döküldü bunlar. CIA'nın Bozkurtçu'larımızla sürekli ilişkisi var; işine uydu mu kullanıyor onları. Fransız gizli haber alma örgütü SDECE, İtalyan askeri gizli servisi SİSMİ olan bitenlerin içindeler aslında; her yere ajan, köstebek sokmuşlar. Amerikan narkotik bürosu, DEA da biliyor her şeyi. Daha '72'de, Lübnanlı Ermeni Henry Arsan'ı, Ponte Chiasso'da, elinde çantasıyla suçüstü yakalamış, ispiyoncu olarak kullanıyor yıllardır. Uyuşturucunun çıktığı, taşındığı yolu, kimin alıp kimin kime sattığını, hele bizim, İtalyan "Cosa Nostra" benzeri kurulmuş "baba"lı mafyaların tümünü, Kısacık, Parlak, Musullu, Oflu, Şekerci mafya ailelerini, (Görüyorsun, ben de ezberledim adlarını!)

kurumlarını, ortaklıklarını, hepsini biliyor. Tonlarca eroinin Avrupa'ya girmesine ses çıkarmıyor. Çünkü yüz milyonlarca dolarlık silahın, Lübnan, İran, Irak, Afganistan'a sokulması yolu buna dayalı olarak açılıyor. Henry Arsan'a CIA'nın sağladığı gizli silahlarda neler yok! Bini aşkın tank, savaş gemileri, yüzlerce helikopter, roket, makineli tüfek, her türden savaş araç gereçleri.

Bir orduyu donatacak her şey! Giderek, 20 megatonluk üç atom bombasının da adı geçiyor! Bu işlerin bedeli narkotikle karşılanıyor. Çıtları çıkmıyor on yıl Amerikalıların. DEA, Amerikan Narkotik Polisi, Avrupa polisine her türden yardımı durduruyor. Narkotik karşılığı silah alışverişinin ortaya çıkarılmasına bin bir taş koyuyor Amerikalılar; dönen bütün oyunlarda, İran'a gizli silah kaçakçılığında sözgelimi, özellikle Türkiyeli, Suriyeli uyuşturucu mafyalarını kullanıyorlar çünkü. CIA'nın gizli suç etkinlikleri, "İrangate" utanmazlığıyla ortaya dökülünce, yolu açtılar DEA'ya; ipuçları, belgeler vermeye, kimi köstebekleri açıklamaya, çeşitli destekler sağlamaya başladılar.

Şöyle bir durup baktı Vasken. Marks'ın Horacius'tan aldığı ünlü sözü söyledi o sinsi alaylı bakışıyla; "Dinlemiyorsun ama, bu senin kendi öykün!"

— Çok iyi dinliyorum Vasken. Kimilerini bizim medya da verdi bunların. Bilmek yetmiyor ki!

Kalktı masadan Vasken, gidip salondaki raftan bir kitap çıkardı; getirip koydu masanın kıyısına,

— Bu söylediklerimin ayrıntıları burada, dedi. Basel'deki, dediğim Finanz Plaz Schweiz yayınlıyor bunları. Fransızca. Al oku! Uyuşturucu kaçakçılığının sırtı çirkin devlet mafyasında! Eskiden kimseye bilgi vermezdi bankalar. İrangate'le takke düşüp kel görününce dünyaya baskıya başladı Amerikalılar; "Anti-terör!" savaşıma giriştiler aslanlar gibi, biliyorsun! Dünya para trafiğinin temiz fotoğrafını istiyorlar! Yasalar çıkarttırdılar burayı da zorlayıp. "Korruptionsstrafrechts-Kampf gegen die Bestechung". Yolsuz paraya, rüşvete karşı savaş! Gelen herhangi bir

duyum, ya da duyulan kuşku üzerine, kişinin banka hesabında, kontosunda istediği gibi araştırma yapar polis! Savcılık sordu mu banka yanıtlamak zorunda. Bu para nereden geldi; ak mı, kara mı? Bu çelişkilerle fokurdayan dünyada yolu yok sanki aklamanın! Herifler parayı diyelim Karabük'te bir ortaklığa yatırıyor. Oradan dışarıda bilmem ne kentindeki ortaklığa. Oradan da buradaki bankalara. Para tertemiz!

— "Avcı neçe al bilse, adığı ança yol bilir!"

Anlamamıştı Vasken.

— Divan-ı Luga'tit-türk'te, bir eski atasözü. Avcı ne kadar hile bilirse, ayı da o kadar kaçacak yol bilir!

— Hele bu ayıların bilmediği yol mu var? İsviçre'nin derdi, para gelsin! Son yıllarda Türkiye'den buraya para akımı göze batacak kadar çoğalınca bir iş var bunda deyip araştırmaya kalkmış bu dernek. Lozanlı bir uzmanlarını görevlendirmişler. "Kesin kurcalamayı!" diye bir yerlerden gözdağı gelmiş hemen! Korkup durdurmuş onlar da. Al sana "anti-terör" yasası! Kara para'da İstanbul-Milano-Lugano üçgeni anayollardan biridir; kitap yazıldı bu konuda. Vereyim polis romanı gibi oku: Her türden yasak mallarla dolu tırlar, görevlilerin gözü önünde, ufacık oyunlarla nasıl güle oynaya geçiyor sınırlardan, Türkiye'ye giriyor çıkıyor? Ne taşıdığını şoförler bile bilmiyor. Resmi kâğıt başka, tırdaki mal başka! İstersen Zürih'te, evde kitap.

— Benim bu işlerin üstüne böylesine düşecek ne vaktim var, ne isteğim. Sen biliyorsun; yeter!

— Ben de böyle düşünüyordum eskiden. Bunları öğrenmek değiştirdi beni! Yeni edindiğim başka bilgilerden de söz edeceğim sana ilerde.

Dalgın bakıp kaldı bir süre Vasken. Kahverengi gözlerinde bir şeyler gezinir gibi oldu.

— Sana bir Ermeni'den söz etmişler dedin.

Bir duralamadan sonra ekledi,

— Belki de benim o Ermeni!

Heyecanlanmamaya çalıştı Doktor. Sessiz bakışıp kaldılar bir süre.

— Benim ortağım Süssbinder, işinde gücünde bir küçük burjuva. Çeşitli katlardaki yöneticilerden yakınları var. Duyumu o getirdi bir gün.

Şaşalamış gibiydi Doktor. Suskun kaldı.

500 — Benim bir başkasıyla ortak hesabımdaki paranın kuşkulu bir kaynaktan geldiğini fitlemişler.

— Kimler?

— Orası karanlık! Bunun sızması da bir tansık aslında! İstedikleri, resmi kurumları kışkırtıp açık yakalamak belki de. Çalı dibi taşlıyorlar bir şeyler öğrenmek için! Onların da köstebeği yönetim içinde belki! Rüşvet var, seks var, gözdağı var, kışkırtmak var, kara çalmak var, gizli, açık temizlemek var. Her yerdeki yöntemi mafyaların.

Dalgın, alaylı mırıldandı Doktor.

— Bizimkiler solcu mafyaymış!

Yalancıktan açtı gözlerini Vasken, şaşırmış gibi,

— Demee! dedi. Komintern de yok; kime bildireceğiz şimdi? Randevuevinde çalışan namuslu aile kadını yoldaşlarımız bunlar demek!

Alaylı bakıştan sonra sürdürdü,

— Kirli işimiz yok bizim. Parayı Alman bankasından geçirdin buraya. Kökeni belli. Vergileri ödenmiş. Süssbinder'i de iyi tanıyorlar. Savcı yardımcısı kuzeni oluyor bizimkinin. Yememiş savcılar; duyuru yapanın üstüne gideceklermiş, yitirmişler izini! Öyle demişler! Yakını savcı, dolaylı biçimde beni uyarmak için bilgilendirmek mi istedi Süssbinder'i? Belki de başka bir oyun! Nereden bilirsin?

— Bu Süssbinder'e güveniyor musun? Bir şeyleri öğrendi demek!

— Ben sana bile güvenmiyorum Dacik! Hastayım, diye kaytarmaya kalktın! Yıkacak adam arıyorsun!

Gülümsüyordu. Doktor da gülümsedi isteksizce.

— Güvenmesem ne yapacağım?

Duralayıp mafya ağzıyla aldı, alaylı,

— Yamuk yapmadı bugüne kadar! Kaç yıllık ortağım.

— Sormadı mı sana; kim, ne ortaklığı bu, ne parası?

Düşünceli bakıyordu Vasken.

— Nasıl sorar? Sadece lokantada ortağız. Biliyorsun, seni tanır; görmüşlüğü vardır da, ilişkilerimizdeki yakınlığı, hele bu işi bilmez. Öyle konuşmamış mıydık? Senin adın şimdi de hiç geçmedi. Ben de varmadım üstüne! Yalnız, birileri bir şeyleri kurcalıyor Doktor Amca; bir bit yeniği var bu işte! Geç oldu yatalım. Allahın son günü değil!

Saatine bakarak kalktı Vasken. Odalarına geçtiler. O gece geç saatlere kadar gözü uyku tutmadı Doktor'un. Peşlerindeydi birileri. Bilmiyor muydun; bırakacaklar mı sanmıştın? Nasıl bir yol tutmak gerek şimdi? Yolu Vasken'le bulacaksınız! Evet de, sağ olsun, bazı aşırı iyimserdir o! Korkulacak bir şeyi umursamaz, bakarsın! Değiştim, dediği odur belki de. En iyi uyarı incelemeyle olur! Olmadı, uyaracaksın! İyi ki gelmişim. Çok geç uyumasına karşın iyi duygularla uyanmıştı sabah. Onu geçiyordu kalktığında. Dinlenmişti. Mutlu bir yeğniklikle yıkanıp çıktı hemen. Balkonda, kahvaltıdaydı Vaskenler.

— Ovsanna bizi gezdirecek bugün. İyi uyudun mu?

— İyiyim, dedi Doktor. Şu doktorlar fit koymamış olsa daha da iyiyim diyeceğim!

O sinsi gülüşüyle,

— Siktir et doktorları, dedi Vasken. Ellerine geçeni, şunu neresinden vuralım diye kafaya takmış bir sürü herif! Bir boktan anlamazlar! Bana da kanser diye saldırıyorlardı; tutturamayınca sustular!

Doktorlara takılmak, yolunu bulmuşsa yapmadan duramadığı şakalarındandı Vasken'in. O, dediklerini Ovsanna'ya Fransızca yinelerken Doktor da gülüyordu, Ovsanna da. Toparlanıp

çıktıklarında, Ovsanna arabayı köyün içindeki uzun yolda sürerken bir küçük yapıyı gösterdi Vasken,

— Korkma, ölmek sorun değil burada! Bak bura köyün sağlık ocağı. Günün her saatinde, Azrail'i bekletmeden yetişirler hemen!

Yan yan bakıyordu gene o bıyık altı iğneli gülüşüyle. Çevredeki birbirine komşu iki gölün, Briensersee ile Thunersee'nin kıyılarındaki köylere, ilçelere, tanınmış gazinolara, lokantalara uğrayarak, armağanlık yerel öteberiler satan sergi benzeri renkli işyerlerini gezerek dolaşıp durdular gün boyu arabayla. Çay kahve, bira içtiler, yemek yediler; ufak tefek bir şeyler satın aldılar. Ovsanna'ya yeşilli kırmızılı, köy işi, el örgüsü bir yün atkı aldı Doktor. Benzerini, -daha beğendiğini-, başlığı, kısa boy çorabıyla (Ovsanna istememişti onları) sardırdı. İstanbul'a götürecekti, evde çalışan kadının kızına! Esme'ye almıştı oysa. Dünyayla, Türkiye'yle, İsviçre'yle ilgili daldan dala söyleşirlerken gezinip kısalı uzunlu yürüyüşler yaptılar. Hepsi de güzeldi, giderek dinlendiriciydi ya, akşama doğru döndüklerinde eni-konu yorgun duyumsamıştı kendini. İzin istedi uzanmak için, odasına geçti. Esme'ye aldığı armağanları valizine yerleştirirken paketi açar açmaz bağırıp çağıran yeşilli kırmızılı renkler içindeki yünlülere baktı. Kaldırıp eline doluyor gibi sarkıttığı atkıyı Esme'nin, o taşıdığı güzel başla onurlanarak dikelen yumuşacık boynunda düşündü; çelişkili duygularla kaynaşıp durdu içi. Bir daha göremeyecek miydi çelik ışıltısındaki yeşil gözlerini Esme'nin? Olacak şey miydi bu? Niye? Neler olmuyordu ki bu aşağılık dünyada! Beklemiyor muydun böyle bir kötü günün geleceğini? Bekliyordum diyelim... de, beni böyle nasıl bırakır bu kız? Umutsuz hasta bir yaşlının başını mı beklesindi? Gerçek, acı da olsa gerçek! Değil! Acı, gerçek de olsa acı! En iyisi burada ölmek belki de! Ölsene! Esme'yi görmeden mi? Mafyalar üzerine dün gece Vasken'in söyledikleri geçti kafasından. Ne çirkef bir dünyada yaşıyorduk! Ama yaşıyorduk işte! Kalkıp pencereye git-

ti. Yemyeşil çevre, aşağıda kararan koyak, ince tül gibi göl, karşıda ak sıra tepelerle benzersiz güzellikteydi her şey. Koynunda ne güzellikleri taşıdığının ayrımında olmayan bu duygusuz, kör doğada gördüklerinin coşkusuyla yaşamak ayrıcalıktı! Yahya Kemal'in, Boğaziçi için söylediği o ünlü dizeleri geçirdi içinden: "Benzetmek olmasın sana dünyada bir yeri/Eylül sonunda böyledir İsviçre gölleri". Nasıl benzer Boğaziçi'ne, Esme yok ki! Balkondaki akşam yemeğinde herkes yorgundu biraz.

— Biz yarın erkenden Zürih'e ineceğiz, dedi Vasken. Gelmek ister misin?

İçi çekmemişti Doktor'un.

— Bilmem, dedi. Ne vakit dönersiniz?

— Akşama. Ovsanna'nın alacakları var. Ben de işyerine uğrayacağım. Sen kal istersen. Sıkılırım dersen, benim arabanın anahtarlarını bırakayım; çık gez çevreyi! Biz Ovsanna'nın arabasıyla ineceğiz.

— Çoktandır araba kullanmıyorum.

Vasken şaşırmıştı.

— Sen köylü olmuşsun Anadolu'da!

— Orada da köyde araba var şimdi!

— Mersedesle geziyordun!

Güldü Doktor.

— Öyleydi.

Türkiye'ye gelirken Avukat Mustafa'yı tanıtan lokantacı Kürt'e, ucuza bırakmıştı arabasını. "Sana bir araba alalım," demişti bir gün Esme'ye. Taksi varken ne olacakmış araba? Uğraşamazmış onunla! İstese çoktan alırmış. Çekici şeylere nasıl ilgisiz kalabiliyordu bu kız, güdüleriyle cicili tüketime bağımlı kılınmış bir kuşakta bu kendine özgü kişiliği nasıl kazanmıştı; böyle bir mutlu şaşkınlıkla düşünmüştü o gün de! Yemekten sonra erken çekildiler odalarına. Doktor da erken yattı. Sabah kalktığında, kahvaltı düzenini masada bırakıp çıkmıştı Vaskenler. Kaynatıp çayını içti. Bir şeyler yiyip ilaçlarını aldı; yürüyüşe çıktı uzun

köy yolunda. Çevreleri ak, al, sarı, gümüş rengi, lale, zambak, karanfil benzeri çeşitli çiçeklerle kaplı, yolun iki yanına dizilmiş bahçeli yapılara bakarak yürüdü uzunca bir süre. Arabalar gelip geçiyordu. Lekesiz mavi üstüne ak çizgi çekerek uçak geçiyordu göğün derinliklerinden. Bir otobüs durdu boş bir durakta; titrek, bastonlu bir yaşlı kadını indirdi şoför, yürüttü biraz yaya kaldırımında, yerine geçti, sürdü arabayı. Kadınlı, erkekli tek tük birileriyle selamlaştılar; "Guten Morgen! Kuş cıvıltıları geliyordu önünden geçtiği koruluk benzeri ağaçlık yerden. Tertemizdi soluduğu güneşle yıkanmış hava. Bütün bu dinlendirici şeylere karşın içindeki ağırlıktan kurtulamıyordu bir türlü. Buraya niçin geldiğini açıkça söyleyememişti; nasıl açsam diye aranırken, daha ilk sözlerde kapıları çarpar gibi kapatmıştı yüzüne Vasken. Tam açık yüreklilikle konuşsana! Kendime konuşabilmiş miydim? Sorun oydu aslında! Korktuğunu düşünmekten korkarak, yabanıl saldırgan heriflerin elinde istenci dışında bir şey imzalarsam diye korkmuştu. Şeker'in öldürüldüğünün gecesi buydu en çok yüreğini zonklatan. Çevreyi kuşkuyla gözleyerek tek başına dolaştığı günler boyu saplantı gibiydi yüreğinde bu korku. Tek umar, buraya gelip tüm yetkiyi Vasken'e bırakmak diye düşünmüştü sonunda. "Mafya mı ürküttü seni?" Diyordu Vasken! Kendini savunma güdüsüyle söyleyememişti doğruyu. Evet Vaskenciğim mafya ürküttü beni! Bu sorumluluğu taşımaktan korkuyorum. Sonra ne diyecekti? Gel bu belayı sen üstlen! Gözünden kaçar mı Vasken'in? Yıkacak adam arıyorsun, dedi hemen! Buranın mafyalarını, ayrıntılarıyla boşuna mı dökmüştü önüne? "Burada mafya yok mu a Müslüman Dacik?" dedi. Ne desindi başka? Nasıl önerebilirdi böyle bir şeyi? Buraya niye gelmişti öyleyse; ne işi vardı burada? Esme belki de İstanbul'dadır şimdi! Eve dönünce salondaki raf üstünde duran telefona bakıp durdu bir süre. Yaklaşıp kaldırdı, çevir sesini duyunca yüreği küt küt atarak çevirdi Esme'nin numaralarını; bip sesleri başladı kesik kesik. Aynı heyecanla yineledi aramaları. Gergin sessizlikten son-

ra bir uyarı ezgisiyle, "Keine Anschluss unter diese Nummer" "Böyle bir numara yok!" diyordu telefondaki kadın sesi. Üzgün kapattı. Cep telefonunu niye almamıştı sanki? Her açışta yüzümü duvara çarpar gibi olduğum kapalı telefonla sinirlerim daha da bozulsun diye mi alacaktım? Aramış mıdır acaba? Boşlukta sağa sola bakınıp duruyordu salonda. Vaskenlerin Zürih'teki, büyük, dopdolu bir kitaplık, çeşitli, seçkin CD'ler, kasetlerle yüklü kocaman müzik setli evlerinin yanında çok yoksuldu bu kira evi. Raftaki mafya ile ilgili kitaba uzandı isteksizce. Karıştırmaya başlayınca, öğle yemeğinden sonra bir saat kadar uzanması dışında, Vaskenler gelinceye kadar bırakamadan, parça parça okuyup durdu; Türkiye'yle ilgili gerçekten ilginç şeyler vardı kitapta. Kara para savaşında öylesine dev sayılar geçiyordu ki, onların banka hesapları gülünçtü yanlarında. "Sizin işi çurçurlara vermişler," sözünü anımsadı; "solcu mafya" olmalarından değil, olsa olsa bu nedenle daha az tehlikede sayılırlardı belki de! Bırak aptallığı; yavru engerek engerek değil mi? Akşam, günbatışına yakın araba sesiyle çıktı kapıya; Vaskenlerdi. Elleri, kolları paketler, torbalarla dolu dönmüşlerdi.

— Ne o Dacik, gözlerin yollar da mı kaldı?

— Öyle oldu.

— Bak, ben de sana ne getirdim!

Uzattığı paketi görünce tanıdı hemen: çok güzel elmalı pay yapan bir pastane vardı Zürih'te; biliyordu sevdiğini Vasken, oradan elmalı pay almıştı.

— Sağ ol, dedi. Unutmamışsın!

— O karı seni yıllarca elmalı payla tuttu elinde; unutur muyum! Hadiye miydi? Hepburun mu diyorlardı ne?

Gülerken hüzün doldu içine birden Doktor'un. Elmalı pay, Hepburun sözleri Esme'yi, Kuruçeşme'deki lokantayı, o gece onun annesiyle, Doktor'la ilgili anlattığı çocukluk anılarını anımsatmıştı gene. O ışıldayan gözleriyle Esme dikilmişti karşısına! Toparlandı irkilir gibi. Tadı kaçmıştı, artık uzak tutsa kafa-

sından bunları, iyi olacaktı! Günün yorgunluğu yemekte çökmüştü üstlerine Vaskenlerin. Tek tük konuşmalardan sonra odalarına çekilmek için kalktılar. Ovsanna'nın köy evinde konuk arkadaşları Jura'ya çağırıyorlarmış yarın. Arkadaşlarının doğum günü kutlamaları mı ne varmış; birlikte giderler miydi Doktor'la? Bağışlanmasını istedi Doktor. Kalabalığa hiç gelemiyordu.

— Akıllısın Dacik, dedi Vasken. Ödüm patladı gidelim, diyeceksin diye! Ovsanna gitsin, benim de içim çekmiyor. Bekârlığın tadını çıkaralım bir-iki gün seninle!

Ertesi sabah, kahvaltıdan hemen sonra gitti Ovsanna. Gazeteleri karıştırıp televizyon haberleriyle oyalanarak öğlene doğru çıktı onlar.

— Bodrum lokantasında bir balık yedireyim sana Dacik!

— Bodrum mu? dedi Doktor uyanır gibi.

— Evet, Bodrum Türk lokantası. Zürih Gölü'nde.

Aylar öncesinin mavi yolculuk düşlerindeki Bodrum'la sisler arasındaki Esme çıkıvermişti karşısına; bir dizi koylarda nasıl dalacağını, ne balıklar tutacağını çocuksu bir heyecanla anlatıyordu gene! Acılıkla gülümseyerek dalıp kaldı bir süre!

— Bodrum'u hiç görmedim! dedi.

— Ne yapalım, ben de görmedim! Burada gör işte!

İsviçre'deki Türkiyelilerden söz etmeye başlamıştı Vasken.

— Biliyor musun, buraya göç etmiş BİRARADA'ların, Türk'ü, Kürt'ü, Ermeni'si, Süryani'si, Rum'u, Alevi'si, Sünni'si...nin kurdukları; dayanışmaydı, kültür derneğiydi, cami yaptırma, yaşatmaydı, okul-aile birliği, spor kulübüydü filan, iki bini bulmuş...

— Binlercesi de Almanya'da. Çoğu, yerel belediyelerden para sızdırma örgütü kimi uyanıkların! Parçalanmalarından başka bir boka yaramıyor ki. Hükümetler enayi mi para veriyor bunlara! Gözlerini üstünde tutuyor, daha kolay denetliyor, biçimine getirdi mi, güdüyor!

Vasken'in dudak kıvrımındaki sinsi gülücüğü görünce dura-

ladı. "Bana propaganda yapmaya başladın gene," diyecek şimdi! Demedi. Gülücüğü dağılmıştı; gözleri akıp giden yollarda, susuyordu Vasken. Kaç kez konuştukları şeylerdi bunlar. Ölçüyü kaçırdığının ayrımına varmış gibi susmuştu Doktor da. Ortak düşlerle bağlanmış oldukları bir geçmiş dönemi içten içe sorgular gibi daldıkları suskunluğu, göl kıyısındaki lokantaya yaklaşırlarken Vasken bozdu mırıldanır gibi.

— Yapılanları beğenmiyoruz. Biz de bir şey yapamıyoruz!

Varmışlardı lokantaya. Kalabalık sayılırdı. Kıyıdan uzakça bir boş masaya otururlarken,

— Bak Dacik, dedi Vasken. Buraya "Silbere Küste", "Gümüş Kıyı" derler. Güneş erken çekilir buradan, karşıya döner. Orası "Goldene Küste." Güneşi en çok alan yer. Akşam onlara kadar aydınlıktır yazları. Kalsak da, güneşin batışını görsen burada, şaşarsın; turuncu ışıklar saçan kocaman bir tepsi, dağların ardına, el sallıyormuş gibi iner ağır ağır!

Alaylı bakıyordu.

— Ne romantik değil mi?

Gelen garson isteklerini alıp gitmişti. Gerçekten güzeldi doğa. Kıyılarda, yemyeşil yamaçlarda, ağaçların arasına sokulmuş biribirinden güzel villalar, mavi gölde gezinen tekneler, kıyıda dolaşan arabalar, yemek yiyen, konuşan, gülüşen insanlar. Dalmıştı Doktor. Bodrum'a gidemeyeceğiyiz artık değil mi Esmeciğim? Nesi güzel bütün bunların? Uzunca sessizliği Vasken bozdu,

— Çok daldın! Tamamlayayım sana bu güzelliği! Karşı altın yakada, tekstil fabrikatörleri, saat tekelleri patronları, bizim bu gümüş kıyıda, boya fabrikatörleri, çikolata devleri oturur. Soyguncuların kuşatması altındasın yani! Hadi tadını çıkaralım şimdi bu güzel doğanın!

Garsonun önüne koyduğu tabaktaki kızarmış balıklara baktı Doktor,

— Bir balık yediriyorsun, onu da zehir zıkkım edeceksin, Ermeni gâvuru! Bilmediğimiz şeyler mi bunlar? Böyle düşündün

mü, bu işkence, zulüm dünyasında boğazından lokma geçmez!

Çatala taktığı balığı ağzına götürürken,

— Alıştık, dedi. Herkes kendi acısını yaşıyor sonunda.

Yemekten sonra kalktılar. Dolaşalım, diyordu Vasken. Kahveyi başka yerde içeceklerdi. Bütün bu devinim içinde, üstlerine çökmüş bir durgunluktan kurtulamıyorlardı sanki. Direksiyondaki Vasken'e bakıyordu Doktor. Arada eski alışkanlıklara uyup takılmalara kalkışsa da, içinde bir düğüm var gibi bunun da! Senin var, ona da yakıştırıyorsun! Değil, bir şey var bunda! Sen içine kapandıkça onu da öyle sanacaksın! Gördüğüm, şahin gözlerini, yanlışlara, çirkinliklere pusu kurar gibi dikmiş eski Vasken değil bu! Dünyanın mafyatik vurguncu yüzünü önüne sermedi mi adam? O, kitapların yazdığı! Başka ne olacaktı? Bıkkınlık benzeri gevşeme diyorsan, o hangimizde yok? Örgüt içinde, eylemde mi koşturuyoruz ki olmasın? Kördüğüm olmuş kırgınlıklarla, düşlerimizi karartan doyumsuzluklarla tıkış tıkış içimiz. Tarihin talihsiz bir dönemini yaşadık; inandığımız koca bir dünya çöktü, inanmadıklarımız en rezil biçimde yaşayıp gidiyor. Kaç kişi kalabildi ki ayakta? Ayaktayım, öyleyse varım! Dimdik ayakta işte bu adam da! Yere de daha iyi basıyor belki! Koylarda, göl kıyılarında, ormanlık koyaklarda dolaştıkları, ara sıra arabayı bir yere bırakıp yürüdükleri, gazinolarda oturup ufaktan çene çaldıkları, aslında tam bir dinlence sayılacak, benzersiz güzellikler içinde geçen bütün gün boyu, Vasken'e duyumsatmamaya çalıştığı tedirginlikten kurtulamamıştı Doktor. Sen kendine bak, adamda bir şey yok; cennetin tadına bile yabancılaşmışsın! Akşam alacasında Zürih'e dönerlerken, gece burada kalalım, dedi Vasken. Kentin kıyı semtinde, beş katlı yapılardan oluşan bir sitenin en üst katındaydı Vaskenlerin evi. Daha önce de kalmıştı birkaç kez. Ovsanna'nın ince zevkiyle döşenmiş, birkaç yatak odalı, rahat, geniş bir yerdi. Boydan boya halılar üzerinde rahat koltuk, kanepeler, yastıklı divan, ayaklı lambalar, duvarları dolu dolu kitaplık, geniş bir müzik seti, çoğu seçkin repro-

düksiyon resimler, bir köşede Ovsanna'nın kuyruklu piyanosuyla geniş salon, kimliğini bir yanıyla açıklıyor gibiydi evde oturanların. Yorgunca kaykılarak karşılıklı bıraktılar kendilerini koltuklara. Yüzünde gene o şeytansı gülümsemeyle,

— Yaşlandık Dacik, dedi Vasken. Yemeğe de çıkamayız artık bu akşam. Dolapta ne varsa...

— Sen değiştin mi Vasken?

Duralayıp kalmıştı bu yüzüne çarpar gibi dikilen soru karşısında Vasken. Dudaklarının kıvrımına hemen oturdu gene o sinsi gülücük.

— Ölüler bile değişiyor Dacik!

Bakışıp kaldılar bir süre.

— Biliyor musun Vasken, ben korkuyorum!

Söylemişti sonunda. Vasken'in üstüne diktiği gözlerinde bir şeyler arandı; yoktu. O sinsi gülücük de yoktu şimdi. Tepkisiz gibi öylece bakıyordu Vasken. Bir kısa süre sonra anlayışlı bir sessizliğe dönmüş gibiydi bakışı. Kalktı; müzik setine doğru yürüdü.

— Korkmak için o kadar neden var ki, sen hangisinden korkuyorsun?

— Kendimden!

Müzik setine eğilip CD'lere bakmaya başladı Vasken. Biraz sonra tanıdık bir müzik doldurdu salonu; Mozart'ın bir konçertosunu koymuştu. Sesi kıstı biraz, gelip koltuğuna oturdu, Doktor'a dikti gözlerini.

— Senin neyin var korkacak?

Ne alaylı gülümseme, ne küşümseme vardı bakışlarında. Gene de bir eziklik duydu içinde Doktor. Doğru; korkacak neyim var benim? Bir çekingenliğe düşüyordu ki, toparlandı.

— Tabansız çıktı bu herif diyeceksin belki.

Duraladı. Hiç ses çıkarmadan bakıyordu Vasken de.

— Dayanamazsam diye korkuyorum Vasken. Ya mafya bana, istencim dışında bir şeyler imzalatırsa bir de!

Biraz duralayıp sürdürdü,

— Böyle düşündüm mü de bağışlanamaz biçimde küçülmüşüm gibi geliyor.

Söylemesi kolay olmamıştı ama, utanca filan da düşmemişti. Kalktı Vasken, mutfağın önündeki buzdolabına doğru yürüdü.

— Kırmızı şarap içeriz değil mi?

Biraz daha durulur gibi olmuştu Doktor. Biliyorum, her şey konuşulur bu adamla. Biraz sonra, tepside bir şişe şarap, kadehler, bir küçük tabakta çerezle gelip masaya bıraktı elindekileri Vasken. Tribüşonla açtı şişeyi. Koyup tattı önce, doldurdu kadehleri.

— Sağlığına!

Bir küçük yudumdan sonra ağırdan aldı,

— Küçüklük duyacak ne var bunda Doktor Amca? Çekeceğin acıdan değil, düşmana bir şey kaptırmaktan korkuyorsun. Doğal! Her devrimcinin yaşadığı şey.

Bu sevecen sözler biraz daha gevşetti gibi Doktor'u. Ama ben ilk kez mi... Evet, böyle somut durumla ilk kez yüz yüze geldin! Yok canım, geçmişte ben... Olayları anımsamaya çalıştı, bulanır gibi oldu kafası.

— Yaşlandık, dedi bezgince. Unutuyoruz kimi şeyleri.

Durulmuş gibiydi. Bir süre sessizce yudumladılar şaraplarını.

Gene o şeytanca sevecen gülümsemenin oturduğu yüzüne ağırdan bir gölge iner gibi oldu Vasken'in. Sessiz, donuk bir bakıştan sonra,

— Bin bir tatsızlıkla dolu dünyada takma kafanı her şeye, dedi ağırdan bir sesle. Bir yolu bulunur. Mafya kolay dokunmaz. Dünya arapsaçı. İt izi kurt izine karışmış. Devlet mafyasından korkacaksın: sen de biliyorsun! Dolapta peynirler var. Brokoli haşlayacağım. Salata. Çorba da yapayım mı?

— Sen bilirsin.

Yalnız kalınca dünyaya kapanmış gibi yumdu gözlerini Doktor! Hiçbir şey düşünmeden, uyur uyanık kaldı bir süre. Vasken çağırıp da masaya giderken ayılmamış gibiydi daha. Bir şeyler

atıştırırken içkilerini yudumluyorlardı sessizce. Doğruldu Vasken, şöyle bakıp durdu bir süre.

— Kesin döneceksin Türkiye'ye.

— Evet.

— Bankadaki hesabı, tek imza bana döndürürsek, yük kalkacak mı üstünden?

— Evet.

Hiç duraksamadan yanıtlamıştı.

Ağırdan bir-iki başını salladı Vasken.

— Dert etme Doktor Amca, dedi. Yarın bankaya, notere uğrar bitiririz o işi.

Kendini birden yeğnimiş gibi duyumsadı Doktor. Borçlulukla baktı Vasken'e. Buraya bunun için geldim demesine gerek var mıydı?

— Sağ ol Vasken! dedi ezik bir sesle.

— Büyütme gözünde Dacik! Korku dediğin buysa, hepimiz yaşadık onu! Suçlamaya kalkma kendini. Türkiye karanlık kutu. Doğrusu bu belki de!

Yemek bitince masadan kalkıp koltuklarına döndüler. Ceb'inden Ovsanna'yı aradı Vasken. İyiymişler. Selamları varmış. Telefonu kapatıp Doktor'a döndü,

— Hani kolun kanadın kırılır kiminde. Bezginlik duyarsın. Her şey anlamsız kör dövüşü gibi gelir! Öyle günlerimde bu kız tutar elimden. Ovsanna pek konuşmaz biliyorsun. "BİRARADA" tasarısına en çok o destek veriyor şimdi. Önce insanları birbirine sevdirmek gerek diyor.

Bir duraladıktan sonra sürdürdü,

— Küçük burjuva uğraşı deyip küçümsediler. Ne dersek diyelim, o haltı edenlerin yanındaydık en azından. Oysa, öyle değil. Bu işe yürekten el vermek gerek. Kaygılanma Dacik! Türkiye'de rahat ol! Orada, ya da burada; bir biçimde olacak bu iş! Kahve içer misin?

— Kafeinsiz.

— Sana nescafe yapayım kafeinsiz. Gendüme de bir Ermeni gaavesi!

Az şekerliyi sevmeyenler Ermeni kahvesi derlermiş Anadolu da. Hele duyduğu deminki sözler şaşkın bir mutluluğa batırmıştı Doktor'u. Ne iyi etmişim geldiğime. Elinde kahve tepsisiyle görünen Vasken'e borçlulukla baktı. Güldü. Takılmak daha da içinden geliyordu şimdi.

— Şu Ermeniliğin de olmasa üstüne adam bulunmaz!

Gülüyordu Vasken.

— Bin yobaz Dacik kurban olmuş Ermeniliğime! İnsanlığım oradan geliyor!

— Bin yobaz Ermeni gâvuru da kurban olsun sana!

Gerginlikten kurtulmuş gibiydi Doktor. Kahvelerini yudumlamaya başladılar.

— Değiştin mi dedin bana. Evet, değiştim! Yaşlandık. Yorulduk. O söz götürmez. Parti adına, çoğu sendikaların toplantılarında, bir ülkeden ötekine koşturduğum günleri anımsıyorum. Prag-Budapeşte-Berlin-Leipzig-Paris... O baş döndürücü devinimli günler gitti, bir boşluk kaldı içimde! Kendimi emekli bürokrat gibi görmeye başladım mı küçülüyorum!

Bakıp kaldı bir süre.

— Pişmanlık sanma! Ne yapılması gerekliyse yaptık. Sonunda koca bir dünya yıkıldıp gitti elimizde.

— Ne vakit elimizde oldu ki?

Acılık vardı sesinde Doktor'un. Aymış gibi toparlandı,

— Kafan biraz karışmış mı senin?

Karşılıklı bakışıp kaldılar bir süre. Gülümsedi Vasken.

— Olabilir! Şu son boş yılların katkısı çok oldu okumama.

— Sen hep okurdun.

— Böyle değildi. Eskilerde bir konunun incesine inmeye vakit mi vardı? Üstelik bağımlıydık. Doğruyu öğenmeye çalışıyorduk, temel koşulumuz, aman belledıklerimizin dışına çıkılmasın! Öyle nereye varılır? Şimdi kimi zincirlerimizden boşandık

gibi! Ovsanna talihim oldu benim, çoğu konuda aymamı sağlayan odur. Gene saplantılara kaptırdım mı uyarır.

Çok gerekli bulduğunda can alıcı bir-iki sözden öte ağzından söz çıkmayan, militan sessizliği içinde dinleyici gibi görmeye alıştığı Vasken'in, eskiden kiminde, şöyle bir değindiği bu konularda uzun, hem de böyle kararlı biçimde taşlayıcı konuşması şaşırtıcıydı.

— Türkiyeli bir sürü örgüt oldu burada biliyorsun, dedi Vasken. DEV-YOL'u, DEV-SOL'u, KOMKAR'ı, T.S.K.P'si, PKK'si, THKO'su...KOMÜNİST partisini 1940'da yasaklamışlar İsviçre'de. Yerine "Pda" kurulmuş; İsviçre Emek Partisi. Politik yaşama ağırlık koyacak güçtedir; tüm kantonlarda da örgütlüdür. '68 Kuşağı goşistler örgüt kurdu, kapandı. On-onbeş yıldır da SAP diye Troçkist parti var. Oldukça güçlü anarşistler var. Beğen beğendiğini! Hepsi bulanık geliyor bana. Yalnız Pda'nın bir etkinliğine katıldım. Haydar Saltık Bern'e elçi atanınca protesto için 7071 imza toplandı; onu imzaladık. "KATİL SALTIK İSVİÇRE'DEN DEFOL" diye pankart taşındığı için, basın toplantısı iznini alan parti sekreteri, yabancı elçiyi aşağılama savıyla yargıya verildi. Saltık'ın Türkiye'deki idamlarda imzası oldğunu kanıtlayınca aklandı. Herifi de daha önce çektiler buradan. Çok mutlu oldum. Somut bir iş yapılmıştı. Ovsanna ara sıra, kadınların bir partisi var, üye müye değil ama, etkinliklerine katılır. Dostları var kurucuları arasında. Dergilerini alır, FRAZ'ı. Ben uzaktan bakıyorum. Açık seçik, saydam olsun istiyorum benim el atacağım şeyler.

— Hepimiz öyle bakıyoruz biraz da Vasken. Yalnız, sonu beklenmedik biçimde biten koca tarihsel olgudan sonra öylesine kuşkuyla bakılır oldu ki ki her şeye, ölçü mölçü kalmadı!

Bir süre duymamış gibi gözleri Doktor'da kaldı.

— Ölçüler eskidi Dacik! Gerçek ölçüyü arıyoruz!

Kalkıp kitaplığa gitti, ince bir zarfla döndü elinde.

— Burada bir Bulgar Türk'ü var, İsmet; yıllardır dostuz.

Bulgaristan'da tarih öğretmeniymiş; Zürih'te bir süt ürünleri fabrikasının pazarlamasında çalışıyor. Eski bir komünist. Söyleşir, tartışırız ara sıra. Geçenlerde bunu getirdi.

İki sayfalık bir yazı çıkardı zarftan,

— İyi dinle beni! Ağır ağır okuyacağım.

"...Biz Türkleri Asya'ya kovacağız. Nedir şu Türkiye? Orada iki milyon Gürcü. Bir buçuk milyon Ermeni, bir milyon Kürt v.b. var. Türkler sadece 6-7 milyon."

Kâğıdı kucağına bırakıp Doktor'a baktı.

— Ne dersin Dacik, kim söylemiş olabilir bunları. 1940 Kasım'ında edilmiş bu sözler.

Duraladı Doktor,

— Ne bileyim oğlum? '40'larda faşizm fink atıyor Avrupa'da.

Bir duraladı, gülümsedi gene.

— Bulgar başbakanı mı?

Vasken de gülmeye başladı.

— Ucuzlattın Dacik! Haddine mi onun?

— Ne bileyim? Bulgaristan deyince... Hitler mitler mi?

Gözlerini dikmiş öylece bakıyordu Vasken.

— Kim, peki?

— Stalin, dedi yavaşça.

Tepkili bir inanmazlıkla güldü Doktor.

— Bu yalanı kıvıran kim?

Suskun bakışıp durdular bir süre.

— Georgy Dimitrof! Komintern başkanı.

Şaşaladı Doktor. Neyi nereye koyacağını kestirememişti daha. Bakıp duruyordu. Kâğıtları uzattı Vasken.

— Nedir bunlar?

— Bunlar Dimitrof'un Bulgarca el yazılarıyla günlük notları. Bulgaristan'da basılmış. Yunanca'sı, Almanca'sı, İngilizce'si de çıkmış sanıyorum. İsmet çevirmiş bu sayfaları benim için. Almanca'sını aratıyorum.

Kâğıda şöyle bir baktı Doktor. Vasken'in okuduğu tümcele-

ri buldu. Biraz öncesinden alıp göz atmaya başladı satırlara. '40'da Sovyet-Alman antlaşmasından sonra yapılmış olmalıydı konuşma. 25 Kasım gününün notlarıydı. *"...-Komintern'e henüz dönmüştüm ki, Stalin'in yanına çağrıldım. Molotof (ve Dekanozof'u) orada buldum."* diye başlayan paragrafta, Türkiye'nin, elindeki Boğazlar'la Karadeniz'de yarattığı, Bulgaristan için de geçerli tehlikeyi belirtiyordu Stalin. Kavala'dan Edirne'ye, Yunanistan, Türkiye toprakları üzerindeki Bulgar şovenlerinin toprak isteklerini destekleyip şöyle sürdürüyordu. *"...Türkiye'ye gelince, biz üs isteyeceğiz ki, Boğazlar bize karşı kullanılmasın... Almanlar İtalyan'ların Boğazlar üzerinde söz sahibi olmasını istiyorlar, ama onlar bizim bu alandaki ağır basan çıkarlarımızı tanımamazlık edemezler. Biz Türkleri Asya'ya kovacağız. Nedir şu Türkiye?.."*

Vasken'in demin okuduklarına da şöyle bir göz atıp bıraktı kâğıdı. Stalin'e, Stalincilere eleştiriler yapanlardan olmasına karşın şaşkındı gene de. Aklının ucundan geçiremezdi böyle bir şeyi. Tam yerine oturtamasa da kuşkuyla bakmaktan alamıyordu kendini ister istemez. Güldü acılıkla. Elindeki kâğıda baktı.

— Sen ne diyorsun? Uyduruk olabilir mi bunlar?

— Sanmam, dedi Vasken. Benim de aklıma hemen o geldi. İsmet'e söyledim. Kuşkucudur o da. Olmaz, dedi. Üniversite yayınıymış. Kalabalık bir araştırmacı topluluğunca, Dimitrof'un el yazılarıyla otantik metinler üzerine yapılan incelemeleri, beş kişilik akademik düzeyde bir bilimsel araştırma kurulunun yüksek denetiminde yayınlanıyormuş. Bir ara, ailesiyle ilgili özel notları çıkarsak sözü dolaşınca, kimi üyeler hemen çalışmayı bırakmaya kalkmışlar; hiçbir noktasına dokunulamaz, diye. O sayfanın altına adlarını da yazdı yayına hazırlayanların.

Donuk bakıp duruyordu Doktor. Ne denirdi şimdi? Bir şey demek. zorunda mısın?

— Bilgisi de bu kadar kıt olabilir mi bu adamın?

Elindeki kâğıtlara şöyle bir baktı.

— Bir milyon diyor! Türkiye'de Kürtler 4-5 milyonun altına ne vakit düştüler ki?

CD bitip de müzik kesilince birden bastıran bunaltıcı sessizliğe karşı çıkar gibi gülümseyerk doğruldu Vasken,

— Sen de ona mı taktın Dacik, dedi.

Sinsice sürdürdü alayını.

— Onu Kürtler düşünsün!

Duymamış gibiydi Doktor. Kalkıp CD'lere bakmaya başladı Vasken.

— Müzik koyalım. İstediğin bir şey var mı?

— Var. Yatıp uyumak.

— Olur, yatalım. Ona geliyor.

Kalktılar. Vasken'in gösterdiği yatak odasına girerken,

— Bize bir günler kuduz gibi saldıran faşist itlerin yanında aşağılanmış duyumsuyorum kendimi, dedi.

— İyi geceler Dacik! Yarın konuşuruz.

Pek de iyi geçirmedi o geceyi Doktor. Karmaşık düşlü, bölük pörçük uykularla sabahı ettiğinde yorgun gibiydi. Yarım saat kadar yatakta dinlenmeye, kafasındaki takıntılardan arınmaya çalıştı. Stalin'in sözlerine bu duyarlılık niyeydi? Bırak tarih yargılasın adamı! Çoktan bıraktım. Ben Stalin'i değil, kendimi yargılıyorum. Kalktı. Temizliğini yaparak giyinip salona geçtiğinde mis gibi çay kokusu geliyordu mutfaktan. Vasken çoktan kalkıp kahvaltı masasını donatmıştı. Hemen oturdular.

— Uykunu kaçırdım değil mi Dacik?

Gülümsedi Doktor.

— Karıştırdın!

— Ben de önce bir sallandım. Sonra da sevindim! Gidenler gitsin Dacik, doğru dürüst komünistler kalsın. Borjiyaların döneminde Papalığı görünce, "Bu rezilliğe karşın batmıyorsa sizin din bizimkinden sağlam demiş Yahudi!"

— Ama bizimki battı.

— Yetmiş yıl yaşadı! Koca da bir deneyim hazinesi bıraktı tarihe. Sürekli doğuyor komünizm, batar mı?

Mutluluk duydu Doktor. Neyi değişmiş bu adamın!Temeldeki ortak yanımız neyse o! Gerginlikten kurtulmuş gibiydi. Herkes böyle değişse!

— Senin ne umurun Ermeni gâvuru! Herif bizi Asya'ya kovalıyor; Ermeni'ye, Gürcü'ye kalıyor ülke! Kürt'e bile bırakmıyor!

Dalgın, düşünceli bir andan sonra gözlerini Doktor'a dikti Vasken.

— Biliyor musun Dacik, dedi. Biz asıl neyi yitirdiğimizin tam ayırdında değiliz sanki! Stalin bu konuşmayı yaptığında Komintern ayakta daha. Adam kafasına göre kesip biçiyor dünyayı; Komintern filan umurunda değil belli ki. Çünkü gerçek "internasyonalizm" kitapta kalmış! Bana Komintern, tek parti döneminin halk partisi hükümetleri yanındaki bizim Millet Meclislerini anımsatıyor. Bütün söz Stalin'le çevresinde.

Ne diyeceğini bilemeden acılıkla gülümsedi Doktor. Vasken bir duraksayıp aldı,

— Bugünkü dünya emperyalist külhanbeylere kalmışsa, benim yarım buçuk işçi kafama öyle geliyor ki, aslında altında şu şimdi acı da olsa gülüşerek konuştuğumuz olgu yatıyor! Sovyet Partisi'nin tarihsel Yirminci Kongresi'nde Stalin'in ipliğini pazara çıkardılar; "Stalinizm"in değil. Sosyalizmin tek temel gücü emekçi yığınlara yabancılaşmış devlet yapısına el atmaya ne güçleri yeterdi, ne de öyle bir niyetleri vardı. Kendileri de o çarkın parçasıydılar. Ayrıca Leninizme dönecek kafa yapısında kimse de yoktu içlerinde. Yıkılan sınıflara kaşı savaş yürüten demokratik, antibürokratik yapıdaki Leninist parti yerine, siyasal karşıtlarını -ki bunların çoğu eski Bolşevikler, gerçek komünistlerdi- temizleme aracı olarak kullanılan antidemokratik, bürokratik Stalinist partinin ayrılıp çatıştığı noktayı bulmak, durgun bataklığa çevrilmiş siyasal yapıdaki toplumda kolay değil. Gorbaçof zaval-

lısı peresteroyka, glasnost diye büyük savla çıktığında iş işten geçmişti. Köylü Kruşof, şimdi pek geçerli deyimle "light" bir stalinizm uyguladı! Öyle de gitti gittiği kadar. Çin'de de Mao çıktı Stalin olarak! Talihsizliğimiz diyelim, iki yanda, iki köylü, Kruşof'la Mao (Mao da has köylüydü, savaşını da köylülerle yürütüyordu) sosyalist ülkeler topluluğunun iki yakasını bir araya

getirmemek için ellerinden geleni yaptılar! Aslında Stalinist yapıda kadrolaşmış iki bürokrat devletin büyük devlet şovenizmi çizgisinde çatışmasıydı bu belki de! Anlaşmazlık çıkmazına sürüklemeselerdi de, Leninist bir enternasyonalizmde birleşselerdi, bugün iki milyarlık sosyalizmi kurup geliştirme yarışındaki bir dünyada olacaktık. Değişirdi yazgımız! Stalinist çürümeye böyle bakmak gerek bana sorarsan!

— Sen işi büyüttün Ermeni gâvuru; büyük öğretisel yorumlara kalkışıyorsun! Pek boş da değil dediklerin! Ne yapalım ki, olan oldu; biz bugüne bakalım şimdi!

— Şaşkın şaşkın bakıyoruz hem de Dacik, başka ne yapıyoruz ki? Tarihin içler acısı melodramı! Saçmalığa bak! İlkel baskılarla kıstırdığı insan yaratıcılığını özgürce kullanamayan sosyalizm, teknolojik alanda kapitalist toplumdan geride kalıyor! Güler misin, ağlar mısın? Hangi Marksist kitap çat diye çatlamaz hırsından!

Her zamanki, kendine güvenli sessiz, acılı gülümseyişi dudak kıvrımındaydı Vasken'in. Susmuştu, sessizce bakıyordu öylece. Evet, boylu boyunca değişmiş bu adam! İyi etmiş! Çoğun, onun da kafasında dolanan şeylerdi bunlar. Sevgisi ta içine işlemiş birine, yerinde de olsa vurmak gibiydi; acı vermekten başka yararı da yoktu üstelemenin, yeterince vurmuşlardı! Sustu. Kahvaltıdan sonra çıktılar. İşi bitireceklerdi. Kentin merkezine yakın sokakta arabayı park edip tramvaya bindiler. Yanında dikelmiş duran, gözleri dışardaki Vasken'e bakarken bir yerlerden inceden inceye ağılı bir duman dağılmaya başlamıştı sanki içine. Notere, bankaya niye gidiyorlardı şimdi? Nasıl bir işti bitirecekleri?

Ne güzel dedi ama: gidenler gitsin, doğru dürüst komünistler kalsın! Doğrusu o değil mi? Doğru dürüst komünist kime derler? Tramvayın akıp gittiği bulvarda iki yanlı mağazalara, kafelere, koşturan insanlara baktı.

— Burada ineceğiz.

Vasken'in ardı sıra inerken kapının yanında duran esmer, saramık adam takıldı gözüne. Anımsadı; aynı durakta binmişlerdi. İnince dönüp baktı, adam da iniyordu. Ne var bunda? Bize bakmamaya özen gösteriyor gibi! Başladı mı gene paranoya? Alana yürüyorlardı.

— Paradeplatz'da bankaya uğrayalım önce. Nasıl bir değişiklik yapacağımızı konuşalım, Notere sonra gideriz. Talstrasse'nin sonuna doğrudur bizim 1. Noter; 15 Numara'da.

Alandaki kioska yaklaşınca gazete almak için durdu Vasken. Artları sıra inen adam alandaki tuvaletlere doğru yürüyordu. Uzaktan bir kaçamak bakış attı sanki yürürken! Vasken'e söylesene. Alay edecek şimdi! Ben paranoyağım diyeyim; o da umursamazdır. Gazeteyle dönünce gene aldı Vasken,

— Türk'ü, Kürt'ü tüm sol örgütler toplanıp burada dökerler kurtlarını. Savoy Oteli biliyorsun, dünyanın en pahalısı sayılır. Turgut Özal da burada kaldıydı bir hafta; başbakan mıydı, cumhurbaşkanı mıydı ne?

Bankaya yürürlerken turist rehberi gibi ağırdan anlatıp duruyordu Vasken. Doktor'un gözü tuvaletlerin oradaydı. İşte çıktı herif! Savoy Oteline mi gidiyor? Ağırdan anlatıp duruyordu Vasken.

— Sol, "Nelson Mandela" adıyla anar bu alanı. Şu bankalar, şimdi gittiğimiz Credit Suisse'le, şu beri yandaki, Union Bank de Suisse-UBS, Irkçı Güney Afrika Cumhuriyeti günlerinde, altın ticaretiyle gündemdeydi adları. Çok protestolar yapıldı bu alanda.

— Şu Savoy'un altındaki çiçekçiye bakar mısın?

Duralayıp önce Doktor'a, sonra gösterdiği yere döndü Vasken.

— Çiçekçi vitrininin önünde, tipsiz bir herif!

— Ne olmuş?

Adam onlara bakıp da çiçekçiye girdi gibi.

— Tramvaya bizimle bindi, bizimle indi. Bizden ayrılmıyor sanki!

Gösterilen yere baktı Vasken; sinsi, alaylı gülücük dudaklarının kıvrımında döndü Doktor'a.

520 — İşimize bakalım Dacik. Her şeye kafayı takarsak!

Kızacak gibi oldu Doktor. Ana giriş kapısına gelmişlerdi bankanın. İçeri girerlerken atmaya çalıştı kızgınlığını. Biliyordum böyle diyeceğini! Niye söyledin öyleyse? Ne bileyim, tutamadım. Kendine kız öyleyse! Hemen karşıda lüks bir kafe vardı girişte. Sağda lüks Pels mağazası. Sola sapıp bankaya girince ikisi bayan biri bay, banka hostesleri karşıladı. Doktor duralamıştı kapıda. Vasken yaklaşıp erkek hostesle bir şeyler konuşmaya başladı. Saygıyla dinleyip bir şeyler söyledi adam. Dönüp geldi Vasken.

— Biraz beklememiz gerekecekmiş. Oturalım şurda.

Değiştirdi birden.

— Hadi bir burjuvalık yapalım. Dışardaki lüks kafede bir kahve ısmarlayayım sana! Kahveleri çok iyidir.

Bankadan çıkıp hemen karşıdaki kafeye girdiler, kapıda karşılayan garsonun gösterdiği yere oturdular. Vasken kahve söyledi; Doktor papatya çayı. Garson yazıp gidince, gözlüklerini takıp elindeki gazetelere bakmaya başladı Vasken. Doktor'un içinde bulanık duygular gezinir olmuştu gene. Güveniyordu bu adama. Kendine güvenmiyor musun? Güveniyorum da, pürüzlü bir yanım mı ortaya çıktı benim, nedir! Pürüzlü yanı olmayan var mı? Esme pürüzlü değil mi? Barda oturan kıza takıldı gözü; Esme'ye benzetti birden, ürperir gibi oldu. Hangi yanı benziyor Esme'ye? Hiçbir yanı!

— Ben paranoyak mıyım Vasken?

Eğilip gözlüklerinin üzerinden baktı Vasken. Garson getirdiği kahveleri masaya bırakırken doğrulup dikti gözlerini Doktor'a.

— Nereden çıktı bu şimdi?

Kısa, küt parmaklarıyla kırçıl sakallarını karıştırdı ağırdan,

— Doğru olanı yapıyorsun. Bana bakma Dacik! Yıllar yılı, en gergin günlerde Doğu'ya, Batı'ya girip çıkarken sürekli uyarırlardı bizi. Uyanık olmaya çalışırdık ya, önce işi yapmaktı sorun. Yıllar oldu. Kanıksayıp gevşiyor mu ne buralarda insan. Türkiye'de olsam ben de senin gibi davranırdım belki de, ne bileyim? Kahvemi soğutturma bana!

Çayını yudumlarken duyduklarını yeniden algılıyor gibiydi Doktor. Burada böyle şey olmaz demiyordu Vasken. Kanıksamış! Onun asıl sorunu, işin yapılması! Doğru. Sen başka türlü mü düşünüyorsun? Hiçbir şey düşünmüyorum! Düşünmesen de bütün ağırlığıyla gelip üstüne çöküyor sonunda. Kendi kendine yenik düşüyorsun yani. Başka bir şey var demek. Ne? Önlem derken kaçıyorsun! Aptalca söz! Öyle mi diyorsun? Daha bir şey dediğim yok! Bir an daldı gene. Kafasındaki bulutu bir çabayla dağıtmaya çalıştıkça gerçekler de arınıp ağırdan ışımaya başlamıştı içinde! Sonunda kaçıyordu işte! Tutunduklarını bırakıp karanlık bir yamaçtan kuytulara kaymaya başlamıştı; yaşamı boyu öğrenip içine sindirerek savundukları, susuz bırakılmış çiçekler gibi solmayı bekleşiyordu içinde! İrkildi. Onları yitirirse ne gücü kalıdırdı ki? Esme'ye anlatabilir miydi bunu? Soğuk, yeşil gözleri üstüne dikilmiş gibiydi Esme'nin; üşüdü! "Kendinle barışık olduğun için sevdim seni", diyordu Esme, çelik alaşımlı gözbebekleriyle! Çıkarıp İzordil aldı dilinin altına. Yavaştan toparlanıp durulmaya çalıştı. Son yudumunu aldığı fincanı bıraktı masaya. Vasken de bitirmişti kahvesini. Doğruldu Doktor.

— Kalkalım!

— Daha oturabiliriz.

— Gidiyoruz. Yapmayacağız bu değişikliği!

Vasken bir şeyler diyecek oldu, dinlemeden yürüdü Doktor. O da kalktı, garsona parayı ödedi; önde Doktor çıktılar kafeden. Yan yana sessiz yürüyorlardı. Bir ara Savoy'un altındaki çiçekçi-

ye göz attı Doktor, birieri gelip geçiyordu. Yanında suskun yürüyen Vasken'e baktı.

— Bağışla beni Vasken, korkak damgası ağır bir şey bu yaşta!

— Kim vuracak damgayı?

— Kendim!

Bir şeyler diyecek oldu Vasken, kapatıp sustu. Durakta tramvaya binip arabayı park ettikleri sokakta indiler. Sessizliği arabada bozdu Vasken,

— Bizim kafeye uğrayalım; Süssbinder'i, ortağı göreyim bir. Sonra bir yerlere gideriz istersen.

Ses çıkarmadı Doktor. Kısa yolculuktan sonra, bir ara sokaktaki kafenin önünde arabayı bağlayıp salona girdiklerinde ayılır gibi oldu. Tombalak yüzlü Süssbinder tezgâhın arkasından çıkıp güler yüzle karşıladı. Konuşmaların uğultusu çökmüş büyücek salon dolu gibiydi. İki garson kız, çoğu genç kızların, oğlanların gülüşüp söyleştikleri masalar arasında koşturup duruyorlardı. Çeşitli yaşta halktan birileri de vardı masalarda. Doktor'u tezgâha yakın köşedeki, üstünde gazeteler, dergiler bulunan bir masaya oturttular. Süssbinder, sıcak bir yakınlıkla içecek, yiyecek sordu. Sağ olsundu, almayacaktı Doktor. Mutfak yanına dalan Vasken döndü bir süre sonra. Vergi işi için muhasebeciye gideceklerdi ortağıyla. Kioska da uğraması gerekiyordu. Uzarsa sıkılır mıydı burada? İsterse onu... Sıkılmazdı Doktor, burada bekleyecekti. Vasken gidince gazetelere, dergilere daldı. Sıkılmış gibi doğrulunca giren çıkanlarla değişip duran salonu gözlemeye başladı. Bir şeyin de ayrımına varmaya başladı yavaştan. Böyle devinim içinde akıp giden değişken ortamda, çevreye karşı, bugünkü aldırmaz görünümünden başka ne tutum takınabilirdi Vasken? "İşimize bakalım!" diyor. Yıllardır yinelediği temel ilkesi o. İşini bırakıp da bu giden gelen insan seline kafayı takarak fittırsın mıydı adam? Şu pencere dibindeki masada oturanlardan hangisi sabah kafasını taktığı heriften daha "tipsiz" değildi? Çeşitli diller, Almanca, İngilizce, Fransızca, Türkçe, Kürtçe,

İtalyanca (Başka ne diller vardı kim bilir?), karmaşık, basık bir uğultu tavanı oluşturmuş gibiydi salonda. Kapıdan giren birine baktı; sabahki herif diyecekti biraz sıksa! Gülecek oldu. Öğlene doğru geldi Vasken.

— Şimdi emret Dacik! Yemeğe dışarlara mı gidelim, bizim aşçıbaşı Frau Lindenweg, tavuklu, peynirli makarna mı yapsın bize? Kendi buluşu...

Orada yiyeceklerdi. Ortak da oturdu masalarına. Gözlerinin içi maviş maviş gülen yaşlıca Madam Lindenweg'in getirip tabaklara, övünür gibi kendi eliyle dağıttığı özel soslu makarna gerçekten nefisti. Yemekten sonra Doktor'un, sağ olun derken övgülü sözler etmesi sevindirmişti madamı. Vasken kahvesini içince kalktılar. Çıkarlarken soruyordu Vasken.

— Biraz uzanmak istersen eve gidelim. Ya da doğruca dağa çıkarız; yukarıda dinlenirsin. Ovsanna bugün de yok. Akşama rakılı bir şölen verelim dağda kendimize! Ne dersin?

Ne desindi Doktor? Orada, ya da burada, Esme'nin yokluğu dışında her şey güzeldi, hiçbir şey güzel değildi! Kentten çıkarlarken, bir ara sokaktaki Türk marketi önünde durdu Vasken. Doktor'u arabada bıraktı. İçeri girip dolu torbalarla döndü bir süre sonra. Şoför yerinden çıkıp arkaya geçmişti Doktor; dinlenmek istiyordu biraz. Kaykılıp yayılarak uzandı arka koltuğa, kapattı gözlerini. Beatenberg'i geçip dağa vurunca ara sıra gözlerini aralayarak devinim içinde değişip duran güzel çevreye daldı. Tek tük sözcüklerden öte konuşmadılar yol boyu. Eve geldiklerinde de yattı hemen. Altıyı geçiyordu uyandığında. Dört dörtlük bir uyku çıkarmıştı doğrusu! Gerginlikten kutulup gevşemiş gibiydi. Banyoya girip güzel bir duş yaptı; giyinip geçti salona. Vasken mutfaktaydı.

— İyi uyudun!

— Yardım ister misin?

— Ayağıma dolanma, yeter! Çık biraz dolaş istersen; çevrenin en güzel saati.

Çıktı. Uzayıp giden yol kıyısında, koyağa, göle, çevreyi kuşatmış ormanlara, renk cümbüşüne batmış tepesi karlı karşı dağlara bakarak ağır ağır yürürken ciğerlerine çektiği tertemiz havayla dipdiri duyumsuyordu kendini. Hastalıktan bir gün önce de böyle olmasaydım, bu sinsi korkunun ne işi vardı içinde! Eve döndüğünde,

— Tam vaktinde geldin, dedi Vasken. Geç balkona otur bakalım!

Balkona kurulmuş, peynirler, zeytinler, yeşil otlar, salatalarlarla dolu masa zevkli düzenlenmişti. Vasken'in mutfaktan bir dolu tepsi getirdiği, zeytinyağlı, haşlanmış sebze ağırlıklı yiyeceklerle iyice donanmıştı masa. Karşılıklı oturdular. Sulandırdıkları rakı kadehlerini çın diye dokundurup ilk yudunlarını aldılar. Koltuğuna yaslanıp o sinsi alaylı gülücüğüyle bakmaya başladı Vasken.

— Beni ASALA için izlediler bir süre, biliyor musun?

— Nereden bileyim?

— Kevork vardı burada, bir Ermeni terzi. Şimdi Amerika'da. O söyledi. MİT'ten özel kişiler gelmiş buraya beni gözleyip izlemek için.

— Kevork nereden biliyor?

— Babası, dedesi Osmanlı'dan Cumhuriyet'e, hep devletle gizli ilişkide, İstanbullu bir Ermeni aileymiş bunlar. Ovsanna'nın uzaktan akrabası. Biraz da çekinerek sol olduğunu söylüyordu. O yüzden ayrılmış Türkiye'den. Okuyan bir adamdı. Amerika'ya gideceğine yakın, üç yıl filan oluyor, bir gece içtik birlike. Masada açtı korka korka. Yalvardı bana, bir yerde ağzımdan kaçırmayayım diye. Dediği, bir şey çıkaramamış, bırakmışlar! "Bakma öyle dediklerine; kendini kolla!" diyordu.

— Kolladın mı?

— Kolladım! Dört korumacı tuttum!..

Alaylı gülüyordu.

— Bu sürü kişi çevrede Dacik; kim nedir, nasıl bileceksin? Herifler izlermiş beni; ruhum duymadı. Nereden bağladılar, an-

lamadım ki, ne gördüm, ne kimseyi tanırım; ASALA'yla ne ilgim olabilir benim? Belki de Kevork uydurdu, ne bileyim? Güvenenemezsin ki. Önce bir tedirginlik duydum; gözüm sağda solda! Baktım, olacak şey değil. Kapan evine, çıkma bir yere! İttim bir yana!

— Ermenilik güdeceksin; bizim aslanlar da uyuyacak! Sen ne sandındı bizi gâvuroğlu? Beni bağlıyorlar mı ASALA'ya?

Gülüyordu Vasken. Alaylı bir sessizlik içinde içkilerini yudumlayıp bir şeyler atıştırıyorlardı ağırdan. Bankadaki değişiklik işleminden vazgeçmekle iyi ettiğini düşündü Doktor. Bir sürü bela başında adamın, bir de ben yüklenecektim! Ne değişti ki? Gene bela var başında! Üstümdekini yıkmadım; mutluyum! Nasıl anlayışlıdır; tek bir sözcük çıkmadı ağzından. Üçüncü kadehi içiyordu ki, gözleri Doktor'a takılmış gibi baktı bir süre,

— Benim anacığım Ermeni'ydi biliyorsun, diye aldı. Babam yobaz bir Şafii Kürdü'ydü. Önceki iki karısından ilki kaçmış. İkincisi kuyuya atmış kendini. Belki de o itmiştir! Kırkında filanken, Müslüman ettim deyip on dört yaşında eve kapatmış anamı. Anasını, babasını, kardeşlerini, soyunu sopunu kesmişler köyde. Yapanların içinde babam da var! Büyük ağbisi kaçıp dağda hayduk'lara katılmış anacığımın. Ermeni çetelerine yani. Vurmuşlar onu da. Vasken onun adı biliyorsun. Benimki Vakkas'tı. Çocukluğumda kök salıp yıllar içinde büyüyen bir tiksinti duymuşumdur babam denen herife. Ağzından Ermenice bir söz çıksa acımasızca döverdi anacığımı. Beş yaşıma kadar çişimi tutamadım ben. Kız kardeşim vardı; öldü yaşını doldurmadan. Annem bir gün ninni söylüyor ürkek, titrek, yanık sesiyle ağırdan. Hiç o saatlerde evde olmaz, canavar gibi daldı odaya herif, sille, tekme nasıl dövüyor anamı! Korkudan ağlayınca bir tekmede eşiğe fırlattı beni de. Kudurmuş gibi de bağırıyor pezevenk; Ermeni ninnisiyle mi uyutacan kızı kaltak! Ben o günler Ermeni'sini, Kürt'ünü bildiğim yok. Ermenice ninniymiş anamın söylediği!

Dalgın, suskun kaldı bir süre.

— Biliyor musun Dacik, o Ermenice ninniyi, yıllar sonra öğrendiğim anda kulağımda anacığımın o ürkek, yanık sesiyle gelip oturdu içime. Hiç ama hiç çıkmaz oradan. İçimden söylerim canım çok sıkkınsa.

Suskun baktı bir süre. Mırıldanır gibi ağırdan alıp söylemeye başladı ninniyi. Önce yadırgayacak oldu Doktor. Öyle içten, öyle duygulu söylüyordu ki Vasken, biraz sonra ağır ağır kuşatan sıcak ezgisiyle ninni uzayıp gittikçe, kulağına ham, kaba, anlamsız sesler gibi gelen Ermenice'yi anlamaya, bebeğini kucağında tutan bir ananın yüreğindeki ateşi duymaya başlamıştı sanki.

Çekinerek baktı Doktor. Gözpınarları nemliydi Vasken'in! Duygulu olduğunu biliyordu; şaşırdı gene de. Ninni bitince bir süre dalgın kaldı Vasken,

— Ermenice'si şu ninninin:

— "Guyr grungneri suk u şivanov
Mer sev yergınkov yegan u antsan
Akh mer lernerum nırak guratsan
Du lats mi linir, yes şad em latser

Ulunk em şarel gabel orotskit
Çar açkeri tem mer çar düşmanin
Knir u acir şud ara balig
Du lats mi linir, yes şad em ladser"

Şimdi de Türkçe'sini dinle Dacik!

"Yaslı şivenli kör turnalar
Gelip geçti kara göklerimizden
Ah bizim dağlarımızda körelip gittiler
Sen ağlama ben çok ağlamışım.

Kem gözlerine karşı düşmanların
Boncuk dizip beşiğine bağlamışım

Uyu da büyü, tezden büyü yavrum
Sen ağlama ben çok ağlamışım"

Gözleri nemlenecek gibi olmuştu Doktor'un da. Vasken aldı gene.

— Anamla babamın karyolalarının üstünde, yan duvarda, kılıf içinde bir Kuran asılı dururdu. Annem öldükten sonra, açıp bakarlar ki, Kuran değil İncil var içinde. Herif oynattı! Müslüman mezarlığında yatırmam bu kaltağı diye, sancılı it gibi dolanıp duruyor. Çıkarıp kurda kuşa atacakmış ölüsünü!

Annesinin gizliden attığı kazıkla öç alması, mutluluk vermiş gibiydi Vasken'e; acı da olsa gülümsüyordu.

— Çıkardılar mı mezardan?

— Caiz değil demiş hocalar; İncil'i annemin koyduğunun kanıtlanması gerekirmiş! Kimse tanıklıklığa yanaşmamış. Küçük halam da karşıydı babama; o da dikildi önüne. Beni yanına alıp büyüten de o halam. Cadaloz ama, çok iyi yürekli bir kadındı; çocuklarından ayırmadı beni. Babama kalaydım, yok olup giderdim. Hadi içelim Dacik!

Doktor ikinci kadehteydi, Vasken dördüncüyü kaldırıyordu. Dili iyice açılmıştı.

— Ermeni olacağım deyince gece boyu tartıştık seninle Dacik; anımsıyorsundur? Şaşırdın! Şoven damarı çıktı ortaya dedin belki de! Komünistliğimden de kuşku duymuşsundur.

— Komünistliğinden kuşku duysam şaşırmazdım!

— Gerçek nedeni anlatsaydım ondan da kuşku duyardın!

Bir duraladı.

— Şimdi dinle de, gül!

Kararmış bakışlarını Doktor'a dikip öylece baktı bir süre.

— Paris'te Narcıyanlarda kalıyorum. Birkaç günlüğüne Lyon'a gitti onlar. Yalnızım evde. Bir sendika kongresinden gelmişim geç saatte; çok yorgunum. Yattım. Düşte annemi gördüm o gece. Ak giysileri içinde melek gibi gülerek bana doğru

geliyordu. Hep poşulu olan başı açıktı. Upuzun kara saçları omuzlarından aşağı sarkıyordu. Gelip durdu karşımda. Ta gözlerimin içine gülerek baktı bir süre. Başımı ellerinin arasına aldı, öpücük koydu iki yanağıma. Ermenice bir şeyler söylüyordu. Kulağım sonradan aldı; ninniydi; demin söylediğim ninni! Bir duraladı anneciğim, yüzü karardı gibi. Kürtçe bir şeyler söyle-

meye başladı. Sesi o kadar sönüktü ki, güçlükle çıkarabiliyordum. "Benim güzel oğlumsun," diyordu. "Vaskenimsin! Bırakma beni! Ölürüm, benim güzel oğlum, Vaskenim, ölürüm!" Birden karıştı her şey. Kapkara dumanlı alevler içinde korkunç bir yangın. Bağırıyorum, sesim çıkmıyor! Uyandım. Kan tere batmışım.

Doğruldu Vasken. Yüzünde, gözlerinde bir kara bulut geziniyor gibiydi. O geceyi yaşıyordu sanki.

— Ne yaptım biliyor musun Dacik? Ağladım! Önce gözlerim doldu. Tutmaya çalıştım, yapamadım; bıraktım kendimi, içimi çeke çeke ağladım! Koskoca adam, utanarak ağladım hem de!

Hiç kaçırmadan Doktor'a diktiği gözleri dolmuştu. Doldu dolacaktı Doktor'un gözleri de. Suskun kaldılar bir süre.

— Günlerce kurtaramadım kendimi bu düşün etkisinden. Geçmişin karanlığından birer ikişer çıkan çocukluk anılarım da peşimde gibiydi her an. Babamın, anneciğimi ninni söylerken canavarca dövdüğü gün, kafasına keseri fırlatınca annemin omuzbaşından kan akışı; neler neler... Bir de neyi anımsadım biliyor musun? Anacığımın beni korka korka "Oğlum, Vaskenim" diye sevmesini! Böyle bir olayı gerçekten yaşamış mıydım, yoksa düşün etkisiyle kurmacaya mı kapıldım? Çok düşündüm sonraları; annemin başımı göğsüne dayayıp saçlarımı okşaması, yüzümü çevirip gözlerimin içine, o parıltılı zeytin karası gözleriyle ürkek, gülümser bakarak, "Oğlum, Vaskenim" demesi, geçmişte yaşadığım en gerçek olaydı sanki! Artık içki verme Dacik, korkuyorum iyice esrik olacağım!

Son yudumunu içtiği kadehini masaya bırakıp aldı gene.

— Ben kolay komünist olmadım. Kendimi tam mutlu duyumsadım olunca da. Uzun yıllar, içinden bir türlü çıkamadığım çelişkiler batağından kurtulmuş gibiydim komünist olunca! Babama duyduğum tiksinti geçmemişti ama, tüm canavarlıklara iğrenerek bakışım doğru temele dayanıyordu artık. Din, mezhep, cins, ırk, ulus ayrımcılığının nasıl aptalca pislik olduğunun bilincindeydim. Yüreğimin bütünüyle, tüm gücümle ezilenlerden yanaydım. Çocuk gözlerimin önünde ezim ezim ezilen anacığım da "Vaskenim" diyordu, kollarında görmek istiyordu beni. Vakkas olmasam da Vasken olsam ne yitirecektim inandıklarımdan? Din mi değiştirecektim! Gene de aylarca çözümsüz dolaşıp durduktan sonra, karar verdim; babamın Vakkas'ı değil, anacığımın Vasken'i olmak, komünist bana daha çok yakışırdı.

Uzun bir uğraştan çıkmış gibi doğrulup ağır ağır soluğunu boşalttı Vasken,

— İşte böyle Dacik, dedi. Çükü sünnetli, vaftiz edilmemiş, kiliseye gitmez, haça, puta tapmaz, komünist Ermeni gâvuru nasıl olunur, gör! Şimdi de alay et benimle istersen!

Gülümsüyordu Vasken. Masaya çöken hüzün dağılmış gibiydi. Şu kırçıl sakallı, şahin bakışlı gözleri alaylı ışıyan, özentisiz alçakgönüllü adama Doktor'un içinden duyduğu yakınlık da, geçmişteki gizemle kararmış bir dönemi aşmanın gevşemesi içinde serpilip daha derinlere kök salmaya başlamıştı sanki!

— "Küllü şey'ün yurceu ila aslihi!" Sen de aslına döndün demek kılıç artığı Ermeni gâvuru! Kendi düşen ağlamaz! Ne mutlu Türk'üm diyemeyeceksin artık!

Güldü Vasken.

— Ne mutlu Ermeni'yim diyeceğim! Kötü mü? Her şeyi bizden gördünüz. Tiyatroyu biz öğrettik. Gazeteciliği, müziği, batılı siyasal düşünce akımlarını bizden öğrendiniz. Çoğu alaturka yapıtların yitip gitmesini "Hamparsum" notası kurtardı. Ermeni mimarlığı olmasa ne Bizans mimarlığı olurdu, ne de senin Sinan'ın. O da Ermeni ya! Palavranızdan geçilmiyor. Bir alfabeniz

bile olmamış. Orhun alfabesi dediğin, koyunlara vurulan damga gibi bir şey. O da dört yüz yıl da sonra bizimkinden. Bizim alfabe bin yedi yüz yıllık Doktor Amca.

— Ama azılı çıktın artifisyel Ermeni!

— Artifiysel mi! Senin "Has Ermeni!" dediğin benden daha mı çok Ermeni? Ben ezilenin yanındayım? Kürt'ün de yanındayım.

Bir duralamadan sonra aldı,

— Stalin'in, dün gece Zürih'te okuduğumuz '40'lardaki sözlerine, okur okumaz baş kaldırmak geldi içimden. Ben Türk müyüm? Yanılmaz Stalin Yoldaşımız, "6-7 milyonluk Türkleri Asya'ya kovacağız!" diyor. Bu söylem Çar'ın ya da herhangi bir şoven burjuva devlet başkanının ağzında yadırganmaz! Lenin'in ağzından böyle bir söz çıkacağını düşünebilir misin? Moskova'da Kremlin'i gezersen, Lenin'in odasında bir Kafkasya haritası var duvarda, görürsün. Kafkasya'daki irili ufaklı tüm halkların sınırlarını, kendi eliyle özenerek çizip belirlemeye çalışmış Lenin; hiçbir halka haksızlık edilmesin diye nasıl titizlenmiş! Geri kalmış Başkırları kendi devletlerine katmaya kalkan Tatarları, "emperyalist şovenizm"le suçlar, biliyorsun. Sonradan onun adına yapılanlar birer ikişer ortaya döküldükçe, niye yıkıldığımızı iyi anlıyorum. Türk'sün, Stalin'in Türkiye tarihine ters bakışına içinden tepki duymuşsundur; gene de Kürtlere yapıldığına inandığın haksızlığı dile getirdin hemen. Komünist olmak bu! Her halk doğal olarak kendisini düşünür; komünist, kendi halkına öteki halkları da düşünmenin bilincini verir. Başka kurtuluş yolumuz mu var? Ya yıkmaya çalıştıklarımız, en başa geçenin kafasında örümcek ağı gibi yuva yapmışsa! Düşündüm, Stalin'in bu sözleri, 6-7milyonluk(!) Türk halkının Komünist Partisi yöneticilerinin önüne o gün konsaydı, tepkileri ne olurdu acaba? Nâzım ne derdi sözgelimi? "Türkleri Asya'ya kovayacağız!" diyor herif!

Acılıkla gülümsedi Doktor. Ne derdi! "Dörtnala gelip uzak

Asya'dan" şiirine, "Dörtnala dönüyoruz!" diye dize eklerdi; ne derdi başka! "Bu memleket bizim" değilmiş demek! Kim Stalin'e tepki gösterebilirdi ki o günler?

— Bir şey diyemezdi de, çok acı çekerdi herhalde. Yalnız Vasken; o günlerin çizgisini, günlük kızgın politikaların itisiyle Stalin'in gizlice açıkladığı bu çarpık pragmatizmi değil, Sovyetlerin dünyaya bildirdikleri ana politikaları belirledi. Doğru olan onu almak bence! Stalin'in bile bozamadığı, sosyalizmin başat yanı bu!

Alaylı gülümsedi Vasken.

— "Boğazlardaki hasta adam" diye İngilizlere Osmanlıyı parçalayıp bölüşme önerdi Çar gizlice, biliyorsun; onun da hevesi kursağında kaldı. Çarlığın başat yanı hangisiydi peki? Kılıf uydurmaya kalkma Dacik! O söylem, oportada ki, Marksizme de ters, Leninizme de! En azından, halkların düşmanı dediğimiz gizli diplomasi! "Gerçekler devrimicidir", devrimciler de gerçekçi! Çirkinliklerin örtbas edildiği, gözbağcı yanı ağır basan bir dönemde yaşatıldığımızı çabuk unutuyoruz! Burjuvazi her pisliği yaptı; göreviydi! Kendimizi bu kafalarla içten içe biz yıktık! Boş ver artık bunları da biz işimize bakalım! Şu senin "BİRARADA" tasarın, düşündükçe çekici geliyor bana. Ama orada, ama burada, biz bunun üstesinden geliriz Dacik!

İçine birden ışıklar dolmuştu Doktor'un. Sevincini bildirmesine kalmadan gülerek ekledi Vasken.

— NUH'UN GEMİSİ gibi geliyor bana bu!

Ciddileşti birden.

— Çağlar boyu, iç içe ezilen, ezdirilen halkların coğrafyasındayız. Türk'ü, Kürt'ü, Ermeni'si, Süryani'si, aslında hepsi tarihsel varsıllığı ülkenin. Her kasırga kopuşunda nice kültür-sanat değerleri yitip gitmiş! Yitiren ülke; hepimiz, insanlık. Tufandan kaçan halklar, bizim yapıya sığınsınlar; dayanışma içinde, ellerindeki değerleri savunup korumayı öğrensinler; sevgiyi, kardeşliği bulsunlar burada. NUH'UN GEMİSİ dediğim bu benim.

Bundan daha doğru nasıl anlaşılabilirdi ki? Sessiz bir mutlulukla dinliyordu Doktor.

— Ermeniliğim bir işe yaradı hiç değilse Dacik; tüm bastırmalara, yadsımalara karşın, kıyıma uğratılan Ermenilerin bizim toplumda, nasıl varsıl bir kültür-sanat elçiliği yaptıklarının ayrımına vardım.

Başka halklar da var bu topraklarda, yüce değerleri unuttturulan, çiğnenip yadsınan. Ermeniler biri bunların. En talihsizlerinden biri belki. Acı yazgıları, hıristiyan olarak Batı kapitalizmiyle göbekbağı kurmada, Osmanlı'daki doğulu halklar içinde öncelik taşımalarından! Bir de tüm çevrelerinin Müslüman halklarla kuşatılmış olmasından belki. Haçlı'ya karşı "gazaa" yapıp "ganimet" yağmasına konmak, Müslüman Türk, Kürt ağaları, beyleri için şanlı yol! Gözleri gâvur Ermeni'nin toprağında, malında nülkünde. Abdülhamit yüz binlerce Ermeni'yi bunlara kırdırttı. İttihatçılar, savaş koşullarından yararlanıp, en az yarım milyon Ermeni'yi, göç yollarında gizli örgütledikleri çetelerine kırdırttılar. Kırsaldaki Ermeni toprağını Kürt beylerine yağmalattılar; dış kapitalizme bağlantılı kentlerdeki Ermeni burjuvazisini kovaladılar. Kafkaslar'a, Orta Asya'ya gözünü dikmiş Alman emperyalizmi de arkalarındaydı. Müslüman coğrafyanın ortasına sıkışmış, uyanık burjuvazili Ermeni yığınını onlar da bela görüyordu. Ticaret bağıyla bir eli de İngiliz'de çünkü Ermeni'nin; öteki Avrupa'da. Malları mülkleri yağmalandı. Osmanlı toplumu çağa uygun br dönüşümle sorunlarını çözemeyince, daha gelişmiş bir burjuvazinin öncüleri olduklarına inanan kimi Ermeni aydınları şovenizme kaydılar. Daşnakçılar gibi. Geçmişlerde kalmış da unutamadıkları tarihsel kalıtlarından da güç alarak Ermeni devleti kurma düşünün bir çekiciliği de vardı. Batılı emperyalist güçler neyi, nasıl fıştıkladılar, onlar da gizli. Dacik Müslüman'ı, Ermeni gâvuru kimle ne boklar yediğini saklar da İngiliz, Fransız, Alaman, canavar kurtları söyler mi? "Ya siz, ya biz!" savaşı çıktı. Olan zavallı halklara oldu. Talat Paşa, Ameri-

kan elçisine, "Ermeniler yok artık, sizin bankalarınızdaki paralarını bize verin!" demiş! Ne yüz herifteki, değil mi?

Bir ağır suskunluktan sonra,

"Uyuyalım Dacik, dedi Vasken. Bu sözler bitmez!

Yatınca günlerin gerginliğinden kurtulmuş gibiydi Doktor! Böyle uzun konuştuğunu pek anımsamıyordu Vasken'in. Bu adam değişmemiş, gelişmiş! Her şey saydam kafasında; olgun! Bizim işe de sıvanıyor! İyi ki geldim. İsviçre güzel yer! Çoktandır özlemini duyduğu mutlulukla uykuya daldı. Sabah, durgun, suskundular ikisi de. Gazeteleri gözden geçirdiler tek tük konuşarak. Öğleden sonra odalarına çekildiler. Vasken'in bitirmek istediği bir Fransa sendika tarihi kitabı vardı elinde. Doktor dinlendi, uyudu. Akşama doğru Ovsanna'nın gelmesiyle canlandı ev. Tatlı, mutlu söyleşilerle geçti o gece. Doğum günü için iki gün birlikte oldukları arkadaşlarıyla eğlenmelerinden söz etti Ovsanna. Ertesi, daha ertesi günler arabayla çevre gezilerine çıkardılar gene. Biribirinden güzel yerler görüyordu, ama işi bitmişti burada; aklı düşü İstanbul'da, özlemine artık dayanamadığı Esme'deydi Doktor'un. Gider gitmez Esme'yi orada bulacaktı sanki! Niye olmasın? Mavi Yolculuk'a bile çıkarlardı belki! Esme'nin Mavi Yolculuk'ta yaşayacaklarını anlattığı doğa güzellikleri, şu gezip gördüklerini silik, karanlık resimlere dönüştürmeye başlamıştı içinde. Gitmek kararına varınca sabrı da tükenmiş gibiydi. İkinci günün sonunda, eve dönmek için Zürih'ten geçerlerken ertesi günkü uçağa yer ayırtmalarını isteyince şaşırdı Vaskenler. İtalya'ya, Fransa'ya götüreceklerdi onu birer, ikişer günlüğüne! Diretip düşüncesini değiştirmeye uğraştılar, olmadı. Bir an önce İstanbul'a gitmeliydi artık. Üstelemeyi bıraktı Vasken; Nuh dedi mi peygamber demez bu Dacik! Ertesi günkü uçağa okeylenmiş biletle döndüler eve. Gece, eski günlerle ilgili tatlı söyleşilere girdiler, müzik dinlediler. Türkiye'den söz ettiler. Ovsanna İstanbul'a Vasken'le gitmek istiyordu; çözümü güç sorunları vardı onun da. Vakkas olarak

yurttaşlıktan çıkarılmıştı. Bir sürü de davası vardı ne durumda olduğunu bilmedikleri. Vasken kimliğiyle İsviçre uyruğundaydı. Eski kimlik döneminde ceza yemişse, yeni uyrukluğu kurtarmıyordu onu; yakalanırsa çektirirlerdi cezayı. Araştırmayı sürdürüyordu avukatları. Engel kalkmışsa hemen Türkiye'ye gelme düşleri kuruyorlardı özlem içinde. Erken kalktılar ertesi sa-

bah. Kahvaltıdan sonra yola çıktılar. Zürih'te, İstanbul için, -Esme için diyecek değildi ya!- armağanlar alacaktı Doktor. Öğlende sevdikleri ünlü, güzel bir lokantaya götüreceklerdi onu, akşama da uçağa bırakacaklardı. Bahnhof Strasse'de, Parade Platzt'daki lüks mağazalara, Ovsanna ile girip çıkarak (Vasken, bulvardaki bir kahveye oturup gazetelere bakmak istemişti) yeni aldıkları irice bir valizi, Mavi Yolculuk'ta, Esme'ye yararlı olacağına inandıkları da içinde -iki de bikini mayo almıştı-, yazlık giysiler, bir-iki kutu çikolata, çeşitli armağanlarla doldurdu Doktor. Öğleni buldu Vasken'e dönmeleri. Kafeye yaklaşırlarken, daha uzaktan gözüne çarpan, buğdaysı yüzlü, tel gözlüklü, inceden bir adama takıldı Doktor. Vasken'in gerilerindeki masada gazetesini okur gibi görünürken, adam sanki... Atmaya çalıştı kafasından. Vasken'e mi söyleyecekti bunu? Masa'ya yaklaşınca gözlerini inadına gibi dikip baktığı adam, göz göze gelmekten kaçıyordu gibi! Kalktılar. Kafeden ayrılırlarken göz ucuyla bakmaya çalıştı Doktor. Paranoyası artar gibi oldu çekingen bir sezgiyle; yapay bir çaba içinde ilgisizliğini göstermeye çalışıyordu herif sanki. Uzaklaşıp sokağın ucuna vardıklarında dönüp yine bir göz attı; adam da kalkmıştı onlardan sonra! Bunları mı diyecekti Vasken'e? Park yerinden arabayı alıp yola çıkarlarken gözünü gene çevrede dolandırıp durdu Doktor, birilerini aranır gibi. Gittikleri lokanta kentin yokuş üstü yöresinde, dar sokaklardan birindeydi. Başka masalardaki tanıdık birileriyle selamlaşıp karşılıklı bir-iki söz ettiler dostlukla. Et ağırlıklıydı lokanta ama, balıkları da güzeldi. Kocaman bir tahta çanakta getirdikleri karışık salataya da bayıldı Doktor, sonun-

da getirdikleri meyveli, çikolatalı tatlıya da. Kahvelerini içiyorlardı ki, saatine baktı Vasken,

— İki sokak yukarısı Spielgasse. Lenin'in 916-'17'de, kaldığı ev var; 14 numara, ister misin, uğrayalım mı?

Pat diye ayıp anımsadı Doktor; anlamıştı bu sokakları niye biliyor gibi olduğunu. Yıllar önce gelmişlerdi Lenin'in evini görmeye bir-iki arkadaşıyla; bu sokaklarda yürümüşler, yemek de yemişlerdi burada bir yerde. Bu lokantaydı belki de!

— İsterim, dedi. İstemem mi?

Lokantadan çıkıp ağır ağır yürdüler yukardaki anayola. Karşıya geçip dar yokuşu tırmandılar. Lenin'le ilgili bir şeyler anlatıp duruyordu Vasken. İlk karısı Nadire'lerin yakını, bir Kemal Hoca'ları varmış Bursa'da. "Lenin komünizmine" ben de tapıyordum. Ama bu Stalinciler... Allah!" dermiş yaka silker gibi; yüzü ürkü, tiksinti dolu. O günler dalga geçip dururlarmış bu yaşlı adamla.

— Öldürüyor evladım, öldürüyor. Olmaz! diye bağırıyordu çok üstüne vardık mı.

Döndü yanı sıra yürüyen Doktor'a,

— Olmazmış, demek Dacik! dedi. Olmadı da!

Sessiz bir-iki adımdan sonra sürdürdü.

— Stalin'in yaptığı bir tür politik devrimci soykırımı! Kim temizlenmedi ki, eski-yeni Bolşeviklerden? Lenin, yıkılması gerekli sınıfa zorunlu terör yürüttü. Tek bir yoldaşının burnunu kanattı mı? Proletarya diktatörlüğü dediğin bu. Tepesine bindiğin işçi yığınlarına at gözlüğü takıp sürü gibi gütmeye kalkmak değil! Gerçek demokrasiyi, özgürlüğü salt Lenin dönemindeki gerçek proletarya diktatörlüğünde tanıdı, yaşadı işçiler, devrimciler. Bu, tarihin saptadığı gerçek!

Solda, ileride Lenin'in, kaldığı ev görününce anımsadı Doktor. Vasken de susmuştu. Yaklaştılar. Yazı vardı "Lenin bu evde kaldı" diye. Alt kat antikacı işyeri olmuş. Onlarla birlikte kadın, erkek birkaç kişi daha yaklaşıp baktılar. Dillerini pek çıkarama-

dıkları, Doğu Avrupa'dan belki, yabancı gezginler olmalıydılar. Lenin ne çok girip çıkmıştır şu kapıdan! İki yıl boyunca kimler gelip gitti bu eve, ne ateşli konuşmalar oldu? İki musluğundan sürekli su akan havuzlu parka bakıyordu ev. Bu parkta gezinmiş, şu akan sulara dalgın bakmamış mıdır? O sıkıntılı günlerde, ne umutlu düşler kurdular Krupskaya ile, ne tartışmalara giriştiler
536 kim bilir? Kavga etmişler midir? Etmişlerdir! Ne olacak? Bütün büyük olaylar yaşamın hiç de göze çarpmayan sıradanlığında yeşeriyor. Tarihi sarsan devrimi başlatmak için, 3 Nisan '17'de Petrograt'da yığınların karşısına "alevden bir dev gibi" çıkan Rus siyasal göçmen, ilk adımını şu kapıdan, şu eşikten bu sokağa attı!

— Lenin kaç tarihinde çıkmıştı bu evden?

Ovsanna yanıtladı hemen,

— Trente Mars milleneufcentdixsept.

Otuz mart bin dokuz yüz on yedi. Şu yollarda Krupskaya ile yürürlerken neler vardı kafalarında, nasıl heyecanlıydılar kim bilir? Rusya'ya dönebilmek için Almanları kandırmışlardı ya, ne kadar güvenilirdi bu emperyalist canavarlara? Kısa boylu gövdesini görkemli kılan çevresine egemen, o dimdik bakışlı kocaman başıyla yürürken görür gibi oldu Lenin'i, yanında Krupskaya'sıyla. Gülümsedi sevgiyle. O gün yolda görenlerden kimin aklından geçmiştir bu adamın tarihe damgasını vuracağı? Koca adam, tarih çok arar senin gibisini! Evden ayrılıp ağırdan yürümeye başladılar. Ağaçlıklı bahçemsi bir yere gelmişlerdi. Önde, aşağılardaki koyağa bakan bir setin kıyısında banklar vardı. Serindi, görüntü güzel, dinlendiriciydi. Oturuyorlardı ki, bahçenin yola yakın yanında, ağaçların orada beliriveren bir adama takıldı gene Doktor'un bakışları. Lokantadan çıkıp anayola girerlerken görmemiş miydi bu adamı? Duraladı. Ağaca yakın banka oturup elindeki gazeteye bakmaya başladı adam! Hay Allah! Gene mi paranoya? Oturdu.

— Bağışla beni Vasken, dedi. Ben iyice kafayı üşütmeye başladım galiba! Türkiye'ye döneceğim, kuruntulara mı düşüyo-

rum, nedir? Çevrede hep birileri dolaşıyor gibi geliyor bana; gözleri bizde!

Söylemeyi gereksiz bulmuştu ağaç dibindeki adamı. Gülmedi Vasken. Şöyle durdu bir,

— Olabilir Dacik, dedi. Olmaz demiyorum. Ne yapabiliriz ki?

— Bağışla, soracağım gene de. Gizli, politik ilişkin filan...

— Niye olsun ki? Her şey açık burada Dacik. Biz o dönemi kapatmadık mı? Gizlenecek neyim var? Kürt'ü, Türk'ü, Süryani'si, Rum'u, Ermeni'si, siyasal örgütlerden de bir sürü kişi var aralarında; gelir, konuşurlar, danışırlar bazı. Ayırmam. Çatışma çıksa beni çağırırlar; yardım isterler kiminde. Gizli yanlarıyla ilgilenmem, yapabileceğimi yaparım. Onlardan bir şey sızrar mı, ne bileyim?

Sustu bir süre. Dudağındaki sinsi gülücükle döndü,

— Sen orada kendini kolla Dacik! Bizi düşünme!

Kalktılar biraz sonra. Uçak saati yaklaşmıştı. Giderlerken baktı Doktor; adam oradaydı. Anayolda kıyıya park ettikleri arabalarına indiler ağır ağır. Yol boyu da pek konuşmadılar; ayrılık saatlerinin sessizliği çökmüştü. Arabadan inince Vasken'le Ovsanna taşıdı içeriye valizleri; Doktor'a bırakmadılar. İşlemler yapılıp uçakta yerini ayırttıklarında yolcular çağrılıyordu. Sımsıcak kucaklaştılar ayrılırken. "İstanbul'da görüşeceğiz," diyordu Ovsanna sevinç içinde cıvıltılı Fransızca'sıyla.

— Güle güle BİRARADA, dedi Vasken. Dert etme, kıvıracağız o işi!

Gözlerinden sevgi, sevecenlik akan Ovsanna da şipşirin yineledi,

— Gulegule biraradaa!

Ayrılıp geçti kapıdan. Tam içeri girerken dönüp son kez el salladığı Vaskenlerin biraz gerilerinde durmuş bakan "tipsiz" adama gözü takılacak oldu birden: hemen atmaya çalıştı kafasından. Ama herifin bir anda çarpan sinsi bakışı sanki doğruca... İstanbul'da düşünürsün artık! Denetimlerden geçerek uçağa girip

de yerine oturduğunda biraz yorgun duyumsadı kendini. Başını arkaya yaslayıp gözlerini kapattı; uzun süre içini seyreder gibi kaldı öylece. Gelirken taşıdığı kaygıları, sallantıları, bir ölçüde de olsa, burada bırakmış dönüyordu da, İstanbul ne diyecekti bu işlere bakalım! O herifler, İsviçrelinin arasında batıcı olmalarından çarpmıştı gözüne belki de pat diye! Buranın polisi de mi böyle

aptalca... Polis olduğu nereden belli? Ne olursa olsun; İsviçreliden çok bizimkilere yakın sanki. Dr. Zekeriya'nın iti dolaştı bir günler; tıpkı o değil mi? Yoksa ben mi taşıyıp getirdim bu itleri Vaskenlerin başına? Mafya mı yani? Ne bileyim ne boktur? Bozma kafanı şimdi! Kalkmıştı uçak. Yanında belki Danimarkalı, karı koca yabancılar vardı. Kimseyle ilgilenmeden, Vaskenlerin verdiği gazetelere bakarak, ara sıra ardına yaslanıp uyur gibi yaparak uzunca saatleri geçirmeye çalıştı. Bir ara tuvalete giderken yolculara baktı şöyle bir, Türk olmalıydı çoğunluğu; kimi çocuklu kadın ağırlıklıydı, "tipsiz" biri de yoktu öyle göze çarpan. İstanbul'a indiklerinde akşamdı, günün son ışıkları çekiliyordu. Hamalın taşıdığı valizler, kapıdaki taksiye konup yola çıktığında sevinç doluydu içi. Akşam ışıklarıyla kızaran İstanbul göğünün gezginleri parçalı, ak bulutlara, daha sonra görünen Marmara'ya, kente yaklaşınca uzaktan imgeleşen kubbeli, minareli İstanbul görüntülerine, güzel bir içkiyi yudumlar gibi doya doya bakmaya başlamıştı. Esme İstanbul'da mıdır? Bir hafta sonra eylül. Yenikapı kavşağından evin sokağına kıvrılıp da avludaki inciri, az ötesinde yükselen evini uzaktan görünce gevşer gibi oldu; geldik! Kapının önünde durdurdu arabayı, gidip kapıyı açtı; valizleri içeri taşıdı şoför. Eve girip kapattı kapıyı. Ayaklarına dolanan Şeker'in acısını duyacak oldu bir an; attı kafasından. Akşamın loşluğundaki taşlığa, merdivenlere, kapısı açık duran mutfağa bakıp sessizliği dinledi bir süre. Uzanıp mutfağa baktı kapıdan. Değişen bir şey yoktu. Ne olacaktı ki? Elektriği yakıp elinde valizlerle çıktı merdivenleri; yatak odasının kapısına gelmiş, giriyordu ki, döndü birden, karşı odaya baktı; içerde Esme var-

dı sanki! Valizleri bıraktı, gidip açtı kapıyı, elektriği yaktı. Penceresi kapalı odanın havası ağırdı. Yatak düzgündü, oda, o odaydı. Dönerken ayrımına varınca birden yaklaştı; duvardaki kedi resmi de yoktu, At-yaşlı adam biblosu da. Sağa sola bakındı; yoktu! Uğrayıp almış demek! Karmaşık duyguların saldırısına uğradı hemen. Her şeyi koparıp gittiği anlamına mıydı bu? Şimşek gibi bir acı, derinden çizik attı yüreğine. Duraladı bir; çıkarıp bir İzordil aldı dilinin altına. Karyolaya ilişti. Niye hemen en kötüsü? Acılıkla gülümsedi; hırsız girdi belki de! Yok canım, mafya almıştır! Bir daha hiç mi görmeyeceğim Esme'yi? Olur mu? İnanmıyordu! İyi ki inanmıyordu! Kalkıp odasına geçti. Pencereleri açtı, valizleri yerleştirdi. Yukarı salona çıkıp ışıkları yakarak balkon kapısını açtı. Akşamın tatlı serinliği dolmaya başladı içeri. Balkona çıktı. Işıltılı Marmara'ya bakarak tertemiz havayı çekti ciğerlerine. Esme'nin yokluğundan başka ne karartabilirdi bu mutlu görüntüyü? Salona dönüp kitaplık üstünde bıraktığı telefonunu aldı. Şarjı bitmişti; fişe taktı hemen. Televizyonu açıp gezindi şöyle bir, kapattı. "İstanbul Türküleri"ni koydu CD çalara. Aç değildi. Uçakta yemişti bir şeyler. Dolapta içki olmalıydı. Üşendi inmeye. Çıksa dolaşsa, Beyoğlu'na filan şöyle! Nevizade'ye uğrasaydı, birilerine rastlardı belki de! Esme'ye mi? Niye olmasındı yani? Telefonu şarjdan çıkarıp açtı. Arayanlar olmuştu. Esme değil! Muhittin aramıştı iki kez. Bir de... bu numarayı anımsamıyordu pek! Üç kez aramıştı, kim idiyse. Muhittin'e açtı önce, kapalıydı, ulaşılamıyor diyordu. Çıkaramadığı numaraya baktı. Kimmiş bu? Çevirdi. Biraz sonra bildik, ama birden tanıyamadığı bir ses, "Buyrun!" diyordu.

— Ben Doktor Nahit.

— Merhaba Doktorcuğum, der demez tanıdı.

Vedat Türkali'ydi. "Yeni mi geldiniz? Diyordu. Birkaç kez aramıştı Doktor'u. İstanbul'daymış bir süre önce, romanı üzerinde söyleşiriz, demiş; onun için aramış. Bodrum'daymış şimdi. Ekim ortalarına doğru dönermiş. Doktor da atlayıp gelse

Bodrum'a, ne iyi olurmuş! Kim bilir; bakarsın geliriz, deyip kapatınca birden parlayan Mavi Yolculuk düşleriyle Esme'nin dayanılmaz özlemi, alev gibi içini sardı gene. Kalkıp çıktı evden. Kalsa bunalacaktı. Deniz kıyısındaki yola inip yürüdü biraz. Taksiye bindi. Taksim'e çıkıncaya kadar kenti yeni görüyormuş gibi gözü iki yanlı yollardaydı. Taksim'den ağır ağır girdiği Beyoğlu'nda yürürken gözlerini gelip geçenlere dikmişti, sanki her dolaştığında birilerine rastlarmış gibi hep tanıdık bir yüz aranıyordu çevrede! Kimseler yok; değişmiş İstanbul! Esme de yok! Çiçek Pasajı'na girdi. İçli dışlı doluydu meyhaneler. Balıkpazarı'na çıktı; itiş kakış yarışan renkleriyle kavun, karpuz, meyve, salata sergilerinin, çeşitli balıkçı tablalarının sıralandığı iki yanlı yoldan geçip Nevizade'ye girdi. Meyhaneler sokağı, ince yol aralarına kadar yükünü tutmuştu. Kimiyle çarpışır gibi yüz yüze, kimiyle omuz omuza sürtüşerek gözleri iki yanlı meyhanelerin dolu masalarında, yürümeye başladı. Yiyip içen, gülüşen, eğlenen kadın erkek kalabalığında ne tanıdık bir yüz vardı, ne Esme! Olacak mıydı? Sokağın öbür ucuna vardığında terlemiş, bunalmıştı iyice. Oturacak bir yer aranıyordu ki, bir taksi geçmeye başladı Beyoğlu'na giden sokakta, atladı hemen. Kendini gülünç buluyordu arabada yol boyu giderken. Yitirdiği sevgilisi için sokaklara düşmüştü gelir gelmez koca insan selinde! Buldum bulacam evecenliğiyle hem de! Delikanlı âşıklar bile kolay yemezdi bu naneyi! Yaşından utan derler! Gülümsedi acılıkla. Kötü mü, yöreme mafya kuşkusuyla bakmayı unutturdu! Gerçekten, havaalanına indiğinden bu yana, biliçli, bilinçsiz öylesine Esme'deydi ki kafası, "tipsiz" aramak için bakınmamıştı bile çevresine. Eve geldiğinde yorgundu iyice. Soyundu, duşa girdi, yattı. Roman demişti Vedat Türkali; çalışmalara girişmekti en iyisi, böyle gitmezdi bu! İyi bir uykudan sonra kalkınca ilk işi, Reklam-Ar'ın telefonunu çevirmek oldu. Çıkan kıza Esme'yi istediğini söyledi. Bir duralamadan sonra,

— Esme Hanım burada yok, dedi kız.

— Ne vakit gelir.

Gene bir duralamıştı.

— Bilmiyoruz efendim. Uğramıyor.

"Çıktı mı?" diyemiyordu.

— Uğrarsa kim aradı, diyelim?

Kurtulur gibi oldu gerginlikten.

— Doktor Nahit, dersiniz. Suat Bey lütfen?

— Suat Bey Amerika'da.

"Sağ olun," deyip kapattı telefonu.

Şimdi kimi arayacaktı? İlişkileri gizliydi; kimi tanımıştı ki, Esme'nin yakını olan? Nevizade'deki ilk gece gördüğü Eczacı Kerim miydi; adı pek geçmezdi. Avukat Nazan'la Şakir'le de pek yakınlığı yoktu Esme'nin, bildiği. Telefonlarını bulsaydı ne olacaktı? Reklam-Ar'ın bilmediğini onlar mı bilecekti? Belki de Almanya'daydı! Bekleyeceksin! Beklemenin en iyi yolu beklediğini unutmaktır. Unutmanın en iyi yolu da kendini bir işe kaptırmak! Söyleyivermek de en kolayı! Önce evin düzenini kurmak gerekiyordu. Mutfak dolap bomboştu. Çıkıp kahveci Recep Efendi'ye uğradı. Her vakitki saygısıyla, temizlik, bakım için bugün birini göndereceğini söyledi. Denize bakan, yol üstü bir kafeye gitti kahvaltı için. Yerken düşünüyordu. İş diyordu ya, roman dışında da, bir sürü işi vardı aslında! Evde kaybolan tabancanın ruhsatını yanına almıştı. Kahvaltıdan kalkınca ara sıra önünden geçtiği semt karakoluna uğradı. İlçe karakolundaki ruhsat masasına başvurması gerekirmiş. Yakındaki ilçe karakoluna gidip buldu görevliyi. Dinleyip zabıt tuttular. Başka bir sorun var mıydı? Yoktu. İmzalattılar. Bir yükten kurtulmuş gibiydi karakoldan çıkınca. Daha kimseleri tanıyıp doğru dürüst ilişki kuramadığı ülkede nasıl olacaktı "BİRARADA"? Salt gazete, dergi izlemekle mi? "Aradın mı?" demişti Vasken. Nasıl arayacaktı? Aklına Mahmutlar geldi. Bir de Diyarbakır'da tanıdığı, geçmişe eleştirel bakıp yakınlık gösteren eski TKP'liler. Esme'nin yöresinde toplanmış gençler vardı bir de ya... Onlar ne-

reden bilecek Esme'yi? Esme'yi mi düşünüyoruz şimdi? BİRARADA'yı diyoruz! İyi de, ne işe yarayacak bunlar? Herkes kendi açısından bir şeyler diyecek, yakını olduğu bir örgüte çekmeye çalışacak. Gizli parayı açıklayacak mısın? Nasıl açıklarım? Açıklasam nasıl karşılarlar? Parayı bilmezlerse niye atılsınlar böyle bir kurum için? Yapacağız demesi kolay; yap da görelim! Bu

yaşta, bu sağlıkla tek tek kişilerle konuşup anlaşarak işi örgütleyeceksin; "NUH'UN GEMİSİ"ni kuracaksın! Bu iş senin işin Vaskenciğim! Kaytarıyorum sanma; elimden geleni yapacağım. Bu ülke korku ülkesi! Söz mü bu; korku ülkesi olmayan nere var yeryüzünde? En doğrusu, bir süre, gerçek sol savındaki örgütlerin yayınlarını izlemek, uygun düşerse toplantılarına gidip ortada dolaşan kişileri gözleyerek tanımaya, uygun biçimde ilişki kurmaya çalışmaktı. Paldır küldür adım atılmaz bu işte. Eve geldiğinde, Recep Efendi'nin gönderdiği gençten adamı kapıda bekler buldu. Anımsadı, daha önce de temizliğe gelmişti; kahvede bekleyen, her işi yaparımcı işsiz tayfasından olmalıydı. Aksaray'a yürüdüler birlikte. Önlerine çıkan marketten, evin, aklına gelen yiyecek, içecek, temizlik eksiklerini kocaman poşetlere doldurup döndüler. Boşaltıp Doktor'un gösterdiği gibi yerleştirdi her şeyi adam. Doktor mutfakta düzenleme yapar, öğlen için kolayından bir şeyler kotarmaya bakarken çıkıp yukarları toparladı şöyle bir. Aşağıları gözden geçirdi. Yarın gelecekti asıl temizliğe. Eli çabuk olmalıydı. Doktor istiyorsa yemek yapmak da gelirmiş elinden; gezi teknelerinde çalışmış bir süre! Bu iyiydi işte! Her sabah, önce bir telefon açtıktan sonra, çağırılırsa onda gelip üçe kadar kalabilir miydi? Gelirse kahvaltısını yapar, öğle yemeğini burada yerdi. Gelmiş, gelmemiş, haftalık alacaktı parasını. Anlaştılar. Yunus'muş adı, Zonguldaklıymış. Hemen geçti mutfağa. Ellerini yıkamadan işe koyulmaması gözünden kaçmadı Doktor'un; pek görgüsüz değildi belli ki. İsteklerini söyledi adama, salona çıktı. Bir yükten kurtulmanın gevşemesiyle oturdu masasına, günlerdir dokunmadığı bilgisayarını açtı.

Yaşadığı olaylarla ilgili notları almayı sürdürmekti gene doğrusu. Birikim yeterli düzeye varınca romana geçerken çıkacak sorunlar daha kolay çözülebilir olmalıydı! Yazmakla deneme kazandığını biliyordu. Yepyeni bir öykünün çimlenmeye başladığını duyar gibi olmaya başlamıştı içinde; sevindirici olan oydu! Kulağı telefonda da olsa ara vermeden kapandı çalışmaya. Yunus, elinde tepsiyle geldiğinde biri geçiyordu. Becerisi de şaşırtıcıydı; tavuğu, sebzesi, salatasıyla ne güzel şeyler yapmıştı bir tanımlamada! Evdeki düzen, tutacak gibiydi. İndi yemekten sonra, karyolasına uzanıp uyudu biraz. Telefonunu hiç yanından ayırmıyordu ya, arayan da yoktu. Kalktığında gitmişti Yunus. İyiydi de, biraz çokça mı iyiydi bu adam! Ne idüğünü bilmiyordu! Polisi, mafyası takılacak oldu gene kafasına, atmaya çalıştı. Bir şeyleri göze almadan nasıl yaşayacaksın? Hem olsa, ne yapacaklar bana artık; girmedikleri yer mi kaldı bu evde? Doğru diyor bizim Ermeni gâvuru; işimize bakalım! İçgüdüleriyle sürüklenen, cılız kişilikli değil, istencine egemen biri olmalıydı işlere bakmak için! Olacağız, başka yolu yok. Arada müzik dinleyerek geç saate kadar bir şeyler yazıp durdu o gün. Biraz geç uyandı ertesi sabah, telefon sesiyle de hop etti yüreği. Yunus'tu, geleyim mi diyordu. Gel, Tanrı iyiliğini versin! Kahvaltıdan sonra çıktı o gün. Yunus evi baştan aşağı temizleyip üç gibi gidecekti kapıyı çekerek. Anahtar vermek gelmemişti içinden.

Beyazıt'a çıkıp Çınaraltı kahvesinde çay içmiş; Kapalıçarşı, Nuruosmaniye'den ağır ağır, çevreye bakınarak Cağaloğlu'na yürümüş, Babıali'de kalmakta direten eski birkaç kitapçının vitrinlerindeki kitaplara bakmış, Sirkeci'ye inip Konyalı'da yemek yemişti. Evi tertemiz buldu döndüğünde. Gülümsedi: Polisse, mafyaysa da yararlı bu herif! Paradan başka ne alacak benden? Lenin'in kurnazca gülümseyen yüzü geldi gözlerinin önüne. Düma'daki Bolşevik sözcüsünün, Çar'ın gizli polisi olduğu ortaya çıkınca, "Onlar bizi kandırdı; biz de düşüncelerimizi yaymak için onların ağzını kullandık Düma'da!"demişti. Ne güzel

uydurdun kitabına! Biraz dinlendikten sonra çıkıp masasına oturdu gene; bir şeyler karalayıp durdu geç saate kadar. İsviçre'yle ilgili notlara geçiyordu ki, duraladı birden; polisin eline geçerse bunlar? Eskiler neyse; sıcağı sıcağına olaylardı bu yazacakları. Evi aramaya gelirler mi? Gelmezler mi? Gelmelerine gerek yok belki de; Yunus var! Canı sıkkın kaldı. Ne yapayım şimdi; yazmayayım mı yani? Diyarbakır gezisini de sileyim! Bu kaygılarla adım atamazsın oğlum; işine bak! Yazarken özenli ol, yadsımak zorunda kalacağın şeyi yazma! Olayları anımsamak için notlar bunlar. Yasadışı bir iş yapmıyorsun! Ülkede yasanın sınırını bilen var da sanki! Hiç yok da sayılmaz; karartma içini! İçim kararmaz benim. Evin düzeniyle içimin düzeni uyuma varır da kendimi işlere bir kaptırırsam çok şey değişecek, biliyorum. Gösteremeyecek miyiz yani o istenci? Boşuna yaşamışsın öyleyse; git at kendini Sarayburnu'ndan! Yeni yolunu o gece çizmişti. Ertesi, daha ertesi günler, düşüncelerine ters düşmeyen, yaşının da gerektirdiği durmuş oturmuşluğa kavuşmuş gibi görüyordu kendini. Esme, burgu gibi bir anıya dönüşüyor gibiydi içinde. Başka nasıl olabilirdi ki? Her telefonda yüreği hop etse de, daha serinkanlı düşünebiliyordu artık. Gene doğrusunu yapmıştı kız. Hem yaşlı, hem hasta birine niye bağlansındı? Birlikte yaşadıkları o benzersiz güzel günlerin solmadan kalması için en uygunu böyle bitmesiydi belki de. Koparak ayrılmanın duygusal gülünçlüğüne düşürmemişti onu, kesip atmıştı birden! Gene de bir arayamaz mıydı? İşimize bakalım! Asıl sorun da oydu; nasıl bakacaktık işimize? Çıkmazlığını bilse de belli başlı gazeteleri, dergileri daha inceden ilgiyle izlemeye başladı. Sokaklarda dolaşıyor; adlarını saptadığı Marksistlik savındaki gazeteleri, dergileri, sol örgüt yayınlarını, gazete dağıtıcılarından, tütüncülerden sorup buluyor, serin bir açık hava kahvesinde oturup tek tek gözden geçirmeye çalışıyordu. Ne çok tanımadığı imza vardı yazılarda! Duyurulardan aldığı adresle biri Beyoğlu'nda, biri Beşiktaş'taki, örgüt toplantılarına gitti. Slogan atan gençler-

le dolu salon havasızdı. Beş-on dakikadan çok kalamadı ikisinde de. İçine bir hüzün çökmüştü Beyoğlu'ndaki son toplantıdan çıkarken. Niye haddini bilmiyordu? Nereye varırdı bu yolla? Akşam yorgun argın döndü eve. Balkona çıkıp koltuğa oturdu; önünde açılı duran dinlendirici görüntüye, kendini hiçbir düşünceye kaptırmadan öylece bırakarak, içini karartan kaygılardan arınıp kurtulmayı bekledi uzunca bir süre. Dalgınlıktan telefon sesiyle uyandı. Muhittin'di. Bir Akdeniz gezisinden dönmüştü; nasıldı Doktor Ağbi? İşlerini toparlayıp çok yakında arayacaktı. Uzun süre buradaydı artık. Fikret Ağbi'yle birlikte, Boğaz'a götürecekti onları hafta sonu bir gün. Bir yalnızlıktan kurtulmanın sevincini duymuş gibiydi. Güzel şeydi aranmak. Erken yattı o gece. Sabah ona doğru telefon çalınca Yunus diye açtı, hastane santralıydı çıkan; Dr. Neşide Hanım görüşecekti. Neşide adını duralayarak anımsamıştı. Biraz sonra bağlandı telefon.

— Günaydın Doktor Bey.

— Buyrun Neşide Hanım!

— Nasıl gidiyoruz?

— Sağ olun Doktor Hanım. Önemli bir şey yok şimdilik. Yeni geldim ben de. Dışarlardaydım.

— Hoş geldiniz. İzin verirseniz bir sağlık denetiminden geçirelim sizi. Epeyi oldu.

— Sağ olun! Nasıl yaparız?

— Bir gece konuk ederiz sizi burada. Ertesi gün biter.

— Ne vakit diyorsunuz?

— İsterseniz hemen alıp gelin valizinizi; yeriniz hazır.

— Sağ olun!

Bir an düşündü. Niye olmasın?

— Akşama doğru geleyim.

— Bekliyoruz.

Hastanenin, doktorun gösterdikleri bu ilgiye sevindi doğrusu. O da düşünüyordu böyle bir şeyi. Öğle yemeğinden sonra dinlendi bir süre; beşe doğru, elinde küçük valizi, hastanenin

kapısındaydı arabayla. Karşıldılar; daha önce yattığı odaya aldılar gene. Bildik işlemlere de hemen başlandı. Yatağa uzanınca, geçen kez karyolada uyuklarken gözlerini açar açmaz karşısında oturmuş, sessizce kendisine bakan Esme'yi görür gibi oldu; atmaya çalıştı kafasından. Biraz bıraksa aşırı duygulanmaya kapılacağını biliyordu. Doktor Neşide ertesi sabah geldi. Elektroya götürdü Doktor'u. Röntgen çektiler. Kanlar labaratuvardaydı. Odasına gidip aldırdığı gazeteleri gözden geçirdi Doktor. Yemekten sonra uyudu. Üçü geçiyordu uyandığında. Biraz sonra, tüm sonuçların dosyasıyla Doktor Neşide girdi kapıdan. Oturdu karşısına; çıkardığı raporları Doktor'a da göstererek gözden geçirmeye başladı. Durum kötü değildi.

— Kendinizi yormadınız ya?

— İsviçre'de gezip dolaştık biraz.

— Esme Hanımla mı?

Şaşaladı Doktor. Deyişi de, sesi de sinsiceydi sanki! Biliyor bu kadın!

— Hastaneden beri hiç görmedim Esme Hanım'ı.

Başını elektro kayıtlarından kaldırıp kısa bir göz attı Doktor'a doğru mu gibi; elindeki kayıtlara bakarak yaptığı açıklamalara dönerken,

— İyi etmişsiniz, dedi. Bir süre yalnız kalmanızda sağlığınız için yarar var! Bakın, sonuçlar iyi görünüyor.

Sorsam mı şuna, nereden biliyorsunuz Esme Hanım'la yakınlığımızı diye? Büyük ilgi gösterdi sağlık durumuna Esme senin. Görünce öyle bir takıldı sana; söylediğine pişman etme kadıncağızı! Son sözü söyledi Doktor Hanım: İlaçlarıyla eskisi gibi sürdürecekti yaşamını. Gövde sınavı pek kötü değildi. Biraz tedirgin geldi eve. Esme'ye değin bir soru günlerdir örtbas etmeye çalıştığı bir duyguyu gene uyandırmıştı içinde. Uyutabilmiş miydin ki? İşimize bakalım! Küçük telefon defterinden çıkardı Mahmutların numarasını, çevidi telefonu. Bir-iki çalışta açıldı; Şerife'ydi. Doktor'u duyunca çok sevindi. Hemen Mahmut aldı telefonu.

— Siz bir hastalık geçirmişsiniz Doktor Amca. Biz yeni duyduk. Burada olmadığınızı söylediler.

— Artık buradayım, dedi Doktor. Sağlığım da pek kötü değil. Bana gelebilir misiniz?

— İsterseniz hemen.

Adresi verdi, tanımladı yeri. Bir saat sonra geldiler. Balkona oturmaya çıkınca karşılaşıp şaşırdıkları güzelliğe övgülerini aralar gibi,

— Bakın çocuklar, diye aldı Doktor. İstanbul'da sizden yakın gördüğüm kimsem yok. Çok önemli bir şeyi konuşacağım sizinle. Benim biraz param var. Ben bu parayı, devrimci yolda halklara yarayacak biçimde kullanmak istiyorum. Bu da güçlü, temelli bir kurumla olur ancak.

Karı kocanın soluklarını tutar gibi gözlerini diktikleri Doktor, BİRARADA tasarısını ağır ağır anlatmaya başladı. Can kulağıyla dinliyorlardı; heyecandan kımıl kımıldılar, her duyduklarıyla gözleri parlıyordu. Olayı ince ayrıntılarına kadar anlattıktan sonra, sözünü bağladı Doktor.

— Bu iş güç çocuklar. Bir arkadaş NUH'UN GEMİSİ diyor buna. Düşe dayalı olduğu için işe hiç düş karıştırmamak, gerçekçi olmak gerekir. Bu gemiyi yapıp yüzdürmek bir sorun, kaptanından tayfasına, tekneyi yürüteceklerin seçilmesi daha büyük sorun. Bu yaşımda, bu sağlığımla ben bu işi sırtlanamam. Sizinle bunu konuşacağız şimdi. Önce bir düşünün! Bakın şöyle bir; sanat, kültür donanımı uygun, hemen aklınıza gelen biri var mı çevrenizde? Birbirlerine baktılar karı koca,

— Zeyneller var.

— Kimmiş Zeyneller?

— Zeynel, iyi, devrimci bir çocuk; saz çalar, türkü söyler, oyun oynar. Kalabalık bir solcu grup bunlar. Ermeni'si, Türk'ü, Kürt'ü, epeyi karışık. Saz, türkü, halk oyunu, asıl uğraşları. Dergi çıkarmak istiyorlar. Beyoğlu arka sokaklarda büyük bir eski yapıyı tutmaya uğraşıyorlardı, paraları yetmedi. Başları polisle

de dertte. Kürt'ü bol ya, Ermeni de var aralarında, sosyalist, sosyal demokrat filan; pek bir parti bağları yok bildiğim. Sazı mazı umursamıyor polis, kuşkuyla bakıyor. Etkinliklere katılmakta kimseden geri kalmazlar çünkü. Zeynel de gözü kara bir oğlan. Kafası da iyidir. İkide bir gözaltına alırlar. MHP'liler saldırır. Demirciyan'ı hastanelik ettiler.

— Zeynel Kürt mü?

— Türk.

— Nereden tanıdınız bunları?

— Gençten çocuklar. Benim küçük yeğenim var, Gülüşan; onun fakülte arkadaşları çoğu. Tiyatro yapıyorlar aralarında. En yaşlıları Zeynel, Hukuk'u yeni bitirdi; avukatlık stajı yapacak.

Düşünmeye başladı Doktor. Kimi sakıncalarına karşın, artı yanı ağır basıyor gibiydi ya, ilişki nasıl kurulmalıydı; para konusunda güvenilirlikleri ne ölçüdeydi? Bir tanımakta yarar var.

— Zeynel'le görüşsek mi?

— Çok iyi olur Doktor Amca.

Konuşacaklardı, bir engel yoksa ertesi günü akşam balkonda çay içmeye buraya getireceklerdi Zeynel'i. Kalktılar. Kaygılı da olsa sevinç vardı içinde Doktor'un. Yakalanmış ilmekti en azından bu çocuklarla ilişki. Bir adım atabilmiş olmanın yarım buçuk umudu içinde masasında bir şeyler karalayarak geçirdi ertesi günü. Telefon edip geldiler akşama doğru. Esmer, incesinden orta boylu, sorgular gibi bakan ela gözleriyle yakışıklı bir genç adamdı Zeynel. Kapıda karşılaştıklarında çekingen izlenimi vermişti ya, yukarı çıkıp da balkonda konuşmalar başlayınca gereğinde dikelmesini bilen kimliği de çıkmıştı ortaya. Genel söyleşinin bir yerinde onlara duyduğu yakınlıktan girdi Doktor. Mahmut'lardan işittikleri, ilginç bir çalışma içinde olduklarını gösteriyordu; kendisi de bir günler bu tür etkinliklerle uğraştığı için güzel gelmişti Doktor'a. Daha yakından tanımak istemişti topluluklarını. Hemen açıkladı Zeynel; sanat ekseninde toplanmış arkadaşlardılar. Siyasal baskı istemiyorlardı üstlerinde. İste-

yen gider istediği siyasal partiye girerdi; içlerine bu yanlarını getirmesin diyorlardı yalnız. Irk, ulus, din, cins ayrımı gibi siyasal ayrımı da sokmak istemiyorlardı aralarına. Müzik, oyun, saz, türküydü ortak paydaları; ayrımcılık olmazdı onlarla da. Şu örgüt bu örgüt demeden, gözleri tutmuşsa herhangi bir eyleme türküleri, çalgılarıyla katılıyorlardı. İsteyenler gidiyordu ona da, zorlamak yoktu. Daha ne isterdi Doktor; yüzde yüz uymasa da, düşlediklerinin çekirdeğini oluşturuyordu gençlerin yaptığı! Çabuk karar veriyorsun; başıbozuk taburu bu! Teorik bağları filan yok, tutarlılıkları da olmaz bunların. Anarko eğilimli kızlar, delikanlılar! Sanatsal etkinlikler içinde oluşur en güzel teorik bağ! Sanatın, müziğin, halk oyunlarının tutarlılığını niye küçümsüyorsun? Teorik bağ kuracağız diye kışkırtmalar içinde birbirlerini vurmaya kalkışmaları daha mı iyi? O yapı kurulabilirse, eksiklerini orada görecekler, en güzele, en doğruya oradan gideceklerdir. Salt bir depo, bir ardiye mi olacak düşlediğin kurum?

— Başınız polisle niye dertte peki?

Duraladı Zeynel. Şaşırmış gibi baktı,

— Gençlerin bir arada olmasına dayanamıyorlar. Gizli silah için baskın yaptılar birkaç kez. İkide bir dalıp kaçak birini ararlar! Sazları toplayıp götürdüler bir gün, güç kurtardık savcılıkta! Şifreli yazı saklıyormuşuz sazların içinde! Bezdirip dağıtmak istedikleri. Psikolojik savaş!

Durgun bakıyordu anlatırken.

— İçimizde Kürtlerin çokluğu azdırıyor herifleri belki. Ermeniler de var! İstediğin kadar saz çal sen! Beni iki kez gözaltına aldılar Kürt yürüyüşünde. PKK'dan paraları kim getiriyor sizin örgüte? Sordukları bu! Ben Türk olamaz mışım; ya Kürt, ya Ermeni ş'apmış anamı! Çok pis herifler! Sövgü, dayak; başka bildikleri yok!

Çöken sessizlik içinde söze nasıl gireceğini bilemeden dalgın kaldı Doktor. İstanbul'un göbeğinde, Beyoğlu'nda toplanıp saz çalmak, halay çekmek isteyen gençlere dayanamayan birilerinin

gözü önünde, karanlık, egemen güçlerce yıllar yılı lanetlenip yasaklanmış kültür sanat ürünlerinin koruyucu yuvasını kuracaksın! Evet, düşlediğin yapı böyle bir toprakta kurulacak; nasıl, gözün yiyor mu? İşler yolunda olsaydı böyle bir yeri kurmaya gerek kalmazdı! Gözüm yemeyecek de ne yapacağız?

— Sen hiç mi bağ kurmadın siyasal bir örgütle, partiyle filan?

550 Doktor'un biraz da takılır gibi gülümseyerek sorduğu soruya Zeynel de gülümseyerek bakıyordu.

— Sütten çıkmış kaşık mısın yani?

Gülüşmeye başlamışlardı.

— Ben biraz erken başladım Amca. Lisede DEV-LİS'teydim. Geceleri çıkıp duvarlara yazılar filan yazdık. Yakalanıp dayak yedik bir-iki kez. Sonra, aramızda bir örgüt kurduk "ZİNCİRLİ YUMRUK" diye. İki yıl sürdü bu. Ara sıra toplanıp birbirimize devrim söylevi çekmekten, bağırıp çağırmaktan başka şey yaptığımız da yoktu aslında. Sonra bir gün silah getirdi arkadaşlardan biri. Halkın bilmem hangi örgütüne girecek mişiz! Biz iki kişi, Davut vardı, tiyatrocu, yokuz bu işte deyip ayrıldık. Dokuz yaşımdan beri saz çalarım. Bir de tiyatromuz var; salonu ayarlayabilsek Brecht oynamak istiyoruz.

— Çok iyi edersiniz Zeynelciğim! Sizin orayı bir gelip görmemizde sakınca var mı?

Sevinmişti Zeynel. Tam da günüydü ertesi akşam; toplu saz çalacaklardı.

Çocuklar gidince balkonda ortalık kararıncaya kadar düşünceli oturup kaldı Doktor. Gözü tutmuştu Zeynel'i. Uygun bir giriş kapısıydı bu. Pek açık vermeden, uyanık bir tutumla adımlar atılabilir görünüyordu bu çocuklarla. Belayı göze almadan ne yapabilirdin ki? Konuştuklarını tek tek düşününce biraz daha ısındı görünen yeni yola. Sonra ağırdan, nasıl olduğunu da bilemeden Esme'yle yan yana buldu kendini. Cıvıltılı denize bakıp kırmızı şarap içiyorlardı. Uyanır gibi toparlandı biraz da kızarak. Bırak artık yaşamını düşlerle karartmayı. Giden gitti;

ardından koşacak gücün yok. Artık vaktin de olmayacak! İnip mutfak yanındaki masada yedi akşam yemeğini. Tam salona çıkıyordu ki telefon çaldı. "Dacik, ne yapıyorsun?" sözlerini duyunca sevinç doldu içine. Kötü bir şey olmasın da. İyiydiler. Kötü bir şey yoktu. Ovsanna ile kulaklarını çınlatıp duruyorlardı Dacik'in. Balkonda şarap içerlerken esmişti öyle. Sağlığını sordu önce. Sevindi hastanedeki sonuçlara. "Doğruymuşsun!" dedi daha yüksekten bir sesle. "Kuruntu filan değilmiş o dediklerin! Eskisi gibi işliyormuş kafan Dacik! Kaygılanma, benim Ermeni gâvuru kafam da işliyor! Ovsanna'yı veriyorum." Heyecanlı bir sevinçle İstanbul'u, Doktor'u görecekleri günün özlemini yineledi Ovsanna. Ama şimdi Doktor'u bekliyorlardı gene. Geçenkinden pek bir şey anlamamışlardı doğrusu. Ne gezmelere götüreceklerdi Doktor'u, bir kaçamak yapıp atlar gelirse. Telefonu kapatıp salona çıktığında mutluydu. Vasken'in çevresinde olan bitenin ayrımına vardığını bildirmesine sevinmişti de merakla da dolmuştu içi bir anda; öğrendiği neydi, nasıl öğrenmişti? Telefonda konuşulmazdı ki. Salt bunun için değerdi doğrusu İsviçre'ye gitmek! Gene uçmalara kalkma Doktor! Burada gözümüzü açıp burada işimize bakalım artık! İçindeki sevinçle yer yer katılarak çok sevdiği kimi türküleri dinlemekle geçirdi o geceyi. Sabah geç kalkıp geç yaptı kahvaltısını. Yunus'a balık aldırıp buğlama yaptırdı. Erken savdı onu da. Gazeteleri daha derinliğine bir ilgiyle okuyordu artık. Beş gazeteyi didikler gibi karıştırmak uzun saatler almıştı. Ancak üçe doğru tepsiyle yukarı çıkarıp yedi yemeğini; uzandı. Akşam yedide geleceklerdi çocuklar. Beşe doğru giyinip çıktı evden. Tatlı bir akşam serinliği başlamıştı; parça parça kabarık ak bulutlar, kiminde güneşin de yolunu keserek gezinip duruyordu yukarılarda. Kıyıda yürüdü biraz. Bankta oturup denize, karşı adalara baktı. Çok sağlıklı duyumsuyordu kendini. Sevinerek bakıyordu sanki her şeye! Yokluğunu yadsımaya çalıştığı bir eksikliğin bile hüzünlü, buruk tadı vardı içinde! Bakarsın çıkar gelir! Ol-

maz mı? Kapat şunu artık! Açmadım ki; kapalı aslında! Öylesine iyimser bir mutluluk gezinip duruyordu içinde yani! Hiç bıkkınlık vermeyen şu görüntü bile yeter. Altıyı geçiyordu, kalktı banktan. Ağır ağır yürüyüp sokağı dönünce evin karşı köşesinde duran bir polis arabası gördü hemen. Birileri vardı içinde. Dikelen duygularını bastırmaya çalıştı; neyin nesiydi kim bilir? Yüzlerce ev var mahallede! Arabaya bakmadan ağır ağı yürüyüp girdi arka bahçeye. Kapıya yürüdü. Çıkardığı anahtarını soktu kilide, çevirdi, kapıyı iteliyordu ki, ardındaki ayak seslerine döndü. İri kıyım iki adam basamakları çıkıp bahçeye girmişlerdi. Yaklaşıp durdular.

— Doktor Nahit KOTAR?

— Buyrun. Ben.

— Terörle Mücadele Şubesi'ne kadar geleceksiniz. Müdür Bey sizinle konuşmak istiyor.

Aklının ucundan geçmeyen bir şeydi Terörle Mücadele Şubesi! Ne diyeceğini bilemeden duraladı bir an; tez toparlanıp dikelir gibi durdu.

— Konu nedir?

— Onu biz bilemeyiz. Müdür Bey anlatacaktır size.

Gene bir duralar gibi oldu. Döndü bir karara varmış gibi, çekti aralık kapıyı.

— Buyrun gidelim!

Arkada iki yanına oturdu adamlar; şoför sokağı dönüp Aksaray'a doğru sürdü arabayı. Evi aramamalarının sevinci vardı içinde. Asıl heyecanı arabada duymaya başladı Doktor. Nereden çıkmıştı Terörle Mücadele? Neyi soracaklardı; neyi söyleyip neyi saklamalıydı? Saklayacak neyim var derken, birden bilincine varıyordu ki en doğal şeyleri söylemenin bile akla gelecek gelmeyecek bin bir sakıncası üşüşüveriyordu hemen. Sözgelimi, İsviçre'de kimde kaldığını söylemeli miydi? Biliyorlarsa kuşkularını artırmış olmayacak mıydı saklamaya kalkışması? Eski TKP ile ilgili ne sorabilirlerdi? Diyarbakır gezisi geldi aklına. Asıl önemlisi

oydu belki de. Malabadi yolculuğu. Yol arkadaşları. Sonra ya Esme'yi sorarlarsa? Sorarlar mıydı? O konuda ne diyecekti peki? Bütün bunların ne ilgisi vardı Terörle Mücadele'yle? Kafası böyle bin bir çalkantıdaydı Vatan Caddesi'ndeki yapıya geldiklerinde. Arabadan indirip C Bloku denen yapıya soktular iki yanında iki herif. Bir koridordan sonra merdivenleri çıkarmaya başladılar. Yavaş çıkmasına karşın soluk soluğa kalmıştı boş bir odaya aldıklarında. Terlemişti de. Bir sandalyeye oturttular. Biri başında kaldı, öteki çıktı odadan. Bir ağırlık duyar gibiydi göğsünde. İzordil aldı dilinin altına. Soluklanıp duruldu biraz. Dik durmaya çalıştı. Kendine acındırırmışçasına hastalığını göstermek bu heriflere, ağırına gidiyordu. Bütün yaşamı boyu karşılaşmayı beklediği polis olgusuyla bu yaşta yüzüyüze geliyordu, Terörle Mücadele Şubesi'nde hem de; alaylı gülümseyecekti neredeyse! Yakaladık sonunda; görmeden ayrılmış olmayacağız şu dünyadan! Kapı açılıp biri göründü, kapandı gene. Başında bekleyen adam da çıktı odadan. Yalnız kalmıştı. Üzerlerinde bilgisayarlar olan üç masa, tahta sandalyeler vardı odada. Çalışanların bırakıp gittiği bir büroydu belli ki. Çıplak bir pencerenin kirli camlarından yanlardaki yapıların kararmış arka duvarları görünüyordu. Korkulu bekleyiş içinde ürküye kapılması için mi tutuyorlardı burada, nedir? Ürkülecek bir şey yoktu aslında ya, gergindi yine de. Akşam alacası çökmüştü odaya. Dışarda derinden, sokaklarda, evler arasındaki çocuk sesleri, bağırış çağırışmalar geliyordu. Mahalle arasındaki bir yapıdaydı demek. Koridordan uğultu gibi gelen sesler de ağıran çekilmiş, sessizlik bastırmıştı. Saate baktı, sekiz. Bir saati geçmişti demek. Çişi gelmişti. Kalkıp gitti, açtı kapıyı. Uzandı. Sivil biri duruyordu ilerde. Tuvalete gitmesi gerektiğini söyledi. Başını, olur anlamına sallayıp yandaki bir kapıyı gösterdi adam. Çıkıp gitti gösterdiği yere. Soluk ışık altındaki sidik kokulu bir pisuvarda gördü işini. Muslukta elini, yüzünü yıkadı. Çıktı mendiliyle kurulanarak. Birileri daha dolanıyordu koridorda. Tuvaleti gösteren karşıdaki sivilin gözü üstündeydi. Döndü odasına.

Duvarda düğemeye bakınıp ışığı yaktı. Oturdu iskemlesine. Epeyi bir süre, kafasını bir şeye takmama çabası içinde, gözlerini kapatıp kaldı öylece. Uyuyacak gibi oldu bir ara. Saat ona geliyordu kapı açıldığında. Orta yapılı, kıranta biri girdi içeri,

— Buyrun Doktor Bey! dedi.

Çıktılar. Boş koridorda adamın ardı sıra yürüyüp bir kat merdiven daha çıktılar ağır ağır. Daha bakımlı bir kata gelmişlerdi sanki. Kapısında bir sivilin beklediği odaya doğru yürüdüler. Adam içeri girip çıktı biraz sonra; çekilip yol verdi. Doktor içeri girince kapı örtüldü arkasından. Karşıda, ağır perdelerin kapattığı pencere yanındaki büyükçe bir yazıhanenin ardında esmer, orta yaşlı bir adam oturuyordu. Doktor'un odaya girip yaklaşmasıyla doğrulup kalkacak gibi yaptı,

— Buyrun Doktor Bey, diye yazıhane önündeki koltuğu gösterdi. Oturdu Doktor.

— Hoş geldiniz!

Şaşalar gibi oldu Doktor.

— Hoş bulduk.

— Buraya kadar yorduk sizi, bağışlayın!

Ne diyeceğini bilemedi Doktor.

— Arkadaşlar size bazı sorular soracaklar. Onları yanıtlayacaksınız.

Toparlanmıştı Doktor.

— Siz de beni bağışlayın, dedi. Tanık olarak mı sorgulanıyorum, sanık olarak mı?

— Ne tanıksınız şu anda, ne sanık. Yürütülen bir soruşturmada adı geçmiş bir yurttaşın bilgisine başvuruluyor.

"Yürütülen bir soruşturma" diyordu adam. Sorsa mıydı? Soramamıştı birden.

— Bildiklerinizi anlatacaksınız!

— Hangi konuda?

— Onu arkadaşlar açıklarlar size. Bana sormak istediğiniz başka bir şey var mı?

— Yok. Sağ olun!

Bir düğmeye bastı. İçeri giren adama.

— Doktor Bey'i sorgudaki arkadaşlara götürün, dedi. Buyrun Doktor Bey. Bana iletmek istediğiniz bir şey olursa, söylersiniz arkadaşlara.

Doğrulmuştu gene. Doktor kalkıp başıyla selamladı, içeri giren adamın ardı sıra çıktı odadan. Asıl olay başlıyordu demek. Koridorda adamın arkasında yürürken ağırlık duymaya başlamıştı göğsünde. Bir İzordil aldı dilinin altına. Neyin "Yürütülen Soruşturma"sıydı bu? Şimdi anlarsın! Koridorun sonuna doğru kapısında bir sivilin beklediği odaya aldılar Doktor'u. İçerde, masadaki bilgisayar başında bir yazıcı, yanındaki sandalyede de saçları ağarmış, çarpık sivri burunlu, kara kuru biri oturuyordu.

— Buyrun Doktor Bey, diye masa karşısındaki sandalyeye buyur etti hım hıma kaçan bir sesle.

Doktor'un yanıtlarına göre saptadığı kimliğini bilgisayara geçirdi önce. Kara üzüm kurusu gözlerini dikip baktı bir süre.

— Rohat Fırat'ı nereden tanırsınız?

Sorgulamayla birlikte Doktor'un şaşkınlığı da başlamıştı! Şöyle bir duraladı. O neler beklerken, nereden çıkmıştı şimdi bu?

— Ne tanırım, ne de duydum böyle birini.

— Bülent diye tanıyorsunuz belki!

Vesikalık bir fotoğraf uzatmıştı; alıp biraz da merakla baktı Doktor. Saçları arkaya taralı, balıkçı kazağı içinde gençten, yakışıklı biriydi. Hiçbir yakın çizgi bulamamıştı ama, ta derinden bir çınlama uyarısı alır gibi olmaya başlamıştı. Rohat, şu Diyarbakır'daki Kürt... Kapat, aklına bile getirme! Sessizce yineleyip kayda geçiriyordu adam dediklerini. Bitirince önündeki kâğıttan tek tek yeni adlar okuyup aynı soruyu yinelemeye başladı. İyice aymıştı Doktor. Kadınlı erkekli Kürt adlarıydı çoğu; hepsinin de izleri vardı sanki kulağında. Zozan, Berivan, Sıddık, Maho, Tahir... Diyarbakır'da Esme'nin çalıştığı çevreyi anımsatıyordu hepsi de. Onları soruyordu. Tanımıyorum

dedi. Adam da olası görmüyor muydu ne, pek üstünde durmadan kayda geçirdi. Bir süre duralar gibi yapıp Doktor üzerine dikti gözlerini.

— Esme İyikara'yı nereden tanıyorsunuz?

Belli etmemeye çalıştığı bir heyecan yalazası bir anda akıp geçti yüreğinden.

— Almanya'da doğup büyümüş Esme. Doktor olarak orada çalıştım ben de; oradan emekliyim biliyorsunuz! O arada müzik, oyun, sanat etkinlikleriyle uğraştım uzun yıllar. Esme oradan tanırmış beni. Türkiye'ye geldiğim şu son yıl içinde bir meyhanede tanıdım onu ben.

— Politik düşünceleri...

Soruyu tanmamlamasına bırakmadan rahat bir gülümseyişle kesti Doktor.

— Amansız bir feministtir bildiğim. Hiçbir politik akıma yakınlık duyduğunu sanmıyorum.

Savını güçlendirmek için ekledi hemen,

— Siyasal etkinliklere pek girmem ama düşünce olarak komünistim ben. Onun bu tür akımlara yakınlık duyduğunu görmedim. Başına buyruktur. Öyle bir siyasal çizgiye bağlı kalacak yapıda değil. Beni kızdırmak için, tam karşıt düşüncelerle damarıma bastığı çok olmuştur.

Doktor'un bu içten anlatımıyla adam biraz sallantıya düşer gibi olmuştu. Toparlandı sanki.

— Diyarbakır'a gittiniz.... Otelinde kaldınız üç gece...

Önündeki notlara bakarak konuşuyordu adam.

— Gezi nedeniniz?

— Aslında ülkeye gelirken düşlediğim şeydi görmediğim kentlere gitmek. Diyarbakır baştaydı. Esme bir sanat etkinliğine yardıma gidiyordu. Ben de gideyim, dedim. Gezeriz diye kurmuştum. Öylesine yoğun bir çalışmadaydı ki, birlikte iki kez yemek yiyebildik ancak. Sıcaklar da bastırmıştı, döndüm.

Gene bir duralayıp gözlerini Doktor'a dikti adam.

— Çok yakın ilişkiniz olduğunu biliyoruz. O da saklamıyor bunu. Gece de birlikte oldunuz.

— Benim de sakladığım bir şey yok.

— Peki, bu yakınlık içinde, o günlerde aranan Kürt terörist Rohat Fırat'tan söz etmedi mi?

Başını iki yana salladı kesinlikle,

— Hayır, dedi Doktor. İlk kez duyuyorum bu adı. Aslında öylesine yorgundu ki, daha yemekte gözleri kapanıyordu. Sabah da firlayıp gitti. Öyle şeyleri düşünecek ne vakti vardı, ne de ilgi duyuyordu böyle şeylere benim gördüğüm.

Ta içinde minicik bir ampul yanıvermişti Doktor'un. Karısı öldürülen öğretmendi bu.

— Kaldığınız günler kimlerle oldunuz Diyarbakır'da?

— Bakın, beni Almanya'dan tanıyan birileri çıktı lokantada yemek yerken. Masalarına aldılar. Biri tüccar, öteki ya avukat, ya da doktor. Büyük ilgi gösterdiler. Tüccar, ya da müteaahit olan arabasıyla Malabadi'ye kadar götürdü. Yöredeki gelişmeyi anlatıyordu. Bir ağır sıcaktı ki, değil dinleyip anlamak, solumakta güçlük çekiyordum. Kenti de gezdirdiler ertesi günü aynı havada. Sağlığımın kötüye gittiğini duyumsamıştım. İvedi döndüm İstanbul'a. Gelir gelmez de yürek vurgunuyla hastaneye yattım. Ölüm kalım arasında gidip geldim günlerce. Adamlara borçluluğumu bildiren bir incelik kartı yazıp sağ olun bile diyememiştim. Verdikleri kartı bulamadım bir türlü. İnanmayacaksınız ya, adlarını bile anımsamıyorum şimdi. Olay bu. Bu arada...

Duraklayıp gülümsedi biraz, sürdürdü,

— Adları, adresleri biliniyorsa, ben sizden rica edeyim. Geç kalmış bir incelik görevini yerine getirip iki satır bir şey yazabilirsem sevineceğim.

Adam ne diyeceğini bilemeden, biraz da şaşırmış gibi kara üzüm gözleri Doktor'da kaldı bir süre; ses çıkarmadan önündeki kâğıda eğilerek Doktor'un söylediklerini geçirtti yazıcıya.

— Esme İyikara'yı en son ne vakit gördünüz?

— Ben hastanedeyken geldi. Yaz başıydı. Babaannesini Almanya'ya ameliyata götürüyordu. Gitti. Bir daha da aramadı. Telefonu da kapalıydı hep.

Bunları da yazdırdı adam.

— Söylemek istediğiniz başka şey var mı?

— Hayır, yok.

Bu sözleri de ekleyip bastılar konuşmayı. Bir sayfalık metni önüne koydular Doktor'un.

— Okuyup imzalayın!

— Okumaya gerek yok. Dediğim gibi yazdırdınız. Sağ olun!

İmzaladı kâğıdı.

— Buyrun!

Kalkıp odadan çıkarken bir gevşeme duyumsadı Doktor; bitmişti bu iş! O gevşemeyle birlikte daha katı bir gerginlik usuldan ele geçiriyordu yüreğini; Esme'nin başı dertteydi demek! Kapıdaki adam yol gösterip ilerdeki bir odaya götürdü Doktor'u. Açtı kapıyı, duvardaki düğmeye basarak yaktığı tepedeki küçük lambayla yarı loş görünüme bürünen bir odaya aldı. Masaları, sandayalarıyla iş saatında boşalmış bir çalışma yeriydi burası. Oturması için bir sandalya gösterdi; kapıyı çekip gitti adam. Demek bitmemişti daha! Ne bitmesi, yeni başlıyor belki de! Neyi neye bağlamak istiyor bunlar? Esme'nin Diyarbakır'daki o olayla bir ilişkisi olabilir mi? Kafasında dönenip duran olayların bağını ne kadar gevşetmeye çalışsa yüreğini sıkıştıran gerginlik onca artıyordu sanki. Sandalyeyi çekip eğildi, önündaki masaya bıraktığı kollarına başını uyur gibi koyup kapattı gözlerini. Hiçbir şey düşünmemeye çalışarak bir saata yakın kaldı öylece. Saat on biri geçiyordu kapı açıldığında. Bir sivildi giren. Peşine taktı Doktor'u; bir kısa koridorun başındaki asansöre aldı. Aşağı iniyorlardı. Şunu çıkarken kullandırtsaydınız ya! Polise geldiğin nereden belli olacaktı! Çıktılar asansörden. Işıklı bir dar alanda, kapısında sivil biri bekleyen odaya yürüdüler. Pek bekletmeden

açıp hemen buyur ettiler Doktor'u. Kapıdan girince şaşalar gibi oldu. Geniş, aydınlık, iyice döşenmiş bir odada, hemen hepsi de orta yaşın üstünde, karşı yazıhanede bir, yanlardaki dizili koltuklarda üç kişi oturuyordu. Yazıhanedeki adam yakınındaki boş koltuğu gösterdi.

— Buyrun Doktor Bey!

Otururken bir çarpıntı başlamıştı. Şimdi bu heriflerin yanında ilaç mı alacaktı, acındırır gibi! Ne var heyecanlanacak? Beş dangalağı bir arada hiç mi görmedin?

— Sağlığınız nasıl?

Yazıhanede oturan adamdı. Beklemediği soruyla duralayıp gülümsedi Doktor.

— Bilmem, dedi, alaya vurur gibi. Şu anda sağlığımı düşünecek bir durumum yok!

Sevecen bir ilgiyle güvence verir gibi doğruldu adam,

— Durumunuzu biliyoruz biz sizin; bir kötülük duygusu söz konusu olursa hemen söyleyin lütfen! Sağlığınıza gölge düşmesini istemeyiz.

İzin verirseniz şöyle bir söyleşelim dedik sizinle.

Ne diyeceğini bilemeden bir an duraladı Doktor. Bu sevecenlik gösterisinin neyi sakladığını bilmiyor değildi.

— Sağ olun! dedi. Kaygılanacak bir şeyim olduğunu sanmıyorum. Buyrun!

— Beni anımsadınız mı Nahit Bey?

Karşıda, yazıhaneye yakın koltukta oturan alnı çok açılmış, gözlüklü adamdı. Gülüyor gibiydi bakarken ya, o koşulda hiç de güven verici bir gülüş gibi görünmüyordu Doktor'a.

— Çıkaramadım birden.

— Otuz yılı aştı. Kolay değil. Berlin'de konsoloslukta görevliydim. Siz benim yeğenimin ameliyatında anestezisttiniz. Meliha vardı, bir küçük kız; iki ayağı birden kırık. Araba altında kalmıştı. Bacağının birini kesmeye bile kalktılardı. Sayenizde kurtuldu. "Nadiy Amca" derdi size.

Hiç anımsamıyordu Doktor. Gülümsedi.

— Çocuklar doktorları pek sevmezler.

— Bayılıyordu; tek sevdiği sizdiniz hastanede. Çikolata getiriyordunuz çünkü.

Havayı gevşeten gülüşme oldu odada. İstediği de bu olmalıydı adamın. Uydurmuş olmasındı yapay bir güven sağlamak için? Olayı hiç anımsamıyordu çünkü.

— Sizi uzun yıllar izledim Avrupa'da sonra ben. Saklamıyorum; görevimdi de çünkü. Çeşitli yörelerde düzenlediğiniz etkinliklerin, konserlerin çoğunda bulundum. Aldığım raporlarla dolaylı bilgiler de edindim sürekli biçimde. Şu söyleşiyi isteyen de benim. Sağ olsunlar, kırmadı arkadaşlar. Sizi sorumlu kılacak hiçbir yanı yok; dertleşmek diye alın bu söyleşiyi! Yaşamız boyu yurtsever bir aydın olduğunuz konusunda hiç kuşku taşımıyorum Doktor. İstediğimiz tek şey bize açık olmanız. Biz size açık davranacağız çünkü!

İnce bir ateş düşer gibi oldu içine Doktor'un. Bu dilin altından nelerin çıkabileceğini kestirebiliyordu az çok. Ses çıkarmadan beklemeye başladı.

— TKP'de bulundunuz uzun yıllar. O dönem kapandı; sizi suçlayacak bir şey yok bugün. Biz de sevindik aslında! Hele Sovyetler de yıkıldıktan sonra anlamsız bir yasaktı. Siz bugün de komünistsiniz. Saklamıyorsunuz; açıksınız bu konuda. Tutarlısınızdır da. İlkeleriniz doğrultusunda oldunuz hep. Diyarbakır'a gitmenizi teröristlere bağlamanın aptallık olacağını biliyoruz. Siz, türküler, oyunlar, geleneksel oyun havaları, halk müziği, halkın sanatsal dünyası peşindesiniz. Ona da kim ne der? Öyle mi?

Gözlerini Doktor'a dikmiş yanıt bekliyor gibiydi. Kımıltısız bakıyordu Doktor da. Bir tuzak soru önünde miydi? Kısa bir bekleyişten sonra ekledi adam,

— Hemen yanıt veremiyorsunuz Doktor!

Gene bir duraladı gözleri Doktor'un üstünde. Altını çizer gibi sürdürdü,

— "Halkın" demiyorsunuz siz; "halkların" diyorsunuz çünkü. Öyle değil mi?

Sallantılı bir çıkmazdan kurtulmuş gibi doğruldu Doktor. Bir şeyler demek gerekirdi artık bu adama. Dikelir gibi aldı ağırdan,

— Evet, öyle diyorum, dedi. Ülkemizin tarihten gelen varsıllığı olduğuna inanıyorum ben o çeşitliliğin. O güzel ürünlerin gerçek kimliklerini yadsımamızın neden gerekli olduğunu da anlayamıyorum.

Gözleri Doktor'da uygun sözleri aranır gibi ağır ağır başını sallıyordu adam.

— Bir açıdan doğru söylüyor Doktor Bey.

Yandaki kara sakallı, saz benizli zayıftan adamdı; gözler ondaydı şimdi. Doktor'a döndü,

— Uzun yıllar ben de sizin gibi düşündüm. Mesleğe sonradan girdim ben. Aslında Osmanlı tarihi araştırmacısıyım. Tarihte olmuş bitmiş olaylardan korkmanın bir anlamı yok diyordum. Kalan güzellikler de bizimdir. Ama yazık ki öyle olmuyor Doktor Bey; kimliklerine izin verdiniz mi egemenlik savıyla kavgasıyla da dikiliyorlar karşınıza.

Yazıhanede oturan en yaşlıca görünümlüleri aldı hemen,

— Soruşturmada duyduğunuz Rohat Fırat olayı. Kürtçe türküler söyleyen karısını öldürmüşler; adam da basmış karakolu öldürenleri öldürmüş! Böyle anlatacaklar. Bir de ulusal kahramana yapacaklar o iti! Onlarca kez uyarıda bulunuldu o kadına da, kocasına da. Söylediği ne ki, masum türküler diyeceksiniz! Düğünlerde, şenliklerde, her yerde, her toplantıda o sizin masum türkülerinizle, kızlı oğlanlı kaç yüz genci dağlara, gerillaya yolladı o kadın, Doktor, biliyor musunuz? Kaç masum kişinin kanı aktı!

Sertelmeye başlayan söyleşiye nasıl girmesi gerektiğini düşünüyordu Doktor. Polisle tartışmaya kalkışılmaz' sözünü anımsadı eski bir devrimcinin. Susacak mıydı şimdi? Gözler Doktor'un üstündeydi.

— O türküler, tüm o güzellikler, halklar biribirini sevsin diye kullanıldı mı kan durur. İş, o türkülerin bile kan akıttığı savaşı gereksiz kılan ortama kavuşturmak insanlarımızı. Ben böyle düşünüyorum.

— Herif silahı alıp dağa çıkmışsa nasıl önleyeceksin savaşı? Türkü söyleyerek mi?

Yazıhanede oturandı. Sert bakıyordu. Verilecek çok yanıt vardı da hangisini demeliydi? Polisle tartışmaya giriyorsun yani! Aranızda uçurum var; görmüyor musun? Görüyorum da; suçlu gibi susayım mı?

— Dağa nerede çıktılar?

Biraz şaşkın, biraz kızgın, ne diyor bu, gibisine bakışmaya başlamıştı adamlar.

— Siz hiç duymadınız mı Doktor? Güneydoğu'da, en az on ilden binlerce kişi çıktı dağa.

Karşısısındaki, yakınlık gösterisiyle söyleşiyi açan adamdı.

— Duydum. Duymaz olur muyum? Peki, niye Güneydoğu Anadolu'da da, söz gelimi, İzmir'de, Aydın'da, Yozgat'da, Kastamonu'da, Niğde, İsparta, Kütahya, say sayabildiğin kadar, illerde değil?

Gene bir sessizlikle duralamışlardı.

— Çünkü orası "Kürdistan" da ondan diyorsunuz!

Yazıhanedeki sert bakışlı adamdı. Doktor'a dikmişti gözlerini. Doktor aldırmadan sürdürdü,

— O korkuyla da, gözleri açılır diye yol bile yapılmamış yıllarca. Acımasız baskılarla yoksul, geri, karanlıkta yaşatılan halkın gençleri dağa çıkmayıp da ne yapacaktı. Suç türkülerin mi?

Tutamadığı bir heyecanla sıralamıştı bunları. Söylerken de bir yumru gelip oturmuş gibi oldu yüreğinin başına. Bu heriflerin önünde ilaç mı çıkaracaktı şimdi? Göstermemeye çalışmıştı ya, soluklanmasından, belki yüzünün renginden bir şeyler sezinlemiş olmalıydılar. Çekingen bir sessizlik içinde bakıyorlardı. Ne

yani, herifler görecek diye almayacak mıyım ilacımı? Çabucak çıkardığı kutudan bir izordil alıp dilinin altına koydu. Biraz duraladıktan sonra aldı gene.

— Söyleşiyle bir yere varılmaz; siz de biliyorsunuz bunu! Devletin görevlilerisiniz. Sorumluluklarınız var. Ben salt inandıklarımı söylüyorum. Bu devleti yaşatmak istiyorsanız, — biz de yıkalım demiyoruz— tüm bu topraklarda yaşayanların gerçek kimliklerine saygılı bir devlet yapın onu. Bu kan başka türlü durmaz. O güzelim türkülerle bile kan dökülür! Aslında bu düşüncelerimi de biliyorsunuzdur. Ülkeye girerken tüm dosyalar incelenip belgelendi suçsuzluğum; onu da biliyorsunuzdur. Bir engel yoksa, artık evime gitmek istiyorum. Yorgunum, dinlenmem gerek.

Gergin, sallantılı bir sessizlikten sonra yazıhanedeki adam aldı yavaşça.

— Evet, sizi suçlayacak bir şey yok bugün. Gideceksiniz evinize. Yalnız önemli bir uyarıda bulunmamız gerekiyor.

Gözleri Doktor'da sessiz baktı bir süre.

— Evet suçunuz yok; ama çok önemli bir potansiyel suç aracı var elinizde.

Söyleyeceklerinin altını çizer gibi gene duralayıp baktı bir süre.

— İki milyon yüz yetmiş iki bin euronuz var bankada; bir Ermeniyle ortak hesabınızda.

Belli etmemeye çalıştı ya, bayağı sarsılmıştı. Sayı da tastamamdı, ortaklık da. Ne demesi, nasıl karşılaması gerektiğini bulamıyordu bir türlü. Ağzını bile açamıyordu. Kekelersem bir de! O soğuk duruşunu nasıl yorumladıysa,

— Yadsımaya kalkmayın Doktor, dedi adam. Her şeyi biliyoruz biz. Kendinize kullanmayacağınızı, kimseye kullandırtmayacağınızı da biliyoruz bu parayı. İlle de halka gitsin diyorsanız, sonu tehlikeli srüvenlere kalkışmayın. Bir dünya hayır kurumu var ülkede. Kızılay var, Çocuk Esirgeme Kurumu var, Şehit Ailelerine Yardım var, Malul Gaziler var. Teröristler yüzlerce gencimizi

sakat bıraktı, biliyorsunuz. Onlara verin! Yok ille de sanat diyorsanız, onu da anlarız biz. Bakın, Hüdai Bey Hocamız, tarih doktorudur. Yıllardır ney üfler. Üsküdar Musiki Cemiyeti, ulusal enderun musikimizi yaşatmak için binbir yokluk içinde çırpınıp duruyor.İstanbul Folklor derneği var yıllardır kendi çabalarıyla dünyanın dört bir yanına halk oyunlarımızı götürdüler.Türk

Kültürü ve Musikisi Derneği var.. Ben de tanbur çaldım bir günler; bilirim bunları. Daha neler var! Onlara böyle bir destek yaparsanız, bundan daha değerli katkı ne olabilir ülke sanatına?

O sinir gerginliğinde kendini tutmasa, acı da olsa gülecekti Doktor. Diyeceği şeyi de bulamıyordu bir türlü. Arama boşuna; ayrı dil konuşuyorsunuz bu adamlarla.

— Kürdünü, Ermenisini, Yezidini, Çıfıdını değil önce bunları düşünmek değil midir bize düşen?

Doktor'un sessiz, donuk bakışını tam istediği biçimde susturucu üstünlük sağladığına yorumlamış olmalıydı adam.

— Gidebilirsiniz Doktor, dedi kapıyı göstererek. Umarım unutmazsınız bu dediklerimi.

Hiç unutulur mu? Kalktı Doktor. Başıyla selamladı oturanları. Soğuk bir sessizlik içinde kapı açıldı. İçeri giren görevli odadan çıkarıp gene peşine taktı Doktor'u. Suskun indiler merdiveni. Kapıda bekleyen resmi giysili polis yanına alıp yola çıkardı Doktor'u. Arabaya atlayıp eve geldiğinde biri geçiyordu. Uyuyuyamayacak kadar yorgundu. Bir acılık vardı ağzında. Tepsiye, bir dilim ekmek, domates, beyaz peynir, bir dilim kavun, kadehe bir parmak sulandırılmış rakı koyup çıktı merdivenleri. Balkonun kapısını açtı. Masaya bıraktı tepsiyi. Müzik koyacaktı, vazgeçti; sessizlik istiyordu. Oturup yaslandı koltuğa, olan biteni gözden geçirirken bir şeyler yiyor, rakısını yudumluyordu ağırdan. Parayla ilgili her şeyi biliyordu herifler. Bütün o zırıltı konuşmalar onun içindi demek. Ney üflüyormuş tarih doktoru dedikleri herif, Hüdai Bey mi dediler ne? Beriki de tanbur çalarmış. Kurumlara bağışlama önerilerini amnımsadı herifin, güldü.

O benim sıramda, hiç konuşmayan elma yanaklı herif kimdi? Ötekileri öğrendin de o mu kaldı? Vasken'i de biliyorlar! Biliyorlar da, ne bok yiyecekler? Ellerinden bir şey gelse konuşmazlardı böyle. Bankadaki para sayısına kadar bütün bu bilgileri nereden, nasıl aldılar peki? Düşlerimiz tasarılarımız bile gizli kalmamış! Mafya da karıştı, polis de, niye öğrenmesinler? Unutma, sıkı devrimciler de el atmıştı bu işe; onların bildiğini polis ne günü öğrenememiş bu ülkede! Bütün bu karmaşada Esme'nin belalar içinde oluşuydu asıl yüreğine kıymık gibi saplanan. Kızcağız için ne boş şeyler kurdum ben oysa! Peki, ne yapacağız şimdi? Düşününce durulmaya başladı. Diyarbakır'da bulunmasından kuşkulandılar, benim gibi bir sorgudan geçirdiler onu da belki. Böyle bir olayla nasıl ilişkisi olabilir Esme'nin? Birlikte çalıştığı çocuklardan bir şey mi sıçradı? "Karakolda karısını düzüp öldürmüşler adamın," diye söz ederken otelde tiksintiyle gerilimliydi; karakolu basıp polisleri oldürmesini anlatırken de olayı kutsuyor gibiydi sesi. Ne yapmış olabilirdi peki? Esme belki de İstanbul'da şimdi! Bilmemek ne kötü. Son yudum rakıyı da içip bıraktı kadehi. Polisi de gördük sonunda. Bu iş yeni başladı da, biraz alaylı başladı gibi. Yatmalı. Yunus'un ziliyle uyandı ertesi sabah. Yaşadığınız anda değil, sonra sonra kavrarsınız geçirdiğiniz kazanın nasıl ürkütücü olduğunu. Bir gece önce olup bitenlerin kaygı verici niteliğini, Doktor da uyanınca kavramaya başlamıştı sanki. Olayları ayrıntılı öğrenmelerine takıldı gene kafası. Dinleme aygıtı koymuş olmasınlar çevremize? Açıp Vasken'e bildirse miydi? Dur bakalım! Esme için ne yapabilirim; onu düşünmem gerek önce. Oturup beklersin; başka ne yapabilirsin? Boşuna bir umutla Reklam-Ar'ı aradı. Suat Bey, Antalya'ya dinlenceye gitmişti yabancı konuklarıyla; Esme Hanım'ı da bilmiyorlardı, uğramıyordu uzun süredir. Dalgın, umarsız uzanmıştı ki, birilerinin geldiğini bildirdi Yunus. Mahmut'la Şerife'ydi. Dün akşam evde bulamayınca sağlığından kaygılanmışlar. Telefonu da kapalıymış. Polisler gelince kapattığı telefonunu biraz

önce açmıştı. Yukarı, salona aldı çocukları. Para konusunu açıklamadan kısaca anlattı olayı. Şaşırmadılar, heyecanlandılar biraz. Dün gece Zeynel'lerde de polis gelmiş salona; tartışmalar olmuş. Çıkarmaya çalıştıkları derginin yazılarını, prova yaptıkları oyunun tekstlerini alıp götürmüşler aramada alıp. Doktor'un akşam gitmemesi iyi olmuş bir bakıma. Olaylar üstüne konuştu-

lar biraz. Amerikan emperyalizminin ortadoğudaki yabanıl soygun, savaş politikası, ülkeye yeni baskılar getirecek görünüyordu. Olayları izleyerek biraz beklemek uygun olacaktı. Olaylar durulsun, sizi ararız deyip çıktılar. Çocuklar gidince hüzünlü bir yalnızlık çöktü üstüne. Tuttuğu dal elinde mi kalyordu gene, nedir? O günü, ertesi günleri, poliste karşılaştığı olayların ayrıntıları üzerinde düşünüp yorumlama, Mahmut'lardan duyduklarını ölçüp biçip kendince değerlendirme çabasında oldu hep. Başları dertteydi bu çocukların ya, namuslu iş yapmak için başı polisle hiç dertte olmayan kimi bulacaktı bu ülkede? Muhittin de içinde, tek tek düşünüp gözden geçirdi çevrede karşılaştığı, sayısı çok olmayan kişileri. Olur bir yanı yoktu hiçbirinin. Çevreye bakınıp bekleyecekti; başka ne yapabilirdi ki? İstanbul gezmelerine başlamayı düşündü; Esme'siz gezi hiç çekici gelmiyordu. Muhittin aradı bir akşamüstü; ertesi sabah Bursa'ya gidiyorlardı sanatçı konuklarıyla; gelir miydi? Gelemezdi ya, sevinmişti Muhittin'in aramasına. Başı kalabalıkmış son günler, aklındaymış Doktor ağbisi; Bursa'dan dönüşte uğrayacakmış. Umarsız bekleyiş günleri karabasan gibi gelip geçiyordu ağır ağır. Müzik dinliyor, masasında kitaplar karıştırp bir şeyler karalıyor, akşamları çıkıp bir süre kıyıda geziniyor, kiminde çıkıp Galata'da, Tünel'de, Beyoğlu'nda ara sokaklara dalarak aylak aylak dolanıyor, yüreğini gittikçe kararan bir umutsuzlukla kurtaracak birini arar gibi bakınıp duruyordu çevresine. Her an özlemle düşünüp varmak için yollar arandığı acılı bilinmezler içindeki Esme, gittikçe uzaklaşan yakıcı bir düştü artık. Soluklanmasında güçlük, ya da göğsünde ağırlık duyar gibi olunca ölüm korkusu değil,

Esme'yi göremeden öleceği acısıydı içine çöken. Boşu boşuna akmaya başlayan günlerin her biri ayrı yük bindiriyordu üstüne. Yaşamının son yıllarında boğulacak gibi olduğu bu kokuşmuş durağanlıktan ölüm daha mı kötüydü aceba? Bezgin geçmiş bir günün akşam saatinde eve gelip kapıya anahtarı sokarken aralardan sızan ışığı görünce birbirini tutmayan tüm zıt olanakların saldırısıyla şaşalayarak açtı kapıyı; avlunun, merdivenlerin ışıkları yanıyordu. "Yunus" diye seslendi eve girip. Yukardaki bir ayak tıpırtısıyla duraladı önce; donup kaldı birden. Ne sanrı, ne de düştü; ikinci katın başındaki tırabzanı tutunarak, acılığı belli bir gülümseme çabasıyla Esme iniyordu yukardan. "Canım...Canım...Canım!" sözcükleri kendiliğinden dökülüverdi ağzından Doktor'un. Ardındaki kapıyı çarparak kapattı iteleyip. Merdivenlere atılıyordu ki, yüreği deli gibi çarpmaya başlayınca duraladı; yakındaki tahta koltuğa oturdu bir-iki adımda. Tökezler gibi yorgun adımlarla Esme de gelip ayaklarının dibine çömelmiş, kollarıyla sardığı dizlerine koymuştu başını. Fısıldıyordu bir yandan da,

— Sakin olun lütfen! Heyecanlanmayın! Sakin olun!

Bir izordil aldı dilinin altına Doktor. Dizine dayalı duran başını okşamaya başladı Esme'nin. Durulmuş gibiydi biraz. Okşadığı başı sevecen biçimde avuçlarının arasına alıp kaldırdı yavaşça. Ağırdan doğrulmuş gibiydi Esme de. Öylece kaldılar göz göze. Öpüşmek özlemiyle yanar gibi bakıyordu Doktor. Meltem esintisinde kımıl kımıl dalgalanan ot yeşili gözlerinin yerindeki bu donmuş çelik görünümünü nasıl algılayacağını bilemeden duralayıp kaldı. İstemiyor bu! "Sakin olun! Heyecanlanmayın!" sözleri kulağında çınlar gibi oldu yeniden! "Siz"li mi konuşuyordu gene? Uzaklardan bakıyor bu kız!

— Neredeydin?

Bir süre öylece bakıp durdu Esme. Doğrulup kalktı ağırdan, yandaki sandalyaya ilişti. Doktor'a baktı gene.

— İki gün önce bıraktılar, dedi.

Bir şeyler uçuştu Doktor'un kafasında.

— Tutuklu muydun? dedi heyecanlı bir sesle.

Ağırdan başını salladı Esme.

— Bir aydır.

— Neden?

Daha derken anımsamış gibiydi nedenini.

— Rohat Fırat'ı kaçırıp saklamaktan.

Tutamamış gibiydi,

— Var mıydı öyle bir şey?

— Saçmalamayın lütfen, dedi sert bir tepkiyle Esme. Siz de bunu sorarsanız! Olsa bırakırlar mıydı?

"Siz" sözcüğü, bu konuda, tam yerinde terslenmekten duyduğu mutluluğu yakıcı acıya çevirmişti. Ne diyeceğini bilemeden suskun kaldı Doktor. Esme bir minik kalem çıkarmıştı cebinden. Yandaki sepet raftan bir gazete çekti çabucak; boş kıyısına bir şeyler karalayıp uzattı. "Dinleme aygıtı olabilir, çıkalım," yazıyordu. Doktora okutunca karaladı yazıyı. Nedenine birden varamadığı mutlulukla dolmuştu içi gene Doktor'un. Kalktı,

— Çıkalım hadi, dedi yüksekten. Açsındır, evde yiyecek bir şey yok.

Kalktılar. Doktor yaklaşıp birden kollarına aldı Esme'yi. Diretmemişti; biraz eğilir gibi yapıp yüzünü göğsüne dayamıştı yalnız. İçindeki sızı biraz daha artar gibi oldu Doktor'un. Başkası var demek! "Hiç gelmeseydi!" bile geçti içinden bir anda. Gevşedi kolları. Sessizce çıktılar. Sokakta koluna tutunmuş, yanı sıra yürürken ayrımına vardı birden; ağırdan aksıyordu Esme! Durdu Doktor.

— Ne var ayağında senin?

Çıktıklarından beri çevreye ikide bir tedirginlikle göz atan Esme, kolunu çekti,

— Yürüyün! Konuşacağız, dedi. Karşıya geçelim bir!

Trafiğin yavaşladığı saatti. Pek beklemeden, alacakaranlıktaki deniz kıyısına geçtiler iki yanı kollayarak; boş bir banka oturdu-

lar. Esme dönmüş, gözlerini dikerek geldikleri yola, çevreye bakıyordu. Tek tük gelip geçenlerden başka pek kimse yoktu görünürde. Oturdu yanına Doktor'un, bekletmeden aldı hemen,

— Bir hafta hiç yürüyemedim, dedi. Kesilecek diye korktum. Şimdi iyiyim.

Duralayıp sürdürdü,

— Falakaya yatırdılar birkaç kez. Elektrik, buzlu sular...Her türlü pisliği yaptılar. Bıraktılar sonra. Suçsuzluğuma inandılar demek. İzliyorlardır. Nerelerden dolaştım buraya gelmek için! Peşime birini takmadım sanıyorum.

Kanı donmuş gibiydi Doktor'un. Titredi titreyecekti dudakları bir şeyler demek isteyince. Sövüp saymak geliyordu içinden. Boştu, biliyordu. Tutmaya çalıştı kendini. Şaşırdı bu kez de! Niye, nasıl dayanmıştı bu kız bu acılara?

— Peki, ne istiyorlar senden?

— Rohat Fırat'ın yerini?

— Adam Diyarbakır'da!

Bir an sessiz baktı Esme, giz verir gibi yanıtladı yavaşça,

— Burada olduğuna inanıyor onlar!

Evdeki terslenişten sonra çekingen bir sessizlikle bakıp duruyordu Doktor. Rohat'ın Polis'te gösterilen o vesikalık fotoğrafını da anımsamasıyla birbirinin yerini kapan bir sürü kurmaca öykü taslağı uçuşmaya başlamıştı kafasında.

— Sevmiyorsun beni artık, değil mi?

Hiç de düşünerek sormamıştı Doktor. Esme sallanır gibi oldu bir; tez toparlanıp dikeldi ağırdan.

— Sorun bu mu şimdi?

Acı, ağır bir suçlamayla söylemişti hem de. Karanlık bakışları Esme'nin üstündeydi Doktor'un. "Benim için sorun bu!" demek ne kadar güçtü şimdi?

— Evet Esmeciğim, dedi titrek bir sesle. Kanıtladın; sen benden güçlüsün!

Esme'nin bir şey demesine bırakmadan ekledi.

— Beni de çağırdılar polise.

— Biliyorum.

Biliyor muymuş?

— Sizin söylediklerinizin de etkisi olmuş beni bırakmalarında.

Sevinsene, "siz"in de katkınız olmuş diyor kurtulmasına!

— Nereden öğrendin?

— Avukat'tan. Babaannemin eski tanıdığı Umran Atak, aile avukatımız gibidir. Onun ağırlığının da payı oldu sanıyorum bırakılmamda.

— Babaannen...

— Ameliyat oldu. Halamın yanında ölümü bekliyor şimdi.

— Olanları biliyor mu?

— Söylemediler. Sayıklayıp duruyormuş beni.

— Gidecek misin?

Durup bir soluklandı Esme.

— Ülkeden çıkma yasağım var. Pasaportumu da aldılar aramada.

Suskun kaldılar bir süre. Işıltılı deniz, sessizliği delen tek tük motor sesleri, üreperten okşayışıyla serin yel, çağrılar çıkarıyordu anılara.

— Şimdi Mavi Yolculuk'ta olacaktık!

Karşı koyamamış, güdüsel biçimde söylemişti sanki Doktor. Duygulu bir sessizliği mırıldanır gibi bozdu Esme.

— Şeker'i de alacaktık!

Birden anımsamış olmalıydı, dönüp baktı Doktor'a,

— Şeker nerede? dedi

Ne diyeceğini bilemeden kalmıştı Doktor.

— Bakamayacaktım. Kedi bakım yerine gönderdim.

Doğal söyleyivermişti. İnceden, soğuk bir ter bastı sırtını. Uyduruverdiği "kedi bakım yeri"ni sorarsaydı bir de. Sen niye sormuyorsun aklına takılan şeyi?

— Çok mu seviyorsun?

O kısa sessiz bekleyişte bunalacaktı Doktor.

— Evet.

Durulmaya çalıştı. Anlayışla ağır ağır salladı başını.

— Diyarbakır'da mı tanıdın?

Taş gibi kımıltısız Esme dönmüştü birden. Alacakaranlıkta ışıyan gözlerini Doktor'a dikti.

— Ne olursunuz baskı yapmayın!

Acılı sesi yalvarır gibiydi.

— Hiç değilse bir süre bu duyguların üstünde olmamız gerek! Sizinle çok önemli şeyleri konuşmaya geldim.

Sarsıntıyla duralayan Doktor'un bir şey demesine kalmadan sürdürdü,

— Tek güvendiğim kişisiniz.

Başını ağır ağır döndürürken mırıldandı yavaşça,

— Sizden güçlü değilim ben.

Işıltılı, yorgun bakışı, bezgince söylediği sözler Doktor'u sarsarak yenilemişti sanki. Duygulanmış, onurlanmış -gülecekti!- umutlanmıştı bile hani neredeyse!

— Sağ ol güzelim, dedi. Güveninle mutlu olurum. Beni sevip sevmemenle bağlı değilim ben. Seni seviyorum. Baskı sayma bunu, yeter!

Bir duralayıp ekledi hemen,

— Dinliyorum; söyle canım!

Gözleri uzaklarda, suskundu Esme. Bir süre sonra aldı.

— Otelde sana, arıyorlarmış diye sözünü etmiştim Rohat'ın. Zino'nun kocası. Kadını öldürmüşler işkenceyle; o da gidip o itleri temizlemiş karakolda, biliyorsunuz.

— Poliste bunu da sordular.

İlgiyle döndü,

— Siz ne dediniz?

— Hiç duymadım, dedim.

Esme şaşırmış gibi baktı bir an,

— Üstünde durmamaları ilginç, dedi. Sağlık durumunuzu iyi bildiğim için sizin olaya hiçbir biçimde bulaşmamanıza var

gücümle çaba gösterdim, olmadı. Telefonları, evleri, otelleri, her yanı dinlemişler.

Bir suskunluktan sonra gene aldı Esme.

— Ben daha oradayken vur emri çıkarmışlar dendi Rohat için. Tüm sınırlara bildirilmiş. Prestij sorunu yapmış herifler. Büyükçe bir ödül koymuşlar başına. İhbarlar başlamış. Yakalandı, yakalanacak derken, bir karpuz kamyonuyla, karpuzların altında, tahta kutu gibi bir yerde çadır bezine sarıp OHAL bölgesinin dışına atmışlar adamı. Bu işleri beceren de, bir Kürt şoförle biri Teknik Üniversite'de, öteki burada yüksek hemşire okulunda, gözü kara iki kürt kızı. Amatörler aslında; bir örgütten filan da değiller! Şoförün bir arkadaşının arabasıyla Ziverbey'de varsıl bir Kürt tüccarın evine kadar getirmişler bunu. Tüccar aile dinlencedeymiş; karısı, Helin'in, Teknik Üniversite'deki kızın teyzesi. Arabayı süren de Helin.

— Niye buraya getiriyorlar?

— Aslında İzmir'e götürecekler; Yunanistan'a adam kaçıranlarla ilişkisi olan Kürt akrabaları varmış orada. Polis denetimi birkaç yerde yollarını kesince bu yana dönmüşler. Yaşar, hemşire olan, anlattı nasıl geldiklerini; soluk kesen, inanılmaz bir serüven. Yaşar'ın ağbisiyle çalıştıktı Diyarbakır'da. Almanya'dan döndüğüm gün geldi buldu beni Reklam-Ar'da. Yardım istiyorlardı benden. Şaşırıp kaldım. Ne yapabilirdim ben? Olmaz da diyemiyordum, bilmiyorum neden. Belki bana bu kadar güvenmelerindendi! Karısı için karakol basan adama da yakınlık duyuyordum, biliyorsunuz; onun da etkisi oldu belki. Ziverbey'dekiler dönüyorlarmış evlerine, güvenli bir yer istiyorlardı önce. Bizim evi düşündüm ama; mahallelinin gözü üstümüzde. Sonunda buldum bir yer. Haftasına kalmadan tutuklandım.

Esme duralayınca daldığı kurmaca dünyadan şaşkınlık içinde uyanmıştı sanki Doktor; anlatının en heyecanlı yerinde kesilmesine de bozulur gibi olmuştu!

— Yakalandı mı?

— Hayır! Benden başka bilen yoktu yerini.

Alçakgönüllüce de olsa olayın altını onurla çizer gibiydi açıklama.

— Kızlar?

— Onlar kayıp! Kimse yok çevremde. Beni aramıyorlar. Doğru yapıyorlar belki de. Ayağı da yaralı adamın; o var bir de! Dışarı gitmesinden başka çözümü yok bu işin. Ne yapacağımı bilemiyorum.

Basan sessizlikte düşünmeye çalışıyordu Doktor. Bu işe karışmanın doğru olup olmadığına takılmıştı kafası önce. Kızın niye bulaştığını da tam anlamış değildi ya, yalnız mı bırakacaktı?

— Evet, ne yapabiliriz? Benim de aklıma pek bir şey gelmiyor.

— Suat Bey'i bile düşündüm, açsam mı diye!

Şaşırdı Doktor.

— Suat Bey'i mi?

— Olacağından değil; hani o bile geldi aklıma umarsızlıktan. Geniş bağlantıları vardır dışarıyla.

Gülecek oldu saflığına Doktor. İşkence görmüş ama, daha pek ayrımında değil midir nedir, neye kalkıştığının!

— Bu iş şakaya gelmez Esmeciğim. Sakın öyle bir şey yapma!

Gözleri ileride, pırıltılı denizde sessiz kaldı Esme. Cıyak cıyak koşturarak bir cankurtaran geçti yoldan.

— Polis nereden öğrenmiş seni?

Yanıt vermekte zorlanıyor gibi duraksamıştı Esme.

— Tam bilmiyorum, dedi. Rohat'ı sen saklamışsın dediler bana.

Yüreği cız etti Doktor'un. Oyuna mı getirdiler canım seni yoksa? Suç atanı niye saklıyor polis? Niye yüzleştirmiyorlar? Kışkırtıcı ajan olabilir mi?

— Beşiktaş'ın üstünde, Boğaz'dan gelen yolda, kararlaştırdığımız geç saatte Yaşar'dan aldım Rohat'ı. Ayağını sürüyerek indi arabadan. Çekip gitti onlar.Taksiyle Kuledibi'ne geldik biz. Karanlık sokakta inip yürüdük. Görülsek o anda bitmişti.

— Polis biliyor mu bu buluşma olayını?

— Köprüden çıkınca adamı sen almışsın, dediler. Böyle yarım bir şey! Kim verdi onlara bunu, bilmiyorum.

— Sen ne dedin?

— Ne diyeceğim, yalan, dedim.

— Başkaları var mıydı arabada?

— Sanıyorum. Pek bakmadım.

Kim bilir kimden bilgi sızdırdı polis? Kuşku üzerine yüklendiler buna. Kesinliğine inansalar bırakmazlardı. İyi ki dayandın da, nasıl dayandın sen bu acıya Esmeciğim? Kolay bırakmazlar yakanı; izliyorlardır.

Güdüsel olarak doğrulup çevreye bakındı Doktor; takılcak bir şey yoktu görünürde.

— Sen tutukluyken orada mı kaldı oğlan?

— Evet. O ara ateşi de çıkmış. Atlatmış, neyse.

— Güvenli birine bırakmışsın demek

— En güvenli birine, kendine bıraktım! Bizim Nerim'in atölyesine götürdümdü.

— Nerim mi?

— Evet, senin o kekeme ressam. Hollanda'ya gitti altı aylık bursla. Anahtarı bendeydi. Daha ilk gününden para bırakmıştım epeyice Rohat'a; baskın maskın olur, kaçsın diye. Haftada bir temizliğe gelen bir Moldavyalı kadın vardı. Ona tanıttım; ressam kuzenim Paris'ten geldi, trafik kazası geçirmiş yolda, dedim. Derinini düşünecek bir kadın değil, yaşlı. İşine yaramış kadın.

Gülümsedi isteksizce,

— Bir de ressam kazandık! Kadını inandırmak için kara kalem desenler çizmiş. Pek kötü de değil.

Doktor'un, büyük bir merakla Rohat'ı düşünmeye başlaması, Esme'nin adama nasıl baktığını merak etmesindendi aslında!

— Nasıl biri bu?

Suskun duraladı Esme.

— Ben de tam tanımadım daha, diye aldı ağırdan. Üç kez filan görüştük. Polisten çıkınca dün gece yarısı uğrayabildim ancak. Sessiz, serinkanlı, içine dönük biri. Güzel şiirleri varmış, dediler. Kürtlerin aklı, düşüncesi o şiirlerin basılıp yayınlanması. Kürtçe bilmediğim için, ilgilenmedim.

Durulur gibi olmuştu Doktor! Ne doğal anlatmıştı kız! O değilse kim peki? At kafandan; eziyet etme kendine! Bu yaşta kıskançlık senaryoları kurgulamak yakışmıyor.

Saatine baktı Esme.

— Sizin yatmanız gerek, geç oldu. Konuştuk konuşacağımızı. İş çözüm bulmak. O da kolay değil.

Küçük bir kâğıtla kalem çıkardı çantasından.

— Yeni cep telefonumu yazacağım size. İvedi bir şey olursa bir kez açıp kapatırsınız. Konuşmayın, dinliyorlar. Akşama gelirim karardıktan sonra. Önemli bir şey olmadan da aramayın lütfen!

Işığı arayarak eğilip numarayı yazdı kâğıda, uzattı.

— Ben gidiyorum; birazdan siz de kalkarsınız.

Uzatıp elini sımsıkı sıktı Doktor'un.

— Sağlıkla kalın!

Aksak ayağıyla ağırdan uzaklaşıp ilk geçen taksiye binen Esme'nin ardından mutlu, acılı, kırık dökük duygular içinde bir süre bakıp kaldı Doktor. O ağır koşullarda bükülmemiş istencini, acıya karşı gösterdiği direnci nasıl yorumlayacağını, neye bağlayacağını bilemiyordu. Bir inatçı yanı vardı da, salt inatla olur mu? Roman kahramanlarının işkenceye göğüs germesine dudak büküyordu bu kız; gereksiz özverilerdi bütün bunlar artık ona göre! Yaptığı işe bak! Ne anlaşılmaz yanları var insan denen yaratığın! Gizemli bağlantılar kurma hemen; anlaşılır yanı vardır, çıkar bir gün! Gece yanında kalmasını tutkuyla istiyordu ya, ne diyebilirdi ki, kesindi kalmayacağı. O açık yüreğini kime kaptırdı bu kız; bir bağlantısı var mı olayla? Söylemesi kolay değil Esmeciğim; ne yapayım ki, şu çektirdiklerinle bile mutluluk veriyorsun bana! Senin ağzından acı şeyleri duyarken, yaşama

daha çok bağlandığımı duyumsuyordum demin! Niye bu kadar çok sevdim seni ben? Mazoşist bir yanım mı var? Toprak çektikçe sana tutunuyordum belki de! Bugün daha çok bağlandım sana. Yaşamım boyu ürpererek beklediğim acılı sınavı, bir sürü kuduz yaratığın yabanıl saldırıları önünde tek başına dikelip nasıl alçakgönüllüce verdin güzelim! Biricik kıskandığım kahramanısın yüreğimin; nasıl bırakayım seni? Şu Rohat'ı göndermenin bir yolunu bulalım, oturup konuşacağım seninle. Niye sevdin bir başkasını, söyle bana; göreceksin hiç de baş kaldırmayacağım yazgıma. Doğru nedenlerinin olacağını biliyorum. Onları ancak senden duyarsam doğru olanı yapar, anlamsız acılara düşmeden gidebilirim şu yeryüzünden! Eve geldiğinde Rohat'ı dışarıya çıkarma sorununa koşullanmıştı artık kafası. Nasıl bulacağız o yolu? Ne bileyim; bulamayıp da kurtlara mı parçalatacağız adamı? Sırtında o kamburla Esme ne yapar? O gece kafasına saplanmış bu basit ama çözüm kapısı aralanamayan bulmacayla boğuşup durdu birkaç gün. Tavanlara, duvarlara, elektrik kablolarına kuşkuyla, tedirginlikle bakıyordu Esme'den dinleme aygıtı olduğunu duyduğundan beri. Boştu, biliyordu; kolay bulunacak yere koyarlar mıydı hiç? Esme'yi aramamak için güç tutuyordu kendini. Bir neden olmalıydı araması için. Mahmutları bir yoklasa mıydı acaba örtülüce? Çevreleri genişti; bir biçimde ilişkileri vardır gibi geliyordu çeşitli biçimde Türkiye'ye girip çıkanlarla. O gün aradı, kapalıydı telefonları. Zeyneller için de onlar arayacaklardı aslında; ses çıkmamıştı. Ertesi sabah yakaladı telefonda Mahmut'u. Yaşlı halası ölmüştü Şerife'nin; onun için koşturuyorlardı günlerdir. Akşama uğrayacaktı. Yedi'ye doğru yalnız geldi Mahmut. Pek sevdikleri halalarının ölümüne üzülmüşlerdi. Zeynellerin orası daha pek durulmadığı için aramamışlardı. Polisin, Kürtçe türküler söylenip bölücülük yapılıyor diye suç duyurusunda bulunmasıyla soruşturma başlatmıştı savcılık. Gözaltına alınanlardan bir-iki de tutuklanma vardı. Gergin, kaygılı konuşmaların gidişinde, kafasındaki sorunu, örtülü biçimde de

olsa açması için, uygun bir durum yakalayamamıştı Doktor. Erkence kalktı Mahmut: eve, başsağlığına gelecek konuklar vardı, Şerife bekliyordu. Akşam karanlığının hüzünlü yalnızlığına batmıştı Doktor. Fırladı koltuktan. Çıkacaktı. Bir yerlerde bir şeyler yer, gezip dolanırdı biraz. Merdivenlere yürürken telefon ziliyle zıpladı yüreği. Sensin değil mi Esmeciğim? Değildi.

— Efendim.

— Tek başına ne yapıyorsun bu akşam vakti Ağbi?

— Seni bekliyorum Muhittinciğim!

— Tamam! Beş dakika içinde oradayım; alacağız seni.

Sevinmişti doğrusu. Tam vaktini seçtin külhani! İki İtalyan konuğunu hava alanında karşılamış, valizlerini Sheraton'a bırakıp Boğaz'a balık yemeye götürüyordu Muhittin. Doktor'u da alalım demişti geçerken. İyi etmişti! Biri asık yüzlü görünümü ağzını açar açmaz bozulan gazeteci yazar, öteki, biraz daha yaşlıcası, kalın camlı gözlüklerinin arkasından yöresine alay eder gibi bakan bir karikatüristti. Milano'nun ünlü gazetelerindenmiş ikisi de. Bir İtalyan bankacı dostunun gönderdiği adamları Muhittin de yeni görüyordu; bu sıkıcı işi dayanılır kılmak için Doktor'u da araya sokma kurnazlığına başvurmuş olmalıydı! Öyle de olsa uyumlu bir seçimdi Doktor'u alması. İtalyan dostu Geovanni'nin dayattığı koşula uyup konukları ilk gece Tarabya'daki lokantalardan birine götürüyordu Muhittin. Geovanni öyle yaparmış İstanbul'a gelince. Sıkılmadı Doktor. Muhittin'in de şaklabanlıklarıyla hemen yakınlık oluşmuştu konuklarla aralarında. Yazar, çok rastlanan liberal, karikatürist, komünistlere yakın sol eğilimliydi. Fransızca konuştular daha çok; sık sık birbirlerine takılan, sıcakkanlı kişilerdi ikisi de. Ortak yanları, sırasını yakaladılar mı, Amerikan yönetimine verip veriştirmeleriydi. Karikatüristin annesi, babası dağda partizanmışlar İkinci Cihan Savaşı'nda. "Kurtarıcı Amerikan ordusu"nun İtalyan halkına yaptığı rezilliklerden düşman kesilmişler Amerikalılara. "Ernesto, Amerikalı bir kaltakla evlenmeye kalkarsan, seni vururum," de-

miş bir gün annesi! Bu "Yankee idiolar" dünyaya el koymaya kalkmışlar şimdi! Gece tatlı geçmişti. Yemeği de sevmişlerdi İtalyanlar, Doktor'u da! Üç günlüğüne bir toplantıya gelmişler. Milano'ya bekliyorlardı onu da. Konukları otele bırakıp Doktor'u eve getirmek için Taksim'den Tarlabaşı yoluna girerlerken durgun görünüyordu Muhittin.

— Ne o tadın kaçmış gibisin; bir şey mi oldu?

Gözleri uzayıp giden boş yolda,

— Hiçbir şey olduğu yok Ağbi, dedi Muhittin. Bıktım bu heriflerden ben. Bakma, hepsi aynı! Yaşam da öyle! Her şey anlamsız geliyor artık. Ivır zıvırı attın mı olan ne?

Duraksayıp ekledi,

— Yiyoruz, içiyoruz, sıçıyoruz, sikiyoruz. Köylü dayının eşeği de böyle yapıyor. Boş!

Bir sessizlikten sonra sürdürdü gene,

— Evlensem diyorum. Çocuk filan olursa değişiklik hani. O da bir bela! Sonra, hangi karı dayanır bana? İkisi kaçtı. Evleneceğim; alışmışım, başlayacağım gene orospularla düşüp kalkmaya. Karı da aptal değil ya...

Açık yürekliliğine sevgi dolu bir gülümsemeyle bakıyordu Doktor.

— Senin derdin dertsizlik.

İsteksizce güldü Muhittin.

— Doğru! Ciddi biçimde dert edineceğim hiçbir şey yok... Geçende, yemekli toplantıda Kulüp'te, canım sıkılmış, Afganistan'ın bombalandığı günler, çok da içtim; durduk yerde kalktım, ulan hayvan sürüsü, paradan başka ne bok bilirsiniz siz, orospu çocukları, diye bağırmaya başladım. Doyuma varıyorum sanki bağırırken! Apar topar dışarı aldılar. İçkiliydi deyip örtbas etmişler. Kovalım diyormuş kimileri. Çok sikimeydi? Komünistliğimiz tepiyor demek ara sıra! Başım dik dolaştım şöyle birkaç gün!

Güldü.

— Vicdan azabından mı oluyor nedir?

Doktor da gülüyordu.

— Eskiden okurdum. Hele roman moman, elimden düşmezdi. Biraz uzadı mı sıkıntı basıyor şimdi! Bir yıl var ki, tek satır okumadım. Sinsice ağılanıyoruz demek! Standartlarının dışında adam istemiyorlar. Diretme gücün de kalmıyor! Paran var, daha ne istiyorsun? Dedikleri bu! O parayı bulanın, basanın, kazananın, harcayanın, deste edip saklayanın anasını, avradını, yedi geçmişini, eşiktekini, beşiktekini...

Yumuşatmak ister gibi gülerek döndü Doktor'a,

— Anlıyorsun, değil mi Ağbi?

— Anlamışım, ne olacak? İçini boşaltıyorsun! Karnını doyurma kavgasında kırıntı koparmak için sürünenlere neyi anlatacağız?

— Geçmişini sikeyim onların da; körseler biz ne yapalım?

Evin önündeki sokağa girmişlerdi. Arabayı durdurup döndü.

— Hep benim aramamı beklemeyin lütfen Ağbi, dedi. Sizinle konuştum mu dinleniyorum, inanın! Biliyorsunuz, hergün böyle kabalık etmem. Kafam çok bozuk, bağışlayın! Akşamki konukları gönderen bankacı için mafya derler! İsteğini yapıyoruz! Yapma gel de! Dert yok olur mu? Boktan dert bir sürü! İyi geceler Ağbi!

Çelişkiler içinde çırpınan, özgün kişilikli Muhittin üzerinde düşünmeye başladı eve gelince Doktor. Köşeli yanlarını iyi biliyordu içinde savrulduğu yaşamın. Gövdenin işlevlerindeki hayvansılık üzerine başlarda söyledikleri nasıl içtenlikliydi. Tıka basa doyumlar içinde mutsuzdu. Tatlı durağanlığın kirli kısır döngüsünde çürüyüp gitmeyi belli ki ciğerinde duymuş oğlan. Kurtaramıyor da kendini! Kolay değil, kurtaramaz. Düzen tırnaklarını geçirmiş bir kez. Kendine güvenemiyor ki! Aklı Esme'de, kulağı telefonda, evde, sokakta tedirgin dolanırken, atmaya çalışmasına karşın, dinlence molası verir gibi Muhittin de takılıp duruyordu kafasına ikide bir. Esme ne yapmıştı acaba? İkinci

günün akşamı dayanamamıştı artık; çevirdi telefonu, kapattı. Saatler geçtikçe hiçbir şey yapmadan, ne yapacağını bilemeden dolanıp durdu balkonla salon arasında. Müzik koymamıştı; ikide bir merdiven başına gidip sokak kapısını dinliyordu. Yorgun çöktü koltuğa. Akşam yemeği için masada, gündüz çaya çıkardığı peksimetlerden, krik-kraklardan atıştırdı bir-iki. Dokuzu
580 geçe telefon çaldı. Açtı deli gibi.

— Orada bekliyorum. Gelir misiniz?

Kapanmıştı. Esme'ydi. Fırladı hemen. Evden çıkıp çevresini kollayarak giderken, ne diyecekti Esme'ye, onu düşünüyordu. Suç muydu seni görmek istedim demek? Diyecek başka şey yoktu ki? Anayolu geçip kıyıya yaklaşınca gördü Esme'yi, o geceki banktaydı. Ayak sesine dönüp uzunca baktı ardında birileri var mı gibi Doktor'un, denize döndü gene. El sıkıştılar yanına otururken.

— Nasılsın? Yeni bir durum var mı?

Hayır anlamına ağır ağır başını salladı Esme.

— Sizde?

— Yok Esmeciğim. Bağışla, seni merak ettiğim için aradım. Böyle uzak durmamıza gerek yok diye düşündüm. Biliyorlar ilişkilerimizi nasıl olsa.

Bir süre suskun kaldı Esme. Ağırdan aldı.

— Sorun Rohat bugün. Kime, ne bulaşacak bilemiyoruz? Ben bu işin içindeyim. Siz de dışında kalamayacaksanız, görünmemek doğru değil mi?

Doğru söylüyordu kız, ne diyecekti ki?

— Bugün Reklam-Ar'a uğradım. İşe başla dedi Suat. Uğraşacak gücüm kalmamış ama, başlayacağım. Oradaki ilişkilerden bir kapı açılır belki.

Kaçma işini Suat'a açmaya mı kalkacak gene? Yapmaz öyle bir delilik. Peki, ne yapacak? Sen ne yapacaksın? Yılların devrimcisiyiz hiç kafa yormadık ki böyle şeylere. Düzmece pasaportla girip çıktım; her şey düzenli verildi elime.

— Siz Muhittin'i tanıyorsunuz.

Şaşkınlıkla duraladı Doktor

— Tanıyorum.

— Yakınlığınız da var.

— Öyle denebilir. Birkaç akşam önce birlikteydik.

Sessiz durdu bir süre Esme. Şu işe bak! Hadi söyle Esmeciğim!

— Biliyorum, karşı çıkacaksınız ama; aklıma geliyor işte. Onun bir yardımı olamaz mı? Onun ilişkileri Suat'tan geniş. Keyfine düşkün ama, sözüne güvenilir derler.

Dönüp Esme'ye baktı; çakılır gibi kaldı Doktor. Sen de düşünmüyor muydun bunu? Düşünmekten korkuyordum. Ben bu kızı niye böyle seviyorum ki?

— Karşı çıkmıyorum Esmeciğim, dedi. Düşünelim istiyorsan. Suat'tan ayrı bir yanı var gibi geliyor bana da.

Bölüştükleri gizemli umutla ağır bir sorumluluğu paylaşmanının kaçınılmaz gergin yakınlığı içinde ne yapılması gerektiğini konuşmaya başladılar. Aslında bir an önce yolunu bulup atölyeden çıkarmak gerekiyordu Rohat'ı. Eski bir yapının altındaydı atölye; üst katlarda oturanların gözlerinden uzakta değildi pek. Arada kapı çalındığı oluyormuş. Moldavyalı kadın açıp üst kattaki bir yahudi kocakarıyla konuşmuş birkaç kez. İçeri girip Rohat'ı da görmüş kocakarı. Hoş değildi durum.

— Şimdi eve dönünce Muhittin'i arayacağım, dedi Doktor. Bu iş uzarsa daha kötüsü olabilir.

Ayrılmak için el sıkışırlarken sarılıp öpmemek için kendini güç tutmuştu Doktor. Duramadı gene de,

— Seni çok seviyorum Esmeciğim, dedi. Sakın bu canavarlara kaptırma gene kendini! Kahrolurum.

Gecenin, denizin alacalı ışıltısıyla parıldayan gözlerindeki ısı değişmiş gibiydi Esme'nin. Çocuksu bir sıcaklıkla bakıyordu.

— Ben de sizi çok seviyorum, kuşkunuz olmasın, dedi. Siz de kötü hiçbir şeye kaptırmayın kendinizi.

Nasıl yorumlayacağını bilemeden duraladı Doktor. Bütün bu sıcak sözlere karşın öylesine dirençli bir uzaklıktan bakıyor-

du ki Esme, söyleyecek, yapacak hiçbir şey yoktu. Bu acı mutluluğa yazgılıyız demek! Uzaktan bakmayı senin de öğrenmen gerek artık! Yaşını, hastalığını da unutma! Eve geldiğinde göğsünün sol yanında sinsi ağrılar dolaşmaya başlamıştı. Hastalık seni unutuyor mu? Anjina Pektoris ağrıları. İzordil alıp kanepeye uzandı biraz. Yirmi dakika sonra çevirdi telefonu. Epeyi çaldıktan sonra açıldı. İnce bir kadın sesi, "Kimi aradınız?" diyordu Fransızca. Muhittin banyodaymış, çıkınca ararmış. On dakika kadar sonra çaldı telefon. Açtı.

— Buyur Ağbi!

— En kısa zamanda görebilir miyim seni?

Bir sessizlik oldu.

— En kısa yarın. O bizim konukları havaalanına götüreceğim on'da. On bir iyi mi sizin için?

— İyi.

— Dönüşte uğrarım.

Ağrıları da dinince rahat geçirdi o geceyi. Sabah kalkınca özlemini duyduğu yeni bir yola çıkmanın mutluluğuyla başlamıştı güne. On bire doğru telefon çaldı. Yedikule'yi geçmişti Muhittin; istediği bir şey var mıydı? Anayola çıkıyordu Doktor; oradan alsındı. Kapıda karşılaştı Yunus'la. Yemek istemezdi; ortalığı toparlayıp çıkabilirdi. Ana yolun karşısına geçtikten bir-iki dakika sonra, yaklaşıp ağırlaştı Muhittin'in mersedesi, önünde durdu.

— Günaydın Ağbi. Nasılsınız? Sağlık sorununuz yok ya?

Arabayı sürerken meraklı bir gözle de yan yan bakıyordu. Gülümsedi Doktor,

— Benim yok! Senin sağlık sorunun gündemde bugün!

Duraksayıp ekledi,

— Son konuşmamızda söylediklerin pek dokundu bana! Bu senin iyi dertsizlik kötüye gitmeden bir yoluna bakalım dedim doktor olarak!

Takılmayı anlamış, gülümsemeye başlamıştı Muhittin de.

— Sağ olun Ağbi. Biliyordum beni düşüneceğinizi! Önce söyleyin; nereye gidelim?

— Bizi hiç kimsenin duyamayacağı bir yere.

Ciddileşti Muhittin. İlgisi artmıştı. Anlayışlı biçimde başını salladı, gazladı arabayı. Yolcu ettiği İtalyan konuklar üzerine bir-iki sözün dışında konuşmadılar pek. Bayılmışlar İstanbul'a filan. Birkaç kez telefonla arandı Muhittin. Bir-iki de o aradı. Otellerde yer bulunamamış bilmem kimler için. Birilerine kesin emir verir gibi bir şeyler söyledi. Bu arada karşıya geçmişler koşturup duruyorlardı Boğaz kıyısında. Kandilli'yi geçince bir koruya daldılar, ormandan yukarı tırmanıp Boğazdaki koylara bakan bir kulüp-lokantaya girdiler arabadan inerek. Benzersiz güzellikteydi içerdeki Boğaz görüntüsü. Lokanta boş gibiydi; uzak köşede kadınlı erkekli birileri vardı sadece. Koşuşan garsonlar isteklerini yazıp gidince baş başa kalmışlardı.

— İşte size, bizi kimsenin duyamayacağı yer!

Yol boyu konuyu nasıl, ne kadar açacağını düşünüp durmuştu Doktor. Doğru edip etmedikleri bile aklından geçmişti birkaç kez. Doğrusu eğrisi kalmamıştı artık. Dikeldi toparlanıp, gözlerini Muhittin'e dikti.

— Konuşacaklarımız başına gerçekten ağır dert açabilecek nitelikte şeyler Muhittin, dedi. Olayın özünü anlatacağım sana. Düşün! Benim de katkım olabilir dersen mutluluk, giderek borçluluk duyarım. Yok, bu beni aşar dersen, balığımızı yer gideriz buradan. İnanırım ki aramızda sır olarak kalacaktır. Unuturuz! Dostluğumuz sürer.

Sözler ilgisini kamçılamıştı Muhittin'in.

— Güvendiğiniz için sağ olun Ağbi, dedi. Sizi dinliyorum.

Diyarbakır'a gidişinden alarak olayı ağır anlatmaya başladı Doktor. Esme'den söz etmemişti. Rohat'ın karısının acı öyküsünü anlattı bildiği ayrıntılarıyla. Karısına tecavüz edip işkencede öldürenleri vuran adam şimdi buradaydı. Önce yakalanmaması için güvenli yer bulmak, sonra da dışarı kaçırmak gereki-

yordu. Ne yapabilirlerdi? Anlatırken yüzündeki en küçük kıpırtıyı kaçırmamaya çalışmıştı Muhittin'in; olumlu olumsuz hiçbir belirti yakalayamamıştı. Susup da, gözlerini dikerek beklemeye başlayınca tam bir gerilim içindeydi Doktor. Yürek vuruşları da artmış mıydı ne? İzordil almak geçirdi aklından, almadı; gösteriye kaçacaktı şimdi sanki! Durgun kalmıştı Muhittin. Sessizce

Boğaz'a baktı bir süre. Çatalına taktığı salatayı alıp çiğnedi ağır ağır. Güç duruma düştün değil mi Muhittinciğim? İyi dert diyordun, al sana iyi dert! Söylemekle yapmak birbirlerine pek de yakın düşmüyor değil mi aslan oğlum? Bu takılmaları biraz da kendini gevşetmek için geçiriyordu içinden Doktor. Balıklar gelmişti. Şarap kadehinden bir küçük yudum alıp bıraktı Muhittin. Balığa başladı aynı dalgınlıkla.

— Yine söylüyorum Muhittinciğim, dedi Doktor, sevecen bir sesle. Uygun görmüyorsan bir şey yapmak zorunda değilsin! Kolay değil bu iş.

Başını şaşırmış gibi kaldırdı Muhittin.

— Neler yapabilirim onu düşünüyorum, dedi. Kolay olsa niye bana geleceksiniz ki?

Ağırdan derin bir soluk aldı Doktor; güç kısmı geçilmişti yolun! Balıklarını yemeye başladılar sessizce.

— Cezaevinde Kürtlerle yattım ben Ağbi. Onlara yapılan hiçbir vicdana sığmaz.

Duyguları buydu. Yemeği aynı sessizlikte bitirdiler. Kahve bekliyorlardı ki, Muhittin aldı gene.

— Benim ev aylardır boş. Şimdilik o var. Oraya geçsin isterseniz. Gözleri çevrede olsun yalnız!.

Bir duraladı,

— Dışarıya gitmesi hem güç, hem kolay! Eğer arkadaşın talihi varsa, bugünlerde İstabul'a gelmesini beklediğimiz Vasili Nikolaidis, üç güne kadar burada... yarı yoldan dönmezse. Dün Kuşadası'ndaydılar. Beş gazinosu, kumarhaneleri var Akdeniz'de, çeşitli ülke kentlerinde. Anasının gözü bir herif. Burada

başka bir dümeni yoksa o yapar, hem de kolay yapar bu işi! Olmazsa düşünürüz. Para sorununuz var mı?

— Hayır.

— Olursa söyleyin bana!

— Sağ ol Muhittinciğim!

Boynuna sarılmak gelmişti içinden Doktor'un.

— Kim yürütüyor bu işleri?

Şaşaladı Doktor. Ne desindi şimdi?

— Ben!

Güldü Muhittin.

— Siz akıl verirsiniz Ağbi. Koşturamazsınız. Gizli, uyanık militan işi bu!

Doğru söylüyordu da, adını versin miydi Esme'nin?

— Çok az kişi bilsin isteniyor. Biraz amatör işi bu Muhittin!

Gene güldü Muhittin,

— Orospuluğun dışında amatör hiçbir işi sevmem Ağbi! İyi, hadi bakalım! Peki, eve kim, nasıl getirecek adamı?

Niye saklıyacaktı şimdi?

— Esme!

— Şu bizim Suat'ın...

— Evet.

Aymış gibiydi.

— Polis götürmüş diyorlardı.

— Bıraktılar. Çok pislik etmişler ama, bir şey alamamışlar ağzından.

Duralamıştı Muhittin. Düşündü bir süre. Yavaşça eğildi yaklaşır gibi.

— Evi bilir o. Çekilip bir süre, diyelim sevgilisiyle başını dinlemek için anahtar aldı benden demek!

Oyunda kurnazlık etmiş çocuk gibi ışıklıydı gözleri. Cebinden çıkardığı anahtarları masa üstüne koydu.

— Engel çıkarsa açın bana!

Lokantadan ayrılırlarken Esme'ye götüreceği iyi şeylerin se-

vinciyle esrik gibiydi Doktor! Kimi ayrıntıları da konuştular yol boyu. Adamı eve taksiyle getirmeleri sakıncalıydı; araç da sağlanabilirdi gerekirse. Doktor Taksim'de indi arabadan. Beyoğlu'na yürürken Esme'nin telefonunu açıp kapattı hemen. Sıkıntılı bekleme saatlerini nasıl geçirecekti şimdi? Eve gidip yatsa uyku tutmayacaktı, biliyordu. Bir sinemaya girdi afişlere bakıp. Birkaç kişi vardı küçük salonda. Sıkıntı duydu başlar başlamaz da. Gözlerini kapatıp yapacakları işle ilgili düşler kurmaya başladı. Dalıp gidiyordu ara ara; sonunda uyudu bile! Cebindeki telefonun titreşimli sesiyle irkilerek uyandığında karanlık salondaydı. Fırlayıp çıkıncaya kadar susmuştu telefon. Esme'nin numarasıydı. Çevirdi hemen. "Aynı saatte" deyip kapattı Esme. Güldü. Böyle şifreli sözler, dinliyorlarsa kışkırtmaktı polisi. Biz aşkımızı gizliyoruz değil mi Esmeciğim; başka ne yapıyoruz ki! Ya polis yutmazsa, ben de senin kadar direnç gösterebilecek miyim? Gerildi içi. Belki de daha iyisi olur, ölürsün! Sinemadan çıktığında altıyı geçiyordu. Çiçek Pasajı'nda bira içip bir şeyler yedi. Kalkıp Balıkpazarı'nda pek sevdiği manavları, balıkçıları dolaştı biraz. Çok kalabalıktı, Nevizade'ye girmedi. Galatasaray'dan arabaya binip Sarayburnu kıyı yolundan eve yaklaşırken alacakaranlıktı. Evin yakınına birkaç yüz metre kala arabadan inip kıyıya geçti. Denize, karartılı sulardaki ışıklı teknelere bakarak Esme'yle buluştukları yere doğru yürümeye başladı. Neler dönüp duruyordu bu tekne kalabalığında kim bilir? Kim bilecek; Muhittin bilir! Rastlantı değil o oğlanın bir yerlere varması. İyi kullanıyor kafasını. Nikolaidis'in yatı nereye yanaşır acaba? Açıkta durur belki de. Esme'yle yapamadıkları Mavi Yolculuğu düşündü, burkulur gibi oldu içi; Şeker'i anımsamıştı! Oturdukları bank boştu. Esme gelmemişti. Artan sabırsızlıkla gözü yolda, beklemeye başladı oturup. Bir saate yakın bekledi. Kötü şeyler kurmaya başlıyordu ki, karşı yandan yolu geçtiğini görünce duruldu içi. Esme gelinceye kadar tarıyor gibi gözledi ardını; kuşku uyandıracak bir şey yoktu. Elini sıkıp oturur oturmaz, kaygılı bakışını Doktor'a dikti Esme.

— Var mı bir şeyler?

— Var. Çok iyi şeyler var. Çözülecek görünüyor bu iş.

Hiç gevşemeden biraz daha sokuldu.

— Anlatın lütfen!

Onurlu bir muştuyu duyurmanın mutluluğu içinde ayrıntılarıyla ağır ağır anlattı olan biteni. Sevincini çılgınca açıklamamak için kendini güç tutuyor gibiydi Esme.

— Kötüye gidiyordu hızır gibi yetiştiniz!

— Kötüye giden ne Esmeciğim; onu söyle! Ben bir şey yapmadım!

Demişti ya, yaşamının en büyük ödülünü almış gibiydi. Esme'nin anlattıkları kaygı uyandırıcıydı. Dün, o Moldavyalı aptal kadın, kapıyı açıp vergi bilmem nesi için bilmem kimi arayan sivil memuru Rohat'a götürmüş! Ben Fransa'dan yeni geldim, tanımam demiş o da!

— Suyu çıktı bu işin. Hemen kaçırmak gerek. Dün gece uğradım; korku içindeydi adam. Yersiz de değil korkusu. O ayakla bir yere kaçamaz.

Uzunca konuştular. Bu gece yapamazlar mıydı bu işi? Böyle hemen düşünmemişti Doktor ya, niye olmasındı? Anahtar ellerindeydi. Taksiyle mi götüreceklerdi adamı? Olmaz demişti Muhittin. Nasıl yapacaklardı peki? Takıldı Doktor.

— Söz dinlesendi de bir araba alsaydık sana, bu dert olmayacaktı şimdi.

Hüzünlü gülümsedi Esme.

— Yaa, arabamız da olacaktı şimdi!

Sesindeki titreşimle ürperir gibi oldu Doktor. Bir şey demek istemiyor mu bu kız? Yorumla gönlünce!

— Siz bilmiyor musunuz araba kullanmasını?

Uluslararası ehliyeti vardı hem de. Numaraları çevirdi; Hilton'da yemekte yakaladı Muhittin'i. Araba gerekti acele. Duraladı Muhittin.

— Neredesin?

— Bugün beni aldığın yerde.

Gene bir duraladı.

— Tam on bir'de açıkhava tiyatrosunun kapısında?

— Olur.

Dokuz buçuktu daha. Kalktılar. Heyecanlıydı ikisi de. İşe başlıyorlardı.

— Daha vakit var. Gelmez misin?

— Yapacağım işler var.

Esme aynı uzaklığa çekilmişti gene. Şan Sinemasından sonraki ışıklarda bekleyecekti arabayı on bir buçukta. Umarsız kalmadıkça telefon yoktu.

Eve gidince salondaki kanepeye uzandı Doktor. Yarım saat kadar dinlendi. Uzun devrimcilik yıllarında ilk kez, teorik olarak çok su götürür, böyle büyük riskli, bireyci yanı ağır basan bir işe karışıyordu. İyi mi ediyordu, kötü mü, düşünmüyordu. Esme'ydi tek kaygısı. O olmasa karışır mıydı olaya? Karışmazdı, niye karışsındı? Esme'nin nasıl karıştığını da daha tam anlamış değildi ya, teorik yetmezlik denebilirdi sonunda. Onun için ne denirdi? Enayilik. Güldü. Başka ne denir bu yaştaki aşka? Esme'ye yıkma her şeyi! Adam, âdil, dürüst soruşturmadan, yargılamadan kaçmıyor ki. Gözü dönmüş canavarlara bırakılsın da parçalasınlar mı? Sen de doktorsun, acılar içinde kıstırılmış birine el uzatıyorsun; yanlışsa da insanca. On bire doğru çıktı evden. Boş sokaklara, arada arkasına bakınarak anayola yürüdü. Karşıya geçip araba beklerken gözü çevredeydi. Trafik azalmıştı; yolların kesiştiği geniş alanda her şey doğal görünümündeydi. "Divan Otel" dedi taksiye. Pek bir şey düşünmemeye çalışarak yol boyu akıp giden gece içindeki kente baktı. Taşkışla'nın önünde indi arabadan. Gene arkasına göz atıp çevresini kollayarak ağır ağır yürümeye başladı Açıkhava tiyatrosuna doğru. On dakika filan vardı buluşmalarına. Muhittin'in yaptığı düzenmiş de, karanlık köşelerden polisler atılırlarmış şimdi orada birden! Güldü. Enayiydi çünkü polisler; Rohat'la buluşmadan yapacaklar bunu!

Hiç de böyle bir şey geçmiyordu akıldan. Muhittin'den gelmezdi o, güven vericiydi oğlan. Boş yol alacakaranlıktı. Tiyatro yoktu demek. Tam kapısına gelmişti ki, Muhittin'in arabası gelip durdu karşıda. Yolu çabucak geçip şoför yanına atladı.

— Hoş geldin Ağbi. Siz mi kullanacaksınız?

— Evet.

— Yalnız bir geceliğine bunu bırakabilirim. Garajda bir Reno var...

— Bu iyi. Mercedes kullandım ben. Gece iş bitince getiririm.

İnip yer değiştirdiler. Uzun süreden sonra araba sürmeyi yadırgayacağını sanıyordu Doktor; tersine göreceği gelmişti!

— Divan'dan dönelim, yolda, Hilton'un orda bırakın beni. İş bitince telefon edersiniz; bırakacağınız yerde buluşuruz. Hilton'a yakın indi Muhittin. Harbiye'den dönüp Şan Sineması'na doğru sürerken gelmemişse diye kaygılıydı; Şan Sineması'nın biraz ilerisinde bekliyordu Esme, yaklaşınca yanına atladı hemen. Kuledibi'nden Yüksekkaldırım'ın yukarı Tünel yakınındaki bir sokağa gideceklerdi. Esme gidecekleri yolu tanımlayıp sustu. Eylemin gerilimini dışlamak için kafasını boş şeylerle oyalamaya çabasındaydı Doktor. Vaskenler İstanbul'a gelmiş de arkada Ovsana'nın dizinde uyuyormuş Ermeni gâvuru! Kalksana ulan uyumaya mı geldin buraya? Bak bu yanımdaki genç kız da sevgilim benim; çatla kıskançlığından! Samatya'ya gidiyoruz, senin Zaven'in lokantasına; midye dolması, Ermeni pilakisi yedireceğim sana! Zaven'in lokantası nerede? Ne bileyim, onu da uydurdum! Vaskenler burda mı da, lokantayı soruyorsun! Suskunluğu bozmuyorlardı. Şişhane'den kıvrılıp Galata Kulesi Sokağı'na girdiler. Alana gelince solda, yukarıya doğru tırmanan dar, karanlık bir sokağı gösterdi Esme. Kıvrılmadan duralayıp çevreye göz attılar şöyle bir; boş, sessizdi. Girdiler sokağa, yukarı, Tünel'e doğru gittiler. Sağdaki gene dar, karanlık bir sokağa yaklaşınca köşede durmasını söyledi Esme. İndi arabadan. Dinledi yöreyi bir süre. Sağa sola göz atıp sokağın derinliğine yürüdü.

Işıkları söndürüp beklemeye başlamıştı Doktor. Basılacaklarsa şimdi basılırlardı işte! Daha doğrusu biraz sonra oğlan gelince. Ne kadar üstüne çıkmaya çalışsa gerginliğe düşmemek olmuyordu işte. Kediler koşuşup duruyordu boş karanlık sokaklarda. Bir köpek sesi, devrilmiş bir çöp tenekesi gürültüsü geldi bir yerlerden. Tek tük camlarda sönük ışıklar vardı. Büyük kentin geceye sinmiş uğultusunda, uzaktan araba, fren sesleri geliyordu arada bir. Bir adamla bir kadın göründü yukardan; sessizce yürüyüp gittiler Kuledibi'ne doğru. Nerede kaldı bunlar? Karanlık sokağın boş derinliklerine baktı bir süre. Evet, görünmüşlerdi sonunda. Sağa sola göz attı yeniden; değişen bir şey yoktu. Tam baskın anı işte! Birden atılsalar ne yaparsın? Ne mi yaparım? Hiçbir şey yapmam. Arabayı kaçırıp da kendimi mi kurtaracağım? Esme'yi kim kurtaracak? Karanlıkta kımıldayan gölgeler olmaktan çıkıp birbirlerine yaslanmış gelen genç bir kadınla genç bir erkek görünümü koyulaşarak tam belirginlik kazanınca yüreğine tırnakla bir çizik atılmış gibi oldu Doktor'un. Şaşaladı. Hasta ayaklarına yavaşça, özenerek basan, kolkola girmiş dal gibi çift nasıl da uyumlu bir görünüm oluşturmuşlardı ama! Yakına gelince baktı; polis'te gösterdikleri delikanlı fotoğrafını pek anımsatmıyordu oğlanın yüzü. Kara yağız, olgundu; lacivert tişört içinde daha da yakışıklıydı. Çıkarıp bir isordil koydu dilinin altına Doktor. Baskın filan da yok işte! Götüreceksin bunları! Yok götürmeyecektik! Yaklaşınca kapıyı açtı Esme, kucaklar gibi destek vererek arkaya oturttu adamı; taşıdıkları küçük valizi koydu. O da mı oraya geçecekti? Geçmedi. Yanına oturdu Doktor'un.

590

— Hoş geldiniz.

— Hoş bulduk!

Kalın, çatallıydı oğlanın sesi. Ağır ağır indiler sokakları; Kuledibinden Şişhane'ye dönüp yola çıktılar. Mecidiyeköy'e kadarki duralamalardan sonra yollar boştu. Konuşmuyorlardı. Gerginlik içindeydiler belli ki. Polis arabaları geçti yanlarından.

Gayrettepe kavşağında yan yana durdular birisiyle. Bir polis dönüp baktı arabadan bunlara. Yeşil yanmıştı. Sürdüler. İnceden ter basmıştı sırtını Doktor'un. Köprü açıktı; rahat geçtiler karşıya. Tedirginlik yaratacak hiçbir şey olmadı ondan sonra da. Esme'nin yol göstericiliğinde evin kapısına geldiklerinde biri geçiyordu. Esme indi. Gene aynı özenli yardımla çıkardı arabadan Rohat'ı. Valizi aldı. Koluna girdi adamın. Bahçeye girip ağırdan yaklaştılar kapıya. Doktor boş yola, yanlardaki bahçeli evlere bakıyordu. Uykuda gibiydi her şey. Kapıyı açıp içeri koymuştu adamı Esme. Dönüp geldi çabucak.

— Sağ olun, dedi. Her şeyi size borçluyuz. Arayacağım sizi.

Duralayıp kaldı Doktor. Niye bunu düşünmemişti?

— Sen burada mı kalıyorsun?

Ağzından kaçıvermişti sözler sanki.

— Böyle mi bırakayım? Daha ne biliyor ki adam? Sizin beklemeniz de doğru olmaz sanıyorum.

Hangi şeyin doğrusunu bilmemişti ki bu kız?

— Sağlıkla kal!

Tam arabanın anahtarını çeviriyordu ki uzanıp eğildi Esme, sımsıcak, biraz da uzun süren bir öpücüğü dudağının kıyısına koydu Doktor'un.

— Siz de sağlıkla kalın! İyi geceler!

Çekildi, kararlı adımlarla yürüyüp girdi eve, kapıyı kapattı. Kımıltısız bakıyordu Doktor. Hep şaşkına çevirip doğru dürüst düşünmesine bile izin vermeyen bu kızla ne yapacaktı? Deli bir kızgınlığa battı batacakken mutluluğun baş döndürücü tepelerine fırlamaya nasıl dayansındı yüreği. Sızılı bir mutluluk vardı öpücük konmuş dudağının kıyısında. Yaşatmak mı istiyorsun beni Esmeciğim, öldürmek mi? Karar verdin mi? Sürdü arabayı. Mutlulukla gülümsemeye çalışıyordu. Her şeyi iyi yanından alacaktı artık! Oğlanla yatacaksa yatacak, ne yapayım? Genç ikisi de. Sen olsan yapmazdın sanki! Muhittin'in Esme için bugün söylediği, "Çekilip bir süre diyelim sevgilisiyle başını dinlemek

için anahtar aldı benden," sözlerini anımsadı. Gülümsedi hüzünle. En yakışanını bulmuş! Cin gibi herif! Biz de götürüp elimizle yerleştirdik evlerine baş başa! Acılaşmasını önleyemedi alayına gülümsemesinin. Köprüden geçince telefon etti Muhittin'e. Boş yollarda koşturur gibi gelerek Hilton'daki buluşma yerine yaklaştığında bekliyordu. İnip anahtarları verdi. Her şey

tamamdı. Doktor Ağbi'yi evine bırakmak önerisine karşı çıktı. Sağ olsundu; yalnız kalmak istiyordu. Bir taksiye atlayacaktı hemen. Ayrılıyorlardı ki,

— Arkadaşımızın ilk şansızlığı, dedi Muhittin, Nikolaidis Girit'e gidiyor. Bir başka yol bakacağız!

Hiçbir tepki göstermeden başını salladı Doktor. Ayrıldılar. Ölü gibi yorgundu eve geldiğinde. Duşa filan gözü kesmemişti. Yattı hemen.

Gece bir kez tuvalete kalktı. Yatar yatmaz uyudu gene. Uyandığında on bire geliyordu. Dili paslı gibiydi, inceden bir ağrı vardı başında. Duşa girdi. Giyinip yukarı çıktığında kahvaltısını balkona kurmuştu Yunus. Bir şeyler yedi isteksizce. Çayını yudumlarken Salacak yönüne, Muhittin'in evinin oralara doğru baktı. Çoktan kalkmışlardır. Nasıl Esmeciğim, iyi geçti mi geceniz? Telefon çalıyordu. Açtı. "Merhaba, ağbi" diyordu derinlerden, biraz da cızırtılı bir ses. Alamadı birden.

— Ben Mustafa. Avukat Mustafa.

Yüreği hop etti birden. Şaşkınlık, sevinç, mutluluk, aylardan beri, ara sıra aklından geçivermekten öte ilgisiz kalmış olmanın ezikliğiyle utanıp sarsılmıştı sanki. Sesi heyecandan kısılmıştı. Toparlandı.

— Merhaba Mustafa'cığım; geçmiş olsun, geldin mi?

— Yok, daha hastanedeyim Ağbi. Fizik tedavideyim. İki ay sonra oradayım inşallah.

Doktor'a da geçmiş olsun, diyordu. Duymuştu hastalığını. Bir şeyler daha dedi ya, telefon öyle cızırdıyordu ki duyulmuyordu pek. Yine arayacağını söyleyip kapattı sonunda. İçindeki

utanma tedirginliğine dikeldi Doktor. Çoğu beklemediğin biçimde, düşe kalka, evrile çevrile akıp giden yaşam böyleydi işte! Ölen ölüyor, ölmeyen ölmüyor; seven seviyor, sevmeyen sevmiyor, her şey kendi mantığıyla alt üst olmuş, yuvarlanıp giderken doğanın katı çizgisini aşmak için didişip duran gülünesi insancıklar da koşturup duruyorlardı şaşkınlık içinde! Nasıl arardı Mustafa'yı? Nereden arardı? Umarsızlık içinde kıvranıp durduğu onca takıntı içinde Mustafa'ya ancak sıra geliyordu demek; Mustafa yakalamıştı o sırayı da! Esme'nin yaşamındaki benzer bir sırayı da Rohat denen adam yakaladı demek! Üzül istersen! Nikolaidis gelmiyor. Bol vaktiniz var Esmeciğim; Rohat'ı kaçıracak birilerini bekleyeceğiz! Uyanık olursanız kimsenin aklına kolay gelmez orası. Keyfinize bakın! Oturup bir şeyler yazmaya çalışayım; gücüm ona yeter benim de yeterse! Gücü, tek tük notlar almaktan öte ona da yetmiyordu pek, ne o gün, ne de sonraki günler, saatlerce masada oturmasına karşın. Telefonu çalmıyordu. O da kimseyi aramıyordu. Müzik, gazeteler, ara sıra çıkıp deniz kıyısında yürümelerle geçiyordu günler. Niye saklasındı; kafasından bir türlü atamadığı Esme'yleydi bir de! Bir akşamüstü çalan telefonu açıp da Esme'nin sesini duyunca kızsın mı, sevinsin mi bilemedi. "Nasılsınız?" diyordu. İki gündür Reklam-Ar'a, işine dönmüş. Sesi Esme'nin bildiği güvenli sesiydi sanki.

— Bu akşam birlikte yemek yiyebilir miyiz?

Ne diyordu bu? Şaşaladı. Niye olmasındı? Sekiz'de Taksim'deki Hacıbaba lokantasında buluşabilir miymişiz? Yediydi. Traş oldu; Esme'nin aldığı çağla yeşili tişörtü keten ceketinin altına giyindi, İsviçre'de Esme için aldığı hediyeler valizde, açılmamış paketlerdeydi yatak odasında; toparlayıp götürse miydi onları? Gelmiyordu içinden. Nasıl olsa onundu da, ivecek ne vardı şimdi? Mavi Yolculuk'a mı çıkıyorlardı? Çıktı evden. Kıyı boyu yürüdü biraz. Arabaya atladı. Sekiz gibi Taksim'deydi. Sıraselvilere doğru kiliseli sokaktaki merdivenlerden lokantaya gi-

rince avluya karşı balkonda, en dipteki masada açıp baktığı gazeteyi, Doktor'u görünce katlayıp yanına koyan Esme'yi gördü. Gülümseyerek bakarken uzanıp elini sıktı Doktor'un. "Hoş geldiniz!" dedi oturunca. Sağlıklı, doğal görünümündeydi her şey. Tek sağlıksız olan Doktor'un doğal olmayan bakışıydı. Nesi olduğunu daha bir türlü kestiremediği bu kızla oturup neyi konu-

şacaklardı şimdi? Zorunlu değilse oğlanın sözünü etmek doğru olmazdı. Kafasındaki her şey onunla ilgiliydi oysa.

— Nasıl oldu ayağın?

— Aksamam geçti gibi.

Garson isteklerini yazıp gidince dönüp lokantaya baktı Doktor. Pek dolu değildi; turistler vardı birkaç masada.

— En uygun burası geldi bana.

Ekledi Esme,

— Soluk aldık gibi biraz! Ağırdan da olsa doğal yolunda görünmeli artık ilişkilerimiz.

— Sen doğal görüyor musun ilişkilerimizi?

Kısa, soğuk bir sessizlikten sonra sertçe yanıtladı Esme.

— Doğal olmayan ne var, anlamıyorum ya, sorun benim görmem değil! Yükün altındayız daha!

Duralayıp ekledi,

— Erteledik kimi şeyleri. Koşulları ağırlaştırmayalım diye duygusallıkların üstüne çıkalım dedik! Daha da ağırlaşır yoksa!

— Evet, sen dedin! Ben de katlanacaktım!

Kımıltısız bakıyordu Esme. Soğuk çelik yeşili mi, meltemde dalgalanan ot yeşili miydi gözlerindeki, ayırmak kolay değildi.

Gözlerini dikmiş suçlar gibi bakıyordu Doktor da.

— Keşke öpmeseydin beni, dedi. Kolay dayanacağımı mı sanıyordun?

Erteleyecek vaktim olmadığını anımsattın bana!

Garsonun getirdiği yemekleri gergin bir sessizlikte, başları önlerine eğik isteksizce yemeye başladılar. Yenik düşmüş gibi suskun, durgundu Esme. İçinden burkulur gibi oldu Doktor.

Ne vardı şimdi saldıracak? Saldırmak mı bu? Bu yufka yüreğine de kızıyordu işte! Düzeyi de parlak değil dediklerinin; acındırır gibi bir şey! Acındıracak neyim var? Artık yakın değilsek öpmesin böyle beni, gidip yakını olduğunu öpsün! Bana borç mu ödüyor? Parmağında oynatacak beni! Kızgınlığın göz karartan esrikliğinden kurtulup gevşemesi epeyi bir süre aldı Doktor'un. Masalar boşalıyordu. Uzun süren suskunluğa son vermek ister gibi yavaşça doğrulup baktı Esme.

— Geçti mi?

Doktor da doğruldu. Anımsadığı tanıdık, gizli, sinsi bir gülücükle bakıyordu sanki Esme.

— Kolay mı sanıyorsun? dedi Doktor biraz gevşemiş gibi.

— Sanmıyorum.

— İstersen kolaylaştırabilirsin!

Sessiz, donuk bakışıp kalmışlardı. Doktor bozdu sessizliği.

— Kim?

Aynı kımıltısız suskunlukta bakıp duruyordu Esme.

— Kimle yattığımı duymak istiyorsunuz?

Alaylıca soğuk bir bakışla ekledi.

— Doğruların nasıl da gözünüzden kaçmadığı kanıtlanacak; erkek olarak, mutlu olacaksınız, değil mi?

Ne diyeceğini bilemeden kalmıştı Doktor.

— Umutlanmayın, sizi mutlu etmeyeceğim! Kafanızı da böyle şeylere takmayın lütfen! Birlikte yapacak bir işimiz var; sorun o bugün.

Yardım sözünüze bağlılığınız sürüyorsa onu konuşalım. Vazgeçtinizse onu da söyleyin; bitirelim!

Bir şey demeyi nasıl göze alsındı Doktor? Bildiği Esme'yi karşısında dikilmiş görmekten, belli etmemeye çalışsa da mutluydu, sevinmişti bile! Kısa bir duralamadan sonra,

— Nikolaidis yolu kapandı, dedi. İstanbul'a gelme planını değiştirmiş herif. Başka biri bekleniyor.

Sessiz kaldılar gene.

— Konuk nasıl?

— Yer iyi. O da iyi olmalı. Evvelki gün uğradım. Sıkıntısı yaralı ayağından.

— Ne yapıyor?

— Diyarbakır'da bir doktor'un söylediği ilaçları kullanıyor. Pansuman, merhem filan. Hap alıyor ara sıra. Ameliyatsız geçmezmiş. Sinirleri, damarı parçalamış kurşun. Temiz tutmaya çalışıyor elinden geldiğince.

Gülümseyerek ekledi,

— Bol bol da Kürtçe şiirler yazıyor. Bir gün basılacakmış nasıl olsa.

— Niye olmasın?

— Kürtçe bilmediğime üzgünüm, ne diyeyim?

— Bir kopya getirebilir misin?

— Verir herhalde. Ne yapacaksınız?

— Kürtçe bilen var, okutacağım.

Şöyle bir baktı boşalmaya yüz tutmuş lokantaya.

— Birilerinin gözü kulağı üstümüzde mi, ne dersin?

Esme de bakındı şöyle bir,

— Sanmıyorum, dedi. Pek kimse takılmıyor gibi bugünlerde. Bu gece uğramayı düşünüyorum karşıya; tam güvenmeden gitmem. İşime başladığım için ellerinin altında sayıyorlar belki de!

— Hiç para istemedin!

— Sıkıntım olmadı. Birikmiş reklam primlerimi aldım; iyice varsılım bugün! Yemeği de ben ödeyeceğim.

Kalktılar. Çıkınca pek konuşmadan ağır ağır yürüdüler Taksim'e doğru, el sıkışıp ayrıldılar. Sıraselviler'e inen taksilerden birine atladı Doktor. Esme ardından bakıyordu; el etti Doktor'a ayrılırken. Gittiğinden ayrı duyguda gibiydi eve geldiğinde. Esme'yle konuşmadıkları şeyleri de konuşup çözüme varmışlar gibi duyumsuyordu kendini. Bağlayıcı tek söz çıkmamıştı kızın ağzından oysa. Sevdik mi kendimizi böyle aldatıyorduk demek!

İlle de gece yarısı gitmesine artık gerek var mıydı oğlanın yanına? Dilinin ucuna gelmiş, soramamıştı. Gece onunla mı yatıyorsun diye sormak açıkça, daha dürüsttü! Biri varsa, nereden biliyordu ille de bu oğlan olduğunu? Gülünç olmak istemiyorsan yaşını unutma da bırak kızın yakasını bildiğini yapsın! "Sizi seviyorum" dedi, öpücük koydu; ne istiyorsun daha? Suçladın bir de! O da bunalım içinde belki! Cehennemden geçti kız. Gelip koynuna girse Viagra alacaksın! İşe yarayacak mı bakalım? Azgınlığınla yanıp yıkılacaksın! Hastalığın ne olacak? At şunları kafandan, kendine de eziyet etme, kıza da! Önemli olan adamı kazasız belasız dışarı postalamak şimdi. Muhittin'e kaldı artık. Evet, sinirlerimizi bozmadan beklememiz gerek. Kızın sinirlerini de bozmayacaksın! Durulmuştu yatıp uyuduğunda. O iyimser olgun davranma istenciyle doğal geçirmeye başlamıştı günlerini. Bol bol müzik dinliyor, okuyor, arada romana katkı bir şeyler bile yazıyordu. Kulağı telefondaydı. Üçüncü günün sabahı, mutfağa inerken sokak kapısı açılıp da Esme girince şaşırdı, irkildi de sanki. "Günaydın!" diye birkaç adım atıp çantasından çıkardığı bir kabarık zarf uzattı Esme. Elini dudaklarına götürmüştü "sus" anlamına.

— Geçiyordum, bir uğrayayım, dedim. İyisiniz. Fırından yeni çıkmış sıcak börek getirdim size!

— Sağ ol! dedi Doktor şaşkınlığını yenmeye çalışarak.

Esme'nin uzattığı zarfı aldı.

— Salona çık istersen. Çay yapayım.

— İşe gitmem gerek. Geç bile kaldım. Sizi bir göreyim dedim. Nasıl ağrılarınız, geçti mi?

Gülümsedi Doktor; anlamıştı.

— İyiyim. Daha iyiyim. İlaçlarımı alıyorum!

— Sevindim. Bir isteğiniz olursa lütfen telefon edin bana. Reklam-Ar'dayım. Bağışlayın, bekliyorlar, hemen çıkmam gerek!

Kurnaz bir gülümsemeyle

— Sağlıkla kalın, dedi.

Çıkıp çekti kapıyı. Bir süre bakıp kaldı arkasından Doktor. Duvarlara konuşmuşlardı! Sevindi. Evin anahtarını kızın sakladığını düşününce bir kez daha sevindi. İlişki kesmek istese anahtarı saklar mıydı? Sıcak börekler diye uzattığı elindeki kalınca zarfa bakınca mutlu bir gülümseme tüm içine yayıldı sanki. Dönüp ağır ağır çıktı merdivenleri. Ne yaman konspiratörmüşsün Esmeciğim! Masaya oturup açtı zarfı. Düşen küçük kâğıtta "Yangında ilk yakılacak şey!" yazıyordu. Esme'nin el yazısıydı. Yazıları karalayıp okunmaz duruma getirip yırttı kâğıdı. Kürtçe şiirler 53 sayfaydı. İri kitap harfleriye okunaklı yazılmıştı. Okumaya çalıştı. Farsça, Türkçe benzeri tek tük tanıdık sözcüklere karşın bir şey anlamıyordu. Mahmut'un telefonunu çevirdi hemen. Açılınca takıldı biraz, beni unuttunuz gibisine.

— Hadi atlayıp kahvaltıya gelin, dedi. Bıktım yalnızlıktan!

Bugünlerde arayıp uğramayı düşünüyorlarmış onlar da. Şiirleri ne diye anlatacaktı Mahmut'a? Kimin diyecekti? Gizliliğinden söz etmek doğru olmazdı da... Duvarlara, tavana bakıyordu. Dinleme aygıtı olabilir miydi? Saklı tabancayı alıp götürdükleri, Şeker'i öldürdükleri bir eve dinleme aygıtı koymak mı sorun olacaktı! Esme akıllı kız; bir şeyler duyumsamasa... Balkonda oturmak önlem sayılır mıydı? Mahmut'lar geldiğinde çözememişti daha bunları. Çayı, öteberiyi tepsilerde balkona taşıdılar çabucak. Kahvaltı masasına oturdular. Çaylar kondu. Düdük, siren sesleri geliyordu. Açılmaya başlamış sis vardı limanda. Zeynelleri sordu Doktor. Her gün bir dert çıkıyormuş. Anlaşıp yeni artırmışlar yerin kirasını daha. Onarıma da para ödemişler bir sürü. Mal sahibi yeniden dikilmiş karşılarına, satacağım, boşaltın diye. Polisin baskısı diyorlardı. Satacaksa alsak mı orayı? Daha öteki iş bitmeden, burnunu sokma böyle şeylere bu karışıklıkta! Gidip içerden getirdiği zarfı uzattı Mahmut'a.

— Kuzum, nedir bunlar? Diyarbakır'da otelde bir delikanlı verdi.

Türkücülerin yakınıymışım diye duymuş benim için! Kıramadım aldım. Unutup gitmişim. Valizleri karıştırırken dün gece geçti elime. Evde bir bakar mısın?

Alıp tarar gibi yaptığı kâğıtlara göz attı Mahmut, "Olur, bakarım Ağbi" deyip yanından ayırmadığı çantasına koyarken Amerikalıların Irak Kürdistan'ındaki yeni oyunlarından söz etmeye başladı heyecanla. Çocuklar gidince, bir türlü açıklığa kavuşturup çözemediği sorunlarıyla baş başa kaldı gene. Vaskenleri düşündü. Arasam mı, aramasam mı sallantısında kaldı bir süre. Ortağın Ermeni demişlerdi poliste. Görünürde bir şey yoktu ya; o soruşturmadan sonra peşini bırakmış mıydı gerçekten polis, hiç mi izlemiyordu? İçi ürpererek Esme'yi düşündü gene. Parmağını dudaklarına götürüp duvarları göstererek "sus" diye uyarması geldi gözünün önüne, gülümsedi. Fırından yeni çıkmış sıcak börek getirdim size! Öyle de tatlıydı ki söyleyişi. Kişiliğini kaptırmadan en acı koşullara nasıl da bir uyma gücü vardı bu kızın! Ayağını sürür gibi yürüdüğü günden ne geçmişti ki! O ters bulduğu her şeyin karşısına gözü kara dikilen canavar kız düştüğü bataklıktan arınarak çıkmış, sağa sola atılıyor şimdi! En ağır koşullarda koruyup sakladığı Rohat'ı kıskanmam için cinsellik koşul değil! Gençliğini kıskanıyorum senin ben Esmeciğim; hiçbir ağılı nesneden etkilenmeyen yaşam dolu gençliğini! Umarsız biçimde kıskanıyorum Esmeciğim; seni senden kıskanıyorum! Çözümü olmadığını bildiğim için kıskanıyorum. Bana artık uzaktan bakmakla en doğruyu yapıyorsun belki; ben onu da beceremediğim için kıskanıyorum. İyi değil miyim nedir ben? Nabzına baktı; çarpıntısı vardı. Çıkmadı o gün. Öğlene doğru gelen Yunus'u da gönderdi yemekten sonra. Takıntılarından kurtulmak için düşünmemeye çalışarak sessizce gezinip dolandı ev içinde; uzanıp uyur gibi yaptı ara sıra, uyudu biraz, sessiz, müziksiz, durgun geçirdi günü. Çok geç uyudu on'da yatmasına karşın. Sabaha karşı göğsünde bir ağrıyla uyandı. İzordil aldı. İyi duyumsamıyordu kendini. Daldı. Ge-

ne göğüs ağrılarıyla uyandı dokuz'a doğru. İnceden bulantısı vardı. İzordil aldı gene. Tuvalete gidip dönünce giyinip indi merdivenleri ağır ağır. Avludaki koltuğa oturup dinlendi biraz. Şimdi pek kötü duyumsamıyordu kendini. Telefonuna bağlı hastane cankurtaran numarasına bastı. Yirmi dakika oldu olmadı çaldılar kapıyı. Ne sedyeye uzandı, ne serum taktırdı. Hastanede inince, sedyeye yatırmak için üstelemelerine aldırmadan odasına da yürüyerek gitti. Ne bezginlik, ne yiğitlik gösterisi, ne de ölümü beklemekti yaptığı; öyle yapmak gelmişti içinden. Zorlanmamıştı da yürürken. Hastabakıcının yardımıyla soyunup bir don bir atletle (Pijama, çamaşır almamıştı yanına) yatağa uzandıktan biraz sonra, inceden, soğuk bir ter bastı gövdesini. İçi çekilir gibi oldu. Gülümseyen yüzle Doktor Neşide görünmüştü oda kapısında. Sevecen karşılama sözleriyle birlikte, nabzına, tansiyonuna baktı, ciğerlerini, yüreğini dinledi. Bacaklarını, ayak damarlarını yokladı. Dünden beri neler yediğini sordu. Elektrosu çekildi, kan alındı o ara. Karşısına oturmuştu Doktor Hanım.

600

— Çok mu yordunuz kendinizi?

Yormuş muydu?

— Bilmem. Günlük koşuşturma işte!

— Üzüldünüz mü? Bir sıkıntınız filan?

— İster istemez oluyor bir şeyler.

— Hayır Doktorcuğum, sizin için olmayacak artık! Konuştuk bunu; siz de bilirsiniz.

Neyi, nasıl anlatacaksın bu kadına şimdi?

— Esme Hanımı görüyor musunuz?

Gene çıktı! Esme Hanımı belledi bir kez!

— Ara sıra.

Ağırdan başını salladı Doktor Neşide,

— Kan sonuçlarına bakalım. Önemli bir şey yok, umuyorum ki. Yalnız en az iki ay daha her türlü yorgunluktan uzak duracağız; hiçbir şeye aldırmayacağız, her şeye boş vereceğiz Doktor!

Esme'yle yatmayacaksın, o başkasıyla yatarsa da aldırmayacaksın, diyorsunuz değil mi Doktor Hanımcığım. Kocan başka biriyle yatsa sen ne yapardın cadı? Gülecekti acılıkla, tuttu. Birkaç gün konuk edeceğiz sizi, diyen Doktor Neşide gidince telefonu aldı. Giysilerini, diş fırçasını, traş takımını getirtecekti evden. Esme geçti içinden önce; Yunus'u aradı. O güne kadar söylemediği, bahçedeki incirin kovuğunda duran anahtarla girip evden getirmesi gerekli şeyleri yazdırdı. Uzandı. Evet, düşünmeyecekti; hiçbir şey düşünmeyecekti. Kimseyi de aramayacaktı. Durdu sözünde. Gazetelerle, parlak resimli magazinlerle, ara sıra televizyona bakmakla geçirdiği üç gün içinde onu da arayan olmamıştı. Kan tablosu, sınırı geçmiş bir-iki şey dışında iyi görünüyordu.Elektrosunda yeni bir değişiklik yoktu. Röntgenlerin, sonografilerin sonucu da kaygı verici değildi. Kimi ilaçları değiştirdi Doktor Hanım; kimilerinin ölçüleri değişti. Yinelenen eski sıkı uyarılarla hastaneden çıktı dördüncü günü. Uymayıp da ne yapacaktı Doktor Hanım'ın dediklerine? Rohat gitse önemli bir gerginlik nedeni de kalkmış olacaktı belki ortadan. O gün çıkıp yürüdü deniz kıyısında. Öğle yemeği için kıyıdaki balıkçı lokantasına giderken Şeker'i anımsadı acılıkla kapısına yaklaşınca. Burada takılmıştı peşine. Nasıl kıymışlardı canavar herifler. Esme'ye söylemediğine iyi etmişti de, yalan söylemiş olmanın ağırlığı vardı gene de içinde. Doğruyu bilmek Esme'nin de hakkıydı! Elinizden bir şey gelmiyorsa olup biteni doğal karşılamak, katlanmaktı yapılacak şey! Akşam güneşin batışını seyretti balkonda. Bir tek rakı içti yemeğin yanı sıra. Mutlu sayılmazsa da gergin de değildi yattığında. İyice bir uykudan sonra aynı gevşeklikte kalktı sabah. İnip gazeteleri aldı kapıdan. Yunus erken gelirdi bugün, o düzenlesindi kahvaltıyı. Çıktı balkona, koltuğa oturup gazeteleri açınca daha ilk bakışta donup kaldı gözleri çakılmış gibi. Beyoğlu'nun ara sokağında, güpegündüz, dürbünlü tüfekle kafasından vurulan genç, diyordu iki sütun gazete. Oydu. Bir daha baktı inanamadan; resmini de koymuşlardı,

Zeynel'di. Neler neler geçmedi bir anda kafasından. Ağlamak da geçti. Canavarları sevindirmekten başka neydi ki bu alçaklığa ağlamak? İteleyip attı gazeteleri. Çarpıntı başlamıştı; izordil aldı dilinin altına. Gözlerini kapatıp bir süre kaldı öylece. Durulur gibi olmuştu. Mahmut'u aradı telefonla. Hemen açıldı.

— Evet, dedi Mahmut, duyduğunuz gibi Ağbi. Morg'tayız,
 ölü için. Başına taş düşerek öldü, diye rapor almış polis. Akşam uğrarım. Aklı Esme'deydi şimdi de. Aradı cep telefonundan, kapalıydı. Kalkıp küçük defterden Reklam-Ar'ın telefonunu çıkarıp çevirdi. Esme Hanım gelmedi dedi, santral kız. Kendini tutmasa kötü olasılıklar gezinmeye başlayacaktı içinde. Kuruntuya kaptırma; kızı da arama zırt pırt. İşe geç gelebilir, gelmeyebilir; yüreği karatmak için neden değil bunlar. Müziğine dön sen! Akşam geç saatte Mahmutlar gelinceye kadar çeşitli müzikler dinlemek, sevdiği ressamların reprodüksiyonlarına bakmakla geçirdi günü. İyi de oldu. Durulmuş gibiydi Mahmutlar geldiğinde. Şerife'nin gözleri ağlamaktan kıpkırmızıydı. Mahmut acılı, ağırbaşlı görünümünü korumaya çalışıyordu. Konser provasından çıkmışlar üç arkadaş. Zeynel ortada. Bir-iki adım atmışlar sokakta, çıt diye bir ses duyulmuş sadece. Zeynel yüzü koyun düşmüş. Çocuklar daha ne olduğunu anlayamadan sivil polisler üşüşmüş, doktora götürüyoruz diye karga tulumba alıp gitmişler Zeynel'i. Bir de rapor çıkarmışlar başına taş düştü diye.

— Nereden ateş edilmiş?

— Yandaki iki boş binanın birinin üst katlarından dürbünlü tüfekle. Sürecek bu iş!

İçine ağır karanlık bir gölge düştü Doktor'un. Bu çocuklarla yapacakları işbirliği için ne düşler kurmaya başlamıştı çekinerek de olsa. Şimdi ne yapacağız Vaskenciğim? Üzülmeyeceğim, her şeye boş vereceğimi hiç unutmamam gerek değil mi Doktor Neşide Hanım? Olur, unutmam! Suskunluk basınca, çantasından Doktor'dan aldığı Kürtçe şiirler zarfını çıkardı.

— Şiirleri bir solukta okudum, dedi. Parlak olanları var, orta

kararları var. Kötü şiir yok burada. Bu adam kimse önemli bir şair Ağbi.

Bir kâğıt çekip çıkardı zarftan.

— Birini Türkçeleştirmeye çalıştım, siz de bir görün, diye. Söylemeye gerek yok Kürtçesi çevrisinden güzel.

Alıp okumaya başladı Doktor.

"Öldürmeyi öğrettiler mor çiçekler kanlı Zinom
Akan Fırat'ta dumanlı dağ başlarında türkülerimiz öldüremediler
Nakışlı kilimlerimiz sidikli karakollarda üstünde kan
Işıklı nakışlarındayız biz o kilimlerin göremediler
Öldürmeyi öğrettiler bize Zinom mor çiçekler kanlı

İki kuduz it ölmüş peşimdeler sen yanımdasın
Düğünlerimiz newroz halaylarımız yaylada kuzu melemeleri
Akan sular çavlanda oynaşan alabalıklar nereye gitsem yanımdasın
Doğurup emzirdin dağlara saldın bebelerini Zinom
Sancılıdır yeşilli sarılı kırmızılı çiçeklerle dönmeleri
Öldürmeyi öğrettiler bize Zinom mor çiçekler kanlı"

Bitirince masaya bıraktı şiiri,

— Evet, dedi acılıkla, bu rezil soygun düzeni öldürmeyi öğrettikçe tüm çiçekler kanlı!

Çevreni geniş, düşleri sıcaktı, insancaydı şiir. Etkileyici bir duyarlığı vardı.

— Bastırabilsek!

Şaşkın baktı Mahmut.

— Önce yazarı bulunsun, dedi. Burda olmaz. Belki dışarda.

Mahmutlar kalkınca yalnız evde ne yapacağına bir süre karar veremedi Doktor. Şiirleri, müzik rafının arkasındaki bir boşluğa koydu. Esme'yi aradı sonunda; kapalıydı cebi. Reklam-Ar için

geçti bu saat. Muhittin'i aradı, o da kapalıydı. Oturdu, kalktı, uzandı, duş yaptı, müzik dinledi, kitap karıştırdı, dolandı ev içinde; geç saatte uyuyabildi ancak. Sabah ona doğru kalktığında iyi duyumsamıyordu ya kendini bırakmak da olmazdı. Reklam-Ar'ı aradı. Bugün de gelmemişti Esme Hanım. Hasta filan mıydı? Duralayıp "Bilmiyoruz efendim" dedi santraldaki kız, kapattı.

Cebini aradı, o da kapalıydı. Muhittin'i çevirip çaldırdı uzun uzun; kimse çıkmıyordu telefona. Üzgün, şaşkın, umarsız beklemekten başka yapılacak başka bir şey yoktu. Uzandı öğle yemeğinden sonra; uyumuştu. Altıya doğru çıkıp kıyıda, denize, gemilere bakarak yürüdü biraz. Rohat'ı götürecek bir tekne bulunamayacak mıydı? Artık şu iş bitseydi bari. Beyoğlu'na çıkıp Zeynel'in vurulduğu sokağı görmek geldi içinden. Galatasaray'da arabadan inince çevrede gelip geçenlere yadırgar gibi baktı. Aralarında sevgiyle dolaşan yaşam dolu bir genç adam kahpece pusuya düşürülmüştü; sanki ne ayırtındaydılar, ne de umurundaydı kimsenin! Bilmem hangi futbol takımının kazandığı maç için bağırıp çağıran bir kalabalık, ilerdeTaksim'e yürüyordu. Gözü kaydığı sinema reklamlarını, vitrinleri ağır ağır geçerek sokağın başına geldi; durup kaldı orada. O ışık saçan genç insanı burada karartmışlardı işte. Yıkıldığı kapı önüne, üst katından ateş edilen arkadaki eski boş yapıya, kanlı taşları çiğnerse boylu boyunca uzanmış bir genç adam inicitecekmiş duygusuyla tek adım atamadan kımıltısız durup baktı bir süre! Dönüp yürüdü ağır ağır. Ne yapacaktık biz bu ülkede? Yetişmiş en iyi gençlerini düşman gören toplumda yaşamak ne ağır işti! Esme niye ortalarda değildi gene? Yol üstündeki bir kafeteryada bir şeyler yedi. Yorgun, bezgin Tepebaşı'na yürüdü ağır ağır. Işıltılı Haliç'e, gölgeler içindeki Süleymaniye, Fatih sırtlarına baktı yüreğinde bir ağırlıkla. Güzel insanların mutsuz yaşadığı kent mi olacaktı hep bu güzel İstanbul? Bir dalgınlıktan uyanır gibi arabaya atlayıp eve geldiğinde onu geçiyordu. Merdivenleri çıkıyordu ki, telefon çaldı. Heyecanla açtı, Muhittin'di.

— Neredesin Ağbi?

— Şimdi girdim, evdeyim.

— Yol üstünde, köşedeyim ben de. Yorgun değilseniz, gezdireyim sizi biraz.

Çok iyi edersin Muhittinciğim! Çıktı evden. Sokağı yürüyüp yola döndüğünde köşede bekliyordu mersedes. Yaklaşırken Muhittin uzanıp açmıştı kapıyı, yanına oturdu.

— Hoş geldin! Bunalmıştım.

Sessizce arabayı sürdü Muhittin.

— Esme'yi gördünüz mü?

Bir minik kuş soğuk kanat çırpmış gibi oldu içinde Doktor'un.

— Telefonu kapalı. Reklam-Ar'dan da yok, dediler.

Bir sessizlikte yüreğine kaygılar saldırdı; kötü bir şey var!

— Üç gündür gelmiyormuş, dedi Muhittin.

Duralayıp sürdürdü,

— Polis gelmiş Reklam-Ar'a. Nerede diye sorup durmuşlar?

Susukunluk çökmüştü. Samatya'yı geçiyorlardı.

— Duydu, saklanıyor demek. Siz de bilmediğinize göre...

Dönüp baktı Doktor'a,

— ... bizim evde belki de.

Niye olmasındı? Sığınacak başka yeri yoktu ki, Doktor'un bildiği.

— Ne olacak şimdi?

— Önce şu kızı bulalım. Adamı bekletiyoruz orada.

— Dışarı yolculuk?

— Bir-iki güne belli olacak.

Bir duraksamadan sonra aldı gene Muhittin,

— Onun için geldim size. Ne dersiniz, bizim eve bir gidelim mi? Kız oradaysa daha iyi belki de! Hiç çıkmasınlar!

Tam bir açıklıkla düşünemiyordu ya, karşı çıkacak nesi vardı bunun?

— Senin başını da iyice derde sokmayalım Muhittin!

Gülümsedi,

— Derde sokalım demiştik!

Bir sessizlikten sonra, vitese uzanırken dalgın mırıldanır gibi ekledi.

— Bir boka yaramanın tadını çıkarıyorum! Yetti pezevenkliğimiz!

Yola koyuldular sessizce. Çevre yoluna girerken bir büyük marketin parkına girdi Muhittin.

— Bir şeyler alayım, dedi. Çıkmayın evden diyeceğiz, oradaysalar! Ne yiyip, ne içecekler? Siz bekleyin burada!

İyi örgütçü bu oğlan! Biraz sonra iki kocaman poşet yiyecek, içeceği getirip arkaya attı Muhittin; yola çıktılar.

— Ankara'da kaldığım yıllar Dev-Yol'cularlaydım ben. İlk eylemde kullandığım arabayı çalmıştık! Bir avukatın dökülen Ford'u!

Doktor gülerek baktı.

— Böyle gece yarısıydı. Çıktık; molotof kokteyli atacağız bankanın camlarını kırıp. Üç kişiyiz; Sadullah birisi. Şimdi baş hırsız bankacı! Öteki Fehmi. Kayıp; nerede olduğu belli değil oğlanın. Otuz yıla vardı neredeyse.

Alaylı gülümsedi.

— Epeyi yol almışız! Bugün mersedesle çıktık eyleme!

— Serüveni seviyorsun.

— Seviyorum! Serüven tutkusu olmasa insanlar dünyayı bile gezip öğrenemezlerdi. Kapitalizm bundan kazanıyor belki de. Serüvene kışkırtan bir yanı var! Gücün varsa atıl, soy soyabildiğin kadar! Soyulmaya herkes alışkın nasıl olsa!

Köprüyü geçip Üsküdar yoluna saptılar. Susmuşlardı. Eve doğru yol aldıkça artan bir gerilim içinde Esme'yle doluydu Doktor. Ya orada değilse ne olacaktı? Rohat oradaysa ne konuşacaktı adamla? Doğancılar'dan kıvrılıp ara sokaklardan eve yaklaşıyorlardı. Cebinden bir anahtar çıkaran Muhittin bozdu suskunluğu.

— Deniz göründü. İleride, soldaki sokağın sonunda duracağım. Bu, evin yedek anahtarı; bununla girersin açılmazsa. İnip köşeyi döndünüz mü, solda üçüncü kapı, bizim evin bahçesi. Sağı, solu kollayarak girin, paketleri bırakıp dönün hemen! Oradaysalar; kimseye açmasınlar kapıyı! Telefon kullanmasınlar! Üç gün sonra arayacağız onları. Dönüşte burada değilsem, sokak başına doğru yürüyün, yoldan alacağım sizi.

Tam gerilime düşmemek için diretme çabasının pek yararı olmuyor gibiydi Doktor'a. İzordil aldı dilinin altına. Arkadaki poşetlere uzanıp kucağına çekti biraz güçlükle. Ne de ağırdı! Araba durur durmaz indi hemen. Elinde poşetlerle yürüyüp köşeyi döndü. Pek kimseler yoktu görünürde. Denize karşı yan yana dizilmiş bahçeli varsıl yapılarının gece yarısı uykusuna dalmış umursamaz sessizliğindeydi her şey. Önüne ardına bir kez daha göz atıp girdi bahçeye. Sessiz, karanlıktı ev. Yüreği küt küt atıyordu. Kapıyı vursa mıydı, yoksa açsa mıydı doğrudan? Yaklaşmıştı ki, açıldı kapı. Girdi hemen. Karşısındaki alacakaranlıkta Esme'yi bulunca çarpılmış gibiydi mutluluktan! Kapıyı hemen kapattı Esme.

— Oturun şuraya lütfen, dedi. Ah, sizi niye sokuyoruz bu işlere?

Umarsız, acılıydı sesi. Girişteki sandalyeye oturmuştu Doktor.

— Korkuttun bizi! Rohat?

— Arka odada. Gözüm, perde arkasından dışarda benim. Bahçe kapısına gelince gördüm sizi. Başka yapacak bir şey yoktu; bağışlayın! O kayıp hemşire, Yaşar buldu beni sabah, Reklam-Ar'ın kapısında. Nereden öğrendilerse, Polis gene gelebilir sana, sakın ele geçme, dedi.

— Reklam-Ar'da aramış polis seni.

Başını salladı Esme, şaşmadım gibisine. Önerilerini çabucak sıraladı Doktor. Yiyecek getirmişti. Hiç kimseye görünmesinler, kapı, telefon açmasınlar; beklesinlerdi. Çözüm bulundu mu ge-

lecekti Doktor. Cebindeki tüm paraları, yüz milyon kadardı, çıkarıp uzattı,

— Para çekemezsin bankadan. Şunları al!

Sessizce dinlemişti Esme; uzatılan parayı da aldı. Çok kısa bir suskunlukta göz göze bakışıp durdular. Evin alacakaranlığında tek ışıyan Esme'nin gözleriydi sanki. Beni öpmeyecek misin Esmeciğim? Gene o acı sözleri sıralaman için mi? İçerde de Rohat var! Birden toparlandı,

— Sağ olun, dedi Esme. Sizi bu işlere soktuğum için nasıl üzülüyorum bilmezsiniz! Ne olur, iyi bakın kendinize!

Esme'nin, gizlenemez biçimde acı yüklü bir sesle söylediklerinden sonra uzattığı elini sessizce sıkıp döndü; açtı kapıyı usulca, bahçeye çıktı. Kurtulamadığı bir ağrıyı dindirmek için mutluluk veren bir ezgi dolanıyordu sanki derinlerde, içinde. Çarpıntı filan da duymuyordu. Ona, güç durumunda el atabilmiş olmanın onurlu sevinciyle yola çıkıp köşeye indi. Araba yoktu. Yolun başına doğru yürürken arkadan ağır ağır gelen mersedes durdu yanında; atladı hemen.

— Orada mı?

— Evet.

— Sevindim. Önemli bir iş gördük.

Sessiz sokaklardan, boşalmış ara yollardan sıyrılıp devinimli çevre yoluna çıkıp da gazlayınca suskunluğu yeterli görmüş gibi,

— Bana sorarsanız, o kız da gitsin Ağbi, dedi Muhittin. Buralarda durmasın!

Önce bir tepkiyle kızacak oldu Doktor! Ses çıkarmadan düşünmeye başladı. Muhittin uzanıp tuşa basınca sterio, tatlı bir Güney Amerika müziği doldurdu arabayı. Devinimli, sıcak ezgilerin eşliğinde içlerine çekilmiş gibi konuşmuyorlardı artık. Boşalmış yollarda büyük bir hızla koşturarak evin köşesine geldiklerinde arabayı durdurup döndü Muhittin.

— Birkaç gün içinde arayacağım sizi sanırım. Önümüzdeki hafta Portekiz'e gitmek zorundayım; tadı kaçmadan bitirmemiz

gerek bu işi. İyi geceler Ağbi. Sağlıkla kalın! İyi şeyler düşünün!

Doktor "Sağ ol!" deyip inince sürdü arabayı. Yorgun, ister istemez kaygılı, ama umut doluydu eve geldiğinde. Yarın her şeyi daha sağlıklı düşünecekti. Duşa girip yattı hemen. İyi uyandı ertesi sabah da. Kahvaltıyı balkona hazırlamıştı Yunus. Anahtarı incirin kovuğundan alıp giriyor, giderken de oraya bırakıyordu artık. Kahvaltıdan sonra masasına geçip inceden düşünmeye, sorgulamaya başladı her şeyi. Her an ölebilirdi. İşin gerçeği buydu. Vasken'i biliyor herifler. Onu da kaldırırlarsa ortadan, kimlere kalacaktı bankadaki para? Ne yapsındı? Muhittin'e mi bıraksındı? Güldü. Olmayacak şeydi ya, hani böyle bir tasarıyı benimsese, en ustaca o kullanırdı bu parayı! Mahmutlar vardı belki; tüm iyi niyetlerine karşın, becerilerine, yeteneklerine güvenmiyordu onların da. Eziktiler. Atak, yakalayan biri olmak gerekirdi bu iş için. Esme'yi niye düşünmüyordu? Nasıl düşünsündü? Doğruydu Muhittin, buralarda kalabilir miydi artık o? Buralarda kalanlar ne yapabilirdi ki bu yabanıl ortamda. O buna yanaşır mıydı, o da ayrı sorundu. Sözü geçmişti önceleri; pek yakın bakmamıştı. Yaralı Kürt için işkenceye yatan Esme miydi ki yakın bakmayan? Bu değişiklik nedendi, nasıl olmuştu peki ? O gün, o gece, geç saatlere kadar birçok kez yineleyerek sorgulayıp durdu içinde kıvranıp durduğu bütün bu sorunları. Her şeyin merkezinde de kapalı kutu Esme vardı sonunda! Sevmek de güçtü, yakalayıp anlayabilmek de! Beni öldürecek bu kız! Esme, deyip duruyordu; peki, o hiç mi değişmemişti o günden bugüne?Tanrı mı sanıyorsun sen kendini? Bir tek o değişmez! Çoğu böyle zamanlarda olduğu gibi bir alaturka şarkı geldi diline; acılı bir alayla güldü! "Ömrüm seni sevmekle nihayet bulacaktır/Yalnız senin aşkınla ruhum solacaktır!" Kimilerimizin acıklı gülünesi düzeylerini nereden görecektik bu gülünç şarkılar da olmasa! İçindeki tüm kuşkuları kovalayıp işe koyuldu ertesi sabah. İki gün boyunca, kentte eğlenmek için gezinir gibi dolaşıp tasarladığı biçimde, düşündüğü tüm konularda gerekli

uğraşı verdi ağır ağır. Bankalara girdi çıktı, notere uğradı, fotokopiler çıkarttı. Umarsız görünen sorunları tam doyuma varmadan da olsa, bir biçimde çözmüş olmanın buruk sevincini taşıyordu ikinci günün sonunda. Kalan tek şey en yakın yoldaşımız sabırla baş başa verip beklemekti artık. Üçüncü günü beklerken gerilime düşecek gibiydi. Güç tuttu kendini Muhittin'e telefon etmekten. Ne olursa olsun yarın arayacaktı. Gece televizyonu kapatmış, yatmayı düşünüyordu ki, çaldı telefon. Muhittin'di; bekliyordu köşede. Heyecanla fırlarken gergin sinirlerini daha da germemek için tutmaya çalıştı kendini. Ağırca indi merdivenleri, evden çıkıp çekti kapıyı. Boş, sessiz sokaklara göz atarak köşeyi döndü, bekleyen arabaya yürüdü. Biner binmez sürdü arabayı Muhittin.

— Hoş geldin Ağbi!

— Sağ ol! Tamam mı?

— Gibi! Sizi evin yakınında bırakıp ayrılacağım şimdi. Tek mi gidecek?

— Esme de gitmeli. Konuşacağım.

Anlatmaya başladı Muhittin. Yarın sabah tam beşte bir kadın gelip evden arabayla alacaktı onları. Valiz filan olmayacaktı yanlarında. Kızkulesi karşısındaki bir motora bineceklerdi, çeşitli yerlerden gelip kıyıda toplanan kadınlı erkekli başkalarına da karışıp. Eğlence dönüşü şamatası içinde açıktaki büyük tekneye gideceklerdi birlikte. Tekne hemen kalkıyordu. Gerisi, yolları açık olsundu! Sorular dolaşmaya başladı Doktor'un kafasında. Neyin nesiydi bu tekne, ne ölçüde güvenliydi? Uyduruk bir pasaport filan verilmesi gerekmez miydi? Bunları sormanın ne yararı var şimdi? Kaygılarını anlamış gibi aldı Muhittin.

— Eski bir balina teknesi; yat gibi döşemişler. Ben görmedim; lüksmüş içi. Norveçli varsıl bir balıkçının oğlunun tekne. Kristina, sabah gelecek kadın, aslında gazeteci; kaptanın oğluyla şimdi. Bizimkilerin yakını. Bizim bu evde de kalmış birkaç kez. Onlar ayarladı bütün bunları.

— Olayı nasıl biliyorlar?

— Polisin kovaladığı zavallı Kürtler öyküsü.

Bir duralamadan sonra ekledi,

— Kaptanın oğlu anarşist eğilimliymiş, dediler. Ne bok olduğu belli değil, karılar, herifler bir sürü. Aslına bakarsanız benim içim de pek rahat değil Ağbi! Narkotik polisin gözü üstündedir bunların. Ama, başka yolu yoktu. Ben öbür gün gitmek zorundayım. İki hafta sonra bizim Stelyo gelecek teknesiyle. O bu işin kurdu. Bekleyebilir miydik?

Bir sessizlikten sonra ekledi.

— Üç gün içinde Atina'dan bir haber alıp rahatlarız inşallah!

Üsküdar'a yaklaşıyorlardı,

— Geçen geceki gibi mi yapalım?

— Hayır. Esme'yi kandırmam uzun sürebilir. Ben çıkar giderim.

Doğancılar'da sokağa sapınca indi arabadan Doktor. El sıkışırlarken gülerek uzandı Muhittin.

— Esme diretirse yer bulsun kendine, dedi alaylı bir gülücükle takılarak. Ev satışa çıktı dersin! Hepimize iyi şanslar!

İsteksizce gülümsedi Doktor da. Tek tük birilerinin göründüğü sokaklarda yürümeye başladı denize doğru. Ne kadar tutmaya çalışsa gittikçe artan bir gerginlikten kurtaramıyordu kendini. Yaşamının en sorumlu gecesinde, bilinmeze gitmeye kandırabilmek için nasıl konuşacaktı, neler diyecekti bu kıza şimdi? Muhittin'in içi pek rahat değilken o nasıl göze alabiliyordu böyle bir şeyi? Kalıp bu canavarlara yem olmak daha mı iyiydi peki? Çevreye bakındı yeniden. Sokağı dönüp evin bahçe kapısına yaklaşırken tüm tedirginlikleri atmaya çalıştı kafasından. Doğruydu, eğriydi; seçeneği kalmamış bir yoldaydılar artık; dönülemezdi. Yüreğinde çarpıntıyla bahçeye girip yaklaşırken beklediği gibi aralanmamıştı kapı. Kızacak oldu! Dönüp bahçeye, yandaki yapılara, pencerelere baktı. Sessizdi her yan. Ağırdan vurup tıklatsa mıydı bir-iki? Cebinden anahtarları çıkarıp soktu kilide;

çeviriyordu ki arkadan çekilerek açıldı kapı. İçeri girip kapattı hemen. Alacakaranlık sofada dikilmiş,

— Bağışlayın. Dalmışım! diye fısıldayan Esme vardı karşısında.

— Oturalım, dedi Doktor. Konuşmamız gerek.

El sıkışıp yandaki odaya geçerek yakın koltuklara yüz yüze gibi oturduklarında heyecanı biraz kırılmış gibi oldu Doktor'un. Sokaktaki lambadan gelen ışıkla alacalıydı oda. Esme'nin ışık gölge oyunlarıyla değişen yüzüne, ara sıra yeşil parıltıyla çakan gözlerine bakarken karanlıkta seviştikleri ilk geceyi, ürpertiyle anımsadı Doktor. Duygusallığa kapılmayacaktı.

— Bir sıkıntınız oldu mu?

— Bunaltıcı bekleyiş dışında hayır.

— Yarın sabah beş'te gidiyorsunuz?

Doğruldu Esme.

— Ben de mi?

— Evet, sen de.

Duraksadı,

— Burada kalabilir misin artık?

Sessiz, düşünceliydi Esme.

— Nereye gideceğiz?

— Ayrıntıları ben de bilmiyorum. Yarın sabah bir kadın gelip alacak sizi buradan. Atina'ya sanıyorum. Benim senden önemle istediğim şey, vardığınız ilk durakta hemen beni araman! Umarım unutmazsın!

— Hayır unutmam.

Bir duralayıp anlattı ağır ağır. Hiç kesmeden, sessizce dinlemiş, sonunda dalgın, düşünceli kalmıştı Esme.Uzunca bir süre suskun kaldılar.

— Siz ne yapacaksınız?

Ne mi yapacaktı? Düşünmemişti Doktor. Acılar içinde bekleyecekti; başka ne yapacaktı?

— Size de gelebilir bunlar?

— Bana ne diye gelecekler?

— Bilmiyorum. İçimde kötü duygular var. Beni soracaklardır en azından.

— Geçende sordular.

— Ona benzemeyebilir bu kez!

Suskunluk çöktü gene. Böyle bir olasılık aklına gelmemişti Doktor'un. Hem çağırıp sorsalar da, sakladığı yasadışı, önemli bir giz mi vardı şu kaçırma olayının dışında? Çoktan gitmiş olurlardı onlar da.

— Bu siyasal koşullarda, bu sağlık durumunuzla, yalnız bu olaydan dolayı değil, doğalında da, asıl sizin kalmamanız gerek bu güvensiz, gerilimli ülkede.

Sevecen, uyarıcı sözlerle duraladı Doktor.

— Duygulandırdın beni Esmeciğim, dedi. Başka bir gerçeği de unutmamak gerekiyor. Bu saatten sonra gerek duymuyorum bu tür kaygılara! Burada kalırsam baskılar altında öleceğim belki. Çıkıp bir yerlere gidersem özlemle kıvranarak ölürüm. O daha acı olacak. Bir günler çektim, bilirim. Gücüm kalmadı; dayanacak yaşta değilim artık.

Çöken sessizlik belirgin acıyı büyütüyor gibiydi.

— İnanmıyorum bu sözlerinize! dedi Esme tepkiyle. Yaşamınızı devrimciliğe adamış birisiniz, ben öyle biliyorum, yakışmıyor size her şeyi böyle ölüme bağlamak. Nerede olursa olsun yıllarca yaşayacaksınız daha. Kendimizi kollamazsak olur mu?

Farları odayı yalayarak bir araba geçti sokaktan. Karanlığa çekildiler siper eder gibi.

— Sizi böylesine soktum bu işlere; yüreğim kanıyor şimdi de. Peki, yarın gideceğim ben; ama siz de çıkın, kalmayın burada! Neyin, nereden patlayacağı bilinmiyor bu işlerde. Sizin başınıza bir şey gelirse, ne yaparım sonra ben? Kendime kıyarım ancak, başka ne yaparım?

Hele son sözler öylesine içtendi ki şaşalattı Doktor'u.

— Sonunu ölüme bağlamak asıl sana yakışmıyor Esmeciğim, dedi. Gülünç oluyor biraz da. Niye kıyacakmışsın? Hep karşı çıkmaya kalkıştığın doğruyu artık gördüğünü sanıyorum. Sen yaşamın başındasın, ben sonlardayım. Bu gerçeği değiştiremeyiz; gerçek bizi değiştiriyor. Geçen yıl böyle bir karanlık odada başladık seninle. Bugün de bu karanlık odada ayrılıyoruz. Sonunda ışıkları yakmıştın geçen karanlıkta dayanamayıp anımsıyor musun? Bugün yakamayız! Bitti! Önce sen değiştin! Güç ama, ben de alışmaya çalışmak zorundayım. Bunları bir yana bırak da lütfen dinle beni şimdi.

"BİRARADA" tasarısından birkaç kez söz etmiştim sana' diye alıp ağır ağır anlatmaya başladı. İlk düşünüp tasarlayan ölmüş doktor arkadaşlarını, Ferdaneleri, olaya mafya'nın karışmasını, İsviçre'de Vasken'le Ovsanna'yı, Mahmut'ları, Zeynel'i anımsayabildiği ayrıntılarıyla anlattı. Soluklanır gibi duraladı bir,

— Bak Esmeciğim, dedi. Sevgimizin dışında bir olay diye de alabilirsin bunu! İçerde yatan adamı kurtarmak için böylesine acılara katlanmasını bilen biri olarak senin bu işi üstlenmeni istiyorum.

Cebinden çıkardığı kalınca bir zarfı açtı.

— Bankada Vasken'le ortak, iki milyon yüzyetmiş iki bin euro'luk hesabımızdaki tüm haklarımı sana bıraktığımı gösteren belge bu. Seninle ilgili boşlukları Vasken'le tamamlarsınız.

Çöken ağır sessizliği dağıtmak ister gibi, çıkardığı şiirler zarfını uzatırken

— Rohat'ın şiirleri, dedi. Okudular. Bir de çeviri var. Güzel. Orada yayınlarsınız artık.

Gene bastıran ağır sessizliği Esme'nin ürkek sesi bozdu uzunca bir süre sonra.

— Ne diyeceğimi bilemiyorum. Beni şaşkına çevirdiniz.

Duraksayıp ekledi,

— Sağ olun, güveniyorsunuz bana, güzel de; böyle bir sorumluluğu nasıl üstleneyim ben?

Birden aydı Doktor. Kıza sormadan, olurunu almadan olup bittiye getirmişti sanki işi!

— Bağışla Esmeciğim, dedi. Bu bir öneri; hiçbir etki altında kalmadan kararı kendin ver! Olmaz dersen üzülürüm, ama kırılacak değilim sana. Bu iş ancak gönüllü yapılabilir!

Gerilimli, soğukça bir sessizliğe düştüler gene. Uzunca bir bekleyişten sonra aldı Esme.

— Siz de bağışlayın beni, göze alamayacağım! Ağır bir parasal yük. Nasıl girerim altına, nasıl üstesinden gelirim? Ama, gerçekten kırılmayın bana!

— Kendime kırılırım Esmeciğim, sana değil!

İç cebinden çıkardığı bir tomar parayı uzattı.

— Nedir bu?

— Yirmi bin dolar.

Uzatır gibi olduğu elini çekti Esme.

— Ama bu çok.

— Hiçbir sorumluluğu yok bunun Esmeciğim. Bu benim param, istediğin gibi harcayabilirsin! Mafya'dan kurtardım, mutluyum. Tam yerinde kullanıyorum.

— Ama...

Sertçe kesti Doktor,

— Bak buna kırılırım!

Uzanıp Esme'nin ellerine bıraktı tomarı. Takılarak ekledi.

— Araba istemedindi. Bir geziye çık bari!

"Sevgilinle" diyecekti, demedi.

— Don gömlek ayrılıyorsun ülkeden. Beni sevmek zorunda değilsin Esmeciğim ama, böyle bir günde azdısı çoktusu olur mu bunun? Bu kadar mı uzaklaştın benden? Sen vermez miydin?

Bastı basacak sessizliği çınlatır gibi direnen bir sesle bozdu Esme,

— Uzaklaşmadım!

Uzaklaşacaksın Esmeciğim! Saatine baktı Doktor, bir'e geliyordu.

— Kalkayım! Serüvenli bir yolculuğa çıkacaksınız; siz de uyuyun biraz.

Kışkırtıcıydı söyledikleri, biliyordu. Aslında nasıl da istemiyordu gitmeyi.

— Ne uyuması? Şuraya, kanepeye uzanıp sabahı bekliyorum.

— Şair ne yapıyor?

616 — Bilmem! Şiirler söylüyordur odasında her halde.

Ne anlam vereceğini bilemediği şu bir-iki söz, inanabilse mutlu edecekti sanki Doktor'u! Öyle miydi gerçekten; günlerdir aynı ev içinde, ayrı dünyalarda mı yaşıyorlardı bu adamla bu kız? Olabilir miydi böyle bir şey? Soramıyordu işte açık açık!

— Yemeğini götürünce gördüğüm sadece o çünkü! İçinden çıkarsa yakalanıp mutsuz olacağı kurgusal bir ortamda yaşıyor sanki! Dış dünyaya açılmazsa yaşadığı şoklardan kurtulması kolay değil. O canavarların eline düşmesin bu adam!

— Bir görsek mi?

Biraz daha kalmasına yarayacaktı en azından.

Doğruldu Esme.

— Bakalım. Uyumamışsa.

Odadan çıkıp merdiven yanındaki dar, karanlık bir koridora saptılar. Duvarlara tutunur gibi attıkları bir-iki adımdan sonra önünde durduğu kapıyı ağırdan tıklattı Esme. Yineledi. Ses yoktu. "Uyumuş" diye fısıldadı. Tam dönüyorlardı ki, karanlığı biçimlendiren yapılı bir gölge belirdi ağırdan açılan kapıda.

— Yardımcımız görmek istedi sizi.

Sessizce çekildi gölge. O boğuk, çatallı sesiyle,

— Buyrun! Hoş gelmişsiniz, deyip uzun, aksak bir-iki adımda karşı duvar kıyısındaki divana oturdu. Yakından görebilmek için gidip yanına ilişti Doktor. Geniş omuzları, kabarık göğsü, uzamış, dağınık saçları, pencereden gelen ışıkların gölgelediği kalın çizgili yüzü, kuytulardan bakan koyu renkli gözleriyle yakışıklı bir adamdı bu.

— Hoş bulduk. Ayağınız nasıl?

— Sızlıyor ya alışmışım!

Bakmak istiyordu Doktor da, nesine bakacaktı bu karanlıkta?

— Yarın gidiyorsunuz.

Dikeldi adam. Yüzündeki sevinç karanlıkta bile görülür olmuştu sanki. Esme'ye baktı.

— Essah mıdır?

Gülümsediler.

— Bir tatsızlık olmazsa yarın bitecek bu iş.

Duralayıp ekledi Doktor.

— Şiirleriniz güzelmiş. Bana bir çeviri verdiler, çok sevdim.

— Hangisidir?

— "Öldürmeyi öğrettiler bize mor çiçekler kanlı Zinom."

Başını ağırca sallayıp Kürtçesini söylemeye başladı Rohat.

Em elimandin kuştinê kulîlkên xemrî xwînî ne Zîna'm
Li ber ava Feratê kilamên me, li serê çiyayên me lê nikarîn bikujin
Merşên me yên neqşîn li qereqolên bi gû li ser neqşan xwîn
Em li ser wan neqşên bi şewq in em nedîtin.
Em elimandin kuştinê Zîna'm kulîlkên xemrî bi xwîn
Du seyên har mirine dane dû min tu li ba min î
Dawet û govendên me, newroz û şahiyên me, li zozanan barîna berxan
Xumexuma çeman, şekên masiyan biçme kû li ba min î tu.
Te dergûşên xwe şîr dan û berê wan bi çiyan ve kir Zîna'm
Zehmet e vegera wan bi kulîlkên kesk û sor û zerîn
Em elimandin kuştinê Zîna'm kulîlkên xemrî bi xwîn

Anlamadıkları dilden de olsa, yürekten söylenen şiir, sarsıcı bir duyarlık estirmişti odada. Sustu Rohat.

— Basılması gerek bunların, diye Doktor aldı hemen.

Rohat donukça bakıyordu.

— Basılacaktır bir gün, dedi. O bölgede de basılacaktır.

Bir an susup aynı boğuk, çatallı sesle ekledi.

— Zinom türküsünü söyleyemeyecek onların! Bizi kana boğmuşlardır.

Sarsılmaz bir inancın duruluğu, derin bir acının umarsız burukluğu vardı sözlerde de, doğulu söyleyişte de! Ağır suskunluk içinde dalgın kaldılar bir süre. Coşkusu kalıplara dökülmüş Doğu şiirinin Leyla ile Mecnun, Ferhad ile Şirin benzeri, Doktor'un da Kürt edebiyatında duyduğu tek yapıt olan Mem-u Zin'den süzülüp çıkmış bir kahraman duyarlığındaki bu kocaman adamın dağ çiçekleri gibi açılmış yüreğine yabancı kalamıyordu insan. Kalktı Doktor. Rohat da kalkmıştı. El sıkıştılar sımsıkı. Pençe gibiydi elleri.

618

— Yolunuz açık olsun!

— Sağ olasan Emice. Kurtulursam senin için de yazacağam bir gün!

Doktor gülümsedi şaşkınlıkla; neredendi bu şimdi? Nereden olacaktı, adamın ezik sevgiler dolu yüreğinden!

— Siz de sağ olun! Onur olur benim için. Kurtulacaksınız. Çok da güzel şeyler yazacaksınız. Geçecek bugünler.

Esme'yle çıkıp kapattılar kapıyı. Salona geçince karşılıklı dikilip kaldılar karanlıkta. Esme bozdu sessizliği.

— Sizi, bu saatlere kadar yorgun, uykusuz bırakmak kahrediyor beni!

Biraz daha kalsan demek istiyorsun değil mi Esmeciğim?

— Bu gece de düşünürsek onu!

Usulca odaya geçip önceki yerlerine oturdular.

— Göze almana değmiş! İlginç bir adam bu!

— Naiv!

Koruma gereği duymuş gibi,

— Kırsal bölge içtenliği, dedi Doktor. Aptal değil!

— Sizin için yazacağı şiiri merak ediyorum.

— Senin için yazacaklarını merak etmiyor musun?

Bir an duraladı Esme. Söz daha sivrilmiş gibi oldu sessizlikte!

— Hayır, etmiyorum!

Çöken gerginlikten Doktor da tedirginlik duymuştu. Yeri miydi iğnelemenin? Biraz sonra yok artık bu kız! Şimdi var mı? Bu adam değilse bir başkası çoktan çekip almış onu!

— Peki, kalıyorsunuz. Siz burada ne yapacaksınız?

Beklemediği bir anda yakalanmıştı Doktor. Dayanamayacaktı, kalktı yavaşça; savaş bildirisi sunar gibi dimdik durdu.

— Ölümü bekleyeceğim her halde, başka ne yapacağım?

Kaskatı bir saldırganlıkla öc alır gibi, düşünmesine bile gerek kalmadan dökülüvermişti sözler. Kızgınlık patlamasıydı sanki!

Ağır buz gibi bir sessizlik çöktü birden.

— Beni böyle gönderebileceğinizi mi sanıyorsunuz?

— Kopamayacağın biri varsa nereden bilirim?

Karşısında dikilmiş, gitti gidecek duran Doktor'a bir süre baktı Esme; ağır ağır kalktı gözleri Doktor'da. Bir an durduktan sonra uzatıp boynuna doladı kollarını, sıktı. Başını göğsüne koydu, kesik hıçkırıklarla iç çekerek sessizce ağlamaya başladı.

— Seni seviyorum ben birtanem, seni seviyorum, diye fısıldadı inler gibi. Dayanamadığım senden kopmak; niye anlamıyorsun?

Ne yapayım ben, bilemiyorum ki, ne yapayım ben...

Sarsılmıştı Doktor. Donup kaldı bir an. Sessiz hıçkırıklar içindeki Esme'ye sarıldı, sıkmaya çalıştı kollarında. Öyle şaşkındı ki, yüreğini bir anda kaplayan duygunun mutluluk olduğunu bile ayırt edemiyor gibiydi. Biliyordu aslında Esme'nin onu sevdiğini; bilmiyor muydu sanki! Yoksa hiç yadırgamadan nasıl doğal gelirdi birden ona böyle! Kötülük olsun diye değil, gerçekleri saklamasın diye söylemişti o da tüm o saçma sözleri! Bağışlarsın beni, değil mi Esmeciğim? Görüyorsun işte; ağlamak da hiç yakışmıyor sana! Gerçekten de yadırgamıştı Esme'nin ağlamasını. Öpücükler kondurdu saçlarına. Yavaşça koltuğun kıyısına ilişirken kollarındaki Esme'nin alnını, göz yaşlarının ıslattığı yüzünü sıcak öpücüklerle donatmaya başladı. Doktor'un boy-

nuna doladığı kollarını sıkıp dudaklarını dudaklarına verdi Esme; tükenmeyen bir özlemle uzun uzun öpüştüler. Kıpırtılar içinde uyanan cinsellikle ellerini güdüsel biçimde eteğinin altından kalçalarına uzatmaya çalışan Doktor'un kollarını soluk soluğa tuttu birden,

— Ne olursun bana yardımcı ol birtanem, dedi Esme sıcak, yalvaran bir sesle. Bu bize yasak şimdi işte!

Usulca kayıp yandaki koltuğuna geçmişti. Küt küt atan yüreğini dindirmeye çalışarak Doktor da oturdu yerine yavaşça. Adını koyamadığı sorunlar bile çözülmeye, içindeki parça parça karanlık kesimlere ışıklar sızmaya başlamıştı sanki. Nabzını tuttu; koşturuyordu ya düzenliydi yüreğinin atışları. Çıkarıp izordil aldı dilinin altına. Gözünden kaçmamıştı Esme'nin.

— Çok mu çarpıntın ?

— Düzenli. Geçer şimdi.

Uzanıp elini aldı Doktor'un, öpücük koydu avucuna, yüzüne sürdü.

— Doktor Neşide'nin dediklerinin aynını Almanya'da da söyledi Doktorlar. Seks acı getirirdi bize. Aylar isterdi daha... İnan, pek umursamadım. Salt seninle olmanın mutlululuğu yetiyordu bana. Boy friend'im değilsin ki. Ama sana yetmiyordu; ben de diretemiyordum. Kaç kez denedim, beceremedim. Sana acı çektirmek ister miyim? Bulamadım yolunu. Seni sakınayım derken bir de polis belası girdi araya.

Doktor kollarından tutup dizine aldı Esme'yi. Öptü. Ürkekti Esme; ateşli öpüşmelere kaymaktan çekindiği belliydi.

— İyiyiyim artık, dedi Doktor. İşimize bakalım canım.

— İşimize bakacağız da, senin çok özenli bakıma gereksinimin var daha uzun süre birtanem. İzliyorum ben.

Duraladı Doktor. İzliyor muydu? Sözcüğün uyarısıyla bir çağrışım ışığı parlamıştı içinde.

— Doktor Neşide'den mi?

Başını salladı evet anlamına Esme.

— İyi doktor, iyi insan o. Hep bilgilendirdi beni sağlık durumundan.

Ah canım benim! Nasıl da inceden ilgi gösteriyordu Doktor Hanım! Sezgilerini olumlayan duygu selinde tutamadı kendini Doktor, kollarıyla sarıp göğsüne çekti Esme'yi, çılgın gibi öpmeye başladı. Bir yandan da fısıldıyordu soluk soluğa: İyiyim birtanem. Seninle hep iyiyim ben. Korkma artık iyiyim. Diretme çabası tez yıkılıverdi Esme'nin. Delice bir sevişmeye geçiyorlardı ki, yazgıya boyun eğmiş gibi

— Yukarı çıkalım, diyebildi güçlükle. Uzanıp dinlenirsin!

Ağır ağır, sessizce, Esme önde çıktılar merdivenleri. Aralıklı perdeli büyük pencerelerinde, Sarayburnu'ndan, Beşiktaş sırtlarına kentin gece ışıklarının kaynaştığı karşıdaki büyük odaya girdiler. İki kişilik geniş bir karyola vardı duvar kıyısında. Daha karyolanın başında bıraktıkları yerden başlamışlardı. Giysilerden kurtulup uzanıverdiler. Viagra takıntısını atmaya çalışıyordu kafasından Doktor. Yoktu, ne yapalım. Hiç aklından geçer miydi bunlar? Gerek de yoktu işte! Ayların tutkulu, yakıcı özlemi çözmüştü her şeyi. Soluk soluğa bir tımanışın tepesinden dönüp de kendini Esme'nin göğsüne bırakırken şu anı yaşamak için doğmuş gibi duyumsadı kendini. Kaygılı evecenlikle kucaklamış, dönüp sırtüstü uzanmasına bütün gücüyle uğraş veren şu kıza ne çok şey borçluydu!

— Uzan arkaüstü canım! Başını şöyle koy! Bu yastığı da vereyim mi? İyisin değil mi; bir şeyin yok?

İçi titriyordu Esme'nin sanki bunları söylerken.

— İyiyim, dedi Doktor. Kaygılanma!

Üstlerine pikeyi çekip yan yana sessiz uzandılar bir süre. Doktor'un eli Esme'nin ağır ağır okşadığı saçlarındaydı.

— Sen de çıkacaksın değil mi dışarıya?

Bir an durup mırıldandı Doktor.

— Sensiz nasıl kalırım?

— Tasarını sen gerçekleştirirsin orada!

— İyi olurdu, dedi Doktor.

Duralayıp ekledi,

— Herifler uyanmazlarsa.

— Ne diye uyanacaklar?

Nasıl anlatacaktı Esme'ye bunları şimdi?

— Poliste gözdağı verdiler. Bu paranın bir Ermeniyle be-

nim ortak hesabımda olduğunu, sayısına kadar biliyorlar, potansiyel suç diyorlardı. Düşmandan sayıyorlar öyle bir kuruluşu. Vasken'le ortadan kalksak para İsviçre bankalarına kalır. Çıkarları dek geliyor! Başka bir ülkede yapmak daha doğru belki de o işi'

Ses çıkarmadan doğrulup çıktı pikenin altından, giyinmeye başladı Esme. Diri, çıplak gövdenin, özlemini daha tam gideremediği kımıldayan incecik çizgilerindeydi Doktor'un gözleri.

— Yıkanamadık. Spiral var mı?

— Yok!

— Gebe kalırsan?

— Keşke!

Dönüp baktı Doktor, ciddiydi Esme. Niye kendisi hiç düşünmemişti bunu? Böylesine mutlu olur muydun sen düşünsen?

— Buraya mı koymuştun belgeleri?

Esme, Doktor'un sandalyeye bıraktığı ceketinin iç cebindeki, banka vekâletnamesi zarfını çıkardı,

— Alıyorum bunları, dedi

Baktı bir süre.

— Beni yalnız bırakma! Bekliyorum seni.

Söyleyecek bir şey bulamıyordu Doktor.

— Seni tehlikeye atıyorum Esmeciğim.

Yatağın kıyısına ilişip ellerini tuttu Doktor'un,

— Kendim seçtim, dedi Esme. Sen bir şey yapmadın! Hadi uyumaya çalış canım! Her şeyden önce seni düşünmemiz gerek! Biraz olsun dinlenmeden çıkamazsın! Görmeye gelirim ayrılmadan.

— Şeker'i söylemedim sana.

Kalkıyordu ki yatağın kıyısına merakla yeniden ilişti Esme.

— Bir akşam eve gelince parçalanmış buldum! Duvardaki kolyesini de üstüne koymuşlar.

Yakıcı bir sessizlik düşmüştü ortaya!

— Söylemek istemiyordum sana.

Doğruldu Esme.

— Şaşıracağım pek bir şey yok benim artık! Canavarlıklarını kanıtlamayı görev bildiler demek!

Eğilip sevecen öpücük koydu şakağına Doktor'un.

— Yum gözlerini bakayım! Ben gelmeden açmak yok! Birkaç saat olsun uyu!

Gözlerini tatlı bir yorgunlukla kapatınca düşünemeyeceği kadar kısa süre sonra daldı uykuya Doktor. Yanağında öpücük duyarak gözlerini açtığında da şaşırıp kaldı. Biraz önce gördükleri mi, yoksa bu mu; hangisi düştü bunların? Gecenin gergin karanlığındaki Esme gitmiş, sabah alacasında yatakta yanına oturup üstüne eğilmiş, yorgun, hüzünlü bir gülümseyişle bakan Esme gelmişti.

— Evet canım, vakit doldu. Alırlarsa birazdan çıkacağız.

Birden algılamış gibi uzanıp kucakladı Esme'yi Doktor. Acıyı daha da geren ayrılık öpüşmelerinde soluk soluğa kaldılar bir süre. Esme çekildi bir çabayla. Durulmaya çalıştı.

— Ben şimdi gidiyorum birtanem, dedi. Seni bekleyeceğim. Ne kuşkulara düş, ne karamsar ol! Açıklayayım sana; yaşamımda en yüce değer, sana en karşı çıktığım anlarda da sen oldun benim için! Parçalı değildin; içtendi, tutarlıydı her şeyin. Polis te en çok seni düşündüm. O acıları ben senin adına, senin sevgin için çekiyordum; buna inanmanı istiyorum! O dirençle dikilmeseydim dayanamazdım! Yenilmediğim için sevecektin beni. O pis heriflere yenilmediğim için seni böyle borçlulukla seviyorum ben de! Sağlıkla kal! Seni beklediğimi bil!

Acıyla gülümseyen yeşil gözlerindeki iki damla yaşı göster-

memek içinmiş gibi eğildi hemen, öpücükler kondurdu yanaklarına, dönüp çabucak çıktı odadan.

Ağzından mırıldanır gibi dökülmüş "Güle güle"den öte söz edemeden yattığı yerde kala kalmıştı Doktor. Merdivenlerdeki ayak sesleri uzaklaşıp bitti. Sessizlik çöktü gene. Yavaşça doğrulup pencereye uzandı. Saate baktı, altıyı birkaç dakika geçiyordu. Bir otomobil sesi duyuldu önce. Sabahın sessizliğini çizerek gelip bir Opel durdu kapıda. Uzunca boylu, kumral, geniş, kara gözlüklü bir kadın indi. Eve, bahçeye baktı; kapıya yaklaşıyordu ki duraladı. Açılıp kapanmıştı aşağıki kapı. Bahçede sokağa yürüyen Esme'yle Rohat göründüler. Kadınla el sıkıştılar yaklaşınca. Rohat'la Esme arka koltuklarına geçtiler arabanın. Esme girerken başını kaldırıp baktı Doktor'un bulunduğu üst kat pencerelere. Siper ettiği perdeyi çekip açmamak için güç tuttu kendini Doktor. Araba yürüdü. İlerdeki yan sokağa dönünce, arkada, Rohat'ın yanında, gene dönmüş, gözü pencerelerde Esme'yi, uzaktan, son bir kez daha gördü; ağır ağır dolan gözleri kaybolan arabada, bakıp kaldı. Muhittin'in, "Perdeleri açmayın, kendinizi kimselere göstermeyin!"sözleri vardı sadece aklında. Hiç de güvenilir kişiler oturmuyormuş çevrede! Gitmişti Esme; Rohat'ın yanında eğilip dönmüş, pencerelere bakan, o son uzak resim, belleğine çakılmış gibi donup kalmıştı gözlerinin önünde. Asıl tehlikeli yolculuk başlıyordu şimdi. Boğaz'da, limanda sis vardı. Vapur, düdük sesleri geliyordu derinlerden. Dönüp arkaüstü uzandı yatağa. Tam ayrılacakları sıra, hüzünlü gülümser solgun yüzü, dolu dolu, çekingen gözleriyle sıraladığı onurlandırıcı sözler, yinelenmeye başlamıştı içinde; Esme'nin sevecen yüreğinin ağırlığını taşıyan tek tek her söz mutluluk veriyor, güç kazandırıyordu. Köşeyi kıvrılan arabada dönüp bakan Esme'yi bir daha görememe olasılığına katlanamazdı yüreği. Esme'den gelecek ilk duyumun ardından havaalanına fırlayacaktı. Aksayan bir şey olmamıştı. Şu en tehlikeli sınavın başarıyla sonuçlanmasıydı asıl sorun şimdi. Üç günde biter demişti bu iş Muhittin.

Pek boşa konuşan bir oğlan değildi! Kalkıp çıktı odadan. Yanda bir tuvalet vardı. Girdi, ellerini yüzünü yıkadı. Merdivenleri indi ağır ağır. Evden çıkıp kitledi kapıyı. Sabahın sessizliği yeni yeni bozuluyordu. Tek tük birileri görünmeye başlamıştı sokaklarda. Bir dar sokaktan kıyıdaki anayola indi. Bekledi biraz, gelen boş taksiye atladı. Şu anda belki de yola çıkmış Esme'yle içinde birlikte varoldukları İstanbul'un bu son gününde, her şeyi, kıyıları, tepeleri, Boğaz'ı, köprüsü, kaynaşmaya başlamış yollarında uzaklı, yakınlı yükseliveren anıtsal yapılarıyla tüm kenti doyumsuzca seyre koyuldu arabada yol boyu. Bir daha ne vakit birlikte olacağız bu kentte Esmeciğim? Olacak mıyız? Eve vardığında sekize geliyordu. Açtı, bitkin denecek kadar yorgundu. Tepsiye bir şeyler koydu mutfakta, balkona çıktı. Yemeğe koyulmadan, sis tülünün eriyip açılmaya başladığı Marmara'ya, uzaklaşan teknelere dikti gözlerini. Bunların birisinde olabilirler miydi? Yola daha önce çıkmışlardı belki de. Teknelerin ne türü, ne yapısı üstüne hiçbir bilgisi olmamasına kızdı. Balina teknesi demişti Muhittin; nasıl olurdu onlar? Bu duran, ya da devinim içinde yola koyulmuş gemilerden hangisine benzerdi? Eve bir dürbün almamış olmasına da kızdı. Açlığına karşın pek istekli yapmadığı bir kahvaltıdan sonra yattı inip. Sabırla gün saymaktan başka yapabileceği yoktu artık. Oyalanmak için de yazmaya çalışmaktı en iyisi. Düşündüklerini o günden uygulamaya başladı elinden geldiğince. Çeşitli müzikler koyuyor, masaya geçip yazmaya çalışıyor, sık sık da balkona çıkıp teknelere bakıyordu sanki bir şeyler görecekmiş gibi! Kulağı telefondaydı daha ikinci gününden. Gazetelerde, televizyondaki meteoroloji raporlarını, Ege'deki hava, deniz durumunu izliyordu hiç kaçırmadan. Yıllık doğal olguların dışında bir duyum yoktu. Yalnız, bir akşam yayınında, Yunanistan'a kaçak yabancıları götürmeye çalışan bir teknenin battığı, çok az kişinin kurtarılabildiği haberi televizyonda pat diye karşısına çıkınca yüreğinde dayanılmaz bir sıkışma, ardından da ağrılar duymaya başladı göğsünde. İzordil

aldı hemen. Açıklanınca belli oldu ki, Afganlı, Pakistanlı yabancılarmış teknedeki. Yalnız ilk ağızda kötü vurmuştu haber, güç geldi kendine. Aklı, kulağı telefonda beklediğinin üçüncü günün akşamı sabrını iyice zorlamaya başlamıştı artık. Bu üç gün içinde bir haber gelmesi gerekirdi Muhittin'in dediği. Kötüsünü düşünmek için bir neden yoktu daha ama, kolay olmuyordu

beklemek de. "Haber yok, iyi haber!" der Fransızlar. Biz Fransız mıyız! Bütün günü dışarılarda geçirmek kararıyla sabahtan çıktı ertesi günü. Evde beklemek ağır gelmeye başlamıştı artık. Yenikapı'dan Aksaray'a yürürken izleniyor kuruntusuna düştü birden! Ne oluyorsun; İsviçre mi burası? Güldü tutamayıp. Vasken'leri özledi birden. Esme bir varsın şunların yanına; haftasına ben! Önce şu beladan kurtulduklarını öğrenelim de! Kötü bir şey olsa çıkmaz mıydı? Kara haber tez yayılır! Taksim'de, The Marmara'nın alana açık yerine oturdu; kahve söyleyip çevresini kolladı; yoktu kimse! Aksaray'da peşi sıra yürürken gördüğü sinsi, kara, kuru herif polis değilse, yakışır görünüşteydi hani! Kahvesini içip kalktı. Çıkıp Alman Konsolosluğu'na doğru yürüdü ağır ağır. Konsolosluğun alt kapısında, vize kuyruğundaki kalabalığa baktı. Nasıl çileydi o beklemek, bilirdi. Sıcak bastırmıştı. Geçen bir taksiyi çevirmek için durunca on metre kadar gerisindeki kahverengi giysili, kırmızı yanaklı adam da gözüne ilişti birden. O durur durmaz o da başını çevirip karşıya geçmeye kalkmasaydı ayrımına varmayacaktı belki de. Arabaya girince baktı herifin arkasından; başını yarım çevirmiş, belli etmeden bakmaya çalışıyordu o da karşıya yürürken. Bebek, dedi Taksi'ye. Alanda inince baktı şöyle bir; kimse yoktu. Bir kez takılmıştı, yemek boyu atamadı kafasından. Esme'ler yakalanmışlardı da yeni ipuçları mı geçmişti polisin eline? Kurtul şu kuruntulardan da rezil etme balığı! İyi, kurtulduk! Yemeği iyi kötü bitirerek lokantadan çıkıp da, tam köşede herifin saklamaya çalıştığı kırmızı yüzü pat diye gözüne çarpınca, kuruntusu, takıntısı kalmamıştı bu işin. Canı sıkılmıştı iyice; kaygıları pek yersiz değildi demek. Gergin-

liğe düşmemek için tuttu kendini. Döndü eve. Kafasına toplaşan kötü olasılıkları kovalama çabasındaydı. Başına neler geldi gene Esmeciğim? Tam belaya mı düşürdüm seni yoksa. Sürekli bir ağırlık duymaya başlamıştı yüreğinde. Kötü geçirdiği geceden sonra, beşinci günün sabahı, bir sivil polis gelip de o gün 15.30'da Savcılıkta beklendiği bildirisini imzalatınca karamsarlığı, iyimserliği kalmamıştı bunun; olay belliydi artık! Koltuğa yaslanıp gözleri Marmara'da kımıltısız kaldı dakikalarca. Yunus'un kurduğu masadaki yemeklere bile bakmadan inip yatak odasına uzandı, saatler boyu. Üçe doğru çıkıp bir arabaya bindi, Sultanahmet, Savcılık, dedi şöföre. Kalabalık merdivenleri çıkıp sorarak savcılık odasını bulması uzadı epeyi. Dörde yirmi vardı savcı yardımcısına elindeki bildiriyi uzattığında. Çakır gözlü, uzun sivri burunlu, kumral, gençten biriydi. Eline aldığı kâğıda bir göz atıp başını salladı.

— Yargıdan "tahdit" çıkardı savcılık sizin için ivedi önlem olarak. Sizin de içinde bulunduğunuz bir sorgulamanın sonuna kadar, sınır dışına çıkmanız önlendi. Soruşturmanızı yapacağız şimdi! Buyrun!

— Kalp hastasıyım. Tedaviye gideceğim dışarıya.

Başını kâğıttan kaldırıp tam bir çakal bakışıyla döndü Doktor'a.

— Dünyanın en iyi uzmanları bizde şimdi. Dışarıda ne işiniz var; paranıza yazık!

— Ben Doktor'um, dedi sertçe, sustu.

Yumuşar gibi sırıttı herif.

— Dilekçe verirsiniz yargıya o zaman.

Akşam altı'ya doğru, tam bir kapana düşmüşlük duygusuyla eve bitkin döndüğünde olup bitmişti her şey. Polisteki soruların aynına aynı yanıtları vermişti Doktor. Dışarıya tedaviye çıkması izni için, tam kuruluşlu bir hastanedèn hey'et raporu gerekirmiş. Esme ortalarda yokken nereye çıkacaktı? Neyse ki tutuklamamışlardı! Tutuklasalardı! Balkonda otururken, bir yerlerden sızmış

cızırtılı radyo sesinden, Zeki Müren'in ünlü şarkısı gelmeye başlamıştı."Hiç ayrılamam derken— Kavuşmak hayal oldu" Dolacaktı gözleri! Acılıkla gülmeye çalıştı gülünç durumuna. Başkalarının gülünç duyarlığına gülmek ne kolaydı değil mi? Öğle yemeği de yemediği için içi kazınıyordu. Ayaküstü bir şeyler atındı mutfağa inip. Çıkıp Bach dinledi uzun saatler boyu.
628 Yattı. Geç olduğu halde bir türlü uyku tutmuyordu gözü. Esme'den başka hiçbir şeyi de düşünemiyordu. Düş olmuştu, hem de umutsuz düş olmuştu artık kavuşmaları. Saat üçe geliyordu, kalktı. Çıkıp odasına geçti Esme'nin; ağır ağır gidip karyolasına oturdu. Bakıp kaldı boş yatağa. "Kediler" tablosunu, "tay, yaşlı adam" biblosunu niye sormamıştı hiç? Yakaladılarsa seni, nasıl bir cehennem olacak bu dünya bizim için benim dik başlı sevgilim! Ölüm bana kurtuluş olacak! Seni bu acılarla yalnız bırkmaya hakkım var mı? Eğilip yüzünü koyduğu yastığa sevecenlikle okşar gibi sürdü yüzünü. Göz pınarları yandı birden, tutatamadı, sessizce ağlamaya başladı. Ağırdan içini çekerek ağlıyordu. Biraz sonra bir yorgunlukla öylece bıraktı kendini. Uykuya dalar dalmaz karmaşık düşlerin saldırısına uğramıştı. Gözlerini ürkmüş gibi açtığında tek aklında kalan Ağırceza Başkanı Hilmi Bey'in, bu eski yatak odalarında gülerek uçar gibi gezinmesiydi. Parmaklarını dudaklarına götürüp "Sus!" diyordu Doktor'a: Rana, kızı uyuyormuş içerde, tarikatçıların vurduğu! Banyoya gitti kalkıp. Duş yaptı. Ortalık ışıyordu odasına geldiğinde. Yattı; uyur uyanık birçok saatten sonra aşağıdaki seslerle açtı gözlerini. Yunus gelmiş olmalıydı. Bir süre daha yattı. Bir'e geliyordu kalktığında. Ağzı ağı gibiydi; hiçbir şeyi istemiyordu içi. Çıkıp kahvaltı getirtti balkona. Peynirle galeta yedi biraz. Esme'nin hesabını sorar gibi önünde uzayıp giden Marmara'daydı gözleri. Ne çok tekne vardı! Esme'lerinki olabilir miydi bunlardan biri? Belki de çıkmamışlardı daha! Yüreğine ateşten çizgi gibi oturmuş dolambaçlı yollarda umutsuz, umarsız dolanmaktan yorgun düşmüştü. Haftası olmuştu, bir yararı var mıydı ki dolanmanın

artık? Uyuşur gibi oluyordu sol yanı. Kalkıp yatak odasına indi. Uyumak istedi, uyuyamadı. Yunus da gitmişti, ıssızdı ev. Bunalmış gibi kalktı yataktan. Yukarı çıkıp masasına geçti. Bilgisayara uzanacaktı bir ter bastı inceden. Koltuğa yaslanıp kımıltısız kaldı bir süre. Solumakta güçlük çekiyor gibiydi. İzordil aldı dilinin altına. Ağrılar başlamıştı göğsünde. Durdu öylece. Yazacaklarını değil, yazdıklarını düşünüyordu. Basılmış yazıları eğilip çıkardı çekmeceden. Gözlerini kapatırsa ne olacaktı bunlar? Boş bir kâğıt çıkardı. Bir şeyler yazacakken duraladı. Telefona uzandı. Küçük defterine bakarak çevirmeye başladı numaraları.

Akşamüstü, tam evden çıkacağım, telefon çalmaya başladı. Açtım. Tanıdım hemen; Doktor Nahit'ti. Evine hemen gelirse sevineceğini; bana bir şeyler vereceğini söylüyordu. Sağlığı pek iyi değildi; bahçedeki incirin kovuğundaydı anahtar, oradan alıp açayımdı kapıyı aşağı inmemesi için. Fırladım hemen. Hiçbir şey düşünemedim yol boyu. Bahçedeki incirin kovuğuna uzanırken heyecanlıydım, ya yoksa diye; oradaydı anahtar. Açıp girdim eve. "Doktor Bey" diye seslendim, yanıt yoktu. Merdivenleri çıkarken ürkü veriyordu evin sessizliği. Yukarıya, salona varınca duraladım. Koltuktaydı Doktor, arkası dönüktü. Bir ürperti gezindi içimde. Devinimsiz bu. Yoksa? Tam yaklaşıyordum masadaki telefon çalmaya başladı. Doktor kımıltısızdı. Uzanıp aldım çalıp duran telefonu.

— Buyrun, dedim.

Bir tanıdık kadın sesi,

— Doktor'u verir misiniz? Diyordu telaşlı bir gerilim içinde.

O değil miydi bu?

— Uyuyor, dedim hiç düşünmeden.

— Vedat Bey, siz misiniz?

— Evet.

— Uyanınca söyleyin lütfen! Dışarlardan kucaklayıp öpüyorum onu. Beni tanıdınız, değil mi?

Adını söylemiyordu.

— Tanıdım.

— Çok mutluyum sizi orada bulduğuma. Çok iyi ol-
630 duğumu, onu, yalnız onu sevdiğimi siz söyleyin ona! Hemen gitmemiz gerek. Gene arayacağım.

Kapandı telefon.

— Duydunuz değil mi Doktor? Dışarılardan kucaklayıp öpüyor sizi Esme!

Duraladım. Doğru muydu kızın dediği? "Onu, yalnız onu" sözlerine takılmıştım sanki! Bırak aptallığı da duyduklarını söyle! Söyleyeceğim! Bir şaşırmış olmam doğal değil mi?

— Sizi, yalnız sizi sevdiğini söylememi istedi benden. Bir kadının gizemli derinliklerinden gelmese, öyle titreşim vermez sesi! Sizin için söylediklerine yüreğimden inanıyorum Doktorcuğum! Kim bilir, kıskanıyorum belki de!

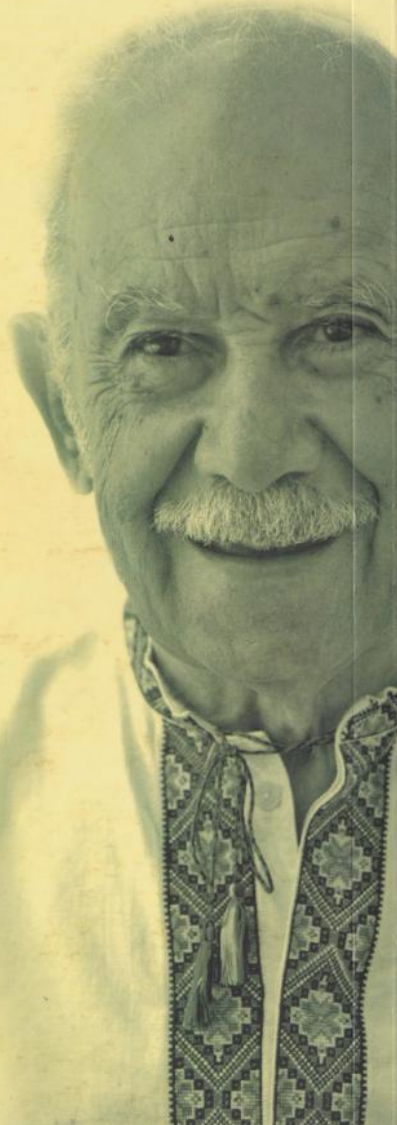
Doktor, arkaya taranmış dalgalı kırçıl saçları, uzaklara dikili mavi gözleriyle robdöşambırı içinde derin bir düşünceye dalmış gibiydi koltukta. Ah bu sağır doğa! Ne olurdu söylediklerimi duysaydı şu adam. Duymadığını nereden biliyorsun! O muştulu habere dayanamayacağı için suskun belki de! Masadaki, bilgisayardan basılmış kâğıt tomarını alıp baktım şöyle bir. Titrek el yazılı bir kâğıt vardı üstünde. Okumaya çalıştım. "*Bitmeyen ne var ki? Dünya da bitecek. Güneş bitecek. Yıldızlar bitecek. Kıpkırmızı umudumuz, sevgi yüklü tomurcuk, sen bitmedikçe hiçbir şey bitmeyecek! Yolun başındayız. Sen de bitmeyeceksin sevgilim! Ne güzelsin! Yanında güçlü erkek de olsa, araba köşeyi kıvrılırken yaptığın gibi, dön bak kapalı pencereme! Gözlerim senin üstünde, perdeyle örtülü camın ardındayım beni göremesen de! İnanamayacağın kadar seviyorum seni! Yaşamım boyu enayiliğim-*

le mutlu oldum! Böylesini sen tattırdın bana!" Tomarın üstüne koydum kâğıdı. Salondan çıkmış, ağır ağır inerken, telefondaki haberi sormak için Doktor'un peşimden geldiği duygusuyla ürpererek dönüp yukarıya, karanlık merdivenlere baktım. Evin sessizliğini geçen tren sarstı birden. Evden çıktım, yavaşça çektim kapıyı. Döndüm, gözlerimi yanım sıra yükselen kararmış, tahta yapıya sevgiyle dikip kaldım bir süre. Elimdeki kâğıt tomarına baktım. Bir şeyler arandım söylenmek için, bulamadım. Dudaklarımın kıyısına sevecen, acılı bir gülücük gelip oturdu sonunda. Güle güle, derdim, başka ne derdim ki, koca bir yaşamı şu satırları karalamak içinmiş gibi koşarcasına sürdürüp gelmiş bu adama? Umarsız güzellikler içinde ne yüce enayisin sen Doktor Nahit! Sen de hiç bitme! Anahtarı bahçedeki incirin kovuğuna bırakıp yola indim. Uzaklaşıyordum ki sokağın başından, farları yanık bir polis arabası döndü birden. Doktorun bahçesinin önünde durdu. İki sivil polis inip girdiler içeri. Onlar doktorun kapısını çalarken, iriyarı bir sivil de çıkıp arabanın başında beklemeye başlamıştı. Alacakaranlıkta köşeye çekilip seyre koyuldum. Açılmayınca kapıyı sertçe yumrukladılar. Eğilip anahtar deliğinden baktı biri. Yukarı katlara doğru baktılar. Arabaya döndüler. Telsizle konuştular bir süre. Sonra arabaya girip farları da söndürerek beklemeye başladılar. Acılı gülümsedim. Geç kaldınız Tatar ağaları! İçimde yarım yurum öcü alınmış kızgınlığın buruk mutluluğuyla yürümeye başladım. Bir türkü geliyordu yan sokaktaki kahveden. "...Dünyada yarden datlı var m'ola..." Eylül bitiminin gece serinliği başlamıştı.

15 Haziran 2004, Cihangir / İstanbul
Vedat Türkali

Doktor Nahit Kotar yıllar süren siyasal sürgünden, tutkuyla bağlı olduğu İstanbul'una dönebildiğinde yetmişinin sonlarındadır. Devrimci bir emeklilik yaşam çizgisi çekmiştir kendince. İstanbul'uyla özlem giderecek, dış ülkelerde sürekli içinde olduğu sanat etkinliklerini ülkesinde izleyecek, artık kapalı olan eski örgütü adına dış ülkelerde sürdürdükleri etkinliklerden üstünde kalmış yüklüce parayı vereceği en uygun örgütü arayıp bu ağır yükten kurtulacaktır. Bir de roman yazmayı düşünmektedir bu arada. Çelişkilerle çalkalanarak değişen, değişemeyen Türkiye'de şaşkınca dolaşmaya başladığı daha ilk günlerinde bir genç kız çıkar karşısına. Aralarında yaş uçurumu olan, inandıklarının tam karşısında değerler tablosunu benimsemiş görünen bu genç kızla, Esme'yle karşılaşması yeni bir dönem başlatmıştır yaşamında. Kızgınlıklar, karşılıklı suçlamalar içinde bağlı oldukları değerleri tartışmaları, birbirlerini gizli, açık, kaçınılmaz biçimde de kendilerini sorgulamaya başlamalarıyla yepyeni bir yola düşerler. Ülkenin özgürlük kavgası, tarihten gelen, çözüm bekleyen Kürt, Ermeni sorunları, tüm bu sorunlarla birlikte dış-iç egemen karanlık güçlerin, mafyaların kanlı gölgesi vardır bu bin bir tehlikeyle dolu yolun üzerinde. Cennet, cehennem karışımı ülkemizde, yer yer yazarın da katıldığı kendine özgü acı, buruk tadıyla bir aşk romanı çıkar ortaya böylece.

Vedat Türkali'den bir aşk romanı...

ISBN 975-289-177-2
9 789752 891777